

Language: Ilocano

Book: Genesis

Genesis

Chapter 1

¹ Idi punganay, pinarsua ti Dios dagiti langit ken ti daga. ² Awan langlanganga ti daga ken awan naggianna. Sipnget ti adda iti rabaw ti kaadalman. Ket ti Espiritu ti Dios, aggargaraw iti ngatoen ti rabaw dagiti danum. ³ Kinuna ti Dios, "Mapaadda ti lawag" ket immadda ti lawag. ⁴ Nakita ti Dios ti lawag, a daytoy ket nasayaat. Pinagsinana ti lawag ken ti sipnget. ⁵ Inawagan ti Dios ti lawag nga "aldaw," ken inawaganna ti sipnget a "rabii." Daytoy ket rabii ken bigat, ti umuna nga aldaw. ⁶ Kinuna ti Dios, "Mapaadda ti nalawa a lawang iti nagbaetan dagiti danum, ket daytoy ti mangbingay kadagiti danum manipud kadagiti danum." ⁷ Inaramid ti Dios ti nalawa a lawang ket pinagsinana dagiti danum nga adda iti babaen ti nalawa a lawang ken ti danum nga adda iti ngatoen ti nalawa a lawang. Ket kasta ngarud ti napasamak. ⁸ Inawagan ti Dios ti nalawa a lawang a "tangatang." Daytoy ket rabii ken bigat, ti maikadua nga aldaw. ⁹ Kinuna ti Dios, "Maurong iti maysa a disso dagiti danum nga adda iti babaen ti tangatang, ket agparang met ti disso nga awan danumna." Ket kasta ngarud ti napasamak. ¹⁰ Inawagan ti Dios ti disso nga awan danumna iti "daga," ken inawaganna dagiti nagmaymaysa a danum iti "baybay." Nakitana a daytoy ket nasayaat. ¹¹ Kinuna ti Dios, "Agrusing dagiti mulmula iti daga: mulmula a mangpatpataud iti bukel ken kaykayo nga agbunga iti adda bukelna, tunggal mula segun iti nagtaudanna." Ket kasta ngarud ti napasamak. ¹² Nangpataud ti daga kadagiti mulmula, mulmula a mangpatpataud iti bukel segun iti ngataudanda. Nakita ti Dios a daytoy ket nasayaat. ¹³ Daytoy ket rabii ken bigat, ti maika-tallo nga aldaw. ¹⁴ Kinuna ti Dios, "Mapaadda dagiti silaw iti tangatang a mangbingay iti aldaw ken iti rabii. Ket agbalinda a kas pagilasinan, kadagiti panawen, kadagiti aldaw ken kadagiti tawen. ¹⁵ Agbalinda a silaw iti tangatang a mangted iti lawag iti daga." Ket kasta ngarud ti napasamak. ¹⁶ Inaramid ti Dios iti dua a dakkel a silaw, ti daddakkel a silaw nga agturay iti aldaw, ken ti basbassit a silaw nga agturay iti rabii. Inaramidna met dagiti bituen. ¹⁷ Inkabil ida ti Dios iti tangatang a manglawag iti daga, ¹⁸ a mangituray iti aldaw ken iti rabii, ken mangbingay iti lawag ken iti sipnget. Nakita ti Dios a daytoy ket nasayaat. ¹⁹ Daytoy ket rabii ken bigat, ti maika-uppat nga aldaw. ²⁰ Kinuna ti Dios, "Mapunno dagiti danum kadagiti pangen dagiti sibibiag a parsua, ken agtayab dagiti tumatayab iti ngatoen ti daga iti nalawa a lawang ti tangatang." ²¹ Pinarsua ti Dios dagiti dadakkel a parsua iti baybay, kasta met ti tunggal kita iti agbibbiag a parsua, parsua nga aggargaraw ken aguummong iti danum, ken iti tunggal kita iti billit nga adda payyakna. Nakita ti Dios a daytoy ket nasayaat. ²² Binendisionan ida ti Dios, a kunana, "Agbalinkayo a nabunga ken agpaadukayo, punuenyo dagiti danum nga adda kadagiti baybay. Agpaadu dagiti tumatayab iti daga." ²³ Daytoy ket rabii ken bigat, ti maika-lima nga aldaw. ²⁴ Kinuna ti Dios, "Mapataud iti daga dagiti sibibiag a parsua, tunggal maysa segun iti bukodda a kita, dagiti dingwen, dagiti agkarkarayam a banbanag, ken dagiti narurungsot iti daga, tunggal maysa segun iti bukodda a kita." Ket kasta ngarud ti napasamak. ²⁵ Pinarsua ti Dios dagiti narurungsot nga ayup iti daga iti bukodda a kita, dagiti dingwen iti bukodda a kita, ken amin nga agkarkarayam iti daga iti bukodda a kita. Nakitana a daytoy ket nasayaat. ²⁶ Kinuna ti Dios, "Mangaramiditayo iti tao a kalanglangatayo, kas kadatayo. Iturayanda dagiti lames iti baybay, dagiti dingwen, ti entero a daga, ken ti tunggal agkarkarayam a banag iti rabaw ti daga." ²⁷ Pinarsua ti Dios ti tao a kalanglangana. Iti bukodna a langa, pinarsuana isuna. Pinarsuana ida a lalaki ken babai. ²⁸ Binendisionan ida ti Dios a kinunana kadakuada, "Agbalinkayo a nabunga ken agpaadukayo. Punuenyo ti daga ket iturayanyo daytoy. Iturayanyo dagiti lames iti baybay, dagiti tumatayab iti tangatang ken tunggal sibibiag a banag nga aggargaraw iti daga." ²⁹ Kinuna ti Dios, "Kitaenyo, intedko kadakayo ti tunggal mula a mangpatpataud iti bukel iti rabaw ti daga, ken tunggal kayo nga agbungbunga nga addaan iti bukel. Taraonto dagitoy kadakayo. ³⁰ Iti tunggal narurungsot nga ayup iti daga, iti tunggal tumatayab iti langit, ken kadagiti amin nga agkarkarayam iti rabaw ti daga, ken iti tunggal parsua nga addaan iti anges ti biag, intedko ti tunggal nalangto a mula nga agserbi a taraonda." Ket kasta ngarud ti napasamak. ³¹ Nakita ti Dios ti amin nga inaramidna. Pudno a nakasaysayaat daytoy. Daytoy ket rabii ken bigat, ti maika-innem nga aldaw.

Genesis 1:1**Idi punganay, pinarsua ti Dios**

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Maipanggep daytoy iti panangparsua ti Dios...idi punganay." Naipatarus daytoy iti dadduma a pagsasao a kas "Idi un-unana a panawen, pinarsua ti Dios..." Ipatarus daytoy iti wagas a mangipakpakita a daytoy ket pudno a napasamak a saan ket nga istorya laeng.

Idi punganay

Maipapan daytoy iti panangrugi ti lubong ken iti tunggal banag nga adda iti daytoy.

dagiti langit ken ti daga

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti tangatang, ti daga, ken amin nga adda iti daytoy."

dagiti langit

maipapan daytoy iti tangatang

Awan langlangana....ken awan naggianna

Gusoguso ti lubong. Saan pay laeng a pinarsua ti Dios ti amin a banag ken saanna pay laeng nga inkabil dagitoy iti rumbeng a paggiananda.

ti adalem

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti danum" wenno "ti adalem a danum" (UDB) wenno "ti nalawa a danum"

dagiti danum

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "danum" wenno "adalem a danum" wenno "nalawa a danum"

Genesis 1:3**Mapaadda ti lawag**

Bilin daytoy. Imbaga ti Dios nga umadda koma ti lawag.

Nakita ti Dios ti lawag, a daytoy ket nasayaat

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Nakita ti Dios ti lawag ket naay-ayo iti daytoy." Ti kayat a sawen ti sao a "nasayaat" ket "makapaay-ayo" wenno "naibagay".

Biningayna ti lawag ken ti sipnget

Ti Dios daytoy a nangparsua iti lawag ken iti sipnget. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "pinagsinana ti lawag ken ti sipnget" wenno "pinaglawagna iti maysa a disso ken pinasipngetna iti sabali a disso."

Daytoy ket rabii ken bigat, ti umuna nga aldaw

Inaramid ti Dios dagitoy a banbanag iti umuna nga aldaw ti lubong.

rabii ken bigat

Agmalem daytoy. Nausar ti dua a paset ti aldaw kas panangdakamat iti agmalem. Iti kultura dagiti Judio, mangrugi ti aldaw no lumneken ti init.

Genesis 1:6**nalawa a law-ang**

"nalawa nga espasyo nga awan naggianna." Iti panunot dagiti Judio, daytoy nga espasyo ket kas iti uneg iti kasla naipakleb a mallukong wenno kasla iti uneg ti mallukong a naipakleb.

iti nagbaetan dagiti danum

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti danum "

Inaramid ti Dios ti nalawa a law-ang ket pinagsinana dagiti danum

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Iti kastoy a wagas nga inaramid ti Dios ti nalawa a law-ang ken pinagsinana dagiti danum." Idi nagsao ti Dios, napasamak daytoy. Ipakpakita daytoy ti inaramid ti Dios idi nagsao isuna.

Ket naaramid a kasta

Napasamak ti imbaga ti Dios kas iti imbagana a mapasamak. Nausar daytoy a ragup ti pagsasao iti adu a paset ti kapitulo ken maymaysa laeng ti kaipapananna. AT: "Napasamak a kasta" wenno "Dayta ti napasamak."

Daytoy ket rabii ken bigat

Kitaem no kasanom nga impatarus idia [GEN 1:5](#).

ti maikadua nga aldaw

Kitaem no kasanom nga impatarus ti "ti umuna nga aldaw" [GEN 1:5](#) ken kitaem no mabalinmo met laeng nga ipatarus iti kastoy a wagas.

Genesis 1:9**Maurong iti maysa a disso dagiti danum**

Mabalin nga ipatarus daytoy kas, "Maummong dagiti danum" wenno "Maurong dagiti danum"

ket agparang met ti disso nga awan danumna

"agbalin a makita ti disso nga awan danumna" wenno "agbalin a nalawag a makita ti disso nga awan danumna." wenno "maikkat koma ti mangkalkalub iti daga." Nakaluban idi iti danum ti daga. Ita, mapan iti sabali a lugar ti danum ket agparang ti dadduma a paset ti daga.

disso nga awan danumna

Maipapan daytoy iti daga nga awan danumna. Saan daytoy a maipapan iti daga a mabalin a mulaan.

Ket naaramid a kasta

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:7](#).

daga
"disso"

Nakitana a nasayaat daytoy

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:4](#). Ti "daytoy" ditoy ket ti daga ken ti taaw.

Genesis 1:11

Agrusing dagiti mulmula iti daga

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Agtubo dagiti mulmula iti daga"

mulmula a mangpatpataud iti bukel ken kaykayo nga agbunga iti adda bukelna

Nausar ditoy ti sao a "mulmula" kas panangawag iti amin a kita ti mulmula ken kaykayo. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "mulmula, tunggal mula a mangpataud iti bukel ken tunggal kayo nga agbunga."

mulmula

Dagitoy a kita ti mula ket nalukneng dagiti ungkayna, a saan ket a natangken.

kaykayo nga agbunga iti adda bukelna

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "kaykayo nga adda bukel ti bungana"

segun iti ngataudanna

Agtubo dagitoy a bukbukel ket agbalinda a kas met laeng iti kayo a nagtaudanda. Iti kastoy a wagas, tunggal kita ti mula ken kayo ket "agpataudda iti kas kadakuada."

Ket naaramid a kasta

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:7](#).

Nakita ti Dios a daytoy ket nasayaat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy iti [GEN 1:10](#).

Daytoy ket rabii ken bigat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy iti [GEN 1:5](#).

ti maika-tallo nga aldaw

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy iti [GEN 1:8](#).

Genesis 1:14

dagiti silaw iti tangatang

Dakdakamaten daytoy ti init, bulan, ken dagiti bituen. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti banbanag nga agranranniag idia tangatang" wenno "dagiti banbanag a mangmangted lawag idia tangatang."

iti tangatang

"iti panglawaan ti tangatang" wenno "iti nalawa a lawang ti tangatang"

a mangbingay iti aldaw ken ti rabii

"a mangisina iti alaw manipud iti rabii." Kayat a sawen daytoy nga "a mangtulong kadayo a mangammo iti nagdumaan ti aldaw ken rabii." Iparparangarang ti init ti aldaw, ken ti bulan ken dagiti bituen met ket rabii.

agbalinda a kas pagilasinan

"agserbi koma dagitoy a kas pagilasinan" wenno "ipakita koma dagitoy a"

pagilasinan

Ti kayat a sawen daytoy a sao ditoy ket maysa a banag a mangipakaammo wenno imangiparangarangna iti maysa a banag.

panawen

Dakdakamaten ti sao a "Dagiti panawen" dagiti panawen a naituding para kadagiti fiesta ken dadduma a banbanag nga ar-aramiden dagiti tattao.

para kadagiti panawen, para kadagiti aldaw ken kadagiti tawen

Ipakpakita ti init, ti bulan, ken dagiti bituen ti panaglabas ti tiempo. Babaen kadagitoy, maammoantayo no panawenen dagiti pasamak a mapaspasamak iti tunggal lawas, bulan, wenno tawen.

mangted iti lawag iti daga

"a manglawag iti daga" wenno "a mangparaniag iti daga." Saan nga agranranniag a bukbukodna ti daga ngem ketdi, malawlawagan daytoy isu nga addaan daytoy iti lawag.

Ket naaramid a kasta

kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:7](#).

Genesis 1:16

Nangaramid ti Dios iti dua a dakkal a silaw,

"Iti kastoy a wagas, inaramid ti Dios dagiti dadakkal a silaw." Ipapalawag daytoy ti inaramid ti Dios idi nagsao isuna.

dua a dakkal a silaw

"dagiti dua a dakkal a silaw" wenno "dagiti dua a naraniag a silaw." Dagiti dua a dakkal a silaw ket ti init ken ti bulan.

nga agturay iti aldaw

"a mangidalan iti aldaw a kas iti panangidalan ti maysa a mangiturturay iti bunggoy ti tattao" wenno "a mangmarka kadagiti tiempo ti aldaw"

aldaw

Dakdakamaten daytoy dagiti oras iti aldaw a nalawag, saan a ti entero a 24 oras.

ti basbassit a silaw

"ti basbassit a lawag" wenno "ti saan unay a nalawag a silaw"

iti tangatang

"sadiay langit" wenno "iti law-ang nga adda iti tangatang"

mangbingay iti lawag ken iti sipnget

"a mangisina iti lawag manipud iti sipnget" wenno "a mamagbalin iti maysa disso a nalawag iti sabali nga oras ken nasipnget iti sabali a disso." Kitaen no kasanom ga impatarus daytoy idia [GEN 1:4](#).

Nakita ti Dios a daytoy ket nasayaat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:10](#).

Daytoy ket rabii ken bigat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:5](#).

ti maika-uppat nga aldaw

Kitaem no kasanom nga impatarus "ti...aldaw" idia [GEN 1:8](#).

Genesis 1:20**Maummong kadagiti danum dagiti pangen ti sibibiag a parsua**

Mabalin nga addaan iti maymaysa a sao dagiti dadduma a pagsagsao maipapan iti amin a kita ti lames ken kadagiti ayup iti baybay. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Mapunno iti adu a sibibiag a parsua dagiti danum" wenno "Agbiag dagiti ayup nga aglanglangoy kadagiti taaw."

dagiti tumatayab

Dadduma a pagsasao ket addaan iti awag iti bilbillit ken dadduma nga ayup ken kadagiti insekto nga agtaytayab. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti ayup nga agtaytayab" wenno "dagiti tumatayab"

iti nalawa a law-ang ti tangatang

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti tangatang"

Pinarsua ti Dios

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Iti kastoy a wagas, pinarsua ti Dios"

dadakkel a parsua iti baybay

dadakkel nga ayup nga agbibagi idia taaw

tunggal kita

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:11,12](#).

parsua nga aggargaraw ken agguummong iti danum

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti ayup nga aggun-gunay/aggargaraw iti adu a danum a nangpunno iti daytoy"

tunggal kita iti parsua nga adda payyakna

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "tunggal agtaytayab a banag nga adda payyakna." No nausar ti sao a "billit," nalaklaka wenno kadawyan nga ibaga ti

"tunggal billit" gapu ta amin a billit ket adda payyakna.

Nakita ti Dios a daytoy ket nasayaat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:10](#).

Genesis 1:22**ida**

Maipapan daytoy kadagiti ayup nga inaramid ti Dios.

Agbalinkayo a nabunga ken agpaadukayo

Kastoy ti panangbendision ti Dios. Imbagana kadagiti ayup iti taaw a mangpataudda pay kadagiti kalanglangada, tapno umado ti kas kadakuada kadagiti baybay. Ipalpalawag ti sao nga "agpaadu" ti wagas iti panagbalinda a "managbunga."

agpaadukayo

"umadu unay ti bilang" wenno "agbalin nga adu"

tumatayab

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:20](#)

Daytoy ket rabii ken bigat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:5](#).

ti maika-lima nga aldaw

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 1:8](#).

Genesis 1:24**Mangpataud ti daga kadagiti sibibiag a parsua**

Mangpataud ti daga kadagiti sibibiag a banbanag" wenno "Agbiag dagiti adu a sibibiag nga ayup iti rabaw ti daga."

tunggal maysa segun iti bukodda a kita

"tapno mangpataud ti tunggal kita ti ayup iti bukodna a kalanglanga"

dingwen, agkarkarayam a banbanag, ken dagiti narurungsot iti daga

Iparparangar daytoy a parsua ti Dios ti amin a kita ti ayup. No addaan iti sabali a panangbunggoy kadagiti ayup ti pagsasaoyo, mabalinyo dayta nga usaren, wenno usarenyo dagitoy a bunggoy.

dingwen

"dagiti ayup nga ay-aywanan dagiti tattao"

agkarkarayam a banbanag

"babassit a parsua"

dagiti narurungsot iti daga

"narurungsot nga ayup" wenno "nakaam-amak nga ayup"

Ket naaramid a kasta

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [GEN 1:7](#).

Inaramid ti Dios dagiti narurungsot

"Iti kastoy a wagas, inaramid ti Dios dagiti narurungsot nga ayup"

Nakitana a nasayaat daytoy

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [GEN 1:10](#).

Genesis 1:26

Mangaramidtayo

Ti sao a "tayo"

tao

"tattao". Saan a kayat a sawen daytoy a lallaki laeng.

kalanglangatayo, kas iti ladawantayo

Agpada ti kayat a sawen dagitoy a sasao ken iyunay-unayna nga inaramid ti Dios ti sangkatao-an a kalanglangana. Saan nga imbaga daytoy a bersikulo ti wagas nga inaramid ti Dios dagiti tattao a kalanglangana. Awan bagi ti Dios isu a saanna kayat a sawen a kabagbagi dagiti tattao ti Dios. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "a sipupudno a kalanglangatayo."

Iturayanda dagiti

"Iturayan dagiti" wenno "maaddaan iti turay kadagiti"

Pinarsua ti Dios ti tao....pinarsuana isuna

Agpada ti kayatna a sawen dagitoy a sasao ken iyunay-unayna a pinarsua ti Dios dagiti tattao a kalanglangana.

Pinarsua ti Dios ti tao

Naidumduma ti wagas a panangparsua ti Dios iti tao ngem kadagiti amin a parsua. Mailadawan daytoy iti sumaruno a kapitulo. Saanmo nga ibagbaga wenno dakamaten a pinarsua ti Dios ti tao babaen iti panangisao laeng a kas kadagiti immuna a bersikulo.

Genesis 1:28

Binendisionan ida ti Dios

Ti sao nga "ida" ket maipapan iti lalaki ken iti babai a pinarsua ti Dios.

Agbalinkayo a nabunga ken agpaadukayo

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [\[GEN 1:22\]](#)

Punwenyo ti daga

Punwenyo ti daga kadagiti tattao.

Genesis 1:30

tunggal tumatayab iti langit

"amin a billit nga agtatayab idiaay langit"

nga addaan iti anges ti biag

Iyunay-unay dagitoy a sasao nga addaan sabali a wagas ti panagbiag dagiti ayup ngem kadagiti mula. Saan nga agang-anges dagiti mula, ken mausarda a taraon dagiti ayup. Napisikalan a biag ti kayat a sawen ti "biag" ditoy. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "nga agang-anges" (UDB)

Ket naaramid a kasta

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [GEN 1:7](#).

Adtoy

Naynayunan ti sao nga "Adtoy" ti panangiyunay-unay iti sumaruno. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Pudno."

nakasaysayaat unay daytoy

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [GEN 1:10](#). "Ita, idi kinita ti Dios ti amin nga inaramidna, "nakasaysayaat unay daytoy."

Daytoy ket rabii ken bigat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [GEN 1:5](#).

ti maika-innem nga aldaw

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaay [GEN 1:8](#).

Chapter 2

¹ Ket narpas dagiti langit ken ti daga, ken dagiti amin nga agbibig a banbanag a nangpunno kadagitoy. ² Iti maika-pito nga aldaw, narpas ti Dios ti trabahona, isu a naginana isuna iti maika-pito nga aldaw manipud iti amin a trabahona. ³ Binendisionan ti Dios ti maika-pito nga aldaw ken imbilangna daytoy a nasantoan nga aldaw, gapu ta iti daytoy, naginana isuna manipud iti amin a trabahona iti panangparsua. ⁴ Dagitoy dagiti pasamak maipapan kadagiti langit ken iti daga, idi naparsua dagitoy, iti aldaw nga inaramid ni Yaweh a Dios ti daga ken dagiti langit. ⁵ Awan pay ti babassit a kayo ti tay-ak iti daga, ken awan pay ti nagrusing a mulmula iti daga, gapu ta saan pay a pinagtudo ni Yahweh a Dios, ken awan ti tao a mangsukay iti daga. ⁶ Ngem adda anep a nagpangato manipud iti daga ket dinanumanna ti entero a rabaw ti daga. ⁷ Inaramid ni Yahweh a Dios ti tao manipud iti tapuk ti daga, inyangesna iti agongna ti anes ti biag, ket nagbalin a sibibiag a parsua ti tao. ⁸ Nangikabil ni Yahweh a Dios iti minuyongan iti dayaen a paset, iti Eden, ket inkabilna sadiay ti lalaki a sinukogna. ⁹ Manipud iti daga, pinadakkal ni Yahweh a Dios ti tunggal kayo a makaay-ayo iti panagkita ken nasayaat a kanen. Nairaman ditoy ti kayo ti biag nga adda idia tengnga ti minuyongan, ken ti kayo iti pannakaammo iti nasayaat ken dakes. ¹⁰ Adda karayan a rimmar manipud iti Eden a mangdanum iti minuyongan. Manipud sadiay, nabingay daytoy ket nagbalin nga uppat a karayan. ¹¹ Ti nagan ti umuna ket Pison. Daytoy ti agay-ayus iti entero a daga ti Havila, a ditoy ket adda ti balitok. ¹² Napintas ti balitok iti daya a daga. Adda met ti bidelio ken ti onix a bato sadiay. ¹³ Ti nagan ti maikadua a karayan ket Gihon. Agay-ayus daytoy iti entero a daga ti Cus. ¹⁴ Ti nagan ti maika-tallo a karayan ket Tigris, nga agay-ayus iti daya ti Assur. Ti maika-uppat a karayan ket ti Eufates. ¹⁵ Innala ni Yahweh a Dios ti tao ket impanna isuna idia minuyongan ti Eden tapno sukayen ken taripatoenna daytoy. ¹⁶ Binilin ni Yahweh a Dios ti tao a kunana, "Nawayaka a mangan manipud iti tunggal kayo iti minuyongan. ¹⁷ Ngem saanka a mangmangan manipud iti kayo ti pannakaammo iti nasayaat ken dakes, ta iti kanito a manganka manipud iti daytoy, awan duadua a matayka." ¹⁸ Ket kinuna ni Yahweh a Dios, "Saan a nasayaat nga agmaymaysa ti lalaki. Mangaramidak iti kaduana a maitutop kenkuana." ¹⁹ Manipud iti daga, inaramid ni Yaweh a Dios ti tunggal ayup iti daga ken tunggal tumatayab iti tangatang. Ket ineyna dagitoy iti ayan ti lalaki tapno kitaenna no ania ti iyawaga kadagitoy. Aniaman nga iyawag ti lalaki iti tunggal parsua, daya ti naganna. ²⁰ Pinananganan ti lalaki dagiti amin a dingwen, dagiti bililit iti tangatang, ken ti tunggal narungsot nga ayup nga adda iti tay-ak. Ngem iti lalaki, awan ti nasarakan a kaduana a maitutop kenkuana. ²¹ Pinaturog ni Yahweh a Dios iti nasimbeng ti lalaki. Nangala ni Yahweh a Dios iti maysa kadagiti paraggagna ket inserrana ti lasag a nangalaanna iti daytoy. ²² Babaen iti paraggag nga innala ni Yahweh a Dios manipud iti lalaki, inaramidna ti babai ket ineyna daytoy iti lalaki. ²³ Kinuna ti lalaki, "Ita, daytoy ket tulang dagiti tulangko, ken lasag ti lasagko." Maawagan isuna a 'babai,' gapu ta naala isuna manipud iti lalaki. ²⁴ Iti kasta, panawanto iti lalaki ti ama ken inana, makipagmaymaysa isuna iti asawana, ket agbalinda a maymaysa a lasag. ²⁵ Agpada a lamo-lamo ti lalaki ken ti asawana a babai, ngem saanda a mabain.

Genesis 2:1

dagiti langit

"ti tangatang" wenna "dagiti tangatang"

dagiti amin nga agbibig a banbanag a nangpunno kadagitoy

"ken amin nga adu nga agbibig a banbanag nga adda kadakuada" wenna "amin nga aguummong nga agbibig a banbanag nga adda kadakuada"

Ket narpas

Narpas ti pannakaparsua. Narpas ti Dios a pinarsua dagitoy.

Iti maika-pito nga aldaw, inleppas ti Dios ti trabahona

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Iti maika-pito nga aldaw, insardeng ti Dios ti trabahona gapu ta

narpasnan amin dagiti ar-aramidenna." Saan a pulos a nagtrabaho ti Dios iti maika-pito nga aldaw.

naginana isuna iti maika-pito nga aldaw manipud iti amin a trabahona

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti aldaw a nagsardeng isuna nga agtrabtrabaho" wenna "iti aldaw a saan isuna a nagtrabaho"

Binendisionan ti Dios ti maika-pito nga aldaw

Ti mabalin a kayat a a sawen daytoy ket 1) "Inaramid ti Dios ti maika-pito nga aldaw a mangpataud iti nasayaat a pagbanagan" wenna 2) "Imbaga ti Dios a nasayaat ti maika-pito nga aldaw."

imbilangna daytoy a nasantoan nga aldaw

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ket inlasinna daytoy" wenna "inawaganna daytoy nga aldawna"

iti daytoy, nagingana isuna manipud iti amin a trabahona
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti daytoy, saan isuna a nagtrabaho"

Genesis 2:4

Sapasap a Pakaammo

Masarakan kadagiti nabatbati a bersikulo iti Genesis 2 ti maipapan iti panangparsua ti Dios kadagiti tattao iti maika-innem nga aldaw.

Dagitoy dagiti pasamak maipapan kadagiti langit ken iti daga

"Daytoy ti listaan dagiti pasamak iti langit ken iti daga" wenno "Daytoy ti pakasaritaan maipapan iti langit ken ti daga." Adda dua a maawatan iti panggep daytoy a salaysay. Mabalin a pakabuklan daytoy dagiti pasamak a nailadawan iti Genesis 1:1-2-3, wenno ipakpakaunana dagiti pasamak a nailadawan iti Genesis 2. No mabalbalin, ipatarusyo daytoy a maawatan iti dua a wagas.

iti aldaw nga inaramid ni Yaweh a Dios

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "idi pinarsua ni Apo Dios." Ti sao nga "aldaw" ket maipapan iti amin a tiempo iti panagparsua, saan a maymaysa laeng nga aldaw.

Awan pay ti babassit a kayo ti tay-ak iti daga

awan pay nagtubo a babassit a kayo a mabalin a kanen dagiti ayup

awan...mulmula iti daga

awan ti nabulong a mulmula a kas kadagiti nateng wenno nalalangto a mula a mabalin a kanen dagiti tattao ken ayup.

angep

Mabalin a dagitoy ti kaipapanna 1) maysa a banag a kasla linnaaw iti bigat wenno angep iti bigat wenno 2) ubbog nga aggapu iti uneg ti daga.

rabaw ti entero a daga

amin a daga wenno ti entero a daga

Genesis 2:7

Inaramid

"binukel"

pagangesanna

"agungna"

anges ti biag

"anges a mangpabiag kadagiti banbanag." Napisikalan a biag ti kayat a sawen ti "biag" ditoy.

minuyongan

Mabalin daytoy a paset ti daga a pagmulmulaan kadagiti kayo nga agbungbunga wenno kadagiti nadumaduma a kita ti kaykayo.

dayaen

"idiay daya"

Genesis 2:9

kayo ti biag

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti kayo a mangmangted biag kadagiti tattao"

biag

"agnanayon a biag" ti kayatna a sawen daytoy wenno awan patinggana a biag.

ti kayo iti pannakaammo iti nasayaat ken dakes

"ti kayo a mangmangted kadagiti tattao iti kabaelan a mangawat iti nasayaat ken dakes" wenno "ti kayo a mangmangted kadagiti tattao iti kabaelan a mangammo kadagiti nasayaat ken dakes a banbanag"

nasayaat ken dakes

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "amin a banag, mairaman ti nasayaat ken dakes."

iti tengnga iti minuyongan

"idiay tengnga ti minuyongan." Mabalin nga awan dagitoy dua a kayo iti mismo a tengnga ti minuyongan.

Adda karayan a rimmuar manipud iti Eden a mangdanum iti minuyongan

Ti minuyongan ket adda idiay Eden. Agay-ayus ti karayan agingga iti ruar ti Eden. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Nagayus ti karayan idiay Eden a mangdanum iti minuyongan."

Genesis 2:11

Pison

Ditoy laeng a paset ti Biblia a nadakamat daytoy a karayan. .

entero a daga ti Havila

"ti sibubukel a daga a maawagan iti Havila." Masarakan daytoy kadagiti disierto ti Arabia. .

a ditoy ket adda balitok

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Adda balitok idiay Havila."

bidelio

Daytoy a tubbog ket aggapu iti kayo a nakabangbanglo. Napegket daytoy a tubbog nga aggapu kadagiti sumagmamano a kayo a mabalin a mapuoran.

onyx a bato

Ti onyx ket maysa a kita iti napintas ken napateg a bato.

Genesis 2:13**Gihon****agay-ayus iti entero a daga ti Cus**

Saan a sibubukel a daga ti nagayusan daytoy a karayan, ngem kadagiti nadumaduma a paset iti daga.

entero a daga ti Cus

"ti entero a daga a maawagan iti Cus"

nga agay-ayus iti daya ti Asiria

"nga agay-ayus iti daga nga adda iti daya iti ciudad ti Assur." Agay-ayus ti Karayan Tigris manipud iti abagatan nga agpa-laud. Kastoy ti panangipatarus ti dadduma a pagsasao: "ket agay-ayus daytoy iti daya ti Assur."

Genesis 2:15**minuyongan ti Eden**

"ti minuyongan nga adda idia Eden"

manipud iti tunggal kayo iti minuyongan

"Ti bunga ti tunggal kayo nga adda iti minuyongan."

mangtaripato

bantayan daytoy tapno awan ti saan a nasayaat a mapasamak.

Nawayaka a mangan...saanka a mangmangan

kadagiti dadduma a pagsasao, kadawyan nga ibagada nga umuna ti maiparit ket isarunoda nga ibaga ti maipalubos, kasla idia UDB.

Nawayaka a mangan

"mabalin a mangan nga awan manglaplapped/mangiparit"

kayo ti pannakaammo iti nasayaat ken dakes

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [GEN 2:9](#).

saanka a mangmangan

"Iparitko a kanem" (UDB) wenno "masapul a saanmo a kanen"

matay

napisikalan a pannakatay ti kayatna a sawen daytoy.

Genesis 2:18**Mangaramidak iti kaduana a maitutop kenkuna**

"Mangaramidak iti katulonganna"

kaduana a maitutop kenkuna

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "katulonganna a maitutop kenkuana" wenno "kadua a maikanada kenkuana"

tunggal ayup iti daga ken tunggal tumatayab iti tangatang

Ibagbaga dagiti ragup ti sasao nga "iti daga" ken "iti tangatang" ti pakasarakan wenno ayan dagiti ayup ken tumatayab. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "amin a kita ti ayup ken tumatayab."

amin a dingwen

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti ayup nga ay-aywanan dagiti tattao"

awan nasarakanna a kaduana a maitutop kenkuana

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "saan isuna a nakasarak iti katulonganna a maitutop kenkuana" wenno "awan ti kaduana nga umno para kenkuana."

Genesis 2:21**Pinaturog ni Yaweh a Dios iti nasimbeng ti lalaki**

"pinasimbengna ti turog ti lalaki." No nasimbeng ti turog iti maysa a tao, saan a mariing a dagus daytoy.

Ita, daytoy ket tulang dagiti tulangko, lasag ti lasagko.

"Isu daytoyen, dagiti tulangna ket kas kadagiti tulangko, ken ti lasagna ket kas iti lasagko." Kalpasan a nangsapsapul kadagiti ayup a kaduana ngem saan a nakasapul, kamaudiananna ket nakakita isuna iti kalanglangana a mabalin a katulonganna wenno kaduana. Mabalin nga iyeb-ebkasna ti pannakapabang-arna wenno rag-ona.

lasag

Maipapan daytoy kadagiti nalukneng a paset ti bagi a kas iti kudil ken piskel.

Maawagan isuna a 'babai,' gapu ta naala isuna manipud iti lalaki

footnote: Iti pagsasao a Hebreo, ti sao a "babai" ket adda pagpadaanda iti panangbalikas iti sao a "lalaki."

Genesis 2:24**Sapasap a Pakaammo**

Ti sumaganad ket insurat ti nangisurat. Saan nga imbaga ti lalaki dagitoy a banbanag.

Iti kasta

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Isu nga" wenno "Ngarud."

panawanto ti lalaki ti ama ken inana

Dakdakmatenna ditoy dagiti amin a lallaki a saan ket a maymaysa laeng a tao. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "saanen a makipagnaad dagiti lallaki iti pagtaengan ti ama ken inana."

agbalindanto a maymaysa a lasag

Saanna a kayat a sawen nga agbalinda a maymaysa a tao iti napisikalan a wagas. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "agbalin a maymaysa a bagi" wenno "agbalin a maymaysa a bagi iti bagi ken espiritu."

agpada a lamo-lamo

Maipapan daytoy iti lalaki ken iti babai a pinarsua ti Dios.

ngem saanda a mabain

Iti dayta a tiempo, awan ti pakaigapuan a mabainda iti kinalamo-lamoda.

lamo-lamo

"awan kawesna"

Chapter 3

¹ Ita, ti uleg ket nasiksikap ngem kadagiti dadduma a narungsot nga ayup iti tay-ak nga inaramid ni Yahweh a Dios. Kinunana iti babai, "Agpayso kadi a kinuna ti Dios a, 'Saankayo a mangmangan manipud iti aniaman a kayo iti minuyongan?'" ² Kinuna ti babai iti uleg, "Mabalinmi a kanen ti bunga manipud kadagiti kayo iti minuyongan, ³ ngem maipapan iti bunga ti kayo nga adda iti tengnga ti minuyongan, kinuna ti Dios, 'Saanyo a mabalin a kanen daytoy, wenna sagiden man laeng daytoy, ta no aramidenyo dayta, mataykayo.'" ⁴ Kinuna ti uleg iti babai, "Saan, saankayo a matay. ⁵ Ta ammo ti Dios nga iti aldaw a kanenyo daytoy, malukatan dagiti matayo, ket agbalinkayonto a kas iti Dios, nga ammona ti naimbag ken dakes." ⁶ Ket idi nakita ti babai a ti kayo ket nasayaat a kanen, ken makaay-ayo daytoy iti mata, ken ti kayo ket makapaawis a mangpasirib iti tao, nangala ti babai kadagiti bungana, ket kinnanna daytoy. Ken inikkanna met ti asawana a kaduana, ket kinnanna daytoy. ⁷ Agpada a nalukatan dagiti matada, ken naamirisa a lamo-lamoda. Nangdaitda kadagiti bulbulong ti igos ket nangaramidda iti pangabbongda kadagiti bagbagida. ⁸ Nanggegda ti arimpadek ni Yahweh a Dios iti minuyongan iti kalalammiisan ti aldaw, isu a naglemmeng ti lalaki ken ti asawana manipud iti presensia ti Dios, kadagiti kakay-kaywan iti minuyongan. ⁹ Immawag ni Yahweh a Dios iti lalaki ket kinunana kenkuana, "Sadino ti ayanmo?" ¹⁰ Kinuna ti lalaki, "Nanggegko nga addaka iti minuyongan, ket nagbutengak, gapu ta lamo-lamoak. Isu't gapuna a naglemmengak." ¹¹ Kinuna ti Dios, "Siasino ti nangibaga kenka a lamo-lamoka? Nanganka kadi manipud iti kayo nga imbilinko a saanmo a mabalin a kanen?" ¹² Kinuna ti lalaki, "Ti babai nga intedmo a makaduak, inikkannak iti bunga manipud iti kayo, ket kinnanko." ¹³ Kinuna ni Yahweh a Dios iti babai, "Ania daytoy nga inaramidmo?" Kinuna ti babai, "Inallilawnak ti uleg, ket nanganak." ¹⁴ Kinuna ni Yahweh a Dios iti uleg, "Gapu ta inaramidmo daytoy, mailunodka kadagiti amin a dingwen ken kadagiti amin a narungsot nga ayup iti tay-ak. Aguyaska babaen iti tianmo, ken tapokto ti kanem iti amin nga aldaw ti panagbiagmo. ¹⁵ Mangikabilak iti pagginnuraanyo iti babai, ken iti bukelmo ken ti bukelna. Dunurennanto ti ulom, ken dunuremto ti mukodna." ¹⁶ Kinunana met iti babai, "Pakaruek iti kasta unay ti ut-ot iti panaganakmo; iti nakaro a rigat, ipasngaymo dagiti annakmo. Ti tarigagaymonto ket para iti asawam, ngem iturayannakanto." ¹⁷ Kinunana kenni Adan, "Gapu ta dimngegka iti timek ti asawam, ken nanganka manipud iti kayo, maipapan iti imbilinko kenka, a kunak, 'Saanka a mabalin a mangan manipud iti daytoy,' mailunod ti daga gapu kenka; mangankanto manipud iti nagrigatam iti amin nga aldaw ti panagbiagmo. ¹⁸ Mangpataudto daytoy kadagiti sisiit ken balang a mulmula a para kenka, ket kanemto dagiti mula iti tay-ak. ¹⁹ Babaen iti ling-et iti rupam, mangankanto iti tinapay aginggana nga agsublika iti daga, ta iti daytoy ti naggapuan. Gapu ta tapokka, ket agsublikanto met laeng iti tapok." ²⁰ Pinanaganan ti lalaki ti asawana nga Eva gapu ta isuna ti ina dagiti amin nga agbibig a banbanag. ²¹ Nangaramid ni Yahweh a Dios kadagiti pagan-anay a lalat para kenni Adan ken iti asawana ket kinawesanna ida. ²² Kinuna ni Yahweh a Dios, "Ita, nagbalin a kasla kadayo ti lalaki, ammona ti naimbag ken dakes. Isu nga ita, masapul a saanen isuna a mapalubusan a mangigaw-at iti imana a mangala manipud iti kayo ti biag, kanenna daytoy, ket agbiag iti agnanayon." ²³ Isu a pinapanaw isuna ni Yahweh a Dios manipud iti minuyongan ti Eden, tapno sukayenna ti daga nga isu ti nakaalaanna. ²⁴ Pinapanaw ngarud ti Dios ti lalaki iti minuyongan, ket nangikabil isuna iti kerubim iti daya ti minuyongan ti Eden, ken umap-apoy a kampilan nga agrikrikos, tapno mabantayan ti dalan nga agturong iti kayo ti biag.

Genesis 3:1

nasikap

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nalalaing" (UDB) wenna "nalaing a mangala iti kayatna babaen iti panagul-ulbodna"

Agpayso kadi a kinuna ti Dios

"Pudno kadi nga imbaga ti Dios." Ti uleg ket aginsasaludsod. Ipatarusyo daytoy a kas saludsod.

Saankayo a mangmangan

Makisarsarita ti uleg iti lalaki ken iti babai.

Mabalinmi a kanen

"Mapalubosankami a mangan" wenna "Adda ti karbenganmi a mangan"

Mabalinmi a kanen...kinuna ti Dios, 'Saanyo a mabalin a kanen daytoy

Imbaga ni Eva iti uleg ti impalubos ti Dios nga aramidenda ken ti imbaga ti Dios a saanda a mabalin nga aramiden. Iti dadduma a pagsasao; maibaga ti saanda a mabalin nga aramiden, ken ti mabalinda nga aramiden, kas iti UDB.

Saanyo a mabalin a kanen daytoy

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Saanyo a mabalin a kanen daytoy" wenna "Saanyo a kanen daytoy"

wenno sagiden man laeng daytoy

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ken masapul a saanyo a sagiden dayta" wenno "ken saanyo a sagiden dayta"

ta mataykayo

Ti sao a "ta" ket mangipakpakita iti mapasamak no kanenda ti bunga dayta a kayo. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "No aramidenyo, mataykayo." Dakdakamaten daytoy ti "napisikalan a pannakatay."

[[ilo:bible/questions/comprehension/gen/03]]
[[ilo:bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:4**kayo...(saankayo)**

Idi kinuna ti uleg a "kayo"(saankayo), dakdakamatenna ti lalaki ken ti babai. Aramaten dagiti dadduma a pagsasao ti sao a pangkaaduan, ken dagiti dadduma ket mangaramat iti pangdua a sao."

malukatan dagiti matayo

Ti kayat a sawen daytoy ket "maammoanyonto dagiti banbanag" wenno "maawatanyonto dagiti baro a banbanag."

makaammo ti naimbag ken iti dakes

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Kas iti Dios, maammoanyunto amin a banbanag, nasayaat man wenno dakes." wenno "amin a banbanag, mairaman ti naimbag wenno dakes." makaay-ayo daytoy iti mata "ti kayo ket makaay-ayo a kitaen" wenno "nagmayat a kitaen" wenno "napintas unay daytoy" (UDB)

makaay-ayo daytoy iti mata

"makapaawis iti panagkita" wenno "nagmayat a kitaen" wenno "napintas unay daytoy" (UDB)

ken makapaawis a kasla makaited iti sirib

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ken kayat ti babai ti bunga ti kayo gapu ta pasiribenna ti tao" wenno "ken kayat ti babai ti bungana gapu ta pagbalinenna daytoy a makaawat iti nasayaat ken dakes a kas iti Dios"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:7**Agpada a nalukatan ti matada**

Kitaenyo no kasanoyo nga ipatarus ti "Malukatanto dagiti matam" idiyay [GEN 3:5](#). AT: "Ket nalukatan ti matada" wenno "Nagbalinda a nasiput" wenno "Naawatanda."

Nangdaitda

nagsisilpo" wenno "nagkakamang"

bulong ti igos

No saan nga ammo dagiti tattao ti langa ti bulong ti igos, mabalin daytoy a maipatarus a kas "nalapad a bulbulong manipud iti kayo ti igos" wenno "nalapad a bulbulong."

ket pinagabbongda kadagiti bagbagida

Inaramidda daytoy gapu ta mabainda. Mabalin a maaramid daytoy a nalawag no kasapulan a kas iti UDB. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ket pinagbadoda."

iti kalalammiis ti aldaw

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti kanito nga agpuy-puyupoy ti nalammiis nga angin"

manipud iti presensia niYahweh a Dios

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "manipud ti imatang ni Yahweh a Dios" wenno "tapno makita ida ni Yahweh a Dios" (UDB) wenno "manipud kenni Yahweh a Dios."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:9**Sadino ti ayanmo**

"Apay nga ilemlemmengandak?" (UDB). Ammo ti Dios ti ayan ti lalaki. Idi simmungbat ti lalaki, saanna nga imbaga ti ayanna ngem imbagana no apay nga aglemlemmeng isuna.

mo(ayanmo)

Iti bersikulo 9 ken 11, agsasao ti Dios iti lalaki.

Nanggegko

"Nanggegko ti karasakas"

"Siasino ti nangibaga

Ammo ti Dios ti sungbat daytoy a saludsod. Sinaludsodna daytoy tapno mapilitan ni Adan a mangipudno a sinukirna ti Dios.

Nanganka kadi

Ammo met ti Dios a mapasamak daytoy. Ipatarus daytoy a kas saludsod a mangipakpakita a ti Dios ket ak-akusaranna ni Adan iti panagsukir.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:12**Ania daytoy nga inaramidmo**

Ammon ti Dios ti inaramid ti babai. Idi sinaludsodna daytoy, ik-ikkanna ti babai iti gundaway a mangibaga kenkuana iti maipanggep iti daytoy, ken iyeb-ebkasna ti pannakaupayna iti inaramidna. Adu a pagsasao ti mangar-aramat iti saludsod para iti panagunget wenno panangbabalaw. No mabalin, mangaramatkayo ti mangiyebkas iti pannakaupay.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:14

mailunodka

Ti sao a "lunod" ket umuna iti Hebreo a mangiyunay-unay iti nagdumaan ti bendision ti Dios kadagiti ayup ken daytoy a panangilunod iti uleg. Daytoy ket "pagannurutan a lunod," wenno iti wagas a pannakaibaga iti lunod. Babaen iti panangibaga daytoy a lunod, inaramid ti Dios dagitoy.

kadagiti amin a narungsot nga ayup iti away
 Mabalin a Maipatarus a kas iti: "amin a naamo nga ayup ken amin a naatap nga ayup."

Aguyaska babaen iti tianmo

"aguyaskanto iti daga". Ti sasao nga "aguyas" ket nausar a mangiyunay-unay iti nagdumaan ti wagas ti panaggunay ti panangaramat dagiti dadduma nga ayup babaen kadagiti sakada iti panaggunayda iti uleg nga aguyas babaen iti buksitna. Daytoy ket paset met laeng ti pagannurutan a lunod.

ken tapokto ti kanem

"mangankanto iti tapok". Ti sao a "tapok" isu ti umuna idiaay Hebrew tapno mangiyunay-unay iti naggidiatan ti mula nga adda iti ngatuen ti daga a kanen dagiti dadduma nga ayup ken dagiti narugit a makan iti daga a kanen ti uleg. Daytoy ket paset ti pagannurutan a lunod.

Mangikabilak iti pagginnuraanyo iti babai

Ti kayat a sawen daytoy ket agbalin nga agkabusor ti uleg ken ti babai.

Bukelmo

"kaputotan." Ti balikas a "bukel" ket naaramat a mangdakamat iti similya ti lalaki ken itlog ti babai nga agtipon nga agbalin nga ubing a dumakkel iti uneg ti tian ti babai. Ti "bukel" ket naaramat met a mangdakamat kadagiti kaputotan ti maysa a tao.

Dunurennanto...unuremto ti mukodna

Maipapan daytoy iti puli ti babai. No maipatarus ti "bukel" a pangkaaduan, mabalin a maipatarus daytoy a kas "Dunurennakayonto...Dunurenyonto met dagiti mukodda."

Dunurenanto

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "tumeken" wenno "rauten."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:16

Pakaruek iti kasta unay ti ut-ot iti panaganakmo

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pakaruekto pay ti rigatmo" wenno "pagbalinekto a nakaru ti rigatmo"

iti panaganakmo

"iti panagpasngaymo" wenno "no agpasngayka" (UDB)

Ti tarigagaymonto ket para iti asawam

"Kastanto unay ti panagtarigagaymo iti asawam." Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "Kayatemto launay nga addaka iti sidong ti asawam" wenno 2) "Kayatmonto launay a tengngelen ti asawam."

iturayannakanto

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Isunto ti agbalin nga apom" wenno "tengngelennakanto"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:17

Adan

Ti nagan nga Adan ket Adam iti pagsasao iti Hebreo a ti kayatna a sawen ket "lalaki." Adda dagiti nangipatarus a nangusar iti "Adam" dagiti dadduma met ket nangusar iti "lalaki." Aniaman kadagitoy ket mabalin a mausar no maymaysa a tao ti dakdakamatenna. Nu pay iti lloko, Adan ti nausar a pannakaipatarusna. Ngem mabalin met nga Adam ti usarenyo iti panangipatarusyo.

dimngegka iti timek ti asawam

"nagtulnogka iti imbaga ti asawam"

nanganka manipud iti kayo

"nanganka iti bunga ti kayo" wenno "nanganka iti bunga ti kayo"

Saanka a mabalin a mangan manipud iti daytoy

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Masapul a saanmo a kanen dayta" wenno "Saanmo a kanen iti bungana"

mailunod ti daga gapu kenka

"Nailunod ti daga" wenno "Ilun-lunodko ti daga". Daytoy ket pagannurutan a lunod iti Hebreo, nga ti sao a "lunod" ket umuna a maibaga iti salaysay. No mabalin, ipatarus daytoy iti wagas nga mangiyunay-unay iti lunod.

mangankanto iti nagrigatam

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "babaen iti panagtrabaho iti kasta unay"

mangankanto manipud iti daytoy

Ti sao a "daytoy" ket dakdakamatenna ti daga. Manganto dagiti tattao kadagiti paset dagiti mula. Agtubo ken dumakkel dagiti mula iti daga.

dagiti mula iti daga

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "dagiti mula nga ay-aywanam iti taltalonmo" wenno 2) "dagiti balang a mula nga agtubo lattan iti tay-ak."

Babaen iti ling-et iti rupam

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "babaen iti narigat a trabaho a mangpaling-et ti rupam"

Mangankanto iti tinapay

Ditoy, ti sao a "tinapay" ket dakdakamatenna ti amin a taraon.

agingga nga agsublika iti daga

"agingga a matayka ken maitabon ti bagim iti daga." Kadagiti dadduma a kaugalian, ikalida iti daga dagiti bagi dagiti tattao a natay. Saan nga agpatingga ti pagrigtan ti tao agingga iti tiempo ti pannakatay ken pannakaitabonna.

Gapu ta tapokka ket agsublikanto met laeng iti tapok

"Inaramidka manipud iti daga, isu nga agbalinto met laeng a daga ti bagim." Mangusar iti agpada a sao para iti "tapok" tapno maipakita a ti tao ket agrugi ken agleppas iti agpada a wagas.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:20**ti lalaki**

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ti nagan nga Adan"

Pinananganan ti lalaki ti asawana nga Eva

"Eva ti inted ni Adan a nagan ti asawana" wenno "pinananganan ni Adan ti asawana nga Eva" (UDB).

Eva

Ti kayat a sawen ti nagan nga Eva iti Hebreo ket agbibbiag. Mabalin a mangikabil dagiti agipatpatarus ti palawag, "Ti nagan nga Eva ket kas iti Hebreo nga 'agbibbiag' ti kayatna a sawen."

dagiti amin nga agbibbiag

Dakdakamaten daytoy dagiti tattao. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti amin nga agbibbiag."

kadagiti pagan-anay a lalat

ATMabalin a Maipatarus a kas iti: "kawkawes a naaramid manipud iti lalat dagiti ayup"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Genesis 3:22**ti lalaki**

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) Dakdakamaten ti Dios ti maysa a tao--ti lalaki wenno 2) Dakdakamaten ti Dios ti amin a tattao, ditoy ket ti lalaki ken ti asawana ti dakdakamatenna. Uray no ti ibagbaga ti Dios ket maipanggep iti maysa a tao, ti imbagana ket maipapan kadakuada a dua.

ammona ti naimbag ken dakes

"Ammona no ania ti naimbag ken dakes." Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ammona amin, naimbag man wenno dakes." Kitaen:

masapul a saanen a mapalubusan

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Saanko nga ipalubos"

tapno mangtaripatu iti daga a naggapuanna

Naaramid ti lalaki manipud ti daga. Daytoy ket saan a maipapan iti maysa a paset ti daga a nagtaudan ti lalaki

Ngarud, pinapanaw ni Yahweh a Dios isuna manipud iti minuyungan

"Pinilit ti Dios ti lalaki a pumanaw iti minuyungan." Dakdakamaten daytoy ti pasamak idia [GEN 3:23](#) a kinunana a "Pinapanaw ti Dios a ni Yahweh isuna iti minuyungan ti Eden." Saanen a pinapanaw ti Dios ti tao iti makadua a gundaway.

tapno masalakniban ti dalan nga agturong iti kayo ti biag

"tapno mapasardeng dagiti tattao a makaumay iti ayan ti kayo ti biag"

umap-apoy a kampilan

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) kampilan nga umap-apoy wenno 2) apoy a kalanglanga ti kampilan. Kadagiti pagsasao a saan a mangus-usar iti kampilan ket mabalin a mangaramat iti sabali nga igam a kas iti pika wenno pana.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/03]]

Chapter 4

¹ Kinaidda ti lalaki ti asawana a ni Eva. Nagsikog isuna ket impasngayna ni Cain. Kinuna ti babai, "Nangipasngayak iti lalaki babaen iti tulong ni Yahweh." ² Kalpasanna, impasngayna ti kabsat ni Cain a ni Abel. Ita, ni Abel ket nagbalin nga agpaspastor, idinto a ni Cain ket nagtrabaho iti daga. ³ Napasamak nga iti panaglabas ti tiempo, nangidatag ni Cain kadagiti bunga ti daga kas daton kenni Yahweh. ⁴ Ni Abel met ket nangidatag manipud kadagiti umuna nga annak ti arbanna ken kadagiti taba. Inawat ni Yahweh ni Abel ken ti datonna, ⁵ ngem saanna nga inawat ni Cain ken ti datonna. Isu a nakaunget unay ni Cain, ket nagruppanget isuna. ⁶ Kinuna ni Yahweh kenni Cain, "Apay ngay met a makaunget ken nakaruppangetka?" ⁷ No ar-aramidem ti umno, saanka kadi nga awaten? Ngem no saanmo nga ar-aramiden ti umno, agur-uray ti basol iti ruangan ket tartarigagayannaka a tenglen, ngem masapul nga iturayam daytoy." ⁸ Nakisarita ni Cain iti kabsatna a ni Abel, ket kabayatan nga addada iti kataltalunan, dinuklos ni Cain ti kabsatna a ni Abel ket pinatayna isuna. ⁹ Kalpasanna, kinuna ni Yahweh kenni Cain, "Sadino ti ayan ti kabsatmo a ni Abel?" Kinunana, "Saanko nga ammo. Siak aya ti para-aywan iti kabsatko?" ¹⁰ Kinuna ni Yahweh, "Ania ti inaramidmo? Umaw-awag kaniak ti dara ti kabsatmo manipud iti daga." ¹¹ Ita, nailunodka iti daga, inungapna dagiti ngiwatna a mangawat iti dara ti kabsatmo manipud iti imam. ¹² Manipud ita, no sukayem ti daga, saanna nga ipaay ti pigsana kenka. Aglemmelemmeng ken agalla-allakanto iti daga." ¹³ Kinuna ni Cain kenni Yahweh, "Ti dusak ket dakdakkell ngem iti kabaelak." ¹⁴ Pudno, iti daytoy nga aldaw ket pinatalawnakon manipud iti daytoy a daga ket mailemmengakto manipud iti rupam. Aglemmelemmeng ken agalla-allaakto iti daga, ket siasinoman a makasarak kaniak ket patayennak." ¹⁵ Kinuna ni Yahweh kenkuana, "No addaman ti mangpapatay kenni Cain, mabalesto isuna iti maminpito a daras." Kalpasanna, minarkaan ni Yahweh ni Cain, tapno saanto isuna a dangran ti siasinoman a tao a makasarak kenkuana. ¹⁶ Isu a pimmanaw ni Cain manipud iti presensia ni Yahweh ket nagnaed iti daga iti Nod, iti daya iti Eden. ¹⁷ Kinaidda ni Cain ti asawana ket nagsikog. Impasngayna ni Enoc. Nangibangon isuna iti ciudad ket pinanagananna daytoy nga insurotna iti nagan ti putotna a ni Enoc. ¹⁸ Naaddaan ni Enoc iti putot ket isu ni Irad. Naaddaan ni Irad iti putot ket isu ni Mehujael. Naaddan ni Mehujael iti putot ket isu ni Metusael. Naaddaan ni Metusael iti putot ket isu ni Lamec. ¹⁹ Dua iti inasawa ni Lamec: Ada ti nagan ti maysa ken Zilla met ti nagan ti maysa. ²⁰ Impasngay ni Ada ni Jabal. Isuna ti ama dagiti agnanaed kadagiti tolda nga addaan kadagiti taraken nga ayup. ²¹ Jubal ti nagan ti kabsatna a lalaki. Isuna ti ama dagiti agtuktukar iti arpa ken plauta. ²² Ni Zilla met, impasngayna ni Tubal Cain, nga agpanpanday kadagiti alikamen a tanso ken landok. Ti kabsat a babai ni Tubal Cain ket ni Naama. ²³ Kinuna ni Lamec kadagiti assawana, "Ada ken Zilla, dummegkayo iti timekko; dakayo nga assawa ni Lamec, dumngegkayo iti ibagak. Ta nakapatayak iti lalaki gapu iti panangsugatna kaniak, maysa nga agtutubo a lalaki gapu ta dinunornak." ²⁴ No ni Cain ket naibales iti maminpito a daras, pudno a maibales ni Lamec iti pitopulo ket pito a daras." ²⁵ Kinaidda manen ni Adan ti asawana ket naganak iti maysa pay a lalaki. Pinanaganan ni Eva dayta iti Set ket kinunana, "Inikkannak ti Dios iti maysa pay nga anak a lalaki a kasukat ni Abel, ta pinatay isuna ni Cain." ²⁶ Naaddaan ni Set iti putot ket pinanagananna iti Enos. Kalpasanna, ket inrugi dagiti tattao nga immawag iti nagan ni Yahweh.

Genesis 4:1

ti lalaki

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti tao" wenno "ni Adan" (UDB)

Kinaidda ti

Mabalin nga adda wagas ti pagsasaoyo iti panangibaga daytoy.

Nangipasngayak iti lalaki

Ti sao a "lalaki" ket kadawyan a mangiladldwan iti nataengan a lalaki, ngem iti maladaga wenno ubing. No daytoy ket saan a maawatan, masapul nga ipatarus a kas "ubing a lalaki" wenno "lalaki" wenno "maladaga a lalaki" wenno "anak a lalaki."

Cain

"Ti nagan a Cain ket kas iti sao a Hebreo a kayatna a sawen 'nagpataud.' Pinanaganan ni Eva ti anakna iti Cain gapu ta pinataudna daytoy."

Kalpasanna, impasngayna

Saantayo nga ammo no kasano kabayag iti tiempo a nagbaetan ti pannakaipasngay ni Cain ken ni Abel. Mabalin a singin da, wenno nagsikog manen ni Eva ket naipasngay ni Abel a kabsatna. No mabalin, mangaramatkayo iti pagsasao a saan a mangibaga no mano a tawen ti nagbaetanda.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:3**Napasamak nga iti**

Naaramat daytoy a ragup ti sasao a mangmarka iti rugrug ti baru a paset ti istoria. No ti pagsasaoyo ket adda iti wagas a panangibaga iti daytoy, mabalinyo nga aramaten ditoy.

iti panaglabas ti tiempo

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "kalpasan a naglabas ti mano a tiempo" wenno 2) "iti umno a tiempo"

kadagiti bunga ti daga

Maipapan daytoy iti taraon a nagtaud kadagiti mula nga inaywananna. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "mulmula" wenno "apit."

kadagiti taba

Maipapan daytoy kadagiti natataba a paset ti karnero a pinartina. Ti taba ti kasasayaatan a paset iti ayup. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dadduma kadagiti natataba a pasetda."

inawat

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nasayaat iti panagkita" wenno "naay-ayo iti"

nakaunget unay

Adda panangisasao dagiti dadduma a pagsasao para iti nalaus nga unget a kas iti "pimmudot gapu iti unget."

nagruppanget isuna

Ti kayat a sawen daytoy a langa ti rupana ket mangipakita a nakaunget wenno nagimon. Dadduma a pagsasao ket addaan iti panangisao a mangiladawan iti langa ti tao no kasta a makaunget.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:6**Apay ngay met a makaunget ken nakaruppangetka?**

Inaramat ti Dios daytoy a saludsod tapno ibagana kenni Cain a saan a rumbeng nga agunget ken agruppanget isuna. Kasta met a pinanggepna nga ikkan ni Cain iti gundaway a mangipudno a nagbiddut isuna.

saanka kadi nga awaten?

Inaramat ti Dios daytoy a saludsod tapno ipalagipna kenni Cain ti maysa a banag a rumbeng nga ammona koma. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ammom a no aramidem ti umno, awatenka."

agur-uray ti basol iti ruangan

Ditoy, ti basol ket naibaga a kas narungsot nga ayup nga agur-uray iti gundaway a mangdarup kenni Cain. Ipakpakita daytoy no kasano ti kapeggad ti

basol. Mabalin met nga ipatarus a kas iti adda iti UDB: "Ur-urayennaka ti basol iti ruar ti ridawmo."

basol

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti tarigagay nga agbasol" wenno "ti dakes a banag a kayatmo nga aramidem."

ket tartarigagayannaka a tenglen

Ti napaadda a basol ket nagtultuloy.

ngem masapul nga iturayam daytoy

"masapul a tenglem ti basol." Naibaga ti basol ditoy a kasla tao a mabalin a tengngelen.

Ngem no saanmo nga ar-aramiden ti umno, agur-uray ti basol iti ruangan ket tartarigagayannaka a tenglen, ngem masapul nga iturayam daytoy.

Mabalain a Maipatarus a kas iti: "Ngem no saanmo nga aramidem ti umno, napeggad dagiti dakes a kapanunotam, ken idalandakanto nga agaramid kadagiti dakes a banbanag, ngem masapul a paggedkedam dagitoy"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:8**Nakisarita ni Cain iti kabsatna**

Kasapulan dagiti dadduma a pagsasao a manginayon iti nalawag nga pakaammo a nakisarita ni Cain iti kabsatna maipapan iti ipapanda iti taltalon.

kabsatna

Ni Abel ket ub-ubing a kabsat ni Cain. Dagiti dadduma a pagsasao ket masapul a mangaramat iti sao para iti "ading."

Sadino ti ayan ti kabsatmo a ni Abel

Ammo ti Dios a pinatay ni Cain ti kabsatna, ngem sinaludsudna latta ni Cain tapno sumungbat daytoy.

Siak aya ti para-aywan iti kabsatko

Inaramat ni Cain daytoy a saludsod tapno maliklikanna a mangibaga iti kinapudno. Ipakpakaawatna nga ammo met ti Dios a saan isuna a taga-aywan ti kabsatna. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pagrebbengak kadi ti mangbantay iti kabsatko?" wenno "saan a masapul nga aywanak ti kabsatko."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:10**Ania ti inaramidmo?**

Inaramat ti Dios daytoy a saludsod tapno babalawenna ni Cain.

Umaw-awag ti dara ti kabsatmo kaniak

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ti dara kabsatmo ket kasla tao nga umaw-awag kaniak tapno dusaek ti tao nga nangpatay kenkuana."

inungapna dagiti ngiwatna a mangawat iti dara ti kabsatmo

Daytoy ket maysa a panangibaga nga iti kayatna a sawen ket sinagepsep ti daga ti dara. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "a nangsagepsep iti dara ti kabsatmo."

manipud iti imam

Ni Cain ti nangpasayasay iti dara ti kabsatna iti daga. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nga nagpusuak idi pinataymo isuna."

saanna nga ipaay ti pigsana kenka

Daytoy ket maysa a pagsasao nga iti kayatna a sawen ket "ti daga ket saan a makaipaay iti adu a taraan para kenka."

Aglemmelemmeng ken agalla-allakanto

Dagitoy a sasao ket mabalin a agtipon ken ipatarus a kas iti: "Agalla-allakanto a kas iti maysa a tao nga awan pagtaenganna."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:13**mailemmengakto manipud iti rupam**

"Saanakton a makaumay iti sangngoanam" wenno "Saanakton a makaumay kenka." Ipagarup ni Cain a no mapan iti sabali a lugar, saanton a makapagdayaw iti Dios. Saanna a kayat a sawen a saanen a makita ti Dios ni Cain.

Aglemmelemmeng ken agalla-allaakto

Ti kayat a sawen daytoy ket ti tao nga agakar-akar gapu ta awan pagtaenganna." Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Agalla-allaakto"

mabalesto isuna iti maminpito a daras

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Balsekto iti pitu a daras" wenno "dusaekto dayta a tao iti maminpito a daras ti panangdusak kenka"

tapno saanto isuna a dangran

"tapno saanto a patayen ti siasinoman ni Cain"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:16**Nod**

Ti kayat a sawen ti "Nod" ket "agalla-alla".

Kinaidda ni

Mabalin nga iti pagsasaoyo ket addaan iti nasayaat a wagas a panangibaga iti daytoy. Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy iti 4:1. [GEN 4:1](#).

Nangibangon isuna iti siudad

"Nangipatakder ni Cain iti maysa a siudad"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:18**Naaddaan ni Enoc iti putot ket isu ni Irad**

Naibaga iti bersikulo 17 ti maipapan iti pannakaipasngay ni Enoc. Naibaga iti bersikulo 18 a naaddaan ni Enoc iti putot. Ti nalawag nga impormasyon ket dimmakel ni Enoc ken nakaisawa. Mabalin daytoy nga aramiden a nalawag a kas iti adda iti UDB. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Naaddaan ni Enoc iti anak a pinanagananna iti Irad"

Naaddaan ni Irad iti putot ket isu ni Mehujael

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Naaddaan ni Irad iti putot a pinanagananna iti Mehujael."

Lamec

Daytoy ti immuna a lalaki a nanaganan iti Lamec a kaputotan ni Cain.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:20**isuna ti ama dagidiay nga agnanaed kadagiti tolda**

Isuna ti ama dagiti agnanaed kadagiti tolda
Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) Isuna ti immuna a tao a nagnaed iti tolda" wenno 2) "isuna ken dagiti kaputotanna ket nagnaed kadagiti tolda."

kadagiti agnanaed iti tolda, addaanda kadagiti taraken nga ayup

Dakdakamaten daytoy dagiti tattao nga agnanaed kadagiti tolda ken kasta met nga addaanda kadagiti taraken nga ayup.

Isuna ti ama dagiti agtuktukar iti arpa ken plauta

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "Isuna ti immuna a tao a nangtukar iti arpa ken plauta" wenno 2) "Isuna ken dagiti kaputotanna ket nagtukar iti arpa ken plauta."

tanso

natangken a landok a maris dapu

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:23

Ada ken Zilla, dummegkayo iti timekko; dakayo nga assawa ni Lamec, dumngegkayo iti ibagak
Imbaga ni Lamec ti agpada a banag iti namindua tapno ipakitana a napateg a dumngeg dagiti asawana iti ibagbagana kadakuada.

Ada ken Zilla

Dagitoy ket nagan dagiti babbai.

No ni Cain ket naibales iti naminpito a daras

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "No ibalsan ti Dios ni Cain iti pito a daras ti panangdusana kenkuana" wenno "Siasinoman mangpanggep a mangpatay kenni Cain ket madusanto iti maminpito a daras ti pannakadusa ni Cain."

pudno a maibales ni Lamec ti pitopulo ket pito a daras

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "pudno a siasinoman a mangpatay kaniak ket madusanto iti pito a pulo ket pito a daras"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Genesis 4:25

Kinaidda manen ni

Kitaen no kasanom nga impatarus datoy idia y 4:1. [GEN 4:1](#).

"Inikkannak ti Dios iti maysa pay nga anak a lalaki

Daytoy ti rason a pinanagananna a Set. Mabalin nga aramiden a nalawag a kas iti: 'Inikkannak manen ti Dios iti maysa pay nga anak.

Set

Daytoy a nagan ket kas iti sao iti Hebreo a kayatna a sawen ket "naited."

ti immawag iti nagan ni Yahweh

"nagkararag iti nagan ni Yahweh" wenno "nagtalek iti nagan ni Yahweh" wenno "nagdayaw kenni Yahweh." Daytoy ti umuuna a gundaway iti Genesis nga inawagan dagiti tattao ti Dios babaen iti nagan a Yahweh. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti agdayaw iti Dios babaen iti panangaramat iti nagan a Yahweh."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/04]]

Chapter 5

¹ Daytoy ti listaan dagiti kaputotan ni Adan. Iti aldaw a pinarsua ti Dios ti tao, inaramidna ida a kalanglangana. ² Pinarsuana ida a lalaki ken babai. Binendisionanna ida ken pinanagananna ida iti tao, idi naparsuana ida. ³ Idi nagbiag ni Adan iti 130 a tawen, naaddaan isuna iti putot a lalaki a kalanglangana, a kaas-aspingna, ket pinanagananna daytoy iti Set. ⁴ Kalpasan iti pannakaipasngay ni Set, nagbiag pay ni Adan iti 800 a tawen. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ⁵ Nagbiag ni Adan iti 930 a tawen, ket kalpasanna, natay. ⁶ Idi nadanon ni Set iti 105 a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Enos. ⁷ Kalpasan iti pannakaipasngay ni Enos, nagbiag pay ni Set iti 807 a tawen, ken naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ⁸ Nagbiag ni Set iti 912 a tawen, ket kalpasanna, natay. ⁹ Idi nadanon ni Enos iti 90 a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Kenan. ¹⁰ Kalpasan iti pannakaipasngay ni Kenan, nagbiag pay ni Enos iti 815 a tawen. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ¹¹ Nagbiag ni Enos iti 905 a tawen, ket kalpasanna, natay. ¹² Idi nadanon ni Kenan iti 70 a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isuni Mahalalel. ¹³ Kalpasan iti pannakaiyanak ni Mahalalel, nagbiag pay isuna iti 840 a tawen. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ¹⁴ Nagbiag ni Kenan iti 910 a tawen, ket kalpasanna, natay. ¹⁵ Idi nadanon ni Mahalalel iti 65 a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Jared. ¹⁶ Kalpasan iti pannakaiyanak ni Jared, nagbiag pay ni Mahalalel iti 830 a tawen. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ¹⁷ Nagbiag ni Mahalalel iti 895 a tawen, ket kalpasanna, natay. ¹⁸ Idi nadanon ni Jared iti 162 a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Enoc. ¹⁹ Kalpasan iti pannakaipasngay ni Enoc, nagbiag pay ni Jared iti 800 a tawen. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ²⁰ Nagbiag ni Jared iti 962 a tawen, ket kalpasanna, natay. ²¹ Idi nadanon ni Enoc iti 65 a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Metusalem. ²² Nagna ni Enoc a kaduana ti Dios iti 300 a tawen kalpasan iti pannakaipasngay ni Metusalem. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ²³ Nagbiag ni Enoc iti 365 a tawen. ²⁴ Nagna ni Enoch a kaduana ti Dios, ket kalpasanna, nagpukaw, ta innala isuna ti Dios. ²⁵ Idi nadanon ni Metusalem iti 187 a tawen, pinutotna ni Lamek. ²⁶ Kalpasan iti pannakaipasngay ni Lamek, nagbiag pay ni Metusalem iti 782 a tawen. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ²⁷ Nagbiag ni Metusalem iti 969 tawen, ket kalpasanna, natay. ²⁸ Idi nadanon ni Lamek iti 182 a tawen, naaddaan isuna iti putot a lalaki. ²⁹ Pinanagananna daytoy iti Noe, kinunana, "Mangiyegto daytoy iti inana manipud iti panagtrabahotayo ken kadagiti nadagsen a trabaho dagiti imatayo, nga isu iti masapul nga aramidentayo gapu iti daga nga inlunod ni Yaweh. ³⁰ Nagbiag ni Lamek iti 595 a tawen kalpasan iti pannakaipasngay ni Noe. Naaddaan isuna iti adu pay nga annak a lallaki ken babbai. ³¹ Nagbiag ni Lamek iti 777 a tawen. Kalpasanna ket natay. ³² Kalpasan a nagbiag ni Noe iti 500 a tawen naaddaan isuna kadagiti annak a ni Sem, Ham ken Jafet.

Genesis 5:1

Daytoy ti listaan dagiti kaputotan ni Adan.
Iyam-ammo daytoy a ragup ti sasao ti pakasaritaan dagiti kaputotan ni Adan iti Genesis 5:1-6:8.
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Daytoy ti listaan dagiti kaputotan ni Adan."

kalanglangana

"umasping iti Dios". Saan nga ibagbaga daytoy no kasano nga inaramid ti Dios dagiti tattao nga agbalin a kas kenkuana. Awan bagi ti Dios, isu a saanna a kayat a sawen kalanglanga dagiti tattao ti Dios.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:3

130 a tawen

Mabalin nga isurat dagiti mangipatpatarus daytoy babaen kadagiti numero nga "130" ken "800" wenno babaen iti panangaramat kadagiti sasao a numero a "sangagasut ket tallo-pulo" ken "wallo a gasut."

a kalanglangana, a kaas-aspingna

Maymaysa ti kayat a sawen dagitoy a ragup ti sasao. Nausar dagitoy kas palagip nga inaramid ti Dios ti tao a kas kenkuana. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiay 1:26.

[[ilo:bible:notes:gen:01:26|1:26]].

Kalpasanna ket natay

Maulit-ulit dagitoy a ragup iti sasao iti sibubukel a kapitulo. Usaren ti gagangay a sao para iti "natay."

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:6

kalpasanna ket natay

Maulit-ulit dagitoy a ragup ti sasao iti sibubukel a kapitulo. Usaren ti gagangay a sao para iti "natay."

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:9

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:12

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:15

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:18

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:21

Nagna ni Enoc a kaduana ti Dios

Ti kumuyog iti maysa a tao a magna ket panangidilig para iti nasinged a pannakirelasyon kenkuana. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "nasinged ti panagkaddua ni Enoc ken ti Dios" wenno "nagbiag ni Enoc a nasinged ti pannakikaduana iti Dios." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_metaphor]])

innala isuna ti Dios

Ti dakdakamaten ti sao nga "isuna" ket maipapan kenni Enoc. Awanen isuna ditoy daga.

Genesis 5:25

Lamek

Daytoy ti maikadua a tao a managan iti Lamek, kaputotan isuna ni Set.

Genesis 5:28

Noe

"Daytoy a nagan ket kaun-uni ti Hebreo a sao nga iti kayatna a sawen ket 'inana.'" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

manipud iti panagtrabahotayo ken kadagiti nadagsen a trabaho dagiti imatayo

Ibagbaga ni Lamek iti mamindua ti isu met laeng a banag tapno iyunay-unayna no kasano karigat ti trabahona. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "manipud iti panagtrabahotayo iti kasta unay babaen kadagiti imatayo." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_doublet]] ken [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_synecdoche]])

Genesis 5:30

Nagbiag ni Lamek iti 777 a tawen

AT: "Nagbiag ni Lamek iti 777 a tawen" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Genesis 5:32

ni Sem, Ham ken Jafet

Dagitoy nga annak ket saan a nailista a maiyannurot iti pannakaipasngayda. Ni Ham ti kaubingan nga anak. Liklikanyo nga ipatarus daytoy iti wagas a mangipalpalawag a ti listaan ket maibasar iti tawenda

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:05]]

Chapter 6

¹ Dimteng ti tiempo nga immadu ti tao iti rabaw ti daga ken nangipasngayda kadagiti annak a babbai, ² ket nakita dagiti annak a lallaki ti Dios a makaay-ayo dagiti annak a babbai ti tao. Nangalada kadagiti inasawada, siasinoman kadakuada a napilida nga asawaen. ³ Kinuna ni Yahweh, "Saan nga agtalinaed ti Espirituk iti sangkatao-an iti agnanayon, gapu ta isuda ket lasag. Agbiagda iti 120 a tawen." ⁴ Addan iti rabaw ti daga dagiti higante kadagidiay nga al-aldaw, ken kasta met kadagiti simmaruno pay nga al-aldaw. Napasamak daytoy idi inasawa dagiti annak a lallaki ti Dios dagiti annak a babbai dagiti tattao, ket naaddaanda kadagiti annak. Dagitoy dagiti maingel a lallaki idi, nalalatakda a lallaki. ⁵ Nakita ni Yaweh a nakaru ti kinadakes ti sangkatao-an iti daga, ken agtultuloy a dakes laeng ti tunggal pagduyusan dagiti pagayatan dagiti pusoda. ⁶ Nagbabawi ni Yahweh a pinarsuana ti sangkatao-an iti rabaw ti daga, ken daytoy ti nagladingitan iti pusona. ⁷ Isu a kinuna ni Yahweh, "Pukawekto ti pinarsuak a sangkatao-an manipud iti rabaw ti daga; dagiti tattao ken dagiti dadakkel nga ayup, ken dagiti agkarkarayam a banbanag ken dagiti billit iti tangatang, ta agbababawia nga inaramidko ida." ⁸ Ngem makaay-ayo ni Noe iti imatang ni Yahweh. ⁹ Dagitoy dagiti pasamak maipapan kenni Noe. Nalinteg a tao ni Noe, ken awan pakapilawanna kadagiti tattao iti tiempona. Nagna ni Noe a kaduana ti Dios. ¹⁰ Naaddaan ni Noe iti tallo nga annak a lallaki: ni Sem, ni Ham, ken ni Jafet. ¹¹ Dakes ti lubong iti sangoanan ti Dios, ken napnoan daytoy iti kinaranggas. ¹² Nakita ti Dios ti daga; a daytoy ket dakes, ta amin a lasag ket dimmakesen ti wagasda iti rabaw ti daga. ¹³ Kinuna ti Dios kenni Noe, "Makitak a panawenen a pagpatinggaen ti amin a lasag, ta napnoan iti kinaranggas ti daga gapu kadakuada. Pudno a dadaelektio ida agraman ti daga. Mangaramidka iti daongmo manipud iti tarikayo iti sedro. ¹⁴ Mangaramidka kadagiti siled iti uneg ti daong, ken palitadaam daytoy iti alketran iti uneg ken ruarna. ¹⁵ Kastoyto ti panangaramidmo iti daytoy: ti kaatiddog ti daong ket 300 a cubits, 50 a cubits ti kaakabana, ken ti kangatona daytoy ket 30 a cubits. ¹⁶ Atepam ti daong, ket leppasem daytoy nga addaan iti maysa a cubit ti kangatona manipud iti tapaw ti didingna. Mangikabilka iti ruangan iti sikigan ti daong ken mangaramidka iti akin-baba, maikadua, ken maikatlo a kadsaaranna. ¹⁷ Dumngegka, dandanikon a layusen ti daga, a mangdadael iti amin a lasag nga addaan anges ti biag iti sirok ti langit. Matayto amin nga adda iti rabaw ti daga. ¹⁸ Ngem makitulagak kenka. Sumrekkanto iti uneg ti daong, sika, ken dagiti annakmo a lallaki, ken ti asawam, ken dagiti assawa dagiti annakmo. ¹⁹ Tunggal sibibiag a parsua iti amin a lasag, masapul a mangitugotka iti uneg ti daong iti sagdudua iti tunggal kita, tapno agtalinaedda a sibibiag a kaduam, lalaki ken babai. ²⁰ Kadagiti amin a kita ti tumatayab, ken kadagiti amin a kita dagiti dadakkel nga ayup, ken tunggal kita dagiti agkarkarayam a parsua iti daga, dua iti tunggal kita ti umay kenka, tapno agtalinaedda a sibibiag. ²¹ Mangurnongka iti tunggal kita iti taraon ket idulinmo daytoy, ket agserbi dagitoy a taraonmo ken taraonda." ²² Inaramid ngarud daytoy ni Noe. Inaramidna dagitoy a maiyannurot iti amin nga imbilin ti Dios kenkuana,.

Genesis 6:1

Dimteng ti tiempo

Naaramat dagitoy a ragup iti sasao a mangmarka iti rugrugi ti baru a paset ti istoria. No adda iti wagas a panangibaga iti daytoy iti pagsasaoyo, mabalinyo nga aramaten ditoy.

annak a lallaki ti Dios

"Saan a nalawag ditoy no daytoy ket maipapan kadagiti nailangitan a parsua wenno tattao. Nupay kasta, pinarsua met laeng ida ti Dios." Mabalina nga maipakaawat daytoy a kas kadagiti nagbasol nga angheles, dayta ket, dagiti dakes nga espiritu wenno demonio. Ipagarup dagiti dadduma a maipapan daytoy kadagiti naturay a mangidadaulo wenno kadagiti kaputotan ni Set.

ti Espirituk

Agsasao ditoy ni Yaweh maipanggep iti bagina ken iti Espirituna, nga isu iti Espiritu ti Dios.

Lasagda

Ti kayat a sawen daytoy ket addaanda kadagiti napsikalan a bagi a matayto iti maysa nga aldaw.

Agbiagda iti 120 a tawen

Dagiti mabalin a kaipapanan dagitoy ket 1) ti kadawyan a kapaut ti biag dagiti tattao ket immababa iti 120 a tawen wenno 2) iti uneg ti 120 a tawen ket mabalin a matay ti tunggal maysa. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Saandanton nga agbiag iti nasursurok ngem 120 a tawen" wenno "Agbiagdanto laeng iti 120 a tawen." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:4**Higante**

Dadakkel unay a tattao

Napasamak daytoy idi

Maipapan daytoy iti panawen a nagbiag dagiti higante a tattao.

annak a lallaki ti Dios

Ipatarusmo daytoy a kas iti inaramidmo idia 6:2 [[:ilo:bible:notes:gen:06:01|6:2]].

Dagitoy dagiti maingel a lallaki idi

"Dagitoy a higante ket maingel a tattao a nagbiag idi un-unana a panawen" wenno "Dagitoy nga annak ket dagiti nabileg a mannakiranget a nagbiag idi un-unana a panawen."

maingel a lallaki

Maipapan daytoy kadagiti lallaki a nakired ken naballigei iti ranget.

nalalatakda a lallaki

"mabigbigbig a lallaki"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:5**pagduyusan**

"sigud a kababalin" wenno "nakaugalian"

dagiti pagayatan dagiti pusoda

"dagiti palimed a kapanunotan iti kaungganda." Mabalin a mangaramat iti sabali a pagsasao malaksid iti a sao a "puso" tapno saritaen ti maipanggep iti paset dagiti tattao nga agpanpanunot.

agtultuloy a dakes laeng

Daytoy ket maysa a wagas a panangibaga nga isuna ket nalidayan unay maipanggep iti daytoy. Mabalin a mangaramat iti sabali a pagsasao malaksid iti a sao a "puso" tapno saritaen ti maipanggep iti marikrikna.

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:7**Pukawekto ti pinarsuak a sangkatao-an manipud iti rabaw ti daga**

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Dadaelektio ti sangkatao-an a pinarsuak tapno awanton iti sabali pay a tattao iti rabaw ti daga"

pinarsuak a sangkatao-an

Pinarsua ti Dios ti sangkatao-an. Dagiti sasao a "pinarsuak" ket ibagbagana dagiti kanayunan a pakammo maipanggep iti sangkatao-an. Dagiti

dadduma a pagsasao ket masapul nga maisina daytoy a kas maysa a salaysay. Mabalin a Maipatarus kas iti: "Pinarsuak ti sangkatao-an. Pukawek ida iti rabaw ti daga."

Pukawek

Ditoy naaramat daytoy iti negatibo a banag, gapu ta ibagbaga ti Dios ti maipanggep iti panangdadaelna kadagiti tattao gapu kadagiti basolda.

Ngem makaay-ayo ni Noe iti imatang ni Yahweh

Mabalin a Maipatarus kas iti: "Naay-ayo ni Yahweh kenni Noe"(UDB)

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:9**Dagitoy dagiti pasamak maipapan kenni Noe**

Iyam-ammo daytoy a salaysay ti maipanggep kenni Noe idia 6:9 - 9:29. Mabalin a Maipatarus kas iti: "Daytoy ti pakasaritaan ni Noe."

Nagna ni Noe a kaduana ti Dios

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a ragup ti sasao idia 5:21. GEN 5:21.

Naaddaan ni Noe iti tallo nga annak a lallaki

"Addaan ni Noah iti tallo a putot"

ni Sem, ni Ham, ken ni Jafet

"Saan a nailista dagiti annakna babaen iti panagsasaruno ti pannakaipasngayda

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:11**Dakes ti lubong iti sangoanan ti Dios**

"Nadadael ti daga iti imatang ti Dios" wenno "Nakita ti Dios a nagbalinen a nadakes unay dagiti tattao iti lubong." Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) amin a tattao iti rabaw ti daga ket nadakes unay wenno 2) am-amin nga adda iti rabaw ti daga ket nagbalinen a nadakes unay.

ken napnoan daytoy iti kinaranggas

Mabalin a Maipatarus kas iti: "ken napnoan iti nangranggas a tattao ti daga" wenno "ken nagwarasen dagiti nangranggas a tattao iti entero a daga" wenno "gapu ta napno daytoy kadagiti tattao nga agtigtignay a sirangngas iti maysa ken maysa"

amin a lasag

Dakdakamaten daytoy dagiti tattao.

dimmakesen ti wagasda

Ti kayat a sawen daytoy ket "insardengda ti agbiag iti wagas a kayat ti Dios" wenno "dakes dagiti aramidida" (UDB).

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:13

amin a lasag

Maipapan daytoy kadagiti nangnangruna a tattao.

napnoan iti kinaranggas ti daga gapu kadakuada
 "napnoan iti kinaranggas ti daga gapu kadakuada"

dadaelekto ida agraman ti daga

"Dadaelek ida ken ti daga" wenno "dadaelekto ida inton dadaelek ti daga"

ti daong

Mabalin a tumpaw daytoy iti rabaw ti danum uray adda napigsa a bagyo. Mabalin a Maipatarus kas iti: "dakkel a bangsa" wenno "daong" wenno "arka."

tarikayo iti sedro

Saan nga ammo dagiti tattao no ania a kita ti kayo daytoy idi. Mabalin a Maipatarus kas iti: "tarikayo daytoy a mausar iti panangaramid kadagiti bangsa" wenno "napintas a tarikayo" wenno ti nagan ti kayo nga us-usaren dagiti tattao nga agaramid kadagiti bangsa.

palitadaam daytoy iti alketran

"warasam iti alketran ti rabawna daytoy" wenno "pinturam iti alketran daytoy." Ti makagapu nga aramiden daytoy ket mabalin nga aramiden a nalawag: "tapno saan a makastrek ti danum" (UDB). (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

Alketran

Napuskol daytoy, napegket wenno nadaroy a banag nga ikabkabil dagiti tattao iti bangsa tapno saan a sumrek ti danum iti nagbabaetan ti tarikayo ti bangsa.

Cubit

Ti "cubit" ket ab-ababa ngem iti kaatiddog ti kagudua a metro. (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:translate_bdistance]])

300 a cubits

"138 a metro." Mabalin nga aramaten ti sigud a rukodna a nausar idia ULB wenno iti isu met laeng a nausar a pangrukodna idia UDB wenno iti bukodyo a pangrukukod no ammoyo nga idilig iti sigud a nausar manipud idia UDB. "Ti tallo a gasut a cubits ket dandani 138 a metro." (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:translate_bdistance]])

50 a cubits

"23 a metro" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:translate_bdistance]])

30 a cubits

"14 a metro" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:translate_bdistance]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:16

Atepam ti daong

Mabalin a daytoy ket narisdok wenno nasappa nga atep. Ti usarna daytoy ket tapno masaluadan amin a banag iti uneg ti daong manipud iti tudo.

cubit

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia 6:13. [GEN 6:15](#).

akin-baba, maikadua, ken maikatlo a kadsaaranna

Mabalin a Maipatarus kas iti: "akinbaba a kadsaaran, makintengnga a kadsaaran, ken akin-ngato a kadsaaran" wenno "tallo a kadsaaran" (UDB) wenno "tallo a tukad"

Kadsaaranna

Mabalin a Maipatarus kas iti: "datar" wenno "tukad" wenno "siled"

Dumngegka

Imbaga ti Dios daytoy tapno iyunay-unayna nga aramiden ti ibagana. Mabalin a Maipatarus kas iti: "Endengan" wenno "Dumngegkayo iti ibagbagak."

amin a lasag nga addaan anges ti biag

"amin nga agbibbiag" (UDB). Ti ragup a sasao "nga addaan iti anges ti biag" ket maysa a wagas a panangibaga iti " nga agbibbiag." (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:18

Ngem makitulagak kenka

Daytoy a katulagan ket kari ti Dios kenni Noe.

Tungpalen ti Dios ti katulagan. Saanna a pinagaramid ni Noe iti aniaman a banag kas paset iti katulagan.

Tunggal sibibiag a parsua iti amin a lasag, masapul nga itugotmo iti uneg ti daong ti sagdudua iti tunggal kita

"masapul a pastrekem iti uneg ti daong ti dua iti tunggal kita a sibibiag a parsua"

parsua

Dagiti pinarsua ti Dios nga ayup ti kayat a sawen daytoy.

amin a lasag

Maipapan daytoy iti tunggal kita dagiti ayup. Mabalin a Maipatarus kas iti: "tunggal kita."

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Genesis 6:20

agkarkarayam a banbanag iti daga

Maipapan daytoy kadagiti babassit nga ayup nga agkarkarayam iti rabaw ti daga (UDB).

dua iti tunggal kita

Maipapan daytoy iti dua iti tunggal kita ti tamatayab ken ayup.

taraon

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "taraon a kankanen dagiti tattao ken taraon dagiti ayup"

Inaramid ngarud daytoy ni Noe. Inaramidna dagitoy a maiyannurot iti amin nga imbilin ti Dios kenkuana, Agpada ti kayat a sawen dagitoy a dua a salaysay. Ipalpalawag ti maikadua a salaysay ti immuna ken iyunay-unayna a nagtulnog ni Noe iti Dios. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Inaramid ngarud amin ni Noe dagiti imbilin ti Dios kenkuana." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_parallelism]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:06]]

Chapter 7

¹ Kinuna ni Yahweh kenni Noe, "Umayka iti uneg iti daong, sika ken dagiti amin a bumalaymo, ta nakitak a nalintegka iti imatangko iti daytoy a henerasion. ² Iti tunggal nadalus nga ayup, mangitugotka iti sagpipito a lallaki ken sagpipito a babbai. Ken kadagiti ayup a saan a nadalus, mangitugotka iti dua, maysa a lalaki ken maysa a babai. ³ Kasta met kadagiti billit iti tangatang, mangitugotka iti pito a lallaki ken pito a babbai, tapno mataginayonda iti rabaw ti daga. ⁴ Ta kalpasan iti pito nga aldaw, pagtuduekto iti rabaw ti daga iti uppat a pulo nga aldaw ken uppat a pulo a rabii. Dadaelekto ti tunggal sibibiag a banbanag nga inaramidko, manipud iti rabaw ti daga." ⁵ Inaramid ni Noe ti amin nga imbilin ni Yahweh kenkuana. ⁶ Agtawen ni Noe iti innem a gasut idi immay ti layus iti rabaw ti daga. ⁷ Simrek ni Noe, dagiti annakna, ti asawana, ken dagiti assawa dagiti annakna iti daong gapu iti danum ti layus. ⁸ Dagiti nadalus nga ayup ken dagiti saan a nadalus nga ayup, dagiti billit, ken amin nga agkarkarayam iti rabaw ti daga ⁹ sagdudua, lalaki ken babai, immayda kenni Noe ket simrekda iti daong, kas iti imbilin ti Dios kenni Noe. ¹⁰ Napasamak a kalpasan iti pito nga aldaw, immay ti danum ti layus iti rabaw ti daga. ¹¹ Iti maika-innem a gasut a tawen ni Noe, iti maikadua a bulan, iti maikasangapulok ket pito nga aldaw ti bulan, iti isu met laeng nga aldaw, pimsuak dagiti amin nga ubbog ti dakkkel a taaw iti uneg ti daga, ken naglukat dagiti tawa ti langit. ¹² Nangrugi ti tudo ket nagtinnag iti rabaw ti daga iti uppat a pulo nga aldaw ken uppat a pulo a rabii. ¹³ Iti dayta met laeng nga aldaw, simrek iti daong ni Noe ken dagiti annakna, ni Sem, ni Ham kenni Jafet, ken ti asawa ni Noe, ken dagiti tallo nga assawa dagiti annakna. ¹⁴ Simrekda a kaduada dagiti atap nga ayup segun iti kitada, ken dagiti tunggal dingwen segun iti kitada, ken dagiti tunggal agkarkarayam a banag iti rabaw ti daga segun iti kitada, ken dagiti tunggal billit segun iti kitada, ken dagiti tunggal kita iti parsua nga addaan kadagiti payyak. ¹⁵ Dua kadagiti amin a lasag nga addaan anges ti biag ket immay kenni Noe ken simrek iti uneg ti daong. ¹⁶ Dagiti ayup a simrek ket lalaki ken babai kadagiti amin a lasag; simrekda a kas iti imbilin ti Dios kenkuana. Ket inrikep ni Yahweh ti ruangan idi nakastrekdan. ¹⁷ Kalpasanna, immay ti layus iti rabaw ti daga iti las-ud iti uppat a pulo nga aldaw, ket dimmakkel ti danum ket intapawna ti daong. Timpaw daytoy manipud iti rabaw ti daga. ¹⁸ Immay ti napegges ken napigsa a danum ket dimmakkel unay daytoy iti rabaw ti daga, ket timpaw ti daong iti danum. ¹⁹ Nagpangpangato ti danum manipud iti rabaw ti daga. Naan-anay a linipus ti danum dagiti amin a nangangato a banbantay nga adda iti baba ti entero a langit. ²⁰ Ngimmato ti danum iti sangapulok ket lima a cubits manipud kadagiti tuktok dagiti bantay. ²¹ Natay amin nga agbibibiag nga aggargaraw iti rabaw ti daga: dagiti billit, dagiti dingwen, dagiti atap nga ayup, dagiti amin nga aguummong a parsua iti rabaw ti daga, ken amin a sangkatao-an. ²² Amin dagiti agbibibiag a naipuyot ti espiritu ti biag kadagiti agungda, amin dagiti adda iti daga, ket natay. ²³ Napukaw ngarud amin dagiti agbibibiag nga adda iti rabaw ti daga, ti sangkatao-an ken dagiti dadakkkel nga ayup, dagiti agkarkarayam, ken dagiti billit iti tangatang. Nadadaelda amin manipud iti daga. Ni Noe laeng ken dagiti kakaduana iti daong ti nabati. ²⁴ Inturayan ti danum ti daga iti las-ud iti sangagasut ket limapulok nga aldaw.

Genesis 7:1

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Umayka...iti uneg iti daong

Ti sao a "daong" ket ti dakkkel a bangka nga inaramid ni Noe tapno makalasat iti sangalubongan a layus. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Mapanka...iti daong" wenna "Sumrekka iti dakkkel a bangka."

a bumalaymo

"a kameng iti pamilyam"

nalintegka iti imatangko

Ti kayatna a sawen daytoy ket nakita ti Dios a nalinteg ni Noe.

iti daytoy a henerasion

Daytoy ket maipapan kadagiti amin a tattao nga agbibibiag iti dayta a tiempo. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "kadagiti amin a tattao nga agbibibiag ita."

nadalus nga ayup

Daytoy ket ayup nga impalubos ti Dios a kanen ken idaton dagiti tattao.

kadagiti ayup a saan a nadalus

Dagitoy dagiti ayup a saan nga impalubos ti Dios a kanen ken idaton.

tapno mataginayonda

"tapno saanda a naan-anay a mapukaw" wenna "tapno, kalpasan ti layus, agtultuloyto nga agbiag dagiti ayup"

Genesis 7:4**uppat a pulo nga aldaw ken uppat a pulo a rabii**

Daytoy ket uppat a pulo nga aldaw. Saan a walopulo nga aldaw. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "uppat a pulo nga aldaw ken rabii."

sibibiag

Maipapan daytoy iti napsikalan a biag.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Genesis 7:6

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

immay ti layus iti rabaw ti daga

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "napasamak ti layus iti rabaw ti daga" wenno "idi pinaglayus ni Yahweh iti rabaw ti daga"

gapu iti danum ti layus

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "gapu iti layus nga umay" wenno "tapno malasatan ti layus"

Genesis 7:8

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Dagiti nadalus nga ayup

Dagitoy ket ayup nga impalubos ti Dios a kanen ken idaton dagiti tattao.

dagiti saan a nadalus nga ayup

Dagitoy dagiti ayup a saan nga impalubos ti Dios a kanen ken idaton dagiti tattao.

sagdudua

Agparis dagiti ayup a simrek iti daong, maysa a lalaki ken maysa a babai.

Napasamak

Naaramat daytoy a ragup a sasao ditoy tapno maipakita iti napateg a pasamak iti istoria-ti rugi ti layus. No ti pagsasaom ket addaan iti wagas a panangaramid iti daytoy, mabalin nga aramaten ditoy.

immay ti danum ti layus iti rabaw ti daga

Ti nalawag a pakaammo a nagtudo ket mabalin a maipalawag kas adda iti UDB.

Genesis 7:11

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Iti maika-innem a gasut a tawen ni Noe

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Idi agtawen ni Noe iti innem a gasut")

iti maikadua a bulan, iti maikasangapulog ket pito nga aldaw ti bulan

Yantangay ta ni Moises ti nangisurat iti daytoy a libro, mabalin a dakdakamatenna ti maikadua a bulan ti kalendaryo dagiti Hebreo. Ngem saan a sigurado daytoy.

iti isu met laeng nga aldaw

Maipapan daytoy iti maysa nga aldaw idi nangrugi ti tudo. Iyunay-unay dagitoy a sasao no kasano kadasa a napasamak amin dagitoy a kangrunaan a pasamak idi dimteng ti tiempo.

pimsuak dagiti amin nga ubbog ti dakkal a taaw

"danum ti baybay nga adda iti babaen ti daga a pimsuak iti rabaw ti daga"

iti uneg ti daga

Maipapan daytoy iti taaw a pagarupenda nga adda iti uneg ti daga.

naglukat dagiti tawa ti langit

Maipapan daytoy iti tudo. Iladladawanna ti tangatang a kasla bobida a mangtengngel iti taaw iti ngatuenna nga agtinnag iti daga. Idi naglukat dagiti tawa wenno ruangan ti tangatang, nagtinnag dagiti danum manipud kadagitoy. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "naglukat ti tangatang" wenno "naglukat dagiti ruangan ti tangatang."

tudo

No ti pagsasaoyo ket addaan iti sao a para iti napigsa a tudo, mabalin a maitutop dayta ditoy.

Genesis 7:13

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Iti dayta met laeng nga aldaw

"iti dayta met laeng nga aldaw." Maipapan daytoy iti aldaw a nangrugi a nagtudo. Makita idiay bersikulo 13-16 ti inaramid ni Noe sakbay a nangrugi ti tudo.

atap nga ayup...dingwen...agkarkarayam a parsua...billit

Dagitoy nga uppat a bunggo ket nailista a mangipakita a nairaman ti tunggal kita ti ayup. No ti pagsasaoyo ket addaan iti sabali a wagas a panangbunggo-bunggo kadagiti amin nga ayup, mabalinyo nga usaren dayta, wenno mabalinyo nga usaren dagitoy a bunggo. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiay 1:24 GEN 1:24.

agkarkarayam a parsua

Maipapan daytoy kadagiti ayup nga agkarkarayam iti daga, kas kadagiti kuneho, kadagiti alibut/ banyas/buwaya, ken uleg.

dagiti tunggal
"kitana" wenno "klasena"

Genesis 7:15

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Dua kadagiti amin a lasag
Maipapan daytoy kadagiti ayup.

nga addaan anges ti biag
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nga aghibiag"

Mabalin a Maipatarus a kas iti lalaki ken babai kadagiti amin a lasag
Masapul a panunoten no kasanoyo nga ibaga iti pagsasaoyo ti lalaki ken babai nga ayup. Kas koma iti Iloko, kabaian ken kalakian ti pangawag iti ayup. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "lalaki ken babai iti tunggal kita ti ayup" wenno "kalakian ken kabaian iti tunggal kita ti ayup."

idi nakastrekdan
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "kalpasan a simrekda iti daong"

Genesis 7:17

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

ket dimmakkel ti danum
Napasamak daytoy iti las-ud ti uppat a pulo nga al-aldaw, kabayatan nga umad-adu ti danum. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ken immadalem ti danum."

ket timpay ti daong
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ken daytoy ti gapuna a timpaw ti daong iti danum"

Timpaw daytoy manipud iti rabaw ti daga
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "timpaw ti daong manipud iti daga" wenno "timpaw ti daong iti rabaw ti adalem a danum"

Immay ti napegges ken napigsa a danum
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "naapres ken napigsa ti danum"

Genesis 7:19

Nagpangpangato ti danum manipud iti rabaw ti daga
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "immadu ken pimmigsa ti danum iti daga" wenno "Naan-anay a linipus ti danum ti daga"

entero a langit
"iti entero a tangatang"

sangapul ket lima a cubits
"innem a metro." Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiai GEN 6:15.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Genesis 7:21

aggargaraw
"aggun-gunay"

dagiti amin nga aguummong a parsua iti rabaw ti daga
Maipapan daytoy kadagiti amin nga ayup nga aggun-gunay iti daga iti dakkel a bunggoy. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti amin nga ayup iti entero a daga nga agkarkarayam"

Amin dagiti agbibbiag a naipuyot ti espiritu ti biag kadagiti agungda
Karaman ditoy dagiti amin nga ayup ken tattao. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "amin nga agbibbiag nga addaan anges ti biag" wenno "ti tunggal parsua nga agang-anges."

naipuyot
Ti sao nga "anges" ket maipapan iti biag.

espiritu
Ti espiritu ti tao ket paset ti bagina a makaammo ken mamati iti Dios.

amin dagiti adda iti daga
"amin a parsua nga agbibbiag iti daga." Ibagbagana daytoy ti maysa pay a banag maipanggep kadagiti parsua a naaddaan iti anges ti biag. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ken nagbiag iti daga."

natay
Maipapan daytoy iti napsikalan a pannakatay.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Genesis 7:23

ngarud amin dagiti agbibbiag...napukaw
Ibagbaga daytoy a salaysay ti maipanggep iti napasamak kadagiti sibibiag a parsua. No masapul, mabalin nga ipatarus daytoy a kas "Isu nga amin a sibibiag...napukaw" wenno "Isu a naan-anay a dinadael ti layus ti tunggal sibibiag."

Nadadaelda amin
Agpada ti kayat a sawen daytoy kas iti immuna a sasao.

manipud iti daga
"Awandan iti rabaw ti daga"

dagiti kakaduana
"ken dagiti tattao ken dagiti ayup a kaduana"

ti nabati
"nagtalinaed wenno "nagbiag" wenno "nagtalinaed a nagbiag" (UDB)

Inturayan ti danum ti daga

"linipus ti adalem a danum ti entero a daga" wenno
"Nagtalinaed ti danum a nanglayus iti rabaw ti
daga" (UDB)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/07]]

Chapter 8

¹ Pinanunot ti Dios ni Noe, dagiti amin nga atap nga ayup, ken dagiti amin a dingwen a kaduana iti uneg ti daong. Pinagpuyupoy ti Dios ti angin iti entero a daga, ket nangrugi a bimmaba ti danum. ² Nairikep dagiti ubbog iti uneg ti daga ken dagiti tawa iti tangatang, ket nagsardeng a nagtudo. ³ Nagtultuloy nga immababaw ti danum. Ket kalpasan iti 150 nga aldaw, ababaw metten ti danum. ⁴ Simmadsad ti daong kadagiti bantay ti Ararat iti maika-pito a bulan, iti maika-17 nga aldaw iti bulan. ⁵ Nagtultuloy nga immababaw ti danum agingga iti maika-sangapulo a bulan. Iti umuna nga aldaw iti bulan, nagparang dagiti tuktok dagiti bantay. ⁶ Napasamak a kalpasan iti uppat a pulo nga aldaw, linukatan ni Noe ti tawa ti daong nga inaramidna. ⁷ Nangipatayab isuna iti uwak ket nagsublisubli daytoy aginggana a nagmaga ti danum manipud iti daga. ⁸ Kalpasanna, nangipatayab isuna iti kalapati tapno makitana no immababawen ti danum, ⁹ ngem awan ti nasarakan ti kalapati a lugar a pagdissoan ti sakana, ket nagsubli daytoy kenkuana iti uneg ti daong, ta linipus pay laeng iti danum ti entero a daga. Inyunnatna ti imana ket innalana ken inyunegna daytoy iti daong. ¹⁰ Naguray manen isuna iti pito nga aldaw ket nangipatayab manen iti kalapati manipud iti daong. ¹¹ Nagsubli kenkuana ti kalapati iti karabianna. Ket adda nalangto a bulong ti olibo iti sippitna. Ngarud, naammoan ni Noe nga immababawen ti danum. ¹² Naguray manen isuna iti pito nga aldaw, ket pinatayabna manen ti kalapati. Saanen daytoy a nagsubli kenkuana. ¹³ Dimteng iti maika-601 a tawen, iti umuna a bulan, iti umuna nga aldaw ti bulan, nga agmagmagan ti daga. Inikkat ni Noe ti kalub ti daong, kimmita iti ruar, ket nakitana a namagaanen ti rabaw ti daga. ¹⁴ Iti maikadua a bulan, iti maika-27 nga aldaw iti bulan, natiananen ti daga. ¹⁵ Kinuna ti Dios kenni Noe, ¹⁶ "Rumarkayo iti daong, sika, ti asawam, dagiti annakmo, ken dagiti assawa dagiti annakmo." ¹⁷ Paruarem ti tunggal sibibiag a parsua iti amin a lasag a kaduam, karaman dagiti billit, dagiti dingwen, ken tunggal banag nga agkarkarayam iti rabaw ti daga, tapno umaduda iti entero a daga, agbungada, ken agpaaduda iti rabaw ti daga." ¹⁸ Rimuar ngarud ni Noe a kaduana dagiti annakna, ti asawana, ken dagiti assawa dagiti annakna. ¹⁹ Tunggal agbibig a parsua, tunggal parsua nga agkarkarayam, ken tunggal billit, amin nga aggaraw iti daga segun kadagiti pamilya ket pinanawanda ti daong. ²⁰ Nangaramid ni Noe iti altar para kenni Yahweh. Nangala isuna iti sumagmamano kadagiti nadalus nga ayup ken sumagmamano kadagiti nadalus a billit, ket nangidaton isuna kadagiti daton a maipuar iti altar. ²¹ Nalang-ab ni Yahweh ti makaay-ayo nga ayamuom ket kinunana iti pusona, "Saankonton nga ilunod pay ti daga gapu iti sangkata-oan, uray pay no dagiti kababalin dagiti pusoda ket dakes sipud kinaubingda. Saanko met a dadaelen dagiti amin a banag a sibibiag, a kas iti inaramidko." ²² Bayat nga adda ti daga, addanto latta tiempo ti panagmula ken panagapit, lammiis ken pudot, panawen ti pudot ken lam-ek, aldaw ken rabii.

Genesis 8:1

Pinanunot

"saan a nalipatan" (UDB)

daong

Maipapan daytoy iti dakkel a bangsa nga inaramid ni Noe tapno makalasatda iti layus.

dagiti ubbog iti uneg ti daga

Maipapan daytoy iti danum a nagpuswak manipud iti daga.

Nairikep dagiti ubbog iti uneg ti daga ken kadagiti tawa iti tangatang

"nagrikep ti tangatang" wenno "nagrikep dagiti ruangan ti tangatang." Kayat a sawen daytoy a nagsardengen ti tudo. Kitaenyo no kasano nga impatarus ti "naglukat dagiti tawa ti langit" idiyay 7:11. GEN 7:11.

dagiti ubbog...ken dagiti tawa...nairikep

"Dagiti ubbog...ken dagiti tawa...nagrikep" wenno "Inrikep ni Yahweh dagiti ubbog...ken dagiti tawa."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:4

Simmadsad

"nagdisso" wenno "nagsardeng iti daga"

iti maika-pito a bulan, iti maika-17 nga aldaw iti bulan...maika-sangapulo a bulan

Yantangay ta insurat ni Moises daytoy a libro, mabalin a dakdakamatenna ti maikapito ken maikasangapulo a bulan iti kalendaryo ti Hebreo. Ngem a saan a sigurado daytoy.

Iti umuna nga aldaw iti bulan

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti umuna nga aldaw ti maikasangapulo a bulan"

nagparang

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nagparang iti ngatoen iti danum."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:6**Napasamak a**

Naaramat daytoy a ragup ti sasao a mangmarka iti rugrugi ti baru a paset ti istorya. No ti pagsasaoyo ket addaan iti wagas a panangaramid iti daytoy, mabalinyo nga aramaten ditoy.

ti tawa ti daong nga inaramidna

Ti ragup ti sasao "nga inaramidna" ket ibagbagana ti maipanggep iti "tawa." Dadduma a pagsasao ket mabalin nga ipatarusda daytoy a kas iti: "Nangaramid ni Noe iti tawa ti daong. Immay ti kanito a kalpasan ti uppat a pulo nga aldaw ket linukatanna ti tawa." Kitaen:

uwak

Maysa a billit nga addaan iti nangisit a dutdut a mangmangan kadagiti masarakanna a lasag dagiti natay nga ayup.

nagsubli-subli daytoy

Ti kayat a sawen daytoy ket agsubli-subli ti uwak iti daong.

ingguna a nagmaga ti danum

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "agingga a pinagmaga ti angin ti danum" wenno "agingga a natianan."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:8**pagdissoan ti sakana**

"agdisso" wenno "aginana." Kayatna a sawen ket agdisso tapno aginana manipud iti panagtaytayabna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:10**nalangto**

"katuktukkol" wenno "kapulpulting"

bulong ti olibo

bulong manipud iti kayo nga olibo

Naguray manen isuna iti pito nga aldaw

"Naguray isuna iti maikadua a daras ket pinalabasna pay iti pito nga aldaw"

Saanen daytoy a nagsubli kenkuana

No saan a maawatan daytoy dagiti tattao, mabalinyo nga ilawlawag ti makagapu: "Saanen daytoy a nagsubli kenkuana gapu ta nakakita daytoy iti lugar a pagdissoanna."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:13**Dimteng**

Naaramat dagitoy a sasao a mangmarka iti rugrugi ti baru a paset ti istorya. No adda ti wagas ti pagsasaoyo a mangmarka iti baru a paset ti istorya, mabalinyo nga aramaten dayta ditoy.

iti maika-601 a tawen

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "idi agtawen ni Noe iti 601"

iti umuna a bulan, iti umuna nga aldaw ti bulan

Yantangay ta insurat ni Moises daytoy a libro, mabalin a dakdakamatenna ti umuna a bulan ti kalendaryo ti Hebreo. Ngem saan a sigurado daytoy.

immababaw ti danum

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "natianan ti danum a nanglipus iti daga" wenno "pinagmaga ti angin ti danum a nanglipus ti daga." .

ti kalub ti daong

Dakdakamatenna daytoy ti banag a mangkalkalub iti daong manipud iti tudo.

nakitana

Ibagbaga ti sao a "nakita" kadatayo nga agdengngegtayo iti sumaruno a napateg a pakaammo.

Iti maikadua a bulan, iti maika-27 nga aldaw iti bulan,

maikapito nga aldaw iti bulan*- "iti maika-27 iti aldaw ti maikadua a bulan." Mabalin a dakamatenna daytoy ti maikadua a bulan ti kalendaryo ti Hebreo, ngem saan a sigurado daytoy.

natiananen ti daga

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "naan-anayen a natianan ti daga" (UDB)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:15**ti tunggal sibibiag a parsua iti amin a lasag**

"tunggal kita dagiti sibibiag a parsua." Ti sao a "lasag" ket panangdakamat kadagiti "sibibiag a parsua" ken panangiyunay-unay a sibibiag ti madakdakamat.

agbungada, ken agpaaduda

Daytoy ket isu met laeng a bilin nga inted ti Dios kadagiti immuna a tattao idia 1:28. GEN 1:28. Mabalina a Maipatarus a kas iti: agpaadu iti kasta unay" wenno "maaddaan iti adu a kaputotan."

agbungada

"maaddaan ti kaputotan" wenno "aganak"

agpaaduda

"dumakkel ti bilang" wenno "umadu"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:18**Rimuar ngarud ni Noe**

Iti dadduma a patarus, daytoy ket mabasa a kas "Rimuar ni Noe." (Kitaen: Go and Come)

segun kadagiti pamiliada

Mabalina a Maipatarus a kas iti: "agkakaduada segun iti bukodda a kita"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Genesis 8:20**Nangaramid ni Noe iti altar para kenni Yahweh**

"nangipatakder ti altar a maipaay kenni Yahweh" wenno "nangipatakder iti altar a pagdaydayawan kenni Yahweh." Mabalina nga ipatakder daytoy a babaen kadagiti batbato.

kadagiti nadalus nga ayup...kadagiti nadalus a billit

Ti kayat a sawen ti "nadalus" ket dagiti impalubos ti Dios nga ayup a maidaton. Dagiti dadduma nga ayup ket saan a nausar a kas daton ken naawagan a "saan a nadalus."

nangidaton isuna ti napuoran a daton

Pinatay ni Noe dagiti ayup ken pinuoran ida a maidaton para iti Dios. AT: "pinuoranna dagiti ayup a kas daton para kenni Yahweh."

makaay-ayo nga ayamuom

Dakdakamaten daytoy ti ayamuom ti naituno a karne.

kinunana iti pusona

Ti sao ditoy a "puso" ket dakdakamatenna ti panunot ken karirikna ti Dios.

ilunod ti daga

"agaramid iti napalalo a pakadangran" (UDB)

gapu iti sangkatao-an

Daytoy ket mabalina pay a maipalawag: "gapu ta managbasol ti sangkatao-an."

dagiti kababalin dagiti pusoda ket dakes sipud kinaubingda

"kadagiti nagkakauna a tawenda, kinaykayatda ti nagaramid kadagiti dakes a banbanag" wenno "uray pay idi ubingda, pagaayatda ti agaramid kadagiti dakes a banbanag"

dagiti kababalin dagiti pusoda

Ti sao ditoy a "puso" ket dakdakamatenna dagiti kapanunotan, karirikna, kalkalikaguman, ken tarigagay dagiti tattao. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "sigud a kababalinda" wenno "ugalida."

tiempo ti panagmula

"panawen ti panagmula"

lammiis ken pudot, panawen ti pudot ken lam-ek

Dagitoy a sasao ket maipapan iti dua a kangrunaan a tiempo iti tawen no maipapan iti panawen.

pudot

ti napudot, a tiempo iti tawen

lam-ek

ti nalammiis a panawen, tawen ti panagtutudo

addanto

"saanto nga agpukaw" wenno "saanto nga agsardeng nga agparang." Mabalina a Maipatarus a kas iti: "agtultuloyto."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/08]]

Chapter 9

¹ Ket binendisionan ti Dios ni Noe ken dagiti annakna, a kinunana kadakuada, "Agbalinkayo a nabunga, agpaadukayo, ken punoenyo ti daga." ² Panagbuteng kadakayo ken panagamak kadakayo ti maaddanto iti tunggal agbibhiag nga ayup iti rabaw ti daga, iti tunggal tumatayab iti tangatang, iti tunggal parsua nga agkarkarayam iti daga, ken kadagiti amin a lames iti baybay. Naipaimada kadakayo." ³ Tunggal aggargaraw a banag nga agbibhiag ket agserbi a taraonyo. Itedko kadakayo ita ti amin a banag, kas intedko met kadakayo dagiti nalangto a mulmula. ⁴ Ngem nasken a saankayo a mangan kadagiti karne nga adda pay laeng iti daytoy ti biagna-nga isu ti darana. ⁵ Ngem para iti darayo, ti biag nga adda iti darayo, pabayadak. Singirek daytoy manipud iti ima ti tunggal ayup. Manipud iti ima ti siasinoman a tao, dayta ket, manipud iti ima ti nangpatay iti kabsatna, singirek ti bayad ti biag dayta a tao. ⁶ Siasinoman a mangpadara iti maysa a tao, babaento met iti maysa a tao a mapadara isuna, ta iti langa ti Dios nga inaramidna ti tao. ⁷ Iti biangyo, agbalinkayo a nabunga ken agpaadukayo, agwaraskayo iti entero a daga ken agpaadukayo iti daytoy." ⁸ Ket nagsao ti Dios kenni Noe ken kadagiti annakna, a kunana, ⁹ "Dumngegkayo! Iti biangko, makitulagak kadakayo ken kadagiti kaputotanyonto, ¹⁰ ken kadagiti amin nga agbibhiag a parsua nga adda kadakayo, kadagiti tumatayab, kadagiti dingwen, ken iti tunggal parsua iti daga nga adda kadakayo, kadagiti amin a rimmuar manipud iti daong, iti tunggal agbibhiag a parsua iti daga. ¹¹ Makitulagak ngarud kadakayo, a saanto pulos a madadael amin a lasag babaen iti danum iti layus. Pulos nga awanton ti layus a mangdadael iti daga. " ¹² Kinuna ti Dios, "Daytoy ti pagilasinan ti nakitulagak kadakayo ken iti tunggal agbibhiag a parsua nga adda kadakayo, para iti amin a henerasion iti masakbayan. ¹³ Inkabilko ti bullalayawko iti ulep, ket agbalinto daytoy a pagilasinan iti nakitulagak iti daga. ¹⁴ Mapasamakto nga inton iyumayko ti ulep iti daga ket makita ti bullalayaw iti ulep, ¹⁵ ket lagipekto ti katulagan, nga adda iti nagbaetantayo; siak, dakayo, ken iti tunggal agbibhiag a nainlasagan a parsua. Saanto manen a pulos nga agbalin a layus dagiti danum a mangdadael iti amin a lasag. ¹⁶ Addanto ti bullalayaw kadagiti ul-ulep ket makitakto daytoy, tapno maipalagip ti agnanayon a katulagan ti Dios kadagiti amin nga agbibhiag a parsua nga adda iti daga. ¹⁷ Ket kinuna ti Dios kenni Noe, "Daytoy ti pagilasinan ti pannakitulagko kadagiti amin nga agbibhiag iti rabaw ti daga." ¹⁸ Dagiti annak ni Noe a rimmuar iti daong ket da Sem, Ham, ken ni Jafet. Ket ni Ham ti ama ni Canaan. ¹⁹ Dagitoy a tallo dagiti annak ni Noe, ken manipud kadagitoy, ti entero a daga ket napno iti tattao. ²⁰ Nangrugi a nagbalin a mannalon ni Noe, ken nagmula isuna iti ubas. ²¹ Imminom isuna iti arak ket nabartek. Nakaidda isuna a lamo-lamo iti uneg ti toldana. ²² Ket ni Ham, nga ama ni Canaan, nakitana ti kinalamo-lamo ni tatangna ket imbagana kadagiti dua a kakabsatna nga adda iti ruar. ²³ Nangala ngarud da Sem ken Jafet iti lupot ket inkabilda iti abagada, ken nagnada a patallikod ket inabbunganda ti kinalamo-lamo ni tatangda. Saanda a simmango, isu a saanda a nakita ti kinalamo-lamo ni tatangda. ²⁴ Idi nariing ni Noe manipud iti pannakabartekna, natakuatanna ti inaramid kenkuana ti inaudi nga anakna. ²⁵ Isu a kinunana, "Lunod koma ti umay kenni Canaan. Agbalin koma isuna nga adipen dagiti adipen dagiti kakabsatna." ²⁶ Kinunana pay, "Madaydayaw koma ni Yahweh a Dios ni Sem, ket agbalin koma nga adipenna ni Canaan. ²⁷ Palawaen koma ti Dios ni Jafet, ken itulokna nga agaramid isuna iti pagtaenganna kadagiti tolda ni Sem. Agbalin koma nga adipenna ni Canaan." ²⁸ Kalpasan iti layus, nagbiag ni Noe iti tallo-gasut ken limapulo a tawen. ²⁹ Ti pakabuklan ti panagbiag ni Noe ket siyam a gasut ket limapulo a tawen, ket kalpasanna, natay isuna.

Genesis 9:1

Agbalinkayo a nabunga, agpaadukayo, ken punoenyo ti daga.
Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia y 1:28. GEN 1:28.

Panagbuteng kadakayo ken panagamak kadakayo
Agpada ti kayat a sawen dagiti sasao a "Agbuteng" ken "agamak"

Panagbuteng

Daytoy ti "panagbuteng kenni Yahweh," dayta ket, kasta unay a panagraem iti Dios ken panangipakita iti dayta a paagraem babaen iti panagtulnog kenkuana.

panagamak

buteng nga agtaud iti panagbuteng iti kabusor.

iti tunggal agbibhiag nga ayup

Daytoy ti immuna kadagiti uppat a bunggoy a pakairamanan dagiti dadakkel nga ayup, billit, parsua nga agkarayam iti daga, ken lames. Saanna

nga iraman dagiti tallo pay a kita iti agbibhiag a parsua.

tumatayab

Daytoy ket sapasap a sao para kadagiti banag a tumaytayab. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia 1:20. GEN 1:21.

iti tunggal parsua nga agkarkarayam iti daga

Mairaman ditoy dagiti amin a kita ti babassit nga ay-ayup. Kitaenyo no kasanoyo nga iipatarus idia 1:24. GEN 1:25.

Naipaimada kadakayo

"Naitedda iti turayyo." Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Inkabilko ida iti turayyo"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Genesis 9:3

Sapasap a pakaammo:

Itultuloy ti Dios ti makisasao kenni Noe ken dagiti annakna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

ti biagna-nga isu ti darana

Ti "dara" ket simbolo ti "biag". Binilin ti Dios dagiti tattao a saanda a mangan iti karne no dara-dara pay laeng daytoy. Masapul a pagayusen/ikkatenda nga umuna ti dara daytoy.

Genesis 9:5

Sapasap a pakaammo:

Itultuloy ti Dios ti makisasao kenni Noe ken kadagiti annakna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Ngem para iti darayo

Pagsinnabalien daytoy ti dara ti tao ken ti dara ti ayup idia [GEN 9:4](#).

iti darayo, ti biag nga adda iti darayo

Naipakaawat a naibukbok ti dara. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "no adda agbalin a makagapu iti pannakaibukbok ti darayo/no adda agbalin a makagapu iti pannakautang ti biagyo" wenno "no adda mangibukbok iti darayo/no adda mangutang iti biagyo" wenno "no adda mangpatay kadakayo."

biag

Mipapan daytoy iti naisikalan a biag.

Singirek

Ti bayad ket saan a maipapan iti kuarta, ngem iti pannakatay ti nangpatay. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pagbayadek ti siasinoman a mangpatay kadakayo."

manipud iti ima

Ti sao nga "ima" ket maipapan iti tao nga addaan iti pagrebbengan iti maysa a pasamak.

manipud iti ima ti tunggal ayup

"Pagbayadek/Singirek ti aniaman nga ayup a mangkettel iti biagyo."

Manipud iti ima ti siasinoman a tao, dayta ket, manipud iti ima ti nangpatay iti kabsatna, singirek ti bayad ti biag dayta a tao.

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pagbayadek/Singirek ti siasinoman a mangkettel iti biag ti sabali a tao"

manipud iti ima ti

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "manipud iti dayta a tao."

kabsatna

Ti "kabsat(na)" ket naaramat ditoy kas sapasap a sao a maipapan kadagiti kabagian, kas kadagiti kameng ti tribu, kaputotan, wenno bunggoy dagiti tattao.

Siasinoman a mangpadara iti maysa a tao, babaento met iti maysa a tao a mapadara isuna,

Ti panangiparukpok iti dara ket maysa a panangidilig para iti panangipapatay iti maysa a tao. Ti kayat a sawen daytoy ket no patayen ti maysa a tao ti maysa a tao, addanto met ti mangpatay kenkuana. Nupay kasta, ti "dara" ket napateg unay iti daytoy a paset ken masapul a maaramat iti patarus no mabalin. Ipatarusyo ti "mangiparukpok iti dara" babaen kadagiti sasao a mangipakita iti pannakapukaw wenno pannakaikkat ti adu a dara a pakaigapuanan ti pannakatay.

ta iti langa ti Dios nga inaramidna ti tao

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "gapu ta inaramid ti Dios dagiti tattao a kaing-ingasna/kalanglangana" wenno "gapu ta inaramidko dagiti tattao a kas iti bukodko a langa"

agbalinkayo a nabunga ken agpaadukayo

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia 1:28. GEN 1:28.

Genesis 9:8

Ket nagsao ti Dios kada Noe ken kadagiti annakna

Agsasaon ti Dios kadakuada. Markaan daytoy a ragup ti sasao ti pagbaliwan ti ibagbaga ti Dios kadakuada. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Intuloy ti Dios ti nakisarita kenni Noe ken kadagiti annakna" wenno "Ket intuloy ti Dios ti nagsao".

Iti biangko

Daytoy ket naaramat a mangmarka iti panagbaliw manipud iti panangibaga ti Dios maipanggep iti aramiden ni Noe ken dagiti annakna iti maipanggep iti aramiden ti Dios.

makitulagak kadakayo ken kadagiti kaputotanyo
Iti daytoy a tulag, nagkari ti Dios, ngem saan a nangsapul kenni Noe iti aniaman. AT: "Agkariak iti napasnek kadakayo."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Genesis 9:11

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Makitulagak ngarud kadakayo
"Iti panangibagak iti daytoy, makitulagak kadakayo"

amin a lasag
Maipapan daytoy kadagiti amin nga agbibhiag a parsua. Dagiti tattao ken ay-ayup.

Pulos nga awanton ti layus a mangdadael iti daga.
"Awanton ti panaglayus a mangdadael iti daga."
Mabalin nga addaanto dagiti panaglayus ngem saandanto a dadaelen ti intero a lubong.

pagilasinan
Palagip maipapan iti maysa a banag a naikari ti kayat a sawen daytoy.

tulagan....iti amin a henerasion iti masakbayan
Katulagan daytoy kenni Noe ken ti pamiliana ken kadagiti amin a henerasion a sumaruno.

Genesis 9:14

Sapasap a pakaammo:
Itultuloy ti Dios ti makisasao kenni Noe ken kadagiti annakna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Mapasamakto nga inton
Daytoy ket maysa a banag a mabalin a mapasamak iti mamin-ano wenno adu a daras.

lagipekto ti katulagan
Saan a kayat asawen a daytoy a lipaten ti Dios ti karina isu nga iti panangipatarus iti daytoy, nasayaat nga usaren ti sao a saan nga mangted iti kapanunotan a malipatan ti Dios ti karina.

siak, dakayo
Makisasao ti Dios kenni Noe ken kadagiti annak ni Noe.

iti tunggal agbibhiag a nainlasagan a parsua
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "amin a kita ti agbibhiag a parsua"

amin a nainlasagan a parsua
Kitaenyo no kasano a naipatarus daytoy idia 6:12.

Genesis 9:16

Sapasap a pakaammo:
Itultuloy ti Dios ti makisasao kenni Noe ken kadagiti annakna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

tapno maipalagip
"tapno maipalagip" wenno "tapno panunoten"

ti Dios ken dagiti amin nga agbibhiag a parsua
Agsasao ti Dios ditoy. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti nagbaetak ken iti tunggal agbibhiag a parsua."

amin nga agbibhiag a parsua nga adda iti daga.
Kitaenyo no kasanoyo nga inpatarus daytoy idia 9:14 [GEN 9:15](#).

Ket kinuna ti Dios kenni Noe,
Agsasao ti Dios kenni Noe. Tanda daytoy ti kaudian nga ibagbaga ti Dios. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Inleppas ti Dios ti ibagbagana babaen iti pannakisaritana kenni Noe" wenno "Kinuna ngarud ti Dios kenni Noe."

Genesis 9:18

Sapasap a pakaammo:
Ipakpakaammo dagiti bersikulo nga 18-19 dagiti tallo nga annak ni Noe, nga agbalinto a napateg a paset iti sumaruno nga istoria.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

ama
Ni Ham ti makinputot kenni Canaan.

Genesis 9:20

mannalon
Iti daytoy a paset ket mabalin nga ipatarusyo no adda man iti pagsasaoyo ti mabalin a maaramat a sao a mangipakita nga iti pagtrabtrabahoan ni Noe ket saan a nadanum a kas iti pagtalonan ti pagay a kadawyan a makitkita ken ammotayo. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Agsuksukay iti daga."

nabartek
"imminom iti adu unay nga arak"

lamo-lamo
Saan a naiyunay-unay no kasano ti pannakalamo-lamo ni Noe idi nagidda a nabartek. Ipakpakita daytoy kadaytoy a nakababain daytoy babaen iti panagtignay dagiti annakna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Genesis 9:22**ni tatangna**

Maipapan daytoy kenni Noe.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Genesis 9:24

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Sapasap a pakaammo:

Iti bersikulo 25-26, nangisawang ni Noe iti lunod iti putotna a ni Ham ken pamendision kadagiti kakabsat ni Ham. Ti imbaga ni Noe maipanggep kadakuada ket mapasamakto met kadagiti kaputotanda, kas naipakita iti UDB.

Sapasap a pakaammo:

No kabaelanyo, aramidenyo daytoy a bersikulo iti wagas a mangipakita kadagiti agbasa a daytoy ket daniw.

nariing ni Noe manipud iti pannakabartekna
"nausawan"

ti inaudi nga anakna

Maipapan daytoy kenni Ham. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ni Ham a kaubingan a putotna."

Lunod koma ti umay kenni Canaan

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ilunodko ni Canaan" wenno "Adda koma dakes a mapasamak kenni Canaan"

Canaan

Maysa kadagiti putot ni Ham. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Putot ni Ham a ni Canaan" wenno "Ni Canaan a putot ni Ham."

adipen dagiti adipen dagiti kakabsatna

"ti kababaan nga adipen dagiti kakabsatna" wenno "ti saan unay a kapapatgan nga adipen dagiti kakabsatna"

dagiti kakabsatna

Mabalin a maipapan daytoy kadagiti kakabsat ni Canaan wenno kadagiti kakabagianda.

Genesis 9:26

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Sapasap a pakaammo:

No kabaelanyo, aramidenyo daytoy a bersikulo iti wagas a mangipakita kadagiti mangbasa a daytoy ket daniw.

Mabendisionan koma ni Yahweh

"Maidaydayaw koma ni Yahweh" wenno "Maikari ni Yahweh amaapadayawan" wenno "Idaydayawko ni Yahweh" (UDB)

agbalin koma nga adipenna ni Canaan

"Agbalin koma nga adipen ni Jafet ni Canaan." Mairaman ditoy dagiti kaputotan da Canaan ken ni Jafet.

Palawaen koma ti Dios ni Jafet

Dagiti mabalin a kaipapanan daytoy ket 1) "Palawaen pay koma ti Dios ti teritoryo ni Jafet"(UDB) wenno 2) "Paadduen koma ti Dios ti kaputotan ni Jafet."

itulokna nga agaramid isuna iti pagtaenganna kadagiti tolda ni Sem

"ken makipagbiag koma isuna ken ni Sem a sitatalna." Iramraman daytoy dagiti kaputotan da Jafet ken ni Sem.

Genesis 9:28

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/09]]

Chapter 10

¹ Dagitoy dagiti kaputotan dagiti putot ni Noe; ni Sem, ni Ham, ken ni Jafet. Naaddaanda kadagiti putot a lallaki kalpasan iti layus. ² Dagiti putot a lallaki ni Jafet ket ni Gomer, ni Magog, ni Madai, ni Javan, ni Tubal, ni Mesec, ken ni Tiras. ³ Dagiti putot a lallaki ni Gomer ket ni Askenaz, ni Rifat, ken ni Togarma. ⁴ Dagiti putot a lallaki ni Javan ket ni Eliseo, ni Tarsis, ni Kitim, ken ni Dodanim. ⁵ Manipud kadagitoy, nagsisina ken napan kadagiti dagdagada dagiti tattao nga adda iti igid ti baybay, tunggal maysa iti bukodna a pagsasao, segun kadagiti pulida, segun kadagiti nasionda. ⁶ Dagiti putot a lallaki ni Ham ket ni Cus, ni Mizraim, ni Put, ken ni Canaan. ⁷ Dagiti putot a lallaki ni Cus ket ni Seba, ni Havilah, ni Raamah, ken ni Sabteca. Dagiti putot a lallaki ni Raamah ket ni Sheva ken ni Dedan. ⁸ Naaddaan ni Cus iti putot a lallaki, isu ni Nimrod, a kaunaan a mammarmek iti rabaw ti daga. ⁹ Maysa isuna a maingel a mangnganop iti imatang ni Yahweh. Isu a naibaga a, "Kas kenni Nimrod, a maysa a maingel a mangnganop iti imatang ni Yahweh." ¹⁰ Dagiti immuna a napapateg a ciudad iti pagarianna ket Babel, Erec, Akkad, ken Calne, iti daga ti Sinar. ¹¹ Manipud iti dayta a daga, napan isuna idia Asiria ket binangonna ti Ninive, Rehobot-ir, Cala, ¹² ken Resen, nga adda iti nagbaetan ti Ninive ken Cala. Dakkel daytoy a ciudad. ¹³ Ni Mizraim ti nagtaudan dagiti tattao iti Lydia, Anam, Lehab, Naftu, ¹⁴ Patrus, Caslu(a nagtaudan dagiti Filisteo), ken Caftur. ¹⁵ Naaddaan ni Canaan iti putot, isu ni Sidon, nga inauna a putotna, ken ni Het, ¹⁶ kasta met dagiti Jebusio, dagiti Amoreo, dagiti Gergaseo, ¹⁷ dagiti Heveo, dagiti Arkeo, dagiti Sineo, ¹⁸ dagiti Arveo, dagiti Zemareo, ken dagiti Hamateo. Kalpasanna, nagwaras dagiti kaputotan ni Canaan. ¹⁹ Ti beddeng dagiti Cananeo ket manipud idia Sidon nga agpa-Gerar, ket agpatingga idia Gaza, ken no agturong idia Sodoma, Gomora, Adma, ken Zeboiim, agpatingga idia Lasa. ²⁰ Dagitoy dagiti putot a lallaki ni Ham, segun kadagiti pulida, kadagiti pagsasaoda, kadagiti dagada, ken kadagiti nasionda. ²¹ Naaddaan met kadagiti putot a lallaki ni Sem a manong ni Jafet. Ni Sem met ti kapuonan dagiti amin a tattao ti Eber. ²² Dagiti putot a lallaki ni Sem ket ni Elam, ni Assur, ni Arpaksad, ni Lud, ken ni Aram. ²³ Dagiti putot a lallaki ni Aram ket ni Us, ni Hul, ni Geter, ken ni Mesec. ²⁴ Naaddaan ni Arpaksad iti putot a lallaki, isu ni Sela, ket ni Sela ti ama ni Eber. ²⁵ Naadaan ni Eber iti dua a putot a lallaki. Ti nagan ti maysa ket Peleg, gapu ta kadagiti aldawna ket nabingay ti daga. Ti nagan ti kabsatna a lallaki ket Joktan. ²⁶ Ni Joktan ti ama da Almodad, Selef, Hasarmavet, Jera, ²⁷ Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸ Obal, Abimael, Seba, ²⁹ Ofir, Havila, ken Jobab. Amin dagitoy ket putot a lallaki ni Joktan. ³⁰ Ti masakupanda ket manipud idia Mesa agingga idia Sefar, ti bantay iti daya. ³¹ Dagitoy dagiti putot a lallaki ni Sem, segun kadagiti kaputotanda ken kadagiti pagsasaoda, kadagiti dagada, ken kadagiti nasionda. ³² Dagitoy dagiti tribu dagiti putot ni Noe, segun iti kaputotanda, segun iti nasionda. Manipud kadagitoy ket nasinasina ken nagwaras dagiti tattao iti entero a daga kalpasan iti layus.

Genesis 10:1

Dagitoy dagiti kaputotan dagiti putot ni Noe
Ipakpakaammo daytoy a salaysay ti listaan dagiti kaputotan ni Noe idia Genesis 10:1-11:9. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Daytoy ti listaan dagiti putot ni Noe."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:2

Manipud kadagitoy, nagsisina ken napan kadagiti dagdagada dagiti tattao nga adda iti igid ti baybay
Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Nagsisina ken immakar kadagiti ig-igid ti baybay ken isla dagiti annak ken kaputotan ni Javan"

dagiti tattao nga adda iti igid ti baybay

Maipapan daytoy kadagiti tattao nga agnanaed iti igid ti baybay ken kadagiti isla.

kadagiti dagdagada

Dagitoy dagiti luglugar mapan pagnanaedan dagiti tattao. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "nagtaudanda a daga."

tunggal maysa iti bukodna a pagsasao

Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Tunggal bunggoy dagiti tattao ket agsasao iti bukodna a pagsasao" wenna "Bininay-bingay dagiti tattao ti bagbaggida sigun iti pagsasaoda"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:6**Mizraim**

Ti Mizraim ket nagan a Hebreo para iti "Egipto."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:8**Isu a naibaga a**

Ipakpakaammo daytoy ti maysa a proverbio. Mabalin nga iti pagsasaoyo ket sabali ti wagas a panangipakaammoyo kadagiti proverbio ken nainsiriban a sasao. Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "Daytoy ti makagapu no apay nga ibagbaga dagiti tattao nga"

Dagiti immuna a napapateg a ciudad

Ti mabalin a kaipapananna ket 1) dagiti immuna a kabisera a pinasayaatna

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:11**napan isuna idiaiy Asiria**

"Napan ni Nimrod idiaiy Asiria"

Ni Mizraim ti

Agtuloy ti listaan dagiti kaputotan ni Noe.

Mizraim

Maysa ni Mizraim kadagiti putot a lallaki ni Ham. Dagiti kaputotanna ket nagbalin a dagiti tattao iti Ehipto. Ti Mizraim ket nagan a Hebreo para iti "Egipto."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:15**dagiti Jebusio, dagiti Amoreo, dagiti Gergaseo**

Dagiti nagnagan ket dakdakamatenna dagiti dakdakkal a bunggoy dagiti tattao a nagtaud kenni Canaan.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:19**beddeng**

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "teritorio"

manipud idiaiy Sidon nga agpa-Gerar, ket agpatingga idiaiy Gaza

Ti direksiyon a 'laud' ket mabalin nga aramiden a nalawag: "manipud Sidon ken agturong idiaiy Gerar nga adda iti laud ti ili ti Gaza" wenna "manipud iti

siudad ti Sidon iti abagatan, agingga idiaiy Gaza nga adda iti asideg ti Gerar."

ken no agturong idiaiy Sodoma, Gomora, Adma, Zeboiim, agpatingga idiaiy Lasa

Ti direksion a "daya" ket mabalin a maaramid a nalawag no kasapulan: "ket agpadaya idiaiy Sodoma, Gomora, Adma, ken Zeboiim, inggana Lasa."

Dagitoy dagiti putot a lallaki ni Ham

Ti sao a "dagitoy" ket maipapan kadagiti tattao ken bunggoy ti tattao a naisurat idiaiy bersikulo 6-19.

kadagiti pagsasaoda

"nagsisina segun kadagiti naduma-duma a pagsasaoda"

ken kadagiti nasionda

"kadagiti nagtaudanda a lugar"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:21

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:24**Arpaksad**

Maysa kadagiti putot ni Ham ni Arpaksad.

Peleg

"pannakabingay-bingay" ti kayat a sawen ti Peleg.

nabingay ti daga

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "nagsisina dagiti tattao iti daga"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:26**Joktan**

Maysa kadagiti annak ni Eber ni Joktan.

Amin dagitoy

Dagiti putot a lallaki ni Joktan ti dakdakamatenna daytoy.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:30**Ti masakupanda**

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "Ti daga nga iturturayanda" wenna "Ti daga a pagnanaedanda"

dagitoy dagiti putot a lallaki ni Sem

Ti sao a "dagitoy" ket maipapan kadagiti kaputotan ni Sem a nailista.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Genesis 10:32

Dagitoy dagiti tribu

Maipapan daytoy kadagiti amin a tattao a naisurat idia kapitulo 10.

segun iti

"insurat ni"

Manipud kadagitoy ket nasinasina ken nagwaras dagiti tattao iti entero a daga

"Nabingaybingay ken nagwaras iti entero a daga dagiti nasion a nagtaud kadagitoy a tribu" wenno "Nagsisina dagitoy a tribu ket binukelda dagiti nasion iti daga"

kalpasan ti layus

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "kalpasan a dinadael ti layus ti daga."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/10]]

Chapter 11

¹ Ita, maymaysa a pagsasao ti nausar iti entero a daga ken addaanda iti agpapada a sasao. ² Iti panagdaliasatda idia y daya, adda nasarakanda a patad iti daga ti Sinar ket nagnaedda sadiay. ³ Kinunada iti maysa ken maysa, "Umaykayo, agaramiddayo iti adu a ladrillo ket lutuentayo a naimbag." Addaanda iti ladrillo imbes a bato ken alketran a pangsemento. ⁴ Kinunada, "Umaykayo, mangbangontayo iti maysa a ciudad ken maysa a torre a dumanon idia langit ti tuktokna para kadayo met laeng, ket agaramiddayo iti bukodtayo a nagan. Ta no saantayo nga aramiden daytoy, mawarawatayonto iti entero a rabaw ti daga." ⁵ Isu a bimbaba ni Yahweh a mangkita iti ciudad ken iti torre nga impatakder dagiti kaputotan ni Adan. ⁶ Kinuna ni Yahweh, "Kitaenyo, sangsangkamaysa dagitoy a tattao nga addaan iti maymaysa a pagsasao, ket irugrugidan ti agaramid iti daytoy! Iti mabiit awanton ti banag a gandatenda nga aramiden a saandanto a kabaelan nga isayangkat. ⁷ Umaykayo, bumabatayo ket riribukentayo ti pagsasaoda tapno saanda nga agkikinnaawatan." ⁸ Isu a winarawara ida ni Yahweh iti entero a rabaw ti daga ket insardengda ti panangbangonda iti ciudad. ⁹ Napanaganan ngarud daytoy iti Babel gapu ta riniribok ni Yahweh ti pagsasao ti entero a daga ket manipud sadiay, iti panangwarawara kadakuada ni Yahweh, impanna ida iti ballasiw taaw iti entero a rabaw ti daga. ¹⁰ Dagitoy dagiti kaputotan ni Sem. Sangagasut idi ti tawen ni Sem, ket naaddaan isuna iti putot ket isu ni Arpaksad, dua a tawen kalpaskan iti layus. ¹¹ Nagbiag ni Sem iti limagasut a tawen kalpaskan iti panangiputotna kenni Arpaksad. Naaddaan met isuna kadagiti dadduma pay a putot a lallaki ken babbai. ¹² Idi nagbiag ni Arpaksad iti tallopulo ket lima a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Sela. ¹³ Nagbiag ni Arpaksad iti 403 a tawen kalpaskan iti panangiputotna kenni Sela, ken naaddaan isuna iti adu pay a putot a lallaki ken babbai. ¹⁴ Idi nagbiag ni Sela iti tallopulo a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Eber. ¹⁵ Nagbiag ni Sela iti 403 a tawen kalpaskan iti panangiputotna kenni Eber, ket adu pay a lallaki ken babbai iti naiputotna. ¹⁶ Idi nagbiag ni Eber iti tallopulo ket uppat a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Peleg. ¹⁷ Nagbiag ni Eber iti 430 a tawen kalpaskan iti panangiputotna kenni a Peleg. Ket adu pay a lallaki ken babbai iti naiputotna. ¹⁸ Idi nagbiag ni Peleg iti tallopulo a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Reu. ¹⁹ Nagbiag ni Peleg iti 209 a tawen kalpaskan iti panangiputotna kenni Reu. Ket adu pay a lallaki ken babbai ti naiputotna. ²⁰ Idi nagbiag ni Reu iti tallopulo ket dua a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Serug. ²¹ Nagbiag ni Reu iti 207 a tawen kalpaskan a pinutotnani Serug. Ket adu pay a lallaki ken babbai iti naiputotna. ²² Idi nagbiag ni Serug iti tallopulo a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Nahor. ²³ Nagbiag ni Serug iti dua gasut a tawen kalpaskan a nagbalin nga ama ni Nahor. Ket adu pay a lallaki ken babbai iti naiputotna. ²⁴ Idi nagbiag ni Nahor iti duapulo ket siam a tawen, naaddaan isuna iti putot ket isu ni Tera. ²⁵ Nagbiag ni Nahor iti 119 a tawen kalpaskan a naiputotna ni Tera. Ket adu pay a lallaki ken babbai iti naiputotna. ²⁶ Kalpaskan iti pitopulo a tawen a panagbiag ni Tera, naaddaan isuna kadagiti putot ket isu da Abram, Nahor, ken Haran. ²⁷ Ita, dagitoy dagiti kaputotan ni Tera. Isuna ti ama da Abram, Nahor, ken Haran, ket ni Haran ti ama ni Lot. ²⁸ Natay ni Haran iti imatang ti amana a ni Tera iti nakaiyanakanna a daga, idia y Ur dagiti Caldeo. ²⁹ Nangasawa da Abram ken Nahor. Sarai ti nagan iti asawa ni Abram ken Milca ti nagan iti asawa ni Nahor a putot a babai ni Haran nga ama da Milca ken Isca. ³⁰ Ita, ni Sarai ket lupes; awanan isuna iti anak. ³¹ Inkuyog ni Tera ti putotna a lalaki a ni Abram, ti apokona a ni Lot a putot ni Haran, ken ti manugangna a ni Sarai nga asawa ni Abram a putotna a lalaki, ket nagkukuyogda a pimmanaw idia y Ur nga ayan dagiti Caldeo, tapno mapanda idia y daga ti Canaan. Ngem dimtengda idia y Haran ket nagtalinaedda sadiay. ³² Agtawen idi ni Tera iti 205 kalpasanna ket natay idia y Haran.

Genesis 11:1

Ita

Nausar daytoy a sao ditoy tapno pagilasinan iti baro a paset iti istoria.

iti entero a daga

Dakdakamatenna daytoy dagiti amin a tattao iti rabaw ti daga.

maymaysa a pagsasao ti nausar iti entero a daga

Dagitoy dua a ragup ti sasao ket ipakaawatna iti agpada a banag ken iyunay-unayna a maymaysa ti pagsasao dagiti amin a tattao.

panagdaliasatda

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "immakar iti pagtaengan" wenno "immalis"

idiay daya

Dagiti mabalin a kayatna a sawen daytoy ket 1) "iti daya" wenno 2) "manipud ti daya" wenno 3) "agturong iti daya." Ti kangrunaan a napili ket "idiay daya" gapu ta ti Sinar ket agturong iti daya kas pinati dagiti mamasirib a tattao wenno dagiti tattao nga agad-adal iti Biblia a nakaisagpatan ti daong.

nagnaedda sadiay

Ipakaawatna daytoy a nagsardengda manipud iti panagakarda iti maysa a lugar ket agtalinaed iti maymaysa a disso sadiay.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:3**lutuentayo a naimbag**

Mangar-aramid dagiti tattao iti adu a ladrillo babaen iti pitak ken idarangda daytoy iti napudot a paglutuan tapno tumangkem ken tumibker dagitoy.

alketran

napalet, napigket, nangisit a likido a naggapu iti uneg ti daga.

pangsemento

Daytoy ket napalet a banag a naaramid babaen iti apog, pitak, darat, ken danum. Ar-aramaten dagiti tattao daytoy a pangpakapet kadagiti bato wenno ladrillo. Ti apog ket pulbos a naaramid manipud kadagiti puraw a batbato wenno kadagiti natangkem a naggianan dagiti "mollusk" (shell) a nailuto iti apuy.

agaramidtayo iti bukodtayo a nagan

"aramidentayo a naindaklan ti reputasyontayo"

nagan

"reputasyon"

mawarawaratayonto

"agsisinatayonto ket mapantayo agnaed kadagiti nadumaduma a luglugar"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:5**dagiti kaputotan ni Adan**

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "dagiti tattao"

bimmaba

Ti pakaammo maipapan iti panagulogna ket mabalin nga aramiden a nalawag: "bimmaba manipud idiay langit." Saanna nga ibagbaga daytoy no kasano nga immulog isuna. Aramaten ti sapisap a sao nga ipakpakaawatna iti "bimmaba."

tapno kitaen

"tapno agpaliw" wenno "tapno ad-adda a makitana iti asideg"

sangsangkamaysa dagitoy a tattao nga addaan iti maymaysa a pagsasao

Amin dagiti tattao ket maysa a dakkel a bunggoy ken agsasaoda amin iti agpapada a pagsasao.

awanton ti banag a gandatenda nga aramiden a saanto a mabalin para kadakuada

Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "aniaman a banag a gandatenda nga aramiden ket mabalinanda nga aramiden." (Kitaen:

bumabatayo

Ti sao a "tayo"

riribukentayo ti pagsasaoda

Ti kayatna a sawen daytoy ket pinasardeng ni Yahweh dagiti amin a tattao iti entero a daga nga agsao iti maymaysa a pagsasao. Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "guloentayo ti lengguaheda."

tapno saanda nga agkikinnaawatan

Daytoy ti panggep ti pannakariribok ti pagsasaoda. Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "tapno saandanto nga agkikinnaawatan." (UDB)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:8**manipud sadiay**

"manipud iti siudad"

Napanaganan ngarud daytoy iti Babel gapu ta riniribok ni Yahweh

Ti nagan a "Babel" ket balikas a ti kayatna a sawen ket "riniribok." Mabalin a manginayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" maipapan iti daytoy.

riniribok...ti pagsasao iti entero a lubong

Kayatna a sawen daytoy ket pinasardengen ni Yahweh dagiti amin a tattao iti entero a daga nga agsao iti agpapada a pagsasao. Mabalin a Maipatarus a kas iti:: "pinaggiginnidiatna ti pagsasao iti entero a daga."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:10

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Dagitoy dagiti kaputotan ni Sem

Daytoy a patang (sentence) ket ipakpakaammona ti listaan dagiti kaputotan ni Sem idiay Genesis 11:10-26.

layus

Daytoy a layus ket manipud iti tiempo ni Noe idi nagbalin a dakes unayen dagiti tattao isu a linayus ti Dios ti entero a daga.

nagbalin nga ama ni Arpaksad

"naparaburan iti anak a lalaki a ni Arpaksad" wenno "naiyanak ti anakna a lalaki a ni Arpaksad"

Arpaksad**sangagasut..dua..limagasut**

Dagiti mangipatpatarus ket mabalinda nga isurat daytoy iti letra wenno numero a "100," "2," ken "500."

Genesis 11:12

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:14

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:16

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:18

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:20

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:22

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:24

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Abram, Nahor, ken Haran

Saan nga ammo ti urnos ti pannakaiyanak dagitoy.

Genesis 11:27**Ita dagitoy dagiti kaputotan ni Tera**

Daytoy a patang (sentence) ket ipakpakaammona ti pakasaritaan dagiti kaputotan ni Tera. Ibagbaga ti Genesis 11:27-25:11 ti maipanggep kadagiti kaputotan ni Tera, nangnangruna iti anakna a lalaki a ni Abraham. Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Daytoy ti pakasaritaan ni Tera" wenno "Daytoy ti pakasaritaan ti kaputotan ni Tera." (Kitaen

Natay ni Haran iti imatang ti amana a ni Tera

Ti kayatna a sawen daytoy ket natay ni Haran kabayatan a sibibiag pay laeng ti amana. ATMabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Natay ni Haran kabayatan a kaduana ti amana a ni Tera" wenno "Natay ni Haran kabayatan a sibibiag pay laeng ti amana a ni Tera."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:29**Isca**

Daytoy ket nagan ti babai.

Ita

Daytoy a pagsasao iti Iloko ket nausar tapno ipakdaarna ti baro a pakaammo maipanggep kenni Sarai nga agbalinto a kangrunaan kadagiti maudi a paset.

lupes

maysa a babai a saan nga agsikog wenno maaddaan iti anak

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Genesis 11:31**Haran...Haran**

Dagitoy ket agduma a nagan ken agduma ti pannakaibalikasda iti letra iti Hebreo. Ti maysa ket dakdakamatenna ti maysa a tao ken ti maysa ket dakdakamatenna ti ciudad. Mabalina nga isurat dagitoy nga agduma iti pagsasaoyo tapno iparang daytoy.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/11]]

Chapter 12

¹ Ita kinunana ni Yahweh kenni Abram, "Pumanawka manipud iti pagiliam, manipud kadagiti kakabagiam, manipud iti sangkabalayan ti amam, ket agturongka iti lugar nga ipakitakto kenka. ² Pagbalinenkanto a dakkel a nasion, ken bendisionankanto, ken pagbalinekto a naindaklan ti naganmo, ket agbalinkanto a pakabendisionan. ³ Bendisionakto dagiti mangbendision kenka, ngem ilunodkonto dagiti saan nga agraem kenka. Babaen kenka, mabendisionanto amin a familia ti entero a daga." ⁴ Napan ngarud ni Abram kas iti imbaga ni Yahweh kenkuana nga aramidenna, ket simmurot ni Lot kenkuana. Pitopulo ket lima ti tawen ni Abram idi pimmanaw isuna idia Haran. ⁵ Inkuyogna ti asawana a ni Sarai ken ti kaanakanna a lalaki a ni Lot a putot ti kabsatna, amin dagiti sanikuada a naipundarda ken amin a tattao a naalada idia Haran. Pimmanawda a nagturong iti daga ti Canaan, ket dimtengda sadiay. ⁶ Dinaliasat ni Abram ti daga agingga iti Sikem, nga ayan ti lugo iti More. Iti daya a tiempo agnanaed dagiti Cananeo iti daya a daga. ⁷ Nagparang ni Yahweh kenni Abram, ket kinunana, "Itedkonto kadagiti kaputotam daytoy a daga." Isu a nangipatakder ni Abram iti altar a maipaay kenni Yahweh, a nagparang kenkuana. ⁸ Manipud sadiay, immakar isuna ket nagturong idia katurturodan a pagilian iti daya ti Betel, ket impatakderna sadiay ti toldana, iti nagbaetan ti Betel nga adda iti laud, ken Ai iti dayana. Nangbangon ni Abram sadiay iti altar a maipaay kenni Yahweh ken immawag isuna iti nagan ni Yahweh. ⁹ Kalpasanna, intultuloy ni Abram ti nagdaldaliasat, ket nagturong idia Negeb. ¹⁰ Adda panagbisin iti daya a daga, isu a simmalog ni Abram ket nagturong iti Egipto tapno agnaed sadiay, gapu ta nakaro unay ti panagbisin iti daydiay a daga. ¹¹ Idi dandanin a sumrek ti Egipto, kinunana kenni Sarai nga asawana, "Kitaem a, ammok a napintaska a babai. ¹² Inton makitadaka dagiti Egipcio kunaendanto, 'Daytoy ti asawana,' ket papatayendakto, ngem pagtalinaedendaka a sibibiag. ¹³ Ibagam lattan a kabsatka, tapno gapu kenka ket nasayaataktok, ket tapno gapu kenka ket maispal ti biagko." ¹⁴ Napasamak nga idi nakastreken ni Abram idia Egipto, nakita dagiti Egipcio a kasta unay ti kinapintas ni Sarai. ¹⁵ Nakita isuna dagiti prinsipal ti Faraon, ket impasindayawda isuna iti Faraon, ket impanda ti babai iti pagtaengan ti Faraon. ¹⁶ Nasayaat ti panangtrato ti Faraon kenni Abram gapu kenkuana, ket inikkanna isuna kadagiti karnero, baka, kalakian nga asno, tagabu a lallaki, tagabu a babai, kabaian nga asno ken kadagiti kamelio. ¹⁷ Kalpasanna, pinagrigat ni Yahweh ti Faraon ken ti balayna iti nakaro a didigra gapu kenni Sarai nga asawa ni Abram. ¹⁸ Pinaayaban ti Faraon ni Abram, ket kinunana, "Ania daytoy nga inaramidmo kaniak? Apay a saanmo nga imbaga kaniak nga asawam isuna? ¹⁹ Apay nga ibagam, 'Kabsatko isuna,' isu nga innalak nga agbalin nga asawak? Isu nga ita, adtoy ti asawam. Alaem isuna ket pumanaw kayo." ²⁰ Ket binilin ti Faraon dagiti tattaona maipapan kenkuana, ket pinapanawda isuna, agraman ti asawana ken amin nga adda kenkuana.

Genesis 12:1

Ita

Naaramat daytoy a sao tapno pagilasinan iti baro a paset iti istoria.

Pumanawka manipud iti pagiliam, manipud kadagiti kabagiam, manipud iti pagtaengan ti amam
Pumanaw ka manipud iti dagam, manipud iti pamiliam, manipud iti pagtaengan ti amam.

pagbalinenkanto a dakkel a nasion

"mangirugiak iti baro a nasion babaen kenka" wenna "pagbalinek a dakkel a nasion dagiti kaputotam"

pagbalinekto a naindaklan ti naganmo

"pagbalinenka a nalatak." Ditoy ti sao a "nagan" ket ipakpakaawatna iti reputasyonna.

ilunodkonto dagiti saan nga agraem kenka

"Ilunodkonto ti siasinoman a mangpabain kadakayo" wenna "no siasino dagiti mangibilang

kadakayo nga awan kais-iskanna, ilunodkonto isuna"

Babaen kenka, mabendisionanto amin a familia ti entero a daga

AT: "Bendesionakto amin a familia ditoy lubong babaen kenka."

Babaen kenka

AT: "Gapu kenka" wenna "Gapu ta benendisionanka"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Genesis 12:4

amin dagiti sanikuada

Ti Hebreo a "Nephesh," para "kadagiti sanikua" ket mabalin a dakdakamatenna dagiti tarakenda nga ay-ayup. Mabalin met daytoy a pangawag kadagiti tattao.

tattao a naalada

"dagiti tattao a ginatangda" wenno "dagiti tattao nga inummongda a makikuyog kadakuada."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Genesis 12:6**Dinaliasat ni Abram ti daga**

Nagan laeng ni Abram iti nadakamat gapu ta isuna ti ulo iti pamilia. Imbilin ti Dios kenkuana nga itugotna ti pamiliana ket mapanda sadiay. Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Isu a nagdaliasat ni Abram a kaduana ti pamiliana."

ti daga

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "daga ti Canaan" wenno "ti Canaan"

ti lugo iti More

Ti More ket mabalina a nagan iti maysa a lugar.

Yahweh, a nagparang kenkuana

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Yahweh, gapu ta nagparang isuna kenkuana"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Genesis 12:8**impatakterna daiay ti toldana**

Adu a tattao ti kadua ni Abram iti panagdaliasatna. Dagiti tattao a nagakar-akar manipud iti nadumaduma a lugar ket nagnaed kadagiti tolda. Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "ket idiaida nga impatakder dagiti toldada."

immawag iti nagan ni Yahweh

"nagkararag kenni Yahweh" wenno "nagrukbab kenni Yahweh"

Kalpasanna, intultuloy ni Abram iti nagdaldaliasat

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Kalpasanna, innala ni Abram ti toldana ket intultuloyna iti nagdaldaliasat."

nagturong idiaid Negeb

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "nagturong iti rehion ti Negeb" wenno "nagturong iti abagatan" wenno "nagpabagatan a nagturong idiaid let-ang ti Negeb" (UDB)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Genesis 12:10**Adda panagbisin**

"Awan ti makan" wenno "Kurang ti makan". Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Saan a

dimmakel a naimbag dagiti mula iti dayta a tiempo."

iti dayta a daga

"iti dayta a disso" wenno "iti lugar a pagnanaedan ni Abram"

nagpababa..iti

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "nagpabagatan"

papatayendakto

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "papatayendak tapno mabalindaka nga asawaen"

ket tapno gapu kenka maispalto ti biagko

"tapno iti kasta, gapu kenka, saandakto a papatayen"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Genesis 12:14**Napasamak nga idi**

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar ditoy tapno pagilasinan iti rugi ti pannakapasamakna. No ti pagsasaoyo ket addaan iti wagas iti panangibaga iti daytoy, mabalimo nga usaren ditoy.

Nakita isuna dagiti prinsipe ti Faraon

"Nakita dagiti opisial ti Faraon ni Sarai" wenno "nakita isuna dagiti opisial ti ari" (UDB)

impanda ti babai iti pagtaengan ti Faraon

Mabalina a maipatarus daytoy a kas iti: "Innala isuna ti Faraon iti pagtaenganna."

pagtaengan ti Faraon

Agsipud ta ti Faraon ket maysa nga ari, ti balayna ket maawagan met iti palasio, kas adda idiaid (UDB).

gapu kenkuana

"gapu kenni Sarai"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Genesis 12:17**gapu kenni Sarai, nga asawa ni Abram**

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "gapu ta innala ti Faraon ni Sarai, nga asawa ni Abram, a nagbalin nga asawana"

Pinaayaban ti Faraon ni Abram

Mabalina a Maipatarus daytoy a kas iti: "Inayaban ti Faraon ni Abram" wenno "Imbilin ti Faraon nga umay kenkuana ni Abraham"

Ania daytoy nga inaramidmo kaniak?

Nangusar ti Faraon iti "rhetorical" a saludsod tapno maipakita no kasano a nagunget isuna maipanggep

iti inaramid ni Abram kenkuana. Mabalin met a maibaga daytoy iti "exclamation, "Nakaam-amak ti inaramidmo kaniak!"

Ket binilin ti Faraon dagiti tattaona maipanpan kenkuana

"Ket binilin ti Faraon dagiti tattaona maipanggep kenni Abram"

ket pinapanawda isuna, agraman ti asawana ken amin nga adda kenkuana

"ket pinapanaw dagiti opisial ni Abram, a kaduana ti asawana ken amin a sanikuana"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/12]]

Chapter 13

¹ Pimmanaw ngarud ni Abram iti Egipto ket napan idiy Negeb, isuna, ti asawana ken amin nga adda kenkuana. Kimmuyog met kadakuada ni Lot. ² Ita, nabaknang unay ni Abram kadagiti ayup, iti pirak, ken iti balitok. ³ Intultuloyna ti panagdaliasatna manipud Negeb agingga idiy Betel, iti lugar nga ayan idi ti toldana, iti nagbaetan ti Betel ken Ai. ⁴ Daytoy a lugar idi ti nangbangonanna iti altar, ken ditoy isuna nga immawag iti nagan ni Yahweh. ⁵ Ita, ni Lot, nga agdaldaliasat a kadua ni Abram ket addaan met kadagiti arban, bakbaka ken kadagiti tolda. ⁶ Saanen a makaanay ti daga a mangipaay iti pagbiaganda ta aginnasidegda a dua, gapu ta adu unay dagiti sanikuada, isu a saanda a mabalin nga agkuyog. ⁷ Maysa pay, adda rimsua a panagsisinnuppiat iti nagbaetan dagiti agpaspastor kadagiti ayup ni Abram ken agpaspastor kadagiti ayup ni Lot. Iti dayta a tiempo, agnanaed iti dayta a daga dagiti Cananeo ken dagiti Perezao. ⁸ Isu a kinuna ni Abram kenni Lot, "Awan koma iti panagsisinnuppiat iti nagbaetanta, ken iti nagbaetan dagiti parapastormo ken dagiti parapastorko, ta maymaysa ta laeng a pamilya. ⁹ Saan aya nga adda iti sangoanam ti isuamin a daga? Mapanka ket suminaka kaniak. No mapanka iti kannigid, mapanakto iti kannawan. Wenno no mapanka iti kannawan, mapanakto met iti kannigid." ¹⁰ Isu a kimmita ni Lot iti aglawlaw, ken nakitana nga iti kabuklan ti kapatadan ti Jordan ket nasayaat ti pannakapadanumna iti sadinoman agingga idiy Zoar, kas iti minuyongan ni Yahweh, kas iti daga ti Egipto. Daytoy ket sakbay a dinadael ni Yahweh ti Sodoma ken Gomorra. ¹¹ Isu a pinili ni Lot a para kenkuanna ti kapatadan ti Jordan ket nagdaliasat a napan iti daya, ket nagsina ngarud dagiti agkabagian. ¹² Nagnaed ni Abram iti daga ti Canaan, ket nagnaed ni Lot kadagiti siudad iti kapatadan. Impatakterna dagiti toldana idiy Sodoma. ¹³ Ita, nakaro unay ti kinamanagbasol dagiti lallaki iti Sodoma maibusor kenni Yahweh. ¹⁴ Kinuna ni Yahweh kenni Abram kalpasan a simmina ni Lot kenkuana, "Manipud iti disso a pagtaktakderam, kumitaka iti amianan, iti abagatan, iti daya, ken iti laud. ¹⁵ Amin daytoy a makitkitam a daga, itedkonto kenka ken kadagiti kaputotam iti agnanayon. ¹⁶ Ket paaduekto dagiti kaputotam a kas iti kaadu ti tapuk iti daga, ket no kabaelan a bilangan iti maysa tao ti tapuk iti daga, kastanto met iti pannakabilang dagiti kaputotam. ¹⁷ Agsaganaka, pagnaem ti kaatiddog ken kaakaba ti daga, ta itedkonto daytoy kenka. ¹⁸ Isunga innala ni Abram ti toldana, ket napan nagnaed iti asideg dagiti kayo a lugo ti Mamre nga adda idiy Hebron, ket nangipatakder sadiay iti altar para kenni Yahweh.

Genesis 13:1

pinanawan

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "napan manipud" wenno "simmina manipud"

napan idiy Negeb

Ti Negeb ket disierto a rehion idiy akin abagatan a Canaan. Iti Laud daytoy ti Egipto. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "nagsubli iti disierto ti Negeb" (UDB) wenno "napan iti akin-abagatan a Canaan."

nabaknang unay ni Abram kadagiti ayup, iti pirak ken iti balitok

"ni Abram ket addaan kadagiti adu nga ayup, adu a pirak ken adu a balitok"

dagiti ayup

"taraken" wenno "bakbaka"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:3

Intultuloyna ti panagdaliasatna

"intuloyna ti nagdaldaliasat manipud iti maysa a lugar a mapan iti maysa a lugar." Inkuyog ni

Abraham dagiti kabbalayna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Intultuloyda iti panagdaliasatda."

iti lugar nga ayan idi ti toldana

Mabalin a maaramid a nalawag ti tiempo: "iti lugar a nangisaadanna iti toldana idi sakbay a napan isuna idiy Egipto." Mabalin nga agnayon dagiti mangipatarus iti "footnote" a mangibaga "Kitaen idiy Genesis 12:8."

immawag iti nagan ni Yahweh

"nagkararag kenni Yahweh" wenno "nagrukbab kenni Yahweh." Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiy 12;8 GEN 12:8.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:5

Ita

Nausar daytoy a sao iti Iloko tapno maipakita no ania ti sumaruno iti napalabas a pakaammo. Daytoy a pakaammo ket makatulong tapno maawatan ti agbasbasa ti gapu dagiti paspasamak a nangrugi idiy [GEN 13:8]

Saanen a makaanay ti daga a mangipaay iti pagbiaganda
Awanen iti makaanay a naruot a daga a pagpasturan ken danum idia para kadagiti amin nga ayupda.

dagiti sanikuada

Karaman ditoy dagiti taraken a makasapul iti pagpasturan ken danum.

saanda a mabalin nga agkuyog

"saanda a makapagnaed nga agkadua"

Agnanaed iti dayta a daga dagiti Cananeo ken dagiti Perezao iti dayta a tiempo.

Maysa pay daytoy a rason a saan a makaanay kadakuada iti dayta a daga.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:8

Awan koma iti panagsinnupiat iti nagbaetanta

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Saanta nga agapa"

agpinnasakit

"agginnura" wenno "aglablaban" wenno "agap-apa"

ken iti nagbaetan dagiti para pastormo ken dagiti parapastorko

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "ken pagsardengenta dagiti mangay-aywan kadagiti ayupta nga agapa"

idinto nga, agkapamilyata

"gapu ta agkapamilyata"

pamilya

"kabagian." Ni Lot ket kaanakan ni Abraham.

Saan aya nga adda iti sangoanam ti sibubukel a daga?

Inusar ni Abraham daytoy a "rhetorical" a saludsod tapno ipalagipna kenni Lot maipapan iti maysa a banag nga ammonan. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ti entero a daga ket nawaya para kenka tapno usarem .

Umunaka ket suminaka kaniak

Naalumanay nga agsasao ni Abraham kenni Lot ken al-allukoyenna a mangaramid iti maysa a banag a makatulog kadakuada nga agpada. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Agsinata."

No mapanka iti kannigid mapanakto iti kannawan

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "No mapanka iti maysa a dalan, mapanak iti sabali" 2) "No mapanka iti amianan, mapanak iti abagatan." Pinagpili ni Abraham ni Lot iti paset ti daga a kayatna, ket alaen ni Abraham no ania ti nabati.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:10

iti kabuklan ti kapatadan ti Jordan

Dakdamatenna daytoy ti sapasap a rehion ti Jordan.

nasayaat ti pannakapadanumna

"adda maipaayna a nadalus a danum"

kas iti minuyongan ni Yahweh, kas iti daga ti Egipto

"Maiyarig iti minuyongan ni Yahweh wenno maiyarig iti daga iti Egipto." Dagito ket dua nga agsabali a lugar.

minuyongan ni Yahweh

Daytoy ket maysa pay a nagan para iti minuyongan ti Eden.

minuyongan

Usaren ti isu met laeng a sao para iti "minuyongan" a kas inusaryo idia GEN 2:8.

Daytoy ket sakbay a dinadael ni Yahweh iti Sodoma ken Gomorra

Un-unaanna daytoy ti maysa a banag a mapasamak iti kamaudianna ken mangibaga maipapan idia GEN 19:24-25. Napateg daytoy ditoy gapu ta ipalpalawagna daytoy no apay a nagnaed ni Lot iti dayta a rehion a kamaudiananna ket saanen a nadam-eg.

dagiti agkabagian

"ti kabagian" wenno "dagiti pamilya." Dakamatenna daytoy ni Lot kenni Abram a kaddua dagiti kabbalayda.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:12

nagnaed

"nagnaed" wenno "nagtalinaed"

iti daga ti Canaan

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "ti daga dagiti Canananeo"

Impatakterna dagiti toldana iti idia Sodoma

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "Insaadna dagiti toldana "iti asideg ti Sodoma" (UDB) wenno 2) " Inyakarna dagiti toltoldana iti aglawlaw iti disso nga asideg iti Sodoma

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:14

kalpasan a simmina ni Lot kenkuana

"kalpasan a pinanawan ni Lot ni Abraham"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Genesis 13:16

pagnaem ti kaatiddog ken kaakaba ti daga

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "magnaka a manglawlaw iti pakabuklan ti daga"

kayo a lugo

Kitaem no kasanom nga impatarus "ti kayo a logo" idiay 12:6. GEN 12:6.

Mamre

Nagan daytoy ti tao nga akinkua iti kayo a lugo.

iti altar para kenni Yaweh.

"iti altar a naidedekar kenni Yahweh" wenno "iti altar a pagdaydayawan kenni Yahweh"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/13]]

Chapter 14

¹ Napasamak daytoy kadagiti idi al-aldaw da Amrafel nga ari ti Sinar, ni Arioc nga ari ti Eliasar, ni Kedorlaomer nga ari ti Elam, ni Tidal nga ari ti Goiim, ² a nangparnuayda iti gubat a maibusor kada Bera nga ari ti Sodoma, ni Birsas nga ari ti Gomorra, ni Sinab nga ari ti Adma, ni Semeber nga ari ti Zeboiim ken iti ari ti Bela (maawagan met daytoy iti Zoar). ³ Nagkakaddua dagitoy naud-udi a lima nga ar-ari idia tanap ti Siddim (a maawagan met iti Naapgad a Baybay) ⁴ Nagserbida kenni Kedorlaomer iti sangapulo ket dua a tawen, ngem immalsada iti maikasangapulo ket tallo a tawen. ⁵ Kalpasanna, iti maikasangapulo ket uppat a tawen, immay rinaut da Kedorlaomer ken dagiti ar-ari a kakadduana ti Refaim iti Asterot Karnaim, ti Zuzim iti Ham, ti Emim iti Save Kiriataim, ⁶ ken dagiti Horeo iti katurturod a pagilianda a Seir, agingga idia El Paran nga asideg iti letang. ⁷ Kalpasanna, nagsublida ket dimtengda idia En Mispat (a maawagan met iti Kades), ket inabakda amin a pagilian dagiti Amalekita, ken kasta met dagiti Amorreo nga agnanaed iti Hazazon Tamar. ⁸ Kalpasanna, napan nagsagana ti ari ti Sodoma, ti ari ti Gomorra, ti ari ti Adma, ti ari ti Zeboiim, ken ti ari ti Bela (a maawagan met iti Zoar) para iti gubat ⁹ a maibusor kenni Kedorlaomer nga ari ti Elam, ni Tidal nga ari ti Goiim, ni Amrafel nga ari ti Sinar, ni Arioc nga ari ti Eliasar, uppat nga ar-ari a maibusor iti lima. ¹⁰ Ita, ti tanap ti Siddim ket napunno kadagiti abut a naikkan iti alketran, ket idi timmaray dagiti ari ti Sodoma ken Gomorra, natinnagda sadiay. Ket dagiti nabati, nagkamangda kadagiti kabanbantayan. ¹¹ Isu nga innala amin dagiti kabusor dagiti amin nga adda idia Sodoma ken Gomorra kasta met dagiti amin a taraon, ket pimmanawda. ¹² Iti ipapanda, innalada met ti putot a lalaki ti kabsat ni Abram a ni Lot, nga agnanaed idia Sodoma agraman dagiti amin a sanikuana. ¹³ Maysa a nakalibas iti immay nangipadamag kenni Abram a Hebreo. Agnanaed isuna iti abay ti kayo a lugo a kukua ni Mamre, nga Amorreo, a kabsat a lalaki da Escol ken Aner, isuda amin ket addaan iti nasayaat a pannakikadua kenni Abram. ¹⁴ Ita, idi nangngeg ni Abram a natiliw dagiti kabusorna ti kabagianna, indauloanna iti tallo-gasut ket sangapulo ket walo a nasursuruan a lallaki, a naiyanak iti balayna, ket sinunsonda ida agingga idia Dan. ¹⁵ Biningayna dagiti tattaona a maibusor kadakuada iti rabii ket dinarupda ida, ken kinamatda ida inggana idia Hobah, nga adda iti amianan ti Damasco. ¹⁶ Kalpasanna, insublina amin dagiti sanikua, ken insublina met ti kabagianna a ni Lot ken dagiti taraonda, kasta met dagiti babbai ken dagiti dadduma a tattao. ¹⁷ Kalpasan a nagsubli ni Abram manipud iti panangpamekna kenni Kedorlaomer ken dagiti kakaduana nga ar-ari, rimmuar ti ari ti Sodoma tapno sabatenna isuna iti tanap ti Save (a maawagan met iti Tanap ti Ari). ¹⁸ Ni Melkisedek nga ari iti Salem ket nangiruar iti tinapay ken arak. Isuna ket padi ti Kangatoan a Dios. ¹⁹ Bendisionan koma ti Dios a Kangatoan a Nangparsua iti langit ken daga ni Abram. ²⁰ Madaydayaw ti Dios a Kangatoan, nga isu iti nangipaima kadagiti kabusormo kenka". Kalpasanna, inted ni Abram kenkuana ti apagkapullo dagiti amin a banbanag. ²¹ Kinuna ti ari ti Sodoma kenni Abram, "Itedmo kaniak dagiti tattao ket alaem dagiti banbanag para kenka." ²² Kinuna ni Abram iti ari ti Sodoma, "Intag-ayko ti imak kenni Yahweh a Kangatoan a Dios, a Nangparsua iti langit ken daga, ²³ a saanakto a mangala iti sinulid, galut iti sandalias, wenno aniaman a banag a kukuam, tapno saanmonto pulos nga ibaga, 'Pinabaknangko ni Abram.' ²⁴ Awanto ti alaek malaksid iti kinnan dagiti agtutubo a lallaki ken ti bingay dagiti lallaki a kimmuyog kaniak. Palubosam da Aner, Escol, ken ni Mamre nga alaenda dagiti bingayda."

Genesis 14:1

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/14]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/14]]

Napasamak nga idi

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar ditoy tapno markaanna ti pangrugian ti baro a paset iti istoria. No adda iti wagas ti pagsasaoyo para iti panangaramid iti daytoy, mabalinyo nga usaren ditoy.

kadagidi al-aldaw ni
"idi tiempo ni"

nangparnuayda iti gubat

"napanda nakigubat" wenno "inrugida iti gubat"
wenno "nagsaganada para iti gubat"

Genesis 14:3

Nagkakaddua dagitoy naud-udi a lima nga ar-ari

Ti pakaammo nga adda kadakuada dagiti armadada ket mabalin nga aramiden a nalawag: "Nagkakaddua dagitoy naud-udi nga ar-ari ken dagiti armadada."

Nagserbida iti sangapulo ket dua a tawen

Dagiti paspasamak idia bersikulo 4-7 ket napasamak sakbay iti bersikulo 3. No adda iti

wagas iti pagsasaoyo a mangipakita iti daytoy, mabalin nga aramatenyo ditoy.

Nagserbida kenni Kedorlaomer

Mabalin daytoy nga agbayad iti buis ken agserbida iti armadada. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "Inturayan ida ni Kedorlaomer"

immalsada

Mabalin a Maipatarus daytoy a kas iti: "nagkedkedda nga agserbi kenkuana" wenno "nagsardengda a nagserbi kenkuana."

ti Repaim...ti Zusim...ti Emim...ti Herio

Dagitoy ket nagnagan dagiti bunggoy dagiti tattao.

Asterot Karnaim...Ham...Save Kiriataim...Seir...El Paran

Dagitoy ket nagnagan dagiti luglugar.

agingga idia El Paran nga asideg iti let-ang.

Daytoy ket mabalin nga ipatarus a kas dua a ragup iti sasao nga addaan iti naan-anay kaipapanan no kasapulan. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "agingga idia El Paran. Ti El Paran ket asideg iti let-ang."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/14]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/14]]

Genesis 14:7

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/14]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/14]]

nagsublida ket dimtengda

Ti sao a ".da" ket dakdakamatenna dagiti uppat a gangannaet nga ari a nangdarup iti rehion ti Canaan. Dagiti nagnaganda ket Amrapel, Arioc, Kedorlaomer, ken Tidal.

dagiti Amorreo nga agnanaed iti Hazazon Tamar

Ibagbagana daytoy a ragup ti sasao dagiti tattao nga Amorreo a naabak. Adda sabali a tattao nga Amorreo nga agnanaed iti sabali a luglugar.

ti ari iti Bela (a maawagan met iti Zoar)

Maawagan met iti Zoar ti ciudad iti Bela. Mabalin met nga ikabil daytoy a pakaammo iti pungto ti ragup iti sasao . "ken ti ari iti Bela ket rimmuar a napan nagsagana iti dangadang. Ti Bela ket mawagan met iti Zoar."

nagsagana para iti gubat

"nagtipon a manggubat kenni" Dagiti dadduma nga mangipatpatarus ket mabalin nga ibaga a nagraranget dagiti armada, a kas naaramid UDB idia bersikulo 9.

Genesis 14:10

Ita

Iyam-ammo daytoy a sao ti pakasaritaan a pakaammoan iti maipanggep iti tanap ti Siddim. Ti pagsasaoyo ket mabalin nga addaan iti sabali a

wagas iti panangiyam-ammo iti pakasaritaan a pakaammo.

ket napunno kadagiti abut a naikkan iti alketran

"adda adu nga abot a naikkan iti alketran." Dagitoy ket abot iti daga nga adda iti alketran. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus ti "alketran" idia 11:3. GEN 11:3.

dagiti ari iti Sodoma ken Gomorra

Daytoy ket wagas ti panangdakamat kadagiti ar-ari ken kadagiti armadada.

natinnaga sadiay

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) natinnag kadagit abut a naikkan iti alketran ti dadduma kadagiti soldadoda wenno 2) dagiti ar-ari ti natinnag kadagiti abut nga adda alketran. Manipud idia [GEN 14:17]

Dagiti nabati

"dagiti saan a natay iti gubat ken saan a natinnag kadagiti abut"

dagiti sanikua ken amin dagiti taraon iti Sodoma ken Gomorra

"dagiti kinabaknang iti Sodoma ken Gomorra" wenno "ti sanikua iti Sodoma ken Gomorra"

dagiti kabusorda

Dakamatenna daytoy ni Ari Kedorlaomer ken dagiti dadduma nga ar-ari ken dagiti soldadoda a nangdarup iti Sodoma ken Gomorra.

dagiti taraonda

dagiti taraonda ken inumenda

napanda iti dalanda

"pimmanawda"

napanda met innala ni Lot nga putot a lalaki ti kabsat ni Abram nga agnanaed idia Sodoma agraman dagiti sanikuana.

Ti ragup dagiti sasao nga "a putot a lalaki ti kabsat ni Abram" ken "nga agnanaed idia Sodoma" ket palagipanna ti agbasbasa kadagiti banbanag nga immuna a naisurat maipanggep kenni Lot. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "innalada pay ni Lot agraman dagiti sanikuana. Ni Lot ket putot a lalaki ti kabsat ni Abram ken isu ket agnanaed idia Sodoma iti daya a tiempo."

Genesis 14:13

Maysa a nakalibas

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Maysa a tao a nakalibas manipud iti gubat ti immay"

agnanaed isuna

"Ni Abram ket agnanaed." Mangipakaammo daytoy iti pakasaritaan a pakaammo.

kayo a lugo

Kitaen no kasanoyo nga impatarus ti "kayo a logo" idia'y 12:6. GEN 12:6.

isuda amin ket addaan iti nasayaat a pannakikadua kenni Abram

"kinatulag a makikadua kenni Abram" wenno "addaanda iti katulagan ti kappia kenni Abram"

ti kabagianna

Dakamatenna daytoy ni Lot.

nasursuroan a lallaki

"lallaki a nasursuroan tapno makiranget"

lallaki, a naiyanak iti balayna

"lallaki a naiyanak iti pagtaengan ni Abram." Annak dagitoy dagiti adipen ni Abram.

sinunsonda ida

"kinamatda ida"

Dan

Siudad daytoy iti adayo nga abagatan ti Canaan, adayo iti nagkampoman ni Abram.

Genesis 14:15**Biningayna dagiti tattao a maibusor kadakuada iti rabii ken dinarupda ida**

Mabalin a ti dakdakamatenna daytoy ket ti planoda tapno mangabakda iti gubat: "Biningay ni Abram dagiti lallaki iti sumagmamano a bunggoy, ket dinarupda dagiti kabusorda iti nadumaduma a direksiyon." (UDB).

amin dagiti sanikua

Dakdakamatenna daytoy dagiti banbanag a tinakaw dagiti kabusor manipud kadagiti siudad ti Sodoma ken Gomora.

ken dagiti taraonda

"ken dagiti kukua ni Lot a tinakaw dagiti kabusor manipud kenni Lot"

kasta met dagiti babbai ken dagiti dadduma a tattao

"kasta met dagiti baludda a babbai ken dadduma a tattao"

Genesis 14:17**nagsubli**

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nagsubli iti pagnanaedanna."

Ni Melkisedek nga ari ti Salem

Daytoy ti umuna a pannakadakamat daytoy nga ari.

tinapay ken arak

Kadawyan a kankanen dagiti tattao. Kitaen no kasano nga impatarus ti "tinapay" idia'y 3:17 GEN 3:19 ken "arak" idia'y 9:20. GEN 9:21.

Genesis 14:19**Binendisionanna isuna**

Binendisionan ni Ari Melkisedek ni Abram.

langit

Ti kayatna a sawen daytoy ket ti lugar a pagnanaedan ti Dios.

Genesis 14:21**Itedmo kaniak dagiti tattao**

Ti ragup ti sassao a "dagiti tattao" ket mabalin a dakdakamatenna dagiti tattao iti Sodoma a natiliw dagiti kabusor. Inispal ida ni Abram idi inispalna ni Lot.

intag-ayko ti imak kenni Yahweh

Ti kayatna a sawen daytoy ket "nagsapataak" wenno "nagkariak."

Awanto ti alaek malaksid iti kinnan dagiti agtutubo a lallaki

Pinagkedkeda ni Abram ti umawat iti aniaman a banbanag para kenkuana, ngem binigbigna a nangan dagiti soldado iti sumagmamano a kasapulan kabayatan ti panagdaliasatda nga agsubli idia'y Sodoma kalpasan iti gubat. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Nangalaak laeng iti kinnan dagiti agtutubok a lallaki."

ti bingay dagiti lallaki a kimmuyog kaniak

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "ti bingay a sanikua a kukua dagiti lallaki a timmulong kaniak a nangpasubli kadagitoy."

ni Aner, ni Escol, ken ni Mamre

Dagitoy ket dagiti kakadua ni Abram (Kitaem: [GEN 14:13](#)). Gapu ta kakadua ida ni Abram, tinulonganda ni Abram a nakiranget. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: Dagiti kakaduak a da Aner, Escol, ken Mamre."

Chapter 15

¹ Kalpasan dagitoy a banbanag, immay ti sao ni Yahweh kenni Abram iti maysa a sirmata, a kunana, "Saanka nga agbuteng, Abram! "Siak ti salaknibmo ken ti naidaklan unay a gunggonam." ² Kinuna ni Abram, "Apo a Yahweh, anianto ti ipaaymo kaniak, ta kastoy met latta, awananak iti anak, ken ti agtawid iti balayko ket ni Elieser a taga-Damasco?" ³ Kinuna ni Abram, "Agsipud ta awan intedmo kaniak a kaputotan, kitaem, ti katalek iti balayko ket isu ti agtawid." ⁴ Ket, pagammoan, immay kenkuana ti sao ni Yahweh, a kunana, "Saan a daytoy a lalaki ti agtawid iti sanikuam; ngem ketdi ti agtaudto a mismo iti bagim ti agtawidto." ⁵ Kalpasanna, impanna isuna iti ruar ket kinunana, "Tumangadka iti langit, ket bilangem dagiti bituen, no kabaelam ida a bilangen." Ket kinunana kenkuana, "Kastanto met ngarud dagiti kaputotam." ⁶ Namati isuna kenni Yahweh, ken imbilangna kenkuana daytoy a kinalinteg. ⁷ Kinunana kenkuana, "Siak ni Yahweh a nangiruar kenka idia Ur dagiti Caldeo, tapno itedko kenka daytoy a daga a tawidem." ⁸ Kinunana "Apo a Yahweh, kasanonto a maammoak a tawidekto daytoy?" ⁹ Ket kinunana kenkuana, "Mangidatagka kaniak iti tallo ti tawenna a baka a saan pay a nagmaya, tallo ti tawenna a kabaian a kalking, tallo ti tawenna a kalakian a karnero, kalapati ken sibong a pagaw." ¹⁰ Impanna amin kenkuana dagitoy, ket ginuduana dagitoy. Ket inkabilna ti tunggal kagudua iti batug ti kapisina, ngem saanna a ginudua dagiti billit. ¹¹ Idi bimmaba dagiti billit a mangan kadagiti natay nga ayup, inabog ni Abram dagitoy. ¹² Ket idi lumlumneken ti init, nakaturog iti nasimbeng ni Abram ket pagammoan, nasallukoban isuna iti nakaam-amak ken nakabutbuteng a sipnget. ¹³ Kalpasanna, kinuna ni Yahweh kenni Abram, "Ammoem koma a gangannaetto dagiti kaputotam iti saanda a daga, ket matagabudanto ken maparigatdanto iti las-ud iti uppato a gasut a tawen." ¹⁴ Ukomekto dayta a nasion a pagserbianda, ket rummuardanto kalpasan nga addaan iti nawadwad a sanikua. ¹⁵ Ngem mapankanto kadagiti amam a sitatalna, ket lakaykanto unayen inton maitanemka. ¹⁶ Ita maikapato a henerasion ket umaydanto manen ditoy. Ta saan pay a nadanon ti pagpatinggaan ti kinadagsen iti basol dagiti Amorreo." ¹⁷ Idi limneken ti init ket nasipngeten, adda maysa nga agas-asuk a banga ken sumsumged nga aluten a limmasat iti nagbabaetan dagiti pidaso ti ayup. ¹⁸ Ita dayta nga aldaw, nakitulag ni Yahweh kenni Abram, kunana, "Kadagiti kaputotamto, itedko daytoy a daga, manipud iti karayan ti Egipto inggana iti dakkel a karayan, ti Eufrates-- ¹⁹ dagiti Kineo, dagiti Kenizeo, dagiti Kadmoneo, ²⁰ dagiti Heteo, dagiti Perezeo, dagiti Refaim, ²¹ dagiti Amorreo, dagiti Cananeo, dagiti Girgaseo ken dagiti Jebuseo."

Genesis 15:1

Kalpasan dagitoy a banbanag

Dakdakamataten ti "dagitoy a banbanag" idi nakiranget dagiti ari ken inisipal ni Abram ni Lot.

immay ti sao ni Yahweh kenni Abram iti sirmata

"Nagsao ni Yahweh kenni Abram iti sirmata." Ti ragup ti sasao a "immay ti sao ni Yahweh" ket masansan a nausar idia Biblia tapno iyam-ammo ti pakasaritaan a mangted iti mensahe ti Dios iti maysa a profeta.

salaknibmo...gunggonam

Inusar ti Dios dagitoy dua a sasao tapno ibagana kenni Abram ti maipapan iti kababalinna ken ti relasionna kenni Abram.

Siak ti Salaknibmo

Agusar dagiti soldado iti kalasag tapno masalakniban dagiti bagbagida manipud kadagiti kabusorda. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Salaknibankanto"

gunggona

"bayad." Dakdakamatenna daytoy ti bayad a maikari iti maysa a tao. Dagiti dua a mabalin a

kayatna a sawen ket 1) "Siak ti kasapulam" wenno 2) "Itedkonto amin a kasapulam."

Kinuna ni Abram, "Agsipud ta...intedmo kaniak

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Intuloy ni Abram ti nagsao a kinunana, 'Agsipud ta intedmo kaniak'"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

Genesis 15:4

Ket, pagammoan, immay kenkuana ti sao ni Yahweh

Ti sao a "pagammoan" ket iyunay-unayna ti kinapudno a ti sao ni Yahweh ket immay manen kenni Abraham, kas adda idia [GEN 15:1](#). Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Kalpasanna, immay manen ti sao ni Yahweh kenkuana."

ti sao ni Yahweh

Ti kayatna a sawen daytoy ket nalawag a naggapu iti Dios ti mensahe a naited kenni Abram.

Saan a daytoy a lalaki ti agtawid

Ti ragup ti sasao a "Daytoy a lalaki" ket dakamatenna ni Eliazar iti Damasco. Mabalin

daytoy nga ipatarus a kas iti: "Saanto a ti adipenmo ti agtawid."

ngem ketdi maysa nga agtaudto iti bagim

Bukod a putot ni Abram ti mabalin nga agbalin nga agtawid kenkuana. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "ti iputotmonto" wenno "bukodmonto a putot."

bilangem dagiti bituen

"bilangem dagiti bituen"

Isu a kastanto met dagiti kaputotam

No kasano a saan a kabaelan ni Abram a bilangan amin dagiti bituen, saanto met a kabaelan a bilangan ti siasinoman dagiti kaputotanna gapu ta aduda unay.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

Genesis 15:6

Namati isuna kenni Yahweh

Kayatna a sawen daytoy nga inawatna ken nagtalek isuna a pudno ti kinuna ni Yahweh.

naibilang kenkuana daytoy a kinalinteg

"Imbilang ni Yahweh ti panamati ni Abram a kas kinalinteg" wenno "imbilang ni Yahweh ni Abram a nalinteg gapu ta namati ni Abram kenkuana"

Siak ni Yahweh a nangiruar kenka idia Ur

Ipalpalagip ni Yahweh kenni Abram ti naaramidanna tapno maammoan ni Abraham nga addaan iti pannakabalin ni Yahweh a mangtungpal iti inkarina kenkuana.

kasanonto a maammoak

Dumawdawat ni Abram iti ad-adu pay a pammaneknek a pudno nga itedto ni Yahweh ti daga kenkuana.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

Genesis 15:9

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

Genesis 15:12

nakaturog iti nasimbeng ni Abram

Ti kayat a sawen daytoy ket naimasanna ti naturog.

nagsallukoban isuna

"napalawlawan isuna"

ganggannaetto

"saan nga umili" wenno "nagtaud iti sabali a pagilian"

ket matagabunto ken maparigat

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "tagabunto ken parigatento dagiti akinkukua iti dayta a daga dagiti kaputotam." (Kitaen- [[-en-ta-vol2-translate-figs_activepassive]])

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

Genesis 15:14

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

ukom

Ditoy ti panangukom ti Dios ket karaman iti panangdusana kadagiti tattao gapu iti basbasolda.

a pagserbianda

"a pagserbianto dagiti kaputotam"

dagiti nawadwad a sanikua

"adu a sanikua" wenno "dakkal a kinabaknang"

mapankanto kadagiti ammam

Ti kayatna a sawen daytoy ket "mataykanto."

amma

Ti sao nga "amma" ket nausar tapno dakamaten dagiti kapuonanna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "dagiti kapuonan".

Iti maikapad a henerasion

Ditoy ti maysa a henerasion ket dakamatenna ti kaatiddog ti biag a sangagasut a tawen (100). Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Kalpasan ti uppat a gasut a tawen (400)."

umaydanto manen ditoy

"agsublinto ditoy dagiti kaputotam." Mabalin a makaumay dagiti kaputotan ni Abram iti daga a pagnanaedanna, ti daga nga inkari ni Yahweh nga ited kenkuana.

saan pay a nadanun ti pagpatinggaan

"saan pay a naan-anay." Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "dumakdakesdanto pay sakbay a dusaek ida."

Genesis 15:17

maysa nga agas-asuk a banga ken sumsumged nga aluten ti limmasat iti nagbabaetan dagiti pidaso

Inaramid ti Dios daytoy tapno ipakitana kenni Abram a makitultulag ti Dios kenkuana.

limmasat iti nagbabaetan dagiti pidaso

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "limmasat kadagiti nagbabaetan dagiti dua nga intar dagiti pidaso ti ayup"

tulag

Iti daytoy a katulagan inkari ti Dios a paraturanna ni Abram, ken agtultuloy a paraturanna no la ketdi agtulnog ni Abram kenkuana.

Itedko daytoy a daga

Babaen iti panangibagana iti daytoy, it-ited ti Dios ti daga kadagiti kaputotan ni Abram. Aramiden ngarud ti Dios daytoy, ngem saan a makaapan iti dayta a daga dagiti kaputotan inggana a mapalabas iti adu a tawtawen.

iti dakkel a karayan, ti Eufates

"ti dakkel a karayan, ti Eufates." Daytoy ket dua a wagas iti panangdakamat iti isu met laeng a karayan.

dagiti Kineo, ken Kenizeo, dagiti Kadmoneo, dagiti Heteo, dagiti Perezeo, dagiti Refaim, dagiti Amorreo, dagiti Cananeo, dagiti Gergeseo ken dagiti Jebuseo
Dagitoy dagiti nagan dagiti bunggoy ti tattao a nagnaed iti dayta a daga. Mabalin nga ipalubos ti Dios a pameken dagiti kaputotan ni Abraham dagitoy a tattao ken alaenda ti dagada.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/15]]

Chapter 16

¹ Ita, ni Sarai nga asawa ni Abram, ket saan pay a naaddaan iti annak para kenkuana, ngem adda adipenna a babai, a taga-Egipto, nga agnagan iti Agar. ² Isu a kinuna ni Sarai kenni Abram, "Kitaem, saan nga impalubos ni Yahweh a maaddaanak kadagiti annak. Mapanmo kaiddaen ti adipenko. Mabalinal siguro a maaddaan iti annak babaen kenkuana." Dinengngeg ni Abram ti timek ni Sarai. ³ Daytoy ket kalpaskan iti sangapulo a tawen a panagnaed ni Abram idia daga iti Canaan, idi nga inted ni Sarai nga asawa ni Abram ni Agar, nga adipenna a taga Egipto, kenni Abram tapno agbalin nga asawana. ⁴ Isu a naaddaanda iti relasion kenni Agar, ket nagsikog isuna. Ket idi nakitana a masakogen isuna, bimmaba ti panangkitana iti amona a babai. ⁵ Kalpasanna, kinuna ni Sarai kenni Abram, "Daytoy a sagsagrapek ket gapu kenka. Intedko ti adipenko a babai iti arakupmo, ket idi nakitana nga isuna ket masakogen, inumsinak kadagiti matana. Ni Yahweh koma iti mangukom kadata." ⁶ Ngem kinuna ni Abram kenni Sarai, "Kitaem a, ti adipenmo a babai ket adda iti turaymo, aramidem kenkuana no ania ti ammom a kasayaatan." Isu a nagbalin a naranggas ni Sarai kenkuana, ket nagtalaw ni Agar manipud kenkuana. ⁷ Nasarakan isuna ti anghel ni Yahweh iti ayan ti bubon iti danum idia let-ang, ti bubon iti dalan nga agturong idia Sur. ⁸ Kinunana, "Agar nga adipen ni Sarai, sadino ti naggappuam ken sadino ti papanam?" Ket kinunana, "Itartarayak ti amok a ni Sarai." ⁹ Kinuna ti anghel ni Yahweh kenkuana, "Agsublika iti amom a babai, paiturayanka kenkuana iti panagturayna." ¹⁰ Kalpasanna, kinuna ti anghel ni Yahweh kenkuana, "Paaduekto iti kasta-unay dagiti kaputotam, ket adudanto unay a bilangen." ¹¹ Kinuna pay ti anghel ni Yahweh kenkuana, "Kitaem, masakogka, aganakkanto iti lalaki ket panaganamto iti Ismael, gapu ta dinengngeg ni Yahweh ti panagasugmo. ¹² Agbalinto isuna nga atap nga asno iti tao. Kabusornanto iti tunggal tao, ket kabusorto met isuna iti tunggal tao. Ket agbiagto isuna nga adayo kadagiti amin a kakabsatna." ¹³ Kalpasanna, intedna daytoy a nagan kenni Yahweh a nagsao kenkuana, "Sika ti Dios a nakakita kaniak" ta kinunana, "Makakitaak latta kadi, uray kalpaskan a nakitanak?" ¹⁴ Isu't gapuna a naawagan dayta a bubon iti Beer-lahai-roi; daytoy ket adda iti nagbaetan ti Kades ken Bered. ¹⁵ Impasngay ni Agar ti putot a lalaki ni Abram ket pinanaganan ni Abram ti putotna nga inyanak ni Agar iti Ismael. ¹⁶ Walu-pulo ket innem ti tawen ni Abram idi inyanak ni Agar ni Ismael kenkuana.

Genesis 16:1

Ita

Daytoy a sao ket nausar iti Iloko iti panangrugi ti baro a paset ti istoria ken ti napalabas a pakasaritaan maipanggep kenni Sarai.

adipen a babai

"tagabu a babai." Daytoy a kita ti tagabu ket agserbi iti babai nga apo .

naaddaan iti annak

"nangipasngay iti annak"

maaddaanak kadagiti annak babaen kenkuana

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Maaddaanak iti anak babaen kenkuana."

Dinengngeg ni Abram ti timek ni Sarai

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Inaramid ni Abram ti imbaga ni Sarai"

timgangsiti isuna iti apona

"tinagibassitna ti apona" wenno "impagarupna a napatpateg isuna ngem ti apona"

apona

Dakdakamatenna daytoy ni Sarai. Ti apo ket addaan iti turay iti adipenna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "akin-adipen kenkuana" wenno "ni Sarai."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Genesis 16:5

Daytoy a sagsagrapek

"saan a nainkalintegan daytoy sagsagrapek"

gapu kenka

"pagrebbengam" wenno "ket basolmo." Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Gapu kenka daytoy a pannakaumsik" wenno "Basolmo a pagar-aramidannak ni Agar iti saan a nasayaat."

Intedko ti babai nga adipenko iti arakupmo

Inusar ni Sarai ti sao nga "arakup" ditoy tapno dakamatenna ti pannakikaidda ni Abraham iti tagabuna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Intedko kenka ti adipenko tapno kaiddaem."

inumsinak kadagiti matana

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "kinaguranak" wenno "nangrugi a kinaguranak"

wenno "impagarupna a nasaysayaat isuna ngem siak."

Ni Yahweh koma yi mangukom kadata

"Bay-anta a ni Yahweh ti mangibaga no daytoy ket basolko wenno basolmo" wenno "Bay-anta nga ikeddeng ni Yahweh no siasino kadata ti nagbiddut." Ti kayatna a sawen ti ragup ti sasao a "mangukom iti nagbaetan" ket panangikeddeng no siasino ti nagbiddut iti riri iti nagbaetanda.

Kitaem a

"Denggennak" wenno "Ipangag"

adda ti turaymo

"addanka iti karbengan a mangarid iti kayatmo iti adipenmo"

naranggas ni Sarai kenkuana

"dakes unay ti panangtrato ni Sarai kenni Agar"

ket nagtalaw ni Agar manipud kenkuana

ket nagtalaw ni Agar manipud kenni Sarai"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Genesis 16:7

ti anghel ni Yahweh

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) inaramid ni Yahweh ti bagina a kalanglanga ti maysa nga anghel wenno 2) daytoy ket maysa kadagiti anghel ni Yahweh wenno 3) daytoy ket naisangsangayan a mensahero manipud iti Dios (ibagbaga dagiti dadduma a nang-adal a naimbag iti Biblia a daytoy ket ni Jesus). Agsipud ta saan unay a maawatan ti ragup ti sasao, kasayaatan no ipatarus daytoy a kas iti: "ti anghel ni Yahweh" nga usaren ti gagangay a sao a nausar para iti "anghel."

let-ang

Ti napananna a disso iti let-ang ket disierto. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "disierto."

Sur

Daytoy ket nagan ti lugar nga adda iti abagatan iti Canaan ken daya ti Egipto.

ti apok

Daytoy ket pangawag kenni Sarah a nangipakita iti turayna iti adipenna, a ni Agar. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "akin-adipen kaniak."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Genesis 16:9

Kinuna ti anghel ni Yahweh kenkuana

"Kinuna ti anghel ni Yahweh kenni Agar"

ti anghel ni Yahweh

Kitaen ti naisurat maipapan iti daytoy a ragup ti sasao idia 16:7 [GEN 16:7](#).

apom a babai

Dakdakamatenna daytoy ni Sarai. Addaan turay ni Sarai iti adipenna, a ni Agar. Mabalin met nga ipatarus ti "amom" a kas "akin-adipoen kenka" wenno "Sarai."

kinuna ti anghel ni Yahweh kenkuana, "Siak..."

Idi kinunana a "Siak," dakdakamatenna ni Yahweh. Inton ipatarus no ania ti naadaw a sasao, aramiden daytoy a kas inaramid ti anghel ni Yahweh ken usaren ti sao a "Siak" inton dakdakamaten ni Yahweh.

Paaduekto iti kasta-unay dagiti kaputotan

Mabalin met a Maipatarus a kas iti: "Ikankanto iti adu unay a kaputotan"

adudanto unay a bilangen

"adu unay nga awanto iti makabilang kadakuada"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Genesis 16:11

ti anghel ni Yahweh

Kitaen ti naibaga maipapan iti daytoy a ragup ti sasao idia 16:7. [GEN 16:7](#).

Kitaem

"Kitaen" wenno "Denggem" wenno "Ipangagmo"

aganakkanto iti lalaki

"mangipasngaykanto iti lalaki"

Panaganamto

"panaganamto isuna." ti dakdakamaten daytoy ket ni Agar.

Ismael, gapu ta dinengngeg ni Yahweh

Mabalin nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibaga a, "Ti kaipapanan ti nagan nga 'Ismael ket 'Dinengngeg ti Dios.'"

panagasugmo

Nagasug isuna gapu ti ladingit ken panagsagabana.

Isunanto ti atap nga asno iti tao

Daytoy ket saan a pananglais. Kayatna a sawen daytoy a ni Ismael ket makapagmaymaysa ken napigsa a kasla atap nga asno. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: Agbalinto isuna a kas iti atap nga asno kadagiti lallaki."

kakabsat

"dagiti kabagian"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Genesis 16:13

Pudno aya nga agtutuloyak a makakita, uray kalpasan a nakitanak?

Inusar ni Agar daytoy a "rhetorical" a saludsod tapno iyebkas ti panagsiddaawna a sibibiag pay laeng isuna uray kalpasan ti pannakitana iti Dios. Pagarupen dagiti tattao a matayda no makitada ti Dios. Mabalin pay nga ipatarus daytoy a maysa a makapakigtot" a kas adda idiay UDB.

Makakitaak latta kadi

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Agbiagak kadi latta, nga uray nakita nak?"

Isu't gapuna a naawagan dayta a bubon iti Beer-lahai-roi

Mabalin nga aginayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibaga a, "ti kayat a sawen ti Beer-lahai-roi ket, 'ti bubon ti sibibiag a nakakita kaniak.'"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Genesis 16:15

Impasngay ni Agar

Ti panagsubli ni Agar kada Sarai ken Abram ket saan a naiparang. Mabalinmo daytoy a paruaaren iti patarusmo: "Isu a nagsubli ni Agar ket impasngayna ti anakna."

Ni Abram ket

Iyam-ammo daytoy ti pakasaritaan a pakaammo maipapan iti tawen ni Abram idi napasamak dagitoy a banbanag. Mabalin nga adda naidumduma a wagas iti pagsasaoyo tapno markaan ti pakasaritaan a pakaammo.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/16]]

Chapter 17

¹ Idi agtawen ni Abram iti siam a pulo ket siam, nagparang ni Yahweh kenkuana ket kinunana, "Siak ti Mannakabalin a Dios. Magnaka iti imatangko ket awanto iti pakapilawam. ² Ket pasingkedakto ti tulagko iti nagbaetanta, ket paaduenkanto iti aglaplapusanan." ³ Nagkurno ni Abram ken nakisao ti Dios kenkuana a kinunana, ⁴ "No maipapan kaniak, kitaem, nakitulagak kenka. Sikanto ti ama iti adu a nasion. ⁵ Saanton nga Abram ti naganmo, ngem ti naganmonto ket Abraham- ta dutokanka nga agbalin nga ama dagiti adu a nasion. ⁶ Pagbalinenkanto a nabunga iti aglaplapusanan, mangaramidakto kadagiti nasion babaen kenka, ket adunto nga ari ti agtaud kenka. ⁷ Makitulagak kenka ken kadagiti amin a kaputotam a sumarsaruno kenka, kadagiti amin a henerasionda, iti maysa nga agnanayon a katulagan, nga agbalinak a Dios kenka ken kadagiti sumaruno a kaputotam. ⁸ Itedkonto kenka, ken kadagiti sumaruno a kaputotam, ti daga a pagnanaedam, amin a daga ti Canaan, kas agnanayon a sanikua, ken siakto ti Diosda." ⁹ Ket kinuna ti Dios kenni Abraham, "No maipapan kenka, masapul a tungpalem ti tulagko, sika ken dagiti sumaruno a kaputotam iti amin a henerasionda. ¹⁰ Daytoy ti katulagan iti nagbaetanta ken kadagiti sumaruno a kaputotam: Masapul a makugit ti tunggal lallaki kadakayo. ¹¹ Masapul a makugitkayo iti akinruar a kudil ti lasagyo, ket daytoyto ti pagilasinan ti tulag iti nagbaetanta. ¹² Tunggal lallaki kadakayo a walo nga aldawnan ket masapul a makugit, kadagiti amin a henerasion dagiti tattaom. Daytoy ket pakairamanan dagiti naipasngay iti pagtaengam ken ti nagatang babaen iti kuarta a nagtaud iti siasinoman a ganggannaet a saan a maysa kadagiti kaputotam. ¹³ Masapul a makugit ti lalaki a naipasngay iti pagtaengam ken ti lalaki a nagatang iti kuartam. Iti kasta ket addanto iti lasagyo ti tulagko kas agnanayon a katulagan. ¹⁴ Siasinoman a lalaki a saan a nakugit, a saan a nakugit iti akinruar a kudil ti lasagna ket maisinanto manipud kadagiti tattaona. Sinalungasingna ti tulagko. ¹⁵ Kinuna ti Dios kenni Abraham, "Maipapan met kenni Sarai nga asawam, saanmonton nga awagan isuna iti Sarai. Ngem ketdi, ti naganannanto ket Sarah, ¹⁶ Bendisionakto isuna, ken ikkankanto iti anak a lalaki babaen kenkuana. Bendisionakto isuna, ket agbalinto isuna nga ina dagiti nasion. Adu nga ari dagiti tattao ti agtaudto kenkuana. ¹⁷ Kalpasanna ket nagrukob ni Abraham, ken nagkatawa, ket kunana iti nakemna, "Mabalin pay kadi met a pumutot ti maysa a lalaki nga agtawenen iti sangagasut? Ken kabaelan pay kadi met ni Sara, nga agtawenen iti siam a pulo, ti mangipasngay iti anak a lalaki?" ¹⁸ Kinuna ni Abraham iti Dios, "Ni Ismael latta koman ti agbiag iti imatangmo!" ¹⁹ Kinuna ti Dios, "Saan, ngem mangipasngayto ni Sarah nga asawam iti anak a lalaki para kenka, ket masapul a panaganam isuna iti Isaac. Tungpalekto ti tulagko kenkuana a kas maysa nga agnanayon a tulag a pakairamanan dagiti sumaruno a kaputotanna. ²⁰ No maipapan kenni Ismael, nangngegka. Kitaem, bendisionak isuna, ken pagbalinek isuna a nabunga, ken paaduekto isuna iti aglaplapusanan. Isunanto ti ama dagiti sangapulo ket dua a mangidaulo kadagiti tribu, ken pagbalinekto isuna a naindaklan a nasion. ²¹ Ngem ipatungpalkonto ti tulagko kenni Isaac, nga ipasngayto ni Sarah kenka iti kastoy a tiempo iti sumaruno a tawen. ²² Idi nalpasna a kinatungtong ni Abraham, nagpangato ti Dios ket pinanawanna ni Abraham. ²³ Ket innala ni Abraham ni Ismael a putotna, ken dagiti amin a naiyanak iti sangkabalayanna, ken dagiti amin a nagatang babaen iti kuartana, tunggal lalaki kadagiti tattao iti sangkabalayan ni Abraham ket kinugitna ti akinruar a kudil ti lasagda iti daya met laeng nga aldaw, a kas kinuna ti Dios kenkuana. ²⁴ Agtawen ni Abraham iti siam a pulo ket siam idi nakugit ti akinruar a kudil ti lasagna. ²⁵ Ken sangapulo ket tallo ti tawen ni Ismael idi nakugit ti akinruar a kudil ti lasagna. ²⁶ Agpada a nakugit da Abraham ken Ismael iti daya met laeng nga aldaw. ²⁷ Amin a lallaki iti sangkabalayanna ket kaduana a nakugit, a pakairamanan dagidiay naiyanak iti uneg ti sangkabalayanna ken dagidiay nagatang babaen iti kuarta manipud iti ganggannaet.

Genesis 17:1

Idi agtawen ni Abram iti siam a pulo ket siam
siam a tawen- Daytoy a ragup ti sasao ket nausar ditoy tapno markaan ti pangrugian ti baro a paset ti istoria. No adda wagas iti pagsasaoyo a panangaramid iti daytoy, mabalin nga usarenyo daytoy ditoy.

Dios a mannakabalin

"ti mannakabalin-amin a Dios" wenno "ti Dios nga addaan iti amin a pannakabalin"

Magnaka iti imatangko

Ti pannagna ket maysa a "methapor" iti panagbiag. mabalin a Maipatrus a kas iti: "Agbiagka iti sangoanak" wenno "Agbiag iti imatangko."

Ket pasingkedakto

"No aramidem daytoy, ket pasingkedakto"

Pasingkedakto ti katulagak

"Tungpalek ti tulagko" wenno "Aramidek ti tulagko"

tulag

Iti daytoy a tulag, ikarkari ti Dios a bendisionanna ni Abram, ngem kasapulan met a sumurot kenkuana ni Abram.

paaduenkanto iti aglaplapusanan

"umadu unay ti bilang dagiti kaputotam" wenno "maikkanka iti adu unay a kaputotan"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:3**Nagkurno**

Inaramidna daytoy a mangipakita iti panagraemna iti Dios ken agtulnog kenkuana. AT: "nagpakleb ni Abram" wenno "dagdagus a nagpakleb iti daga"

No maipapan kaniak

Inusar ti Dios daytoy a ragup ti sasao tapno ipakaammona ti mabalinna nga aramiden para kenni Abram a kas paset iti tulagna kenni Abram.

kitaem, ti katulagak ket adda kenka

Ibagbaga ti sao a "kitaem" ditoy a pudno ti sumaganad: "pudno nga adda kenka ti katulagak"

ama dagiti adu a nasion

"ti ama iti adu a bilang dagiti nasion" wenno "ti kapuonan dagiti adu a nasion." Ti pangiyebkas a "ti ama iti" ket mabalina a dakamatenna ti maysa a tao a mangidaulo wenno paggapuan iti maysa a banag.

Abraham

Dagiti mangipatpatarus ket mabalinda nga inayon ti sumarsaruno a "footnote": Ti kayat a sawen ti nagan nga "Abram" ket "naitan-ok nga ama" ken ti nagan nga "Abraham" ket "ama ti kaaduan"

Pagbungaenkanto iti aglaplapusanan

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Paaduekto ti kaputotam"

mangbuangayakto kadagiti nasion babaen kenka

"Pagbalinekto dagiti kaputotam a nasnasion"

agtaudto dagiti ari manipud kenka

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "kadagiti kaputotam ket addanto agbalin nga ari" wenno "addanto kadagiti kaputotam ti agbalin nga ari"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:7**kadagiti amin a henerasionda**

"iti tunggal henerasion"

para iti maysa nga agnanayon a katulagan

"kas iti maysa a tulag nga agpaut iti agnanayon." Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ken agnanayonto daytoy a tulag."

ti agbalin a Dios kenka ken kadagiti sumarsaruno a kaputotam

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "tapno agbalin a Diosmo ken Dios dagiti kaputotam" wenno "Siakto ti Diosmo ken Dios dagiti kaputotam"

Genesis 17:9**no maipapan kenka**

Inusar ti Dios daytoy a ragup ti sasao tapno ipakaammo ti mabalina nga aramiden ni Abram a kas pasetna iti tulag ti Dios kenkuana.

tungpalem ti tulagko

"ngilinem ti tulagko" wenno "raemem ti tulagko" wenno "tungpalem ti tulagko"

Daytoy ti tulagko

"Daytoy ket paset iti tulagko." Daytoy a paset ket ipakaammona ti paset ti tulag a masapul nga aramiden ni Abram.

Masapul a makugit ti tunggal lalaki kadakayo.

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Masapul a kugitenyo ti tunggal lalaki nga adda kadakayo"

tunggal lalaki

Dakdakamaten daytoy dagiti lallaki a tao.

Masapul a makugitkayo iti akinruar a kudil ti lasag

Kaykayat ti sumagmamano a komunidad ti ababa laeng a panangiyebkas kas iti "masapul a makugitka."

ti pagilasinan iti katulagan

"ti pagilasinan a marka iti katulagan" wenno "ti pagilasinan a mangipakita nga adda iti katulagan"

ti pagilasinan

Dagiti mabalina a kaipapananna 1) "ti pagilasinan" wenno 2) "maysa a pagilasinan." Ti kayat a sawen ti immuna ket adda iti maysa a pagilasinan, ken ti kayat a sawen ti maikadua ket adda pay dadduma a pagilasinan. Ditoy ti kayat a sawen ti sao a "pagilasinan" ket maysa a palagip a maysa a banag ti naikari.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:12

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

kadagiti amin a henerasion dagiti tattaom

"iti tunggal henerasion"

lalaki a nagatang babaen iti kuarta
 "Siasinoman a lalaki a ginaatangmo."
 Dakdakamatenna daytoy dagiti tagabu.

addanto iti lasagyo ti tulagko
 "maimarkanto ti katulagak iti lasagyo"

para iti agnanayon a katulagan
 "kas saan a mapukaw a katulagan." Gapu ta
 naimarka iti lasag, saan a nalaka a mapunas.

saan a nakugit, a saan a nakugit iti makinruar a kudil ti lasag
 Ti sao a "saan a nakugit" ken ti ragup ti sasao a sarunoen ti "lalaki" ket agpada ti kayatna a sawen. Masansan nga ibagbaga dagiti Hebreo iti mamindua ti agpada a banag. Masapul nga ikeddeng dagiti mangipatpatarus no mabalinda nga aramiden dayta iti pagsasaoda..

Sinalungasingna ti tulagko
 Saanna a tinungpal dagiti alagaden iti tulagko."
 Daytoy ti makagapu a maisina isuna kadagiti tattaona.

Genesis 17:15

No maipapan kenni Sarai
 Dagiti sasao a "No maipapan kenni" ket ipakaammona ti maipanggep iti tao a dakdakamaten ti Dios.

ikkankanto iti putot a lalaki babaen kenkuana
 "Paganakekto isuna iti lalaki para kenka"

agbalinto isuna nga ina dagiti nasion
 "agbalinto isuna a kapuonan dagiti adu a nasion" (UDB) wenno "agbalinto a nasnasion dagiti kaputotanna"

Adu nga ari dagiti tattao ti agtaudto kenkuana.
 "Agtaudto kenkuana dagiti Ari dagiti tattao" wenno "Addanto iti agbalinto nga ari nga agtaud iti kaputotanna"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:17

kunana iti nakemna
 Mabalina a Maipatarus a kas iti: "pinanunotna" wenno "siuulimek a kunana iti bagina"

Mabalina pay kadi met a pumutot ti maysa a lalaki nga agtawen iti sangagasut?
 Inusar ni Abraham daytoy a kita ti saludsod gapu ta saanna a pasien a mabalina a mapasamak daytoy. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Awan duadua a saan a mabalina a makaputot ti maysa a lalaki nga agtawen iti sangagasut"

Ken kabaelan pay kadi met ni Sara, nga agtawen iti siam a pulo ti mangipasngay iti ubing?"
 Nangusar manen ni Abraham iti kastoy a kita ti saludsod gapu ta saanna a pasien a mabalina a mapasamak daytoy. Ti ragup ti sasao nga "agtawen iti siam a pulo" ket mabalina a maipatarus a kas iti: "Ket no agtawenen ni Sara iti siam a pulo. Mabalina pay kadi met nga aganak isuna?" wenno "Ket no agtawenen ni Sara iti siam a pulo. Awan duadua a saanen nga aganak pay isuna."

Ni Ismael latta koman ti agbiag iti imatangmo!"
 Nangisingasing ni Abraham iti maysa a banag a pudno a patienna a mapasamak. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Pangngaasim ta ipalubosmo a tawiden ni Ismael ti katulagan nga inaramidmo kaniak" wenno "Nalabit a palubosam ni Ismael a mangawat iti bendision ti katulagan."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:19

Saan, ngem mangipasngayto ni Sara nga asawam
 Imbaga ti Dios daytoy tapno mailinteg ti pammati ni Abraham a saanen a maaddaan iti anak ni Sara.

No maipapan kenni Ismael
 Dagiti sasao a "No maipapan" ket mangipakita a binaliwan ti Dios manipud iti panangibagbagana maipanggep iti maipasngay a maladaga iti panangibagbagana maipanggep kenni Ismael.

Kitaem
 Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Kitaem" wenno "Dumngegka" wenno "Indengam ti ibagak kenka"

pagbalinek isuna a nabunga
 Daytoy ket panangiladawan a pagsasao a ti kayatna a sawen ket "maaddaanto isuna iti adu nga annak"

ken paaduekto isuna iti aglaplapusanan
 "paaduekto dagiti kaputotanna"

mangidaulo kadagiti tribu
 "dagiti panguloen" wenno "dagiti mangiturturay." Dagitoy a mangidadaulo ket saan a dagiti sangapul ket dua nga annak ken appoko ni Jacob a mangidaulo kadagiti sangapul ket dua a tribu ti Israel.

Ngem ipatungpalkonto ti tulagko kenni Isaac
 Insulbi ti Dios iti panangibagbagana maipanggep iti tulag kenni Abraham ken inyunay-unayna a maipatungpal kenni Isaac, saan a ni Ismael.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:22

Idi nalpasna a kinatungtong ni Abraham
"Idi nalpasen a kinasarita ti Dios ni Abraham"

nagpangato ti Dios ket pinanawanna ni Abraham
"Imbati ti Dios ni Abraham"

tunggal lalaki kadagiti tattao iti sangkabalayan ni Abraham
"tunggal lalaki a tao iti sangkabalayan ni Abraham."
Dakdakamatenna daytoy dagiti lallaki manipud iti kaubingan agingga iti nataengan: dagiti maladaga, dagiti agtutubo, ken nataengan.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Genesis 17:24

pakairamanan dagidiay naiyanak iti uneg ti sangkabalayanna ken dagidiay nagatang iti kuarta a manipud iti ganggannaet.
"Iramraman daytoy dagidiay naiyanak iti sangkabalayanna ken dagidiay ginatangna manipud kadagiti ganggannaet"

dagidiay nagatang manipud iti ganggannaet
Dakdakamatenna daytoy dagiti adipen ken dagiti tagabu.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/17]]

Chapter 18

¹ Nagparang ni Yahweh kenni Abraham iti ayan dagiti kayo a lugo idiaiy Mamre, bayat a nakatugaw isuna iti ruangan ti tolda iti kapudotan ti aldaw. ² Timmangad isuna ket, pagammoan, nakitana nga adda tallo a lallaki nga agtaktakder iti batogna. Idi nakitana isuda, nagtaray isuna a nangsabat kadakuada manipud iti ruangan ti tolda ket nagdumog a nagparintumeng iti daga. ³ Kinunana, "Apo, no makaay-ayoak iti imatangmo, saanyo koma a labsan toy adipenmo. ⁴ Adda koma bassit a danum a maiyeg a pangbuggoyo kadagiti sakayo, ket aginanakayo iti sirok ti kayo. ⁵ Ipalubosyo koma a mangiyegak iti bassit a taraon, tapno mabang-arankayo. Kalpasanna, mabalinyon iti mapan, agsipud ta immaykayo iti adipenyo." Ket kinunada, "Aramidem kas iti imbagam." ⁶ Kalpasanna, nagdardaras ni Abraham a napan iti tolda nga ayan ni Sarah, ket kinunana, "Darasem, mangalaka iti tallo a takal ti napino nga arina, masaem daytoy, ket agaramidka iti tinapay." ⁷ Kalpasanna, nagtaray ni Abraham a napan iti ayan dagiti arban, ket nangala isuna iti ubing pay ken napintas a baka, ket intedna daytoy iti adipen, ket nagdardaras ti adipen a nangisagana iti daytoy. ⁸ Nangala iti keso ken gatas, ken ti baka a naisaganan, ket inkabilna ti taraon iti sangoananda, ket nagtakder iti abayda bayat a mangmanganda iti sirok ti kayo. ⁹ Kinunada kenkuana, "Sadino ti ayan ni Sarah nga asawam?" Insungbatna, "Idiaiy, uneg ti tolda." ¹⁰ Kinunana, "Agsubliakto kenka iti kastoy met laeng a tiempo inton sumaruno a tawen, ket makitamto, maaddanto iti anak a lalaki ni Sarah nga asawam." Agdengdengngeg ni Sarah nga adda iti ruangan ti tolda, iti likudanna. ¹¹ Ita, lakay ken baketen da Abraham ken Sarah, nataenganda unayen, ken limmabesen ni Sarah iti tiempo a kabaelan pay dagiti babbai iti agipasngay iti ubing. ¹² Isu a kinatawaan ni Sarah ti bukodna a bagi, a kinunana iti bagina, "Kalpasan a bimmaketakon, maaddaanak pay ngata iti kastoy a pakaragsakan, kasta met a ti apok ket lakay metten?" ¹³ Kinuna ni Yahweh kenni Abraham, "Apay a nagkatawa ni Sarah ken kunana, 'Pudno ngata nga aganakak, idinto a baketakon?' ¹⁴ Adda kadi aniaman a banag a narigat unay para kenni Yahweh? Iti tiempo nga intudingko, iti kastoy met laeng a tiempo inton sumaruno a tawen, agsubliakto kenka ket maaddaanto ni Sarah iti anak a lalaki." ¹⁵ Ket inlibak ni Sarah daytoy a kinunana, "Saanak a nagkatawa," ta nagbuteng isuna. Insungbatna, "Saan, nagkatawaka." ¹⁶ Ket timmakderen dagiti lalaki tapno pumanaw ken kimmitada iti baba nga agturong iti Sodoma. Kimmuyog kadakuada ni Abraham tapno itulodna ida iti dalanda. ¹⁷ Ngem kinuna ni Yahweh, "Rumbeng kadi nga ilimedko kenni Abraham ti maipanggep iti ngannganin nga aramidek, ¹⁸ idinto a pudno nga agbalinto ni Abraham a naindaklan ken nabileg a nasion, ken mabendisionanto amin dagiti nasion iti daga kenkuana? ¹⁹ Ta pinilik isuna tapno mabilinna dagiti annakna ken dagiti sumarsaruno a sangkabalayanna nga agtulnog iti wagas ni Yahweh, nga agaramid ti kinalinteg ken hustisia, tapno mabalin a tungpalen ni Yahweh kenni Abraham ti imbagana kenkuana." ²⁰ Kalpasanna, kinuna ni Yahweh, "Gapu ta adu unay dagiti pammabasol a maibusor iti Sodoma ken Gomora, ken gapu ta nalabes unay dagiti basolda, ²¹ bumabaak ita sadiay tapno kitaek no dakesda a kas kadagiti dimmanon a pammabasol kaniak. No saan, maammoakto." ²² Pimmanaw ngarud dagiti lallaki manipud sadiay, ket nagturongda idiaiy Sodoma. Ngem nagtalinaed a nakatakder ni Abraham iti sangoanan ni Yahweh. ²³ Ket immasideg ni Abraham ket kinunana, "Iramanmo kadi a pukawen dagiti nalinteg kadagiti nadangkes? ²⁴ Nalabit nga adda limapulo a nalinteg iti uneg ti ciudad. Pukawemto kadi daytoy ket saanmo a kaasian ti lugar gapu kadagiti limapulo a nalinteg nga adda sadiay? ²⁵ Sapay koma ta saanmo nga aramiden ti kasta a banag, nga iraman mo a papatayen dagiti nalinteg kadagiti nadangkes, ket matrato dagiti nalinteg a kas kadagiti nadangkes. Adayo koma nga aramidem iti kasta! Saan kadi a ti Ukom iti entero a daga ket agaramid iti nainkalinteg?" ²⁶ Kinuna ni Yahweh, "No makasarakak iti limapulo a nalinteg iti uneg ti ciudad ti Sodoma, kaasiakto ti entero a lugar gapu kadakuada." ²⁷ Simmungbat ni Abraham a kinunana, "Kitaem ti inaramidko, a naturedak a nagsao iti Apok, uray no maysaak laeng a tapok ken dapo! ²⁸ No ngay adda iti nakurang iti lima a limapulo a nalinteg? Dadaelem kadi ti sibubukel a ciudad no kurang iti lima?" Ket kinunana, "Saankonto a dadaelen daytoy, no adda masarakak idiaiy nga uppata a pulo ket lima." ²⁹ Ngem nakisarita pay isuna kenkuana, a kinunana, "No ngay adda masarakan nga uppata a pulo sadiay?" Insungbatna, "Saanko nga aramiden daytoy maigapu iti uppata a pulo." ³⁰ Kinunana, "Pangngaasim Apo ta saanka nga agunget, ta agsaoak. Nalabit nga addanto masarakan a tallopulo sadiay." Insungbatna, "Saanko nga aramiden daytoy, no adda masarakak a tallopulo sadiay." ³¹ Kinunana, "Dispensarem koma ti turedko nga agsao iti Apok! Nalabit nga addanto masarakan a duapulo sadiay." Insungbatna, "Saanko a dadaelen daytoy maigapu iti duapulo." ³² Kamauddiananna kinunana, "Pangngaasim Apo ta saanka nga agunget, ta agsaoak iti daytoy maudi a gundaway. Nalabit nga addanto iti sangapulo masarakan sadiay." Ket kinunana, "Saankonto a dadaelen daytoy maigapu iti sangapulo." ³³ Napan ni Yahweh iti dalanna apaman a nalpas a nakitungtong kenni Abraham, ket nagawid met ni Abraham.

Genesis 18:1**lugo**

Kitaen no kasanoyo nga impatarus ti "lugo" idiaiy
GEN 12:6.

Mamre

Daytoy ti nagan ti tao nga akinkukua kadagiti kayo
a lugo.

iti ruangan ti tolda

"idiaiy lulukatan iti tolda" wenno "idiaiy pagserrekan
iti tolda"

kapudotan ti aldaw.

"kapudpudotan a tiempo ti aldaw"

iti batogna

"asideg" wenno "idiaiy." Asidegda kenkuana, ngem
adayo unay no isuna ti umasideg kadakuada.

nagdumog

Ti kayatna a sawen daytoy ket nagrukob tapno
sipapakumbaba nga ipakita ti panagraem ken
panagdayaw iti maysa a tao.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:3**Apo**

Daytoy ket pang-awag nga addaan panagraem.
Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) Ammo ni
Abraham a maysa kadagitoy a lallaki ket isu ti Dios,
wenno 2) Ammo ni Abraham a nagtaud iti Dios
dagitoy a lallaki.

saanyo koma a labsan toy adipenmo

"pangngaasiyo ta agsardengkayo koma pay laeng"

toy adipenyo

Nadakamat ni Abraham iti kastoy a wagas iti
bagina kas panangipakitana iti panagraemna
kadagiti sangailina.

Ipalubosyo a maiyeg iti bassit a danum

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Palubosandak a
mangiyeg iti sangkabassit a danum" wenno
"Mangiyeg kadakayo ti adipenko iti sangkabassit a
danum"

bassit a danum...bassit a taraon

Ti panangibaga iti bassit ket maysa a nadayaw a
wagas a mangipakpakita iti kinamanagited. Mabalin
nga adu a danum ken taraon ti ited ni Abraham
kadakuada. Mabalin a Maipatarus a kas iti:
"sangkabassit a danum...sangkabassit a taraon."

pangbugoyo kadagiti sakayo

Daytoy a kaugalian ket makatulong kadagiti
nabannog nga agdaldaliasat tapno mabang-aran
kalpasan iti atiddog a pannagnada.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:6**tallo a takal**

agarup 22 a litro

tinapay

Nalabit a nailuto daytoy a tinapay iti rabaw ti
napudot a bato. Mabalin a napitpit daytoy wenno
bassit a nagbukel a tinapay.

tapno isagana daytoy

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "partien ken ituno
daytoy"

iti keso

Dakdakamaten daytoy ti natangken a paset ti
napaalsem a gatas.

ti baka a naisaganan

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ti natuno a karne ti
baka"

ken inkabilna ti taraon iti sangoananda

Ti sao a "...da"(sangoananda) ket dakdakamatenna
dagiti tallo a sangaili.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:9**Kinunada kenkuana**

"Kinunada kenni Abraham"

Kinunanna, "agsubliakto kenka ..."

Dakdakamaten ti sao a "...na"(Kinunana) ket ti Apo.
Isu daytoy ti inawagan ni Abraham iti "Apo" idiaiy
[GEN 18:3](#).

inton tiempo ti panagtutubo

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "iti kastoy a tiempo
inton sumaruno a tawen" wenno "agarup kastoy a
tiempo inton sumaruno a tawen" (UDB)

ket makitam

Ditoy ti sao a "makitam" ket pagalibtakennatayo
nga ipangag ti nakaskasdaaw a sumarsaruno a
pakaammo.

iti ruangan ti tolda

"idiaiy lulukatan iti tolda" wenno "idiaiy pagserrekan
iti tolda"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:11

maaddaanak pay ngata iti kastoy a pakaragsakan...metten?
 Mabalinho nga inayon "ti maadaan iti anak"

lakay metten ti Apok
 Ti kayatna a sawen daytoy ket "agsipud ta lakay metten ti asawak"

ti Apok
 Pangawag daytoy a panagraem nga inted ni Sarah kenni Abraham nga asawana.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:13

Apay a nagkatawa ni Sarah ken kunana
 Inusar ti Dios daytoy a kita ti saludsod tapno maipakita nga ammona ti panpanunoten ni Sarah ket saan isuna a naay-ayo iti daytoy.

Adda kadi aniaman a banag a narigat unay para kenni Yahweh
 "Adda kadi banag a narigat unay nga aramiden ni Yahweh?" wenna "Adda kadi saan a kabaelan nga aramiden ni Yahweh?" Inusar ti Dios daytoy a kita ti saludsod tapno mapalagipan ni Abraham a kabaelan ti Dios nga aramiden ti aniaman a banag.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:16

tapno itulodna ida iti dalanda
 "tapno agpakada kadakuada" (UDB)

Rumbeng kadi nga ilimedko kenni Abraham ti maipanggep iti aramidek...?
 Inusar ti Dios daytoy a kita ti saludsod tapno katungtongenna ni Abraham maipanggep iti napateg unay a banag. "Saankonto nga ilimed kenni Abraham no ania ti aramidek...kenkuana" wenna "Ibagakto kenni Abraham no ania ti aramidek..."

mabendisionanto amin dagiti nasion iti daga kenkuana
 Mabalinho a maipatarus a kas iti: "Bendisionakto amin dagiti nasion iti daga babaen kenni Abraham"

mabendisionanto...kenkuana
 Para iti panangipatarus iti "kenkuana" kitaen no kasanoyo nga impatarus ti "babaen kenka" idia GEN 12:3. AT: "mabendisionanto babaen kenni Abraham" wenna "mabendisionanto gapu ta binendisionak ni Abraham."

tapno mabilinna
 "tapno iturongnanto" wenna "tapno mangibilinto isuna"

Tapno mapagtalinaed ti wagas ni Yahweh
 "tapno agtulnog kadagiti kidkiddawen ni Yahweh." Agsasao ti Dios iti maipapan iti bagina. AT: "a pagtalinaeden ti wagasko"

nga agaramid ti kinalinteg ken hustisia
 Ibagbaga daytoy no kasanoda a pagtalinaeden ti wagas ni Yahweh. AT: "babaen iti panagaramid iti kinalinteg ken hustisia."

tapno mabalin nga iyeg ni Yahweh kenni Abraham no ania ti imbagana kenkuana
 Dakdakamatenna daytoy ti kari iti tulag a mangbendisionan kenni Abraham ken pagbalinenna a naindaklan a nasion. Mabalinho a maipatarus a kas iti: "tapno mabalin a bendisionan ni Yahweh ni Abraham kas imbagana nga aramidenna."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:20

dagiti pammabasol a maibusor iti Sodoma ken Gomora
 Nakaro ti panangilunod dagiti tattao kadagiti tattao iti Sodoma ken Gomora gapu iti kinadakesda. Idaw-dawatda a dusaen ti Dios ida. Mabalinho a maipatarus a kas iti: "ti pukkaw a maibusor iti Sodoma ken Gomora."

nalabes unay dagiti basolda
 "nakaro unay ti basolda" wenna "nakaro ti panagbasolda"

Bumabaak ita idia
 "Bumabaak ita idia Sodoma ken Gomora"

Bumabaak...idia tapno kitaen
 "bumaba idia a mangtakuat" wenna "bumaba idia a mangikeddeng "

nadakesda a kas kadagiti naidanona a pammabasol a kaniak
 Mabalinho a maipatarus a kas iti: "dakesda a kas iti nangngegak maipapan kadakuada"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:22

Timmallikud...manipud sadiay
 "pimmanaw manipud iti kampo ni Abraham"

Ngem nagtalinaed a nakatakder ni Abraham iti sangoanan ni Yahweh
 Nagtalinaed a nagkadua da Abraham ken Yahweh"

immasideg

"immasideg kenni Yahweh" wenna "immaddang nga immasideg kenni Yahweh"

Pukawem

"gibusan"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:24**Sapasap a pakaammo:**

Intultuloy ni Abraham ti makisarsarita kenni Yahweh.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Nalabit nga adda

"Pagarupek nga adda"

Pukawemto kadi daytoy

Namnamaen ni Abraham nga ibaga ti Dios "Saankonto a pukawem."

Pukawem...daytoy

Ti sao ditoy a "pukawem" ket nausar a pangiladawan a ti kayatna a sawen ket madadael a dagus.

ken saanmo a kaasian ti lugar maigapu kadagiti limapul a nalinteg nga adda sadiay

Namnamaen ni Abraham nga ibaga ti Dios "Kaasiak ti lugar maigapu kadagiti limapul a nalinteg nga adda sadiay."

kaasian ti lugar

Mabalin a maipatarus a kas iti: "salakniban" wenna "lappedan ti pannakapapatay" wenna "bay-an nga agbiag dagiti tattao"

maigapu kadagiti

"gapu iti"

Adayo nga aramidem

"Kasla adayo daytoy iti tignaymo"

kasta a banag, a mangpatay

"maysa a banag a kas iti pammapatay"

Saan aya a ti ukom iti entero a daga ket agaramid iti nalinteg

Inusar ni Abraham daytoy a kita ti saludsod" tapno ibagana ti namnamaenna nga aramiden ti Dios. Mabalin a maipatarus a kas iti: "Pudno nga aramiden ti ukom ti entero a daga ti umno." wenna "Agsipud ta sika ti ukom iti entero a daga, awan duadua nga aramidem ti nalinteg."

ukom

Masansan a nadakamat ti Dios nga ukom gapu ta nalinteg isuna nga ukom a mangikeddeng iti kamaudianan maipanggep iti nasayaat ken dakes.

Genesis 18:27**"Dispensarem koma ti inaramidko, a naturedak a nagsao iti Apok,**

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pakawanennak iti kinadursokko a makisao iti Apok"

maysaak laeng a tapok ken dapu

Iladladawan daytoy a panangiyebkas ni Abraham a kas tao, a matay ken agsublinto ti bagina iti tapok ken dapu.

lima a naikissay iti limapul

"uppat a pulo ket lima laeng ti nalinteg a tattao"

no kurang iti lima

"no adda iti nalinteg a tattao a basbassit ngem uppat a pulo ketlima"

Saankonto a dadaelen daytoy

"Saankonto a dadaelen ti Sodoma ken Gomora"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:29**Kinunana...kenkuana**

"nakisarita ni Abraham kenni Yahweh"

No ngay adda masarakan idia nga uppat a pulo

Ti kayatna a sawen daytoy ket "no adda masarakam nga uppat a pulo a nalinteg idia Sodoma ken Gomora."

Insungbatna

"Insungbat ni Yahweh"

Saanko nga aramiden maigapu iti uppat a pulo

Mabalin a Maipatarus a kas iti: Saankonto a dadaelen dagiti ciudad no adda masarakak nga uppat a pulo idia"

tallopulo

"tallopulo a nalinteg a tattao" wenna "tallopulo a nasayaat a tattao"

nalabes ti panagsaok

"naturedak unay a nakisao kenka." Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pakawanennak iti kinaturediko nga agsao kenka" wenna "pasensiaannak iti kinadursokko nga agsao"

duapul

"duapul a nalinteg a tattao" wenna "duapul a nasayaat a tattao"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Genesis 18:32

Nalabit nga addanto iti sangapulo a masarakan sadiay

"No bilang ta sangapulo ti masarakam sadiay"

sangapulo

"sangapulo a nalinteg a tattao" wenno "sangapulo a nasayaat a tattao"

Ket kinunana

"Ket simmungbat ni Yahweh"

maigapu iti sangapulo

"no adda masarakak a nalinteg a tattao sadiay"

Napan ni Yahweh iti dalanna

"pimmanaw ni Yahweh"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/18]]

Chapter 19

¹ Rumabiin idi immay dagiti dua nga anghel idia Sodoma, kabayatan nga agtugtugaw ni Lot iti ruangan ti Sodoma. Nakita ida ni Lot, ket nagtakder a nangsabat kadakuada ket nagkurno. ² Kinunana, "Pangngaasiyo appok, allukoyenkayo nga umay iti balay ti adipenyo, umyankayo iti agpatnag ken buggoanyo dagiti sakayo. Ket mabalin a masapakayo a bumangon ket agtuloykayo iti papananyo." Ngem kinunada, "Saan, agpatnagkami idia plasa ti ili." ³ Ngem kasta unay ti panangallukoy ni Lot kadakuada, isu a kimmuyogda kenkuana ket simrekda iti balayna. Nangisagana isuna iti makan ken nangiluto iti tinapay nga awan lebadurana ket nanganda. ⁴ Ngem sakbay a nagiddada, immay dagiti lallaki iti ciudad, dagiti lallaki iti Sodoma, agraman dagiti agtutubo ken lakay, amin dagiti lallaki manipud iti tunggal paset iti ciudad ket pinalawlawanda ti balay. ⁵ Pinukkawanda ni Lot a kinunada kenkuana, "Sadino ti ayan dagiti lallaki nga immay kenka ita a rabii! Irruarmo ida kadakami tapno kaiddaenmi ida!" ⁶ Isu a rimmuar ni Lot ket inserrana met laeng ti ridaw iti likudanna. ⁷ Kinunana, "Ipakpakaasik kadakayo kakabsatko, saankayo koma nga agaramid iti dinadakes. ⁸ Kitaenyo, adda dua nga anakko a babbai ket saanda pay a nakikaidda iti asinoman a lalaki. Ipakpakaasik kadakayo, bay-andak a mangirruar kadakuada ket aramidenyo kadakuada ti aniaman a nasayaat iti imatangyo. Saanyo laeng a sagiden dagitoy a lallaki, gapu ta simmangbayda iti salinong ti balayko." ⁹ Kinunada "Aglisika!" Kinunada pay, "Immay ditoy daytoy a tao nga agnaed kas ganggannaet ket ita, nagbalinen isuna nga ukomtayoy! Ita, dakdakes pay ti aramidenmi kenka ngem kadakuada." Induronda ti lalaki a ni Lot, ket immasidegda a mangdadael iti ridaw. ¹⁰ Ngem inggaw-at dagiti lallaki dagiti imada ket insublida ni Lot iti uneg ti balay ket inserrada ti ridaw. ¹¹ Ket dagiti lallaki nga adda iti ruar ti balay, binulsek ida dagiti lallaki a sangaili ni Lot, dagiti agtutubo ken lallakay, isu a narigatanda a nangbirok iti ridaw ti balay. ¹² Kalpasanna, kinuna dagiti lallaki kenni Lot, "Adda kadi pay sabali a kaduam ditoy? No adda manugangmo a lallaki, annakmo a lallaki ken babbai, ken siasinoman nga adda kenka iti ciudad, irrarmo ida ditoy. ¹³ Ta dadaelenmin daytoy a lugar gapu ta napigsa unayen dagiti pammabasol a maibusor iti daytoy a nakadanun iti sanggoanan ni Yahweh isu nga imbaonnakami a mangdadael iti daytoy." ¹⁴ Rimmuar ni Lot ket nakisarita kadagiti manugangna a lallaki, a nagkari a mangasawa kadagiti annakna a babbai, a kinunana, "Darasenyo, pumanawkayo iti daytoy a lugar, ta dadaelenen ni Yahweh ti ciudad." Ngem kadagiti manugangenna a lalaki ket kasla agang-angaw laeng isuna. ¹⁵ Idi aglawagen, pinilit dagiti anghel ni Lot, a kunada, "Agawaam, ayabam ti asawam ken dagiti dua nga annakmo a babbai nga adda ditoy, tapno saankayo a mairaman a mapukaw iti pannakadusa ti ciudad." ¹⁶ Ngem nagsarimadeng isuna. Isu a ginammatan dagiti lallaki ti imana ken ti ima ti asawana ken dagiti ima dagiti dua nga annakna a babbai, gapu ta naasi unay ni Yahweh kenkuana. Inruarda ida, ket impanda ida iti ruar ti ciudad. ¹⁷ Ket idi nairruardan ida, kinuna ti maysa kadagiti lalaki, "Tumaraykayon, isalakanyo dagiti biagyo! Saankayo a tumalliw, wenno agkamang iti sadinoman a tanap. Agkamangkayo kadagiti kabanbantayan tapno saankayo a mairaman." ¹⁸ Kinuna ni Lot kadakuada, "Saan, pangngaasiyo appok! ¹⁹ Ti adipenyo ket nakasarak iti pabor iti imatangyo, ket impakitayo kaniak ti naindaklan a kinaimbag gapu iti panangisalakanyo iti biagko, ngem saanak a makalibas a mapan kadagiti kabanbantayan, gapu ta makamakamnak ti didigra ket matayak. ²⁰ Kitaenyo, dayta a ciudad nga adda sadiay ket asideg a mabalinko a pagkamangan ken bassit daytoy. Pangngaasiyo, bay-andak nga agkamang sadiay (saan kadi a bassit daytoy?) ket maisalakanto ti biagko." ²¹ Kinunana kenkuana, "Ala wen, patgak met laeng daytoy a kiddaw, a saankonto a dadaelen ti ciudad a dinakamatmo. ²² Darasem! Agkamangka sadiay, ta saanko a maaramid ti aniaman a banag agingga a saanka a nakadanon sadiay." Naawagan ngarud ti ciudad iti Soar. ²³ Nagsingisingen ti init iti daga idi nakadanon ni Lot iti Soar. ²⁴ Ket pinagtudo ni Yahweh iti asupre ken apuy manipud idia tangatang idia Sodoma ken Gomorra. ²⁵ Dinadadaelna dagidiay a ciudad, amin dagiti tanap, ken amin dagiti agnaaed kadagiti ciudad, ken amin a nagtubo a mula iti daga. ²⁶ Ngem ti asawa ni Lot nga adda iti malikudanna, timmaliaw ket nagbalin isuna nga adigi nga asin. ²⁷ Nasapa a nagriing ni Abraham iti dayta a bigat ket napan iti lugar a nagtakderanna idi iti sanggoanan ni Yahweh. ²⁸ Tinannawaganna ti Sodoma ken Gomorra ken ti amin a daga iti tanap. Kimmita isuna ket nakitana ti asuk nga agpangpangato manipud iti daga a kas iti asuk iti maysa nga urno. ²⁹ Isu nga idi dinadael ti Dios dagiti ciudad iti tanap, linagip ti Dios ni Abraham. Inlisina ni Lot iti tengnga ti pannakadadael idi dinadaelna ti ciudad a nagnaedan ni Lot. ³⁰ Ngem simmang-at ni Lot manipud iti Soar ket napan nagnaed kadagiti kabanbantayan a kaduana dagiti dua nga annakna a babbai, gapu ta mabuteng isuna nga agnaed iti Soar. Isu a nagnaed isuna iti maysa a rukib, isuna ken dagiti dua nga annakna a babbai. ³¹ Kinuna ti inauna nga anak iti inaudi, "Lakayen ti amata, ket awan ti siasinoman a lalaki iti sadinoman a makikaidda kadata segun iti wagas iti amin a lubong. ³² Umayka, painumenta iti arak ti amata, ket makikaidda kenkuana, tapno iti kasta ket mapaaduta pay ti kaputotan ti amata." ³³ Isu a pinainumda iti arak ti amada

iti dayta a rabii. Ket napan nakikaidda ti inauna nga anak iti amana; saanna nga ammo idi nakikaidda isuna, uray idi bimmangon isuna. ³⁴ Iti simmaruno nga aldaw, kinuna ti inauna iti inaudi, "Dumngegka, idi rabii nakikaiddaak kenni amak, ket inton rabii painumenta manen iti arak, ket masapul a sumrekka ket makikaiddaka kenkuana, tapno iti kasta ket mapaaduta pay ti kaputotan ti amata." ³⁵ Isu a pinainumda iti arak ti amada iti dayta a rabii, ket napan ken nakikaidda ti inaudi kenkuana. Saanna nga ammo idi nagidda isuna, uray idi bimmangon isuna. ³⁶ Isu a dagiti annak ni Lot ket nagsikog babaen iti amada. ³⁷ Impasngay ti inauna ti maysa a lalaki ket pinanagananna isuna iti Moab. Isuna ti nagbalin a kapuonan dagiti maaw-awagan iti agdama a Moabita. ³⁸ Kasta met ti inaudi nga anak, impasngayna met ti maysa lalaki, ket pinanaganna iti Ben Ammi. Isuna ti nagbalin a kapuonan dagiti tattao nga iti agdama ket maaw-awagan iti Ammonita.

Genesis 19:1

dagiti dua nga anghel

Idiay Genesis 18 kinunana a napan dagiti dua a lallaki idiay Sodoma. Maammoantayo ditoy a pupdudnoda nga anghel. (Kitaen: GEN 18:22)

iti ruangan ti Sodoma

"ti pagserkan idiay ciudad ti Sodoma." Ti ciudad ket addaan iti pader iti aglawlaw daytoy ket masapul a magna dagiti tattao iti ruangan tapno makastrekda. Napateg unay daytoy a paset iti maysa a ciudad. Masansan a busbosen dagiti napapateg a tattao ti orasda sadiay.

nagkurno

Ti kayat a sawen daytoy ket panagruknoy a sipapakumbaba nga iyebkas ti panagraem ken panagdayaw iti maysa a tao.

appok

Daytoy ket balikas a panagraem nga inusar ni Lot kadagiti anghel.

allukoyenkayo nga umay iti balay ti adipenyo

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pangngaasiyo ta umaykayo ken umyankayo iti balay ti adipenyo"

iti balay ti adipenyo

Imbilang ni Lot ti bagina a kasla adipenda tapno maipakitana kadakuada ti panagraemna.

buggoanyo dagiti sakayo

Kayat a buggoan dagiti tattao dagiti sakada kalpasan ti panagdaldaliasatda.

masapakayo a bumangon

"agriing a masapa"

plasa ti ili

Daytoy ket lugar a pangkaaduan a pagtataripnongan iti ili.

kimmuyogda kenkuana

"nagsublida ket kimmuyogda kenkuana"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/19]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/19]]

Genesis 19:4

sakbay a nagiddada

Ti sao a "nagiddada"ket dakdakamatenna dagiti tattao iti balay ni Lot.

dagiti lallaki iti ciudad, dagiti lallaki iti Sodoma

"dagiti lallaki idiay ciudad ti Sodoma"

ti balay

"ti balay ni Lot"

agraman dagiti agtutubo ken lakay

Kayat a sawen daytoy ket "amin a lallaki ubing man wenno lakay" ken dakdakamatenna dagiti lallaki iti Sodoma a manglawlawlaw iti balay ni Lot. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "manipud kaubingan agingga iti kalakayan."

nga immay kenka

"immuneg iti balaymo"

Genesis 19:6

kalpasanna

"iti likudanna" wenno "kalpasan a nakarruar isuna"

Ipakpakaasik kadakayo kakabsatko

"Idawdawatko kadakayo kakabsatko"

kakabsatko

Nakisao ni Lot kadagiti lallaki iti ciudad iti nain-gayyeman a wagas a namnamaenna a dumngegka kenkuana. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "gagayyemko."

saankayo koma nga agaramid iti dinadakes

"saankayo nga agaramid iti dakes a banag"

aniaman a nasayaat iti imatangyo

"aniaman a tarigagayyo" wenno "aniaman a kayatyo"

immayda iti salinong ti bubongko

"babaen iti talged nga adda iti balayko." Dagiti dua a lallaki ket sangaili iti pagtaengan ni Lot, isu a pagrebbenganna a salakniban ida.

Genesis 19:9

Aglisika!

"Agpaigidka!" wenno "Pumanawka iti dalanmi"(UDB)

Immay ditoy daytoy a tao nga agnaed kas ganggannaet
 "Immay ditoy daytoy a tao a kas maysa a dayo"
 wenno "Immay daytoy a ganaggannaet ditoy tapno agnaed"

daytoy a tao

Dakdakamatenna daytoy ni Lot.

ket itan nagbalinen isuna nga ukomtayo
 "ket ita uk-ukomennatayo"

immasidegda a mangdadael iti ridaw
 "ket immasidegda iti ridaw tapno rebbaenda daytoy"

Genesis 19:10

Ngem...dagiti lallaki

"Ngem dagiti dua a sangaili ni Lot" wenno "Ngem dagiti dua nga anghel"

agpada nga ubbing ken lallakay
 "amin a lallaki manipud kaubingan agingga kalakayan." ATMabalin a Maipatarus a kas iti:
 "agpada a bassit ken dakkel." Mabalin a ti ibagbaga daytoy ket ti kasasaad iti panagbiag saan laeng nga iti edad.

Genesis 19:12

Kalpasanna, kinuna dagiti lallaki
 "Ket kinuna dagiti dua a lallaki" wenno "Ket kinuna dagiti dua nga anghel"

Adda kadi pay sabali a kaduam ditoy?
 "Adda kadi pay sabali a kameng ti pamiliam iti ciudad?" wenno "Adda kadi pay dadduma a kameng ti pamiliam iti daytoy a lugar?"

siasinoman a kaduam iti ciudad
 "dadduma a kameng ti pamiliam nga agnanaed iti daytoy a ciudad"

napiagsa unayen dagiti pammabasol a maibusor iti daytoy a nakadanun iti sanggoanan ni Yahweh
 Mabalin a Maipatarus a kas iti: "adu ti indanun dagiti tattao kenni Yahweh a pammabasol maibusor kadagiti tattao iti daytoy a ciudad"

Genesis 19:14

Rimmuar ni Lot

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Isu a pimmanaw ni Lot iti balay"

kadagiti manugangenna a lalaki, dagiti nagkari a mangasawa kadagiti putotna a babbai
 Mabalin a Maipatarus a kas iti: "dagiti lallaki a mangikallaysa kadagiti annakna a babbai" wenno "dagiti nobio dagiti annakna a babbai"

Agawaam

"mapanka itan"

saankayo a mairaman a mapukaw iti pannakadusa ti ciudad
 "tapno saannakayo met a gibusan ni Yahweh inton dusaenna dagiti tattao iti daytoy a ciudad." Ditoy ti ragup ti sasao a "mairaman a mapukaw" ket nausar a pangiladawan a ti kayatna a sawen ket madadael.

Genesis 19:16

Ngem nagsarimadeng isuna
 Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ngem nagkedked ni Lot" wenno "Ngem saan a nagrubwat ni Lot a pumanaw"

Isu a ginammatan dagiti lallaki

"Isu a ginammatan dagiti dua a lallaki" wenno "Isu ginammatan dagiti anghel"

naasi unay...kenkuana

"addaan asi kenni Lot." Nailadawan ni Yahweh a "manangngaasi" gapu ta kinaasianna ti biag ni Lot ken ti pamiliana imbes a dadaelenna ida idi dinadaelna dagiti tattao iti Sodoma gapu kadagiti biddut a naaramidda.

idi nairuardan ida

"Idi nairruar dagiti dua a lallaki ti pamilia ni Lot"

Tumaraykayon, isalakanyo dagiti biagyo!
 "Tumaraykayon nga umadayo ket isalakanyo ti biagyo!"

Genesis 19:18

Ti adipenyo ket nakasarak iti pabor iti imatangyo
 "Naay-ayokayo kaniak" (UDB) wenno "Inawatdak"

Ti adipenyo

"Siak nga adipenyo." Ipakpakita ni Lot ti panagraemna babaen iti panangdakamat iti bagina a kas "ti adipenyo."

impakitayo kaniak ti naindaklan a kinaimbag gapu iti panangisalakanyo iti biagko
 "naimbagkayo unay kaniak iti panangisalakanyo iti biagko"

saanak a makalibas a mapan kadagiti kabanbantayan, gapu ta makamatannak ti didigra ket matayak
 Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Saanak a makadanon kadagidiay a nakaad-adayo a kabanbantayan gapu ta makamakamnak ti didigra sakbay a makadanonak sadiay."

(saan kadi a bassit?)

Inusar ni Lot daytoy a kita ti saludsod tapno makita dagiti anghel a pudno a bassit laeng ti ciudad. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "kitaenyo ti kabassitna." Mabalin met nga ipatarus daytoy sakbay wenno kalpasan ti maudi a "sentence".

maisalakanto ti biagko

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Maisalakan ti biagko no saanyo a dadaelen dayta a ciudad."

Genesis 19:21

patpatgak met laeng dayta a kiddawmo
"Aramidek ti kiniddawmo"

saanko a maaramid ti aniaman a banag

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "saan a maaramid ti aniaman a banag a mangdadael iti Sodoma ken Gomorra."

Soar

Mabalin nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a "Ti nagan a Soar ket kasla iti sao a Hebreo a ti kayatna a sawen ket 'bassit.' Inawagan ni Lot daytoy nga ili iti 'bassit' idia Genesis 19:20."

Genesis 19:23**Nakasingisingen ti init iti rabaw ti daga**

"Simmingisingen ti init." Ti ragup ti sasao nga "iti rabaw ti daga" ket mabalin nga "implicit" a kas idia UDB a saan daytoy a naipatarus.

nakadanon...Soar

"nakadanon idia Soar" wenno "nakastrek idia Soar"

pinagtudo ni Yahweh idia Sodoma ken Gomorra iti asupre ken apuy manipud idia tangatang

Ti ragup ti sasao "manipud kenni Yahweh" ket ipakpakitana a ti asupre ken apuy ket nagtaud iti pannakaabalin ni Yahweh. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Intinnag ni Yahweh idia Sodoma ken Gomorra ti asupre ken apuy."

asupre ken apuy

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "gumilgil-ayab nga asupre" wenno "gumilgil-ayab a batbato ken apuy" wenno "umap-apuy a tudo"

dagidiay a ciudad

Kangrunaan a dakdakamaten daytoy ti Sodoma ken Gomorra, ngem karaman pay dagiti tallo nga ili.

amin dagiti tanap, amin dagiti agnanaed iti ciudad
"dagiti tattaao a nagnaed kadagiti ciudad"

Genesis 19:26**nagbalin isuna nga adigi nga asin**

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "nagbalin isuna nga istatua nga asin" wenno "nagbalin ti bagina a kasla natayag a bato nga asin"

pagammoan

Ti sao a "pagammoan" ket isu ti mangbaw-ing iti imatang iti sumaganad a makapakellaat a pakaammo.

a kasla iti asuk iti maysa nga urno

Ipakpakitana a daytoy ket napuskol unay nga asuk. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "kasla asuk nga agtaud iti dakkal nga apuy."

Genesis 19:29**linagip ti Dios ni Abraham**

Saan a kayat a sawen daytoy a nalipatan ti Dios ni Abraham. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "linaglagip ti Dios nga agbalin a naasi kenni Abraham." Ibagbaga daytoy no apay nga inisipal ti Dios ni Lot.

Inlisina ni Lot iti tengnga ti pannakadadael

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "adaya iti pannakadadael" wenno "iti ruar ti disso a nadadaelen" wenno "adaya iti peggad"

Genesis 19:30

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/19]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/19]]

Genesis 19:31**ti inauna nga anak**

"ti inauna a putot a babai ni Lot" wenno "Ti inauna nga anak"

painumen ta iti arak

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "painumen iti arak agingga a mabartek isuna" (UDB) wenno "barteken iti arak"

tapno iti kasta ket mapaaduta pay ti kaputotan ti amata

"tapno mapagtalinaedta ti kaputotan ti amata" wenno "tapno makaiyanakta nga agbalinto a kaputotan ti amata" (UDB)

saanna nga ammo idi nagidda isuna, uray idi bimmangon isuna

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "saanna a pulos nga ammo ti maipapan iti daytoy" wenno "saanna nga ammo a nakikaidda isuna iti putotna"

Genesis 19:34

tapno iti kasta ket mapaaduta pay ti kaputotan ti ama ta
Kitaen no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [GEN 19:32](#).

Genesis 19:36

nagsikog babaen iti amada

"nagtaud iti amada ti sikogda" wenno "nagsikogda babaen iti amada"

dagiti maaw-awagan iti agdama a Moabita

"dagiti tattao a Moabita nga agbibbiag ita "

iti agdama

Ti sao nga "iti agdama" ket dakdakamatenna ti tiempo idi agbibbiag ti nangisurat iti Genesis. Naipasngay ti mannurat ken insuratna daytoy kalpasan ti adu a taw-tawen a nagbiag ken natay ti pamilia ni Lot.

tattao nga...Ammonita

"dagiti kaputotan ni Ammon" wenno "dagiti tattao nga Ammonita"

Chapter 20

¹ Nagdaliasat ni Abraham manipud sadiay a nagtutrong iti daga ti Negeb iti nagbaetan ti Kades ken Sur. Isuna ket gangganaet nga agnanaed iti Gerar. ² Kastoy ti imbaga ni Abraham maipapan kenni Sarah nga asawana, "Isuna ket kabsatko a babai." Isu a nangibaon ni Abimelec nga ari ti Gerar kadagiti soldadona ket innalada ni Sarah. ³ Ngem immay ti Dios kenni Abimelec iti rabii babaen iti tagtagainep ket kinunana kenkuana, "Kitaem, kaiyarigam ti natay a tao gapu iti babai nga innalam ta asawa isuna ti maysa a lalaki." ⁴ Ita, saan pay nga immasideg ni Abimelec kenkuana ket kinunana, "Apo, papatayem kadi uray ti nalinteg a nasion?" ⁵ Saan kadi nga isuna a mismo ti nangibaga kaniak, 'Isuna ket kabsatko a babai'? Uray isuna a mismo ket kinunana nga 'Isuna ket kabsatko a lalaki.' Naaramidko daytoy a nadalus ti pusok ken awan basol kadagiti imak." ⁶ Kalpasanna, kinuna ti Dios kenkuana iti tagtagainepna. "Wen ammok met nga inaramidmo daytoy a nadalus ti pusom ket inlisika met iti panagbasolmo kaniak. Isu a saanko nga impalubos a sagidem isuna. ⁷ Ngarud, isublim ti asawa ti lalaki, ta maysa isuna a profeta. Ikararagannakanto ket agbiagkanto. Ngem no saanmo nga isubli ti babai, ammoem a sika ken amin a kukuam ket awan duadua a matayto." ⁸ Nasapa a bimmangon ni Abimelec iti agsapa ket inayabanna amin dagiti adipenna. Imbagana amin dagitoy a banag kadakuada ket nakaro ti buteng dagiti lallaki. ⁹ Kalpasanna ket pinaayaban ni Abimelec ni Abraham ket kinunana kenkuana, "Ania daytoy nga inaramidmo kadakami? Kasano a nakabasolak kenka, ta inyegmo kaniak ken iti pagariak ti dakkel a basol? Inaramidmo kaniak ti saan a rumbeng." ¹⁰ Kinuna ni Abimelec kenni Abraham, "Ania ti nangiduron kenka a mangaramid iti daytoy a banag?" ¹¹ Kinuna ni Abraham, "Gapu ta impagarupko, 'Sigurado nga awan ti panagbuteng iti Dios iti daytoy a lugar ket patayendak gapu iti asawak.'" ¹² Malaksid iti dayta, pudno a kabsatko isuna, ta anak isuna ti amak ngem saan nga anak ti inak; ket nagbalin isuna nga asawak." ¹³ Idi imbaga ti Dios a panawak ti pagtaengan ti amak tapno agdaliasat manipud iti maysa a lugar nga agtutrong iti maysa a lugar, kinunak kenkuana, 'Masapul nga ipakitam kaniak ti kinapudnom a kas asawak: Iti tunggal lugar a papananta, kastoy ti ibagam maipapan kaniak, "Isu ket kabsatko a lalaki.'" ¹⁴ Kalpasanna, nangala ni Abimelec iti karnero, kalakian a baka, lalaki ken babai a tagabu ket intedna dagitoy kenni Abraham. Kalpasanna, insublina kenkuana ni Sarah nga asawana. ¹⁵ Kinuna ni Abimelec, "Kitaem, adda iti sanggoanam ti dagak. Aggianka iti sadinoman a kayatmo." ¹⁶ Kenni Sara kinunana, "Kitaem, inikkak ti kabsatmo iti sangaribu a pidaso ti pirak. Daytoy ti mangakkob iti aniaman a babak kenka iti imatang ti amin a kaduam, ken iti sangoanan ti amin, naan-anayka a napalinteg." ¹⁷ Kalpasanna, nagkararag ni Abraham iti Dios ket pinaimbag ti Dios ni Abimelec, ti asawana ken dagiti babbai a tagabuna isu a naaddaanda iti kabaellan nga aganak. ¹⁸ Ta pinagbalin ni Yahweh a baog dagiti babbai iti pagtaengan ni Abimelec, gapu kenni Sarah nga asawa ni Abraham.

Genesis 20:1

Sur

Daytoy ket disierto a rehion iti akin-daya a beddeng iti Egipto.

nangibaon...kadagiti soldadona ket innalada ni Sarah
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "imbaonna dagiti soldadona a mapan mangala kenni Sara ket iyegda kenkuana"

immay ti Dios kenni Abimelec
"nagparang ti Dios kenni Abimelec"

Kitaem
"Dumngegka kaniak" (UDB). Ditoy ti sao a "kitaem" ket inaynayonna ti pannakaiyunay-unay iti sumaganad.

kaiyarigam ti natay a tao
Daytoy ti nadagsen a wagas iti panangibaga a "sigurado a matayka iti mabiit" wenno "papatayenka"

asawa isuna ti lalaki
"siaasawa a babai"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/20]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/20]]

Genesis 20:4

Ita

Nausar daytoy a sao ditoy a mangmarka iti panagbaliw ti dakdakamaten ti istoria, manipud kenni Abraham a maibaw-ing iti pakaammo maipapan kenni Abimelec.

saan pay nga immasideg ni Abimelec kenkuana
"saan pay a nakikaidda ni Abimelec kenni Sarah" wenno "saan pay a sinagid ni Abimelec ni Sarah"

Saan kadi nga isuna a mismo ti nangibaga kaniak, 'Isuna ti kabsatko a babai.'?
Nangaramat ni Abimelec iti maysa a kita iti saludsod a mangipalagip iti Dios iti maysa a banag nga ammon ti Dios. Mabalin a Maipatarus a kas iti:

"Ngem mismo nga imbaga ni Abraham kaniak 'Isuna ket kabsatko a babai.'" (Kitaen:

Saan kadi nga isuna a mismo ti nangibaga
Dagiti sao nga "isuna a mismo" ket nausar a mangiyunay-unay tapno maibaw-ing ti imatang kenni Abraham. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Saan kadi a mismo nga imbaga ni Abraham." Ipakpakita ni Abimelec a basol ni Abraham ti panangala ni Abimelec kenni Sarah ta imbagana a kabsatna.

Ken uray isuna a mismo ket kinunana nga 'Isuna ket kabsatko a lalaki.'
Dagiti sao nga "isuna a mismo" ket nausar a mangiyunay-unay tapno maibaw-ing ti imatang kenni Sarah.

Naaramidko daytoy nga addaan iti kinadalus iti pusok ken awan basol kadagiti imak
Ti kayat a sawen daytoy ket "Naaramidko daytoy nga addaan iti nasayaat a panggep ken aramid" wenno "Naaramidko daytoy nga awan iti dakes a panggep ken aramid." Ti puso ken dagiti ima ket ibagbagida ti panunot ken ar-aramid.

Genesis 20:6

kinuna ti Dios kenkuana
"kinuna ti Dios kenni Abimelec"

inaramidmo daytoy a nadalus ti pusom
"inaramidmo daytoy nga addaan iti nasayaat a panggep" wenno "inaramidmo daytoy nga awan dakes a panggep"

a sagidem isuna
"a sagidem ni Sarah"

ti asawa ti lalaki
"asawa ni Abraham"

agbiagkanto
"ipalubosko nga agbiagka"

amin a kukuam
"amin dagiti tattao"

[GEN << | GEN >>](#)
[GEN << | GEN >>](#)

Genesis 20:8

Imbagana amin dagitoy a banag kadakuada
"Imbagana kadakuada ti tunggal banag nga imbaga ti Dios kenkuana"

Ania daytoy nga inaramidmo kadakami?
Inaramat ni Abimelec daytoy a 'rhetorical question' a mangpabasol kenni Abraham. AT: "Pinagaramidannakami iti dakes!" wenno "Kitaem ti inaramidmo kadakami"

Kasano a nakabasolak kenka...basol?
Inaramat ni Abimelec daytoy a 'rhetorical question' tapno ipalagipna kenni Abraham a saan isuna a nakabasol kenkuana. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Saanak a nakabasol kenka...basol."

ta inyegmo kaniak ken iti pagariak ti dakkel a basol
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "a masapul a pagbasolennak ken ti pagariak iti nakabutbuteng a basol"

Inaramidmo kaniak ti saan a rumbeng.
"Saan a rumbeng daytoy nga inaramidmo kaniak."

Genesis 20:10

Ania ti nangiduron kenka a mangaramid iti daytoy a banag?
"Ania ti nanggapuam a mangaramid iti daytoy?" wenno "Apay a naaramidmo daytoy?" wenno "Apay nga imbagam kaniak a ni Sarah ket kabsatmo?"

panagbuteng iti Dios
Ti kayat a sawen daytoy ket ti dakkel a panagraem iti Dios ken ipakita dayta a panagraem babaen iti panagtulnog kenkuana.

iti daytoy a lugar
"iti Gerar"

Malaksid iti dayta, pudno a kabsatko isuna
"Kasta met a pudno a ni Sarah ket kabsatko"

ta anak isuna ti amak ngem saan nga anak ti inak
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "maymaysa ti amami, ngem agduma ti inami"

Genesis 20:13

kinunak kenkuana
"kinunak kenni Sara"

ipakitam kaniak ti kinapudnom a kas asawak
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ipakitam ti kinapudnom kaniak babaen iti panangaramidmo iti daytoy"

Iti tunggal lugar a papananta
"Iti sadinoman a papananta"

ibagam maipapan kaniak, "Isuna ket kabsatko a lalaki."
"ibagam kadagiti tattao nga agnanaed sadiay nga agkabsatta"

baka
Ti dakdakamatenna daytoy ket dagiti adu a kita ti baka wenno kalakian a baka nga usaren dagiti tattao a mangguyod kadagiti nadagsen nga awit wenno mangaramid kadagiti narigat a trabaho. Masansan a dagitoy ket agparisda nga agtrabaho.

Genesis 20:15

Kinuna ni Abimelec

"kinuna ni Abimelec kenni Abraham"

Kitaem

Ditoy ken idia bersikulo 16 ti sao a "kitaem" ket manginayon iti pannakaiyunay-unay kadagiti sumaganad.

Aggianka iti sadinoman a pakaay-ayoam

"Aгнаedka iti sadinoman a kayatmo"

sangaribu

"sangaribu"

Daytoy ti mangakkob iti aniaman a babak kenka iti imatang ti amin

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "It-itedko kenkuana daytoy, tapno iti kasta ket saan a panunoten iti asinoman a kaduayo a nakaaramidka iti biddut "

iti imatang

"iti panunot" wenno "iti kapanunotan"

iti sangoanan ti tunggal maysa, naan-anayka a nalinteg

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "a mangipaneknek iti tunggal maysa nga awan nagbiddutam."

Genesis 20:17

baog

"awanan kabaelan a maaddaan iti anak"

gapu kenni Sara nga asawa ni Abraham

"gapu ta innala ni Abimelec ti asawa ni Abraham a ni Sarah"

Chapter 21

¹ Impangag ni Yahweh ni Sarah kas imbagana nga aramidenna, ket inaramid ni Yahweh para kenni Sara ti kas iti inkarina. ² Nagsikog ni Sara ket inyanakna ti anakna a lalaki kenni Abraham iti kinalakayna, iti naikeddeng a tiempo kas imbaga ti Dios kenkuana. ³ Pinanaganaan ni Abraham ti putotna kenni Sara, iti Isaac. ⁴ Kinugit ni Abraham ni Isaac nga anakna idi walo nga aldawna, kas imbilin ti Dios kenkuana. ⁵ Sangagasut ti tawen ni Abraham idi naiyanak ni Isaac kenkuana. ⁶ Kinuna ni Sarah, "Pinagkatawanak ti Dios; tunggal maysa a makangngeg ket makipagkatawanto kaniak." ⁷ Kinunana pay, "Siasino ngay koma iti nakaibaga kenni Abraham nga agpasusonto ni Sarah kadagiti ubbing, nupay kasta inyanakko ti putotna iti kinalakayna!" ⁸ Dimmakkel ti ubing ket napusot, ket nagparambak ni Abraham iti dakkel a padaya iti aldaw a pannakapusot ni Isaac. ⁹ Nakita ni Sara ti anak ni Hagar a taga-Egipto, nga anakna kenni Abraham, nga aguy- uyaw. ¹⁰ Isu a kinunana kenni Abraham, " Papanawem daytoy a tagabu a babai ken ti anakna: Ta saanko a kayat a makipagtawid ti anakna iti anakko, a ni Isaac." ¹¹ Daytoy ket naladingit unay a banag kenni Abraham gapu iti anakna. ¹² Ngem kinuna ti Dios kenni Abraham, saanka nga agladingit gapu iti ubing a lalaki, ken gapu iti tagabum a babai. Denggem dagiti amin nga ibagana maipanggep iti daytoy a banag, gapu ta babaen kenni Isaac a mapanagananto dagiti kaputotam. ¹³ Pagbalineкто met ti anak ti tagabum a babai a maysa a nasion, gapu ta isuna ket kaputotam." ¹⁴ Bimmangon ni Abraham iti nasapa iti dayta a bigat, nangala iti tinapay ken danum a naikarga iti supot a lalat ket intedna kenni Hagar, inkabilna daytoy iti abagana. Intedna kenkuana ti ubing a lalaki ket imbagana a pumanaw isuna. Pimmanaw ket nagkalkallautang iti let-ang ti Beerseba. ¹⁵ Idi naibusen ti danum iti supot a lalat, pinanawanna ti ubing iti sirok ti maysa a narukbos a kayo. ¹⁶ Ket pimmanaw isuna, ket nagtugaw iti saan unay nga adayo manipud iti ubing, ti kaadayona ket kas iti kaadayo ti naibiat a pana, ta kinunana, "Saanko kayat a buyaen ti pannakatay ti ubing." Bayat iti panagtugtugawna iti saan unay nga adayo, nagpukkaw isuna ket nagsangit. ¹⁷ Nangngeg ti Dios ti timek ti ubing, ket inawagan ti anghel ti Apo ni Hagar, ket kinunana kenkuana, "Ania ti mangrirribok kenka Hagar? Saanka nga agbuteng, ta nangeg ti Dios ti timek ti ubing iti ayanna. ¹⁸ Tumakderka, bangonem ti ubing ken pabilgem isuna; ta pagbalineкто isuna a maysa a naindaklan a nasion." ¹⁹ Ket, linukatan ti Dios ti matana, ket nakitana ti maysa a bubon. Napan na insakdo ti supot a lalat iti danum, ket pinainomna ti ubing a lalaki. ²⁰ Ti Dios ket adda iti ubing, ket dimmakkel isuna. Nagnaed isuna idia let-ang ket nagbalin isuna a pumapana. ²¹ Nagnaed isuna idia let-ang ti Paran, ket nangala ti inana iti asawaenna manipud iti daga ti Egipto. ²² Napasamak iti dayta a tiempo a ni Abimelek kenni Pikol a kapitan ti armadana ket nakiao kenni Abraham, a kinunana, "Ti Dios ket adda kenka iti amin nga ar-aramidem. ²³ Ita ngarud agsapataka kaniak ditoy babaen iti Dios a saannakto nga allilawen, uray dagiti annakko, wenna kadagiti kaputotak. Ipakitam kaniak ken iti daga a pagnanaedam ti kinapudnom a kas iti kinapudno nga impakitak kenka." ²⁴ Kinuna ni Abraham, "Isapatak." ²⁵ Nagriri met ni Abraham kenni Abimelek maipanggep iti bubon ti danum nga inagaw dagiti adipen ni Abimelech manipud kenkuana. ²⁶ Kinuna ni Abimelek, "Saanko nga ammo no siasino ti nangaramid iti daytoy a banag. Saanmo nga imbagbaga idi kaniak sakbay ita; Saanko pay a nangnangangan ti maipanggep iti daytoy agingga ita nga aldaw." ²⁷ Isu a nangala ni Abraham iti karnero ken baka ket intedna kenni Abimelek, ket nagtulag dagiti dua a lallaki. ²⁸ Ket nangilasin ni Abraham iti pito a kaba-ian a karnero manipud iti arban. ²⁹ Kinuna ni Abimelec kenni Abraham, "Ania ti kayat a sawen dagitoy pito a babai a karnero nga inlasinmo? ³⁰ Simmungbat isuna, "Dagitoy pito a babai a karnero ket awatem manipud iti imak, tapno agbalin a saksi para kaniak, a kinalik daytoy a bubon. ³¹ Isu nga inawaganna dayta a lugar iti Beerseba, gaputa ta nagkinnarida a dua. ³² Nagtulagda idia Beerseba, ket kalpasanna, nagsubli ni Abimelec ken ni Picol a kapitan ti armadana iti daga dagiti Filisteo. ³³ Nagmula ni Abraham iti kayo a tamarisko idia Beerseba. Sadiay, nagdayaw isuna kenni Yahweh, ti agnanayon a Dios. ³⁴ Nagtalinaed a gangannaet ni Abraham iti daga dagiti Filisteo iti adu nga al-aldaw.

Genesis 21:1

Impangag ni Yahweh ni Sarah

Ti ragup ti sasao nga "impangag ni Yahweh" ket ipakpakitana iti panangtulong wenna panangukom iti maysa a tao. Dakdakamatenna ditoy ti panangtulong ni Yahweh kenni Sarah a maaddaan

iti anak Mabalin a Maipatarus a kas iti: "tinulongan ni Yahweh ni Sarah.

inyanakna ti anakna a lalaki kenni Abraham
"inyanakna ti anak da kenni Abraham "

iti kinalakayna
" idi lakay unayen ni Abraham"

naikeddeng a tiempo kas imbaga ti Dios kenkuana.
 "iti apag-isu a tiempo nga imbaga ti Dios kenkuana a mapasamak"

Pinanaganan ni Abraham ti putotna kenni Sara, iti Isaac.
 "Pinanaganan ni Abraham ti kaipasngay a putotna, nga impasngay ni Sarah, iti Isaac" wenno "pinanaganan ni Abraham ti putotna iti Isaac"

Kinugit ni Abraham ni Isaac idi walo nga aldawnan
 "Idi walo nga aldawen ni Isaac, kinugit isuna ni Abraham"

walo nga aldaw
 "8 nga aldaw"

kas naibilin kenkuana.
 "kas naibilin nga aramiden ni Abraham"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:5

Sangagasut
 "100"

pinagkatawanak ti Dios
 Nagkatawa ni Sarah gapu ta nasdaaw ken naragsakan isuna. Mabalina a Maipatarus a kas iti: pinagrag-onak ti Dios."

tunggal maysa a makangngeg
 Mabalina a Maipatarus a kas iti: "tunggal maysa a makangge maipapan iti inaramid ti Dios kaniak" (UDB)

"Siasino ngay koma ti nakaibaga kenni Abraham a ni Sarah ket agpasusunto iti ubing."
 Daytoy ket "saludsod a rhetorical" a mangipagpaganetget no kasano a maadaan ni Sarah iti anak. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Awan ti siasinoman a nangibaga kenni Abraham, 'Agpasusunto ni Sarah iti ubing.' "

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:8

ti anak ni Hagar a taga Egipto, nga anakna kenni Abraham
 Ti nagan ti anak a lalaki ni Hagar ket mabalina nga ibaga iti nalawag. Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Ismael, nga anak a lalaki ni Hagar a taga Egipto kenni Abraham."

aguy- uyaw
 "katkatawaanna ni Isaac"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:10

kinunana kenni Abraham
 "Kinuna ni Sarah kenni Abraham"

Papanawem
 "Ibaonmo iti adayu"

daytoy tagabu a babai ken ti anakna
 Ti dakdakamatenna daytoy ket ni Hagar ken ni Ismael. Nalabit a saan ida a dinakamat ni Sarah babaen iti naganda gapu ta kaungetna ida.

iti anakko, kenni Isaac
 "Ti anakko a ni Isaac"

Daytoy ket naladingit unay a banag kenni Abraham
 "Nagliday unay ni Abraham maipapan iti imbaga ni Sarah.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:12

saanka nga agliday gapu iti ubing a lalaki, ken iti tagabum a babai
 "saanka nga agdanag maipapan iti ubing ken iti tagabum"

Denggem dagiti ibagana ken dagiti amin a sawenna maipapan iti daytoy a banag
 Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Aramidem amin nga ibaga ni Sarah kenka maipanggep kadakuada"

gapu ta babaen kenni Isaac a mapanagananto dagiti kaputotam
 Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Gapu ta ni Isaac ti pagtaudanto dagiti amin a kaputotan" wenno "Ni Isaac ket isunto ti agbalin nga ama dagiti kaputotan nga inkarik nga itedko kenka (UDB)

Pagabalineкто met ti anak ti tagabom a babai a maysa a nation
 Mabalina a Maipatarus a kas iti: "Aramideкто met dagiti kaputotan ti anak lalaki ti tagabum a babai nga agbalin a dakkel a nasion" wenno "Pagabalineкто met a kapuonan ti dakkel a nasion ti anak a lalaki ti tagabum a babai."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:14

tinapay
 Daytoy ket mabalina a dakdakamatenna ti sapasap a taraon (kasla idiay UDB).

danum a naikarga iti supot a lalat
 "maysa supot a danum." Ti pagkargaan ti danum ket naaramid manipud iti lalat ti ayup.

Idi naibus ti danum iti supot a lalat

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Idi naibusen ti danum a karga ti supot"

ti kaadayona ket kas iti kaadayo ti naibiat a pana

Dakdakamaten daytoy ti kaadayo ti imbiat a pana ti maysa a tao. Daytoy ket agarup 100 a metro.

Saanko kayat a buyaen ti pannakatay ti ubing

"Saanko kayat a maimatangan ti pannakatay ti ubing"

nagpukkaw ken nagsangit isuna

"nagriaw iti napigsa sa nagsangit" wenna nagsangit iti napigsa"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:17

timek ti ubing a lalaki

"Ti timek ti ubing" wenna "ti uni ni Ismael" (UDB)

ti anghel ti Apo

"maysa nga agipadpadamag a naggapu iti Dios" wenna "Tagaidanun iti damag manipud iti Dios"

langit

Ditoy ti dakdakamaten ti "Langit" ket ti lugar a pagnanaedan ti Dios

Ania ti mangririribok kenka

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "ania ti napasamak" wenna "apay nga agsangangitka"

ti timek ti ubing a lalaki iti ayanna

"ti uni ti ubing a lalaki a nakaidda sadiay"

bangonem ti ubing a lalaki

"tulangam a tumakder ti ubing a lalaki "

pagbalineкто isuna a maysa a dakkel a nasion

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Pagbalineкто ti kaputotanna a maysa a dakkel a nasion" wenna "pagbalineкто isuna a kapuonan iti maysa a dakkel a nasion"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:19

linukatan ti Dios ti matana, ket nakitana

"impakita ti Dios kenni Hagar (UDB).

ti lalat

"Ti pagkargaan a naaramid manipud iti lalat" wenna "ti supot"

ti ubing a lalaki

"ti ubing a lalaki" wenna "ni Ismael"

Ti Dios ket adda iti ubing a lalaki

"Tartarabayen ti Dios ti ubing" wenna "Binendisionan ti Dios ti ubing"

nagbalin isuna a pumapana

Mabalin a Maipatarus a kas iti: nagbalin a nalaing iti panagaramat iti bai ken kadagiti pana."

nangala ti inana iti asawaenna

"nangala ni Hagar iti asawaen ni Ismael"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:22

Napasamak nga iti dayta a tiempo

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar ditoy tapno markaanna iti pangrugian ti baro a paset ti istoria. No iti pagsasaoyo ket adda wagas para iti panangaramid iti daytoy, mabalinmo met nga nga usaren ditoy.

Picol

kapitan

"Mangidadaulo"

armadana

Ti sao a "na" ket dakdakamtena ni Abimelec.

Ti Dios ket adda kenka iti amin nga ar-aramidem

"Bendisionan iti Dios ti amin nga ar-aramidem"

Ita ngarud

"ngarud"

agsapataka ita kaniak ditoy babaen iti Dios

"ikarim kaniak iti nagan ti Dios" wenna "Ikarim kaniak ken iti Dios a kas saksim"

saannakto nga allilawen

"a saanka nga agulbod kaniak"

iti daga

"Kadagiti tattao iti daga"

tulag iti kinamatalek

Dagiti dua a lallaki ket nangaramidda iti katulagan iti maysa ken maysa. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Kinamatalek gapu iti katulaganta" or "kinamatalek" wenna "kinapudno."

Ikarik

"Isapatak nga ipakita kenka iti kinasayaat nga impakitam kaniak"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:25

Nagriri met ni Abraham kenni Abimelec maipanggep iti bubon nga inagawna manipud kenkuana

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Tinubngar met ni Abraham ni Abimelec gaputa inagaw dagiti adipen ni Abimelec ti maysa kadagiti bubon ni Abraham"

inagawna manipud kenkuana

"Innalana manipud kenni Abraham" wenno "inagawna " (UDB)

Saanko pay daytoy a nangnangegan agingga ita nga aldaw

Mabalin a Maipatarus a kas iti: Daytoy iti damu a mangegko ti maipapan iti daytoy"

tulag

No agaramid dagiti tattao iti maysa tulag iti tunggal maysa, agkinnarida a mangaramidda iti maysa banag, ket kasapulan nga tungplenda daytoy.

Nangala ni Abraham iti karnero ken baka ket intedna kenni Abimelec

Daytoy ket pagilasinan iti panaggayem ket immannugot ni Abraham nga agaramidda iti katulagan kenni Abimelec.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:28

nangilasin ni Abraham iti pito a kabaian a karnero manipud iti arban

"Nangisina ni Abraham iti pito a babbai a karnero manipud iti arban"

Ania ti kayat a sawen dagitoy pito a kabaian a karnero nga inlasinmo?

"Apay nga inlasinmo dagitoy pito a karnero manipud iti arban?"

nga awatem

"alaem"

manipud iti imak
naggapu kaniak

tapno daytoy ket mabalin a saksi para kaniak

Mabalin a Maipatarus a kas iti: tapno paneknekak iti tunggal maysa"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:31

inawaganna dayta a lugar

"Inawagan ni Abraham dayta a lugar"

Beerseba

Ti mangipatpatarus ket mabalin met a mangnayon iti "footnote" nga iti kayat a sawen ti Beerseba ket mabalin "bubon ti kari" w enno "bubon ti pito,"

nagkinnarida a dua

"nagkinnari da Abraham ken Abimelec"

Picol

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idia [GEN 21:22](#).

nagsublida iti daga dagiti Filisteo
"nagsubli iti daga dagiti Filisteo"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Genesis 21:33

iti kayo a tamarisko

Dakdakamatenna daytoy ti berde a kayo a mabalin nga agtubo iti let-ang. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "maysa a kayo."

agnanayon a Dios

"ti agnanayon a Dios"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/21]]

Chapter 22

¹ Napasamak a kalpasan dagitoy a banbanag ket pinadas ti Dios ni Abraham. Kinunana kenkuana, "Abraham!" Kinuna ni Abraham, "Adtoyak." ² Ket kinuna ti Dios, "Alaem ti anakmo, ti kakaisuna nga anakmo, a dungdungoem, ni Isaac, ket mapankayo idia y daga ti Moria. Idatonmo isuna a kas daton a mapuoran iti maysa kadagiti bantay sadiay, nga ibagakto kenka." ³ Isu a nasapa a bimmangon ni Abraham iti bigbigat, insaganana ti asnona, ken nangikuyog iti dua nga agtutubo a lalaki nga adipenna, kasta met ni Isaac nga anakna. Nangputed iti kayo para iti daton a mapuoran, ket nagdaliasatda iti lugar nga imbaga ti Dios kenkuana. ⁴ Iti maikatlo nga aldaw, timmangad ni Abraham ket nakitana ti lugar iti adayo. ⁵ Imbaga ni Abraham kadagiti agtutubo a lallaki nga adipenna, agbatikayo ditoy a kaduayo ti asno, ket mapanak ken ti ubing idia y. Agdayawkami ket subliandakayonto. ⁶ Ket innala ni Abraham ti kayo para iti daton a mapuoran ket impabaklay kenni Isaac a putotna. Innalana ti beggang ken ti kutsilyo; ket napanda a dua. ⁷ Nagsao ni Isaac kenni Abraham nga amana ket kinunana, "Ama," ket kinunana, "Adtoyak, anakko." Kinunana, "Kitaem, adda ditoy ti beggang ken ti kayo, ngem ayanna ti kordero a para iti daton a mapuoran?" ⁸ Kinuna ni Abraham, "Mangipaayto ti Dios iti kordero a para iti daton a mapuoran, anakko. "Isu nga intuloyda a dua iti napan. ⁹ Idi nakagtengda iti lugar nga imbaga ti Dios kenkuana, nangbangon ni Abraham iti altar sadiay ket imparabawna ti kayo iti daytoy. Kalpasanna, pinungona ni Isaac nga anakna, ket impaidana iti altar, iti rabaw ti kayo. ¹⁰ Ginaw-at ni Abraham ti kutsilyo tapno patayenna ti anakna. ¹¹ Kalpasanna, inawagan isuna ti anghel ni Yahweh manipud langit a kinunana, "Abraham, Abraham!" ket kinunana, "Adtoyak." ¹² Kinunana, "Saanmo a sagiden ti ubing a lalaki, wenno agaramid iti aniaman a banag a mangdangran kenkuana, ta ita, ammokon nga agbutengka iti Dios, gapu ta saanmo nga impaidam ti anakmo a kakaisuna manipud kaniak." ¹³ Timmangad ni Abraham ket pagammoan, iti likudanna ket adda kalakian a karnero a naisalat dagiti sarana iti narukbos a kayo. Napan ni Abraham ket innalana ti kalakian a karnero ket indatonna a kas daton a mapuoran imbes a ti anakna a lalaki. ¹⁴ Isu a pinanaganan ni Abraham dayta a lugar iti "Isabet ni Yahweh" ket maibagbaga agingga iti daytoy nga aldaw, "Iti rabaw ti bantay ni Yahweh, maisabetto." ¹⁵ Inawagan ti anghel ni Yahweh ni Abraham iti maikadua a daras manipud langit ¹⁶ ket kinunana - daytoy ket sasao a nagtaud kenni Yahweh, "Sinapataak iti bagik a gapu ta inaramidmo daytoy a banag, ken saanmo nga impaidam ti kakaisuna nga anakmo a lalaki, ¹⁷ pudno a bendisionankannto ken paaduekto ti kaputotam a kas iti kaadu dagiti bituen sadi langit, ken kas iti darat iti igid ti baybay; ken tagikuaento ti kaputotam ti ruangan dagiti kabusorda. ¹⁸ Babaen kadagiti kaputotam ket mabendisionanto amin a nasion ditoy daga, gapu ta nagtulnogka iti timekko." ¹⁹ Nagsubli ngarud ni Abraham iti ayan dagiti agtutubo nga adipenna, ket pimmanawda ken nagkukuyogda a napan idia y Beerseba, ket nagnaed isuna idia y Beerseba. ²⁰ Napasamak a kalpasan dagitoy a banbanag ket naipadamag kenni Abraham, "Naganak met ni Milka, para iti kabsatmo a ni Nahor. ²¹ Isuda ket ni Uz nga inauna, ni Buz a kabsatna a lalaki, ni Kemuel nga ama ni Aram, ²² ni Kesed, ni Hazo, ni Pildas, ni Jidlap ken ni Betuel. ²³ Ni Betuel ti ama ni Rebecca. Dagitoy dagiti walo nga inyanak ni Milka kenni Nahor, a kabsat a lalaki ni Abraham. ²⁴ Inyanak met ti inkabbalayna nga agnagan iti Reuma, da Teba, Taaz ken Maaca.

Genesis 22:1

kalpasan dagitoy a banbanag

Daytoy ket nausar a mangmarka iti pangrugian ti baro nga istoria. No ti pagsasaoyo ket adda iti wagas a mangaramid iti daytoy, mabalinyo met nga usaren ditoy.

kalpasan dagitoy a banbanag

Ti ragup ti sasao a "kalpasan dagitoy a banbanag" ket dakdakamatenna iti pasamak idia y kapitulo 21.

pinadas

Inusar ti Dios daytoy a padas tapno maiparangarang iti kinapudno ni Abraham.

Adtoyak.

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Apay" wenno "Ania dayta?" wenno "dumdumngegak"

Alaem ti anakmo, ti kakaisuna nga anakmo, a dungdungoem, a ni Isaac

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Uray no ay-ayatem isuna, alaem ni Isaac, a bugbugtong nga anakmo"

dungdungoem

Daytoy nga ayat ket naggapu iti Dios ken panangilala iti siasinoman aniaman iti ar-aramidenda.

daga ti Moria

"ti daga a maaw-awagan iti Moria"

insaganana ti asnona

"kinargaanna ti asnona" wenno "inkabilna iti asnona ti amin a kasapulanna nga agdaliasat"

agtutubo a lalaki

"iti dua nga adipenna nga agtububo a lalaki" (UDB)

ket nagdaliasatda

"nangrugi a nagdaliasat" wenno " nangrugi a magna (UDB)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:4**nakitana ti lugar iti adayo**

"nakitana iti adayo ti lugar nga imbaga ti Dios"

ket impabaklayna kenni Isaac a putotna

"Impaawitna kenni Isaac"

Innalana ti kutsiyo

"Binagkat ni Abraham"

ti apuy

"pagaron" (UDB).mabalin a daytoy ket banga a naglaon iti beggang wenno pagsilawan wenno lampara.

ket napanda a dua

"pimmanawda a dua" wenno " nagkuyogda a napan

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:7**Amak**

Daytoy ket nadungngo a wagas a pannakisarita ti anak iti amana.

Adtoyak

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [GEN 22:1](#).

anakko

Daytoy ket nadungngo a wagas a pannakisarita ti ama iti anakna.

ti apuy

Kitaem no kasanon nga impatarus daytoy idia [GEN 22:6](#).

iti kordero a para iti daton a mapuoran?

"ti karnero nga itedmo a kas mapuoran a daton

mangipaayto ti Dios iti kordero a para iti daton a mapuoran

Mabalin a Maipatarus a kas iti: Ti Dios ti makaamo iti dayta a kasapulan

mangipaayto

"mangpili" wenno " agpili " wenno "mangted"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:9**Idi nakagtengda**

Idi nakadanon da Abraham ken Isaac iti lugar

pinungona

"ginalutanna"

iti altar, iti rabaw ti kayo.

Mabalin a Maipatarus a kas iti: Iti rabaw ti kayo a naiparabaw iti altar

Ginaw-at ni Abraham ti kutsilyo

"pinidutna ti imuko"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:11**Adtoyak**

Kitaem no kasanon nga impatarus daytoy idia [GEN 22:1](#).

saanmo a sagiden ti ubing a lalaki, kasta met a saanka nga agaramid iti aniaman a mangdangran kenkuana
Mabalin a Maipatarus a kas iti: "saanmo a dangran ti ubing iti aniaman a wagas."

buteng

Dakdakamaten daytoy ti nalaus unay a panagraem iti Dios ken maipakita dayta a panagraem babaen iti panagtulnog kenkuana.

kitaem ta

"gapu ta nakitak dayta"

saanmo nga impaidam ti anakmo...manipud kaniak

"saanka a nagkedked a mangited iti anakmo...kaniak

manipud kaniak

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [GEN 22:1](#).

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:13**pagammoan**

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket pakpakdaaranna tayo tapno indengantayo ti nakakaskasdaaw a mapasamak.

napan ket innalana ti kalakian a karnero

"Napan iti ayan ti karnero ket innalana"

"Isabet ni Yaweh"

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Ipaay ni Yahweh no ania iti kasapulan"

daytoy nga aldaw

Mabalin a Maipatarus a kas iti: "uray ita"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:15**Anghel ni Yahweh**

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [GEN 22:1](#).

maikadua a daras manipud langit

Ditoy ti sao a "langit" ket dakdakamatenna ti disso a pagnanaedan ti Dios.

insapatak iti bagik

Mabalin a Maipatarus a kas iti: Inkarik ken siak ti saksi." Imbaga ni Yahweh ti "iti bagik" tapno ipanamnamana kenni Abraham nga aramidenna no ania ti inkarina nga aramidena.

inaramidmo daytoy a banag

"nagtulnogka kaniak"

ti kakaisuna nga anakmo

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [GEN 22:1](#).

Awan duadua a bendisionankanto

"sigurado a mabendisionan"

ket paaduekto ti kaputotam

Paaduekto manen ti kaputotam" wenno "pagbalinekto a nakaad-du unay ti kaputotam"

kas kaadu dagiti bituen sadi langit, ken kas iti kadaratan iti igid ti baybay

Inyasping ti Dios ti kaputotan ni Abraham kadagiti bituen ken iti darat. Kas iti saan a kabaelan a bilangen dagiti tattao iti kinaadu ti bilang dagiti bituen wenno dagiti binukel ti darat, kastanto met ti kaadu ti kaputotan ni Abraham a saanto a kabaelan a bilangen dagiti tao. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "saan a mabilang". "

kas kadagiti bituen sadi langit

Ditoy ti sao a "langit" ket dakdakamatenna iti isuamin a makitkitatayo ditoy ngatoen ti daga karaman ti init, bulan ken bitbtuen. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "tangatang"

tagikuaento ti kaputotam ti ruangan dagiti kabusorda.

Kayat a sawen daytoy "abakendanto dagiti kabusorda." Rakrakenento ti Armada ti ruangan dagiti kabusorda' dagiti ciudad ket pamekenda.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:18

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

ken mabendisionanto amin a nasion ditoy daga

"Siak, ti Apo, bendisionakto amin a tao nga agnanaed iti amin a disso"

gapu ta nagtulnogka ti timekko

Mabalin a Maipatarus a kas iti: tinungpalmo no ania ti imbagak" wenno " nagtulnogka kaniak."

nagsubli ni Abraham

Ni laeng Abraham ti napanaganan gapu ta isuna ti Ama, ngem kaawatan a simmurot ti anakna kenkuana. Mabalin a Maipatarus a kas iti: "Nagsubli ni Abraham ken ti anakna."

Agtutubo

" dagiti adipen" (UDB)

pimmanawda

"pinanawanda dayta a lugar"

nagnaed isuna idia Beerseba.

Ni laeng Abraham ti naibaga gapu ta isuna ket mangidadaulo iti pamilana, ngem kaawatan a kaduana ti pamiliana kasta met dagiti adipenna. Mabalin a Maipatarus a kas iti: Nagnaed da Abraham ken dagiti tattaona idia Beerseba."

Genesis 22:20**Napasamak a kalpasan dagitoy a banbanag**

" Kalpasan dagitoy a pasamak." Ti ragup dagiti sasao a "dagitoy a banbanag" ket dakdakamatenna dagiti pasamak idia Genesis 22:1-19.

naibaga dagitoy a banbanag kenni Abraham

Naibaga kenni Abraham" adda iti nangibaga kenni Abraham"

Milka

Daytoy ket nagan iti babai.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/22]]

Genesis 22:23**inkabbalayna**

Kadagidiay a tiempo, saan laeng a maymaysa ti asawa dagiti lallaki nu pay saan a maibilang a pudpudno wenno legal nga asawa dagiti ikabbalay ti maysa a lalaki.

Chapter 23

¹ Nagbiag ni Sarah iti sangagasut duapulo ket pito a tawen. Daytoy ti dagup ti tawen ti panagbiag ni Sarah. ² Natay ni Sarah idia Kiriath Arba, dayta ket, Hebron, iti daga ti Canaan. Nagladingit ken dinung-awan ni Abraham ni Sarah. ³ Kalpasanna, timmakder ni Abraham ket pimmanaw manipud iti ayan ti natay nga asawana, ket nakisao kadagiti lallaki nga annak ni Het, a kinunana, ⁴ "Maysaak a ganggannaet a makipagnanaed kadakayo. Pangngaasiyo ta patgandak a manggatang iti maysa a daga a pagitaneman, tapno maitabonko ti minatayko." ⁵ Simmungbat dagiti lallaki nga annak ni Het kenni Abraham, a kunada, ⁶ "Denggennakami, apo. Sika ket prinsipen ti Dios kadakami, itabonmo ti minataymo kadagiti kasasayaatan a pagitantanemanmi. Awan kadakami ti agkedkedto kenka iti tanemna, tapno maitabonmo ti minataymo." ⁷ Timmakder ni Abraham ket nagparintumeng iti sangoanan dagiti tattao iti dayta a daga, kadagiti lallaki nga annak ni Het. ⁸ Kinasaona ida, a kunana, "No umanamongkayo a rumbeng nga itabonko ti minatayko, denggendak ngarud ket makipakpakaasiyo kenni Efron nga annak ni Zohar, para kaniak. ⁹ Dawatenyo kenkuana nga ilakona kaniak ti rukib ti Macpela, a kukuana, nga adda iti pungto ti taltalonna. Ilakona kaniak iti maitutop a bayadna iti imatang ti kaaduan kas maysa a sanikua a mausar a pagitaneman." ¹⁰ Ita, ni Efron ket agtugtugaw a kadua dagiti lallaki nga annak ni Het, ket simmungbat ni Efron a Heteo kenni Abraham iti panagdengngeg dagiti lallaki nga annak ni Het, kadagiti amin a napan iti ruangan iti siudadna, a kunana, ¹¹ "Saan, apok, denggennak. Itedko kenka ti taltalon, ken ti rukib nga adda iti daytoy. Itedko kenka iti imatang dagiti annak dagiti tattao. Itedko kenka tapno itabonmo ti minataymo." ¹² Ket nagkurno ni Abraham iti sangoanan dagiti tattao iti dayta a daga. ¹³ Kinasaona ni Efron a mangmangngeg dagiti tattao iti dayta a daga, a kunana, "Ngem no sipapaluboska, pangngaasim ta denggennak. Bayadak ti taltalon. Alaem ti kuarta manipud kaniak, ket itabonko ti minatayko sadiay." ¹⁴ Sinungbatan ni Efron ni Abraham, a kinunana, ¹⁵ "Pangngaasim, apok, denggennak. Ti paset ti daga ket aggatad iti uppat a gasut a bagi ti pirak, ania ngay dayta kadata? Itabonmo ti minataymo." ¹⁶ Dimngeg ni Abraham kenni Efron ket nangtimbang ni Abraham iti gatad nga uppat a gasut a pirak segun iti imbaga ni Efron kabayatan a dedenggen dagiti lallaki nga annak ni Het, uppat a gasut a bagi ti pirak, a maiyannurot iti timbang nga us-usaren dagiti agtagtagilako. ¹⁷ Isu a ti taltalon ni Efron, nga adda idia Macpela a kabangibang ti Mamre, ti taltalon ken ti rukib nga adda iti daytoy, ken amin a kaykayo nga adda iti taltalon ken ti amin nga adda iti aglawlaw ti beddengna, ket naited ¹⁸ kenni Abraham babaen iti pananggatangna iti daytoy iti imatang dagiti lallaki nga annak ni Het, ken iti sangoanan dagiti napan idia ruangan ti siudadna. ¹⁹ Kalpasan daytoy, intabon ni Abraham ni Sarah nga asawana iti rukib nga adda iti taltalon ti Macpela, a kabangibang ti Mamre, nga isu ti Hebron, iti daga ti Canaan. ²⁰ Isu a ti taltalon ken ti rukib nga adda sadiay ket naipaima kenni Abraham kas maysa a sanikua a pagitaneman manipud kadagiti lallaki nga annak ni Het.

Genesis 23:1

Nagbiag ni Sarah iti sangagasut duapulo ket pito a tawen

"Nagbiag ni Sara ti 127 a tawen"

Kiriath Arba

Daytoy ket nagan iti siudad.

Nagladingit ken dinung-awan ni Abraham ni Sarah

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "Nagliday unay ni Abraham ken nagsangit gapu ta natay ni Sarah"

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)

Genesis 23:3

timmakder ni Abraham ket pimmanaw manipud iti ayan ti natay nga asawana

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "timmakder ket pinanawanna ti bangkay"

dagiti annak ni Het

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "dagiti kaputotan ni Het"

Pangngaasiyo ta patgandak a manggatang iti maysa a daga

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "Ilakuandak iti maysa a daga" wenno "palubosandak a gumatang iti maysa a paset ti daga"

ti minatayko

Ti kayatna a sawen daytoy ket "ti bagi ti natay a tao nga ay-ayatek." Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "ti bagi ti asawak" wenno "ti asawak" wenno "ti maysa nga ay-ayatek"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

Genesis 23:5

dagiti annak ni Het

Kitaenyo no kasanoyo nga ipatarus daytoy idia
[GEN 23:3](#).

apo

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar a mangipakita ti panagraem kenni Abraham.

prinsipe ti Dios

Ti mabalin a kayatna a sawen ket "nabileg a tao" (UDB) wenno "nabileg a mangidadaulo."

ti minataymo

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "ti ay-ayatem a maysa" wenno "ti asawam" wenno "ti bagi ti asawam"

kadagiti kasasayaatan a pagitantanemanmi

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "ti kasasayaatan a pagitantanemanmi a disso"

ti agkedkedto kenka iti tanemna

"ipaidam ti tanemna manipud kenka" wenno "agkedked nga itedna kenka ti tanemna"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

Genesis 23:7

nagruknoy

Ti kayatna a sawen daytoy ket ti panagdumog wenno panagparintumeng a mangipakita iti panagraem ken panagdayaw iti maysa a tao.

kadagiti tattao iti daya a daga, kadagiti annak ni Het
"kadagiti Heteo nga akinkukua iti daga"

Kinasaona ida

"nakisao isuna kadakuada"

Efron....Zohar

Dagitoy ket nagan iti lallaki

iti rukib ti Macpela, a kukuana, nga adda iti pungto iti taltalonna

"ti rukibna nga adda idia pungto iti taltalonna idia Macpela"

ti rukib ti Macpela

"ti rukib idia Macpela." Macpela ti nagan iti purok wenno rehion. Kukua ni Efron ti taltalon idia Macpela ken ti rukib nga adda iti taltalon.

a kukuana

Ni Efron ti makinkukua iti rukib.

nga adda iti pungto iti taltalonna

Ti rukib ket adda iti pungto ti taltalon ni Efron.

iti sangoananyo

"iti sangoananyo amin" (UDB) wenno "iti imatangyo"

sanikua

"paset ti daga a matagikuak ket mausarko"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

ti minatayko

Ti sao a "natay" ket mabalin nga ibaga kas "asawak" Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "ti asawak a natay" (Kitaen: Nominal Adjectives)

Genesis 23:10

ita

Daytoy a sao ket nausar ditoy tapno markaanna ti bagbaliwan ti istoria manipud pakaammo maipanggep kenni Efron.

Efron

Daytoy ti lalaki nga akinkukua iti rukib a kayat a gatangen ni Abraham.

dagiti lallaki nga annak ni Het

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia
[GEN 23:3](#)

iti panagdengngeg dagiti lallaki nga annak ni Het

Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "iti imatang Heteo" wenno "kabayatan nga agdingdingngeg dagiti Heteo" wenno "iti panagdengngegda"

kadagiti amin a napan iti ruangan iti siudadna

Ibagana daytoy no siasino kadagiti Heteo ti agdengdengngeg. Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "amin dagiti naguummong iti ruangan ti siudadna." Ti ruangan ti siudad ket isu ti pagsasarakan dagiti mangidadaulo iti siudad tapno agaramid kadagiti napapateg a pangngeddeng.

ti siudadna

Daytoy a ragup ti sasao ket ipakitana a ni Efron ket tao iti daya a siudad. Saanna a kayat a sawen a kukuana daytoy. Mabalin daytoy a maipatarus a kas iti: "ti siudad."

iti imatang dagiti annak dagiti tattao

"iti imatang dagiti annak ti tattao" wenno "kabayatan nga agbuybuya dagiti tattao"

tattao

Daytoy a ragup ti sasao ket ipakitana a ni Efron ket paset iti daya a bunggoy ti tattao. Saanna a kayat a sawen nga isuna iti mangidadaulo kadakuada.

Itedko kenka tapno itabonmo ti minataymo."

"itedko kenka. Itabonmo ti minataymo"

ti minataymo

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [\[linkerror:bible:notes:g-23-05-23-6\]](#)

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)
[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)

ruangan ti siudadna

Ti ruangan ti siudad ket sadiay ti pagsasarakan dagiti mangidadaulo iti siudad tapno agaramid ti napateg a pangngeddeng

ti apok

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar a mangipakita ti panagraem kenni Abraham

annak ti tattaok

Ti kayatna a sawen daytoy ket "kailliyak" wenno "padpadak a Heteo"

Genesis 23:12**dagiti tattao iti daya a daga**

"dagiti tattao nga agnanaed iti daya a disso"

a mangmangngeg dagiti tattao iti daya a daga

"kabayatan a dagiti tattao iti daya a daga ket agdengdengngeg"

Ngem no sipapaluboska

Ti sao a "ngem" ket ipakitana ti nagdumaan. Kayat ni Efron nga ited ti taltalon kenni Abraham; Kayat ni Abraham a bayadan daytoy. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Saan, ngem no sipapaluboska" wenno "Saan, ngem no umannamongka babaen iti daytoy."

Bayadak ti taltalon

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Ikkanka iti kuarta kas bayad ti taltalon"

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)
[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)

nagruknoy

Ti kayatna a sawen daytoy ket agrukob wenno agparintumeng iti nababa unay tapno sipapakumbaba nga ipakita ti panagraem ken panagdayaw iti maysa a tao (Kitaen: Symbolic Language)

ti minatayko

Ti "sao a "natay" ket mabalin nga ipatarus nga "asawa" Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "natay ti asawak" wenno "asawak" (Kitaen: Nominal Adjectives)

Genesis 23:14**Efron**

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 23:10](#).

Pangngaasim, apok, denggennak

"Denggennak, apok" wenno "Dumngegka koma kaniak, naasi a maestro"

Ti paset ti daga ket aggatad iti uppat a gasut a bagi ti pirak, ania ngay daya kadata?

Ti kayat a sawen ni Efron ket agsipud ta isuna ken ni Abraham ket agpada a nabaknang, ti 400 a bagi ti pirak ket bassit laeng a gatad. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Ti paset ti daga ket aggatad laeng iti uppat a gasut a bagi ti pirak. Para kaniam ken kaniak, daya ket awan."

uppat a gasut a bagi ti pirak

agarup 4.5 a kilos ti pirak

uppat a gasut**itabonmo ti minataymo**

"Mapanmo itabonmo ti minataymo"

ket nangtimbang ni Abraham iti uppat a gasut a bagi ti pirak sigun ti imbaga ni Efron

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Nangtimbang ni Abraham iti gatad ti pirak a para kenni Efron" wenno "Nangbilang ni Abraham iti gatad ti pirak"

ti gatad ti pirak a sinaona

"ti gatad ti pirak nga imbaga ni Efron"

iti imatang dagiti lallaki nga annak ni Het

AT: "iti imatang dagiti annak dagiti Heteo" wenno "kabayatan nga agdingdingngeg dagiti annak dagiti Heteo"

dagiti lallaki nga annak ni Het

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 23:3](#).

segun iti maiyannatop a pagtimbangann dagiti agtagtagilako.

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: kas panangusar ti ummo a pagrukudan ti kadagsen nga us-usaren dagiti agtagtagilako" wenno "tinimbangna ti pirak iti kapadpadana a wagas a us-usaren dagiti agtagtagilako."

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)
[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23\]\]](#)

ti apok

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar tapno mangipakita ti panagraem kenni Abraham.

Genesis 23:17**Macpela**

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 23:9](#).

Mamre

Daytoy ket maysa nga ili wenno bassit a siudad.

ti taltalon, ken ti rukib nga adda iti daytoy, ken amin a kaykayo

Daytoy a ragup ti sasao ket ipalawagna no ania ti kayat a sawen ti nagsurat idi insuratna "ti taltalon ni Efron." Saan laeng a ti taltalon, ngem kasta met ti rukib ken dagiti kaykayo idia taltalon.

ket naited kenni Abraham babaen iti pananggatangna
Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ginatang ni Abraham" wenno "nagbalin a kukua ni Abraham idi ginatangna daytoy" wenno "ginatang ni Abraham"

iti imatang dagiti lallaki nga annak dagiti Heteo

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "iti panagkita dagiti lallaki nga annak ni Het" wenno "kabayatan nga agbuybuya dagiti lallaki a kameng iti puli dagiti Heteo"

dagiti lallaki nga annak ni Heteo

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 23:3](#).

amin dagidiay napan idia ruangan ti siudadna.

Ibagana daytoy no siasino nga annak ti Heteo ti nakakita kenni Abraham idi gatanggenna ti daga. Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 23:10](#).

ti siudadna

Daytoy a ragup ti sasao ket ipakitana a naibilang ni Efron iti daya a siudad. Saanna a kayat a sawen a kukuana daytoy. AT: "ti siudad"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

ruangan ti siudadna

Ti ruangan ti siudad ket isu iti pagsasarakan dagiti opisyal ti siudad tapno agaramidda kadagiti napapateg a desisyon.

Genesis 23:19

Kalpasan daytoy

"Kalpasan a mangatangna ti taltalon"

rukib iti taltalon

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ti rukib idia taltalon"

iti taltalon ti Macpela

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ti taltalon idia Macpela"

nga isu, ti Hebron,

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) Ti Mamre ket sabali pay a nagan ti Hebron wenno 2) Ti Hebron ket dati a maaw-awagan iti Mamre wenno 3) ti Mamre ket asideg unay iti dakdakkal a Hebron, isu a dagiti tattao, nakairuamanda nga awagan daytoy iti Hebron.

Isu a ti taltalon ken ti rukib nga adda sadiay ket naited kenni Abraham kas maysa a sanikua a pagitaneman manipud kadagiti lallaki nga annak ni Heteo.

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Isu a ti taltalon ken ti rukib ket nagbalin a kukua ni Abraham a pangitabonan a disso idi ginatangna manipud kadagiti lallaki nga annak ni Het".

lallaki nga annak ni Het

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 23:3](#).

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/23]]

Chapter 24

¹ Ita, lakayen ni Abraham, lakay unayen, ket binendisionan ni Yahweh ni Abraham iti amin a banbanag. ² Kinuna ni Abraham iti adipenna a kalakayan iti pagtaenganna ken isu ti mangimatmaton iti amin nga adda kenni Abraham, "Ikabilmo ta imam iti baet dagiti luppok ³ ket pagsapataenka kenni Yahweh, a Dios ti langit ken Dios ti daga, a saankanto a mangala iti asawa para iti anakko manipud kadagiti annak dagiti taga-Canaan, a nangaramidak iti pagtaengak. ⁴ Ngem mapankanto iti pagiliak, ken kadagiti kabagiak, ket mangalaka iti asawa para iti anakko a ni Isaac." ⁵ Kinuna ti adipen kenkuana, "Kasano no saan a kayat ti babai a sumurot kaniak iti daytoy a daga? Masapul kadi nga umayko ikuyog ti anakmo ket isublik iti daga a naggapuam? ⁶ Kinuna ni Abraham kenkuana, "Siguradoem a saanmo nga isubli ti anakko sadiay! ⁷ Ni Yahweh a Dios ti langit, a nangala kaniak manipud iti balay ni amak ken manipud iti daga dagiti kabagiak, ken nagkari kaniak babaen iti napasnek a sapata a kunana, 'Itedkonto kadagiti kaputotam daytoy a daga,' ibaonnanto ti anghelna nga umuna kenka, ket mangalakanto iti asawaen ti anakko manipud sadiay. ⁸ Ngem no saan a kayat ti babai a sumurot kenka, mawayawayaankanto ngarud manipud iti daytoy a panagsapatam kaniak. Dayta laeng ta saan a mabalin nga isublim ti annakko sadiay." ⁹ Isu nga inkabil ti adipen ti imana iti baet ti luppok ni Abraham nga apona, ket nagsapata kenkuana maipanggep iti daytoy a banag. ¹⁰ Nangala ti adipen iti sangapulo a kamelio ti apona ket pimmanaw. Nangala pay isuna kadagiti amin a kita dagiti sagut manipud iti apona. Pimmanaw isuna ket napan iti rehion ti Aram Naharaim, iti siudad ni Nahor. ¹¹ Pinaginanana dagiti kamelio iti ruar ti siudad iti abay ti bubon. Rabii idin, ti tiempo a panagruruar dagiti babbai a mapan agsakdo. ¹² Ket kinunana, "Yahweh, Dios ti apok a ni Abraham, ipaaymo koma kaniak ti panagballigi iti daytoy nga aldaw ken ipakitam ti napudno a katulagam kenni apok a ni Abraham. ¹³ Kitaem, addaak ditoy nga agtaktakder iti abay ti ubbog, ket dagiti babbai a putot dagiti lallaki iti daytoy a siudad ket rummuarda nga umay agsakdo. ¹⁴ Kastoy koma ngarud iti mapasamak. No ibagak iti maysa a balasang, 'Pangngaasim ta ibabam ta karambam tapno makiinumak,' ket kunaenna kaniak, 'Uminomka, ken painumek met dagiti kameliom,' ket isunanto ti intudingmo para iti adipenmo a ni Isaac. Babaen iti daytoy a maammoak nga impakitam ti kinapudnom iti tulagmo iti apok." ¹⁵ Napasamak a sakbay a nalpasna ti panagsaritana, adtoy met ni Rebecca a rimmuar nga addaan iti karamba iti abagana. Ni Rebecca ket putot ni Betuel nga anak a lalaki ni Milca nga asawa ni Nahor a kabsat a lalaki ni Abraham. ¹⁶ Nakapinpintas unay ti balasang ken maysa isuna a birhen. Awan pay iti lalaki a nakikaidda kenkuana. Simmalog isuna iti ubbog ket pinunnona ti karambana, ket simmang-at. ¹⁷ Ket nagtaray ti adipen tapno sabtena isuna ket kinunana, "Pangngaasim ta ikkannak iti bassit a mainum manipud dita karambam." ¹⁸ Kinunana, Uminomka, apok," ket dagdagus nga imbabana ti karamba kadagiti imana, ket pinainomna. ¹⁹ Idi nalpasna isuna a pinainom, kinunana, "Agsakdoakto met iti para kadagiti kameliom, agingga a malpasda nga uminom." ²⁰ Isu a nagdardaras isuna ket imbukbokna ti naganan iti karambana iti paginuman dagiti ayup, ket nagtaray manen a nagsubli idia bubon tapno agsakdo, ket insakdoanna amin dagiti kamelio ti adipen. ²¹ Siuulimek a binuybuya isuna ti lalaki tapno makitana no pinagballigi ni Yahweh ti panagdaliasatna wenno saan. ²² Idi nalpas nga imminum dagiti kamelio, nangiruar ti lalaki iti balitok nga aritos ti agong nga agtimbang iti kagudua ti siklo, ²³ ken sinaludsodna, "Siasino ti akin anak kenka? Pangngaasim ta ibagam kaniak, adda kadi siled idia balay ni amam para kadakami a pagpalabasanmi iti rabii?" ²⁴ Kinuna ti balasang kenkuana, "Siak ket anak ni Betuel nga anak a lalaki ni Milca, nga inyanakna kenni Nahor." ²⁵ Kinunana pay kenkuana, "Addaankami iti adu a garami ken makan, ken kasta met iti siled a para kenka a pagpalabasan ti rabii." ²⁶ Ket nagkurno ti lalaki ken indaydayawna ni Yahweh. ²⁷ Kinunana, "Madaydayaw ni Yahweh a Dios ti amongko a ni Abraham, saanna a tinallikudan ti kinapudnona iti tulagna ken ti kinamapagtalkanna iti amongko. Iti biangko met, inturongnak a dagus ni Yahweh iti balay dagiti kabagian ti amongko." ²⁸ Kalpasanna, nagtaray ti balasang ket napanna imbaga iti sangabalayan ni nanangna ti maipanggep kadagitoy amin a banbanag. ²⁹ Ita, addaan ni Rebecca iti kabsat a lalaki, ket Laban ti naganna. Nagtaray ni Laban iti ruar, iti ayan ti lalaki nga adda iti kalsada iti abay ti ubbog. ³⁰ Idi nakitana ti aritos ti agong ken dagiti pulseras iti takiag ti kabsatna, ken idi nangngeganna dagiti sinao ni Rebecca a kabsatna, "Daytoy ti imbaga ti lalaki kaniak," napan isuna iti ayan ti lalaki, ket adda sadiay nga agtaktakder iti abay dagiti kamelio iti ayan ti ubbog. ³¹ Ket kinuna ni Laban, "Umayka, sika a binendisionan ni Yahweh. Apay nga agtaktakderka dita ruar? Insaganak ti balay ken ti disso a para kadagiti kamelio." ³² Isu a napan ti lalaki iti balay ket inikkatna dagiti awit dagiti kamelio. Ket naikkan dagiti kamelio ti garami ken makan, ket naipaayan met iti danum a pangbuggona kadagiti sakana kasta met dagiti saka dagiti lallaki a kakaduana. ³³ Nangisaganada iti taraon iti sagoananna tapno mangan, ngem kinunana, "Saanak a mangan agingga a maibagak no ania ti masapul nga ibagak." Isu a kinuna ni Laban, "Agsaoka" ³⁴ Kinunana, "Adipennak ni Abraham. ³⁵ Binendisionan ni

Yahweh ti apok iti kasta unay ket nagbalin a naindaklan. Inikkanna isuna kadagiti karnero ken kadagiti kalking, pirak ken balitok, kadagiti lallaki nga adipen ken kadagiti babbai nga adipen, ken kadagiti kamelio ken kadagiti asno. ³⁶ Ni Sarah nga asawa ti apok ket nangipasngay iti maysa a lalaki kenni amongko idi baketen isuna, ket intedna amin a banbanag a sanikuana kenkuana. ³⁷ Pinagsapatanak ti apok, a kinunana, 'Masapul a saanka a mangala iti asawa a para iti anakko manipud kadagiti annak a babbai dagiti taga-Canaan, daga a nangaramidak iti pagtaengak. ³⁸ Ngem ketdi, masapul a mapanka iti pamilia ni tatangko, ken kadagiti kabagiak, ket mangalaka iti asawaen ti anakko.' ³⁹ Kinunak iti apok, 'Nalabit a saanto a sumurot kaniak ti babai. ⁴⁰ Ngem kinunana kaniak, 'Ni Yahweh, a pagtultulnogak, ket ibaonnanto ti anghelna a kumuyog kenka ket pagballigiennanto ti dalanmo, tapno iti kasta ket mangalaka iti asawaen ti anakko manipud kadagiti kabagiak ken manipud iti linya ti pamilia ni tatangko. ⁴¹ Ngem mawayawayaankanto manipud iti sinapataam kaniak no mapanka kadagiti kabagiak ket saanda nga ited isuna kenka. Ket mawayawayaankanto manipud iti sinapataam kaniak.' ⁴² Simmangpetak ngarud ita nga aldaw iti ayan ti ubbog, ket kinunak, 'O Yahweh, Dios ti apok a ni Abraham, pangngaasim, no pudno a panggepmo a pagballigien ti panagdaliasatko--- ⁴³ addaak ditoy nga agtaktakder iti abay ti ubbog---Ti koma balasang nga umay agsakdo, iti babai a pangibagaak, "Pangngaasim ta ikkannak iti bassit a danum nga inumek manipud dita karambam," ⁴⁴ ti babai a mangibaga kaniak, "Uminomka, ket sumakdoakto met para kadagiti kameliom"--- ket isuna ti babai nga inkapinili, Yahweh, para iti putot ti apok.' ⁴⁵ Sakbay pay a nalpasak nga agsarita iti pusok, pagammoan, simmangpet ni Rebecca nga awitna ti karambana iti abagana ket simmalog idia ubbog ket nagsakdo. Isu a kinunak kenkuana, 'Pangngaasim ta painumennak.' ⁴⁶ Dagus nga imbabana ti karambana manipud iti abagana ket kinunana, 'Uminomka, ket painumek met dagiti kameliom.' Imminomak ngarud, ket pinainomna met dagiti kamelio. ⁴⁷ Ket dinamagko kenkuana, 'Siasino ti akin anak kenka? Kinunana, 'Putotnak ni Betuel a putot ni Nahor, nga impasngay ni Milca kenkuana.' Ket inkabilko ti aritos iti agongna ken dagiti pulseras kadagiti takiagna. ⁴⁸ Kalpasanna, nagkurnoak ket nagdaydayawak kenni Yahweh, indaydayawko ni Yahweh a Dios ti apok a ni Abraham, nga isu iti nangidalan kaniak iti umno a dalan tapno masarakak ti anak dagiti kabagian ti amongko para iti anakna. ⁴⁹ Ita ngarud, no nakasaganakayo a mangpadayaw iti apok babaen iti kinapudnoyo ken kinamapagtalkan iti pamilya, ibagayo kaniak. Ngem no saan, ibagayo kaniak, tapno ammok ti aramidek." ⁵⁰ Ket simmungbat da Laban ken Betuel a kinunada, "Ti banag ket naggapu kenni Yahweh; saankami a mabalin nga agsarita iti nasayaat wenno dakes kenka. ⁵¹ Adtoy ni Rebecca iti sangoanam. Alaem isuna ket mapankayo, tapno agbalin nga asawa ti anak ti apom, kas imbaga ni Yahweh." ⁵² Idi nangngegan ti adipen ni Abraham dagiti sinaoda, nagpakleb iti daga para kenni Yahweh. ⁵³ Inruar ti adipen dagiti banbanag a pirak, ken banbanag a balitok, ken pagan-anay, ket intedna kenni Rebecca. Inikkanna met iti napapateg a sagut ti kabsatna a lalaki ken ni nanangna. ⁵⁴ Ket nangan ken imminom isuna ken dagiti lallaki a kaduana. Ket nagtalinaedda sadiay iti nagpatnag, ket idi bimmangonda iti kabigatan, kinunana, "Palubosandak a mapan iti apok." ⁵⁵ Kinuna ti kabsat a lalaki ken ti nanang ni Rebecca, "Agtalinaed pay koma ti balasang kadakami iti sumagmamano pay nga al-aldaw, uray sangapulo laeng. Kalpasan dayta, mabalinna ti mapan." ⁵⁶ Ngem kinunana kadakuada, "Saandak a lappedan, agsipud ta pinagballigi ni Yahweh ti panagdaliasatko. Palubosandak a pumanaw tapno mapanak kenni amongko." ⁵⁷ Kinunada, "Ayabanmi ti balasang ket saludsodenmi isuna." ⁵⁸ Isu nga inayabanda ni Rebecca ket sinaludsodda kenkuana, "Sumurotka kadi iti daytoy a lalaki?" Simmungbat isuna, "Sumurotak." ⁵⁹ Pinalubosanda ngarud ni Rebecca, a kaduana dagiti adipenna a babbai, iti panagdaliasatna a kadua ti adipen ni Abraham ken dagiti lallaki a kaduana. ⁶⁰ Binendisionanda ni Rebecca, a kinunada kenkuana, "Kabsatmi a babai, agbalinka koma nga ina iti rinibribu ti sangapulo a ribu, ken tagikuaen koma dagiti pulim ti ruangan dagiti manggura kadakuada." ⁶¹ Kalpasanna, nagrubuat ni Rebecca ket insaganana ken dagiti adipenna a babbai dagiti kamelio, ket simmurotda iti lalaki. Kastoy ti panangala ti adipen kenni Rebecca, ket napan iti dalanna. ⁶² Ita, ni Isaac ket agnanaed idia Negeb, ket kasubsublina laeng manipud Beer-lahai-roi. ⁶³ Rimmuar ni Isaac tapno mapan agpanunot iti kataltalanun iti rabii, ket idi timmangad isuna ken kimmita, pagammoan ket adda nakitana a sumagmamano a kamelio a sumungsungad! ⁶⁴ Kimmita ni Rebecca, ket idi nakitana ni Isaac, limmagto nga immulog iti kamelio. ⁶⁵ Kinunana iti adipen, "Siasino dayta a lalaki a magmagna idia taltalon a sumabat kadatayo?" Kinuna ti adipen, "Ti apok." Isu nga innalana ti dalungdongna, ket inabbunganna ti ulona. ⁶⁶ Imbaga ti adipen kenni Isaac dagiti amin a banbanag nga inaramidna. ⁶⁷ Ket impan ni Isaac ni Rebecca idia tolda ni Sarah nga inana ket innalana daytoy, ket nagbalin nga asawana ken inayatna. Naliwiwa ngarud ni Isaac kalpasan a natay ni nanangna.

Genesis 24:1**lakayen, lakay unayen**

Dagiti sao a "lakayen" ken "lakay unayen" ket agpada ti kayatna a sawen. Dagitoy a dua ket ipaganetgetna a "lakay unayen" ni Abraham.

Ikabilmo ta imam iti nagbaetan dagiti luppok

Ti panangikabil ti adipen iti imana iti nagbaetan dagiti luppok ni Abraham ket panangpasingked a pudno a tungpalen ti daipen ti isapatana nga aramidenna.

ket pagsapataenka

Daytoy ket mabalin nga iyebkas kas maysa a bilin: "ken sapata."

agsapata iti nagan ni Yahweh

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Agkarika kaniak iti nagan ni Yahweh" wenno "Ikarim kaniak babaen ti Dios kas saksim."

ti Dios ti Langit ken ti Dios ti daga

"ti Dios ti Langit ken daga" wenno "ti Dios ti amin a banbanag idia langit ken daga" (Kitaen:)

langit

Dakamatenna daytoy ti lugar a pagnanaedan ti Dios.

manipud kadagiti taga-Canaan, a nangaramidak iti pagtaengak

"manipud kadagitoy a taga Canaan a kaduatayo a nagnaed."

Ngem mapankanto

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Agkarika a mapankanto" wenno "Ngem mapanka"

kadagiti kakabagiak

"ti pamiliak"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

lakay unayen

(See: Idiom) /Daytoy ket maysa nga "idiom" nga iti kayatna a sawen ket "lakay unayen."

a nangaramidak iti pagtaengak

Ti dakdakamaten daytoy ket ni Abraham ken amin a pamiliana ken dagiti adipenna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "a pagnanaedanmi" (Kitaen: metonymy)

Genesis 24:5**Kasano no**

"Ania ti masapul nga aramidek no"

saan a kayat ti babai a sumurot kaniak

"saanto a sumurot kaniak" wenno "agkedked a kumuyog kaniak"

Masapul kadi nga umayko ikuyog ti anakmo ket isublik iti daga a naggapuam?

"Masapul kadi nga nga umayko ikuyog ti anakmo ket isublik iti daga a naggapuam tapno mapan agnaed sadiay?"

"Siguradoem a saanmo nga isubli sadiay ti anakko

Ti ragup ti sasao a "Siguradoem" ket ipaganetgetna ti bilin a sumaruno. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ipasiguradom a saanmo nga isubli sadiay ti anakko" wenno "Masapul a siguradoem a saanmo nga isubli sadiay ti anakko."

nagkari kaniak babaen ti napasnek a panagsapata a kunana, 'Itedkonto kadagiti kaputotam daytoy a daga;

"nagkari kaniak babaen iti napasnek a panagsapata nga itednanto daytoy a daga kadagiti kaputotak" (Kitaen:

nagkari kaniak babaen iti napasnek a panagsapata

"nagkari iti maysa a sapata kaniak"

ibaonnanto ti anghelna

Dagiti sao nga "isuna" ken "na" ket dakamatenna ni Yahweh.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

innalanak manipud iti balay ni amak

Ditoy ti "balay" ket dakdakamatenna dagiti tattao iti pamiliana. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "a nangala kaniak manipud kenni amak ken kadagiti dadduma a pamiliak" (Kitaen: metonymy)

a kunana, 'Itedkonto kadagiti kaputotam daytoy a daga,'

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "a kinunana nga itednanto daytoy a daga iti kaputotak" (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

Genesis 24:8

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Ngem no ti babai ket saan a kayat a sumurot kenka

"Ngem no agkedked ti babai a sumurot kenka." Sungsubangan ni Abraham ti saludsod manipud iti adipen [GEN 24:5]

mawayawayaankanto manipud iti panagkarim kaniak

"nawayakan manipud iti panagkarim kaniak." Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "saanmonto nga aramiden ti inkarim nga aramidem."

inkabil ti adipen ti imana iti baet ti luppok ni Abraham nga apona

Daytoy ti mangipakita a puddo nga aramidenna ti inkarina nga aramiden.

maipanggep iti daytoy a banag

"maipanggep iti kiddaw ni Abraham" wenna "nga aramidennanto ti kinunana ni Abraham"

Genesis 24:10**ket pimmanaw. Nangala pay isuna**

Ti "sentence" ket mangrugi iti "Nangala pay isuna" ket mangted iti kanayunan a pakaammo maipanggep ti innala ti adipen iti panagdaliasatna. Inurnongna ida sakbay a pumanaw isuna.

Nangala pay isuna iti amin a kita dagiti sagut manipud iti amongna

Ti kayatna a sawen daytoy ket nangala pay isuna kadagiti adu a nasasayaat a banbanag a kayat ni amongna nga ited kadagiti pamilya ti babai.

pimmanaw isuna ket napan

"naibaon ket napan" wenna "pimmanaw ket napan"

Aram Naharaim

Daytoy iti nagan ti maysa a disso ammanan iti daga ti Canaan.

siudad ni Nahor

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) "ti siudad a pagnanaedan ni Nahor" wenna 2) "ti siudad a maawawagan ti Nahor." No kabaalam nga ipatarus daytoy a saanka a mangpili ti kaipapananna, aramidem.

Pinaginana dagiti kamelio

Natatayag nga ayup dagiti kamelio nga addaan kadagiti atiddog a saka. Pinagparitumengna dagiti sakada ket imbabada dagiti bagida iti daga. AT: "Pinagiddana dagiti kamelio." Camels are tall animals with long legs. He made them bend their legs and lower their bodies to the ground. AT: "He made the camels lie down."

bubon ti danum well of water

"danum ti bubon" wenna "bubon" (UDB) "water well" or "well" (UDB)

agsakdo draw water

"mangala ti danum" (UDB) "get water" (UDB)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:12**Ket kinunana**

Ti sao a "....na" ket dakamatenna ti adipen.

ipaaymo kaniak ti panagballigi iti daytoy nga aldaw ken ipakitam ti napudno a katulagam ken ni amongko a ni Abraham

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ipakitam ti napudno a katulagan ken ni amongko a ni Abraham babaen ti panangipaaymo ti balligi kaniak itatta nga aldaw"

ipaaymo kaniak ti panagballigi

"ikkannak ti balligi" wenna "Aramidennak a kabaalam nga aramiden ti immayak nga aramiden ditoy." Kayat ti adipen a mangsapul ti nasayaat nga asawa para iti anak ti amongna.

ipakitam ti napudno a katulagam ken ni amongko a ni Abraham

Daytoy ket kinapudno gapu iti katulagan nga inaramid ti Dios kenni Abraham. AT: "agbalinka a napudno kenni amongko a ni Abraham gapu iti katulagam."

Kitaem

Ditoy ti sao a "Kitaem" ket mangnayon kadagiti pangyunay-unay no ania iti sumaruno.

ti ubbog

"ti ubbog" wenna "ti bubon"

dagiti annak a babbai dagiti lallaki ti siudad

"dagiti babbalasang ti siudad"

Mapasamak koma ti kasla iti daytoy

"Mapasamak koma iti kastoy a wagas" wenna "Mapasamak datoy"

No ibagak iti balasang, 'Pangngaasim ta ibabam ti karambam tapno makiinumak,'

Daytoy ket mabalin a maiyebkas babaen ti "indirect quote: "No dawatek iti balasang a painumennak manipud iti karambana."

No ibagak iti balasang, 'Pangngaasim ta ibabam ti karambam tapno makiinumak,' ket kunaenna kaniak

AT: "Ibagakto iti balasang, 'Pangngaasim ta ibabam ta karambam tapno maki-inumak.' Palubosam koma ti mangibaga kaniak"

karamba

kalalainganna kadakkel a karamba a naaramid iti pitak nga us-usaren a pangikabilan ken pangipattugan ti danum.

dagiti kamelio

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:10](#).

ti adipenmo a ni Isaac

Dakamatenna daytoy ti anak ni Abraham.

nga impakitam ti napudno a katulagam iti amongko

"A napudnoka kenni amongko gapu iti katulagam"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:15**Napasamak a sakbay**

Daytoy a ragup ti sasao ket nausar ditoy tapno markaanna no sadino ti pangrugian ti panagtignay.

No ti pagsasaoyo ket adda ti wagas nga aramiden daytoy, mabalino nga ibilang nga usaren ditoy.

adtoy

Ti sao nga "adtoy" ditoy ket pagsaganaennatayo iti makapakella-at pakaammo a sumaruno.

karamba

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:14](#).

Naiyanak ni Rebecca kenni Betuel nga anak a lalaki ni Milca, nga asawa ni Nahor, kabsat a lalaki ni Abraham
 "Ti tatang ni Rebecca ket ni Betuel. Dagiti nagannakna ket ni Milca ken Nahor, kabsat a lalaki ni Abraham"

Betuel

Tatang ni Rebecca ni Betuel.

Nahor

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy nagan ti lalaki idia [GEN 11:22](#).

Milca

Asawa ni Nahor ni Milca ken nanang ni Betuel.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Simmalog isuna idia ubbog...ken simmang-at

Ti ubbog ket nababbaba ti kangatona ngem ti nagtakderan ti adipen.

para kadakami

Mabalin siguro nga adda pay sabali a lalaki a simmurot iti daytoy a panagdaliasat ti adipen ni Abraham. Ditoy ti "kadakami" ket dakamatenna iti adipen ken kadagidiay nagdaliasat a kaduana. (Kitaen: Exclusive "We")

a pagpalabasan ti rabii

Daytoy ket saritaenna ti maipanggep ti rabbi a tiempo kas maysa a tagilako a busbusen dagiti tao. AT: "No sadino a mabalinmi nga agtalinaed ti agpatnag" (Kitaen: Metaphor)

Genesis 24:17

tapno sabatenna isuna

"tapno sabatenna ti balasang"

bassit a mainum

"bassit a danum"

karamba

Kitem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:14](#). See how you translated this in [GEN 24:14](#).

apok

Ditoy inusar ti babai daytoy a termino ti panagraem tapno dakamatenna ti lalaki, no mam pay isuna ket saanna a tagabu.

dagus nga imbabana kadagiti imana
 dagusna nga imbaba ti karambana"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:19

agsakdoakto

"Mangalaakto ti danum"

dagiti kamelio

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:10](#).

Isu a nagdardaras ket inibusna ti nagyan ti karambana

"Isu a nagapura nga inbukbokna ti nagyan ti karambana"

ti paginuman dagiti ayup

"paginuman dagiti ayup" (UDB). Ti paginoman dagiti ayup ket atiddag a nakalukat a galon a pangikabilan ti danum tapno makainom dagiti ayup."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:21

ti lalaki

"Ti adipen" (UDB)

binuybuyana isuna

"binuyana ni Rebecca" wenno "binuyana ti balasang"

tapno makitana

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "tapno maammoan" (UDB) wenno "tapno malasina"

pinagballigina ti panagdaliasatna

"natungpal ti panggep ti panagdaliasatna" wenno "naaramid a naballigi ti panagdaliasatna." Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "naipakita kenkuana ti agbalinto nga asawa ni Isaac."

wenno saan

"wenno saan a nagballigi ti panagdaliasatna"

dagiti kamelio

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:10](#).

balitok nga aritos ti agong nga agdagsen iti kagudua ti siklo

"balitok nga aritos ti agong nga agdagsen ti innem a gramo"

dua a pulseras a balitok a para kadagiti imana nga agdagsen iti sangapulo a siklo

dua a pulseras a balitok a para kadagiti imana nga agdagsen ti 110 a gramo." Ti kadagsen ket

ipakitana ti kadakkel ken kinapategna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "dua a dadakkel a pulseras a balitok para kadagiti imana"

Siasino ti akin anak kenka

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Siasino ti amam?"

adda kadi siled idiay balay ni amam

"adda kadi lugar idiay balay ni amam"

para kadakami a pagpalabasanmi iti rabii

"a mabalinmi a pagturugan ita a rabii." Mabalin nga adda pay sabali a lallaki a simmurot a kadua ti adipen ni Abraham iti daytoy a panagdaliasat.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:24

Kinunana

"Kinuna ni Rebecca" wenno "kinuna ti balasang"

kenkuana

"iti adipen"

Siak ti anak ni Betuel nga anak a lalaki ni Milca, nga inyanakna kenni Nahor

"Tatangko ni Betuel, ket dagiti nagannakna ket ni Milca ken Nahor"

Agdaankami iti adu a garami ken makan

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Addaankami iti adu a garami ken makan a para kadagiti kamelio"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

ken kasta met ti siled a para kenka a pagpalabasam iti rabii

Dakamatenna daytoy ti maipanggep ti tiempo ti rabii kas maysa a tagilako a busbusen dagiti tattao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ken adda met lugar a pagturugam iti agpatnag" (Kitaen: Metaphor)

para kenka

(See: Forms of You) Ditoy ti "...ka" ket dakamatenna ti adipen ken dagidiay kaduana. (Kitaen: Forms of you)

Genesis 24:26

ti lalaki

"ti adipen" (UDB)

saanna a pinagtallikudan ti napudno a katulaganna ken kinamapagtalkanna

"saan a nagsardeng a nangipakita iti kinapudno ti katulaganna ken kinamapagtalkanna" wenno "nagtutuloy isuna a napudno ken mapagtalkan"

napudno a katulagan

Daytoy ket kinapudno gapu iti katulagan nga inaramid ti Dios kenni Abraham. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "kinapudno gapu iti katulaganna" wenno "kinapudno" wenno "kinamanagayat gapu iti katulaganna."

dagiti kabagian

"pamilia" wenno "puli"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

nagruknoy

Daytoy ket maysa a panangipakita ti kinapakumbaba iti sangoanan ti Dios. (Kitaen: Symbolic Action)

saanna a tinallikudan

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "agtutuloy nga impakita" (Kitaen: Litotes)

Genesis 24:28

amin dagitoy a banbanag

"Amin a banag a napasamak"

Itatta

Daytoy a sao ket nausar ditoy tapno markaanna ti baro a paset ti istoria. Naammoantayo a ni Rebecca ket addaan ti kabsat a lalaki, ket ti istoria ibagana tatta iti maipanggep no ania ti inaramidna.

ubbog

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiay [GEN 24:13](#).

Idi nakitana ti aritos ti agong ken dagiti pulseras iti takiag ti kabsatna, ken idi nangngeganna dagiti sinao ni Rebecca a kabsatna,

Dagitoy a banbanag ket napasamak kasakbayan a nagtaray isuna iti ayan ti lalaki. Ibagana daytoy no apay a nagtaray a rummuar ni Laban iti ayan ti lalaki. (Kitaen: Order of Events)

idi nangngeganna dagiti sinao ni Rebecca a kabsatna, "Daytoy ti imbaga ti lalaki kaniak,"

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "idi mangngeganna ti imbaga ti kabsatna a ni Rebecca maipapan iti kinuna ti lalaki kenkuana"

kitaem

Ti sao a "kitaem" ditoy ket iyunay-unay no ania dagiti sumaruno. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "kinapudnona."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Ket nagtaray ti balasang ket imbagana iti sangkabalayan ni nanangna

Ditoy ti "sangkabalayan" ket dakdamatenna dagiti amin a tattao nga agnanaed iti balay ni

nanangna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nagtaray a napan idia balay ket imbagana kenni nanangna ken iti tumunggal maysa nga adda sadiay"

Genesis 24:31

Umayka

"Umunegka" wenno "Sumrekka"

sika a benindisionan ni Yahweh

"sika benindisionan ni Yahweh"

sika

Ditoy ti sao a "sika" ket dakamatenna ti adipen ni Abraham.

Apay nga agtaktakderka dita ruar?

Inusar ni Laban daytoy a saludsod tapno awisenna ti adipen ni Abraham a sumrek iti balayna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Saanmo a kasapulan nga agtalinaed dita ruar."

inikkatna dagiti awit dagiti kamelio

Saan a nalawag no siasino ti nangaramid iti daytoy. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Inikkat dagiti adipen ni Laban ti awit dagiti kamelio"

a pangbuggo kadagiti sakana kasta met dagiti saka dagiti lallaki a kakaduana.

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "a pangbuggo ti adipen ken dagiti kaduana a lallaki kadagiti sakada"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:33

....da

Ditoy, ti sao a "...da" ket dakamatenna ti kamkameng ti pamilia ni Laban wenno dagiti adipen ti pagtaenganna.

Nangisaganada ti taraon iti sangoananna

"nangtedda ti taraon iti adipen"

maibagak no ania ti ibagak

"naibagak dagiti isaok" wenno "imbagak kadakayo no apay nga addaak ditoy"

nagbalin isuna a naindaklan.

Ditoy ti sao nga "isuna" ket dakamatenna ni Abraham.

naindaklan

"nakabakbaknang"

Inikkanna

Ti sao a "...na" ket dakamatenna ni Yahweh.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:36

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

nangipasngay ti maysa a lalaki a para iti apok

"nangipasngay ti maysa a maladaga a lalaki"

Pinagsapatanak ti apok, a kinunana

"Pinagsapatanak ni amongko, ket kinunana."

Mabalin a maipatarus a kas iti: "Pinagsapatanak ti apok a masapul nga aramidek ti imbagana kaniak, a kinunana."

manipud kadagiti annak a babbai dagiti taga Canaan, no sadino a daga ti nangaramidak iti pagtaengak

"manipud kadagitoy a taga-Canaan a kaduatayo nga agnanaed"

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy nga agsasarita ti adipen ni Abraham iti pamilia ni Rebecca.

ket intedna... kenkuana

inted ti apok... iti anakna

no sadino a daga ti nangaramidak ti pagtaengak

"nakipagnaedak kadakuada." Ditoy ti "...nak" ket

dakdakamatenna ni Abraham ken ti amin a pamiliana ken dagiti adipenna. Mabalin nga ipatrus a kas iti: "nakipaggiankami kadakuada" (Kitaen: Metonymy)

kadagiti kabagiak

"iti bukodko a puli" (UDB)

Genesis 24:39

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Nalabit a saanto a sumurot kaniak ti babai.

Daytoy ket maysa a banag a mabalin a mapasamak.

Mabalin nga ipatarus a kas iti: "Kasano no saanto a sumurot kaniak ti babai iti panagsublik?" wenno

"Ania ti masapul nga aramidek no saanto a sumurot kaniak ti babai iti panagsublik?"

pagballigiennanto ti dalanmo

"aramidennanto a naballigi ti panagdaliasatmo"

linya ti pamilia

"pamilia"

no mapanka kadagiti kabagiak

Dagiti agduduma a pagsasao ket usarenda dagiti sao nga umay ken mapan nga agduma. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "no sumangpetka iti pagtaengan dagiti kabagiak" wenno "no mapanka kadagiti kabagiak."

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy ti adipen ni Abraham nga agsasao iti pamilia ni Rebecca.

no mapanka kadagiti kabagiak

Dagiti agduduma a pagsasao, usarenda dagiti sao nga umay ken mapan nga agduduma. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "no sumangpetka iti pagtaengan dagiti kabagiak" wenno "no mapanka kadagiti kabagiak" (Kitaen: Go and Come)

Genesis 24:42

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

ti ubbog

"ti bubon"

addaak ditoy, agtatakder iti abay ti ubbog ti danum

Pinuted ti adipen iti kiddawenna iti Dios babaen iti panangalana iti imatang ti Dios iti pagtatakderanna.

Ti koma balasang nga umay ...ti babai a pangibagaak ...ti mangibaga a babai kaniak

Nagsubli ti adipen a nangibaga iti kiddawna, ket addaan iti tallo a banbanag a naibagana maipanggep iti namnamaenna iti babai nga umayto.

agsakdo

"tapno mangala ti danum"

karamba

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:15](#).

ket isuna ti babai

Nalpas ti adipen iti panagkiddawna.

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy ti adipen ni Abraham nga agsasao iti pamilia ni Rebecca.

Genesis 24:45

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

agsarita iti pusok

Ti kayatna a sawen ket siuulimek nga agkarkararag ti lalaki iti panunotna. Ti sao a "puso" ket dakamatenna ti kapanunotanna. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "agkarkararag"

pagammoan

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket markaanna ti sumaruno a mapasamak. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "kinapudnona" wenno "dagus."

karamba

Kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia [GEN 24:15](#).

ubbog

"bubon"

pinainomna dagiti kamelio

"nangted ti danum kadagiti kamelio"

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy ti adipen ni Abraham nga agsasao iti pamilia ni Rebecca.

Simmalog isuna idia ubbog

Ti ragup dagiti sasao a "simmalog" ket nausar gapu ta ti ubbog ket nababbaba ngem iti nagtakderan ti adipen.

Genesis 24:47

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

TPutotnak ni Betuel a putot ni Nahor, nga impasngay ni Milca kenkuana

"Ni tatangko ket ni Betuel. Dagiti nagannakna ket ni Nahor ken ni Milca."

ti nangidalan kaniak iti umno a dalan

"inyegnak ditoy"

isu ti nangidalan kaniak

Mabalin nga ipatrus a kas iti: "gapu ta indalannak ni Yahweh"

kabagian ti apok

Dakamatenna daytoy ni Betuel, ti anak ti kabsat a lalaki ni Abraham a ni Nahor

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy ti adipen ni Abraham nga agsasao iti pamilia ni Rebecca.

singsing... pulseras

kitaem no kasanom nga ipatarus daytoy idia 24:22.

nagruknoyak

Daytoy ket maysa a pagilasinan ti kinapakumbaba iti sangoanan ti Dios. (Kitaen: Symbolic Action)

Genesis 24:49

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

ita ngarud

"Itatta" (UDB)

no nakasaganakayo a mangpadayaw iti apok babaen iti kinapudno ken kinamapagtalkanyo iti pamilia, ibagayo kaniak

No kasanoda nga ipakita ti kinapudnoda ken kinamapagtalkanda ket mabalin a maibaga a nalawag. AT: "ibagayo kaniak no napudnokayo ken mapagtalkan iti apok babaen ti panangited kenni Rebecca nga agbalin nga asawa ti anakna."

...kayo

Ti sao a "kayo" ket dakamatenna ni Laban ken Betuel.

kinapudno iti familia

Daytoy ket kinapudno kadagiti kamkameng ti familia.

Ngem no saan

"Ngem no saankayo a nakasagana a mangpadayaw iti apok babaen iti kinapudno ken kinamapagtalkanyo iti familia"

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy ti adipen ni Abraham nga agsasao iti familia ni Rebecca.

Genesis 24:50

Betuel

Ni Betuel ket tatang da Laban ken Rebecca

Ti banag ket naggapu kenni Yahweh

"Pinalubosan amin ni Yahweh a mapasamak dagitoy."

saan kami a mabalin nga agsarita iti nasayaat wenno dakes kenka

Ibagbagada nga awan ti turayda a mangikeddeng no ti inaramid ti Dios ket nasayaat wenno dakes. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "awan ti tured ti nakemmi a mangukom ti ar-aramiden ni Yahweh."

Kitaem

Ti sao a "kitaem" ditoy ket nayunanna nga ipaganetget no ania iti sumaruno.

adda ni Rebecca dita sangoanam

"Adda ditoy ni Rebecca"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:52

dagiti sinaoda

"dagiti sinao da Laban ken Betuel" wenno "no ania ti kinuna ni Laban ken ni Betuel"

nagpakleb

Ti panagrukobna iti sangoanan ti Dios ket maysa a panangiyebkas iti panagdayaw kenkuana.

banbanag a pirak, ken banbanag a balitok

"dagiti banbanag a pirak ken balitok" wenno "dagiti banbanag a naaramid iti pirak ken balitok"

napapateg

"nangina" wenno "nagatad"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

napapateg a sagsagut .

"nangingina a sagsagut" wenno "napapateg a sagsagut"

Genesis 24:54

isuna ken dagiti lallaki a kaduana

"Ti adipen ni Abraham ken dagiti lallaki a kaduana"

nagtalinaedda sadiay iti nagpatnag

"naturogda sadiay iti dayta a rabii"

bimmangonda iti kabigatan

"bimmangonda iti simmaruno a bigat"

sumagmamano pay nga al-aldaw, uray sangapulo laeng

"uray sangapulo pay nga aldaw"

sangapulo

"10"

kalpasan dayta

"Kalpasanna"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Palubosandak

"Palubosandak a pumanaw ken agsubli"

Genesis 24:56

kinunana

"kinuna ti adipen ni Abraham"

kadakuada

"para iti kabsat a lalaki ken nanang ni Rebecca"

Saandak a lappedan

"Saandak a taktaken" (UDB) wenno "Saandak a pagurayen"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

pinagballigi ni Yahweh ti panagdaliasatko.

Mabalin nga ipatarus a kas iti: "Ni Yahweh ti makaigapo a nagballigi ti panggep ti panagdaliasatko" (Kitaen: Metonymy)

Genesis 24:59

Isu a pinalubosanda ti kabsatda a ni Rebecca

"Isu a pinalubosan ti familia ni Rebecca"

ti kabsatda

Ni Rebecca ket kabsat a babai ni Laban. AT: "ti kabagianda" wenno "kabsat a babai ni Laban"

dagiti adipenna a babbai

Dakamatenna daytoy iti adipen a babai a nangpakistan kenni Rebecca idi maladaga pay

isuna, nangtaripato kenkuana idi ubing pay isuna, ken aginggana iti agdama agserserbi kenkuana.

Kabsatmi a babai

Saan a ni Rebecca ti kabsat a babai ti tumunggal maysa iti pamiliana. Ngem inawaganda isuna iti daytoy tapno ipakitada nga ay-ayatenda isuna. Mabalin nga ipatarus a kas iti: "Patpatgenmi a rebecca."

agbalinka koma nga ina dagiti rinibribu ti sangpulo a ribu

"agbalinka koma a kapuonan ti riniwriw a tattao." Mabalin nga ipatarus a kas iti: "maaddaanka koma iti nakaad-adu a kaputotan."

ken tagikuaen koma dagiti pulim ti ruangan dagiti manggura kadakuada.

Ti kayatna a sawen daytoy ket "dagiti kaputotan koma ket naan-anay ti panangabakda kadagidiay manggurgura kadakuada." Dagiti armada ket sumrekdanto kadagiti ruangan ti siudad dagiti kabusorda ket parmekenda dagiti tattao.

rinibribu ti sangapulo a ribu

Ti kayatna a sawen daytoy ket dakkel a bilang wenno saan a mabilang. (Kitaen: Numbers)

Genesis 24:61

Kalpasanna, nagrubbuat ni Rebecca ket insaganana ken dagiti adipenna a babai dagiti kamelio,
"Ket napan simmakay da Rebecca ken dagiti adipenna a babai kadagiti kamelio"

Kastoy ti panangala ti adipen kenni Rebecca, ket napan iti dalanna

"Iti kastoy a wagas nga innala adipen ni Abraham ket innalana ni Rebecca ket nagsubli iti naggapuanna"

Ita

Daytoy a sao ket markaanna ti panagbaliw ti istoria. Ibagbagana ti maipanggep iti pannakasapul ti adipen iti asawa para kenni Isaac.+

Beerlahairoi

Daytoy ti nagan iti bubon ti danum idia Negev. Kitaem no kasanum nga ipatarus daytoy idia GEN 16:14.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:63

Napan ni Isaac agpanunot idia taltalon iti rabii

"Maysa a rabii napan ni Isaac idia taltalon tapno agpanunot." Daytoy ket mabalin a nabayagen a tiempo kalpasan a pinanawan ti adipen kenni Rebecca ti pagtaenganna masapul nga agdaliasatda iti nawatiwat.

ket idi timmangad isuna ken kimmita, pagammoan, adda dagiti kamelio a sumungsungad!

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket pagsaganaennatayo a mangipangag iti makapakella-at a pakaammo a sumaruno. AT: "Idi inggatona ti panagkitana naklaa isuna a makakita kadagiti umas-asideg a kamelio."

Kimmita ni Rebecca

"Inngato ni Rebecca ti panagkitana"

limmagto nga immulog iti kamelio

"nagdardaras nga immulog iti kamelio"

Isu nga innalana ti dalungdongna, ket inabbunganna ti ulona

"Isu nga inabbunganna ti rupana babaen iti dalungdongna"

dalungdong

maysa a pidaso ti lupot nga us-usaren a pangabbong ti ulo, abaga ken rupa ti tao

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Genesis 24:66

ket ipan ni Rebecca, ket impan ni Isaac ni Rebecca idia tolda ni Sarah nga inana ket innalana daytoy, ket nagbalin nga asawana ken inayatna

Mabalin nga ipatarus a kas iti: "ket inasawana ni Rebecca" wenno "ket innalana isuna kas asawana"

Naliwliwa ngarud ni Isaac

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Isu a liniwliwa ni Rebecca ni Isaac"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/24]]

Chapter 25

¹ Nangala ni Abraham iti sabali pay nga asawana; ti naganna ket Ketura. ² Inyanakna da Zimran, Jocsan, Medan, Midian, Isbac, ken Sua. ³ Ni Jocsan ti ama da Seba ken Dedan. Dagiti kaputotan ni Dedan ket dagiti tattao nga Assurim, dagiti Letusim ken dagiti Leummim. ⁴ Dagiti putot a lallaki ni Midian ket da Efa, Efer, Hanoc, Abida ken Eldaa. Amin dagitoy ket nagtaud iti puli ni Ketura. ⁵ Inted ni Abraham amin a sanikuana kenni Isaac. ⁶ Nupay kasta, kabayatan a sibibiag pay laeng isuna, inikkanna kadagiti sagut dagiti annakna a lallaki kadagiti dadduma nga assawana ken imbaonna ida iti nga adda iti daya, nga adayo manipud kenni Isaac, a putotna. ⁷ Dagitoy dagiti aldaw dagiti tawen iti panagbiag ni Abraham, 175 a tawen. ⁸ Inyanges ni Abraham ti maudi nga angesna ket natay iti nasayaat a tawen iti kinalakay, lakay a napnoan iti biag, ket naitipon isuna kadagiti tattaona. ⁹ Intabon isuna da Isaac ken Ismael a putotna idia rukib ti Macpela, iti talon ni Efron nga anak ni Zohar a Heteo, nga asideg iti Mamre. ¹⁰ Ginatang ni Abraham daytoy a talon manipud kadagiti annak a lallaki ni Het. Naitabon ni Abraham sadiay kasta met ni Sarah nga asawana. ¹¹ Kalpasan iti ipapatay ni Abraham, binendisionan ti Dios ni Isaac nga anak ni Abraham, ket nagnaed ni Isaac iti asideg ti Beer-lahai-roi. ¹² Ita, dagitoy dagiti kaputotan ni Ismael, nga anak ni Abraham, nga inyanak ni Hagar, nga Egipcio nga adipen ni Sarah, kenni Abraham. ¹³ Dagitoy dagiti nagnagan dagiti annak a lallaki ni Ismael, segun iti panagsasarunoda a naiyanak: ni Nebayot- ti inauna nga anak ni Ismael, Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Misma, Duma, Masa, ¹⁵ Hadad, Tema, Jetur, Nafis ken Kedema. ¹⁶ Dagitoy dagiti annak a lallaki ni Ismael, ken dagitoy dagiti nagnaganda, a nagtaudan dagiti barrioda, ken dagiti kamkampoda; sangapulo ket dua a prinsipe segun kadagiti tribuda. ¹⁷ Dagitoy dagiti tawtawen iti panagbiag ni Ismael, 137 a tawen: inyangesna ti maudi nga angesna ket natay, ket naitipon kadagiti tattaona. ¹⁸ Nagnaed dagiti kaputotanna manipud iti Havila agingga iti Sur, nga asideg ti Egipto, nga agturong iti Asiria. Nagbiagda nga addaan iti gura iti tunggal maysa. ¹⁹ Dagitoy dagiti pasamak maipapan kenni Isaac a putot ni Abraham. Ni Abraham ti ama ni Isaac. ²⁰ Agtawen iti uppat a pulo ni Isaac idi inasawana ni Rebecca nga anak a babai ni Betuel nga Arameo iti Padan-aram ken kabsat a babai ni Laban nga Arameo. ²¹ Nagkararag ni Isaac kenni Yahweh para iti asawana gapu ta awan iti anakna, ket sinungbatan ni Yahweh ti kararagna, ket nagsikog ni Rebecca nga asawana. ²² Agginginnubal dagiti ubbing a sikogna, ket kinunana, "Apay a mapasasamak kaniak daytoy?" Indawatna kenni Yahweh ti maipanggep iti daytoy. ²³ Kinuna ni Yahweh kenkuana, "Dua a nasion ti adda iti aanakam, ken dua a tattao ti agsinanto nga agtaud kenka. Napigpigsanto ti maysa a tao ngem iti maysa, ken pagserbianto ti inauna ti ub-ubing." ²⁴ Idi tiempon ti panaganakna, singin gayam ti adda iti aanakanna. ²⁵ Ket rimmuar ti immun-una a nalabaga ti kudilna a kasla dutdotan a pagan-anay. Pinanagananda isuna iti Esau. ²⁶ Kalpasan dayta, rimmuar ti kabsatna a lalaki. Ig-iggamanna ti mukod ni Esau. Napanaganan isuna iti Jacob. Agtawen iti innem a pulo ni Isaac idi inyanak ti asawana dagiti singin. ²⁷ Dimmakkel dagiti lallaki, ket nagbalin ni Esau a nalaing a mangnganup, maysa a lalaki iti tay-ak; ngem ni Jacob ket naulimek a tao ken ad-adda nga agigian iti ayan dagiti tolda. ²⁸ Ita, ay-ayaten ni Isaac ni Esau gapu ta kankanenna dagiti ayup a maan-anupan ni Esau, ngem ay-ayaten ni Rebecca ni Jacob. ²⁹ Ita, aglutluto ni Jacob iti bukbukel. Simmangpet ni Esau manipud iti talon, ket uray la kimmapsut gapu iti bisin. ³⁰ Kinuna ni Esau kenni Jacob, "Pakanennak man iti dayta a nalabaga a bukel. Pangngaasim, nabannogak unay!" Dayta ti makagapu a napanaganan isuna iti Edom. ³¹ Kinuna ni Jacob, "Ilakom nga umuna kaniak ti karbengam a kas inauna nga anak." ³² Kinuna ni Esau, "Kitaem, dandani-akon a matay. Ania pay ti pateгна kaniak ti karbengak a kas inauna nga anak?" ³³ Kinuna ni Jacob, "Agsapataka nga umuna kaniak," isu a sinapataan ni Esau ti karina ket iti kasta a wagas, inlakona kennu Jacob ti karbenganna a kas inauna nga anak. ³⁴ Inikkan ni Jacob ni Esau iti tinapay ken ti naipaburek a nalabaga a bukbukel. Nangan isuna ken imminum, kalpasanna ket timmakder ken napan iti dalanna. Iti kastoy a wagas, tinagibassit ni Esau ti karbenganna a kas inauna nga anak.

Genesis 25:1

Sapasap a Pakaammo:

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus dagiti nagnagan.

Amin dagitoy

Dakdakmatenna daytoy dagiti tattao a nainaganan idia bersikulo 2-4.

Genesis 25:5

Inted ni Abraham amin a sanikuana kenni Isaac
 "Tinawid ni Isaac amin a sanikua ni Abraham."
 Gagangay para iti ama a bingayenna ti kinabaknangna no lakayen isuna ken saanna nga ibati iti sabali ti panangaramid iti dayta kalpasan a matay isuna.

Genesis 25:7

Dagitoy dagiti aldaw dagiti tawen iti panagbiag ni Abraham, 175 a tawen
 "Nagbiag ni Abraham iti 175 a tawen"

Inyanges ni Abraham ti maudi nga nagesna ket natay
 "Nagbugsot ni Abraham ket natay." Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: "Natay ni Abraham."

Inyanges...ti maudi
 Daytoy ket nadayaw a panangibaga nga iti mays a tao ket natay. (Kitaen: Euphemism)

iti nasayaat a tawen iti kinalakay, lakay a napnoan iti biag
 Agpada ti kayat a sawen dagitoy dua a ragup ti sasao ken ipaganetgetda a nagbiag ni Abraham iti atiddog unay a tiempo. Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: "nagbiag isuna iti atiddog unay a tiempo ken lakay unayen."

lakay a napnoan iti biag
 Ti panagbiag iti atiddog a tiempo ket nadakamat a ti biag ket kas iti pagikkan a napunno. (Kitaen: Metaphor)

naitipon isuna kadagiti tattaona
 Kayatna a sawen daytoy a kalpasan a natay ni Abraham, ket napan ti kararuana iti isu met laeng a lugar kas kadagiti kabagianna a natay sakbay kenkuana. Mabalín nga ipatarus a kas iti: "naitipon isuna kadagiti kameng ti pamilianna a natayen."

Genesis 25:9

idiay rukib ti Macpela, idiay talon ni Efron
 Kukua ni Efron ti maysa a talon idiay Macpela ken ti rukib nga adda iti dayta a talon. Ginatang ni Abraham ti talon manipud kenni Efron.

Macpela
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan ti lugar idiay GEN 23:9.

Efron...Zohar
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus dagitoy a nagnagan dagiti lallaki idiay GEN 23:8.

nga asideg iti Mamre
 Ti Macpela ket asideg iti Mamre.

Mamre
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan ti lugar idiay GEN 23:17.

Ginatang ni Abraham daytoy a talon
 "Ginatang ni Abraham daytoy a talon"

Naitabon ni Abraham
 Mabalín daytoy nga ibaga iti "active form". AT:
 "Intabonda ni Abraham" (Kitaen: Active or Passive)

Anakna
 "anak ni Abraham"

kadagiti annak a lallaki ti Heteo
 "dagiti kaputotan ti Heteo" wenno "dagiti Heteo." Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiay GEN 23:5.

Beer-lahai-roi
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan ti lugar idiay GEN 16:14.

Genesis 25:12

Ita
 Nausar daytoy a sao iti lloko tapno ipakaammo ti baro a paset ti istoria ken pakaammo maipanggep kenni Ismael.

Genesis 25:13

Sapasap a Pakaammo:
 Kitaen: Kasanoyo nga ipatarus dagiti nagnagan.

Dagitoy dagiti nagnagan dagiti annak a lallaki ni Ismael, ken dagitoy dagiti nagnaganda, a nagtaudan dagiti barrioda, ken dagiti kamkampoda; sangapulo ket dua a prinsipie segun kadagiti tribuda.
 Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: "Dagitoy dagiti nagnagan dagiti sangapulo ket dua nga annak ni Ismael. Idadauloanda dagiti tribu a naipanangan kadakuada, ket tunggal maysa kadakuada ket addaan kadagiti bukodna a barrio ken kamkampoda"

sangapulo ket dua
 "12"

prinsipie
 Ditoy, ti kayat a sawen ti sao a "dagiti prinsipie" ket dagiti mangidaulo a lallaki wenno mangiturturay kadagiti tribu; saanna kayat a sawen nga annak ida ti ari.

Genesis 25:17

Dagitoy dagiti tawtawen iti panagbiag ni Ismael, 137 a tawen
 "Nagbiag ni Ismael iti 137 a tawen"

inyangesna ti maudi ket natay

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia
[GEN 25:8](#).

nainayon kadagiti tattaona

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia
[GEN 25:8](#).

Nagnaedda

"Nagnaed dagiti kaputotanna" (UDB)

manipud iti Havila agingga iti Sur

"iti nagbaetan ti Havila ken Sur"

Havila

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia
 GEN 2:11.

nga agturong iti Asiria

"idia agturong iti"

Nagbiagda nga addaan iti gura iti tunggal maysa

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) "saanda a nagbiag nga agmaymaysa nga addaan kapia" (UDB), wenno 2) "nagbiagda nga adayo manipud kadagiti dadduma a kakabagianda."

Genesis 25:19**Dagitoy dagiti pasamak maipapan kenni Isaac, a putot ni Abraham**

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Daytoy ti nakaisuratan dagiti kaputotan ni Isaac, nga anak ni Abraham."

uppat a pulo

"40"

idi inasawana ni Rebecca

"idi inasawana ni Rebecca"

Betuel

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan ti lalaki idia GEN 22:22.

Padan-aram

Daytoy ket nagan ti daga.

Laban

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan ti lalaki idia GEN 24:29.

Genesis 25:21**awan iti anakna**

"saan isuna nga agsikog"

nagsikog ni Rebecca nga asawana

Mabalin nga aramiden a nalawag a ni Rebecca ket masikog iti dua a maladaga iti dayta met la a tiempo: Ni Rebecca, ti asawana, ket nagsikog iti singin."

Agginginnubal dagiti ubbing iti tianna

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti:
 "agkinnubal dagiti maladaga a sikogna" wenno
 "Agap-apa dagiti maladaga iti tianna"

dagiti ubbing a sikogna

Masikog ni Rebecca iti singin. (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Genesis 25:23**Kinuna ni Yahweh kenkuana**

"kinunana kenni Rebecca"

Dua a nasion ... agserbinto ti inauna iti ub-ubing

Daytoy ket "poetic language". No ti pagsasaoyo ket adda ti wagasna a mangibaga iti daniw, mabalinyo nga usaren ditoy. (Kitaen: Poetry)

Dua a nasion ti adda iti anakam

Daytoy ket "poetic language" a kayatna a sawen nga irugi ti dua nga ubbing dagiti dua nga agsina a nasion. AT: "Dua a nasion ti aggapunto manipud kadagiti singin nga adda iti tianmo" wenno "Tunggal maysa kadagiti dua a maladaga iti anakam ket agbalinto a kapuonan iti nasion."

ken dua a tattao ti agsinanto manipud kenka

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "ken agsinanto dagitoy iti dua a bunggoy ti tattao inton iyanakmo ida."

agserbinto ti inauna iti ub-ubing."

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) "agserbinto ti inauna iti in-inaudi" wenno 2) "agserbinto dagiti kaputotan ti inauna kadagiti kaputotan ti ub-ubing." No mabalin, ipatarusyo daytoy tapno maawatan dagiti tattao ti kayatna a sawen.

Genesis 25:24**pagammoan**

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket mangnayon iti panangiyunay-unay kadagiti sumarsaruno. AT: "kinapudno."

sibubukel a nalabaga a kasla dutdotan a pagan-anay

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) nalabaga ti kudilna ken nagpuskol ti buok iti bagina wenno 2) napuskol ti nalabaga a buok iti bagina. AT: "nalabaga isuna ken barbunan a kasla pagan-anay a naaramid iti buok ti ayup."

Esau

Mabalin nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a "Ti nagan nga Esau ket kasla kauni ti sao a 'naraber a buok wenno barbunan.'"

iggamanna ti mukod ni Esau

"ig-iggamanna ti likod a paset ti saka ni Esau"

Jacob

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a "Ti kayat a sawen ti nagan a Jacob ket 'iniggananna ti mukod.' Daytoy ti wagas iti panangibaga a 'manangallilaw isuna.' "

innem a pulo

"60"

Genesis 25:27**nagbalin ni Esau a nalaing a mangnganup**

"Nagbalin a nalaing iti panaganup ken panagpatpatay kadagiti ayup tapno kanen"

naulimek a tao

"natalna a tao" wenno "saan unay a naregta a tao"

a mangbusbusbos iti tiempona kadagiti tolda

Dakdakamatenna daytoy ti maipanggep iti tiempo a kas alikamen a mabalin nga usaren ti maysa a tao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "kaadduan a tiempona ket adda laeng isuna iti toldana " (Kitaen: Metaphor)

Ita

Nausar daytoy a sao ditoy tapno markaanna ti panagbaliw ti istoria maipanggep kenni Isaac ken Rebecca.

ay-ayaten

Ditoy, ti kayat a sawen ti "ay-ayaten" ket "kaykayat" wenno "naipangruna."

gapu ta kankanenna dagiti ayup a maan-anupanna

"gapu ta kankanenna dagiti ayup a maan-anupan ni Esau" wenno "gapu ta namnamnamenna a kankanen ti karne dagiti atap nga ayup a matiliw ni Esau"

Genesis 25:29**Aglutluto ni Jacob**

Agsipud ta daytoy ket rugrugi ti istoria maipanggep iti banag a napasamak idi naminsan, dagiti dadduma a mangipatpatarus ket kayatda a rugian daytoy iti ragup ti sasao a kasla "Maysa nga aldaw, aglutluto ni Jacob" kas metlaeng iti pannakaipatarusna iti UDB.

aglutluto iti sumagmamano a bukel

"nagipaburek iti makan" wenno "nagluto iti adda digona." Ti inabraw ket naaramid iti naipaburek a bukbukel. (Kitaen: [GEN 25:34](#))

kimmapsut gapu iti bisin

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "mabisin unay isuna" wenno "agkakapsut isuna gapu ta mabisin unay"

nabannogak unay

"Nakapsutak gapu iti bisin." Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Matmatayakon iti bisin."

Edom

Mabalin nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a "Ti kayat a sawen ti nagan nga Edom ket 'nalabaga.' "

Genesis 25:31**karbengam a kas inauna nga anak**

"karbengan a kas inauna nga anak a mangtawid iti kaaduan kadagiti kinabaknang ti amata" (UDB)

dandani-akon a matay

Nalabes ti panangipaunay-unay ni Esau no kasano ti bisinna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Mabisinak unayen, mariknak a kaslaak la matayen."

Ania pay ti pateгна kaniak ti karbengak a kas inauna nga anak?

Nangusar iti saludsod ni Esau tapno ipaganetgetna a ti pannangan ket napatpateg ngem iti karbengan a kas inauna nga anak. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas salaysay: "Awanen serbina ti tawidko no matayak iti bisin!"

Agsapataka nga umuna kaniak

No ania ti kayat ni Jacob nga isapata ni Esau ket mabalin nga ibaga a nalawag: "Isapatam nga umuna kaniak nga ilakom kaniak ti karbengam a kas inauna nga anak."

bukbukel

Dagitoy ket kasla kadagiti bituelas, ngem babassit unay dagiti bukelda, nagbukel, ken pimmatad.

panangtagibassit ni Esau iti karbenganna a kas inauna nga anak

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Impakita ni Esau a saanna nga impateg ti karbenganna a kas inauna nga anak"

Chapter 26

¹ Ita, adda napasamak a panagbisin iti daga, malaksid iti immuna a panagbisin a napasamak kadagidi al-aldaw ni Abraham. Napan ni Isaac kenni Abimelec nga ari dagiti Filisteo idia Gerar. ² Ita, nagparang ni Yahweh kenkuana ket kinunana, "Saanka a mapan idia Egipto; agnaedka iti daga nga imbagak kenka a pagnaedam. ³ Agtalinaedka iti daytoy a daga, ket addaakto kenka ken bendisionankanto; ta kenka ken kadagiti kaputotamto, itedkonto amin dagitoy a dagdaga, ken tungpalekto ti kari a sinapataak kenni Abraham nga amam. ⁴ Paadduekto dagiti kaputotam a kas kadagiti bituen iti langit, ken itedkonto kadagiti kaputotam amin dagitoy a dagdaga. Mabendisionanto amin a nasion iti daga babaen kadagiti kaputotam. ⁵ Aramidek daytoy gapu ta nagtulnog ni Abraham iti timekko ken tinungpalna dagiti pagannurotak, dagiti bilinko, dagiti alagadek, ken dagiti lintegko." ⁶ Nagnaed ngarud ni Isaac idia Gerar. ⁷ Idi dinamag kenkuana dagiti lallaki iti dayta a lugar ti maipanggep iti asawana, kinunana, "Kabsatko isuna." Mabuteng isuna a mangibaga nga, "Asawak isuna," gapu ta ti napanunotna, "Papatayendak dagiti lallaki iti daytoy a lugar tapno alaenda ni Rebecca, gapu ta napintas unay isuna." ⁸ Kalpasan iti nabayag a tiempo a kaadda ni Isaac sadiay, nairana a timman-aw ni Abimelec nga ari dagiti Filisteo iti tawa. Nakitana a lalailoen ni Isaac ni Rebecca nga asawana. ⁹ Inayaban ni Abimelec ni Isaac ket kinunana, "Kitaem, awan dua dua nga asawam isuna. Apay nga imbagam a, 'Kabsatko isuna'?" Kinuna ni Isaac kenkuana, ¹⁰ "Gapu ta napanunotko a mabalin a papatayendak ti siasinoman tapno maalada isuna." Kinuna ni Abimelec, "Ania daytoy nga inaramidmo kadakami? Mabalin a maysa kadagiti tattao ket silalakada a kinaidda ti asawam ket no napasamak ti kasta, nganngani nakami nga insarsarak iti pakabasolanmi." ¹¹ Isu a binallaagan ni Abimelec dagiti amin a tattao a kinunana, "Siasinoman a mangsagid iti daytoy a lalaki wenno iti asawana ket siguradonto a mapapatay. ¹² Nagmula ni Isaac kadagiti mulmula iti dayta a daga ken nagapit iti dayta met laeng a tawen iti mamingasut a kaadu, gapu ta binendisionan ni Yahweh isuna. ¹³ Nagbalin a nabaknang ti lalaki, ken rimmang-ay a rimmang-ay inggana a nagbalin isuna a naindaklan unay. ¹⁴ Addaan isuna kadagiti adu a karnero, ken bakbaka, ken dakkal a sangkabalayan. Ket immapal dagiti Filisteo kenkuana. ¹⁵ Ita, amin dagiti bubon a kinali dagiti adipen ni amana kadagidi al-aldaw ni Abraham nga amana, ket sinullatan dagiti Filisteo babaen iti pananggaburda kadagitoy iti daga. ¹⁶ Kinuna ni Abimelec kenni Isaac, "Umadayoka kadakami, ta nabilbilegka nga adayo ngem kadakami." ¹⁷ Isu a pimmanaw ni Isaac manipud sadiay ket nagkampo idia tanap ti Gerar, ket nagnaed sadiay. ¹⁸ Kinali manen ni Isaac dagiti bubon, a kinalida kadagidi al-aldaw ni Abraham nga amana. Sinullatan dagitoy dagiti Filisteo kalpasan ti ipapatay ni Abraham. Pinanaganan ni Isaac dagiti bubon iti isu met laeng a nagnagan nga impanagan ti amana kadagitoy. ¹⁹ Idi nagkali dagiti adipen ni Isaac idia tanap, nakasarakda sadiay iti bubon ti agay-ayus a danum. ²⁰ Nakiapa dagiti agpaspastor a taga-Gerar kadagiti agpaspastor ni Isaac ket kinunada, "Kukuami daytoy a danum." Isu a pinanaganan ni Isaac dayta a bubon iti "Esek," gapu ta nakiapada kenkuana. ²¹ Kalpasanna, nangkalida iti sabali pay a bubon, ket pinagaapanda manen dayta, isu a pinanagananna dayta a bubon iti "Sitnah." ²² Pimmanaw isuna sadiay ket nangkalida iti sabali pay a bubon, ngem saandan a pinagaapaan dayta. Isu a pinanaganannam daytoy iti Rehobot, ket kinunana, "Ita nangaramid ni Yahweh iti lugar para kadatayo, ket rumang-aytayonto iti daga. ²³ Ket manipud sadiay, simmang-at ni Isaac idia Beerseba. ²⁴ Nagparang ni Yahweh kenkuana iti dayta met laeng a rabii ket kinunana, "Siak ti Dios ni Abraham nga amam. Saanka nga agbuteng, ta addaak kenka ken bendisionankanto ken paadduek dagiti kaputotam, gapu kenni Abraham nga adipenko." ²⁵ Nangbangon ni Isaac iti altar sadiay ket immawag isuna iti nagan ni Yahweh. Sadiayna nga impatakder ti kampona, ket nagkali dagiti adipenna iti bubon. ²⁶ Kalpasanna, napan ni Abimelec kenkuana manipud Gerar, a kaduana ni Ahuzzat a gayyemna, ken ni Ficol a kapitan ti armadana. ²⁷ Kinuna ni Isaac kadakuada, "Apay nga immaykayo kaniak, idinto a kagurguradak ken pinapanawdak manipud kadakayo?" ²⁸ Ket kinunada, "Nalawag a nakitami nga adda ni Yahweh kenka. Isu nga inkeddengmi a masapul nga adda kari iti nagbaetantayo, wen, iti nagbaetantayo. Isu a mangaramidtayoy iti katulagan, ²⁹ a saannakaminto a dangran, a kas iti saanmi a panangdangran kenka, ken kas iti panangtratomi kenka iti nasayaat ken pinapanawdaka nga addaan kapia. Pudno, binendisionannaka ni Yahweh." ³⁰ Nangisagana ngarud ni Isaac iti padaya para kadakuada, ket nangan ken imminumda. ³¹ Bimmangonda a nasapa iti bigbigat ket nagsapatada iti kari iti tunggal maysa. Kalpasanna, pinalubosan ida ni Isaac a pumanaw, ket pinanawanda isuna nga addaan kapia. ³² Iti dayta met laeng nga aldaw, dimteng dagiti adipen ni Isaac ket imbagada kenkuana ti maipanggep iti bubon a kinalida. Kinunada, "Adda nasarakanmi a danum." ³³ Pinanagananna ti bubon iti Seba, isu a ti nagan dayta a ciudad ket Beerseba agingga kadagitoy nga aldaw. ³⁴ Idi agtawen ni Esau iti uppata pulo, inasawana ni Judit a putot a babai ni Beer a Heteo, kasta met ni Basemat a putot a babai ni Elon a Heteo. ³⁵ Ket ladingit ti impapaayda kada Isaac ken Rebecca.

Genesis 26:1**Ita**

Nausar daytoy a sao ditoy tapno markaan ti baro a paset ti estoria.

napasamak a panagbisin

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "adda ti panagbisin" wenno "adda iti sabali pay a panagbisin." Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [GEN 12:10](#).

iti daga

No sadino a daga ti dakdakamaten daytoy ket mabalin nga ibaga iti nalawag: "iti daga a pagnanaedan ni Isaac ken iti pamiliana"

a napasamak kadagidi al-aldaw ni Abraham

Ditoy, dakdakamaten ti ragup ti sasao a "kadagidi al-aldaw" ket idi sibibiag pay ni Abraham. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "napasamak dayta kabayatan iti panagbiag ni Abraham."

Genesis 26:2**Ita, nagparang ni Yahweh**

Ditoy, ipakpakaammo ti "Ita" ni Yahweh iti daytoy a paset ti istoria.

nagparang ni Yahweh kenkuana

"nagparang kenni Isaac"

para kenka ken kadagiti kaputotam, itedkonto amin dagitoy a dagdaga

"ta itedkonto amin dagitoy a dagdaga kenka ken kadagiti kaputotam"

tungpalekto ti kari nga insapatak kenni Abraham nga amam

"Aramidekto no ania ti inkarik kenni Abaraham nga amam nga aramidek"

Genesis 26:4**Sapasap a Pakaammo:**

Itultuloy ni Yahweh ti makisarsarita kenni Isaac.

Paadduekto dagiti kaputotam

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Pagbalinekto a nakaad-adu dagiti kaputotam" wenno "Pagbalinenkanto nga addaan iti nakaad-adu a kaputotan."

a kasla kadagiti bituen iti langit

Iyas-asping daytoy dagiti kaputotan ni Isaac kadagiti bituen tapno iyunay-unayna a maaddaan isuna iti nakaad-adu a kaputotan. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [\[GEN 22:17\]](#)

langit

Dakdakamatenna daytoy dagiti amin a banbanag a makitkitatayo iti tangatang, pakairamanan ti init, bulan ken dagiti bituen.

Mabendisyonanto amin a nasion iti daga

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas iti: "Bendisyonakto amin a nasion iti daga."

nagtulnog ni Abraham iti timekko ken tinungpalna dagiti sursurok, dagiti bilinko, dagiti alagadek, ken dagiti lintegko

Dagiti ragup ti sasao a "nagtulnog iti timekko" ken "tinungpalna dagiti pagannurotak, dagiti bilbilinko, dagiti alagadek, ken dagiti lintegko" ket agpapada ti kayatda a sawen. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nagtulnog ni Abraham kaniak ken inaramidna amin nga imbilinko kenkuana nga aramidenna" (Kitaen: Parallelism)

nagtulnog ni Abraham iti timekko

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nagtulnog no ania ti imbagak" wenno "nagtulnog kaniak."

Genesis 26:6**Isu a nagnaed ni Isaac idia Gerar**

Ni Isaac laeng ti nadakamat gapu ta isuna ti mangidadaulo iti pamilia, ngem kaduana ti sibubukel a pamiliana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Isu a nagnaed ni Isaac ken ti pamiliana idia Gerar."

Mabuteng isuna a mangibaga

Ditoy, dakdakamaten ti "buteng" ti saan a makaay-ayo a rikna nga adda iti tao no adda ti pangta iti panangdangran iti bagina wenno iti dadduma. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Nagbuteng isuna a mangibaga."

tapno alaenda ni Rebecca

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "iti kasta ket maalada ni Rebecca."

Nakitana, pagammoan, lalailoen ni Isaac

Ipakpakita ti sao a "pagammoan" a naklaan ni Abimelec no ania ti nakitana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ket naklaan isuna a makita ni Isaac"

lala-iloen ni Isaac ni Rebecca

Dagiti mabalin a kayatna a sawen ket 1) sagsagidenna isuna iti wagas iti panangsagid iti asawa a lalaki iti asawana wenno 2) Agkatkatawa ken agsasao isuna kenkuana iti wagas a pannakisarita ti asawa a lalaki iti asawana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "sagsagidenna ni Rebecca"

Genesis 26:9**Inayaban ni Abimelec ni Isaac**

Nalabit a nangibaon ni Abimelec iti maysa a tao tapno ibaga kenni Isaac a mapan kenkuana. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Nangibaon ni Abimelec para kenni Isaac."

Apay nga imbagam a, 'Kabsatko isuna'?

Daytoy ket naadaw a sasao manipud iti naadaw a sasao. Mabalina daytoy nga ibaga a kas "indirect quotation". Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Apay nga imbagam a kabsatmo isuna?" (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

tapno maalada isuna

Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "tapno mabalina nga alaen isuna."

Ania daytoy nga inaramidmo kadakami?

Inusar ni Abimelec daytoy a saludsod tapno ungtanna ni Isaac. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Saano a rumbeng nga inaramid daytoy kadakami!"

nganngani nakami nga insarsarak iti pakabasolanmi
Dakdakamatenna daytoy ti pakaigapuan ti maysa a tao tapno agbasol a kasla iti "panagbasol" ket maysa a banag a naikabil iti maysa a tao. Mabalina nga ipatarus a kas iti: "pinagbasolnakami iti panangala iti asawa ti maysa a lalaki. (Kitaen: Metaphor)"

Siasinoman a mangsagid iti daytoy a lalaki

Ditoy, ti kayat a sawen ti "mangsagid" ket sagiden iti naraggas a wagas. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Siasinoman ti mangdangran iti daytoy a lalaki."

siguradonto a mapapatay

Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ipataykonto isuna."

Genesis 26:12**Sapasap a Pakaammo:**

Rugianna daytoy ti baro a paset ti estoria. Nagbaliw manipud iti panangibaga maipanggep iti panangawag ni Isaac kenni Rebecca a kabsatna, ken nangrugi a mangibaga maipanggep no kasano a nagbalin ni Isaac a nabaknang unay ken immawal dagiti Filisteo kenkuana.

iti dayta a daga

"idiay Gerar"

mamingasut a kaadu

Ti kayatna a sawen daytoy "mamingasut a daras kas kaadu iti naimulana." Mabalina daytoy nga ipatarus a kadawyan a kas "iti nakaad-adu nga apit" (UDB)

Nagbalin a nabaknang ti lalaki

"Nagbalin a nabaknang ni Isaac" wenno "Nagbalin a nabaknang isuna"

ken rimmang-ay a rimmang-ay inggana a nagbalin isuna a naindaklan unay

"ket nagtultuloy isuna a nagbalin a nabaknang inggana a nagbalin a nabaknang unay"

karnero

Mabalina a karaman met dagiti kalding ditoy.

dakkel a sangkabalayan

Ditoy, ti ibagbagi ti "sangkabalayan" ket dagiti agtrabtrabaho wenno dagiti adipen. (Kitaen: Metonymy)

Inapalan isuna dagiti Filisteo

"isu a nagimon dagiti Filisteo kenkuana"

Genesis 26:15**Ita**

Ditoy, daytoy a sao ket saanna kayat a sawen nga "iti daytoy a kanito." Ipatigmaanna daytoy no sadino ti nangrugian ti baru a pasamak iti istoria. Mabalina daytoy nga ipatarus nga addaan iti pangsilpo a sao nga "Isu nga" tapno ipakita a daytoy ti nagbanagan ti napasamak idiyay 26:12-13. (Kitaen: Connecting Words)

Kinuna ni Abimelec

Dagiti mabalina a kayatna a sawen ket 1) daytoy ket sabali a tignay tapno piliten ni Isaac ken dagiti tattaona a pumanaw. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ket kinuna ni Abimelec" wenno "Kamaudiananna, kinuna ni Abimelec" wenno 2) Inaramid ni Abimelec daytoy a pangngeddeng gapu ta nakitana a nagimon dagiti tattaona ken agtigtignay nga addaan iti gura kenni Isaac. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ngarud, kinuna ni Abimelec" (Kitaen: Connecting Words)

kadagidi al-aldaw ni Abraham nga amana

Dakdakamatena ti ragup ti sasao a "kadagidi al-aldaw ni" ti tiempo idi nabiag pay ti maysa a tao. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "idi agbibig pay, ni Abraham, nga amana."

nabilbilegka ngem kadakami

"napigpigsaka ngem kadakami"

Isu a pimmanaw ni Isaac

Ni Isaac laeng ti nadakamat gapu ta isuna ti mangidadaulo, ngem kaduana ti pamilianna ken dagiti adipenna. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Isu a pimmanaw ni Isaac ken ti sangkabalayanna."

Genesis 26:18**kinali ni Isaac**

Ditoy, ibagbagi ni "Isaac" ni Isaac ken dagiti adipenna. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Nagkali ni Isaac ken dagiti adipenna" (Kitaen: Metonymy)

a kinalida

"a kinali dagiti adipen ni Abraham"

kadagidi al-aldaw ni Abraham nga amana

Kitaenyo no kasano daytoy a naipatarus idia [GEN 26:15](#).

Sinullatan dagiti Filisteo dagitoy kalpasan ti ipapatay ni Abraham

Daytoy ti makagapu no apay a kinali ni Isaac dagitoy. Gapu ta napasamak daytoy nga immuna, daytoy a "sentence" ket rumbeng nga umuna sakbay iti "sentence" maipanggep iti panangkali ni Isaac kadakuada, kas idia UDB. Wenno rugian daytoy a "sentence" iti "Inaramid ni Isaac daytoy gapu ta."

Sinullatan dagiti Filisteo ida

Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "ginaburanda dagitoy iti daga." Dakdakamaten ti sao a 'dagitoy' dagiti bubon.

Genesis 26:19**agay-ayus a danum**

Dakdakamaten daytoy a ragup ti sasao ti danum a mabalina nga inumen. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "nadalus a danum." (UDB)

Esek

Mabalina met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a "Ti kayat a sawen ti nagan nga Esek ket 'apa' wenno 'supiat'."

Genesis 26:21**Kalpasanna, nagkalida**

"Kalpasanna, nagkali dagiti adipen ni Isaac" (UDB)

nagaapada

"Nakisinnuppiat dagiti agpaspastor a taga-Gerar kadagiti agpaspastor ni Isaac"

isu a pinanagananna iti

"isu nga inted ni Isaac daytoy"

Sitnah

Mabalina met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a "Ti kayat a sawen ti nagan a Sitna ket 'supiat' wenno 'agpabasol'."

Rehobot

Mabalina nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a "Ti kayat a sawen ti

nagan a Rehobot ket 'mangaramid iti lugar para' wenno 'unga-ong a lugar.'"

...tayo...tayo...

Dakdakamaten ni Isaac ti bagina ken ti sangkabalayanna.

Genesis 26:23**manipud idia simmang-at ni Isaac idia Beerseba**

Ditoy, ti "simmang-at" ket mabalina a pagibasaran a mapan iti amianan. Ibaga iti kadkadawyan a wagas para iti pagsasaoyo a pimmanaw isuna. Mbin: "Pimmanaw ni Isaac idia ket napan idia Beerseba.

paadduek dagiti kaputotam

Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "paadduek iti kasta unay dagiti kaputotam" wenno "pagbalinek dagiti kaputotam a nakaad-adu."

gapu kenni Abraham nga adipenko

"para kenni Abraham nga adipenko" wenno "gapu ta inkarik kenni Abraham nga adipenko nga aramidek daytoy"

Nangbangon ni Isaac iti altar idia

No apay a nangbangon ni Isaac iti altar ket mabalina nga aramiden a nalawag. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "Nangbangon ni Isaac ti altar idia tapno agidaton kenni Yahweh"

inawaganna ti nagan ni Yahweh

"nagkararag iti nagan ni Yahweh" wenno "nagrukbab kenni Yahweh." Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia GEN 12:8.

Genesis 26:26**napan ni Abimelec kenkuana**

"napan kenni Isaac"

kaduana ni Ahuzzat

Nagan ti lalaki daytoy.

Ficol

Kitaenyo no kasanoyo nga insurat ti naganna idia GEN 21:22.

a gayyemna

Dagiti mabalina a kayatna a sawen ket 1) "gayyem ni Abimelec" wenno "mamalbalakad ni Abimelec."

Genesis 26:28**kinunada**

Dakdakamatenna daytoy da Abimelec, Ahuzzat, ken Ficol. Nagsao ti maysa kadakuada ken nakianamong dagiti dua iti kinunana. Saanna kayat a sawen a nagsaoda amin iti isu met laeng nga oras. Mabalina nga ipatarus daytoy a kas iti: "kinuna ti maysa kadakuada."

Nalawag a nakitami

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ammomi" wenno "siguradokami."

Isu a mangaramiddayo iti katulagan

"isu a kayatmi a mangaramid iti katulagan"

kas iti panangtratomi kenka iti nasayaat

Mabalin met daytoy nga ipatarus kas rugi iti baro a "sentence" kas adda idia UDB. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Kas inaramidmi laeng ti nasayaat kenka"

binendisionannaka ni Yahweh

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Binendisionannaka ni Yahweh."

Genesis 26:30**nangisagana ni Isaac iti padaya para kadakuada**

Ti mangan nga agkakadua ket paset iti panagaramid iti katulagan. (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

para kadakuada

Dakdakamaten ti "kadakuada" da Abimelec, Ahuzzat, ken Ficol"

nanganda

Dakdakamaten ti "...da" da Isaac, Abimelec, Ahuzzat, ken Ficol. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nanganda amin."

Bimmangonda

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Bimmangonda a nasapa" wenno "Nagriingda a nasapa."

Genesis 26:32**Pinanagananna ti bubon iti Seba**

"Isu nga inawaganna ti bubon iti Seba." Mabalin nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a, "Ti kayat a sawen ti nagan a Seba ket kasla iti sao a 'kari.'"

Beerseba

Mabalin nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga a ti kayat a sawen ti "Beerseba" ket "bubon iti kari" wenno "bubon iti pito." (Kitaen ti "note" idia GEN 21:32)

Genesis 26:34**Sapasap a Pakaammo:**

Kaadian iti Genesis 26 ket maipanggep kenni Isaac. Dagitoy a bersikulo ket maipanggep kenni Esau nga inauna a putotna.

uppat a pulo

"40"

inasawana

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nangasawa isuna" wenno "nangasawa iti dua."

ni Judit...Basemat

Nagan dagitoy dagiti assawa ni Esau.

Beeri...Elon

Nagan dagiti lallaki dagitoy.

a Heteo

"dagiti kaputotan ti Heteo" wenno "ti kaputotan ti Heteo"

Nangiyegda iti ladingit kada Isaac ken Rebecca

Dakdakamaten ti "...da" da Judit ken Basemat. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Nakakaasi da Isaac ken Rebecca gapu kadakuada."

Chapter 27

¹ Idi lakayen ni Isaac ket nakudrepen dagiti matana isu a saanen a makakita, inayabanna ni Esau, ti inauna nga anakna, ket kinunana kenkuana, "Anakko." Kinunana kenkuana, "Adtoyak." ² Kinunana, "Kitaem lakayakon. Diak ammo ti aldaw ti ipapatayko." ³ Isu nga alaem dagiti igammo, ti pagikkan dagiti baim kasta met ti panam, ket mapanka iti tay-ak ket iyanupannak. ⁴ Mangisaganaka iti naimas a taraon para kaniak, ti potahe a pagaayatko, ken iyegmo kaniak tapno kanek ket bendisionanka sakbay a matayak." ⁵ Ita, nangngeg ni Rebecca daytoy idi nagsao ni Isaac kenni Esau nga anakna. Napan ni Esau iti tay-ak tapno aganup iti atap nga ayup ket iyawidna. ⁶ Nagsao ni Rebecca kenni Jacob nga anakna a kinunana, "Kitaem, nanggegko a nagsao ti amam kenni Esau a kabsatmo." ⁷ Kinunana, "Iyanupannak ket isaganaannak iti naimas a taraon, tapno kanek ket bendisionanka iti imatang ni Yahweh sakbay iti ipapatayko." ⁸ Ita ngarud, anakko, tungpalem no ania ti ibilinko kenka. ⁹ Mapanka iti ayan dagiti arban, ket iyalaannak iti dua a napipintas nga urbon a kalding; ket lutoek dagitoy iti naimas a taraon para ti amam, a kas iti pagaayatna. ¹⁰ Ipanmonto daytoy iti amam, tapno kanenna, tapno bendisionannaka sakbay ti ipapatayna. ¹¹ Kinuna ni Jacob kenni Rebecca nga inana, "Kitaem, ni Esau a kabsatko ket barbonan a lalaki, ken siak ket lalaki nga addaan iti nalamuyot a kudil." ¹² Nalabit nga arikapennakto ti amak, ket kaslaakto manangallilaw kenkuana. Lunodto ti iyegko iti bagik a saan ket a bendision. ¹³ Kinuna ti inana kenkuana, "Anakko, bay-am nga agtinnag ti aniaman a lunod kaniak. Basta tungpalem ti imbagak, ket mapanmo alaen dagiti imbagak ket iyegmo kaniak." ¹⁴ Napan ngarud ni Jacob ket nangala kadagiti urbon a kalding ket impanna dagitoy iti inana, ket nangisagana ni inangna iti naimas a taraon, a kas iti pagaayat ti amana. ¹⁵ Innala ni Rebecca dagiti kapipintasan a pagan-anay ni Esau nga inauna nga anakna, nga adda kenkuana iti uneg ti balay, ket insuotna dagitoy kenni Jacob nga in-inaudi nga anakna. ¹⁶ Inkabilna kadagiti ima ni Jacob dagiti lalat dagiti urbon a kalding ken iti nalamuyot a paset ti tenggedna. ¹⁷ Inkabil ni Rebecca ti naimas a taraon ken ti tinapay nga insaganana iti ima ti anakna a ni Jacob. ¹⁸ Napan ni Jacob kenni amana ket kinunana, "Amak." Kinunana, "Adtoyak; siasinoka, anakko?" ¹⁹ Kinuna ni Jacob iti amana, "Siak ni Esau nga inauna nga anakmo; inaramidkon kas imbagam kaniak. Ita agtugawka ket manganka iti naanupak, iti kasta ket bendisionannak." ²⁰ Kinuna ni Isaac iti anakna, "Kasano a nakabirukka a dagus, anakko? Kinunana, "Gapu ta inyeg kaniak daytoy ni Yahweh a Diosmo." ²¹ Kinuna ni Isaac kenni Jacob, "Umasidegka kaniak, tapno maarikapka, anakko, ket ammoek no pudno a sika ti anakko a ni Esau wenno saan." ²² Immasideg ni Jacob iti amana a ni Isaac; ket inarikap ni Isaac isuna ket kinunana, "Ti timek ket timek ni Jacob, ngem dagiti ima ket dagiti ima ni Esau." ²³ Saan a nailasin ni Isaac isuna, gapu ta dagiti imana ket barbonan, a kas kadagiti ima ti kabsatna a ni Esau, isu a binendisionan isuna ni Isaac. ²⁴ Kinunana, "Pudno kadi a sika ti anakko a ni Esau?" Ket kinunana, "Siak." ²⁵ Kinuna ni Isaac, "Iyegmo ti taraon kaniak, ket manganak iti naanupam, tapno bendisionanka." Impan ni Jacob ti taraon kenkuana. Nangan ni Isaac, ket nangiyeg pay ni Jacob iti arak, ket imminum isuna. ²⁶ Kalpasanna, kinuna ni Isaac nga amana kenkuana, "Umasidegka itan ket agkannak, anakko." ²⁷ Immasideg ni Jacob ket inagkanna isuna, ket naangotna ti angot dagiti pagan-anayna ket binendisionanna isuna. Kinunana, "Kitaem, ti ayamuom ti anakko ket kas iti ayamuom ti taltalon a benindisionan ni Yahweh." ²⁸ Ikkannaka koma ti Dios ti bingaymo kadagiti linnaaw ti langit, bingaymo iti kinadam-eg ti daga, ken nawadwad a bukel ken baro nga arak. ²⁹ Pagserbiannaka koma dagiti tattao ken agdumog koma kenka dagiti pagilian. Iturayam koma dagiti kakabsatmo, ken agdumog koma kenka dagiti annak a lallaki ti inam. Tunggal maysa koma a mangilunod kenka ket mailunod; tunggal maysa koma a mangbendision kenka ket mabendisionan. ³⁰ Apaman a binendisionan ni Isaac ni Jacob, ken kapanpanaw la unay ni Jacob iti imatang ti amana a ni Isaac - isu met ti isasangpet ni Esau a kabsatna manipud iti panaganupna. ³¹ Nagluto met isuna iti naimas a taraon ket impanna daytoy iti amana. Kinunana iti amana, "Ama, bumangonka ket manganka iti naanupan toy anakmo, iti kasta ket bendisionannak." ³² Kinuna ni Isaac nga amana kenkuana, "Siasinoka?" Kinunana, "Siak ti anakmo, ti inaunam a ni Esau." ³³ Nagpigerger ni Isaac iti kasta unay ket kinunana, "Siasino ti nanganup iti daytoy ket inyegna kaniak? Kinnanko amin daytoy sakbay nga immayka, ket binendisionakon isuna. Pudno, mabendisionan isuna." ³⁴ Idi nangngeg ni Esau dagiti sao ti amana, nangsangit isuna iti kasta unay ken nasaem ti panagsangitna, ket kinunana iti amana, "Bendisionannak met, amak." ³⁵ Kinuna ni Isaac, "Immay ditoy ti kabsatmo a nangallilaw ket innalanan ti bendisionmo." ³⁶ Kinuna ni Esau, "Saan kadi a rebbengna a napanaganan isuna iti Jacob? Ta inallilawnakon iti namindua. Innalana ti karbengak a kas inauna nga anak, ket ita, innalana ti bendisionko." Ket kinunana pay, "Saanka kadi a nangibati iti bendision para kaniak?" ³⁷ Simmungbat ni Isaac a kinunana kenni Esau, "Kitaem, inaramidko isuna a mangituray kenka, ken intedko kenkuana amin a kakabsatna a kas adipenna. Ken inikkak isuna kadagiti bukel ken baro nga arak. Ania

pay ngay iti maaramidko para kenka, anakko?" ³⁸ Kinuna ni Esau iti amana, "Awan kadin iti uray maysa laeng a bendision para kaniak, amak? Bendisionannak, uray siak met, amak." Nagsangit iti napigsa ni Esau. ³⁹ Simmungbat ni Isaac nga amana ket kinunana kenkuana, "Kitaem, ti disso a pagnaedamto ket adayonto manipud iti kinabaknang ti daga, adayo manipud ti linnaaw iti tangatang. ⁴⁰ Agbiagkanto babaen iti kampilam, ken pagserbiamto ti kabsatmo. Ngem no bumusorka, ikkatemto ti sangolna manipud ti tenggedmo. ⁴¹ Ginura ni Esau ni Jacob gapu iti bendision nga inted ti amana kenkuana. Imbaga ni Esau iti pusona, "Dagiti al-aldaw a panagladingit para iti amak ket umasidegen; kalpasan dayta, papatayekto ti kabsatko a ni Jacob. ⁴² Naidanon kenni Rebecca dagiti sao ti inauna nga anakna a ni Esau. Isu a nangibaon iti mapan mangayab kenni Jacob nga in-inaudi nga anakna ket kinunana kenkuana, "Kitaem, ni kabsatmo nga Esau ket liwliwaenna ti bagina maipanggep kenka babaen iti panagpangpanggepna a mangpapatay kenka. ⁴³ Ita ngarud, anak ko, tungpalennak ket umadayoka nga agturong idia ayan ni Laban a kabsatko, idia Haran. ⁴⁴ Agtalinaedka kenkuana sadiay iti sumagmamano nga aldaw, ⁴⁵ inggana a bumaaw ti pungtot ti kabsatmo, aginggana a mapukaw ti unget ti kabsatmo kenka, ket malipatanna ti inaramidmo kenkuana. Kalpasanna, mangibaonakto iti mapan mangisubli kenka ditoy. Apay koma ta mapukaw kayo nga agpadpada iti maymaysa nga aldaw? ⁴⁶ Kinuna ni Rebecca kenni Isaac, "Napunnoanakon iti biag gapu kadagiti annak a babbai dagiti Heteo. No mangasawa ni Jacob iti maysa kadagiti annak a babbai dagiti Heteo, kasla kadagitoy a babbai, sumagmamano kadagiti annak a babbai ti daga, ania ngay ti nasayaat a pagbanagan iti biag para kaniak?"

Genesis 27:1

nakudrepen dagiti matana

Ti kayat a sawen daytoy ket, ni Isaac ket saanen a makakita a nasayaat. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ngannganin nga agbulag".

kinunana kenkuana

"Ket simmungbat ni Esau"

Adtoyak

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Apay?" wenno "Dumdumngagak." Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia GEN 22:1

Kinunana

"Kalpasanna kinuna ni Isaac"

Kumitaka ditoy

Dagiti ragup dagiti sasao a "kumitaka ditoy" ket nayunanna iti panangyunay-unay no ania iti sumaruno. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Dumngegka a nasayaat."

lakayakon. Diak ammo ti aldaw ti ipapatayko.

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Lakayakon ket saanko nga ammo no kaano ti ipapatayko."

ipapatay

Maipanggep daytoy iti napsikalan nga ipapatay.

Genesis 27:3

dagiti igammo

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "armasmo" wenno "dagiti alikamem."

ti baim

Ti bai ket banag a pangiggaman kadagiti pana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ti baim para kadagiti pana" wenno "dagiti panam."

aganupka kadagiti atap nga ayup para kaniak

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "aganupka ti atap nga ayup para kaniak."

Manglutoka iti naimas a taraon para kaniak, ti potahe a pagaayatko

Ti sao a "naimas" ket maipanggep iti banag a nasayaat unay ti ramanna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ilutoannak iti naraman a karne a pagaayatko."

bendision

Kadagiti tiempo iti Biblia, kanayon nga ibaga ti ama iti nangayed a bendision kadagiti annakna.

Genesis 27:5

Ita

Ti sao nga "ita" ket nausar ditoy tapno iyam - ammona iti panagbaliw manipud iti imbaga ni Isaac kenni Esau inggana iti imbaga ni Rebecca kenni Jacob.

nangngeg ni Rebecca daytoy idi nagsao ni Isaac kenni Esau nga anakna

"Nanggep ni Rebecca nga agsasao ni Isaac iti putotna a ni Esau"

Kumitaka ditoy

Ti ragup ti sasao a "kumitaka ditoy" ket nayunanna iti panangyunay-unay no ania iti sumaruno. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Dumngegka a nasayaat."

ilutoannak iti naimas a taraon

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "manglutoka para kaniak iti nananam a karne a pagaayatko." Kitaenm no kasano daytoy a naipatarus idia [GEN 27:04](#).

bendisionanka iti imatang ni Yahweh

"bendisionanka iti sangoanan ni Yahweh"

sakbay ti ipapatayko.

"sakbay a matayak"

Genesis 27:8**tungpalem ti ibilinko kenka**

Kinuna ni Rebecca "ti timekko" tapno iturong no ania ti ibagbagana idi. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "tungpalennak ken aramidem no ania ti ibagak kenka."

lutoek dagitoy iti naimas a taraon para ti amam, a kasla iti pagaayatna

Kitaen no kasano iti pannakaipatarus iti agpada a "sentence" idia [GEN 27:4](#).

Alaemto daytoy para ti amam

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "Kalpasanna ket ipanmo daytoy iti amam" wenno "Kalpasanna ket alaem daytoy para iti amam."

tapno kanenna, tapno bendisionannaka

Ti sao a "bendisionan" ket maiturong iti nangayed a panangbendision ti ama nga isaona kadagiti annakna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ken kalpasan iti pannanganna iti daytoy, bendisionannakanto."

sakbay ti ipapatayna.

"sakbay a matay"

Sapasap a Pakaammo:

Intultloy ni Rebecca iti nagsao iti in-inaudi nga anakna a lalaki.

Ita

Saanna a kayat a sawen daytoy nga "iti daytoy a kanito," ngem mausar tapno imutektekan ti napateg a banag a sumaganad.

Genesis 27:11**lalaki nga addaan iti nalamuyot a kudil**

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "lalakiak nga addaan iti nalamuyot a kudil" wenno "saanak a barbunan."

ket kaslaakto a manangallilaw kenkuana

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ket panunotenna nga ulbodak" wenno "maammoannanto nga al-allilawek isuna."

Lunodto ti iyegko iti bagik a saan ket a bendision.

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ket gapu ti aramidek, ilunodnakto ket saannak a bendisionan."

Genesis 27:13**Anakko, bay-am nga agtinnag ti aniaman a lunod kaniak**

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "bay-am a siak iti mailunod, anakko."

tungpalem ti imbagak

Kinuna ni Rebecca "ti timekko" tapno iturongna iti no ania ti ibagbagana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "tungpalem no ania ti ibagbagak kenka" wenno "tungpalennak." "

iyumaymo ida kaniak

"isangpetannak kadagiti kaub-ubinganna a kalding"

nagluto iti naimas a taraon, a kas iti pagaayat ti amana

Kitaen no kasano a naipatarus ti isu met laeng a "sentence" [GEN 27:4](#).

Genesis 27:15**Insuotna kenkuana dagiti kudil dagiti kaub-ubinganna a kalding kadagiti imana**

Adda pay laeng dagiti buok kadagiti kudil iti kalding.

Inkabil ni Rebecca ti naimas a taraon ken ti tinapay nga insaganana iti ima ti anakna a ni Jacob

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Intedna iti anakna a ni Jacob ti naimas a taraon ken tinapay nga insaganana."

Genesis 27:18**Kinunana**

"Ket simmungbat ti amana" wenno "Insungbat ni Isaac"(UDB)

Adtoyak

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy [GEN 22:7](#).

inaramidkon kas imbagam kaniak

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "inaramidko no ania ti imbagam nga aramidek."

sumagmamano ti inanupak

Ti sao nga "inanupan" ket maiturong kadagiti atap nga ayup nga inanupan ken pinapatay ti siasinoman. Kitaen no kasano a naipatarus iti "naanupan" idia [GEN 27:3](#).

Genesis 27:20**Kinuna**

"Simmungbat ni Jacob"

Kasano a nakabirukka a dagus

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti:
"Nakaskasdaaw a nabirukam daytoy a dagus."

inyeg kaniak daytoy

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti:
"pinagballiginak."

ammoek no sika iti pudno nga anakko a ni Esau

"no pudno a sika ti anakko a ni Esau"

Genesis 27:22**Immasideg ni Jacob iti amana a ni Isaac**

"Inasitgan ni Jacob ti amana a ni Isaac"

Ti timek ket timek ni Jacob

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: Ti timek ket kasla timek ni Jacob"

ngem dagiti ima ket dagiti ima ni Esau

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ngem dagiti ima ket dagiti ima ni Esau" wenno "ngem ti rikna dagiti ima ket kasla dagiti ima ni Esau."

Genesis 27:24**manganak iti naanupam**

Kitaem no kasano a naipatarus iti "naanupan" idia [GEN 27:7](#)

ket ininumna

"ket ininom ni Isaac"

Kinunana

Nagsaludsod ni Isaac sakbay a binendisionanna isuna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ngem immuna a nagsaludsod ni Isaac" (UDB) (Kitaen: Ti Panagsasaruno dagiti Pagteng)

Genesis 27:26**ket naangutna**

"ket naangut ni Isaac"

ti angot

"ti sayamusom"

ket binendisionanna

"ket kalpasanna binendisionanna isuna." Maiturong daytoy iti nangayed a bendision nga ibaga ti maysa nga ama kadagiti annakna.

a benindisionan ni Yahweh

Ditoy, ti kayat a sawen iti sarita a "binendisionan" ket ni Yahweh iti pakaigapoan tapno mapasamak dagiti nasasayaat a banbanag iti talon ket agbalin daytoy a nabunga.

"Kitaem, ti angot ti anakko

Inusar ni Isaac ditoy ti "Kitaem" tapno ipaganetgetna ti kinapudno ti ibagana koman. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Pudno nga

isu ti angot ti anakko" (UDB) a binendisionan ni Yahweh- Ditoy ti sao a "binendisionan" ket addaan iti kayatna a sawen a ni Yahweh iti nakaigapoan dagiti nasayaat a banbanag a mapasamak idia talon ken nagbalin a nabunga. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "a ni Yahweh ti nakaigapoan iti pannakaaddana ti adu a mula" wenno "ni Yahweh ti nakaigapoan iti panakaaddana iti adu nga ayup tapno maanupan"

ket naangutna ti angot dagiti pagan-anayna ket binendisionanna isuna

Maaramid a nalawag nga ti angot ti pagan-anay ket kasla iti pagan-anay ni Esau. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "inangutna (Isaac)dagiti pagan-anayna ket kasla angot dagiti pagan-anay ni Esau. Isunga, binendisionan isuna ni Isaac" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Genesis 27:28**.....ka**

Ditoy, ti "ka" ket maymaysa ken maiturong kenni Jacob. Ngem ti bendision ket maited met kadagiti kaputotan ni Jacob.

linnaaw ti langit

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "linnaaw ti angin" wenno "tudo manipud iti tangatang."

Sapasap a Pakaammo:

Daytoy ket ti panangbendision ni Isaac. Ti ammona ket ni Esau ti katkatungtongna, ngem ni Jacob ti katkatungtongna.

ti kinalukmeg ti daga,

Ti sarita a "kinabaknang iti daga" ket maiturong iti "nadam-eg a daga" Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nasyaat a daga a pagpataudan kadagiti apit"

nawadwad a bukel ken baro nga arak

No "ti bukel ken arak" ket saan nga am-ammo, mabalin daytoy a maibaga a sapasap. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nawadwad a taraon ken mainum"

Genesis 27:29**agrukbab dagiti pagilian**

Ditoy, "dagiti pagilian" ket maiturong kadagiti tattao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "dagiti tattao manipud kadagiti amin a pagilian ket agrukbab" (See: Metonymy)

agrukbab

Ti kayatna a sawen daytoy ket tapno agkurno a sipapakumbabana nga iyebkas iti panagraem ken panagdayaw iti maysa a tao.

Iturayam koma dagiti kakabsatmo

"agbalinka a mangituray kadagiti kakabsatmo"

agrukbab koma kenka dagiti annak a lallaki ti inam
 "ken dagiti annak a lallaki ti inam ket agrukbabda kenka"

Tunggal maysa koma a mangilunod kenka ket mailunod
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Iiunod koma ti Dios ti siasinoman a mangilunod kenka" (See: Active or Passive)

Genesis 27:30

kapanpanaw la unay ni Jacob iti imatang ti amana a ni Isaac
 "kapanpanawna la unay iti tolda ti amana a ni Isaac"

isu met ti isasangpet ni Esau a kabsatna manipud iti panaganupna
 "Nagsubli ni Esau a kabsatna manipud iti panaganupna"

naimas a taraon
 Kitaen no kasano a naipatarus daytoy idia [GEN 27:3](#).

Ama, bumangonka
 "bay-am a bumangon ti amak"

sumagmamano iti inanupan toy anakmo
 "toy anakmo" ket maysa a wagas ni Esau a nadayaw a maiturong iti bukodna a taraon nga insaganana.

inanupan toy anakmo
 "inanupan" ket maiturong iti atap nga ayup nga inanupan dagiti tattao tapno kanenda. Kitaen no kasano a naipatarus iti "inanupan" idia [GEN 27:7](#).

bendisionan
 Maiturong daytoy iti nangayed a panangbendision nga isao iti maysa nga ama kadagiti annakna.

Genesis 27:32

kinunana kenkuana
 "kinunana kenni Esau"

Nagpigerger ni Isaac
 "Nagrugi nga agpigerger ni Isaac"

nanganup daytoy nga atap nga ayup
 Kitaen no kasano a naipatarus ti "atap nga ayup" idia [GEN 27:7](#).

Genesis 27:34

nagsangit isuna iti kasta unay ti saemna
 Agsangit iti wagas a mangipakita iti kasta unay a ladingit ket naisao a kasla iti raman iti banag a napait. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "nagsangit iti napigsa" (UDB) (See: Metaphor).

innalanan ti bendisionmo
 Tapno mabendisionan imbes nga iti maysa a nakaibagaan iti maysa a "bendision" ket maysa a banag a mabalin nga alaen iti maysa a tao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "binendisionak isuna imbes a sika" (See: Metaphor)

Genesis 27:36

Saan kadi a rebbengna a napanaganan iti Jacob?
 Agus-usar ni Esau iti saludsod tapno iyunay-unayna iti ungetna kenni Jacob. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Rumbeng a Jacob ti nagan iti kabsatko!"

Jacob
 Mabalin met nga agnayon dagiti agipatpatarus iti "footnote" nga ibagbagana: "Ti nagan a Jacob ket 'petpetanna ti mukod.' Daytoy ket maysa a wagas ti panangibaga a 'mangallilaw isuna.'"

Innalana iti karbengak a kas inauna nga anak
 Ibagbaga daytoy iti karbengan a kas inauna a kasla iti maysa a banag a mabalin nga iyadayo iti maysa a tao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Inallilawnak iti panangtedko kenkuana iti dua a tawid a rebbengana koma nga awatek a kas inauna nga anak." (See: Metaphor)

Ania pay iti maaramidko para kenka, anakko?
 Mangus-usar ni Isaac iti saludsod ti panangyuna-unay: "Awanen iti maaramidak pay para kenka!"

ita innalana iti bendisionko
 Ibagbaga daytoy iti maipanggep iti maysa a bendision a kasla maysa a banag a mabalin nga ipanaw/alaen iti maysa a tao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ita inallilawnaka iti panangbendisionmo kenkuana imbes a siak" (See: Metaphor)

Ania pay ngay iti mabalinko nga aramiden para kenka, anakko?
 Nagusar ni Isaac iti saludsod tapno ipaganetgetna nga awanen iti maaramidanna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Awanen iti maaramidak pay para kenka!"

Saanka kadi a nangibati iti bendision para kaniak?
 Ammo ni Esau a saan a mabalin a bendisionan isuna ti amana kas iti panangbendisionna kenni Jacob. Damdamagen ni Esau no addapay iti nabati nga ibagana kenkuana a saan a naibaga ni Isaac kabayatan iti panangbendisionna kenni Jacob.

Genesis 27:39

kinunana kenkuana
 "kinunana kenni Esau"

Kitaem
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Dumngegka" wenno "Indengam no ania iti ibagak kenka."

kinabaknang ti daga

Kitaen no kasano a naipatarus daytoy idia [GEN 27:28](#).

linnaaw iti tangatang

Kitaen no kasano daytoy a naipatarus idia [GEN 27:28](#).

Agbiagkanto babaen iti kampilanmo

Ditoy, ti "kampilan" ket maiturong iti "kinadawel/ kinaranggas. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Makilabankanto iti amin a biagmo."

yugyugem iti sangolna manipud ti tenggedmo ket makalapsutka.

Ibagbaga daytoy ti maipanggep iti maysa nga addaan iti turay a kas iti mangituray iti dayta a tao ket maysa a sangol a masapul nga awiten dayta a tao. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "wayawayaamto ti bagim manipud iti panangtengngelna kenka" (UDB) (See: Metaphor)

Genesis 27:41**imbaga ni Esau iti pusona**

"kinuna ni Esau iti bagina" (UDB)

al-aldaw iti panagladingit para iti amak ket umasidegen

Maiturong daytoy iti bilang dagiti aldaw iti panagladingit iti maysa a tao no iti maysa a kameng iti pamilia ket matay.

Naidanon kenni Rebecca dagiti sao ti inauna nga anakna a ni Esau.

Mabalin daytoy a maipatarus nga addaan iti "active clause" Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Adda iti nangibaga kenni Rebecca iti panggep ni Esau." (See:

Kitaem

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Dumngeg" wenno "Imutektekam/Indengam."

ket liwliwaenna ti bagina

"ket paspasayaatenna ti rikna"

Genesis 27:43**umadayoka nga agturong idia ayan ni Laban**

"darasem iti pumanaw ditoy ket mapanka idia ayan ni Laban"

iti sumagmamano nga aldaw

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "iti sumagmamano a panawen" wenno "iti apagbiit".

ingguna a bumaaw ti pungtot ti kabsatmo

"ingguna nga agtalna iti kabsatmo"

ingguna a mapukaw ti unget ti kabsatmo kenka

"ingguna a saanen a makaunget kenka"

Apay a masapul a mapukaw kayo nga agpadpada iti maymaysa nga aldaw?

Agus-usar ni Rebecca iti saludsod tapno ipaganetgetna iti pakaseknanna. AT: "Saanko a kayat a mapukaw kayo nga agpadpada iti maymaysa nga aldaw!"

mapukaw kayo nga agpadpada iti maymaysa nga aldaw?

Naipalawag a no papatayen ni Esau ni Jacob, ket papatayendanto ni Esau. (See: Assumed Knowledge and Implicit Information)

mapukaw kayo

Daytoy ket nadayaw a wagas iti panangiturong iti ipapatay ti anakna. (See: Euphemism)

Ita

Saan a kayat a sawen daytoy "iti daytoy a kanito," ngem mausar tapno alaenna ti imatang ti napateg a banag a sumaganad.

Genesis 27:46**Napunnoanakon iti biag**

Lablaben ni Rebecca iti panangyunay-unayna no kasano iti ungetna kadagiti Heteo a babbai nga inasawa ni Esau. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Makaung-ungetak unay."

kadagiti annak a babbai ti Heteo

"dagitoy a Heteo a babbai"

kasla kadagitoy a babbai, sumagmamano kadagiti annak a babbai iti daga

"kasla kadagitoy a babbai nga agnanaed iti daytoy a daga"

ania ngay ti nasayaat a pagbanagan iti biag para kaniak?

Agus-usar ni Rebecca iti saludsod tapno iyunay-unayna no kasano ti ungetna no mangasawa ni Jacob iti Heteo. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Nakabutbutengto iti biagko!"

Chapter 28

¹ Inayaban ni Isaac ni Jacob, binendisionanna isuna, ken binilinna isuna, "Masapul a saanka a mangala ti asawam manipud kadagiti Canaaneo a babbai. ² Tumakderka, mapanka idia Padan Aram, idia balay ni Betuel nga ama ti inam, ket mangalaka iti asawam sadiay, maysa kadagiti annak a babbai ni Laban a kabsat ti inam. ³ Bendisionannaka koma ti Dios a Mannakabalin-amin, pagbalinnaka a nabunga ken paaduennaka, tapno agbalinka a rineprep ti tattao. ⁴ Itedna koma kenka ti bendision ni Abraham, kenka, ken kadagiti kaputotanto, tapno matawidmo ti daga a nagnanaedam nga inted ti Dios kenni Abraham. ⁵ Imbaon ngarud ni Isaac ni Jacob nga umadayo. Napan ni Jacob idia Padan Aram, iti ayan ni Laban nga anak ni Betuel nga Arameo, a kabsat ni Rebecca nga ina da Jacob ken Esau. ⁶ Ita, nakita ni Esau a binendisionan ni Isaac ni Jacob ket imbaonna idia Padan-aram tapno mangala iti asawana sadiay. Nakitana met a binendisionan ni Isaac isuna ken binilinna ni kunana, "Masapul a saanka a mangala iti asawam manipud kadagiti babbai iti Canaan." ⁷ Nakita met ni Esau a tinungpal ni Jacob ti amana ken ti inana, ket napan idia Padan-aram. ⁸ Nakita ni Esau a saan a naay-ayo ni Isaac nga amana kadagiti babbai iti Canaan. ⁹ Isu a napan isuna kenni Ismael, ket innalana a kas asawana ni Mahalat a kabsat ni Nebayot a putot ni Ismael, a putot ni Abraham, malaksid kadagiti addan nga assawana. ¹⁰ Pimmanaw ni Jacob idia Beerseba ket nagtutrong idia Haran. ¹¹ Nakadanun isuna iti maysa a lugar ket nagpatpatnag sadiay, gapu ta limneken ti init. Nangala isuna iti maysa kadagiti bato iti daya a disso, impunganna daytoy, ket nagidda iti daya a disso tapno maturog. ¹² Nagtagtagainep isuna ket nakitana ti maysa nga agdan a nakapasdek iti rabaw ti daga. Nakadanun ti murdongna idia langit ket ngumato ken bumaba dagiti anghel ti Dios iti daytoy. ¹³ Pagammoan, nagtakder ni Yahweh iti ngatoen daytoy ket kinunana, "Siak ni Yahweh a Dios ni Abraham nga amam, ken ti Dios ni Isaac. Itedkonto kenka ken kadagiti kaputotam ti daga a pagid-iddaam. ¹⁴ Kaslanto tapok iti daga dagiti kaputotam, ket agwaraskayto iti adayo; iti laud, iti daya, iti amianan ken iti abagatan. Kenka ken kadagiti kaputotam ket mabendisionanto dagiti amin a familia iti daga. ¹⁵ Kitaem, addaak kenka, ket aywanankanto iti sadinoman a papanam. Iyegkanto manen iti daytoy a daga; ta saankanto a panawan. Aramidekto amin nga inkarik kenka." ¹⁶ Nakariing ni Jacob iti pannaturogna, ket kinunana, "Awan duadua nga adda ditoy a disso ni Yahweh, ket saanko a napanunot daya." ¹⁷ Nagbuteng isuna ket kinunana, "Anian a nakabutbuteng daytoy a disso! Daytoy ket awanen sabali no di ti balay ti Dios. Daytoy ti ruangan ti langit." ¹⁸ Nagriing ni Jacob iti nasapa ket innalana ti bato a nagpungananna. Impasdekna a kas adigi ket binukbukanna iti lana ti rabaw daytoy. ¹⁹ Pinanagananna daya a lugar iti Betel, ngem ti sigud a nagan daya a ciudad ket Luz. ²⁰ Nagsapata ni Jacob a kunana, "No kaduaannak ti Dios ken salaknibannak iti daytoy a dalan a pagpagnaak, ken ikkannak iti tinapay a kanek, ken pagan-anay nga ikawesko, ²¹ iti kasta ket makasangpetak a sitatalged idia balay ni amak, ni Yahweh ti agbalinto a Diosko. ²² Ket daytoy a bato nga impasdekko a kas adigi ket agbalinto a nasagradoan a bato. Manipud iti tunggal banag nga itedmo kaniak, sigurado nga isublikto kenka ti apagkapullo."

Genesis 28:1

Masapul a saanka a mangala

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Saanka a mangala."

Tumakderka, mapanka

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Mapanka a sigud."

Padan-aram

Kitaen no kasano iti pannakaipatarus daytoy idia GEN 25:20.

balay ni

Maiturong daytoy kadagiti kaputotan iti maysa a tao wenna dadduma a kakabagian.

Betuel

Kitaem no kasanum nga impatarus daytoy a nagan ti lalaki idia GEN 22:22.

ama ti inam

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ti apongmo."

maysa kadagiti annak a babbai

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "manipud kadagiti annak a babbai"

kabsat ti inam.

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ni ulitegmo."

Genesis 28:3

Sapasap a Pakaammo

Intultuloy ni Isaac ti nakitungtung kenni Jacob

pagbalinennaka a nabunga ken paaduennaka

Ti sao a "paaduen" ket ipalpalawagna no kasano a pagbalinen ti Dios ni Jacob a "nabunga." Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: "ikkannaka iti adu nga annak ken kaputotan."

tapno tawidem koma ti daga

Naibaga nga it-ited ti Dios ti daga ti Canaan kenni Jacob ken kadagiti kaputotanna a kas ti maysa nga ubing a nagtawid iti kuarta wenno dagiti sanikua a naggapu iti amana. (See: Metaphor)

Itedna koma kenka ti bendision ni Abraham

Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ited koma kenka ni Yahweh ti bendision nga intdna kenni Abraham."

dagiti kaputotam nga adda kenka

Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: "dagiti kaputotam a kaduam"

ti daga a nagnanaedam

"ti daga a naggigianam"

nga inted ti Dios kenni Abraham

Mabalín nga ipatarus daytoy a kas iti: nga ingkari ti Dios kenni Abraham."

Genesis 28:5**Padan-aram**

Kitaem no kasano a naipatarus daytoy idia GEN 25:20.

Betuel

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan ti lalaki idia GEN 22:22.

Genesis 28:6**Sapasap a Pakaammo:**

Agbaliw ti istoria manipud kenni Jacob inggana kenni Esau

Ita

Daytoy a sao ket mausar ditoy tapno markaanna iti panagbaliw manipud iti istoria tapno itedna dagiti pakaammo maipanggep kenni Esau.

Padan-aram

Kitaem no kasano a naipatarus daytoy idia GEN 25:20.

tapno mangala ti asawa

"tapno mangala ti asawa para kenkuana"

Nakitana met a binendisionan ni Isaac isuna

"Nakita met ni Esau a binendisionan ni Isaac ni Jacob"

Masapul a saanka a mangala

"Saanka a mangala"

babbai a taga- Canaan

"annak a babbai ti taga-Canaan" wenno "babbai a taga-Canaan"

Genesis 28:8**Nakita ni Esau**

"Naamiris ni Esau"

saan a naay-ayu ni Isaac nga amana kadagiti babbai a taga - Canaan

"saan nga immanamung ni Isaac nga amana kadagiti babbai ti Canaan"

babbai a taga- Canaan

"annak a babbai dagiti taga-Canaan" wenno "ti babbai a taga-Canaan"

Isunga

"Gapu iti dayta"

malaksid kadagiti adda nga assawana

"kanayunan dagiti addan nga assawana"

Mahalat

Daytoy ti nagan ti maysa kadagiti annak a babbai ni Ismael.

Nebayot

Daytoy ti nagan ti maysa kadagiti annak a lallaki ni Ismael.

Genesis 28:10**Sapasap a Pakaammo:**

Itultuloy daytoy ti pakaammo maipapan kadagiti pagteng maipapan kenni Esau.

Nakadanun isuna iti maysa a lugar ket nagtalinaed isuna sadiay iti nagpatnag, gapu ta limneken ti init

"Dimteng isuna iti maysa a lugar ket, gapu ta limneken ti init, nangngeddeng isuna nga agtalinaed para iti dayta a rabii."

Genesis 28:12**Nagtagtagainep isuna**

"Naaddaan iti tagtagainep ni Jacob"

nakapasdek iti rabaw ti daga

"nakatakder iti rabaw ti daga"

langit

Maiturong iti lugar a paggigianan ti Dios

Pagammoan

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket pagdarasennatayo tapno imutektekantayo ti nakaskasdaaw a pakaammo a sumaruno.

Abraham nga amam

"ti kapuonam a ni Abraham" wenno "ni Abraham a kaamaam"

timmakder ni Yahweh iti ngatoen daytoy
 Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1)"agtaktakder
 ni Yahweh iti tuktok ti agdan" wenno 2)
 "agtaktakder ni Yahweh iti abay ni Jacob"

Genesis 28:14

Dagiti kaputotam ket kaslanto ti tapuk ti daga
 Iyas-asping ti Dios dagiti kaputotan ni Jacob
 kadagiti tapuk ditoy daga tapno ipaganetgetna ti
 adu a bilangda. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas
 iti: "Maaddaankanto iti ad-adu pay a kaputotan
 ngem iti mabilangmo."

ket maiwaraskayto ti adayo nga agturong iti laud
 Ditoy ti sao a "sikayo" ket maymaysa ngem
 maiturong kadagiti kaputotan ni Jacob. Maibagbaga
 laeng a ni Jacob gapu ta isu ti mangidadaulo iti
 pamilia. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Ket
 maiwarasto dagiti kaputotam iti laud." (See:

**Kenka ken kadagiti kaputotam ket mabendisionanto
 dagiti amin a pamilia ditoy daga**
 Mabalin daytoy a maipatarus iti "active verb"
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti:
 Bendisionakto dagiti amin a pamilia iti rabaw ti
 daga babaen kenka ken kadagiti kaputotam."

Kitaem
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "kitaem"
 wenno "Dumngeg" wenno "Imutektekam no ania ti
 ibagak kenka."

ta saankanto a panawan. Aramidekto amin
 "ta saankanto a panawan inggana a maaramidko
 amin"

aywanankanto
 "saluadankanto" wenno "aywanankanto"

Alaenkanto ditoy a daga manen
 "Isublikanto manen iti daytoy a daga"

Sapasap a Pakaammo
 Itultuloy ti Dios iti nakikitungtong kenni Jacob iti
 tagtagaine.

Genesis 28:16

Daytoy ti ruangan ti langit
 Ibagbaga daytoy iti maipanggep iti ruangan ti lugar
 a paggigianan ti Dios a kasla iti literal a pagarian
 nga addaan iti ruangan a luktan ti siasinoman tapno
 sumrek dagiti tattao. (See: Metaphor)

nakariing iti pannaturogna
 "nariing manipud iti pannaturogna"

balay ti Dios...ti ruangan ti langit
 Daytoy a ragup dagiti sasao a "ti ruangan ti langit"
 ket ipalpalawagna a daytoy a disso ket isu ti
 pagserkan "ti balay ti Dios" ken "ti pagserkan iti
 paggigianan ti Dios."

Genesis 28:18

adigi
 Daytoy ket adigi a pakalaglagipan, dayta ket maysa
 a dakkel a bato wenno dakkel a bato a naipasdek iti
 pungtona.

binukbukanna iti lana ti ngato daytoy
 Mabalin nga aramiden daytoy a nalawlawag.
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti:
 "binukbukanna iti lana iti tuktok daytoy tapno
 idatonna ti adigi iti Dios." .

Betel
 Mabalin met nga agnayon dagiti agipatpatarus iti
 "footnote" a mangibagbaga "Ti nagan a Betel ket
 addaan iti kaipapanan a 'balay ti Dios.'"

Luz
 Nagan daytoy iti maysa a ciudad.

Genesis 28:20

nagsapata
 "nagsapata"

nasagradoan a bato
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "balay ti
 Dios" wenno "lugar ti Dios"

No ti Dios ket... ket ni Yahweh ti agbalinto a Diosko
 Makikitungtong ni Jacob iti Dios iti maikatlo a
 persona. Mabalin daytoy a mailanad iti maikadua a
 persona. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "No
 aramidem... ket sika, Yahweh, ti Dios a
 pagrukababak" (UDB) (See: First, Second or Third
 Person)

ti daytoy a dalan
 Itaktakderna daytoy iti panagdaliasat ni Jacob
 tapno mangbirok iti asawana ken ti panagsublina
 diay balayda. (See: Metonymy)

ikkannakto ti tinapay
 Ditoy, "ti tinapay" ket addaan iti nalawa a
 kaipapanan.(See: Synecdoche)

balay ni amak
 Ditoy "ti balay" ket itaktakderna ti pamilia ni Jacob.
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "iti amak ken
 ti amin a familiak" (See: Metonymy)

Chapter 29

¹ Ket intuloy ni Jacob ti panagdaliasatna ket nakadanun iti daga dagiti tattao iti daya. ² Idi kimmita isuna, nakakita iti bubon iti tay-ak, ket adda nakitana a tallo nga arban dagiti karnero nga agid-idda iti abay ti bubon. Ta manipud iti dayta a bubon ket painumenda dagiti arban, ket dakkel ti bato nga adda iti sungaban ti bubon. ³ No kasta naurnongen dagiti amin nga arban sadiay, itulid dagiti agpaspastor ti bato manipud iti sungaban ti bubon ket painumenda dagiti karnero, ket ikabilda manen ti bato iti sungaban ti bubon, a sigud nga ayanna. ⁴ Kinuna ni Jacob kadakuada, "Kakabsatko, taga-anokayo?" Ket kinunada, "Taga-Harankami." ⁵ Kinunana kadakuada, "Am-ammoyo kadi ni Laban nga anak ni Nahor?" Kinunada, "Am-ammomi isuna." ⁶ Kinunana kadakuada, "Nasayaat kadi ti kasasaadna?" Kinunada, "Nasayaat ti kasasaadna, ken, kumitaka sadiay, um-umay ni Raquel nga anakna agraman dagiti karnero." ⁷ Kinuna ni Jacob, "Kitaenyo, tengnga ti aldaw tatta. Saan pay a daytoy ti umno nga oras a maurnong dagiti arban. Masapul a painumenyo dagiti karnero ket kalpasanna, mapankayo ket bay-anyo ida nga agarab." ⁸ Kinunada, "Saanmi a mabalin a painumen dagiti karnero agingga a saan pay a naurnong amin dagitoy. Ket itulidto dagiti lallaki ti bato manipud iti sungaban ti bubon, ket painumenminto dagiti karnero." ⁹ Kabayatan a makisarsarita pay laeng ni Jacob kadakuada, dimteng ni Raquel agraman dagiti karnero ni tatangna, ta ipaspastorna dagitoy. ¹⁰ Idi nakita ni Jacob ni Raquel a putot a babai ni Laban a kabsat ti inana, ken dagiti karnero ni Laban, immasideg ni Jacob, intulidna ti bato manipud iti sungaban ti bubon ket pinainumna dagiti arban ni Laban a kabsat ti inana. ¹¹ Inagkan ni Jacob ni Raquel ket nagsangit iti napigsa. ¹² Imbaga ni Jacob kenni Raquel a kabagian isuna ti amana, ken isuna ket anak ni Rebecca. Kalpasanna, nagtaray ni Raquel ket napanna imbaga kenni tatangna. ¹³ Idi nangngeg ni Laban ti damag maipanggep kenni Jacob nga anak ti kabsatna a babai, nagtaray isuna a nangsabat kenkuana, inarakupna, inagkanna, ken inkuyogna iti balayna. Imbaga ni Jacob kenni Laban amin dagitoy a banbanag. ¹⁴ Kinuna ni Laban kenkuana, "Pudno a sika ket tulang ken lasagko." Ket nakipagnaed ni Jacob kenkuana iti agarup maysa a bulan. ¹⁵ Kalpasanna, kinuna ni Laban kenni Jacob, "Gapu ta kabagianka, rumbeng kadi nga agserbika kaniak nga awan aniamanna? Ibagam kaniak, ania ti kayatmo nga itedko kas tangdanmo?" ¹⁶ Ita, addaan ni Laban iti dua a putot a babai. Ti nagan ti inauna ket Lea, ken ti nagan ti inaudi ket Raquel. ¹⁷ Napungay dagiti mata ni Lea, ngem napintas ti pammagi ken langa ni Raquel. ¹⁸ Inayat ni Jacob ni Raquel, isu a kinunana, "Agserbiak kenka iti pito a tawen para kenni Raquel, nga inaudi nga anakmo." ¹⁹ Kinuna ni Laban, "Nasaysayaat nga itedko isuna kenka, ngem ti itedko isuna iti sabali a lalaki. Makipagnaedka kaniak." ²⁰ Isu a nagserbi ni Jacob iti pito a tawen para kenni Raquel; ket kasla bassit laeng nga aldaw dagitoy kenkuana, gapu iti ayatna para kenkuana. ²¹ Kalpasanna ket kinuna ni Jacob kenni Laban, "Itedmo kaniak ti asawak, ta naan-anayen dagiti aldawko - iti kasta ket maasawak isuna." ²² Inummong ngarud ni Laban dagiti amin a tattao iti dayta a lugar ket nagpadaya. ²³ Iti rabii, innala ni Laban ni Lea a putotna ket impanna kenni Jacob ket kinaiddana daytoy. ²⁴ Inted met ni Laban ni Zilpa nga adipenna a babai kenni Lea a putotna nga agbalin nga adipen ni Lea. ²⁵ Iti agsapa, ni Lea met gayam ti adda! Kinuna ni Jacob kenni Laban, "Ania daytoy nga inaramidmo kaniak? Saan kadi a nagserbiak kenka para kenni Raquel? Apay ngarud nga inallilawnak?" ²⁶ Kinuna ni Laban, "Saanmi a kaugalian nga ited ti inaudi nga anak a babai sakbay ti inauna. ²⁷ Palpasem ti makalawas a rambak ti kasar para iti daytoy nga anakko, ket itedminto met kenka ti maysa pay kas kasukat ti panagserbim kaniak iti pito pay a tawen." ²⁸ Kasta ngarud ti inaramid ni Jacob, ket lineppasna ti makalawas a rambak para kenni Lea. Kalpasanna, inted ni Laban kenni Jacob ni Raquel a putotna kas maysa pay nga asawa daytoy. ²⁹ Inted met ni Laban ni Bilha nga adipenna a babai kenni Raquel tapno agbalin nga adipenna. ³⁰ Isu nga inasawa met ni Jacob ni Raquel, ngem ad-adda nga inayatna ni Raquel ngem ni Lea. Nagserbi ngarud ni Jacob kenni Laban iti pito pay a tawen. ³¹ Nakita ni Yahweh a saan nga inayat ni Jacob ni Lea, isu a pinagsikogna daytoy, ngem ni Raquel ket awanan iti anak. ³² Nagsikog ni Lea ket naganak iti maysa a lalaki, ket pinanagananna iti Ruben. Ta kinunana, "Gapu ta nakita ni Yahweh ti panagsagabak; ita, ayatennakon ti asawak." ³³ Kalpasanna, nagsikog manen isuna ket naganak iti lalaki. Kinunana, "Gapu ta nangngeg ni Yahweh a saannak nga inayat ti asawak, intedna pay ngarud kaniak daytoy nga anak a lalaki," ket pinanagananna iti Simeon. ³⁴ Kalpasanna, nagsikog manen ket naganak iti lalaki. Kinunana, "Ita, maisinggalut kaniakon ti asawak, gapu ta tallon a lallaki ti annakmi." Isu a pinanagananna daytoy iti Levi. ³⁵ Nagsikog manen isuna ket naganak iti lalaki. Kinunana, "Ita, idaydayawko ni Yahweh." Isu a pinanagananna iti Juda; kalpasanna simmardengen isuna nga aganak.

Genesis 29:1**dagiti tattao iti daya**

Dagiti tattao idia Padan-aram ti kayatna a sawen daytoy, a daya a daga iti daga ti Canaan.

ken, pagammoan, adda tallo nga arban dagiti karnero nga agid-idda iti abayna

Marmarkaan ti sao a "pagammoan" ti rugi ti sabali pay a pasamak iti dakdakkal nga estoria. Mabalin nga addaan ti pagsasaoyo iti wagas a panangaramid iti daytoy.

Ta manipud iti daya a bubon

Marmarkaan daytoy a ragup ti sasao ti panagbaliw manipud iti estoria tapno mangted iti pakaammo maipanggep no kasano a painumen dagiti agpaspastor dagiti arban dagiti karnero.

painumenda

"painumen dagiti agpaspastor" wenno "painumen dagiti mangay-aywan kadagiti karnero"

iti sungaban ti bubon

"ti paglukatan ti bubon"

Genesis 29:4**Kinuna ni Jacob kadakuada**

"Kinuna ni Jacob kadagiti agpaspastor"

Kakabsatko

Nadayaw daytoy a wagas a pangkablaaw iti ganggannaet.

ken, kumitaka sadiay, sumungsungad ni Raquel nga anakna agraman dagiti karnero

"Ita kitaem! Um-umay ni Raquel nga anakna agraman dagiti karnero"

ni Laban nga anak ni Nahor

Ditoy, ti "anak" ket dakdakamatenna ti lalaki a kaputotan. Ti maysa pay a mabalin a kayatna a sawen ket "Ni Laban nga apoko ni Nahor." (UDB)

Genesis 29:7**tengnga ti aldaw**

"nangato pay laeng ti init iti tangatang" (UDB) wenno "agranraniag pay laeng ti init"

para kadagiti arban tapno maurnongda a sangsangkamaysa

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "para kenka tapno urnongem dagiti arban dagiti karnero."

tapno maurnongda a sangsangkamaysa

Ti kayatna a sawen daytoy ket tapno urnongen ida a sangsangkamaysa iti uneg ti kulongan para iti paggiananda iti rabii.

bay-anyo ida nga agarab

"bay-anyo ida a mangan iti ruot idia talon"

Saanmi a mabalin a painumen ida

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Masapul nga aguraytayo"

ingguna a maurnong a sangsangkamaysa dagiti amin a karnero

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ingguna a maurnong dagiti dadduma nga agpaspastor dagiti arbanda"

manipud iti sungaban ti bubon

"manipud iti bubon" wenno "manipud iti paglukatan ti bubon"

ket painumenminto dagiti karnero

"kalpasanna ket painumenminto dagiti karnero"

Genesis 29:9**a kabsat ti inana**

"ti ulitegna"

iti sungaban ti bubon

"ti bubon" wenno "ti paglukatan ti bubon"

Genesis 29:11**Inagkan ni Jacob ni Raquel**

Idi un-unana idia Asideg a Daya, kadawyan a kablaawanda ti kabagianda babaen iti agek. Nupay kasta, kadawyan nga ar-aramiden daytoy dagiti lallaki. No addaan ti pagsasaoyo iti naayat a panangkablaaw para iti kabagian, usarenyo daya. No saan, usarenyo no ania ti maitutop.

nagsangit iti napigsa

Nagsangit ni Jacob gapu ta napalalo ti ragsakna.

ti kabagian ni amana

"adda pakainaiganna iti amana"

Genesis 29:13**anak ti kabsatna a babai**

"ti kaanakanna a lalaki"

inarakupna

"inarakupna isuna"

inagkanna

Idi un-unana idia Asideg a Daya, kadawyan a kablaawanda ti kabagianda babaen iti agek. Nupay kasta, kadawyan nga ar-aramiden daytoy dagiti lallaki. No addaan ti pagsasaoyo iti naayat a panangkablaaw para iti kabagian, usarenyo daya. No saan, usarenyo no ania ti maitutop.

Imbaga ni Jacob kenni Laban amin dagitoy a banbanag

"ket imbaga ni Jacob kenni Laban dagiti amin nga imbaga kenni Raquel"

ti tulang ken lasagko

Ti kayatna a sawen daytoy a ragup ti sasao ket addaan iti asideg a pakainaigan. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "ti kabagiak" wenno "maysa a kameng iti pamiliak."

Genesis 29:15**rumbeng kadi nga agserbika kaniak nga awan aniamanna**

Nangusar ni Laban iti saludsod para iti panangyunay-unayna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas iti: "Awan duadua a saan a maiparbeng a pagtrabahoenka para iti awan!"

Ita, addaan ni Laban

Ditoy, nausar ti sao a "tatta" tapno markaanna ti panagbaliw manipud iti estoria a mangted iti pannakaammo maipanggep kenni Laban ken kadagiti annakna a babbai.

Napungay dagiti mata ni Lea

Ti mabalin a kayatna a sawen ket 1) "napintas dagiti mata ni Lea."

Ay-ayaten

Ditoy, dakdakamaten ti sao nga "ay-ayaten" ti addaan ayat a pannakaawis iti nagbaetan ti lalaki ken babai.

Genesis 29:19**ket kasla bassit laeng nga aldaw dagitoy kenkuana**

"ngem kasla bassit laeng nga aldaw kenkuana ti tiempo"

gapu iti ayatna para kenkuana

"gapu iti adda nga ayatna para kenkuana(Raquel)" wenno "gapu iti ayatna para kenkuana(Raquel)"

Genesis 29:21**Itedmo kaniak ti asawak, ta nalpasen dagiti aldawko - tapno maasawak isuna**

AT: "Itedmo kaniak ni Raquel tapno maasawak isuna, ta nagtrabahoak iti pito a tawen para kenka."

nagpadaya

"nangisagana iti padaya para iti panagkallaysa"

Genesis 29:23**isu ti nakikaidda kenkuana**

Naiyunay-unay a saan nga ammo ni Jacob a ni Lea ti kaduana gapu ta nasipngget ken saanna a makita.

Inted met ni Laban ni Zilpa nga adipenna a babai

Ditoy, nangted ti mannurat iti pakaammo maipanggep iti pannangted ni Laban kenni Zilpa para kenni Lea. Kadawyan, intedna ni Zilpa kenni Lea sakbay ti kallaysa.

Zilpa

Nagan aytoy ti babai nga adipen ni Lea.

pagammoan, ni Lea

Ditoy, ipakpakita ti sao a "pagammoan" a [ti tao] ket nakigtot gapu iti nakitana. AT: "Nakigtot ni Jacob idi makitana a ni Lea ti nakikaidda kenkuana."

Ania daytoy nga inaramidmo kaniak?

Nangusar ni Jacob iti saludsod tapno iyebkasna ti pungtot ken pannakakellaatna. AT: "Saanak a mamati a naaramidmo kaniak daytoy!"

Saan kadi a nagserbiak kenka para kenni Raquel

Inusar ni Jacob dagitoy a saludsod tapno iyebkas ti pannakasakitna wenno panaglabsing iti panagtalekna kenni Laban. AT: "Nagserbiak kenka iti pito a tawen tapno asawaek ni Raquel!"

Genesis 29:26**Saanmi a kaugalian nga ited**

"Iti pamiliami saanmi nga ited"

Palpasem ti makalawas a rambak ti kasar para iti daytoy nga anakko

"Palpasem ti makalawas a panagrambak iti kasar ni Lea"

ket itedminto met kenka diay maysa

Mabalin nga aramiden a nalawag ti naan-anay a kayatna a sawen. AT: "ket inton sumaruno a lawas, itedminto met kenka ni Raquel."

Genesis 29:28**Inaramid ngarud ni Jacob, ket lineppasna ti makalawas a rambak para kenni Lea**

"Ket inaramid ni Jacob ti kiddaw ni Laban, ken pinalpasna ti makalawas a panagrambak ti kasar ni Lea"

Bilha

Daytoy ket nagan ti babai nga adipen ni Raquel.

Isu nga inasawa met ni Jacob ni Raquel

Daytoy ket nadayaw a wagas iti panangibaga nga addaanda iti pakainaigan kas agassawa. AT: "Inasawa ni Jacob ni Raquel"

ay-ayatenna

Ditoy, dakdakamaten ti sao nga "ay-ayaten" ti addaan ayat a pannakaawis iti nagbaetan ti lalaki ken babai.

Genesis 29:31**saan nga inayat ni Jacob ni Lea**

Mabalin daytoy nga ipatarus nga addaan iti "active verb." AT: "Saan nga ay-ayaten ni Jacob ni Lea."

saan nga inayat

Daytoy ket nalabes a panangi-unay-unay nga adadda nga ay-ayaten ni Jacob ni Raquel ngem ni Lea.
AT: "ay-ayatenna iti bassit ngem kenni Raquel"

awan ti anak

"awanan iti kabaelan nga aganak"

Nagsikog ni Lea ket naganak iti lalaki

"Nagsikog ni Lea ket nangipasngay iti maysa a lalaki"

pinanagananna iti Ruben

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana: "Ti kayatna a sawen ti nagan a Ruben ket 'Kitaem, maysa nga anak a lalaki.'"

nakita ni Yahweh ti panagsagabak

Mapadpadasan ni Lea ti saem iti rikna gapu ta linaksid ni Jacob isuna. Ti "abstract noun" a "panagsagabak" ket mabalin nga ibaga kas "verb."
AT: "Nakita ni Yahweh nga agsagsagabaak"

ti panagsagabak

Mapadpadasan ni Lea ti kasta la unay a pannakailaksid manipud kenni Jacob. AT: "ti sakit iti riknak" wenno "ti panagladingitko"

Genesis 29:33**Kalpasanna ket nagsikog**

"Ket nagsikog ni Lea"

naganak iti lalaki

"nangipasngay iti maysa a lalaki"

nangngeg ni Yahweh a saannak nga inayat ti asawak

AT: "Nangngeg ni Yahweh a saannak nga ay-ayaten ti asawak."

pinanagananna iti Simeon

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana "Ti kayatna a sawen ti nagan a Simeon ket 'nangngeg.'"

maisinggalut kaniakon ti asawak

"arakupennak ti asawak"

ta tallo a lallaki ti annakmin

"Nangipasngayak iti tallo a lallaki para kenkuana"

pinanagananna iti Levi

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana "Ti kayatna a sawen ti nagan a Levi ket 'maisinggalut.'"

Genesis 29:35**Nagsikog manen**

"Nagsikog manen ni Lea"

naganak iti lalaki

"nangipasngay iti maysa a lalaki"

pinanagananna iti Juda

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana "Ti kayatna a sawen ti nagan a Juda ket 'idaydayaw.'"

Chapter 30

¹ Idi nakita ni Raquel a saanna a maipaayan ni Jacob iti annak, inapalanna ti kabsatna. Kinunana kenni Jacob, "Ikkannak kadagiti annak, ta no saan ket matayak." ² Nakaunget ni Jacob kenni Raquel. Kinunana, "Addaak kadi iti lugar ti Dios a manglaplapped kenka a maaddaan kadagiti annak?" ³ Kinunana, "Kitaem, daydiay ni Bilha nga adipenko. Makikaidaka kenkuana, ta bareng no makaanak para kaniak, ket maaddaanakto kadagiti annak babaen kenkuana." ⁴ Inted ngarud ni Raquel kenni Jacob ni Bilha nga adipenna kas maysa nga asawa, ket nakikaidda ni Jacob kenkuana. ⁵ Nagsikog ni Bilha ket naganak iti lalaki para kenni Jacob. ⁶ Ket kinuna ni Raquel, "Dinengngegnak ti Dios. Pudno a nangngegna ti timekko ket inikkannak iti anak a lalaki." Isu a pinanagananna daytoy iti Dan. ⁷ Nagsikog manen ni Bilha nga adipen ni Raquel ket naganak iti maikadua a lalaki para kenni Jacob. ⁸ Kinuna ni Raquel, "Sipipinget a pannakigabbo ti pannakigabbok iti kabsatko ket nangabakak." Pinanagananna daytoy iti Neftali. ⁹ Idi nakita ni Lea a nagsardengen isuna a maaddaan kadagiti annak, innalana ni Zilpa, nga adipenna, ket intedna kenni Jacob kas asawana. ¹⁰ Naganak ni Zilpa nga adipen ni Lea iti lalaki para kenni Jacob. ¹¹ Kinuna ni Lea, "Kinagasad daytoy!" isu a pinanagananna daytoy iti Gad. ¹² Kalpasanna, naganak ni Zilpa nga adipen ni Lea iti maikadua a lalaki para kenni Jacob. ¹³ Kinuna ni Lea, "Naragsak! Ta awagandakto dagiti annak a babbai iti naragsak." Isu a pinanagananna iti Aser. ¹⁴ Kadagiti aldaw ti panagapit iti trigo, napan ni Ruben iti talon ket nakasarak kadagiti mandragoras. Insangpetna dagitoy kenni nanangna a Lea. Ket kinuna ni Raquel kenni Lea, "Ikkannak iti sumagmamano kadagiti mandragoras ti anakmo." ¹⁵ Kinuna ni Lea kenkuana, "Bassit laeng kadi a banag kenka, nga innalam ti asawak? Ita, kayatmo pay nga alaen dagiti mandragoras ti anakko?" Kinuna ni Raquel, "No kasta, makikaidda kenka ni Jacob inton rabii, kas kasukat dagiti mandragoras ti anakmo." ¹⁶ Simmangpet ni Jacob manipud iti talon iti rabii. Rimmuar ni Lea tapno sabtenna isuna ket kinunana, "Masapul a makikaidaka kaniak ita a rabii, ta inabanganka babaen kadagiti mandragoras ti anakko." Isu a nakikaidda ni Jacob kenni Lea iti dayta a rabii. ¹⁷ Dinengngeg ti Dios ni Lea, ket nagsikog ken naganak iti maikalima a lalaki para kenni Jacob. ¹⁸ Kinuna ni Lea, "Inikkannak ti Dios iti tangdanko, gapu ta intedko ti adipenko a babai iti asawak." Pinanagananna daytoy iti Issacar. ¹⁹ Nagsikog manen ni Lea ket naganak iti maika-innem a lalaki para kenni Jacob. ²⁰ Kinuna ni Lea, "Inikkannak ti Dios iti nasayaat a sagut. Raemennakon ita ti asawak, gapu ta naganakak iti innem a lallaki para kenkuana." Pinanagananna daytoy iti Zabulon. ²¹ Kalpasanna, naganak iti babai ket pinanagananna iti Dina. ²² Linagip ti Dios ni Raquel ket dinengngegna isuna. Pinagsikogna daytoy. ²³ Nagsikog ket naganak iti lalaki. Kinunana, "Inikkat ti Dios ti pannakaibabainko." ²⁴ Pinanagananna daytoy iti Jose, a kunana, "Innayon ni Yahweh kaniak ti maysa pay nga anak a lalaki." ²⁵ Kalpasan nga inyanak ni Raquel ni Jose, kinuna ni Jacob kenni Laban, "Ipalubosmo koma a pumanawak, tapno makaapanak iti bukodko a pagtaengan ken iti pagiliak. ²⁶ Itedmo kaniak dagiti assawak ken dagiti annakko a gapuanan ti panagserbik kenka, ket palubosannak a pumanaw, ta ammom ti panagserbi nga impaayko kenka." ²⁷ Kinuna ni Laban kenkuana, "No ita ket nakabirokak iti pabor kadagita matam, aguray, gapu ta natakkuatak a binendisionannak ti Dios gapu kenka." ²⁸ Ket kinunana, "Naganam dagiti tangdanmo, ket bayadak dagitoy." ²⁹ Kinuna ni Jacob kenkuana, "Ammom no kasano iti pinagserbik kenka, ken no kasano nga immadu dagiti arbanmo kaniak. ³⁰ Ta addaanka laeng iti bassit sakbay nga immayak, ket immadu dagitoy iti kasta unay. Binendisionannaka ti Dios iti sadinoman a nagtrabahoak. Ita, kaanoakto ngay met a mangisabet para iti bukodko a pagtaengan?" ³¹ Isu a kinuna ni Laban, "Ania ti ibayadko kenka?" Kinuna ni Jacob, "Saannak nga ikkan iti aniaman. No aramidem daytoy a banag para kaniak, pakanek manen dagiti arbanmo ken aywanak dagitoy. ³² Palubosannak koma laeng a mapan kadagiti amin nga arbanmo ita nga aldaw, ket ikkatek dagiti turikturikan ken labang a karnero, ken tunggal nangisit kadagiti karnero, ken dagiti labang ken turikturikan kadagiti kalding. Dagitoyto dagiti tangdanko." ³³ Ti kinapudnok ti mangpaneknektok kaniak iti masakbayan, inton umayka a mangsukimat kadagiti tangdanko. Tunggal maysa a saan a turikturikan ken labang kadagiti kalding, ken nangisit kadagiti karnero, no addaman ti masarakam kaniak, ket maibilangto a natakaw." ³⁴ Kinuna ni Laban, "Umanamongak. Maaramid koma ngarud, kas iti sinaom." ³⁵ Iti dayta nga aldaw, inikkat ni Laban dagiti amin a kalakian a kalding a garitan ken labang, ken amin a kabaian a kalding a turikturikan ken labang, amin nga adda purawna, ken amin a nangisit kadagiti karnero, ket impaimana kadagiti annakna a lallaki. ³⁶ Nangikabil met ni Laban iti tallo nga aldaw a panagdaliasat iti nagbaetanda kenni Jacob. Intuloy ngarud ni Jacob nga inay-aywanan dagiti nabati kadagiti arban ni Laban. ³⁷ Nangala ni Jacob kadagiti kaputputed a sanga dagiti alamo, ken kadagiti almendras ken kadagiti kastanio a kayo, sana inikkat ti dadduma nga ukisda tapno kasla garitan ti langada. ³⁸ Kalpasanna, inkabilna dagiti sanga nga inukisanna iti sango dagiti arban, iti sango ti kahon a pagkargaan iti danum a pagin-inumanda. Agtitinnakbada no

kasta nga umayda uminum. ³⁹ Agtitinnakba dagiti ayup iti sango dagiti sanga, ket naganak dagiti arban iti garitan, turikturikan, ken labang nga urbon. ⁴⁰ Insina ni Jacob dagiti kabaian a karnero ket inturongna dagiti rupada kadagiti garitan nga ayup ken amin a nangisit a karnero iti arban ni Laban. Ket insinana dagiti arbanna ken saanna nga inlaok kadagiti arban ni Laban. ⁴¹ Tunggal agmaya dagiti napipigsa a karnero iti arban, ikabil ni Jacob dagiti sanga iti pagin-inumanda iti sangoanan dagiti arban, tapno agtitinnakbada iti ayan dagiti sanga. ⁴² Ngem no kasta nga umay dagiti nakakapsut nga ayup iti arban, saanna nga ikabil dagiti sanga iti sangoananda. Kukua ngarud ni Laban dagiti nakakapsut nga ayup, ket kukua ni Jacob dagiti napipigsa nga ayup. ⁴³ Rimmang-ay iti kasta unay ti lalaki. Addaan isuna kadagiti adu nga arban, adipen a babbai ken adipen a lallaki, ken kadagiti kamelio ken asno.

Genesis 30:1

Idi nakita ni Raquel a saanna a maipaayan ni Jacob kadagiti annak

"Idi naamiris ni Raquel a saan isuna nga agsikog"

saanna a maipaayan ni Jacob kadagiti annak

AT: "saan isuna a naganak para kenni Jacob"

Ikkannak kadagiti annak

"Sikogannak" Ikkannak kadagiti annak

matayak

Nangusar ni Raquel iti "hyperbole" tapno ipakita no kasano ti kinalidayna maipanggep iti saanna a panaganak. AT: "Mariknakto nga awan serserbik."

Nakaunget ni Jacob kenni Raquel

AT: "Nakaunget unay ni Jacob kenni Raquel."

Addaak kadi iti lugar ti Dios, nga isu ti manglaplapped kenka a maaddaan kadagiti annak?

Daytoy ket "rhetorical" a saludsod nga inusar ni Jacob tapno ungtanna ni Raquel. AT: "Saanak a Dios! Saanka a laplapdan a maaddaan kadagiti annak!"

Genesis 30:3

Kinunana

"kinuna ni Raquel"

Kitaem

AT: "Denggem" wenno "Indengam no ania ti ibagak kenka"

adda ni Bilha nga adipenko.... maaddaanakto kadagiti annak babaen kenkuana

Iti dayta a tiempo, maawat daytoy a wagas para iti lupes a babai tapno maaddaan kadagiti annak nga anamungan ti linteg kas kukuana.

Bilha

Daytoy ket nagan ti babai nga adipen ni Raquel.

kadagiti tumengko

Ti kayatna a sawen daytoy a panangiyebkas ket kukua ni Raquel dagiti annak ni Bilha. AT: "para kaniak."

maaddaanakto kadagiti annak babaen kenkuana

AT: "bangonek ti pamiliak babaen kenkuana."

Genesis 30:5

Nagsikog ni Bilha

Daytoy ket nagan ti babai nga adipen ni Raquel. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idiay [GEN 30:3](#).

naganak iti lalaki para kenni Jacob

"naganak iti maysa a lalaki para kenni Jacob"

Dinengngegnak ti Dios

AT: "Inukomnak ti Dios."

nangngegna ti timekko

AT: "nangngegnak"

pinanagananna

"Pinanaganan ni Raquel isuna"

pinanagananna iti Dan

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana "Ti kayatna a sawen ti nagan a Dan ket 'nang-ukom isuna.'"

Genesis 30:7

Nagsikog manen ni Bilha

"masikog manen ni Bilha"

naganak iti maikadua a lalaki para kenni Jacob

"ket naganak iti maikadua a lalaki para kenni Jacob"

Sipipinget a pannakigabbo ti pannakigabbok iti kabsatko

Daytoy a ragup ti sasao a "pannakigabbo ti pannakigabbok" ket "idiom" a nausar para iti panangi-unay-unay. Daytoy ket "metaphor" met laeng a mangipadis iti nainpisikalan a pannakilaban iti panggep ni Raquel a maaddaan iti anak a kasla iti adda iti kabsatna. AT: "Naaddaanak iti napinget a pannakidangadang tapno maaddaan iti anak a kasla iti inauna a kabsatko, a ni Lea."

ket nangabakak

"ket nagballigiak"

Pinanagananna iti Neftali

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana "Ti kayatna a sawen ti nagan a Neftali ket ti 'pannakidangangko.'"

Genesis 30:9**Idi nakita ni Lea a**

"Idi nabigbig ni Lea nga"

innalana ni Zilpa, nga adipenna, ket intedna kenni Jacob kas asawana

"Intedna ni Zilpa nga adipenna kenni Jacob kas asawa"

Zilpa

Daytoy ket nagan ti babai nga adipen ni Lea.

Naganak ni Zilpa nga adipen ni Lea iti lalaki para kenni Jacob

"naganak iti lalaki para kenni Jacob"

Kinagasat daytoy!

"Anian a kinagasat!" wenno "Anian a nagsayaat a gasat!"

pinanagananna iti Gad

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana "Ti kayatna a sawen ti nagan a Gad ket 'nagasat.'"

Genesis 30:12**Zilpa**

Kitaen [GEN 30:10](#) no kasano nga ipatarus ti "Zilpa."

naganak ni Zilpa nga adipen ni Lea iti maikadua a lalaki para kenni Jacob

"naganak iti maikadua a lalaki para kenni Jacob"

Naragsakak!

"Anian a kinagasatko!" wenno "Anian a kinaragsakko!"

dagiti annak a babbai

"dagiti babbai" wenno "dagiti babbalasang"

pinanagananna iti Aser

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana, "Ti kayatna a sawen ti nagan nga Aser ket 'naragsak.'"

Genesis 30:14**napan ni Ruben**

"Rimmuar ni Ruben"

Kadagiti aldaw ti panagapit iti trigo

Ditoy, ti ragup ti sasao a "Kadagiti aldaw ti" ket "idiom" a dakdakamatenna ti panawen wenno tiempo ti tawen. AT: "iti tiempo ti tawen a panagapit iti trigo" wenno "kabayatan ti panagapit iti trigo."

mandragoras

Daytoy ti prutas a naibaga a mangnayon iti "fertility" ken tarigagay a makikaidda iti kaayan-ayat. AT: "naayat a prutas"

Bassit laeng kadi a banag kenka

Daytoy ket "rhetorical" a saludsod a nausar tapno ungtan ni Raquel. No ti pagsasaoyo ket agus-usar kadagiti "rhetorical" a saludsod iti kastoy a wagas, mabalin daytoy nga ipatarus a kas "Awan kadi ti bibiangmo?" wenno "Awan kadi ti serserbina kenka?" Wenno, mabalin daytoy nga ipatarus a kas salaysay: "Umdasen a kinadakes nga inagawmo ti asawak." .

Ita, kayatmo met

Daytoy ket "rhetorical" a saludsod, a nausar tapno ungtan ni Raquel. AT: "Ita kayatmo...met!"

No kasta, makikaidda kenka

"No kasta, makikaidda ni Jacob" wenno "No kasta ket palubosak ni Jacob a makikaidda"

Genesis 30:16**babaen kadagiti mandragoras ti anakko**

"para iti gatad dagiti mandragoras ti anakko." Kitaen no kasano a naipatarus ti "mandragoras" idia [GEN 30:14](#).

ket nagsikog

"nagsikog"

ken naganak iti maikalima a lalaki para kenni Jacob

ket inyanakna ti maikalima a lalaki para kenni Jacob

Inted ti Dios dagiti tangdanko

Ti pananggungona ti Dios kenni Lea ket naisao a kasla isuna ket amo nga agbaybayad kadagiti tangdan ti maysa a nagtrabaho para kenkuana. AT: "Inted ti Dios kaniak ti kaikariak" wenno "Ginunggonaannak ti Dios"

dagiti tangdanko

Mamati ni Lea a ginunggonaan isuna ti Dios para iti pannangtedna iti adipenna a babai kenni Jacob. "ti gunggonak."

Pinanagananna iti Issacar

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana: "Ti kayatna a sawen ti nagan nga Issacar ket 'adda iti gunggona.'"

Genesis 30:19**Nagsikog manen ni Lea**

"Nagsikog manen ni Lea"

ket naganak iti maika-innem a lalaki para kenni Jacob

"ket naganak iti maika-innem a lalaki para kenni Jacob"

Pinanagananna iti Zabulon

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana: "Ti kayatna a sawen ti nagan a Zabulon ket 'dayaw.'"

ket pinanagananna iti Dina

Daytoy ti nagan ti babai nga anak ni Lea.

Genesis 30:22**Nalagip ti Dios ni Raquel**

Maseknan ti Dios kenni Raquel ket pinilina a pagsikogen isuna.

Inikkat ti Dios ti pannakaibabainko

Nangted ti Dios iti panggapuan ni Raquel a saanen a makarikna iti pannakaibabain ket naisao a kasla ti "pannakaibabain" ket maysa a banag a mabalin nga ikkaten manipud iti dadduma. Ti "abstract noun" a "pannakaibabain" ket mabalin nga ibaga kas "mabain." AT: "Inikkannak ti Dios iti panggapuan tapno saanakon a makarikna iti pannakaibabain"

Pinanagananna iti Jose

Mabalin met nga agnayon dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunana: "Ti kayatna a sawen ti nagan a Jose ket 'nayonanna koma.'"

Innayon ni Yahweh kaniak ti maysa pay nga anak a lalaki

Dagiti immuna nga anak a lalaki ni Raquel ket babaen kenni Bilha nga adipenna a babai.

Genesis 30:25**Kalpasan nga inyanak ni Raquel ni Jose**

"Kalpasan nga inyanak ni Raquel ni Jose"

ket palubosannak a pumanaw

"tapno makaapanak"

ta ammom ti panagserbi nga intedko kenka

"ammom a pinagserbianka iti husto." Ipalpalagip ni Jacob kenni Laban ti nagnumoanda (Gen 29:27).

Genesis 30:27**Kinuna ni Laban kenkuana**

"Kinuna ni Laban kenni Jacob"

No ita ket nakabirokak iti pabor kadagita matam

Ti ragup ti sasao a "kadagita matam" ket dakdakamatenna ti kapanunotan ni Jacob. Ti kayatna a sawen ti "idiom" a nakabirokak iti pabor ket ti pananganamong ti dadduma iti maysa a tao. AT: "No adda pabormo para kaniak" wenno "No maay-ayoka kaniak."

nakabirokak iti pabor

Daytoy ket "idiom" a ti kayatna a sawen ket inanamongan ti dadduma ti maysa a tao.

aguray

"pangaasim ta agtalinaedka"

natakuatak

"Natakuatak babaen iti bukodko a naespirituan nga ar-aramid"

gapu kenka

"gapu kenka"

Naganam dagiti tangdanmo

"Mabalin daytoy nga aramiden a nalawlawag." AT: "Ibagam kaniak no mano ti kayatmo a bayad tapno agtalinaedka ditoy." .

Genesis 30:29**Kinuna ni Jacob kenkuana**

"Kinuna ni Jacob kenni Laban"

kasano nga immadu dagiti arbanmo gapu kaniak

"kasano a simmayaat dagiti ayupmo manipud idi rinugiak nga ay-aywanan ida"

Ta addaanka laeng iti bassit sakbay nga immayak

"bassit dagiti arbanmo sakbay a nagtrabahoak para kenka"

ket nawadwad nga immaduda

"ngem ita ti kinabaknangmo ket immadu iti kasta unay"

Ita, kaano a mangisabetakto met para iti bukodko a pagtaengan?

"Ita, kaano nga aywanak ti bukodko a familia?" Mabalin daytoy nga ipatarus a kas salaysay. AT: "Ita, kayatko nga aywanan ti familiak!"

Genesis 30:31**Ania ti ibayadko kenka?**

Ania ti maibayadko kenka? wenno "Ania ti mabalinko a maited kenka?" Mabalin daytoy nga aramiden a nalawlawag: "Ania ti mabalin nga ibayadko kenka tapno agtalinaedka nga agtrabaho para kaniak?" .

No aramidem daytoy a banag para kaniak

"Ngem no aramidem daytoy a banag para kaniak"

pakanek manen dagiti arbanmo ken aywanan ida

"pakanek ken aywanak ti arbanmo"

ikkatek dagiti turikturikan ken labang a karnero, ken tunggal nangisit kadagiti karnero, ken dagiti labang ken turikturikan kadagiti kalding

"ken ikkatek dagiti tunggal karnero a labang ken nangisit, ken tunggal kalding a labang"

Dagitoyto dagiti tangdankon

"Daytoyto ti bayad ti panangpatalinaedmo kaniak ditoy"

Genesis 30:33

Ti kinapudnok ti mangpanekneko kaniak iti masakbayan

Ti kayatna a sawen ti sao a "kinapudnok" ket tapno agbalin a napudno wenno patas. AT: "Ket iti masakbayan, maammoamto no nagbalinak a napudno kenka wenno saan"

Tunggal maysa a saan a turikturikan ken labang kadagiti kalding, ken nangisit kadagiti karnero, no addaman ti masarakam kaniak, ket maibilangto a natakaw

Mabalin daytoy nga ipatarus nga addaan kadagiti "active verbs." AT: "No makasarakka iti aniaman a kalding a saan a labang wenno aniaman a karnero a saan a nangisit, mabalinmo nga ibilang ida a natakaw."

Maaramid koma sigun iti saom

"mapasamak kas imbagam" wenno "aramidenta ti imbagam" [UDB]

Genesis 30:35

a garitan ken labang

"nga addaan kadagiti garit ken labang"

a turikturikan ken labang

"nga addaan kadagiti labang"

amin nga adda purawna

"tunggal kalding nga adda purawna"

ken amin a nangisit kadagiti karnero

"ken amin dagiti nangisit a karnero"

impaimana

Kayatna a sawen daytoy nga impaaywanna ida kadagiti annakna a lallaki.

Genesis 30:37

dagiti alamo, ken kadagiti almendras ken kadagiti kastanio a kayo

Kayo amin dagitoy nga adda purawna.

sana inikkat ti dadduma nga ukisda tapno kasla garitan ti langada.

"ken nagukis isuna kadagiti pidaso tapno ti puraw a kayo iti unegna ket maipakita"

ti kahon a pagkargaan iti danum

atiddog a nakalukat a pangikarkargaan iti danum para iti inumen dagiti ayup

Agtitinnakbada

"nagmaya"

Genesis 30:39

Agtitinnakba

"nagmaya" (UDB)

naganak dagiti arban iti garitan, turikturikan, ken labang nga urbon

"naganak kadagiti urbon a garitan ken labang"

Insina ni Jacob

Mabalin nga aramiden a nalawag a daytoy ket naaramid iti sumagmamano a tawtawen. AT: "Kabayatan dagiti sumagmamano a tawtawen a sumarsaruno, insina ni Jacob"

inturongna dagiti rupada

"pinasangona ida tapno kumitada idia"

insinana dagiti arbanna

"inlasinna dagiti arbanna"

saannan nga inlaok

"saanna nga inkabil ida"

Genesis 30:41

makitkita dagiti arban

AT: "tapno mabalin a makita ti arban ida."

tapno agtitinnakbada iti ayan dagiti sanga

AT: "tapno umad-adu dagiti gundawayda nga agsikog kadagiti kalanglanga dagiti sanga."

agtitinnakbada

"mabalin nga umadu" wenno "mabalin nga agmaya"

iti ayan dagiti sanga

"iti sangoanan dagiti sanga"

dagiti nakakapsut nga ayup

"dagiti nakakapuy nga ayup"

Isu a kukua ni Laban dagiti nakakapsut nga ayup, ket kukua ni Jacob dagiti napipigsa nga ayup

"Isu a dagiti nakakapsut nga urbon ket kukua ni Laban, idinto ta dagiti napipigsa nga urbon ket kukua ni Jacob." Mabalinmo nga aramiden daytoy a nalawlawag pay. AT: "Isu a dagiti nakakapsut nga urbon ket dagiti saan a garitan wenno labang ken kukua ni Laban, idinto ta dagiti napigpigsang nga urbon ket garitan wenno labang ken kukua ni Jacob." .

Genesis 30:43

ti lalaki

"Ni Jacob"

Rimmang-ay iti kasta unay

"rimmang-ay la unay" wenno "bimmaknang la unay"

asno

ayup a kasla iti bassit a kabalio nga atiddog dagiti lapayagna

Chapter 31

¹ Ita, nangngeg ni Jacob dagiti sasao dagiti annak a lallaki ni Laban a kinunada, "Innala ni Jacob dagiti amin a kukua ti Amatayo, ken kadagiti sanikua ti amatayo ti nagappuan amin dagitoy a kinabaknangna. ² Nakita ni Jacob ti langa ti rupa ni Laban. Nakitana a nagbaliwen ti panakilangen-langenna kenkuana. ³ Ket kinuna ni Yahweh kenni Jacob, "Agsublika iti daga dagiti ammam ken kadagiti kakabagiam, ket addaakto kenka." ⁴ Nangibaon ni Jacob iti napan nangayab kada Raquel ken Lea tapno mapanda iti kataltalonan, iti ayan dagiti arbanna ⁵ ket kinunana kadakuada, "Nakitak a nagbaliwen ti panakilangen-langen ti amayo kaniak, ngem ti Dios ti amak ket kanayon nga adda kaniak. ⁶ Ammoyo a nagserbiak iti amayo iti amin a pigsak. ⁷ Inallilawnak ti amayo ken binaliwan na ti tangdanko iti naminsangapulo a daras, ngem saan nga impalubos ti Dios a dangrannak. ⁸ No ibagana a, 'Dagiti burik nga ayup ti tangdanmo', aganak met iti burik nga urbon ti amin nga arban. Ket no ibagana, 'Dagiti garit nga ayup ti tangdanmo', aganak met iti garit nga urbon ti amin nga arban. ⁹ Ita kastoy a wagas, innala ti Dios dagiti taraken ti amayo ket intedna dagitoy kaniak. ¹⁰ Ita naminsan, idi panawen iti panagmamaya, nakitak iti tagtagainep dagiti kalakian a kalding a mangmaymaya iti arban. Dagiti kalakian a kalding ket garit, burik ken labang. ¹¹ Imbaga ti anghel ti Dios kaniak iti tagtagainep, 'Jacob'. Kinunak, 'Adtoyak.' ¹² Kinunana, 'Kumitaka iti ngato ket kitaem dagiti amin a kalakian a kalding a mangmaymaya iti arban. Dagitoy ket garit, burik ken labang, ta nakitak ti amin nga ar-aramiden ni Laban kenka. ¹³ Siak ti Dios ti Bethel, a nangpolutam iti maysa nga adigi, a nangsapataam kaniak iti maysa a kari. Ita, panawam daytoy a daga ket agsublika iti daga a nakaiyanakam.'" ¹⁴ Simmungbat da Raquel ken Lea a kinunada kenkuana, "Adda kadi met bingay wenno tawid a para kadakami iti balay ti amami? ¹⁵ Saan aya a kasla gangannaet iti panangtrato ti amami kadakami? Ta inlakonakami ket inibusna amin a kuartami. ¹⁶ Ta amin a kinabaknang nga innala ti Dios manipud iti amami ket kukuamin ita ken dagiti annakmi. Ita ngarud, aniaman nga ibaga ti Dios kenka, aramidem." ¹⁷ Ket timmakder ni Jacob ken inkabilna dagiti annakna a lallaki ken assawana kadagiti kamelio. ¹⁸ Rinugianna nga abugen dagiti amin a tarakenna ken amin a sanikuana a naalana, dagiti tarakenna a nagun-odna idia Paddan Aram. Rinugianna ti mapan iti ayan ti amana a ni Isaac, iti daga ti Canaan. ¹⁹ Ita, pimmanaw ni Laban tapno mapanna pukisan dagiti karnerona, ket tinakaw ni Raquel dagiti didiosen nga adda iti balay ti amana. ²⁰ Sinikapan met ni Jacob ni Laban nga Arameo iti saanna a panangibaga kenkuana a pumanawen isuna. ²¹ Nagtalaw ngarud a kaduana dagiti amin a sanikuana ket nagdardaras a bimmallasiw iti Karayan, ken nagtutrong iti katurturodan a pagilian ti Galaad. ²² Ita maikatlo nga aldaw, naibaga kenni Laban a nagtalawen ni Jacob. ²³ Isu nga inkuyogna dagiti amin a kakabagianna ket kinamatda ni Jacob iti pito nga aldaw a panagdaliasat. Nakamakamda isuna iti katurturodan ti Gilead. ²⁴ Ita, immay ti Dios kenni Laban nga Arameo iti maysa a tagtagainep iti maysa a rabii ket kinunana kenkuana, "Agannadka a makisarita kenni Jacob iti nasayaat man wenno dakes." ²⁵ Nakamakam ni Laban ni Jacob. Ita, nangipatakder ni Jacob iti toldana iti katurturodan a pagilian. Nagkampo met laeng da Laban ken dagiti kakabaggianna iti katurturodan a pagilian ti Galaad. ²⁶ Kinuna ni Laban kenni Jacob, "Ania daytoy nga inaramid mo, ta inallilawnak ken innalam dagiti annakko a babbai a kasla da la balud iti gubat? ²⁷ Apay a pimmanawka a sililimed ken sinikapannak ken saanmo nga imbaga kaniak. Pinarubuatankayo koma nga addaan iti panagmbak ken kankanta, kadagiti tamborin ken kadagiti arpa. ²⁸ Saanmo nga intulok nga agkak iti panagpakada dagiti appok ken annakko. Ita, nakaaramidka iti minamaag. ²⁹ Addaanak iti kabaelan a mangdangran kenka, ngem nagsao kaniak ti Dios ti amam idi rabii a kinunana, 'Agannadka a makisarita kenni Jacob iti nasayaat man wenno saan'. ³⁰ Ket ita, pimmanawka gapu ta mailiwa unay iti balay ti amam. Ngem apay a tinakawmo dagiti diosko?" ³¹ Simmungbat ni Jacob a kinunana kenni Laban, "Gapu ta mabutengak ken impagarupko nga amangan no pilitem nga alaen dagiti annakmo manipud kaniak, pimmanawka a sililimed. ³² Siasinoman a nangtakaw kadagiti didioseman ket saanto nga agtuloy nga agbiag. Ita imatang dagiti kakabaggianna, lasinem ti aniaman nga adda kaniak a kukuam ket alaem." Ta saan nga ammo ni Jacob a ni Raquel ti nangtakaw kadagitoy. ³³ Napan ni Laban iti ayan ti tolda ni Jacob, iti tolda ni Lea ken iti tolda dagiti dua nga adipen a babbai, ngem saanna a nabirukan dagitoy. Rimuar isuna iti tolda ni Lea ket simrek iti tolda ni Raquel. ³⁴ Ita, innala ni Raquel dagiti didiosen iti balay ti amana, inkabilna iti silya ti kamelyo ket tinugawanna daytoy. Sinukimat ni Laban ti uneg ti sibubukel a tolda, ngem saanna a nasarakan dagitoy. ³⁵ Kinuna ni Raquel iti amana, "Apok, saanka koma a makaunget no saanak a makatakder iti sangngoanam, madama ngamin ti binulanko. Nagsukimat ngarud ni Laban ngem saanna a nasarakan dagiti didiosen iti balayna. ³⁶ Nakaunget ni Jacob ket nakisinnupiat isuna kenni Laban. Kinunana kenkuana, "Ania ti naglabsingak? Ania ti nakabasolak, ta sipupungtotka a nangkammat kaniak?" ³⁷ Ta sinukitmatmo amin a sanikuak. Ania ti nasarakam kadagiti amin a sanikua ti bumalaymo?"

Ikabilmo ida ditoy sangngoanan dagiti kakabagianta, tapno isuda iti mangukom kadata a dua. ³⁸ Addaak kenka iti duapulo a tawen. Awan ti naalisan kadagiti kaba-ian a karnero ken kaldingmo, ken saanak a nangan iti aniaman a kalakian a karnero manipud kadagiti arbanmo. ³⁹ Aniaman a rinangrangkay dagiti atap nga ayup ket saanko nga inyeg kenka. Ngem ketdi, inakok ti pannakapukawna dayta. Kankanayonmo nga ipabayad kaniak ti tunggal ayup a mapukpukaw, natakaw man iti aldaw wenno iti rabii. ⁴⁰ Addaak sadiay; main-initan iti aldaw, ken malamlammiisan iti rabii; ket napnapanak nga awan turogko. ⁴¹ Iti naglabas a duapulo a tawen, addaak iti balay mo. Nagtrabahoak kenka iti sangapulo ket uppat a tawen para kadagiti dua nga annakmo ken innem a tawen para iti arbanmo. Binaliwam ti tangdanko iti namin sangapulo a daras. ⁴² No awan kaniak ti Dios ti amak, ti Dios ni Abraham, ken ti pagbutbutngan ni Isaac, awan duadua nga ita ket pinapanawnak nga ima-ima. Nakita ti Dios ti pannakaidadanesko ken ti panagrigatko a nagtrabtrabaho, isu a tinubngarnaka idi rabii." ⁴³ Simmungbat ni Laban kenni Jacob a kinunana, "Dagiti annak a babbai ket putotko, ken dagiti appo ket appokok, ken dagiti arban ket arbanko. Amin a makitkitam ket kukuak. Ngem ania ngay ti maaramidak ita kadagitoy nga annakko a babbai, wenno kadagiti ubbing nga inyanakda?" ⁴⁴ Ita ngarud, agaramidta iti katulagan, data a dua, ket agserbi koma a saksi iti nagbaetanta." ⁴⁵ Nangala ngarud ni Jacob iti bato ken impatakterna a kasla adigi. ⁴⁶ Kinuna ni Jacob kadagiti kakabagianna, "Agurnongkayo iti bato." Nagalada garud kadagiti batbato ket nagaramidda iti bunton. Kalpasanna, nanganda iti abay iti bunton. ⁴⁷ Inawagan ni Laban daytoy iti Jegar Saha Dutha, ngem inawagan ni Jacob daytoy iti Galeed. ⁴⁸ Kinuna ni Laban, "Daytoy a bunton ket saksi iti nagbaetanta ita nga aldaw." Ngarud ti naganna ket naawagan iti Galeed. ⁴⁹ Naawagan met laeng daytoy a Mizpah, gapu ta kinuna ni Laban, "Ni Yahweh koma ti mangbantay kadata, inton saanta a makitkita ti maysa ken maysa. ⁵⁰ No tratoem iti saan a nasayaat dagiti putotko a babbai, wenno no mangala ka iti sabali nga asawa malaksid kadagiti putotko, uray no awan sabali a kaduata, kitaem, ti Dios ti saksi iti nagbaetanta." ⁵¹ Kinuna ni Laban kenni Jacob, "Kitaem daytoy a bunton, ken kitaem ti adigi nga impatakderko iti nagbaetanta. ⁵² Daytoy a bunton ket saksi, ken ti adigi ket saksi a saanakto a lumabes kenka iti daytoy a bunton ken saanka a lumabes kaniak iti daytoy a bunton ken daytoy nga adigi, tapno agaramid iti pakadangran. ⁵³ Ti Dios koma ni Abraham, ken ti Dios ni Nahor, ti Dios dagiti ama da, ti mangukom kadata. Nagsapata ni Jacob iti nagan ti Dios, kenkuana a pagbutbutngan ti amana a ni Isaac. ⁵⁴ Nangidaton ni Jacob iti daton iti dayta a bantay ket inayabanna dagiti kakabagianna a mangan. Nanganda ken pinalabasda ti rabii iti bantay. ⁵⁵ Nariing ni Laban a nasapa iti kabigatanna, inagkanna dagiti appokona ken dagiti putotna a babbai ket binendisionanna ida. Kalpasanna, pimmanaw ni Laban ket nagsubli iti pagtaenganna.

Genesis 31:1

nangngeg ni Jacob dagiti sasao dagiti annak a lallaki ni Laban a kunkunada
 "Nangngeg ni Jacob nga ibagbaga dagiti annak a lallaki ni Laban,"

Innala ni Jacob dagiti amin a kukua ti Amatayo
 Aglablabes dagiti annak a lallaki ni Laban gapu ta makaungungetda. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Innala ni Jacob ti a sanikua ti amatayo."
 (Kitaen: [\[:ilo:ta:vol2:translate:figs_hyperbole\]\]](#))

Nakita ni Jacob ti langa ti rupa ni Laban. Nakitana a nagbaliwen ti panangtratona kenkuana
 Agpada ti kayat a sawen dagitoy a sasao. Ipalpalawag iti maikadua ti langa ti rupa ni Laban a nakita ni Jacob. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Nalasin ni Jacob a saanen a maay-ayo ni Laban kenkuana."

dagiti ammam
 "ti amam a ni Isaac ken ni apongmo a ni Abraham"

[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31\]\]](#)
[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31\]\]](#)

Ita

Naaramat daytoy a sao ditoy tapno senyalan na ti pagsinaan ti kangrunaan nga istorya. Ditoy, mangrugi nga agibaga ti nagsurat ti barbaro a paset ti istorya

Genesis 31:4

Nangibaon ken pinaayaban ni Jacob da Raquel ken Lea idia taltalon iti ayan dagiti arbanna
 "Nangibaon ni Jacob ti mangayab kada Raquel ken Lea ken imbagana nga agkikitada idia taltalon idia ayan dagiti arbanna"

ken imbagana kadakuada
 Mabalin daytoy nga aramiden nga baro a
 "sentence": "Kinunana kadakuada"

Nakitak a nagbaliw ti panangtrato ti amayo kaniak
 "Nalasin a saanen a maay-ayo kaniak ti amayo"

Ammoyo a nagserbiak iti amayo iti amin a pigsak
 Ti sao nga "yo" ditoy ket dakdakamatenna ni Lea ken Raquel. Mangit-ited met laeng iti pangnayon a panangiyunay-unay. Mabalin a maipatarus daytoy a

kas, "Ammoyo a pinagserbiak iti amayo iti amin a pigsak." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_you]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:7

Inallilawnak

"nagulbod kaniak" wenno "saannak a trinato iti patas"

ti tangdanko

"ti imbagana nga ibayadna koma kaniak"

a madangrannak

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) pagsagabaen ni Jacob iti aniaman a wagas 2) napsikalan a panangdangran, kas idiy UDB.

ti arban ket naganak

"ti arban ket naganak iti"

Dagiti burik nga ayup

"dagiti ayup nga adda ti burikna"

Dagiti garit

"dagiti ayup nga adda garitna"

Iti daytoy a wagas innala ti Dios dagiti taraken ti amayo ken intedna dagitoy kaniak.

"Daytoy ti wagas no kasano nga inted ti Dios dagiti taraken ti amayo kaniak"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:10

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Iti naminsan, idi panawen iti panagmamaya

"kabayatan iti panawen iti panagpaadu"

ket garit, burik ken labang

"adda garitna, babassit a labang ken dadakkel a labang"

anghel ti Dios

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) Nagparang mismo ti Dios a kas tao, wenno 2) nagparang ti maysa kadagiti mensahero ti Dios. Agsipud ta saan unay a maawatan ti ragup ti sasao, nasaysayaat no ipatarus lattan a kas, "ti anghel ti Dios," nga usaren ti gagangay a sao nga us-usarenyo a maipaay iti "anghel."

Kinunak, 'Adtoyak.'

"Ken simmungbatak, 'Adtoyak.'"

Adtoyak

Kitaem no kasanom nga impatarus a kas idiy
[[:ilo:bible:notes:gen:22:01|Genesis 22:1]].

Sapasap a Pakaammo

Itultuloy ni Jacob ti istoriana kadagiti assawana a ni Lea ken Raquel.

Genesis 31:12

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Kumitaka iti ngato

Kayatna a sawen daytoy ket "kumita iti ngato" (UDB). (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

adigi

Dakdakamatenna daytoy ti pakalaglagipan nga adigi a maysa a dakkel a bato wenno bato a naipatakder iti murdongna.

ket garit, burik ken labang

"adda burik ken labangna"

ti nagsapataam ti kari kaniak

"a nagkariam kaniak"

iti daga a nakaiyanakam

"ti daga a nakaiyanakam"

Sapasap a Pakaammo

Agtultuloy a makitungtong ti anghel ti Dios ken ni Jacob. (Kitaen: Genesis 31:10-11)

a mangmaymaya kadagiti arban

Ditoy ti "arban" ket dagiti babbai a kalding. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "a mangmaymaya kadagiti babbai a kalding iti arban"

a nangpulutam iti adigi

Binukbukan ni Jacob ti lana ti adigi tapno idatonna iti Dios. (Kitaen: Symbolic Action)

Genesis 31:14

Simmungbat da Raquel ken Leah ken kinunada kenkuana

Saanna a kayat a sawen daytoy a naggiddanda a nagsao. Iyunay-unayna daytoy nga immanamongda iti tunggal maysa.

Adda kadi iti bingay wenno tawid maipaay kadakami iti balay ti amami?

Nangusar da Raquel ken ni Lea iti saludsod tapno maiyunay-unay nga awan ti nabati nga ited ti amada. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Awan pulos ti nabati para kadakami a tawid manipud iti amami." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Saanna kami kadi a trinato a kas gangannaet?

Nangusarda iti salusod tapno ipakitada ti ungetda maipapan iti panangtrato ti amada kadakuada. Mabalin a maipatarus daytoy nga "active verb": "Trinatonakami ti amami a kas gangannaet a babbai imbes nga anakna!" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]]) (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Ta inlakona kami

Mabalin nga aramiden a nalawlawag daytoy.
Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Inlakona kami
maipaay iti bukodna a pagimbagan." (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

inibosna a naan-anay
"nausar a naan-anay"

kukuamin ita ken dagiti annakmi
"kukuamin ken dagiti annakmi"

aniaman nga ibaga ti Dios kenka, aramidem
"aramidem amin nga imbaga ti Dios kenka"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Ita ngarud

Ditoy ti "ita" ket saanna kayat a sawe nga "ti
agdama a tiempo," ngem naaramat tapno makita ti
sumarsaruno a napateg a puntos.

Genesis 31:17

dagiti annakna a lallaki

Innala amin ni Jacob dagiti annakna. Nadakamat
laeng dagiti annak a lallaki gapu ta isuda dagiti
napateg a kas tagatawidna. Mabalin a maipatarus
daytoy a kas, "dagiti annakna" (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

Rinugianna nga abugen dagiti amin a tarakenna

Ti "taraken" ket maipapan kadagiti amin a naamo
nga ay-ayupna. Mabalin a maipatarus daytoy a kas,
"Inturongna dagiti amin a tarakenna."

dagiti tarakenna a naalana iti Paddan Aram
"dagiti taraken a naalana idiay Paddan Aram"

**Rinugianna ti mapan iti ayan ti amana a ni Isaac, iti
daga ti Canaan**
"Napan isuna iti daga ti Canaan, iti ayan ti Amana a
ni Isaac"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:19

**Ita, napan pinukisan ni Laban dagiti karnerona, ket
tinakaw ni Raquel dagiti didiosen ti balay ti amana**
Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Idi pimmanaw
ni Laban tapno mapanna pukisan ti buok dagiti
karnero, tinakaw ni Raquel dagiti didiosen ti
amana."

karayan
Dakdakamatenna daytoy ti Karayan Euphrates.

idiay turod ti Galaad

"dagiti bantay ti Galaad" wenno "Bantay Galaad"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

ken nagtutrong idiay
"nagdaliasat nga agtutrong iti"

Genesis 31:22

Iti maikatallo nga aldaw

Kaugalian dagiti Judio nga ibilang ti aldaw ti
panagpanaw a kas umuna nga aldaw. "Dua nga
aldaw kalpasan a pimmanawda"

naibaga kenni Laban

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Adda ti
nangibaga kenni Laban" (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

a nagtalawen ni Jacob

Ni laeng Jacob ti naibaga gapu ta isuna iti
mangidadaulo ti pamilia. Mabalin nga ipalawag a
kimmuyog kenkuana ti pamiliana. Mabalin a
maipatarus daytoy a kas, "a nagtalaw ni Jacob a
kaduana dagiti assawa ken annakna." (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

Isu nga innalana

"Isu nga innala ni Laban"

ket kinamatda ni Jacob

"ken kimmamat ken Jacob"

iti pito nga aldaw a panagdaliasat

Pito nga aldaw a nagnagna ni Laban tapno
makamatanna ni Jacob.

Linabsanna isuna

"Nakamatanna isuna"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:24

Ita immay ti Dios kenni Laban nga Arameo iti tagtagainep iti rabii

Ti sao nga "ita" ket nausar a mangsenyal iti
panagbaliw manipud iti istoria iti pakaammo a
maipapan ken ni Laban. Mabalin a maipatarus
daytoy a kas, "Iti dayta a rabii immay ti Dios kenni
Laban iti tagtagainep." (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:writing_background]])

Agannadka a makisarita kenni Jacob iti nasayaat man wenno dakes

Ti sasao nga "nasayaat wenno dakes" ket nausar
nga agkadua a ti kaipapananna ket "aniaman a
banag." Mabalin a maipatarus daytoy a kas,
"Saanka nga mangibaga ti aniaman a banag a a
mangpadas ken mangpasardeng kenni Jacob a

pumanaw." (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_merism]])

Nakamatan ni Laban ni Jacob. Ita, impatakder ni Jacob ti toldana idiaiy turod a pagilian. Impatakder met da Laban ken dagiti kakabaggianna ti kampoda idiaiy turod a pagilian ti Galaad.

Ti sao nga "ita" ket nausar a mangsenyal ti panagbaliw manipud iti istoria iti pakaammo a maipapan kenni Jacob ken ni Laban. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Idi naabutan ni Laban ni Jacob, impatakder ni Jacob ti kampona idiaiy turod a pagilian. Ket impatakder met laeng ni Laban ken dagiti kakabaggianna ti kampo da idiaiy turod a pagilian ti Galaad." (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:writng_background]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:26

kasla balud iti gubat

Idildilig ni Laban ti panagpanaw ni Jacob ken ti pamilyana iti maysa nga soldado a mangpilpilit kadagiti balud a makipagdaliasat kadakuada. Aglablalabes ti panagsao ni Laban gapu ta makaung-unget isuna ken padpadasenna a pabasulen ni Jacob gapu ti inaramidna. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_simile]]) and
[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_hyperbole]])

pimmanaw ka a sililimed
"nagtalaw a sililimed"

addaan iti panagrambak
"addaan iti rag-o"

tamborin
maysa nga instrumento nga maus-usar iti panagtukar nga addaan iti ulo a kasla tambor a mabalin a patiten ken addaan iti metal kadagiti igidna nga aguni no magungon ti instrumento. (Kitaen: [[::ilo:ta:vol1:translate:translate_unknown]])

agekak ti panagpakada dagiti appok
"agekak dagiti appok"

nagaramidka ti minamaag.
"nagtignayka a simamaag"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

iti tamborin ken dagiti arpa
Dagitoy nga instrumento ket iladladawanna ti musika. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "ken addaan iti musika" (Kitaen: Metonymy)

Genesis 31:29

Adda iti pannakabalinko a dangrankayo
Ti sao a "kayo" ket pangkaadduan ken dakdakamatenna dagiti tunggal maysa a kadua ni

Jacob. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Addaanak ti umdas a tattao a mangdangran kadakayo amin" (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_you]])

Aggannadka a makisarita kenni Jacob iti nasaayaan man wenno saan

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaiy
[[::ilo:bible:notes:gen:31:24|31:24]].

pimmanaw ka
Daytoy a "ka" ket pangmaymaysa ken dakdakamatenna ni Jacob. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_you]])

iti balay ti amam
"makaawid a kaduam ti pamiliam"

didiosek
"dagiti idolok wenno didiosenko"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:31

Gapu ta mabutengak ken impagarupko nga amangan no pilitem nga alaem dagiti annakmo manipud kaniak isu a pimmanawak a sililimed

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Pimmanawak a sililimed gapu ta mabutengak nga amangan no pilitem nga alaem kaniak dagiti annakmo a babbai."

Siasinoman iti nangtakaw kadagiti didiosesem ket saanto nga agtultuloy nga agbiag

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Patayentayo ti siasinoman a nangtakaw kadagiti didiosesem!" (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_litotes]])

Iti presensya dagiti kakabaggianta
Ti sao nga "ta" ket maipapan kadagiti kakabagian ni Jacob ken karaman dagiti kakabagian ni Laban. Adda idiaiy dagiti amin a kakabagianda tapno masigurado nga amin ket patas ken pudno. (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_inclusive]])

aniaman nga adda kaniak a kukuam ket alaem
"aniaman nga adda kadakami a kukuam, alaem"

Ta saan nga ammo ni Jacob nga ni Raquel ti nangtakaw kadagitoy

Baliwanna daytoy manipud iti istoria iti pakaamo a maipapan kenni Jacob. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:writng_background]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:33

dagiti dua nga adipen a babbai
Dakdakamatenna daytoy ni Zilpa ken Bilha.

saanna a nasarakan dagitoy
 "saanna a nasarakan dagiti didiosenna"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:34

Ita...ni Raquel

Ti sao nga "ita" ket nausar ditoy a mangsenyal iti panagbaliw manipud iti istorya ket iturongna ti agbasbasa kadagiti pakaammo a banbanag maipapan kenni Raquel. (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:writing_background]])

tugaw

tugaw a maikabkabil iti likod ti ayup tapno makalugan ti tao.

apok

Ti panangawag ti "apok" iti maysa a tao ket wagas a mangipakita iti panagraem kadakuada.

ta saanak a makatakder iti sangngoanam
 "gapu ta saanak a makatakder iti presensiam"

ta agregreglaak

Dakdakamatenna daytoy ti tiempo iti bulan nga iti babai ket agpadara manipud iti pus-ongna. (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_euphemism]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:36

Kinunana kenkuana

"Kinuna ni Jacob kenni Laban"

"Ania ti naglabsingak? Ania ti basolko a sipupungtotka a nangkamat kaniak?"

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Ania ti naaramidak a dakes a masapul a kamatennak iti kastoy?"

Ania ti nasarakam kadagiti amin a sanikua ti bumalaymo?

"Ania ti nasarakam a kukuam?"

Ikabilmo ida ditoy sangngoanan dagiti kakabagianta

Ditoy ti sao a "ta" ket dakdakamatenna dagiti kakabagian ni Jacob ken karaman dagiti kakabagian ni Laban. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Iparangmo dagiti aniaman a nasarakam iti sangoanan dagiti kabagianta." (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_inclusive]])

tapno isuda iti mangukom kadata a dua.

Ti "kadata a dua" ket ni Jacob kenni Laban. Ti kaipapanan ti sasao nga "iti mangukom kadata" ket ikeddeng no siasino a tao ti kusto iti maysa a riri. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "isuda koma ti mangukom kadata."

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

sigagarka a nangkamat kaniak?

Ditoy ti kayat a sawen ti sao nga "sigagarka" ket dagus a kinamat ni Laban ni Jacob tapno tiliwenna daytoy.

Genesis 31:38

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

duapulo a tawen

"20 a tawen" (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

babbai nga karnerom

dagiti babbai a karnero

Awan ti naalisan

saan a nalpas ti panagsikogna iti nasapa wenno saan a ninamnama a ti kalding wenno karnero ket naiyanak a natay

Saanko nga inyeg kenka no adda iti kinagat dagiti atap nga ayup

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "No adda ti iti maysa kadagiti ayupmo ti pinatay ti atap nga ayup saanko nga inyeg kenka" (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Ikabilmo ida ditoy sangngoanan dagiti kakabagianta

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Imbes nga ibilang daytoy a napukaw manipud iti arbanmo, imbilangko a kas napukaw manipud iti arbanko."

Addak idia; ti aldaw, pinakapsutnak ti pudut, ken ti kinalammiis iti rabii; ken napanak nga awan turogko.

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Nagtalinaedak kadagiti arbanmo uray iti nakaro unay a kinapudot iti aldaw ken nakaro unay a kinalamiis iti rabii."

Sapasap a Pakaammo

Itultuloy ni Jacob a makitungtong kenni Laban

Genesis 31:41

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

iti daytoy a duapulo a tawen

"Iti daytoy a napalabas a 20 a tawen" (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

sangapulo ket uppap a tawen

"14 a tawen" (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

Binaliwam ti tangdanko iti namin sangapulo a daras

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia
 [[::ilo:bible:notes:gen:31:07|31:7]].

ti Dios ti amak

Ditoy ti sao nga "ama" ket dakdakamatenna ti nagannakna, ni Isaac.

ken ti maysa a pagbubutngan ni Isaac

"ken ti isu met laeng a Dios a pagbubutngan ti amak a ni Isaac." Ditoy ti sao a "buteng" ket dakdakamatenna ti "panagbuteng kenni Yahweh", a ti kaipapanna ket ti panagraem iti kasta unay kenkuana ken ti panangipakita iti dayta a panagraem babaen iti panagtulnog kenkuana.

ima-ima

ima**-Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "nga awanan pulos." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

Nakita ti Dios ti pannakaidadanesko ken no kasano karigat a nagtrabahoak

Ti sao nga "pannakaidadanesko" ket mabalin nga ibaga nga "indadanesnak." Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Nakita ti Dios no kasano karigat a nagtrabahoak ken no kasano nga indadanesnak"

Genesis 31:43**Ngem ania ngay ti maaramidak ita kadagitoy nga annakko a babbai, wenno kadagiti ubbingda nga inyanakda?**

Nangusar ni Laban iti saludsod tapno mangiyunay-unay. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Ngem, awan ti maaramidak tapno agsubli kaniak dagiti annakko a babbai ken appokok." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

katulagan

No agaramid dagiti tattao iti katulagan iti tunggal maysa, agkarida nga agaramidda iti maysa a banag, ken masapul nga aramidenda daytoy.

agbalin koma a kas saksi

Ditoy ti sao a "saksi" ket saanna a dakdakamatenna ti maysa a tao, ngem nausar nga addaan iti sabali a kaipapanaan ken mangdadakamat iti katulagan nga ar-aramiden da Jacob ken ni Laban. Naidilig daytoy iti maysa a tao nga adda idia idi immanamongda nga agtignayda a sitatalna iti tunggal maysa. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_personification]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:45**adigi**

Ti kaipapanaan daytoy ket maysa a dakkal a bato ti naipatakder tapno markaan ti maysa a lugar a nakapasamakan iti napateg a pasamak.

nagaramidda iti bunton

"pinagtutuonda kadagiti rabaw ti tunggal maysa"

Jegar Saha Dutha

Mabalin a mangikabil dagiti agipatpatarus iti footnote a mangibagbaga, "Ti kaipapanaan ti nagan a Jegar Saha Dutha ket 'bunton ti saksi' iti pagsasao ni Laban. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Galeed

Mabalin a mangikabil dagiti mangipatpatarus iti footnote a mangibagbaga: "Ti kaipapanaan ti nagan a Galeed ket 'bunton ti saksi' iti pagsasao ni Jacob. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

nanganda idia babaen iti bunton

Ti panaggangan nga agkakadua ket paset ti panangaramid ti katulugan iti tunggal maysa. (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Genesis 31:48**Daytoy a bunton ket isu ti agserbi a saksi iti nagbaetanta**

Ti bato ket saan a pudno a saksi a kas iti tao. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Daytoy a bunton ti agbalin a palagip kadata nga dua." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_personification]])

Galeed

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia [[:ilo:bible:notes:gen:31:45|31:47]].

Mizpah

Mabalin a manginayo dagiti agipatpatarus iti footnote a mangibagbaga, "Ti kaipapanaan ti nagan a Mizpah ket 'pagkitaan a torre.'" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

uray no awan siasinoman nga adda kadata

Ditoy ti "ta" ket maipapan kenni Laban ken ni Jacob. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "uray no awan ti siasinoman nga adda idia a mangkita kadata."

kitaem

"laglagipem"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:51**Daytoy a bunton ket saksi, ken ti adigi ket saksi**

Dagitoy a bunton iti bato ket agbalin a pakalaglagipan ken pagilasinan iti pagpatinggaan para kenni Jacob ken ni Laban maipapan iti katulaganda iti kapia.

Ti Dios koma ni Abraham, ken ti Dios ni Nahor, ti Dios dagiti ama da, ti mangukom kadata

Ti sao a "Dios" ket pangkaadduan ditoy. Agsipud ta agdaydayaw ni Laban kadagiti nadumaduma a didiosen agar-aramid isuna iti kari a karaman dagiti dios manipud kadagiti agpada nga apongda. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Dagiti dios koma ni Abraham, ken dagiti dios ni Nahor ken dagiti dios dagiti ammada ti mangukom ti nagbaetanta."

dagiti amada

Dakdakamatenna daytoy ni Terah, nga ama ni Abraham ken Nahor.

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Genesis 31:54

Iti agsapa...nagsubli iti pagtaenganna

Ti bersikulo 55 ket ti umuna a bersikulo iti kapitulo 32 iti kaunaan a teksto ti Hebreo, ngem ti maudi a bersikulo iti kapitulo 31 iti kaadduan kadagiti kabarbaro a Biblia. Isingasingmi a surutenyo ti naikabil a numero dagiti biblia iti pagsasaoyo.

binendesyonanna

Ti kaipapananna daytoy ket ti panangipakita ti tarigagay a maipaay iti nasayaat ken dagiti pagsayaatan a banbanag ti mapasamak iti maysa a tao.

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:31]]

Chapter 32

¹ Intuloy met ni Jacob ti panagdaliasatna, ket sinabat isuna dagiti anghel ti Dios. ² Idi nakita ida ni Jacob, kinunana, "Daytoy ket kampo ti Dios", isu nga inawaganna dayta a lugar iti Mahanaim. ³ Nangibaon ni Jacob kadagiti mensahero nga umun-una ngem isuna a mapan iti kabsatna a ni Esau, iti daga ti Seir, iti rehion ti Edom. ⁴ Binilinna ida, a kunana, "Kastoy ti ibagayo iti apok a ni Esau: Kastoy ti kuna ti adipenmo a ni Jacob: 'Nakipagnanaedak kenni Laban, ket nagtalinaedak a nakipagnanaed aginggana ita.' ⁵ Addaanak kadagiti baka, asno, ken arban, lallaki nga adipen, ken babbai nga adipen. Nangibaonak tapno maibaga daytoy iti apok, tapno makasarakak koma iti pabor iti imatangmo.'" ⁶ Nagsubli dagiti mensahero kenni Jacob ket kinunada, "Napankami iti kabsatmo a ni Esau. Umaynaka sabten, ket adda kaduana nga uppat a gasut a lallaki. ⁷ Ket nagbuteng ken nariribukan ni Jacob ti kasta unay. Isu a biningayna dagiti tattao a kaduana iti dua a kampo, ken kasta met dagiti arban ti karnero ken kalding, baka, ken dagiti kamelyo. ⁸ Kinunana, "No umay ni Esau iti maysa kadagiti kampo ket darupenna daytoy, aglibasto ti maysa a kampo." ⁹ Kinuna ni Jacob, "Dios ti amak a ni Abraham, ken Dios ti amak a ni Isaac, Yahweh, a nagkuna kaniak, 'Agsublika iti pagiliam ken kadagiti kakabagiam, ket parang-ayenkanto,' ¹⁰ Saanak a maikari iti amin nga aramidmo a nangipakita iti kinapudnom iti katulagan ken iti amin a kinamatalek nga inaramidmo para iti adipenmo. Ta sarukod laeng ti awitko idi bimmallasiwak iti daytoy a Jordan, ket ita nagbalinakon a dua a kampo. ¹¹ Pangnga-asim ta ispalennak manipud iti ima ti kabsatko, manipud iti ima ni Esau, ta mabutengak kenkuana, nga umay isuna ket darupennak ken dagiti inna a kadua dagiti ubbing. ¹² Ngem kinunam, 'Pudno a parang-ayenkanto. Pagbalineкто dagiti kaputotam a kasla darat iti baybay, a saan a mabilang iti kinaaduda.'" ¹³ Nagtalinaed ni Jacob sadiay iti dayta a rabii. Nangala isuna iti sumagmamano kadagiti adda kenkuana a kas sagut a maipaay kenni Esau, a kabsatna: ¹⁴ dua gasut a kabaian a kalding ken duapulo a kalakian a kalding, dua gasut a kabaian a karnero ken duapulo a kalakian a karnero, ¹⁵ tallopulo nga agpagpagatas a kamelio ken dagiti urbonda, uppat a pulo a kabaian a baka ken sangapulo a kalakian a baka, duapulo a kabaian nga asno ken sangapulo a kalakian nga asno. ¹⁶ Impaaywanna dagitoy kadagiti adipenna, maysa nga arban iti tunggal adipen. Kinunana kadagiti adipenna, "Umunakayo kaniak ket ikkanyo iti pagbaetan ti tunggal arban." ¹⁷ Binilinna ti umuna nga adipen, a kunana, "Inton masabatnaka ni Esau a kabsatko ken agsaludsod kenka, a kunana, 'Siasino ti nakaibilangam? Sadino ti papanam? Ken siasino ti makinkukua kadagitoy nga ayup iti sangoanam?' ¹⁸ Ket ibagamto a, 'Dagitoy ket kukua ti adipenmo a ni Jacob. Dagitoy ket sagut a naipatulod para iti apok a ni Esau. Ket makitamto, sumarsaruno isuna kadakami,'" ¹⁹ Binilin ni Jacob ti maikadua a bunggoy, ti maikatlo, ken dagiti amin a tattao a mangsarsaruno kadagiti arban. Kinunana, "Ibagayo ti isu met laeng a banag kenni Esau inton makitayo isuna. ²⁰ Ibagayo met a, 'Sumarsaruno kadakami ti adipenmo a ni Jacob.'" Ta pinanunotna nga, "Ay-ayoek isuna babaen kadagiti sagut nga ummun-una kaniak. Inton makitak isuna, barbareng no awatennakto." ²¹ Isu nga immuna a napan dagiti sagut ngem isuna. Nagtalinaed isuna iti dayta a rabii iti kampo. ²² Bimmangon ni Jacob iti dayta a rabii, ket inkuyogna dagiti dua nga assawana, dagiti dua a babai nga adipenna, ken dagiti sangapulo ket maysa a putotna a lallaki. Imbaonna ida iti ballasiw ti waig ti Jabbok. ²³ Iti kastoy a wagas, imbaonna ida iti ballasiw ti waig kasta met dagiti amin a sanikuana. ²⁴ Nabati nga agmaymaysa ni Jacob, ket maysa a lalaki ti nakigabbo kenkuana inggana iti panagsingising ti init. ²⁵ Idi nakita ti lalaki a saanna a maabak isuna, dinapigna ti patong ni Jacob. Naglagisi ti patong ni Jacob kabayatan a makigabgabbo isuna kenkuana. ²⁶ Kinuna ti lalaki, "Palubosannakon, ta sumingsingisingen ti init." Kinuna ni Jacob, "Saanka a palubosan malaksid no bendisionannak." ²⁷ Kinuna ti lalaki kenkuana, "Ania iti naganmo? Simmungbat ni Jacob, 'Jacob.'" ²⁸ Kinuna ti lalaki, "Ti naganmo ket saanen a Jacob, no di ket Israel. Ta nakibinnalubalka iti Dios ken kadagiti tattao ket nangabakka." ²⁹ Sinaludsod ni Jacob kenkuana, "Pangngaasim ta ibagam kaniak ti naganmo." Kinunana, "Apay a salsaludsudem ti naganko?" Ket binendisionanna isuna sadiay. ³⁰ Pinanaganan ni Jacob ti lugar a Peniel ta kinunana, "Nakitak ti Dios iti rupan-rupa, ket naisalakan ti biagko." ³¹ Lumgaken ti init idi pumanaw ni Jacob idia Peniel. Agpilaypilay isuna gapu iti patongna. ³² Dayta ti makagapu no apay nga agingga iti daytoy nga aldaw ket saan a kankanen dagiti tattao ti Israel ti pennet iti patong nga adda iti nagsuopan iti patong, gapu ta dinangran ti lalaki dagidiay a pennet bayat iti panaglagisi ti patong ni Jacob.

Genesis 32:1**Mahanaim**

Mabalin a mangikabil dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a kunkunana, "Ti kayat a sawen ti nagan a Mahanaim ket 'dua a kampo.'"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:3**iti amok a ni Esau**

Mangar-aramat ni Jacob iti nadayaw a pagsasao ken dakdakamatenna ti kabsatna a kas "ti amok."

ti adipenmo a ni Jacob

Mangar-aramat ni Jacob iti nadayaw a pagsasao ken dakdakamatenna ti bagina a kas, "ti adipenmo."

asno

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia
[[::ilo:bible:notes:gen:12:14|12:16]].

Nangibaonak tapno maibaga daytoy

Dagiti sasao nga "dagiti mensaherok" ket ammotayo ti kaipapananna. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "imbaonko dagiti mensaherok a mangibaga iti daytoy." (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_ellipsis]])

tapno makasarakak koma iti pabor iti imatangmo

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "tapno maay-ayoka kaniak."

Seir

This is a mountainous area in the region of Edom. (See: How to Translate Names)

Banbantay daytoy a paset ti rehiyon ti Edom. (Kitaem: Kasano nga Ipatarus dagiti Nagan)

Daytoy ti ibagayo iti amok a ni Esau: Daytoy ti kuna ti adipenmo a ni Jacob: 'Nagnaedak...iti imatangmo.'

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Daytoy ti kayatko nga ibagayo iti amok a ni Esau. Ibagayo a...iti imatangmo."

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:6**uppat a gasut a lallaki**

400 a tattao (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

nagbuteng

Dakdakamatenna daytoy ti saan a nasayaat a marikrikna ti maysa a tao no adda iti peggad a madangran ti bagina wenno dagiti dadduma.

nariribukan

"narigatan" wenno "mariribukan"

iti maysa kadagiti kampo ket darupenna daytoy, ket ti kampo a nabati ket aglibasto

Dakdakamatenna ti "kampo" ditoy dagiti tattao. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "darupen dagiti tattao iti maysa a kampo, ken dagiti tattao iti sabali a kampo ket aglibasto" (Kitaen: Metonymy)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:9**Dios ti amak a ni Abraham, ken Dios ti amak a ni Isaac, Yahweh**

Saanna a dakdakamatenna daytoy dagiti nadumaduma a didiosen ngem ti kakaisuna a Dios a daydayawenda amin. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Yahweh, a Dios ti amak a ni Abraham ken ti amak a ni Isaac."

ken kadagiti kakabagiam

"ken iti pamiliam"

parang-ayenkanto

"Agaramidakto ti nasayaat kenka" wenno "Tratoenkanto ti nasayaat."

Saanak a maikari iti amin a panagtignaymo iti Saanak a maikari iti amin a panagtignaymo iti kinapudno iti katulagan ken amin dagiti kinamatalek nga inaramidmo para iti adipenmo

"Saanak a maikari nga agtalinaedka a napudno iti katulagam wenno a mangipakita iti kinapundo iti adipenmo."

iti adipenmo

Nadayaw daytoy a panangibaga iti "siak."

Yahweh, a nangibaga kaniak, 'Agsublika iti pagiliam ken kadagiti kakabagiam, ket parang-ayenkanto,

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Yahweh, sika a nangibaga nga agsubliak iti pagiliak ket parang-ayennakto" (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

ita addaanakon iti dua a kampo

Ti kaipapanan ditoy ti "addaanakon" ket no ania dagiti adda kenkuanan ita. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "ket ita umanayen dagiti tattao, dagiti arban ken dagiti sanikuak a mangaramid iti dua a kampo."

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:11**ispalennak**

"isalakannak"

ti ima iti kabsatko, manipud iti ima ni Esau
 Dakdakamaten ti sao nga "ima" ditoy ti pannakabalin. Agpada ti kayat a sawen dagitoy. Ti maikadua ket ipalpalawagna a ti kabsat nga ibagbaga ni Jacob ket ni Esau. Mabalina maipatarus daytoy a kas, "manipud iti pannakabalin ti kabsatko, ni Esau" wenno "manipud iti kabsatko, ni Esau. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_parallelism]] or [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

ta mabutengak kenkuana, nga
 "Mabutengak ta amangan no"

aramidenkanto a narang-ay
 "agaramid ti nasayaat kenka" wenno "tratoenka a nasayaat"

Aramidekto dagiti kaputotam a kasla darat iti baybay
 Idildilig ti Dios dagiti kaputotan ni Jacob kadagiti darat iti aglawlaw ti baybay. Iyunay-unay daytoy ti kinaadu ti kaputotan nga itedto ti Dios kenni Jacob.

a saan a mabilang ti kinaaduda.
 "saanmo a mabilang gapu ti kinaaduda"

Ngem kinunam, 'Pudno nga aramidenkanto a narang-ay. Aramidekto dagiti kaputotam a kasla darat iti baybay...mabilang
 Mabalina maipatarus daytoy a kas, "Ngem kinunam pudno nga aramidennakto a narang-ay ken aramidem dagiti kaputotam...mabilang." (Kitaen: Quotations within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:13

dua gasut
 "200" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

babbai a karnero
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [[:ilo:bible:notes:gen:31:38|31:38]].

duapulo...tallopulo...forty
 "20...30...40" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

ken dagiti urbonda
 "ken dagiti annakda"

asno
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia [[:ilo:bible:notes:gen:12:14|12:16]].

Dagitoy dagiti impaaywanna kadagiti adipenna, maysa nga arban iti tunggal adipen
 Ti kayat a sawen ti "ipaaywan" ket mangdutok iti sabali a mangaywan. Mabalina maipatarus daytoy

a kas, "Biningayna dagitoy iti babassit nga arban, ken impaaywanna ti tunggal arban kadagiti adipen" (UDB)

ikkanyo iti baet ti nagbaetan ti tunggal arban
 "bay-anyo nga agdaliasat ti tunggal arban nga addaan iti distansia kadagiti dadduma nga arban"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:17

Binilinna
 "Binilinna"

Siasino ti nakaibilangam?
 "Siasino ti amongmo?"

siasino ti makinkukua kadagitoy nga ayup iti sangoanam
 "siasino ti amkinkukua kadagitoy nga ay-ayup iti sangoanam?"

Kukua ti adipenmo a ni Jacob dagitoy
 "Kukua dagitoy ti adipenmo a ni Jacob"

Ket ibagamto a, 'Kukua ti adipenmo a ni Jacob dagitoy. Sagut dagitoy a naipatulod para iti amok a ni Esau. Ket kitaem, sumarsaruno isuna kadakami
 "Mabalina maipatarus daytoy a kas, "Kayatko nga ibagayo kenkuana nga amin dagitoy a banbanag ket kukua ni Jacob, ti adipenna, ken it-itedna dagitoy iti amona, ni Esau. Ken ibagayo kenkuana nga um-umayen ni Jacob a mangsabat kenkuana" (Kitaen: Quotations within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

ti adipenmo a ni Jacob
 Dakdakamaten ni Jacob ti bagina iti nadayaw a wagas a kas adipen isuna ni Esau.

iti amok a ni Esau
 Dakdakamaten ni Jacob ni Esau iti nadayaw a wagas a kas amona.

sumarsaruno isuna kadakami
 Dakdakamaten ti "kami" (kadakami) dagiti adipen nga agsasao ken dagiti dadduma pay nga adipen a mangitultulod kadagiti arban kenni Esau. (Kitaen: Exclusive "We")

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:19

Binilin
 "binilin"

Ibagayo met a, "...ti adipenmo a ni Jacob.
 Dagiti mabalina a kaipapananna ket, 1) Ibagayo met, 'ti adipenmo a ni Jacob' wenno 2) Ibagayo, 'Ken ti adipenmo a ni Jacob.'"

Ay-ayoek isuna

"Pagkalmaek isuna" wenno "Iyaw-awanko ti ungetna"

awatennakto

"pasangbayennakto a siaanus"

Isu nga immuna a napan dagiti sagut ngem isuna

Ditoy dagiti "sagut" ket dagiti adipen a mangitultulod kadagiti sagut. (Kitaen: Metonymy)

Nagtalinaed isuna

Ditoy ti "isuna" ket mangiyunay-unay a saan a simmurot ni Jacob kadagiti adipen. (Kitaen: Reflexive Pronouns)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:22**dagita dua a babai nga adipenna**

"dagiti dua nga adipen nga asawana"

waig

"narabaw a paset ti karayan a nalaka a ballasiwen"

Jabbok

Daytoy ti nagan ti karayan. (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

amin a sanikuana

"amin nga adda kenkuana"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:24**patong**

"nagsuopan." Dakdakamatenna daytoy ti paset a nagsuopan ti tulang ti luppo ken ti patong.

Naglagisi ti patong ni Jacob kabayatan a makigabgabbo isuna kenkuana

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Dinangran ti lalaki ti padingpading ni Jacob kabayatan nga makigabgabbo isuna kenkuana" wenno "Pinaglagisi ti lalaki ti tulang ti luppo manipud iti nagsuopan ti patong." (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

bendision

Ditoy ti kayat a sawen ti "bendision" ket ti pangiyebkas iti bendisyon iti maysa a tao ken aramidenna a mapasamak ti nasasayaat a banbanag iti dayta a tao.

inggana iti panagsingising ti init

"inggana parbangon" (UDB)

Saanka a palubosan malaksid no bendisionannak

Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Saan! Masapul a bendisionannak pay nga umuna ket kalapasanna palubosankan" (Kitaen: Double Negatives)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:27**Israel**

Mabalin a mangikabil dagiti mangipatpatarus iti "footnote" a mangibagbaga, "Ti kayat a sawen ti nagan nga Israel ket 'Nakibinnalubal isuna iti Dios.'" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

ken kadagiti tattao

Ditoy ti kayat a sawen ti "tattao" ket "dagiti tattao" a sapasap.

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:29**Kinunana, "Apay a salsaludsudem ti naganko?"**

Kinunana, "Apay a saludsudem ti maipapan iti naganko?" Daytoy ket nausar a mangkigtut, mangtubngar, ken pagpanunoten ni Jacob maipapan ti napasamak kenkuana ken ti lalaki a kinagabbona. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Saanmo a saludsuden ti naganko!" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Peniel

Mabalin a mangikabil dagiti mangipatpatarus ti "footnote" a mangibagbaga: "Ti kayat a sawen ti nagan a Peniel ket 'ti rupa ti Dios.'" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

ket naisalakan ti biagko

"ngem insalakanna ti biagko" (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

rupan-rupa.

Ti kayat a sawen ti "rupanrupa" ket agkinkinnita ti dua a tao nga aginnasideg

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Genesis 32:31**Dayta ti makagapu no apay nga aginggana iti daytoy nga aldaw**

Senyalan daytoy ti panagbaliw manipud iti istorya iti pakaammo maipapan kadagiti kaputotan ti Israel. (Kitaen:

[[::ilo:ta:vol2:translate:writing_background]])

pennet iti patong

Dakdakamatenna daytoy ti lasag a mangisilpo iti tulang ti luppo iti patong.

nagsuopan iti patong

"nagsuopan ti tulang"

kabayatan a paglagisienna

"kabayatan a dapdapigenna"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:32]]

Chapter 33

¹ Timmangad ni Jacob ket, adtoy, sumungsungad ni Esau, ken kadwana iti 400 a lallaki. Biningay ni Jacob dagiti ubbing kada Lea, Raquel ken kadagiti dua nga adipen a babbai. ² Ket impasangona dagiti adipen a babbai ken dagiti annakda, simmaruno ni Lea ken dagiti annakna, ken simmaruno ni Raquel kenni Jose a kauddian iti amin. ³ Immun-una isuna ngem kadakuada. Nagpakleb isuna iti naminpito a daras agingga a nakaasideg isuna iti kabsatna. ⁴ Nagtaray ni Esau a simmabat kenkuana, inarakupna, inapungolna iti tengngedna, ken inagkanna isuna. Ket nagsangitda. ⁵ Idi kimmita ni Esau, nakitana dagiti babbai ken dagiti ubbing. Kinunana, "Siasino dagitoy a tattao a kakuyogmo? Kinuna ni Jacob, "Dagiti annak a sipaparabur nga inted ti Dios iti adipenmo." ⁶ Ket nagpasango dagiti adipen a babbai ken dagiti annakda, ket nagrukobda. ⁷ Simmaruno met a nagpasango ni Lea ken dagiti annakna ket nagrukobda. Kamaudiananna, nagpasango ni Jose ken ni Raquel ket nagrukobda. ⁸ Kinuna ni Esau, "Ania ti kaipapanan amin dagitoy a bunggoy a nasabatko? Kinuna ni Jacob, "Tapno makasarak iti pabor iti imatang ti apok." ⁹ Kinuna ni Esau, "Umdasen ti adda kaniak, kabsatko. Idulinmo dagiti adda kenka a para kenka. ¹⁰ Kinuna ni Jacob, "Saan, pangngaasim, no nakasarakak iti pabor iti imatangmo, awatem ngarud ti sagutko manipud kadagiti imak, ta pudno unay, a nakitak ti rupam, ken daytoy ket kasla pannakakita iti rupa ti Dios, ken inawatnak. ¹¹ Pangngaasim ta awatem ti sagutko a naiyeg kenka, gapu ta pinaraburannak ti Dios, ken gapu ta umdasen ti adda kaniak." Iti kasta, naguyugoy isuna ni Jacob, ket inawat ni Esau dagitoy. ¹² Ket kinuna ni Esau, "Intayo garuden. Umun-unaak ngem kadakayo. ¹³ Kinuna ni Jacob kenkuana, "Ammo ti apok a babassit pay laeng dagiti ubbing, ken addaan iti urbon dagiti arban a kakuyogko. No apuraenda ida iti uray maysa nga aldaw, matayto amin dagiti arban. ¹⁴ Umun-una koma ti apok ngem iti adipenna. Agdalliasatak a nainnayad a maitunos iti pannagna dagiti taraken iti sangngoanak, ken maitunos iti pannagna dagiti ubbing, agingga a makadanonak iti ayan ti apok idia Seir." ¹⁵ Kinuna ni Esau, "Bay-am koma ngarud nga ibatik kadakayo iti dadduma kadagiti kakaduak a lallaki. Ngem kinuna ni Jacob, "Apay nga aramidem dayta? Nangipakitan ti apok iti naan-anay a kinaimbag kaniak. ¹⁶ Isu nga iti dayta nga aldaw ket inrugi ni Esau a nagsubli idia Seir. ¹⁷ Nagdaliasat ni Jacob idia Succot, nangipatakder ti balayna, ken nangaramid kadagiti paglinungan para kadagiti tarakenna. Naawagan ngarud ti lugar iti Succot. ¹⁸ Idi naggapu ni Jacob idia Padan-aram, nakasangpet isuna a sitatalged idia ciudad ti Sikem, nga adda iti daga ti Canaan. Nagkampo isuna iti asideg ti ciudad. ¹⁹ Ket ginatangna iti sangagasut a bagi ti pirak ti paset ti daga a nangibangonanna iti kampona manipud kadagiti annak ni Hamor, nga ama ni Sikem,. ²⁰ Nangipatakder isuna sadiay iti altar ket inwaganna daytoy iti El Elohe Israel.

Genesis 33:1

pagammoan

Ti sao ditoy a "pagammoan" ket paalibtakennatayo a mangkita wenno mangimutektek iti nakaskasdaaw a baro a paset ti istorya

400 a lallaki (uppat a gasut a lallaki)

"400 a lallaki" wenno " uppat a gasut a lallaki"(Kitaen[[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers|]])

adipen a babbai

"assawa a babai nga adipen." Dakdakamatenna daytoy ni Bilha ken Zilpa.

nagrukob

Ti kaipapanan ditoy ti sao nga "agrukob" ket panagrukob wenno panagdumog kas panangipakita ti panagraem ken panagdayaw iti maysa a tao.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

Biningay ni Jacob dagiti ubbing..... adipen a babbai.

Saan a kayat a sawen daytoy a biningay ni Jacob a patas dagiti ubbing tapno adda ti agpapada a bilang dagiti ubbing a kadua ti tunggal babai. Biningay ni Jacob dagiti ubbing tapno maibilangda kadagiti inada. (kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Immun-una isuna ngem kadakuada

Umun-unay ti "isuna" ditoy nga agmaymaysa a napan ni Jacob iti sangoanan dagiti dadduma. (Kitaen: Reflexive Pronouns)

Genesis 33:4

nangsabat kenkuana

"sabten ni Jacob"

inarakupna isuna, inapungolna iti tengngedna, ken inagkanna isuna

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas. "Inarakup ni Esau ni Jacob, inapungolna, ken inagkanna isuna."

nagsangitda

Mabalin nga ipatarus daytoy a nalawlawag kas "Ket nagsangit ni Esau kenni Jacob gapu ta naragsakda ta nagkitada manen." (Kitaen [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]]).

nakitana dagiti babbai ken dagiti ubbing

"nakitana dagiti babbai ken ubbing a kadwa ni Jacob"

Dagiti annak a sipaparabur nga inted ti Dios ti adipenmo

Dagiti sasao a "ti adipenmo" ket nadayaw wenno naraem a wagas a panangdakamat ni Jacob iti bagina. Mabalin met daytoy nga ipatarus a kas: "Dagitoy dagiti annak a sipaparabur nga inted ti Dios kaniak." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_123person]]).

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

Genesis 33:6**adipen a babbai**

"assawa a babai nga adipen." Dakdakamatenna daytoy ni Bilha ken Zilpa.

Ania ti kaipapanan amin dagitoy a bunggoy a nasabatko?

Dakdakamaten dagiti sasao nga "amin dagitoy a bunggoy" dagiti bunggoy dagiti adipen nga imbaun ni Jacob a mangted kadagiti sagsagut kenni Esau. "Apay nga imbaunmo amin dagidiay a nadumaduma a bunggoy a /mangsabet/ (mangam-ammo) kaniak?"

Tapno makasarak ti pabor iti imatang ti apok

Dagiti sasao a "ti apok" ket nadayaw wenno naraem a panangdakamat kenni Esau. Mabalin met daytoy nga ipatarus a kas: "Tapno maay-ayoka koma kaniak." (Kitaen [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_123person]]).

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

Nagrukob

Pagilasinan daytoy iti kinapakumbaba ken panagraem iti sabali a tao. (Kitaen: Symbolic Action)

Ti apok

Dagiti sasao a "ti apok" ket nadayaw a wagas a panangdakamat kenni Esau. (Kitaen First, Second or Third Person)

Genesis 33:9**umdasen ti adda kaniak**

Mabalin nga aramiden a nalawlawag daytoy: "Addaanak iti umdas a sanikua." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]]).

no nakasarakak ti pabor iti imatangmo

"no maay-ayoka kaniak" Mabalin met daytoy nga ipatarus a kas: "gapu ta naay-ayoka kaniak."

ti sagutko manipud kadagiti imak

"daytoy a sagut nga it-itedko kenka"

ta pudno unay

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ta pudno unay" wenno "Ta awan duadua"

nakitak ti rupam, ken daytoy ket kasla makitkitak ti rupa ti Dios

Iyar-arig ni Jacob ti rupa ni Esau iti rupa ti Dios. Saan a nalawag ti kaipapana daytoy. Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) Naragsak ni Jacob ta pinakawan isuna ni Esau kas iti panangpakawan ti Dios kenkuana wenno 2) nasdaaw ni Jacob a nakakita manen iti kabsatna a kasla iti panagsiddaawna a makitana ti Dios wenno 3) nagpakumbaba ni Jacob iti sangoanan ni Esau kasla nagpakumbaba iti presensia ti Dios.

pinaraburannak ti Dios

"Nasayaat unay ti panangaywan ti Dios kaniak" wenno "kasta unay ti panangbendisyon ti Dios kaniak"

ginuyugoy ni Jacob isuna, ket inawat daytoy ni Esau.

Kaugalian (idi) nga umuna a saan nga awaten wenno pagkedkedan ti sagut, ngem /ketdi/ (kalpasanna) awaten ti sagut sakbay a mapasaktan (mabainan) ti mangited.

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

nakitak ti rupam

Ti "rupa" ditoy ket maipapa kenni Esau. Nasaysayaat daytoy no ipatarus a kas "rupa" gapu ti kinapateg ti sao a "rupa" ditoy iti "rupa ti Dios" ken "rupan-rupa" wenno "sisasango" idia 32:30 (Kitaen: Synecdoche)

a naiyeg kenka

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "nga inyeg dagiti tagabuk kenka" " (Kitaen: Active or Passive)

Genesis 33:12**ti apok**

Daytoy ket nadayaw wenno naraem ken pormal a wagas ti panangdakamat kenni Esau. Mabalin met nga ipatarus a kas: "yo" (dakayo.) (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_123person]])

ubbing dagiti annak

"ubbing unay dagiti annak tapno papartaken nga agdaliasat"

addaan iti urbon dagiti arban a kakuyogko

"ay-aywanan dagiti kakuyogko a bunggoy ken arban dagiti urbona"

apuraenda ida

"papartaken unay ida" wenno "apuraen unay ida"

ti adipenna

Daytoy ket nadayaw wenno naraem a wagas a panangdakamat ni Jacob iti bagina. Mabalin met nga ipatarus a kas: "siak." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_123person]])

maitunos iti pannagna dagiti taraken iti sangngoanak

Mabalin met nga ipatarus a kas: "kitkitaek ti kinapartak dagiti ayup a pangibasarak iti pannagnada."

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

No apuraenda ida uray iti maysa nga aldaw

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "No pilitentayo ida a papartaken a mapan ti uray maysa nga aldaw" (Kitaen: Active or Passive)

Umun-una koma ti apok ngem ti adipenna

Daytoy ket nadayaw ken pormal a wagas a panangdakamat ni Jacob ti bagina. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Apok, siak ti adipenmo. Pangngaasim ta umun-unaka ngem siak" (kitaen: First, Second or Third Person)

maitunos iti pannagna dagiti taraken iti sangngoanak

"Pakaseknak ti iyaapanda a maitunos iti kinapartak dagiti ayup" ("Iti kinapardas dagiti ayup nga ay-aywanak")

Genesis 33:15**Apay nga aramidem dayta?**

Mangus-usar ni Jacob ti saludsod a mangiyunay-unay a saan a kasapulan a mangibati ni Esau kadagiti tattaona. Mabalin met nga ipatarus a kas: "Saanmo nga aramiden dayta" wenno "Saanmo a kasapulan nga aramiden dayta" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

ti apok

Daytoy ket nadayaw wenno naraem ken pormal a wagas ti panangdakamat kenni Esau. Mabalin met nga ipatarus a kas: "yo" (dakayo.) (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_123person]])

Succot

Ti kaipapanan ti nagan a Succot ket pagapunan wenno paglinungan. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

para kadagiti tarakenna

"para kadagiti ay-aywananna nga ay-ayup"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

nangipatakder ti balayna

Naipakaawat daytoy a ti balay ket para met laeng iti pamilyana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "nangipatakder iti balay a para kenkuana ken para iti pamilyana" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Genesis 33:18**Idi naggapu ni Jacob idia Padan-aram**

Ti "Idi" ket mangirugugi iti baro a paset iti istorya kalpasan a naginana ni Jacob idia Succot.

nagkampo isuna iti asideg ti ciudad

"Nangipatakder isuna iti kampona iti asideg"

paset ti daga

"paset ti daga" wenno "bassit a paset ti daga"

Hamor

Nagan daytoy ti lalaki. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

ama ni Sikem

Ti Sikem ket nagan iti ciudad ken lalaki.

sangagasut (100)

"100" wenno "sangagasut" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

ti Dios ti Israel

Ti kaipapanan ti El ti Dios ti Israel ket 'Dios, ti Dios ti Israel. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:33]]

Sapasap a Pakaammo

Daytoy ti pangrugian ti baro a paset ti istorya. Iladladawan ti nangisurat ti inaramid ni Jacob kalpasan a naginana isuna idia Succot.

Idi naggapu ni Jacob .. nakasangpet.. Nagkampo isuna

Dakdakamatenna laeng daytoy ni Jacob gapu ta isuna ti panguloen ti pamilyana. Naipakaawat a kaduana ti pamilyana. . (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Chapter 34

¹ Ita, ni Dina nga anak a babai ni Lea kenni Jacob, ket rimmuar tapno sarakenna dagiti babbalasang iti dayta a lugar. ² Nakita isuna ni Sikem, a prinsipe iti dayta a lugar, a putot ni Hamor a Heveo, ket ginuyodna daytoy, ken pinilitna daytoy a makikaidda kenkuana. ³ Nakayawan isuna kenni Dina, nga anak a babai ni Jacob. Inayatna ti balasang ken kinasaritana daytoy iti naalumamay. ⁴ Kinasarita ni Sikem ti amana a ni Hamor, kinunana, "Alaem daytoy a balasang tapno agbalin nga asawak." ⁵ Ita, nanggeg ni Jacob a rinames ni Sikem ni Dina a putotna a babai. Adda idi iti kataltalunan dagiti putotna a lallaki a mangay-aywan kadagiti tarakenna, isu a nagtatalna pay laeng ni Jacob agingga a nakasangpetda. ⁶ Napan ni Hamor nga ama ni Sikem kenni Jacob tapno makisarita kenkuana. ⁷ Simrek dagiti annak a lallaki ni Jacob a naggapu iti taltalon idi nangngegda daytoy a pasamak. Napasakitan dagiti lallaki. Nakapungtotda unay gapu ta imbabainna ti Israel gapu iti panangipilitna iti bagina iti anak a babai ni Jacob, ta saan a rumbeng a napasamak ti kasta a banag. ⁸ Nakisarita ni Hamor kadakuada, kinunana, "Ay-ayaten ni Sikem a putotko ti putotmo a babai. Pangngaasim ta itedmo isuna a kas asawana." ⁹ Makiinnasawakayo kadakami, itedyo kadakami dagiti annakyo a babbai, ket alaenyo dagiti annakmi a babbai para kadakayo. ¹⁰ Makipagnaedkayo kadakami, ken mabalinyo ti agnaed iti daga ken mabalinyo ti aglako, ken gumatang iti sanikua. ¹¹ Kinuna ni Sikem iti ama ni Dina ken kadagiti kakabsatna, "Makasarakak koma iti pabor iti imatangyo, ket itedkonto ti aniaman nga ibagayo kaniak. ¹² Dawatandak iti gatad a kas kadakkel iti gatad a bayad ti nobya ken sagut a kas tarigagayanyo, ket itedkonto ti aniaman nga ibagayo kaniak, ngem itedyo kaniak ti balasang nga asawaek." ¹³ Simmungbat dagiti putot a lallaki ni Jacob kada Sikem ken Hamor nga amana, nga addaan iti panangallilaw, gapu ta rinugitan ni Sikem ni Dina a kabsatda a babai. ¹⁴ Kinunada kadakuada, "Saanmi a maaramid daytoy a banag, nga itedmi ti kabsatmi a babai iti siasinoman a saan a nakugit; ta pakaibabainanminto dayta. ¹⁵ Iti daytoy laeng a katulagan nga umanamongkami kadakayo: no makugitkayo a kas kadakami, no ti tunggal lalaki kadakayo ket nakugit. ¹⁶ Ket iti dayta, itedmi kadakayo dagiti annakmi a babbai, ken alaenmi dagiti annakyo a babbai para kadakami, ket makipagnaedkaminto kadakayo ket agbalintayo a maymaysa a tattao. ¹⁷ Ngem no saankayo a dumngeg kadakami ken agpakugit, alaenmi ngarud ti kabsatmi a babai ket pumanawkami." ¹⁸ Dagiti sasaoda ket nakaay-ayo kenni Hamor ken iti putotna a ni Sikem. ¹⁹ Saan a nagtaktak ti baro a mangaramid iti imbagada, gapu ta naragsakan isuna iti putot a babai ni Jacob, ken gapu ta isuna ti kangrunaan a mararaem a tao iti sangkabalayan ti amana. ²⁰ Napan ni Hamor ken ti putotna a ni Sikem iti ruangan ti ciudad ket kinasaritada dagiti lallaki ti ciudad, a kunada, ²¹ nasayaat dagidiay a tattao kadatayo, isu a palubusantayo ida nga agnaed iti daga ken aglako ditoy, ta kinapudnona, nalawa ti daga para kadakuada. Asawaentayo dagiti annakda a babbai, ken ipaasawatayo met kadakuada dagiti annaktayo a babbai. ²² Iti daytoy laeng a katulagan nga umanamong dagiti lallaki a makipagnaed kadatayo ken agbalintayo a maymaysa a tattao: no ti tunggal lalaki kadatayo ket makugit a kas kadakuada a nakugit. ²³ Saan kadi a dagiti taraken ken sanikuada-amin nga ayupda ket kukuatayonto? Umanamongtayo ngarud kadakuada, ket makipagnaedda kadatayo." ²⁴ Dimngeg kada Hamor ken Sikem a putotna dagiti amin a lallaki iti ciudad. Tunggal lalaki ket nakugit. ²⁵ Iti maikatlo nga aldaw, idi lumlumteg pay laeng dagiti sugatda, innala dagiti dua a lallaki a putot ni Jacob, da Simeon ken Levi, a kakabsat a lallaki ni Dina, dagiti kampilanda, ken napanda iti ciudad nga awan ti nakadlaw kadakuada, ket pinatayda dagiti amin a lallaki. ²⁶ Pinatayda ni Hamor ken ni Sikem a putotna, babaen iti tadem ti kampilan. Innalada ni Dina manipud iti balay ni Sikem ket pimmanawda. ²⁷ Immay dagiti dadduma a lallaki a putot ni Jacob kadagiti bangkay ken tinakawanda ti ciudad, gapu ta rinugutan dagiti tattao ti kabsatda a babai. ²⁸ Innalada dagiti arbanda, dagiti tarakenda, dagiti asnoda, ken amin a banag nga adda iti ciudad ken kadagiti kataltalunan iti aglawlaw ²⁹ agraman dagiti amin a kinabaknangda. Tiniliwda amin nga annak ken assawa dagiti tattao sadiay. Innalada pay amin nga adda kadagiti babbalay. ³⁰ Kinuna ni Jacob kada Simeon ken Levi, "Nangiyegkayo iti riribuk kaniak a mangpabangsit kaniak kadagiti agtataeng iti daga, kadagiti Canaanita ken kadagiti Perezao. Bassit laeng ti bilangko. No pagtitipunenda dagiti bagbagida a bumusor kaniak ken darupendak, ket madadaelakto, siak ken ti bumalayko." ³¹ "Ngem kinuna da Simeon ken Levi, "Rumbeng kadi a trinato ni Sikem iti kabsatmi a babai a kasla maysa a balangkantis?"

Genesis 34:1**Ita**

Nausar daytoy a sao ditoy a mangmarka ti baro paset ti istoria.

Dina

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan idiay [[ilo:bible:notes:gen:30:19|30:21]].

a Heveo

Kitaem no kasanom nga impatarus ti agpada a sao a "Heveo" idiay [[ilo:bible:notes:gen:10:15|10:17]].

Nakayawan isuna kenni Dina

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Kayatna ti makikadua wenno makidenna kenni Dina" wenno "Nagustuanna unay isuna." (UDB)

ti prinsipie ti daga

Dakdakamatenna daytoy ni Hamor saan a ni Sikem. Saanna met a kayat a sawen a ti "prinsipie" ket anak ti ari . Ti kayatna a sawen ket ni Hamor ti pangulo iti dayta a disso.

kinasaritana isuna a siaasi

Ti kayatna a sawen daytoy ket kinasaritana a siaayat tapno maallukoyna nga ay-ayatenna isuna ken kayatna nga ayatenna met isuna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/34]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/34]]

Genesis 34:4**Ita Jacob**

Nausar ti "ita" ditoy a mangmarka ti panagbaliw ti istoria ket iturongna ti agbasbasa iti maipapan kenni Jacob. (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:writing_background]])

nanggeg ni Jacob a na rinugitanna

Dakdakamaten ti sao a "na" (rinugitanna) ni Sikem.

rinugitanna

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "ginammatanna isuna ken kinaiddana" (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_euphemism]])

nagtalna

"nagulimek"

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Genesis 34:6**Napan ni Hamor kenni Jacob**

Ni "Hamor.....napan tapno makisarita kenni Jacob

Nabainan dagiti lallaki

"Nakaunget wenno nakapungtot dagiti lallaki"

imbabainna ti Israel

Dakdakamatenna ti sao nga "Israel" ditoy ti tunggal kameng ti pamilia ni Jacob. Naibabain ni Israel a bunggoy iti tattao. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "imbabainna ti pamilia ti Israel" wenno "inyegna iti pannakaibabain kadagiti tattao ti Israel."

panangipapilitna iti bagina iti anak ni Jacob a babai

Kitaen no kasanom nga impatarus ti agpada a ragup ti sasao idiay [[ilo:bible:notes:gen:34:01|34:2]]

iti maysa a banag a saan koma a rumbeng a naaramid

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "ta saanna koma a rumbeng nga inaramid ti dakes unay a banag." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Nakapungtotda unay.... saan koma a napasamak

Kas idiay (UDB), mabalin nga ibaga daytoy a kas maysa a "Nakapungtotda unay - saan koma a rumbeng a napasamak -direct quotation" a naibaga dagiti annak a lallaki ni Jacob. (Kitaen: Direct and Indirect Quotations)

Genesis 34:8**Nakisarita ni Hamor kadakuada**

"Nakisarita ni Hamor kenni Jacob ken kadagiti annak a lallaki ni Jacob"

Ay-ayaten niti anakmo a babai

Dakdakamaten ti sao nga "ayat" ditoy ti nalailo nga ayat iti lalaki ken babai. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "ay-ayatenna isuna ket kayatna nga asawaen isuna." (Kitaen: [[ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

itedmo isuna a kas asawana

iti dadduma a kaugalian, dagiti nagannak ti mangikeddeng no siasino ti mangasawa ti anakda.

Makiinnasawakayo kadakami

Ti makiinnasawa ket panangasawa ti kameng manipud iti sabali a puli. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: " Palubusanyo ti panagasawa dagiti tattaoyo ken tattaomi."

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

sipapalubos iti dagami a pagnaedanyo -

"nalawa ken mabalinyo nga usaren ti daga a para kadakayo"

Genesis 34:11**Kinunana ni Sikem iti ama ni Dina**

"Imbaga ni Sikem iti ama ni Dina a ni Jacob"

Palubusandak koma a makasarak iti pabor iti imatangyo
Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Palubusannak a makasarak iti pabor ti sangoanam wenno manipud kenka." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

bayad iti nobya

Kadagiti dadduma a kaugalian, daytoy ket kaugalian a mangted ti lalaki iti kuarta, sanikua, baka, ken dadduma a sagsagut iti familia ti nobya iti tiempo iti panagkallaysa.

Simmungbat dagiti annak a lallaki ni Jacob kenni Sikem ken ni Hamor nga amana nga addaan iti panangallilaw
Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ngem nagulbod dagiti annak a lallaki ni Jacob kanni Sikem ken Hamor idi simmungbatda kadakuada."

ta rinugitan ni Sikem ni Dina

Kitaem no kasanom nga impatarus ti "rinugitan" idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:34:04|34:5]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Genesis 34:14

Kinunada kadakuada

"Imbaga dagiti annak a lallaki ni Jacob ken ni Sikem ken ni Hamor"

Saanmi a maaramid daytoy a banag, nga itedmi ti kabsatmi a babai

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Saan kami nga umanamong a mangted kenni Dina iti pannakiasawa."

ta pakaibabainanminto dayta

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ta dayta ket mangiyeg kadakami iti pannakaibabain."

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

itedmi kadakayo dagiti annakmi a babbai, ken alaenmi dagiti annakyo a babbai para kadakami
Ti kayatna a sawen daytoy ket palubusanda ti tao manipud iti familia ni Jacob a mangasawa ti tao nga agnanaed iti daga ni Hamor.

Genesis 34:18

a mangaramid ti imbagada
"tapno makugitda"

Dagiti sasaoda ket nakaay-ayo kenni Hamor ken ti anakna a ni Sikem

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Immanamong ni Hamor ken ti anakna a lalaki a ni Sikem iti imbaga dagiti annak a lallaki ni Jacob."

anak a babai ni Jacob

"Ni Dina nga anak a babai ni Jacob"

gapu ta isuna ti kangrunaan a maidaydayaw iti sangakabbalayan ti amana

Mabalin met nga ilawlawag ti kaipapananna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ammo ni Sikem nga umanamong amin dagiti lallaki iti sangakabbalayan ti amana gapu ta isuna ti kangrunaan a maidaydayaw kadakuada." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Genesis 34:20

iti ruangan ti s iudad

Kadawyan kadagiti pangulo nga agkikitada iti ruangan ti siudad a mangaramid kadagiti pangngeddeng.

dagitoy a tattao

Ni "Jacob, dagiti annakna a lallaki, ken dagiti tattao ti Israel"

Addaan kapia....kadatayo

Iramraman ti "kadatayo" ni Hamor, ti anakna a lalaki ken amin a tattao a kinasaritada idiaiy ruangan ti siudad. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_inclusive]])

palubusan ida nga agnaed iti daga ken aglako ditoy
"palubusam ida nga agnaed ken aglako ditoy a daga"

ta, kinapudnona, nalawa ti daga para kadakuada
Us-usaren ni Sikem ti sao a "kinapudnona" a mangiyunay-unay ti imbagana. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "gapu ta kinapudnona, nalawa ken umdas ti daga" wenno "gapu ta pudno unay a nalawa ti daga para kadakuada tapno agnaedda ditoy."

Alaentayo dagiti annakda a babbai..... ken itedtayo kadakuada dagiti annaktayo a babbai.

Kitaem no kasanom nga impatarus ti agpada a sasao idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:34:08|34:9]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Genesis 34:22

Sapasap Pakaammo:

Intuloy ni Hamor kenni Sikem ti panakisaritada kadagiti lallakay iti siudad.

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Iti daytoy laeng a katulagan.....a kas kadakuada a nakugit

"No laeng maakugit ti tunggal lalaki kadatayo, kas kadagiti lallaki ti Israel a nakugit nga umanamongda a makipagnaed ken

makipagkaykaysa kadatayo a kas maymaysa a tattao"

Saan kadi a dagiti taraken ken sanikuada-amin nga ayupda ket kukuatayonto?

Mangusar ni Sikem ti saludsod a pangiyunay-unay. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Kukuatayonto amin dagiti ay-ayup ken sanikuada!" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Genesis 34:24

Tunggal lalaki ket nagkugit

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Isu nga adda maysa a dinutukan ni Hamor ken Sikem a mangkugit kadagiti amin a lallaki." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Idi maikatlo nga aldaw

Kalpasan ti dua nga aldaw"

ken lumlumteg pay laeng ti sugatda

"idi agpapaut-ot dagiti amin a lallaki iti siudad"

innala dagiti dua nga annak....dagiti kampilanda

"innalada ti kampilanda"

napanda iti siudad nga awan iti nakadlaw kadakuada

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "simrekda iti siudad a saan a pagarupen dagiti tattao a dangran ida dagiti Israelita."

ket pinapatayda amin a lallaki

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas maysa a baro a sasao. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Pinatay ni Simeon kenni Levi amin a lallaki iti siudad."

babaen iti murdong ti kampilan

"babaen iti kampilanda"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Genesis 34:27

ta rinugitan dagiti

Kitaen ti panangipatarusmo ti "rinugitan" idia 34:5.

kadagiti natay a bagbagi

"ti bangkay ni Hamor, Sikem, ken dagiti tattaoda"

tinakawanda ti siudad

"tinakawda amin a banag ti siudad"

gapu ta rinugitan dagiti tattao ti kabsatda a babai

Ni Sikem laeng ti nangrugit kenni Dina, ngem inraman dagiti annak a lallaki ni Jacob a pagrebbengan ti entero a pamilia ni Sikem daytoy a pasamak. Kitaen ti panangipatarusmo ti "rinugitan" idia 34:5. [[:ilo:bible:notes:gen:34:04|34:5]].

Innalada dagiti arbanda

"Innalada dagiti annak a lallaki ni Jacob dagiti arbanda dagiti tattao"

amin a kinabaknangda

"amin a sanikua ken kuartada"

Tiniliwda amin nga annak ken assawada

"Tiniliwda amin nga ubbing ken dagiti assawada"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Genesis 34:30

Nangiyegkayo iti riribuk kaniak

"Nakaigapuan ti dakkel a pagrigatak" wenno

"Nangiyeg ti pakadadaelak"

Bassit laeng ti bilangko...bumusor kaniak ken

darupendak, ket maparmekakto, siak ken ti bumalayko Dakdakamaten ti sasao a "ko" ken "siak" ti amin a sangakabbalayan ni Jacob. Ibagbaga laeng ni Jacob ti "ko" ken "siak" gapu ta isuna ti panguloen. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Bassit ti bumalayko....maibusor kadatayo ket darupendatayo, ket dadaelendatayonto amin" (Kitaen: Synecdoche)

a pinabangsitdak kadagiti agtataeng iti daga, dagiti Caananita ken dagiti Perezao

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Pinagbalindak a makaparurod kadagiti Caananita ken kadagiti Perezao." (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

Bassit laeng ti bilangko

Dakdakamaten ti sao a "ko" (bilangko) ti amin a sangakabbalayan ni Jacob. Ibagbaga laeng ni Jacob a "ko" gapu ta isuna ti panguloen. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Bassit ti bumalayko." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_synecdoche]])

agkakaduada a mangurnong kadagiti bagbagida a bumusor kaniak

"mangbukel ti armada a mangdarup kaniak"

ket maparmekakto

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "dadaelendak" wenno "parmekendak" (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Rumbeng kadi a nakikadua ni Sikem iti kabsatmi a babai a kas iti maysa a balangkantis?

Mangusar ti saludsad ni Simeon ken Levi a mangiyunay-unay. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Saan koma a trinato ni Sikem ti kabsatmi a babai a kasla balangkantis isuna!" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:34]]

Chapter 35

¹ Kinuna ti Dios kenni Jacob, "Tumakderka! Mapanka idia Betel ket agtalinaedka sadiay. Mangbangonka sadiay iti Altar ti Dios a nagparang kenka idi timmarayka manipud iti kabsatmo a ni Esau. ² Ket kinuna ni Jacob kadagiti kaballayna ken kadagiti amin a kakadwana, "Ibellengyo dagiti didiosen nga adda kadakayo, aramidenyo ti pakaibilanganyo a nasin-aw ken sukatanyo dagiti kawesyo. ³ Kalpasanna, pumanawtayo ditoy ket mapantayo idia Betel. Mangbangonak sadiay iti altar a maipaay iti Dios, a nangsungbat kaniak iti tiempo ti panagsagabak, ken kankanayon nga adda kaniak iti sadinoman a napnapanak. ⁴ Intedda ngarud kenni Jacob dagiti amin a didiosen nga adda kadagiti imada, ken dagiti aritos nga adda kadagiti lapayagda. Inkali ni Jacob dagitoy iti sirok ti kayo a Lugo nga asideg idia Sikem. ⁵ Kabayatan iti panagdaliasatda, pinagdanag ti Dios dagiti ciudad nga adda iti aglawlawda, isu a saan a dinarup dagidiay a tattao dagiti putot ni Jacob. ⁶ Nakadanon ngarud ni Jacob idia Luz (dayta ket Betel) nga adda iti daga ti Canaan, isuna ken amin a tattao a kadwana. ⁷ Nangbangon isuna sadiay iti altar ket inawaganna iti El Betel gapu ta imparangarang ti Dios ti bagina kenkuana idi itartarayanna ti kabsatna. ⁸ Ni Deborah, a mangay-aywan kenni Rebecca ket natay. Naitabon isuna idia Betel iti sirok ti kayo a lugo, isu a naawagan dayta nga Allonbacuth. ⁹ Idi naggapu ni Jacob idia Paddan-aram, nagparang manen ti Dios kenkuana ket binendissionanna isuna. ¹⁰ Kinuna ti Dios kenkuana "Ti naganmo ket Jacob, ngem saankanton a maawagan iti Jacob, ti naganmonton ket Israel." Pinanaganan ngarud isuna ti Dios iti Israel. ¹¹ Kinuna ti Dios kenkuana. "Siak ti Manakabalin-amin a Dios. Agbunga ken agpaaduka. Agtaudto kenka ti maysa a nasion ken bunggoy dagiti nasion, ken agtaudto dagiti ari manipud kadagiti kaputotam. ¹² Ti daga nga intedko kenni Abraham ken kenni Isaac ket itedkonto kenka. Itedkonto met daytoy a daga kadagiti kaputotam. ¹³ Ket pinanawan isuna ti Dios idia lugar a nakisaritaanna kenkuana. ¹⁴ Nangbangon ni Jacob iti adigi iti lugar a nakisaritaan kenkuana ti Dios, maysa nga adigi a bato. Binuyatanna daytoy iti arak ken lana a kas datonna. ¹⁵ Pinanagananan ni Jacob ti lugar a nakisaritaan ti Dios kenkuana iti Betel. ¹⁶ Intuloyda ti nagdaliasat manipud Betel. Idi adayoda pay laeng manipud Efrata, nagpasikal ni Raquel. Nagpasikal isuna iti nakaro. ¹⁷ Kabayatan iti nakaro a panagpasikalna, kinuna ti mangpapaanak kenkuana "Saan ka nga agbuteng, ta ita maaddaanka iti maysa pay nga anak a lalaki." ¹⁸ Idi matmatayen isuna, iti kamaudianan nga angesna, pinanagananna ti anakna iti Benoni ngem inawagan isuna ti amana iti Benjamin. ¹⁹ Natay ni Raquel ket naitabon iti dalan nga agturong idia Efrata (dayta ket Betlehem). ²⁰ Nangikabil ni Jacob iti adigi a bato iti tanemna. Daytoy ti pagilasinan iti tanem ni Raquel agingga ita nga aldaw. ²¹ Intultuloy ni Israel ti panagdaliasatna ken impatakterna ti toldana iti labes ti Migdal Eder. ²² Kabayatan nga agnanaedni Israel iti dayta a daga, kinaidda ni Ruben ni Bilha a maysa kadagiti inkabbalay ti amana ket naammoan daytoy ni Israel. Ita, addaan ni Jacob iti sangapulo ket dua a putot a lallaki. ²³ Dagiti putotna a lallaki kenni Lea ket ni Ruben, nga inauna a putot ni Jacob, ken da Simeon, Levi, Juda, Issacar ken Zabulon. ²⁴ Dagiti putotna a lallaki kenni Raquel ket ni Jose ken ni Benjamin. ²⁵ Dagiti anakna kenni Bilha, nga adipen ni Raquel, ket ni Dan ken ni Neftali. ²⁶ Dagiti annak a lallaki ni Zilpa, nga adipen ni Lea, ket ni Gad ken ni Aser. Amin dagitoy ket lallaki a putot ni Jacob a naipasngay idia Paddan-aram. ²⁷ Dimteng ni Jacob iti ayan ni Isaac nga amana idia Mamre iti Kiriath Arba (a maawagan met laeng iti Hebron) a nagnaedan da Abraham ken Isaac. ²⁸ Nagbiag ni Isaac iti sangagasut ket walopulo a tawen. ²⁹ Inyanges ni Isaac ti maudi nga angesna ket natay, pimmusay a lakay unayen. Ni Esau ken ni Jacob a lallaki a putotna ti nangitabon kenkuana.

Genesis 35:1

Ikkatenyo dagiti gangganaet a didiosen nga adda kadakayo.

"Ibellengyo dagiti didiosenyo" wenno" panawanyo dagiti sinan-diosyo"

pasin-awenyo dagiti bagbagiyo ken sukatanyo dagiti kawawesyo

Daytoy ti kaugalian a panangdalus iti ugali ken bagi sakbay a mapan nga agdayaw iti Dios.

iti aldaw ti panagrigrigatko

"Idi naglak-amak ti narigat a kasasaad "wenno "idi mariribukanak"

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Genesis 35:4

Isu nga intedda

"isu nga inted amin dagiti pamiliana ken dagiti adipenna"

nga adda kadagiti imada

"nga adda kadagiti sanikuada" wenno "aniaman nga adda kadakuada"

dagiti aritos nga adda kadagiti lapayagda

"dagiti aritosda" (UDB). Dagiti mabalina a sawen ket 1) ti balitok nga aritosda ket mabalin nga usarenda nga agaramid kadagiti didiosenda wenno 2) innalada dagitoy nga aritos manipud iti ciudad ti Sikem kalpasan a dinarupda daytoy ken pinatayda amin a tattao. Mabalina a dagiti aritos ket mangipalagip kadakuada kadagiti basolda.

Pinagdannag ti Dios kadagiti ciudad

Nagbuteng dagiti tattao kenni Jacob, ngem ti Dios ti makagapu a nagbuteng dagiti tattao kenni Jacob.

Dagiti annak a lallaki ni Jacob

Dagiti annak a lallaki ni Jacob
Ti kayatna a sawen ket awan ti siasinoman iti pamilya ni Jacob ti nangdarup. Ngem dua kadagiti annakna a lallaki, ni Simeon ken ni Levi ti nangdarup kadagiti Canaanita a kabagian ni Sikem kalpasan nga tinengel ken kinaidana ti annak a babai ni Jacob. Nagbuteng ni Jacob ta amangan no bumalesda [\[\[:ilo:bible:notes:gen:34:30|34:30\]\]](#). Mabalina met laeng a maipatarus daytoy a kas: "pamilya ni Jacob" wenno "kaballay ni Jacob" (kitaen: [\[\[:ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit\]\]](#))

kadagiti ciudad

Ti kayat a sawen ti "ciudad" ditoy ket dagiti tattao nga agnanaed kadagiti ciudad. (Kitaen: Metonymy

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)
[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)

Genesis 35:6**El Betel**

Mabalina nga inayon ti mangipatarus ti "footnote" a mangibaga" Ti kayat a sawen ti nagan nga El Betel ket "Dios ti Betel"(kitaen: [\[\[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names\]\]](#))

Debora

Nagan daytoy ti babai. (kitaen: [\[\[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names\]\]](#))

Ti mangay-aywan kenni Rebecca

Ti taga-aywan ket babai a mangay-aywan ti anak ti sabali a babai. Ti mangay-aywan ket irespetoda unay ken napateg iti pamilyada.

Allonbacuth

Ti mangipatarus ket mabalina nga inayonna iti "footnote" a mangibaga a "Ti kayat a sawen ti nagan nga Allonbacuth ket "Kayo a Lugo a nagsangitan." (kitaen: [\[\[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names\]\]](#))

imparangarang ti Dios ti bagina kenkuana

"impakaammo ti Dios sadiay ti kinasiasinona kenni Jacob"

Naitabon isuna idia Betel

Mabalina met laeng a maipatarus daytoy a kas : "Intabonda isuna idia Betel" (Kitaen: Active wenno Passive)

Simmalog manipud Betel

Ti kayat a sawen ti "simmalog " ket nausar gapu ta intabonda isuna idia lugar a nababbaba ngem Betel.

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)
[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)

Genesis 35:9**naggapu manipud Paddan-aram**

kitaen ti Genesis [\[\[:ilo:bible:notes:gen:25:19|25:20\]\]](#) no kasanom nga impatarus ti "Paddan-aram

benendissionan

Ti kayat a sawen ti "bendission" ditoy ket panangibaga iti bendission iti siasinoman ken panangipakaammo nga adda iti maaramid a naimbag a banbanag iti dayta a tao.

ngem ti naganmo ket saanto a maawagan ti Jacob
"ngem ti naganmo ket saanton a Jacob"

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)
[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)

Genesis 35:11**Kinuna ti Dios kenkuana**

"Kinuna ti Dios Kenni Jacob"

Agbunga ken agpaaduka

kitaen no kasanom nga impatarus dagitoy a bilbilin idia [\[\[:ilo:bible:notes:gen:01:28|1:28\]\]](#).

Ti nasion ken ti bunggoy dagiti nasion

Mabalina met laeng a maipatarus daytoy a kas: "adu a nasion."

Ket nagpangato ti Dios manipud kenkuana

Ti kayat a sawen ti "nagpangato" ket nausar gapu ta ti pagnanaedan ti Dios ket kadawyan a mapanpanunot nga iti nangato wenno iti ngato ti lubong. Mabalina met laeng nga maipatarus a kas: "pinanawan ti Dios isuna"

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)
[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:35\]\]](#)

Genesis 35:14**adigi**

Pakalaglagipan daytoy nga adigi a maysa laeng a dakkal a bato a naikabil iti murdongna.

binuyatanna daytoy iti lana
kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia
[[::ilo:bible:notes:gen:28:18|28:18]].

Betel
Mabalin met nga inayon dagiti mangipatpatarus iti
"footnote" a mangibaga a "ti kayat a sawen ti nagan
a Betel ket 'balay ti Dios.'"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Genesis 35:16

Nagpasikal isuna iti nakaro
"Addaan isuna iti nakaro a rigat a mangipasngay
iti ubing"

Kabayatan iti nakaro a panagpasikalna
"Idi nakaro unayen ti sakit ti panagpasikalna"

agpapaannak
ti tao a tumultulong iti babai kabayatan iti
panangipasngayna iti ubing

Idi matmatayen isuna, iti kamaudianan a panagangesna
mabalin a maipatarus daytoy a kas : "sakbay iti
pannakatayna."

Benoni
Mabalin met nga inayon ti mangipatpatarus iti
"footnote" a mangibaga a "ti kayat a sawen ti
nagan a Benoni ket 'anak ti ladingitko.'"(kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Benjamin
Mabalin met nga inayon ti mangipatpatarus iti
"footnote" a mangibagbaga a "Ti kayat a sawen ti
nagan a Benjamin ket anak ti makanawan nga ima."
Dagiti ragup ti sasao a "makanawan nga ima" ket
pakaammoan iti lugar ti naisangsangayan a pabor.

ke naitanem
mabalin nga maipatarus daytoy a kas: "ket
intabonda isuna."(Kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Daytoy ti pakailasinan ti nakaitaneman ni Raquel
agingga ita nga aldaw
"Markaan daytoy ti tanem ni Raquel agingga ita
nga aldaw"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Genesis 35:21

Migdal Eder
Ti kayatna a sawen daytoy ket tore wennu nangato
a balay nga impatakder dagiti agpaspastor nga
mangbantay kadagiti arbanda. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Bilha
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
idia[[::ilo:bible:notes:gen:29:28|29:29]].

Ita, sangapullo ket dua a lallaki dagiti annak ni Jacob
Daytoy a patang ket mangirugrugi iti baro a
pagsasaritaan, nga agtultuloy iti sumaganad a
bersikulo.

Iti dalan
"iti dalan" (UDB)

Iti daytoy nga aldaw
ti kayat a sawen daytoy ket idi isursurat ti nagisurat
daytoy.

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Genesis 35:23

sangapullo ket dua nga annak a lallaki
"12 nga annak a lallaki"(kitaen:
[[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

Bilha
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
idia [[::ilo:bible:notes:gen:29:28|29:29]].

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Genesis 35:26

Zilpa
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
idia [[::ilo:bible:notes:gen:29:23|29:24]].

dagiti annakna a naipasngay idia Padan-aram
dagiti annakna a naipasngay idia Padan-aram Ti
kayatna a sawen ket saan a mairaman ditoy ni
Benjamin a naipasngay idia daga ti Canaan nga
asideg iti Betlehem. Imbagana laeng ti Padan-aram
gaputa kaaduan kadakuada ti naipasngay ditoy.
Mabalin a maipatarus daytoy a kas : " Dagiti
annakna a naipasngay idia Padan-aram, malaksid
kenni Benjamin a naipasngay idia daga ti Canaan."
(Kitaen:[[::ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

Mamre
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia
[[::ilo:bible:notes:gen:13:16|13:18]].

Kiriat Arba
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia
[[::ilo:bible:notes:gen:23:01|23:02]].

Napan ni Jacob ken ni Isaac
Ti "immay" ket mabalin met laeng a maibaga a kas
"napan"(Kitaen; mapan ken umay)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Genesis 35:28

sangagasut ket walo a pulo a tawen

"180 a tawen" (kitaem:

[[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

Inyanges ni Isaac ti maudi ket natay, ket naitanem idia
ayan dagiti kapuonanna, ti lakay a napnoan ti al-aldaw
 kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a sassao
 idia. [[::ilo:bible:notes:gen:25:07|25:08]].

naitanem idia ayan dagiti kapuonanna

ti kayat a sawen daytoy ket kalpasan a natay ni
 Isaac, ti kararuana ket napan idia lugar nga ayan

dagiti kabagianna nga immuna a natay. Mabalin
 met laeng a maipatarus daytoy a kas: "nakikadua
 isuna kadagiti kameng ti pamiliana a natayen"
 (Kitaen: Idiom and Active or Passive)

ti lakay a napnoan ti al-aldaw

Agpada met laeng ti kayat a sawen ti ragup ti
 sassao a "lakay" ken "napnoan ti al-aldaw".
 Ipaunay-unayda a nagbiag ti nabayag unay a tiempo
 ni Isaac. Mabalin a maipatarus daytoy a kas:
 "Kalpasan a nagbiag isuna iti nabayag unay a
 tiempo ken lakay unayen"(Kitaen: Doublet)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:35]]

Chapter 36

¹ Dagitoy dagiti kaputotan ni Esau (a maawagan met laeng iti Edom). ² Nangala ni Esau iti assawana manipud kadagiti Canaanita. Dagitoy dagiti assawana: ni Ada a putot ni Elon a Heteo; ni Oholibama a putot ni Ana ken apoko ni Zibeon a Heteo; ³ ken ni Basemat a putot ni Ismael ken kabsat ni Nebayot. ⁴ Impasngay ni Ada ni Elifaz kenni Esau, ken impasngay ni Basemat ni Reuel. ⁵ Impasngay ni Oholibamah da Jeus, Jaalam, ken Kora. Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Esau a naipasngay idia Canaan. ⁶ Innala ni Esau dagiti assawana, dagiti putotna a lallaki ken babai ken amin a kameng ti sangkabalayanna, dagiti tarakenna -amin nga ayupna ken amin a sanikuana a naurnongna idia daga ti Canaan ket napanda iti lugar nga adayo manipud iti kabsatna a ni Jacob. ⁷ Inaramidna daytoy gapu ta adu unay ti sanikuada no agtalinaeda a dua sadiay. Saan nga umanay kadakuada ti daga a nagnaedanda gapu kadagiti tarakenda. ⁸ Isu a ni Esau a maawagan met laeng iti Edom ket nagnaed iti katurturodan a pagilian iti Seir. ⁹ Dagiti sumaganad ket dagiti kaputotan ni Esau, a kapuonan dagiti Edomita iti katurturodan a pagilian ti Seir. ¹⁰ Dagitoy dagiti nagan dagiti lallaki a putot ni Esau: ni Elifaz nga anak a lalaki ni Ada nga asawa ni Esau; ni Reuel nga anak a lallaki ni Basemat nga asawa ni Esau. ¹¹ Dagitoy met dagiti lallaki a putot ni Elifaz: da Teman, Omar, Zepo, Gatam ken Kenaz. ¹² Impasngay met ni Timna a maysa nga inkabbalay ni Elifaz a putot ni Esau ni Amalek. Appoko dagitoy ni Ada nga asawa ni Esau. ¹³ Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Reuel: da Nahat, Zera, Samma ken Mizza. Appoko dagitoy ni Basemat nga asawa ni Esau. ¹⁴ Dagitoy met dagiti annak a lallaki da Esau ken Oholibama nga asawana. Ni Oholibama ket putot ni Ana ken apoko ni Zibeon. Impasngayna kenni Esau da Jeus, Jaalam ken Kora. ¹⁵ Dagitoy dagiti puli manipud iti kaputotan ni Esau: dagiti kaputotan ni Elifaz nga inauna a lalaki a putot ni Esau: da Teman, Omar, Zepo, Kenaz, ¹⁶ Kora, Gatam ken Amalek. Dagitoy ket puli a nagtaud kenni Elifaz idia daga ti Edom. Isuda ket lallaki nga appoko ni Ada. ¹⁷ Dagitoy dagiti puli a nagtaud kenni Reuel, a lalaki a putot ni Esau: da Nahat, Zera, Samma ken Mizza. Dagitoy dagiti puli a nagtaud kenni Reuel iti daga ti Edom. Isuda dagiti appoko a lallaki ni Basemat nga asawa ni Esau. Dagitoy dagiti puli ni Oholibama nga asawa ni Esau: da Jeus, Jaalam ken Kora. ¹⁸ Dagitoy dagiti puli a nagtaud kenni Oholibama nga asawa ni Esau, a putot ni Ana. ¹⁹ Dagitoy dagiti putot a lallaki ni Esau, ken dagitoy dagiti pulida. ²⁰ Dagitoy dagiti a lallaki a putot ni Seir a Horeo nga agnanaed iti daga: da Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, ²¹ Dison, Ezer ken Disan. Dagitoy dagiti puli dagiti Horeo, dagiti agnanaed idia Seir iti daga ti Edom. ²² Dagiti lallaki a putot ni Lotan ket da Hori ken Heman. Ni Timna ket kabsat a babai ni Lotan. ²³ Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Sobal: da Alban, Manahat, Ebal, Sefo ken Onam. ²⁴ Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Zibeon, da Aya ken Ana. Isu daytoy ni Ana a nakasarak iti napudot nga ubbog iti let-ang kabayatan nga ipaspastorna dagiti asno ni Zibeon nga amana. ²⁵ Dagitoy dagiti putot ni Ana: ni Dison ken ni Oholibama a putot a babai ni Ana. ²⁶ Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Dison: da Hemdan, Esban, Itran, ken Keran. ²⁷ Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Ezer: da Bilhan, Zaavan ken Akan. ²⁸ Dagitoy dagiti lallaki a putot ni Disan: ni Uz ken ni Aran. ²⁹ Dagitoy dagiti puli dagiti Horeo: da Lotan, Sobal, Zibeon, ken Ana, ³⁰ Dison, Ezer, Disan: Dagitoy dagiti puli dagiti Horeo segun iti listaan dagiti pulida iti daga ti Seir. ³¹ Dagitoy dagiti ari a nagturay idia Edom sakbay nga adda nagturay nga ari kadagiti Israelita: ³² Nagturay ni Bela a lalaki a putot ni Beor idia Edom ken ti nagan ti siudadna ket Dinhaba. ³³ Idi natay ni Bela, simmukat kas ari ni Jobab a lalaki a putot ni Zera a taga-Bozra. ³⁴ Idi natay ni Jobab, naisukat a nagari ni Husam a nagtaud iti daga dagiti Temanita. ³⁵ Idi natay ni Husam, naisukat a nagari ni Hadad a lalaki a putot ni Bedad. Isuna ti nangparmek kadagiti Midianita iti daga ti Moab. Ti nagan ti siudadna ket Avit. ³⁶ Idi natay ni Hadad, naisukat a nagari ni Samla a taga-Masrecca. ³⁷ Idi natay ni Samla, naisukat a nagari ni Saul a a nagtaud idia Rehobot nga asideg iti karayan Eufrates. ³⁸ Idi natay ni Saul, naisukat a nagari ni Baal Hanan a lalaki a putot ni Akbor. ³⁹ Idi natay ni Baal Hanan a putot ni Akbor, naisukat a nagari ni Hadar. Ti nagan ti siudadna ket Pau. Ti nagan ti asawana ket ni Mehetabel a babai a putot ni Matred ken apoko a babai ni Me Zahab. ⁴⁰ Dagitoy dagiti nagan dagiti panguloen dagiti puli manipud iti kaputotan ni Esau, segun iti pulida ken kadagiti rehionda, ken segun kadagiti nagnaganda: da Timna, Alva, Jetet, ⁴¹ Oholibama, Ela, Pinon, ⁴² Kenaz, Teman, Mibzar, ⁴³ Magdiel ken Iram. Dagitoy dagiti panguloen dagiti puli ni Edom segun iti pannakaurnosda iti daga a tinagikuada. Daytoy ni Esau nga ama dagiti Edomita.

Genesis 36:1

Dagitoy dagiti kaputotan ni Esau (a maawagan met laeng nga Edom)

"Dagitoy dagiti kaputotan ni Esau a maawagan met laeng nga Edom" Daytoy a sassao ket ipakaamona dagiti pakasaritaan dagiti kaputotan ni Esau iti libro ti Genesis 36:1-18. Mabalin met laeng a maipatarus daytoy a kas: " Daytoy ket pakasaritaan dagiti kaputotan ni Esau, a maawagan met laeng nga Edom."

Ada....Oholibama

Dagitoy dagiti nagnagan dagiti assawa ni Esua. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Ni Elon a Heteo

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:26:34|26:34]].

Ana...Zibeon...Nebayot

Dagitoy ket nagnagan ti lallaki.(Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Heteo

Dakdakamatenna daytoy dagidiaiy dakkell a bunggoy dagiti tattao. Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:10:15|10:17]].

Basemat

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaiy. [[:ilo:bible:notes:gen:26:34|26:34]].

Nebayot

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:28:08|28:9]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:4

Ada...Basemat...Oholibama

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:36:01|36:2-3]].

Elifaz...Reuel...Jeus...Jaalam...Kora

Dagitoy dagiti nagnagan dagiti annak a lallaki ni Esau. (Kitaen [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:6

dagiti sanikuada

"Dagiti sanikua ni Jacob ken ni Esau"

Saan nga umanay kadakuada gapu kadagiti tarakenda

"saan a nalawa para kadagiti arban ni Esau kenni Jacob"

napan idiaiy lugar

Ti kayat a sawen daytoy ket immakar iti sabali a lugar ken agnaed idiaiy. Mabalin a maipataros daytoy a kas: " napan nga agnaed iti sabali a daga"(Kitaen: Idiom)

nga inurnongna idiaiy Canaan

dakdakamatenna daytoy dagidiaiy amin a naurnongna kabayatan nga agnanaed idiaiy Canaan. Mabalin a maipataros daytoy a kas: a naurnongna kabayatan nga agnanaed idiaiy daga ti Canaan" (Kitaen)

idiaiy nagnaedanda

Dakdakamatenna ti sao a "nagtaengan" ket immakar iti sabali a lugar ken agnaed idiaiy. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: "idiaiy nag-akaranda"(kitaen: Idiom)

a naurnongna idiaiy daga ti Canaan

Dakdakamatenna dagiti amin a naurnongna a gameng kabayatan nga agnanaed isuna idiaiy daga ti Canaan. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: a naurnongna kabayatan nga agnanaed isuna idiaiy daga ti Canaan" (Kitaen)

napan idiaiy lugar

Ti kayat a sawen daytoy ket immakar iti sabali a lugar ket agnaed idiaiy. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: "napan nagnaed iti sabali a daga"(Kitaen: Idiom)

idiaiy nagnaedanda

Ti kayat a sawen ti sao a "nagnaedan" ket umakar iti sabali a lugar ken agnaed idiaiy. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: " idiaiy immakaranda "(kitaen: Idiom)

dagiti sanikuada

"Dagiti sanikua ni Jacob ken ni Esau"

Saan nga umanay kadakuada gapu kadagiti tarakenda

"saan a nalawa para kadagiti arban ni Esau ken ni Jacob"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:9

Dagiti sumaganad ket dagiti kaputotan ni Esau

Daytoy a sasao ket ipakpakaammo daytoy dagiti pakasaritaan dagiti kaputotan ni Esau idiaiy Genesis 36:9-43 Mabalin a maipatarus daytoy a kas: "Daytoy ti pakasaritaan dagiti kaputotan ni Esau."

Elifaz...Reuel

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:36:04|36:4]].

Ada...Basemat

kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiaiy [[:ilo:bible:notes:gen:36:01|36:2-3]].

Teman, Omar, Zepo, Gatam, ken ni Kenaz...Amalek
 Dagitoy dagiti nagnagan dagiti annak a lallaki ni Elifaz. (Kitaen
 [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Timna
 Daytoy ti nagan ti inkabbalay ni Elifaz. (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Idiay turod ti ciudad idiay Seir
 Ti kayatna a sawen ket agnanaedda idiay ciudad ti Seir. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: " Ti agnanaed idiay ciudad ti Seir" (Kitaen)

Idiay turod ti ciudad ti Seir
 Ti kayatna a sawen daytoy ket nagnaedda idiay turod ti pagilian ti Seir. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: "Ti nagnaed idiay turod a pagilian ti Seir" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:13

Reuel...Jeus, Jaalam ken ni Kora
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:04|36:4-5]].

Nahat...Zera...Samma...Mizza...Zibeon
 Dagitoy ket nagnagan ti lallaki.(Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Basemat...Oholibama...Ana
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:01|36:2-3]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:15

Elifaz...Ada
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:04|36:4]]

Teman, Omar, Zepo, Kenaz, Kora, Gatam ken Amalek.
 Dagitoy dagiti nagnagan dagiti puli.

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:17

Reuel...Jeus, Jaalam ken Kora
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:04|36:4-5]].

Nahat, Zera, Samma, Mizza
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:13|36:13]].

Basemat...oholibama...Ana
 kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:01|36:2-3]].

Idiay daga ti Edom
 Ti kayat a sawen daytoy ket nagnaedda idiay daga ti Edom. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: a nagnaed idiay daga ti Edom" (Kitaen Assumed Knowledge and Implicit Information)

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:20

Seir
 Ti sao nga "Seir" ket nagan ti lalaki ken pagilian.

ti Horeo
 Ti sao a "Horeo"ket maipapan kadagiti bunggoy ti tattao. Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy idiay [[:ilo:bible:notes:gen:14:03|14:6]].

dagiti agnanaed iti daga
 "a nagnaed idiay Seir, a maawagan met laeng ti Edom"

Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, Disson, Ezer ken ni Disan...Hori ken ni Heman
 Dagitoy ket nagan dagiti Lallaki (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Timna
 daytoy ket nagan ti babai (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:23

Sobal...Zibeon
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:20|36:20]].

Alban, Manahat, Ebal, Sefo ken ni Onam...Aya ken ni Ana
 Dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki.(Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Dagiti asno
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy idiay [[:ilo:bible:notes:gen:12:14|12:16]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:25

Ana...Dison...Ezer...Disan
 Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:36:20|36:20-21]]. Idiay 36:25 Dakdakamatenna ditoy ni

"Disson nga anak a lalaki ni Ana. Idia'y 36:26
dakdakamatenna ditoy ni "Dison nga anak a lalaki
ni Seir.

Oholibama

Daytoy ket nagan ti babai. (kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Hemdan, Esban, Itran, ken ni keran...Bilhan, Zaaban ken ni Akan...Uz ken Aran

Dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:29

dagiti Horeo

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a
nagnagan idia'y [[::ilo:bible:notes:gen:14:03|14:6]].

Lotan, Sobal, Zibeon, ken ni Ana, Disson, Ezer, Disan

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a
nagnagan idia'y [[::ilo:bible:notes:gen:36:20|
36:20-21]].

idia'y daga ti Seir

ti kayat a sawen daytoy ket agnanaedda idia'y daga
ti Seir. Mabalin a maipatarus daytoy a kas:
"kadagidia'y nagnaed idia'y daga ti Seir" (Kitaen)

Genesis 36:31

Bela...Beor...Jobab...Zera

Dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Dinhaba...Bozra

Dagitoy dagiti nagnagan dagiti lugar.(Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Ti nagan ti siudadna

Ti kayat a sawen daytoy ket daytoy a siudad ti
nagnaedanna. Mabalin a maipatarus daytoy a kas:
Ti nagan ti siudad a nagnaedanna" (Kitaen: Idiom)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:34

Jobab

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
idia'y [[::ilo:bible:notes:gen:36:31|36:33]].

Husam...Hadar...Bedad...Samla

Dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Avit...Masrecca

Dagitoy ket nagnagan dagiti lugar. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

dagiti Temanita

"Dagiti kaputotan ni Teman" (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

ni Husam idia'y daga ti Temanita

Ti kayat a sawen daytoy ket agnanaed ni Husam
idia'y daga dagiti Temanita" (Kitaen)

Ti nagan ti siudadna

Ti kayat a sawen daytoy ket idia'y nga agnanaed
isuna. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: Ti nagan
ti siudad a pagnanaedanda" (Kitaen: Idiom)

Ni Samla a taga Masrecca

"Ni Samla a manipud Masrecca"

Genesis 36:37

Samla

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
idia'y [[::ilo:bible:notes:gen:36:34|36:36]].

Saul...Baal...Hanan...Akbor...Hadar...Matred...Mezaab

Dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki(Kitaen
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Rehobot...Pau

Dagitoy dagiti nagnagan dagiti lugar(Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

abay iti karayan

daytoy ket maipapan ti karayan nga Euprates

Mehetabel

Daytoy ket nagan ti babai. (Kitaen:
[[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

ket ni Saul a taga Rehobot nga asideg idia'y karayan ket simmublat a nagari

Nagnaed ni Saul idia'y Rehobot. Ti Rehobot ket
masarakan idia'y igid ti karayan ti Euphrates"
Mabalin nga aramiden a nalawag daytoy. Mabalin a
maipatarus daytoy a kas: "kalpasanna nagturay ni
saul iti lugarna. Manipud isuna idia'y Rehobot nga
adda idia'y igid ti karayan ti Euphrates."(Kitaen:
Assumed Knowledge and Implicit Information))

Ti nagan ti siudadna

Ti kayat a sawen daytoy ket daytoy a siudad ti
nagnaedanna. Mabalin a maipatarus daytoy a kas:
"Ti nagan ti siudad a nagnaedanna" (Kitaen:
Idiom)

ti anak a babai ni Matred, ti apoko a babai ni Mezaab
mabalin a mainayon ti mapukpukaw a pakaammo.
Mabalin a maipatarus daytoy a kas: "anak isuna a
babai ni Matred ken ti apoko a babai ni Mezaab"
(Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit
Information)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Genesis 36:40

Timna, Alva, Jetet, Oholibama, Ela, Pinon, Kenaz, Teman, Mibzar, Magdiel, ken ni Iram

Nagan dagitoy dagiti bunggoy ti tattao (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

nga ama dagiti

Daytoy a ragup ti sassao ket dakdakamatenna nga isuna ti kapuonan wenno nagappuan dagiti bunggoy ti tattao.

ti panguloen dagiti puli

"ti pangulo dagiti puli"

kas kadagiti pulida ken kadagiti rehionda ken babaen kadagiti nagnaganda

dagiti puli ken dagiti rehionda ket napanaganan manipud iti panguloen dagiti puli. Ken, kitaen ti

UDB para iti nalawlawag a pakaipatarus. Mabalin met laeng a maipatarus a kas" ti nagan dagiti pulida ken dagiti rehion a pagnanaedanda ket napanaganan kalpasan iti panagturayda. Dagitoy dagiti nagnaganda;"(Kitaen)

Timna, Alva, Jetet, Oholibama, Ela, Pinon, Kenaz, Teman, Mibzar, Magdiel, ken Iram

dagiti nagnagan dagiti bunggoy dagiti tattao. (Kitaen: no kasano nga ipatarus dagiti nagnagan)

Nagnaedan

"pagtaengan a lugar" wenno " dagiti lugar a nagnaedanda"

Daytoy ni Esau

Kuna iti listaan "agbalin" Esau, a ti kayatna a sawen ket daytoy ti listaan ti isu amin a kaputotanna. Mabalin a maipatarus daytoy a kas: " Daytoy ti listaan dagiti kaputotan ni Esau" (Kitaen: Metoymy)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:36]]

Chapter 37

¹ Nagnaed ni Jacob iti daga a pagnanaedan ti amana, iti daga ti Canaan. ² Dagitoy dagiti pasamak maipanggep kenni Jacob. Ti barito a ni Jose nga agtawen iti sangapulo ket pito, ket ay-aywananna dagiti arban a kaduana dagiti kakabsatna a lallaki. Kaduana dagiti annak ni Bilha ken dagiti annak ni Zilpa, nga assawa ti amana. Adda impadamag ni Jose a saan a nasayaat a banag maipanggep kadakuada iti amada. ³ Ita, ad-adda ti panangipateg ni Israel kenni Jose ngem kadagiti amin a putotna gapu ta naiyanak daytoy idi lakayen ni Israel. Inyaramidanna isuna iti napintas a kawes. ⁴ Nadlaw dagiti kakabsatna nga ad-adda ti panagayat ti amada kenkuana ngem kadakuada amin a kakabsatna. Ginurada ken saan a nasayaat iti panakisaritada kenkuana. ⁵ Nagtagtagainep ni Jose, ket imbagana ti maipapan iti daytoy kadagiti kakabsatna. Ad-adda pay a ginurada isuna. ⁶ Kinunana kadakuada, "Pangngaasiyo ta denggenyo daytoy a natagtagainepko. ⁷ Mangrepreppettayo kampay idi kadagiti trigo idia talon, pagammoan ket bimmangon ti rineppetko ken timmakder, ket pagammoan, pinalikmutan ken nagrukob dagiti rineppetyo iti rineppetko." ⁸ Kinuna dagiti kakabsatna kenkuana, "Ibagbagam kadi nga idaulloannakaminto? Mapasamakto aya met nga iturayannakami?" Ad-adda a ginurada isuna gapu kadagiti tagtagainepna ken gapu kadagiti sasaona. ⁹ Nagtagtagainep manen isuna iti maysa pay, ket imbagana daytoy kadagiti kakabsatna. Kinunana, "Ammoyo kadi, adda manen natagtagainepko: Nagrukob kano kaniak ti init, ti bulan, ken dagiti sangapulo ket maysa a bituen." ¹⁰ Imbagana met daytoy iti amana a kas met kadagiti kakabsatna, ket tinubngar isuna ti amana. Kinunana kenkuana, "Ania met daytoy a natagtagainepmo? Ibagbagam kadi nga agrukobak kasta met ti inam ken uray pay dagiti kakabsatmo kenka? ¹¹ Umapal dagiti kakabsatna kenkuana, ngem ti amana ket pinanpanunotna daytoy a banag. ¹² Napan idia Sikem dagiti kakabsatna tapno aywananda dagiti arban ti amada. ¹³ Kinuna ni Israel kenni Jose, "Di met adda dagiti kakabsatmo idia Sikem a mangay-aywan kadagiti arban? Umayka ta ibaonka kadakuada." Kinuna ni Jose kenkuana, "Nakasaganaak." ¹⁴ Kinunana kenkuana, "Mapankan, kitaem no nasayaat met laeng ti kasasaad dagiti kakabsatmo ken dagiti arban, ket umaymo ipakaammo kaniak." Imbaon ngarud ni Jacob ni Jose manipud iti tanap ti Hebron ket napan isuna idia Sikem. ¹⁵ Nakita ti maysa a lalaki ni Jose. Agalla-alla idi ni Jose iti tay-ak. Sinaludsod ti lalaki kenkuana, "Ania ti birbirukem?" ¹⁶ Kinuna ni Jose, "Birbirukek dagiti kakabsatko. Ibagam koma kaniak no sadino ti pangay-aywananda kadagiti arban." ¹⁷ Kinuna ti lalaki, "Pimmanawda iti daytoy a lugar ta nangngegko a kinunada, 'Mapantayo idia Dotan.'" Sinurot ngarud ni Jose dagiti kakabsatna ket nasarakanna ida idia Dotan. ¹⁸ Nakitada isuna iti saan unay nga adayo, ken sakbay a nakaasideg isuna kadakuada, pinanggepda a patayen isuna. ¹⁹ Kinuna dagiti kakabsatna iti tunggal maysa, "Kitaenyo, um-umay daytoy a managtagtagainep. ²⁰ Umaykayo ngaruden, patayentayo isuna ken itinnagtayo iti maysa kadagiti abut. Ibagatayonto, 'Inalun-on isuna ti narungsot nga ayup.' Kitaentayo man no anianto ti pagbanagan dagiti tagtagainepna." ²¹ Nangngeg ni Ruben daytoy ket inispalna isuna manipud kadagiti imada. Kinunana, "Saantayo a pukawne ti biagna." ²² Kinuna ni Ruben kadakuada, "Saanyo a pagayusen ti dara. Ibilingyo isuna iti abut nga adda iti daytoy a let-ang ngem saanyo a dangran isuna"- tapno maispalna isuna manipud kadagiti imada ket maisublina isuna iti amana. ²³ Ket napasamak nga idi nakadanunen ni Jose iti ayan dagiti kakabsatna, inallada ti napintas a kawesna. ²⁴ Inallada isuna ket intinnagda iti abut. Awan naggian ti abut ket awan danum iti daytoy. ²⁵ Nagtugawda a mangan iti tinapay. Timman-awda ket adda nakitada a bunggoy dagiti Ismaelita a sumungsungad a naggapu idia Galaad, ket awit dagiti kamelioda dagiti rekado, bangbanglo ken mirra. Agdaldaliasatda tapno iyapanda dagitoy idia Egipto. ²⁶ Kinuna ni Juda kadagiti kakabsatna, "Ania ti maganabtayo no patayentayo ti kabsattayo ken agulbodtayo gapu iti pannakatayna? ²⁷ Umaykayo, ilakotayo ketdi isuna kadagiti Ismaelita a saan ket a dangran. Ta kabsattayo isuna, kadaraantayo a mismo." Dimngeg dagiti kakabsatna kenkuana. ²⁸ Limmabas dagiti agtagtagilako a Midianita. Inyaon dagiti kakabsat ni Jose isuna ket inruarda isuna iti abut. Inlakoda ni Jose kadagiti Ismaelita iti duapulo a pirak. Intugot dagiti Ismaelita ni Jose idia Egipto. ²⁹ Nagsubli ni Ruben idia ayan ti abut ket idi kitaenna, awan met ni Jose iti abut. Rinay-ab ni Ruben ti kawesna. ³⁰ Nagsubli isuna kadagiti kakabsatna ket kinunana, "Ayanna ngayen ti ubing? Ket siak, papanakon ngay?" ³¹ Nangpatayda iti kalking ken innalada ti kawes ni Jose ket insawsawda iti dara. ³² Kalpasanna, inyapanda daytoy iti amada ket kinunada, "Nasarakanmi daytoy. Pangngaasim ta kitaem no kawes daytoy ti anakmo wenno saan." ³³ Nabigbig ni Jacob daytoy ket kinunana, "Kawes daytoy ti anakko. Inalun-on isuna ti narungsot nga ayup. Awan duadua a napirsapirsayen ni Jose." ³⁴ Rinay-ab ni Jacob dagiti kawesna ket nagkawes isuna iti nakersang a lupot. Nagdung-aw isuna para iti putotna iti adu nga aldaw. ³⁵ Immay dagiti amin a putotna a lallaki ken babbai tapno liwliwaenda isuna ngem saanna a kayat a maliwliwa. Kinunana, "Mapanakto idia sheol a silaladingit gapu iti anakko." Sinangsangitan ni Jacob ni Jose. ³⁶ Inlako isuna dagiti Midianita

idiay Egipto, kenni Potifar, maysa nga opisial ti Faraon, ken isu iti mangidadaulo kadagiti guardia ti Faraon.

Genesis 37:1

iti daga a pagnanaedan ti amana, iti daga ti Canaan
"idiay Canaan a nagnaedan ti amana"

Dagitoy dagiti pasamak maipanggep kenni Jacob
Ipakpakaammo daytoy a sasao dagiti pasamak kadagiti annak ni Jacob idiay Genesis 37:1-50:26. Mabalin a maipatarus daytoy a kas, "Daytoy ti pakasaritaan iti pamilya ni Jacob."

agtawen ti sangapulo ket pito
"17 ti tawenna" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

Bilha
Kitaen no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:29:28|29:29]].

Zilpa
Kitaen no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idiay [[:ilo:bible:notes:gen:29:23|29:24]].

assawa
"kabit"(UDB)

saan a nasayaat a banag maipanggep kadakuada
"ti dakes a padamag maipanggep kadagiti kakabsatna"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Genesis 37:3

Ita
Nausar daytoy a sao a mangsenyal ti panagbaliw manipud ti istorya iti pakaammo maipanggep kenni Israel ken ni Jose. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:writng_background]])

ay-ayaten
Dakdakamaten daytoy ti nainkabsatan nga ayat wenno ayat para iti gayyem wenno kameng ti pamilya. Gagangay daytoy nga ayat ti tao iti nagbaetan ti gagayyem wenno kakabaggian.

naiyanak isuna idi lakayen ni Israel
"Naiyanak ni Jose idi lakayen ni Israel"

Nadlaw dagiti kakabsatna nga ad-adda nga ay-ayaten ti amada isuna
"Nadlaw dagiti kakabsat ni Jose nga ay-ayaten ti amada ni Jose"

saanda a makisarita iti nasayaat kenkuana
"saan a makisarita iti nasayaat a wagas kenkuana"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Inyaramidanna isuna
"inyaramidan ni Israel ni Jose"

napintas a kawes
"napintas a kagay"

Genesis 37:5

Nagtagtagainep ni Jose, ket imbagana ti maipapan iti daytoy kadagiti kakabsatna. Ad-adda pay a ginurada isuna
Daytoy ti pakabuklan dagiti paspasamak a mapasamak idiay 37:6-11.

Ad-adda pay a ginurada isuna
"Ken ad-adda pay a ginura dagiti kakabsat ni Jose isuna ngem iti pananggurada kenkuana idi"

Pangngaasiyo ta denggenyo daytoy a natagtagainepko
"Pangngaasiyo ta dumngegkayo iti daytoy a natagtagainepko"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Sapasap a pakaammo
Imbaga ni Jose kadagiti kakabsatna ti maipanggep iti tagtagainepna.

Genesis 37:7

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

pagammoan
Dagiti dadduma a pannakaipatarusna: "kitaenyo" wenno "dumngegkayo" wenno "dumngegkayo iti ibagak kadakayo"

tayo (mangrepreppettayo)
Dakdakamaten ti sao a "tayo" (mangrepreppettayo) ni Jose ken karaman amin dagiti kakabsatna. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_inclusive]])

mangrepreppettayo kampany kadagiti trigo
No naapiten dagiti trigo, mareppet daytoy ket maidulin daytoy agingga a dumteng ti tiempo a mabalin nga isina dagiti bukel manipud iti ungkay. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "mangrepreppet kadagiti trigo."

pagammoan ket bimmangon ti rineppetko ket timmakder, ken pagammoan, immay dagiti rineppetyo ket nagrukobda iti rineppetko.

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket mangipakita a nasdaaw ni Jose iti nakitana iti tagtagainepna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "ket, Timmakder ti rineppetko ken nagummong dagiti rineppetyo ket nagrukobda iti rineppetko."

"Pudno kadi nga idaulloannakaminto?"

Agpada ti kayat a sawen dagitoy a sasao. Mangus-usar ti saludsod dagiti kakabsat ni Jose tapno laisenda ni Jose. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "saankanto a pulos nga aghalin nga arimi, ken saankaminto a pulos nga agrukob kenka!" (Kitaen: [\[\[::ilo:ta:vol2:translate:figs_parallelism\]\]](#) and [\[\[::ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion\]\]](#))

Mapasamakto kadi nga iturayannakami?"

Ti sao a "tayo" (mangrepreppettayo) ket dakdakamatenna dagiti kakabsat ni Jose, saan a ni Jose. (Kitaen: [\[\[::ilo:ta:vol2:translate:figs_exclusive\]\]](#))

gapu kadagiti tagtagainepna ken dagiti sasaona
"gapu kadagiti tagtagainepna ken dagiti imbagana"

Genesis 37:9

Nagtagtagainep manen isuna iti maysa pay
"Adda sabali pay a tagtagainep ni Jose"

sangapulo ket maysa a bituin

"11 a bituin" (Kitaen: [\[\[::ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers\]\]](#))

tinubngar isuna ti amana. Kinunana kenkuana
"inungtan isuna ni Israel, a kunkunana"

Ania daytoy a natagtagainepmo? Agrukbabak kadi ken ti inam ken uray pay dagiti kakabsatmo kenka?

Mangus-usar ni Israel ti saludsod a mangtubngar kenni Jose. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "saan a pudno daytoy a natagtagainepmo. Saanak nga agrukob kenka uray pay ti inam, ken dagiti kakabsatmo." (Kitaen: [\[\[::ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion\]\]](#))

Nagimon

Ti kayat a sawen daytoy ket panagunget gapu ta adda ti nagballigi wenno ad-adda a nalatlatak.

[\[\[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37\]\]](#)
[\[\[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37\]\]](#)

pinanpanunot ti amana dayta

Kayat a sawen daytoy a pinanpanunotna ti maipapan iti kaipapanan ti tagtagainep ni Jose. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "pinanpanunotna no ania ti mabalin a kayat a sawen ti tagtagainep" (Kitaen :Idiom)

Genesis 37:12

Saan kadi nga ay-aywanan dagiti kakabsatmo dagiti arban idiay Sikem?

Mangus-usar ni Jacob ti saludsod a mangipakaammo ti baru a pagsasaritaan. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Ay-aywanan dagiti kakabsatmo ti arban idiay Sikem." (Kitaen: [\[\[::ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion\]\]](#))

Nakasaganaak

"nakasaganaak a mapan"

pakaammoannak

"umayka ket ipakaammom kaniak no ania ti naduktalam" wenno "pakaammoannak"

[\[\[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37\]\]](#)

[\[\[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37\]\]](#)

Umayka

Naipakaawat ditoy a kiddiddawen ni Israel kenni Jose nga agsagana isuna a pumanaw ken umay tapno kitaenna isuna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Agsagana ken umayka kaniak" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Kinunana kenkuana

"kinuna ni Israel kenni Jose"

manipud iti tanap

"manipud iti tanap"

Genesis 37:15

Nakita ti maysa a lalaki ni Jose. Agalla-alla idi ni Jose idiay talon

"Nakita ti maysa a lalaki ni Jose nga agalla-alla idiay talon"

idi

Sensenyalan daytoy ti pagruggian ti sabali a pasamak iti istoria. Mabalin nga adda ti wagas a panangibaga iti daytoy iti pagsasaoyo.

Ania ti birbirukem?

"ania ti sapsapulem"

Pangngaasim ta ibagam kaniak no sadino

"pangngaasim ta ibagam kaniak no sadino"

pangay-aywananda kadagiti arban

"pangipaspastoranda kadagiti arban"

Dotan

Daytoy ti nagan ti lugar nga aggarup 22 a kilometro ti kaadayuna manipud idiay Sikem. (Kitaen: [\[\[::ilo:ta:vol1:translate:translate_names\]\]](#))

[\[\[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37\]\]](#)

[\[\[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37\]\]](#)

Genesis 37:18

Nakitada isuna iti saan nga adayo unay
 "Nakita dagiti kakabsat ni Jose isuna idi adayo
 paylaeng isuna"

pinanggepda a papatayen isuna
 "pinanggepda a patayen isuna"

um-umay daytoy a managtagtagainep
 "um-umayen ti nagtagtagainep"

Umaykayon, patayentayo ngarud
 "ita ngarud"

narungsot nga ayup
 "nakaam-amak nga ayup" wenno "narungsot nga
 ayup"

Inalun-on isuna
 "kinnan isuna"

**Kitaentayo no anianto ti pagbanagan dagiti
 tagtagainepna**
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Iti dayta a
 wagas, siguradoentayo a saan a mapasamak dagiti
 tagtagainepna."

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Genesis 37:21

Nangngeg ni Ruben daytoy
 "nangngegna dagiti panggepda"

ket inispalna isuna manipud kadagiti imada
 "Ken pinadasna nga ispalen ni Jose manipud
 kadakuada" (Kitaen:
 [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

Saantayo a pugsaten ti angesna
 "saantayo a patayen ni Jose" (Kitaen:
 [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_inclusive]])

saanyo a pagayusen ti dara
 "saanyo a pagayusen ti dara" wenno "saanyo a
 patayen isuna" (Kitaen:
 [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

ngem saanyo isuna a dangran
 "ngem saanyo isuna a dangran" (Kitaen:
 [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

tapno maispalna isuna
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Imbaga ni
 Ruben daytoy tapno maispalna ni Jose"

manipud kadagiti imada
 "manipud kadagiti kakabsatna" wenno "manipud
 kadakuada" (Kitaen:
 [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

maisublina isuna
 "tapno maisubli ni Ruben ni Jose"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Genesis 37:23

Ket napasamak nga idi
 Nausar dagitoy a sasao a mangsenyal ti napateg a
 pasamak iti istorya. No adda ti wagas a
 panangibaga iti daytoy iti pagsasaoyo, mabalinyo
 daytoy nga usaren ditoy. Mabalin nga ipatarus
 daytoy a kas, "Idi."

inikkatda ti napintas a kawesna
 "inikkatda ti napintas a kawesna" wenno "rinay-
 abda ti napintas a kawesna manipud kenkuana"

napintas a kawes
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a sasao
 idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:37:03|37:3]].

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Genesis 37:25

Nagtugawda a mangan iti tinapay
 "nagtugaw dagiti kakabsat ni Jose tapno manganda"

Timman-awda ket pagammoan, nakitada dagiti bunggoy
 Sensenyalan ti sao a "pagammoan" ti pagrugian ti
 maysa pay a pasamak iti istorya. Mabalin nga adda
 ti wagas a panangibagaiti daytoy iti pagsasaoyo.
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Kimmitada ket
 nakitada a ti bunggoy."

awit dagiti kamelioda
 "dagiti kamelioda a nakaawit"

kadagiti rekado
 Daytoy ket maus-usar iti panagluto a mangnayon iti
 raman ti makan. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas:
 "pangparaman."

bangbanglo
 Maysa daytoy a namantika a banag nga addaan ti
 nabanglo nga angot a maus-usar a pang-agas.
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "agas."

Agdaldalyasatda tapno iyapanda dagitoy idiaiy Egipto
 "iyapanda dagitoy idiaiy Egipto." Mabalin daytoy
 nga aramiden a nalawlawag. Mabalin nga ipatarus
 daytoy a kas: "iyapanda dagitoy idiaiy Egipto tapno
 ilakoda." ([[::ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

**Ania ti maganabtayo no patayentayo ti kabsattayo ken
 ilimedtayo ti darana?**
 Us-usaren ni Juda daytoy a saludsod a mangiyunay-
 unay a maaddaanda ti kuartada no ilakoda ni Jose.
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Awan ti
 maganabtayo no patayentayo ti kabsattayo ken

ilimedtayo ti maipapan iti daytoy" wenna "Imbes a patayentayo ti kabsattayo ken ilimedtayo ti maipapan iti daytoy, adda ti nasaysayaat a napanunotko." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]]).

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Genesis 37:27

saantayo nga ipatay dagiti imatayo kenkuana
"saantayo a dangran isuna" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

kabsattayo isuna, kadaraantayo
Agpada ti kayat a sawen dagitoy a sasao. Iyunay-unay ni Juda ti panaglangenlangen ti pamilia iti nagbaetan ni Jose ken dagiti dadduma a kakabsat. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "kadaraantayo isuna" wenna "kabsattayo isuna." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_doublet]])

Dimngeg dagiti kakabsatna kenkuana
"dimngeg dagiti kakabsat ni Juda kenkuana" wenna "immanamong dagiti kakabsat ni Juda kenkuana"

Midianita...Ismaelita
Dagitoy a dua a nagan ket maipapan iti agpada a bunggoy dagiti aglaklako a nasabat dagiti kakabsat ni Jose.

iti duapulo a pirak
"iti bayad a dua pulo a pirak"

Intugot dagiti Ismaelita ni Jose idia
"inyapanda ni Jose idia"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

kadagiti Ismaelita
"kadagitoy a tattao a kaputotan ni Ismael" (UDB)

Genesis 37:29

Nagsubli ni Ruben idia abut ket pagammoan, awan ni Jose iti abut
Ti sao ditoy a "pagammoan" ket ipakpakitana a nasdaaw ni Ruben a naammoanna nga awanen ni Jose. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: Nagsubli ni Ruben idia abut, ken nasadaaw idi nakitana nga awanen ni Jose idia."

Rinay-abna dagiti kawesna
Daytoy ket tignay ti kasta unay a pannakapasakit ti rikna wenna panagladingit.

Ayan ti ubing? Ket siak, sadino ti papanak?
Mangus-usar ni Ruben ti saludsod para iti panangiyunay-unay. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "awanen ti ubing! Saanakon a mabalin nga agawid!" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Genesis 37:31

kawes ni Jose
Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus ti agpada a ragup dagiti sasao idia [[:ilo:bible:notes:gen:37:03|37:3]].

Inalun-on isuna
"kinnan isuna"

Nalabit a napirsapirsayen ni Jose
Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Nalabit a pinirsapirsayen ti narungsot nga ayup ni Jose." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Iti dara
"ti dara ti kalding"

inyapanda daytoy
"inyapanda ti kawes"

Genesis 37:34

Rinay-ab ni Jacob dagiti kawesna
Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus ti agpada a ragup dagiti sasao idia [[:ilo:bible:notes:gen:37:29|37:29]].

nangikawes isuna ti nakirsang a lupot iti lumona
Ti "lumo" ditoy ket maipapan iti akin-tengnga a paset ti bagi wenna ti siket. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "nangikawes ti nakirsang a lupot."

ngem saanna a kayat a maliwliwa
Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "ngem saanna a pinalubusan a liwliwaenda isuna." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

"sheol"
"ti tanem"

Inlako dagiti Midianita isuna
"Inlako dagiti Midianita ni Jose"

mangidadaulo kadagiti guardia
"ti mangidadaulo kadagiti soldado a mangbanbanatay iti ari"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:37]]

Mapanak idia "sheol" nga agladingit
Ti kayat a sawen daytoy ket agladingit isuna manipud ita agingga a matay isuna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Pudno nga inton matayak ket mapanak idia ayan dagiti tanem, agladingitak"

ladta" Assumed Knowledge and Implicit
Information)

Chapter 38

¹ Napamak nga iti daya a tiempo ket pinanawan ni Juda dagiti kakabsatna ket nakipagnaed iti maysa nga Adullamita nga agnagan ti Hira. ² Naam-ammona idia ti anak ni Sua a maysa a Canaanita. Inasawana ket kinaiddana daytoy. ³ Nagsikog isuna ket nagpasngay iti lalaki. Napanaganan daytoy iti Er. ⁴ Nagsikog manen isuna ket nagpasngay manen iti lalaki. Pinanagananna daytoy iti Onan. ⁵ Naaddaan manen isuna iti anak a lalaki ket pinanagananna daytoy iti Sela. Idia ti Kezib ti nangipasngayanna kenkuana. ⁶ Nakasarak ni Juda iti iyasawana kenni Er nga inauna a putotna. Ti naganna ket Tamar. ⁷ Nadangkens ni Er nga inauna a putot ni Juda iti imatang ni Yahweh. Isu a pinatay isuna ni Yahweh. ⁸ Kinuna ni Juda kenni Onan, "Kaiddaem ti asawa ti kabsatmo. Aramidem ti pagrebbengan ti maysa a bayaw ket mangpadakkelka iti anak para iti kabsatmo." ⁹ Ammo ni Onan a saannanto a kukua ti ubing. Tunggal kaiddaenna ti asawa ti kabsatna, ibellbellengna ti kissitna iti daga tapno saan isuna a maaddaan ti anak para iti kabsatna. ¹⁰ Dakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh. Pinatay ngarud met laeng isuna ni Yahweh. ¹¹ Ket kinuna ni Juda kenni Tamar a manugangna, "Agtalinaedka a balo iti balay ti amam agingga a dumakkel ti anakko a ni Sela." Ta napanunotna, "Nalabit a matayto met laeng daytoy a kas kadagiti kakabsatna." Pimmanaw ni Tamar ket nagnaed iti balay ti amana. ¹² Kalpasan ti nabayag a tiempo, natay ti putot ni Sua nga asawa ni Juda. Naliwiwa ni Juda ket napan isuna kadagiti mangpukpukis kadagiti karnerona idia ti Timna, kaduana ti gayyemna nga Adullamita a ni Hiran. ¹³ Naibaga kenni Tamar, "Ammom, mapan ti katugangam idia ti Timna tapno papukisanna dagiti karnerona." ¹⁴ Inikkatna ngarud ti kawes ti kinabalona ket inabbunganna ti bagina iti naingpis a lupot ken binalkotna ti bagina. Nagtugaw isuna iti ruangan ti Enaim, nga adda iti igid ti dalan nga agturong idia ti Timna. Ta nakitana a dimmakelen ni Sela ngem saan a naiyasawa ni Tamar kenkuana. ¹⁵ Idi nakita ni Juda isuna, impagarupna a maysa isuna a balangkantis gapu ta inabbunganna ti rupana. ¹⁶ Inasetganna isuna iti igid ti dalan ket kinunana, "Umayka, pangngaasim ta bay-am a kaiddaenka"- ta saanna nga ammo nga isuna ti manugangna- ket kinuna ni Tamar, "Ania ti itedmo kaniak tapno mabalinnak a kaiddaen?" ¹⁷ Kinunana, "Mangipatuludak kenka iti urbon a kalding manipud iti arban." Kinuna ni Tamar, "Ikkannak kadi iti pakakitaan a mangtedkanto agingga nga ipatulodmo daytoy?" ¹⁸ Kinunana, "Ania a pakakitaan ti mabalinko nga ited kenka?" Ket kinuna ni Tamar, "Ti selio, ti tali ken ti sarukod nga adda iti imam." Intedna dagitoy kenkuana ket nakikaidda kenkuana. Ket nagsikog ni Tamar babaen kekuana. ¹⁹ Bimmangon isuna ket pimmanaw. Inikkatna ti abbongna ket inkawesna ti kawes ti kinabalona. ²⁰ Impatulod ni Juda ti urbon a kalding iti Adullamita a gayyemna tapno alaenna manipud iti babai ti intedna a pakakitaan a tungpalenna ti karina iti babai, ngem saanna a nasarakan daytoy. ²¹ Ket dinamag ti Adullamita kadagiti tattao iti lugar, "Ayan ti balangkantis nga agserserbi iti templo nga adda iti igid ti dalan ti Enaim?" Kinunada, "Awan iti balangkantis nga agserserbi iti templo ditoy." ²² Nagsubli ngarud isuna kenni Juda ket kinunana, "Saanko a nasarakan isuna. Kinuna pay dagiti tattao idia, 'Awan met iti balangkantis nga agserserbi iti templo ditoy.'" ²³ Kinuna ni Juda, "Bay-am nga idulinna dagiti banbanag nga intedko, maibabainta laeng. Pudno met nga impatulodko daytoy nga urbon a kalding, ngem saanmo isuna a nasarakan." ²⁴ Napasamak a kalpasan iti tallo a bulan, naipadamag kenni Juda, "Nagbalin a balangkantis ni Tamar a manugangmo, ket nagsikog isuna gapu iti daytoy." Kinuna ni Juda, "Iyegyo isuna ditoy ket puoranyo isuna." ²⁵ Idi naiyegdan ni Tamar, nangipatulod isuna iti mensahe iti katuganganna, "Babaen iti tao nga akinkukua kadagitoy a masakogak." Kinuna ni Tamar, "Pangngaasim ta bigbigem no siasino ti akin kukua kadagitoy, ti selio, ti tali ken ti sarukod." ²⁶ Nabigbig ni Juda dagitoy ket kinunana, "Ad-adda a nalinteg isuna ngem siak, gapu ta saanko isuna nga impaasawa iti anakko a ni Sela." Ket saannan a kinaidda pay daytoy. ²⁷ Idi dimteng ti tiempo nga aganaken daytoy, singin gayam ti adda iti anakanna. ²⁸ Napasamak nga idi agan-anaken isuna, inruar ti maysa ti imana, ket nangala ti agpapaanak iti nalabbaga a sinulid, inggalotna iti ima ti ubing ket kinunana, "Daytoy ti immuna a rimmuar." ²⁹ Idi insublina ti imana, ti met immuna a rimuar ket ti kabsatna. Kinuna ti agpapaanak, "Kasano a nakiinnunaka a rimmuar!" ³⁰ Ket napanaganan daytoy iti Perez. Kalpasanna, rimmuar ti kabsatna nga addaan iti nalabbaga a sinulid iti imana, ket napanaganan isuna iti Zera.

Genesis 38:1

Dimteng ti tiempo a pinanawan ni Juda

Ipakpakaammo daytoy ti baru a paset ti istorya a maipapan kenni Juda idia ti Genesis 38:1-30. Dagiti mabalina

a kaipatarusanna ket, "no kalpasan, pinanawan ni Juda" wenna "iti daya a tiempo, nakipagnaed ni Juda." (UDB)

maysa a taga-Adullam nga agnagan ti Hiran
 "ti maysa a tao nga agnagan ti Hiran idia y ili ti Adullam" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

agnagan ti Sua
 Ni Sua ti ama ti babai a Canaanita nga inasawa ni Juda. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Genesis 38:3

Nagsikog isuna
 "nagsikog ti asawa ni Juda"

Er...Onan...Sela
 Dagitoy ti nagan dagiti annak a lallaki ni Juda. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Akzib
 Nagan daytoy ti maysa a lugar. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Napanaganan isuna ti Er
 Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Pinanaganan isuna ti amana ti Er"

pinanagananna isuna
 "pinanagananna isuna"

Genesis 38:6

Er
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idia y, [[:ilo:bible:notes:gen:38:03|38:3]].

Nadangkes
 "ket dakes"

Pinatay isuna ni Yahweh
 "Isu a pinatay isuna ni Yahweh"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Nadangkes iti imatang ni Yahweh ni Er
 Dagiti sasao nga "iti imatang" ket maipapan kenni Yahweh a makakitkita iti kinadangkes ni Onan. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "ket dakes ken nakita ni Yahweh daytoy"

Genesis 38:8

Onan
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idia y, [[:ilo:bible:notes:gen:38:03|38:4]].

Aramidem ti pagrebbengan ti maysa a bayaw
 Maipapan daytoy iti kaugalian a no matay ti inauna a kabsat sakbay a naaddaanda iti anak, asawaen ken kaiddaen ti sumaruno a kabsatna ti balo. No naipasngayen ti balo ti umuna nga anak, maibilang dayta nga anak a kas anak daydi inauna a kabsatna ken awatenna ti tawid ti inauna a kabsat.

Pinatay met laeng isuna ni Yahweh
 "Isu a pinatay met laeng ni Yahweh isuna"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Genesis 38:11

ti manugangna
 "ti asawa ti inauna nga anakna"

Sela
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idia y [[:ilo:bible:notes:gen:38:03|38:5]].

Nalabit a matayto metlaeng isuna a kas kadagiti kakabsatna
 "wenno, matay isuna a kas iti kabsatna"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

iti balay ti amam
 Ti kayatna a sawen daytoy ket agnaed isuna iti balay ti amana. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Ken agnaedka iti balay ti amam"

agingga a dumakkel ti anakko a ni Sela
 Implano ni Juda nga ipaasawana ni Tamar kenni Sela inton dumakkel isuna. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Inton dumakkelto ti anakko a ni Sela, mabalinnaka nga asawaen"

Genesis 38:12

Sua
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idia y [[:ilo:bible:notes:gen:38:01|38:2]].

Naliwliwa ni Juda ket
 "idi saanen nga agladladingit ni Judah, isuna ket"

kadagiti para pukis kadagiti karnerona
 "iti tao a mangpukpukis kadagiti karnerona"

Timnat...Enaim
 Dagitoy ket nagan dagiti lugar. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Adulamita a ni Hiran
 Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a nagan idia y [[:ilo:bible:notes:gen:38:01|38:1]].

Naibaga kenni Tamar

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "adda ti nangibaga kenni Tamar" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

ti katugangam

katugangam*- "ti ama ti asawam a lalaki"

ti kinabalona

"dayta a kawes ti balo"

abbong

Maysa daytoy a naingpis unay a banag nga us-usaren dagiti babbai a pangabbong ti ulo ken rupada

saan a naited isuna kenkuana a kas asawa

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Saan nga impaasawa ni Juda ni Tamar kenni Sela." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

kaduana ti gayyemna nga Adulamita a ni Hiran

"Simmurot kenkuana ni Hiran a gayyemna a taga-Adullam" (UDB)

Kitaem, mapan ti katugangam

"dumngegka." Ti sao a "kitaem" ditoy ket nausar tapno dumngeg ni Tamar.

ken binalkotna ti bagina

Kayat a sawen daytoy nga linengdanna ti bagina babaen ti kawesna tapno saan isuna a mabigbig dagiti tattao. Iti kaugallian, paset ti kawes dagiti babbai ti dakkal a pidaso ti lupot nga pangbalkotda ti bagida. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "ken binalkotna ti bagina babaen ti kawesna tapno saan isuna a mabigbig dagiti tattao"

Genesis 38:15**Idi nakita ni Juda isuna**

"idi nakita ni Juda ni Tamar"

ti manugangna

"ti asawa ti anakna"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Iti igid ti dalan

"Iti dalan"

gapu ta inabungutanna ti rupana

Saan nga impagarup ni Juda a maysa isuna a balangkantis gapu laeng ta naabbungan ti rupana no diket nakatugaw met isuna iti ruangan. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "gapu ta inabunganna ti ulona ken nagtugaw iti kanayon a pagtugtugawan dagiti balangkantis" (UDB)

Inasetganna isuna iti igid ti dalan

Nakatugaw ni Tamar iti dalan. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "napan isuna iti pagtugtugawanna iti dalan"

Umayka

"sumurotka kaniak" wenno "umayka"

Genesis 38:17**Ikkannak kadi ti pangnamnamaan**

Ti "pangnamnamaan" ket maysa a banag nga ibatim iti sabali a tao a mangipakita a salimetmetam ti karim.

selio, ti tali

Ti "selio" ket maysa a banag nga addaan ti disenyo a naikitikit iti daytoy. Italmeg ti makin kukua ti selio daytoy iti napigket a pitak a maus-usar a mangselio ti dokumento. Senyalan daytoy ti disenyo iti napigket a pitak. Nausar daytoy a senyal a mangpaneknek nga impatulod ti akin-kukua ti selio ti dokumento. Ti "tali" ket naikabil iti selio tapno mabalin a maikabil ti akin-kukua iti tingngedna.

Nagsikog ni Tamar babaen kekuana

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "sinikoganna isuna." (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

manipud iti arban

"manipud iti arban dagiti kaldingko"

Genesis 38:19**abbongna...kawes ti kinabalona**

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiaid [[:ilo:bible:notes:gen:38:12|38:14]].

Adulamita

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiaid [[:ilo:bible:notes:gen:38:12|38:14]].

awatenna ti pangnamnamaan manipud iti ima ti babai

"sublien ti pangnamnamaan manipud iti babai." Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus ti "sapata" idiaid [[:ilo:bible:notes:gen:38:17|38:17]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Genesis 38:21**Adulamita**

Daytoy ni Hiran, ti Adulamita a gayyem ni Juda. Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idiaid [[:ilo:bible:notes:gen:38:01|38:1]].

dagiti tattao iti lugar

"dagiti sumagmamano a tattao nga agnanaed idiaid"

balangkantis nga adda iti dalan ti Enaim?

"ti balangkantis nga agserserbi idia y templo?
Nakitak isuna iti dalan ti Enaim." Kitaenyo no
kasanoyo nga impatarus ti "Enaim" idia y
[[ilo:bible:notes:gen:38:12|38:14]].

amangan no maibabainta

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "wenno
katawaandata dagiti tattao no maammoanda ti
napasamak." (Kitaen:
[[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

Genesis 38:24**Kalpasan**

Nausar dagitoy a sasao ditoy a mangsenyal ti
pagruggian ti baru a paset ti istorya. No adda ti
wagas iti panangibaga daytoy iti pagsasaoyo,
mabalinyo nga aramaten daytoy.

ni Tamar a manugangmo

"Ni tamar nga asawa ti inauna nga anakmo"

nasikogan isuna gapu iti daytoy

Ti sao a "gapu iti daytoy" ditoy ket maipapan iti
"kinabalangkantis" nga inaramidna.

Iyegyo isuna ditoy

"irruaryo isuna"

bay-anyo a mapuuran

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "Puorantayo
isuna agingga a matay" (Kitaen:
[[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Idi naiyegda isuna

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "idi nairuardan
isuna." (Kitaen:
[[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

ti katuganganna

"ti ama ti asawana"

selio, tali ken sarukod

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia y
[[ilo:bible:notes:gen:38:17|38:18]].

Sela

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy a
nagan idia y [[ilo:bible:notes:gen:38:03|38:5]].

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

naibaga kenni Juda

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, "adda ti
nangibaga kenni Juda"

Genesis 38:27**Idi dimteng ti tiempo**

Dagitoy a sasao ket nausar ditoy a mangsenyal ti
pagruggian ti baru a paset ti istorya. No adda ti
wagas ti panangaramid iti daytoy iti pagsasaoyo,
mabalinyo nga aramaten daytoy.

pagammoan

Ti sao a "pagammoan" ket mangipakpakita ti
panakakellaat a singin ti ipasngay ni Tamar a saan
pay a naammoan idi.

Idi agan-anaken isuna

Nausar dagitoy a sasao ditoy a mangsenyal ti
napateg a pasamak iti istorya. No adda ti wagas ti
panangramid iti daytoy iti pagsasaoyo, mabalinyo
nga aramaten daytoy.

agpapaanak

Kitaenyo no kasanoyo nga impatarus daytoy idia y
[[ilo:bible:notes:gen:35:16|35:17]].

nalabbaga a sinulid

"naranniag a nalabbaga a sinulid"

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

inruar ti maysa ti imana

"inruar ti maysa kadagiti maladaga ti imana"

Iti imana

"iti pungwa-pungwana" wenno 'iti imana'

Genesis 38:29**pagammoan**

Ti sao a "pagammoan" ditoy ket mangipakaammo a
kitaentayo ti makapasiddaaw a pakaammo a
sumaganad.

Perez

"Ti kayat a sawen ti nagan ket 'makiinnuna a
rimmuar." (Kitaen:
[[ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Zerah

"Ti kayat a sawen ti nagan a Zerah ket naranniag a
nalabbaga a sinulid." (kitaen:
[[ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:38]]

pagammoan

Sensenyalan daytoy a ragup dagiti sasao ti napateg
a pasamak iti istorya. No adda ti wagas iti
pagsasaoyo a mangaramid iti daytoy, mabalinyo nga
usaren daytoy.

Kasano a nakiinnunaka a rimmuar!

Ipakpakita daytoy ti pannakasiddaaw ti agpapaanak
idi nakitana nga immuna a rimmuar ti maikaddua a
maladaga. Mabalin nga ipatarus daytoy a kas,
“immunaka a rimmuar!”

Napanaganan

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas, “pinanagananna
isuna”

Chapter 39

¹ Naipan ni Jose iti Egipto. Ti Egipcio a ni Potifar, a maysa nga opisial iti Faraon ta isu ket kapitan dagiti guardia, ginatangna ni Jose manipud kadagiti Ismaelita a nangipan kenkuana sadiay. ² Adda ni Yahweh kenni Jose. Isuna ket narang-ay a tao. Adda isuna iti balay ti amona nga Egipcio. ³ Nakita ti apona nga adda ni Yahweh kenkuana ken pinarang-ay ni Yahweh ti tunggal banag nga inaramidna. ⁴ Nagbalin ngarud ni Jose a makaay-ayo iti imatang ti apona. Nagserbianna ni Potifar. Pinagbalin ni Potifar ni Jose a mangimaton iti isuamin nga adda iti balayna, ket amin a sanikuana, impaaywanna kenni Jose. ⁵ Napasamak a manipud iti tiempo a pinagbalin ni Potifar ni Jose a mangimaton iti balayna ken iti amin a sanikuana, a binendisionan ni Yahweh ti balay ti Egipcio gapu kenni Jose. Ti bendision ni Yahweh ket adda kadagiti amin nga adda iti balay ken taltalon ni Potifar. ⁶ Impaaywan ni Potifar dagiti amin nga adda kenkuana kenni Jose. Saanna a masapul a panunoten pay ti maipapan iti aniaman a banag malaksid ti taraon a kanenna. Ita, ni Jose ket nataer ken nabaked. ⁷ Napasamak kalpasan daytoy, a ni Jose ket pinaaggarteman ti asawa ti apona. Kinunana, "Kaiddaennak." ⁸ Ngem nagkedked isuna ket kinunana iti asawa ti apona, "Kitaem, saan a pakibibbianan ti apok no ania ti aramidek iti balay, ken amin a sanikuana ket impaaywanna kaniak. ⁹ Awan ti siasinoman a nangatngato kaniak iti daytoy a balay. Awan iti aniaman a saanna nga intalek kaniak malaksid kenka, gapu ta sika ket asawana. Apay ketdin nga aramidek daytoy a nakaro a kinadakes a pakabasulak iti Dios?" ¹⁰ Inaldaw a makikisao isuna kenni Jose, ngem nagkedked isuna a makikaidda wenno makikaddua kenkuana. ¹¹ Napasamak iti maysa nga aldaw a simrek isuna iti balay tapno aramidenna ti trabahona. Awan kadagiti lallaki iti balay ti adda iti balay. ¹² Ginammatanna isuna babaen kadagiti kawesna ket kinunana, "Kaiddaennak." Timmaray ni Jose a napan iti ruar, ket nabatina ti kawesna iti ima ti babai. ¹³ Napasamak nga idi nakita ti asawa ni Potifar a nabati ni Jose ti kawesna iti ima daytoy ken timmaray iti ruar, ¹⁴ immawag isuna kadagiti lallaki iti balayna ket imbagana kadakuada, "Kitaenyo, nangiserrek ditoy ni Potifar iti Hebreo a manglais kadatayo. Sinerreknak tapno kaiddaenak, ket nagikkisak. ¹⁵ Napasamak nga idi nangngegna a nagikkisak, timmaray iti ruwar ket nabatina ti kawesna kaniak." ¹⁶ Inkabilna ti kawesna iti sibayna agingga a nagawid ti apona. ¹⁷ Imbagana kenkuana daytoy a palawag, "Ti adipen a Hebreo nga inyeemo kadakami, sinerreknak tapno gundawayannak. ¹⁸ Ket napamasak nga idi nagikkisak, timmaray iti ruar ket nabatina ti kawesna kaniak." ¹⁹ Napasamak nga idi nangngeg ni Potifar ti palawag nga imbaga ti asawana kenkuana a kunana, "Kastoy ti inaramid kaniak ti adipenmo," nakapungtot iti kasta unay ni Potifar. ²⁰ Innala ni Potifar ni Jose ket pinaibaludna, iti lugar a nakaibaludan dagiti balud ti ari. Ket adda ngarud isunan iti pagbaludan. ²¹ Ngem adda ni Yahweh kenni Jose ken impakitana kenkuana a napudno isuna iti tulagna. Nagtignay ni Yahweh iti agbanbantay iti pagbaludan isu a nakasarak ni Jose iti pabor iti imatang daytoy. ²² Intalek ti agbanbantay iti pagbaludan dagiti amin a balud nga adda iti pagbaludan kenni Jose. Aniaman nga ar-aramidenda idiy, naitalek kenni Jose dagitoy. ²³ Awan ti pagdanagan ti agbanbantay iti pagbaludan maipapan iti aniaman a banag a naitalek kenni Jose, gapu ta adda ni Yahweh kenkuana. Pinarang-ay ni Yahweh ti aniaman nga inaramidna.

Genesis 39:1

Naibaba ni Jose iti Egipto

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Inyapan dagiti Ismaelita ni Jose idiy Egipto" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Isuna ket narang-ay a tao

"nagbalin isuna a narang-ay a tao"

Adda isuna iti balay

"nagnaed isuna idiy balay" wenno "nagtrabaho isuna iti balay"

ti amona a Egipcio

Itan, tagabo ni Potifar ni Jose

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:3

Nakita ti amona nga adda ni Yahweh kenkuana ken pinarang-ay ni Yahweh ti tunggal banag nga inaramidna.
"Naamiris ti amona nga adda ti Dios kenni Jose gapu ta pinarang-ay ni Yahweh ti amin a banag nga inaramid ni Jose."

Nakita ti amona a ni Yahweh ket nakikaadda kenkuana.
Ti kayat a sawen daytoy ket nakita ti amo(na) no kasano a tinultulungan ni Yahweh ni Jose. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Nakita ti amona a tultulungan ni Yahweh isuna." (Kitaen: Idiom)

pinarang-ay ni Yahweh ti amin a banag nga inaramidna
 "Ni Yahweh ti nangparang-ay iti amin a banbanag nga inaramid ni Jose."

nakabiruk ti pabor

Ti kaipapanan ti pagsasao a "nakabiruk ti pabor" ket naragsakan ti maysa a tao babaen iti maysa met laeng a tao [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]]

Ni Jose ket makaay-ayo iti imatangna

Ti kayat a sawen ti "makabirok ti pabor" ket tapnoanamongan dagiti dadduma. Dakdakamaten dagiti sasao nga "iti imatangna" ti kapanunotan ti maysa a tao. Dagiti mabalin a kaipapananna ket: Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: 1) "Naay-ayo ni Potifar kenni Jose" wenno 2) Naay-ayo ni Yahweh kenni Jose" (Kitaen: Idiom)

Nagserbi kenni Potifar

Ti kayat a sawen daytoy ket isuna ti bukod nga adipen ni Potifar.

iti imatangna

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "Ni Jose ket nakaay-ayo iti imatang ni Potifar" wenno 2) "Ni Jose ket nakaay-ayo iti imatang ni Yahweh."

Pinagbalin ni Potifar ni Jose a mangimaton ti isuamin iti balayna, ken amin a sanikuana, inkabilna iti panangaywanna.

"Impaaywan ni Potifar kenni Jose ti bumalayna ken amin a naibilang a sanikua ni Potifar"

inkabilna iti panangaywanna

No ti maysa a banag ket "maipaaywan iti maysa a tao," ti kayatna a sawen ket dayta a tao ti akinrebbeng iti pannakaaywan ken pannakaidulinna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "impaaywanna kenni Jose" (Kitaen: Metaphor)

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:5

Napasamak a manipud iti tiempo a... a binendisionan ni Yahweh

"Ken idi... binendisionan ni Yahweh

Napasamak a manipud iti tiempo a

Nausar dagitoy a sasao ditoy a mangmarka ti pagrugian ti sumaruno a paset ti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

pinagbalinna isuna a mangimaton

"a pinagbalin ni Potifar ni Jose a mangimaton"

binendisionan

Ti kaipapanan ti "binendisionan" ditoy ket ti pakaigappuan a mapasamak iti tao dagiti naimbag ken pagnumaran a banbanag wenno banag a mabenbendisionan.

pinagbalinna isuna a mangimaton iti balayna ken iti isuamin a sanikuana

"Impaaywan ni Potifar kenni Jose ti bumalayna ken amin a naibilang a sanikua ni Potifar"

Ti bendision ni Yahweh ket adda kadagiti amin nga adda iti balay ken taltalon ni Potifar.

Binendisionan ni Yahweh ti bumalay ni Potifar, dagiti mulmula ken dagiti dingwenna"

Ti bendision ni Yahweh ket adda kadagiti

Sarsaritaen ti nagsurat ditoy ti maipapan ti bendision nga inted ni Yahweh a kasla maysa a pangabbong ti maysa a banag. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Binendisionan ni Yahweh" (Kitaen: Metaphor)

Inkabil ni Potifar dagiti amin nga adda kenkuana iti panangaywan ni Jose

"Isu nga impaaywan ni Potifar kenni Jose dagiti amin a banbanag nga adda kenkuana"

Saanna a masapul a panunoten ti maipapan iti aniaman a banag malaksid ti taraon a kanenna

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Ti panunoten laeng ni Potifar ket no ania dagiti kayatna a kanen."

Ita, ni Jose ket nataer ken makaay-ayo

Marmarkaan ti sao nga "ita" ti barbaro a paset ti istoria ken mangit-ited daytoy ti pakammoan ti napalabas ni Jose. Mabali nga ipatarus daytoy a kas: "Ni Jose ket nataer ken napigsa."

Inkabil ni Potifar dagiti amin nga adda kenkuana iti panangaywan ni Jose

Dakdakamaten daytoy ti bumalayna, dagiti mulana ken tarakenna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ti bumalay ni Potifar, amin dagiti mulana ken tarakenna" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Inkabil ni Potifar dagiti amin nga adda kenkuana iti panangaywan ni Jose

No ti maysa a banag ket "maipaaywan iti maysa a tao," ti kayatna a sawen ket dayta a tao ti akinrebbeng iti pannakaaywan ken pannakaidulinna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Isu nga impaaywan ni Potifar kenni Jose dagiti amin a banbanag a kukuana." (Kitaen: Metaphor)

nataer ken makaay-ayo

Agpada ti kayat a sawen dagitoy a sasao. Dakdakamatenna daytoy ti makaay-ayo a langa ni Jose. Mabalin a nasayaat ti langana ken napigsa. Mabalin daytoy nga ipatarus daytoy a kas: "nataer ken napigsa" (Kitaen: Doublet)

Saanna a masapul a panunuten maipapan iti aniaman a banag malaksid ti taraon a kanenna

Saanna a pagdanagan ti maipapan iti aniaman nga adda iti bumalayna; mangngeddeng laeng isuna ti maipapan iti kayatna a kanen. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: Maipapan laeng iti taraon ni Potifar a masapul a mangngeddeng isuna. (UDB) (Kitaen:

Assumed Knowledge and Implicit Information and Double Negatives)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:7

Napasamak a kalpasan daytoy ket
"Ket isu"

saan a pakibibbiangan ti amok no ania ti aramidek iti balay

"awan ti pagbibbiangan ti amok maipanggep iti bumalayna iti panangaywanko." Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "italtalek kaniak ti amok ti bumalayna" (See: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_doublenegatives]])

amin a sanikuana ket impaaywanna kaniak
impaaywanna kaniak dagiti amin a banbanag a maibiling a kukkuana"

Awan ti siasinoman a nangatngato iti daytoy a balay ngem kaniak. Awan iti aniaman nga inlmedna kaniak no di sika

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "Naturturayak ngem ti siasinoman iti daytoy a balay. Intedna ti amin a banbanag kaniak malaksid kenka." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_doublenegatives]])

Kasano ngarud a maaramidko daytoy a nakaro a kinadakes ken basol a maibusor iti Dios?

Mangar-aramat ni Jose ti saludsod tapno mangiyunay-unay. Mabalin nga ipatarus daytoy kas: Pudno launay a saanko a maaramid ti kasta a dakes a banag ken basol a maibusor iti Dios. (Kitaen: [[ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Napasamak a kalpasan daytoy

Nausar ti "ket" ditoy a mangmarka ti baro a pasamak iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

Kitaem

Us-usaren ni Jose ti sao "dumngeg(ka)" tapno ipangag isuna ti asawa ni Potifar.

amin a sanikuana ket impaaywanna kaniak

No ti maysa a banag ket "maipaaywan iti maysa a tao," ti kayatna a sawen ket dayta a tao ti akinrebbeng iti pannakaaywan ken pannakaidulinna. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "impaaywanna kaniak dagiti amin a banag a sanikuana." (Kitaen: Metaphor)

Awan ti siasinoman a nangatngato iti daytoy a balay malaksid kaniak

Sarsaritaen ditoy ti nagsurat ti maipapan iti turay a kasla daytoy ket kinatan-ok. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Naturturayak ngem iti siasinoman iti daytoy a balay" (Kitaen: Metaphor)

awan iti aniaman nga inlmedna kaniak no di sika
Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Intedna amin a banag kaniak malaksid kenka" (Kitaen: Litotes)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:10

makikadua kenkuana
umasideg kenkuana

Napasamak nga iti maysa nga aldaw a simrek isuna
Ket iti maysa nga aldaw simrek isuna

Awan kadagiti lallaki iti balay ti adda iti balay
"Awan dagiti dadduma a lallaki iti balay" wenno "Awan dagiti dadduma nga adipen ti adda iti balay."

timmaray, ken napan iti ruar
"ket nagdardaras a nagtaray iti ruar" wenno "ket nagdardaras a nagtaray iti ruar ti balay"

nakisao isuna kenni Jose

Ti kayat a sawen daytoy ket saanna a sinardengan a dinawdawat kenni Jose a makikaidda isuna kenkuana. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Saanna a sinardengan a dinawdawat kenni Jose a makikaidda isuna kenkuana" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

Napasamak nga

Nausar ti "ket" ditoy a mangmarka ti baro a pasamak iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:13

Napasamak nga...nga immawag isuna
"Ket...immawag isuna"

ken timmaray iti ruwar
"ken nagdardaras a nagtaray idia ruar ti balay"

Sinerreknak tapno kaiddaenak

Ditoy, ak-akusaran ti asawa ni Potifar ni Jose iti pangpadpadasna a manggamat ken mangkaidda kenkuana.

Napasamak nga idi nangngegna a nagikkisak
"Idi a nangngegna a nagikkisak, (imbati)na"

Napasamak nga...immawag isuna

Nausar dagiti sasao a "ket... inawaganna," ken "napasamak a" ditoy a mangmarka iti sumaruno a pasamak iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

kadagiti tattao iti balayna

"dagiti tattao nga agtrabtrabho iti balayna"

Kitaem

Us-usaren ti asawa ni Potifar ti sao a "dumnggeg(kayo)" ditoy tapno ipangag isuna dagiti adipen.

Napasamak nga idi nangngegna a nagikkisak, ket
Nausar dagiti sasao nga "idi nangngegna a nagikkisak," ken "napasamak a" ditoy a mangmarka ti sumaruno a pasamak iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:16

Imbagana kenkuana daytoy a palawag
"Impalawagna daytoy ti kastoy"

inyeg(mo) kadakami

Dakdakamaten ti sao a "kadakami" ti asawa ni Potifar ken agraman dagiti dadduma a bumalay. (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_inclusive]])

simrek tapno laisennak

Ditoy, ti kaipapanan ti sao a "laisen" ket "gammatan ken makikaidda." Us-usaren dagiti dadduma a pagsasao ti saan a diretso a panangisao a kas ti "immay ditoy tapno kaiddaennak." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_euphemism]])

Ket napamasak nga
"Ket"

pimmanaw iti ruwar
"nagdardaras a timmaray a rimmuar iti balay"

his master - "Joseph's master." This refers to Potiphar.
ti amona - "Ti amo ni Jose." Dakdakamatenna daytoy ni Potifar.

simrek tapno laisennak

"simrek tapno laisennak." Ti sao a "laisen" ditoy ket "gammatan ken kaiddaen." Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "simrek iti ayanko ket pinilitnak a makikaidda kenkuana! (UDB) (Kitaen: Euphemism)

Ket napamasak nga

Us-usaren ti asawa ni Potifar ti sao a "ket" a mangmarka ti sumaruno a pasamak nga ibagbagana maipapan iti panangpadpadas ni Jose a makikaidda kenkuana. (Kitaen: Introduction of a New Event)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:19**Napasamak nga**

Nailasin dagiti karaman: "Napasamak nga, idi nangeg ti amo (Potifar) na (Jose) ti palawag nga imbaga ti asawana kenkuana(Potifar), "Daytoy ti

inaramid kaniak ti adipen(Jose)mo(Potifar)," nakapungtot ti kasta unay isuna(Jose). 20Innala ti amo(Potifar) ni Jose isuna(Jose) ket inkabilna isuna(Jose) iti pagbaludan, ti lugar a nakaibaludan dagiti balud iti ari. Adda isuna(Jose) sadiay pagbaludan.

Napasamak nga, idi nangeg ti amona ti palawag nga imbaga ti asawana kenkuana

"Ket, idi a nangnggeg ti amona ti panangipalawag ti asawana kenkuana"

nakapungtot ti kasta unay isuna
"Nakapungtot ni Potifar ti kasta unay"

ti lugar a nakaibaludan dagiti balud iti ari
Mabalin nga ipatarus daytoy a kas: "ti lugar a pangikabkabilan ti ari dagiti baludna." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Adda isuna sadiay
"Adda ni Jose sadiay"

Napasamak nga

Nausar ti sao a "ket" a mangmarka ti baro a pasamak iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

ti amona

"Ti amo ni Jose." Dakdakamatenna daytoy ni Potifar. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "ti amo ni Jose, a Potifar" (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

nangeg... ti palawag nga imbaga ti asawana kenkuana
"nangngegna ti panangipalawag ti asawana kenkuana." Ni Potifar ti dakdakamaten ti sao nga "na (nangngegna)" ken ti "kenkuana."

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Genesis 39:21

ken impakitana ti napudno a tulag kenkuana
"ken napudno kenkuana gapu ti napudno nga inkarina kadagiti kapuonan ni Jose"

Impaayna kenkuana ti pabor

"Impaay ni Yahweh kenni Jose ti pabor." Ti kaipapanan daytoy ket ni Yahweh ti makagapu a maragsakan ti agbanbantay ti pagbaladun kenni Jose ken tratoenna isuna a nasayaat.

ti agbanbantay ti pagbaladun

"ti mangimatmaton ti pagbaludan" wenna "ti tao a mangay-aywan ti pagbaludan"

Aniaman nga ar-aramidenda sadiay, ni Jose ti makaammo iti daytoy

"Ni Jose ti mangay-aywan iti amin nga inaramidda sadiay"

aniaman a banag nga adda iti panangaywanna
"aniaman a banag ket ni Jose ti mangay-aywan"

Aniaman nga inaramidna, ni Yahweh ti nangparang-ay
"Pinarang-ay ni Yahweh ti amin a banag nga inaramid ni Jose"

Ngem nakikaadda ni Yahweh kenni Jose
Dakdakamaten daytoy ditoy no kasano nga inaywanan ken kinaasian ni Yahweh ni Jose. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ngem nagimbag ni Yahweh kenni Jose" (UDB) wenno "Ngem inaywanan ni Yahweh ni Jose" (Kitaen: Idiom)

Impaayna kenkuana ti pabor iti imatang ti agbanbantay ti pagbaludan
Ti kayatna a sawen ket ni Yahweh ti nakaigappuan ti pannakay-ayo ti agbanbantay ti pagbaludan kenni

Jose ken trinatratora isuna ti nasayaat. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ni Yahweh ti nakaigappuan ti pannakaay-ayo ti agbanbantay ti pagbaludan kenni Jose"

Intedna iti ima ni Jose
"naipaaywan kenni Jose" (Kitaen: Metaphor)

gapu ta kadduana ni Yahweh
Dakdakamatenna daytoy ditoy no kasano a tinulungan ken indalan ni Yahweh ni Jose. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "gapu ta indalan ni Yahweh ni Jose." (Kitaen: Idiom)

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]
[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:39]]

Chapter 40

¹ Napasamak a kalpasan dagitoy a banbanag, nakaaramid iti saan a nasayaat ti agiserserbi iti arak ken ti agisagsagana iti kanen ti ari ti Egipto iti amoda, nga isu ti ari ti Egipto. ² Nakapungtot ti Faraon kadagiti dua nga opisialna, ti panguloen dagiti agiserserbi iti arak ken ti panguloen dagiti agisagsagana iti taraon. ³ Pinaibaludna dagitoy iti pagbaludan ti kapitan ti guardia, a nakaipupokan met laeng ni Jose. ⁴ Intalek ida ti kapitan ti guardia kenni Jose. Inasikasuna ida. Nagtalinaedda iti pagbaludan iti nabayag met bassit a tiempo. ⁵ Nagtagtagainepda nga agpada, tunggal maysa kadagitoy ket nagtagtagainep iti isu met laeng a rabii, ket adda iti pakaitarusan ti tagtagainep ti tunggal maysa, ti panguloen dagiti agiserserbi iti arak ken ti panguloen dagiti agisagsagana iti taraon ti ari ti Egipto. Dagitoy a dua ket naipupok iti pagbaludan. ⁶ Napan ni Jose kadakuada iti kabigatanna ket nakitana ida. Ket nadlawna a nalidayda. ⁷ Sinaludsodna kadagiti opisial ti Faraon a kaduana a nakabalud iti balay ti apona, a kunana, "Apay a nalidaykayo ita nga aldaw?" ⁸ Kinunada kenkuana, "Nagtagtagainepkami nga agpada ket awan ti makailawlawag iti daytoy." Kinuna ni Jose kadakuada, "Saanyo kadi nga ammo a ti Dios ti pagtaudan iti pannakailawlawag? Ibagayo koma kaniak ti natagtagainepyo." ⁹ Imbaga ti panguloen dagiti agiserserbi iti inumen ti tagtagainepna kenni Jose. Kinunana kenkuana, "Iti tagtagainepko, nakakitaak iti maysa a lanut. ¹⁰ Ti lanut ket addaan iti tallo a sanga. Idi nagsaringit daytoy, nagsabong ket dagiti raay ti ubas a bungana ket naluom. ¹¹ Ig-iggamak kampanya idi ti kopa ti Faraon, pinurosko dagiti ubas ken pinespesko dagitoy iti kopa ti Faraon, ket inyawatko ti kopa iti ima ti Faraon." ¹² Kinuna ni Jose kenkuana, "Kastoy ti kaipapananna dayta. Dagiti tallo a sanga ket tallo nga aldaw. ¹³ Tallo nga aldaw manipud ita, patangadennakanto ti Faraon ket isublinakanto iti saadmo. Iyawatmonto ti kopa iti Faraon, a kas iti sigud nga ar-aramidem kas agiserserbi iti inumenna. ¹⁴ Ngem laglagipennakto inton sumayaat ti kasasaadmo, ket subadannak koma met iti kinaimbag. Dakamatennak koma iti Faraon ken iruarnak manipud iti daytoy a pagbaludan. ¹⁵ Ta pudno a naipanawak manipud iti daga dagiti Hebreo. Kasta met ditoy, awan ti inaramidko a rumbeng a pakaipupokak iti daytoy a pagbaludan." ¹⁶ Idi nakita ti panguloen dagiti agisagsagana iti taraon ti ari a makaay-ayo ti kaipapananna, kinunana kenni Jose, "Nagtagtagainepak met iti kastoy, adda kampanya idi iti tallo a basket a tinapay a susuonek. ¹⁷ Iti akinrabaw a basket ket adda amin a kita dagiti naluto a taraon a maipaay iti Faraon, ngem kinnan daytoy dagiti billit manipud iti basket a susuonek." ¹⁸ Simmungbat ni Jose a kinunana, "Kastoy ti kaipapananna. Dagiti tallo a basket ket tallo nga aldaw. ¹⁹ Iti uneg ti tallo nga aldaw, ingatonto ti Faraon ti ulom ken paibitinnakanto iti kayo. Kanento dagiti billit ti lasagmo." ²⁰ Napasamak nga iti maikatlo nga aldaw ket isu ti panagkasangay ti Faraon. Nangangay isuna iti padaya para kadagiti amin nga adipenna. Inikanna iti naisangsangayan a panangibilang ti panguloen dagiti agiserserbi iti inumen ken ti panguloen dagiti agisagsagana iti taraon, ngem kadagiti amin a dadduma nga adipenna. ²¹ Insublina ti panguloen dagiti agiserserbi iti inumenna iti pagrebbenganna, ket isuna manen ti agiserserbi iti kopa iti ima ti Faraon. ²² Ngem pinaibitinna ti panguloen dagiti agiserserbi iti taraon, a kas iti imbaga ni Jose kadakuada. ²³ Ngem saanen a nalagip ti panguloen dagiti agiserserbi iti inumen ti ari a tulungan ni Jose. Ngem ketdi, nalipatanna ti maipapan kenkuana.

Genesis 40:1

Napasamak a kalpasan dagitoy a banbanag,
"Kalpasan dagitoy a banbanag"

Napasamak a
Naaramat daytoy a ragup iti sasao ditoy a mangmarka iti baro a pasamak ti istoria. (Kitaen: Intro-duction of a New Event)

ti taga-idasar ti kopa
Daytoy ti tao a nangited ti inumen iti ari.

ti panadero
Daytoy ti tao a nangaramid ti taraon a maipaay iti ari.

napasaktan... ti amoda
"napagurada ti amoda"

ti panguloen a taga-idasar ti kopa ken ti panguloen a panadero
"ti mangidadaulo a taga-idasar ti kopa ken ti mangidadaulo ti panadero"

Inkabilna ida iti panangaywan... idia pagbaludan
"Inkabilna ida idia pagbaludan"

Inkabilna ida iti panangaywan ti kapitan ti guardia idia pagbaludan
"Inkabilna ida idia pagbaludan a banbantayan ti kapitan ti guardia."

iti nakaipupokan met laeng ni Jose

Mabalin daytoy nga ipatarus daytoy a kas: "Daytoy met laeng ti nangibaludan ni Potifar kenni Jose."
(Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
[[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:4**Impaaywan... kenni Jose ida**

"Impaaywanna kenni Jose ti taga-idasar ti kopa ken ti panadero"

Inasikasuna ida

"Timmulong ni Jose nga aywanan ida"

Nagtalinaed iti pannakaaywanda iti sumagmamano a tiempo

"Nagtalinaedda iti pagbaludan iti napaut a tiempo"

Nagtagtagainepda nga agpada iti tagtagainep, tunggal maysa ket nagtagtagainep iti isu met laeng a rabii, tunggal maysa ket adda iti pakaitarusan ti tagtagainepna, ti panguloen a taga-idasar ti kopa ken panguloen a panadero ti ari ti Egipto a nakapupok idia pagbaludan.

"Kabayaan nga addada iti pagbaludan, nagtagtagainep ti taga-iyawat ti kopa ken ti panadero ti ari ti Egipto iti isu met laeng a rabii. Tunggal tagtagainep ket adda ti umiso a kaipapananna."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
[[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:6**Napan ni Jose kadakuada**

"Napan ni Jose iti ayan ti taga-idasar ti kopa ken ti panadero"

Adtoy, nalidayda

Ti sao nga "adtoy" ditoy ket ipakpakitana a nagsiddaaw ni Jose iti nakitana. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Nagsiddaaw isuna a nakakita a nalidayda."

a maay-aywanan iti balay ti amona

"Iti pagbaludan iti balay ti amona." Dakdakamaten ti "Ti amona" iti amo ni Jose, a kapitan ti guardia.

Saan kadi a ti Dios ti paggapuan dagiti panangipatarus?

Mangar-aramat ni Jose ti saludsod a mangiyunay-unay. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: Kabaelan ti Dios nga iparangarang ti kaipapanan dagiti tagtagainep." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Pangngaasiyo ta ibagayo kaniak

"Pangngaasiyo ta ibagayo kaniak dagiti tagtagainep"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
[[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:9**ti panguloen ti taga-idasar ti kopa**

Kitaenyo no kasanoyo nga ipatarus daytoy idia [[:ilo:bible:notes:gen:40:01|40:2]].

Iti tagtagainepko, adtoy, adda iti sangoanak ti maysa a lanut

"Agar-aramat ti taga-iyawat ti kopa ti sao nga "adtoy" ditoy a mangipakita a nagsiddaaw isuna iti nakitana iti tagtagainepna ken tapno dumngeg kenkuana ni Jose kenkuana.

Iti tagtagainepko, adtoy, adda iti sangoanak ti maysa a lanut

Ipakpakita ti sao nga "adtoy" ditoy a ti taga-iyawat ti kopa ket nagsiddaaw iti nakitana. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Iti tagtagainepko, nakakitaak ti maysa a lanut iti sangoanak!"

dagiti raay ti ubas ket naluom

"naluom dagiti raayna iti ubas"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
[[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:12**Daytoy ti kaipapananna dayta**

"Adtoy ti kaipapanan ti tagtagainep"

Iti uneg ti tallo nga aldaw

"Iti tallo pay nga aldaw"

Itag-ayto... ti ulom

Ditoy, agsasao ni Jose ti maipapan iti panangwayawaya ti Faraon ti taga-idasar ti kopa manipud iti pagbaludan a kasla ti Faraon ti makagapu nga ingatona ti ulona. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "wayawayaannakanto manipud iti pagbaludan" (Kitaen: Metaphor)

itag-ayto... ti ulom

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "itag-aynakanto tapno ikkatenna ti pannakaibabainmo."

ket isublinakanto iti saadmo

"ket ipalubosnanto nga agserbika manen kenkuana."

kas idi damo

Mabalin nga inayon dagiti mapukpukaw a sasao. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "kas inaramidmo idi"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
[[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:14

ken pangngaasim ta pakitaanak ti kinaimbag
 "ken pangngaasim ta kaasiannak"

Dakamatennak iti Faraon ken iruarnak manipud iti daytoy a pagbaludan

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Tulongannak a makaruar iti daytoy a pagbaludan babaen iti panangibagam iti Faraon ti maipapan kaniak."

Dakamatennak iti Faraon ken iruarnak manipud iti daytoy a pagbaludan

Ti kayat a sawen ni Jose iti taga-iyawat ti kopa nga ibagana ti Faraon ti maipapan kenkuana tapno wayawayaan ti Faraon isuna manipud iti pagbaludan.

Ta pudno nga, impanawdak

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Ta ti kinapudnona, innaladak dagiti tattao" wenno "Ta ti kinapudnona, innaladak dagiti Ismaelita."

Kasta met ditoy, awan ti inaramidko tapno ipupokdak iti daytoy a pagbaludan

"ken kasta met a kabayatan nga addaak ditoy Egipto, awan ti inaramidko tapno isu ti pakaibaludak" (UDB)

iti daga dagiti Hebreo

"iti daga a pagnanaedan dagiti tattao a Hebreo."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
 [[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:16

ti panguloen ti panadero

Kitaenyo no kasanoyo a impatarus daytoy idia [[:ilo:biblia:notes:gen:40:01|40:2]].

makaay-ayo ti kaipapananna

"a nasayaat ti kaipapanan ti tagtagainep"

Nagtagtagainepak met, ket

"Kasta met iti tagtagainepko,"

Nagtagtagainepak met, ket

"Nagtagtagainepak met, ket iti tagtagainepko,"

adtoy, tallo a basket ti tinapay ti nakaparabaw iti ulok
 Ipakpakita ti sao nga "adtoy" ditoy a ti taga-iyawat ti kopa ket nagsiddaaw iti nakitana. Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "adda ti tallo a basket iti rabaw ti ulok!"

adtoy, tallo a basket ti tinapay ti nakaparabaw iti ulok
 Mangar-aramat ti panadero ti sao nga "adtoy" ditoy a mangipakita a nagsiddaaw isuna iti nakitana iti tagtagainepna ken tapno dumngeng ni Jose kenkuana.

naluto a tinapay a maipaay ti Faraon

"naluto a taraon a maipaay ti Faraon"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
 [[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:18

Daytoy ti kaipapananna

"Adtoy ti kipapanan ti tagtagainep"

Dagiti tallo a basket ket tallo nga aldaw

"Iladladawan dagiti tallo a basket ti tallo nga aldaw"

ikkatento... ti ulom manipud kenka ket ibitinnakanto iti kayo

Inaramat met ni Jose dagiti sasao nga "itag-ayto... ti ulom" idi nakisarita isuna iti taga-iyawat ti kopa idia [[:ilo:biblia:notes:gen:40:12|40:13]]. Ditoy adda ti sabali a kaipapananna. Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "ingatonanto ti ulom a pulipulanna ti tali ti tingngedmo ket ibitinnakanto iti kayo" wenno 2) ingatonanto ti ulom tapno putden daytoy ."

lasag

Ti narabaw a kayat a sawen ti "lasag" ditoy ket ti nalukneng a paset a bagi ti tao.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
 [[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Genesis 40:20

ti panguloen a taga-idasar ti kopa ken ti panguloen a panadero

Kitaenyo no kasanoyo a naipatarus daytoy idia [[:ilo:biblia:notes:gen:40:01|40:2]].

Napasamak nga iti maikatlo nga aldaw

"Kalpasanna, iti maikatlo nga ladaw," Ti sao a "napasamak" ket naaramat ditoy a mangmarka iti barbaro a pasamak iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

Napasamak nga iti maikatlo nga aldaw

"Kalpasanna, iti maikatlo nga aldaw"

Nangaramid isuna ti padaya

"Nagpadaya isuna"

Insulina ti panguloen a taga-idasar ti kopa iti pagrebbenganna

Mabalin daytoy nga ipatarus a kas: "Pinalubosanna ti panguloen ti taga-iyawat ti kopa nga agserbi manen kenkuana."

Insulina ti panguloen a taga-idasar ti kopa iti pagrebbenganna

Dakdakamaten ti "pagrebbengan" ti panguloen ti taga-iyawat ti kopa iti trabahona a kas panguloen a taga-iyawat ti kopa. Mabalin daytoy nga ipatarus a

kas: Insublina ti trabaho ti panguloen ti taga-iyawat ti kopa" (Kitaen: Metonymy)

ket inyawatna manen ti kopa iti ima ti Faraon
"isu nga inyawatna ti kopa iti ima ti Faraon"

a kas iti impatarus ni Jose kadakuada
Dakdakamatenna daytoy ti pasamak idi impatarus ni Jose dagiti tagtagainepda. Mabalin daytoy nga

ipatarus a kas: "kas imbaga ni Jose a mapasamakto idi impatarusna dagiti tagtagainep dagiti dua a lallaki." (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/40]]
[[:ilo:biblia:questions:comprehension:gen:40]]

Chapter 41

¹ Napasamak nga idi napalabas ti dua a tawen, nagtagtagainep ti Faraon. Kampay idi, nakatakder isuna iti igid ti Karayan Nile. ² Pagammoan, adda pito a baka a timmakdang manipud iti Karayan Nile, napipintas ken nalulukmeg dagitoy, ket nagarabda kadagiti runo. ³ Pagammoan, adda met sabali pay a pito a baka a timmakdang a simmaruno kadakuada manipud iti Karayan Nile, kasla la adda sakit dagitoy ken nakukuttongda. Nagtakderda iti asideg dagiti sabali pay a baka iti igid ti karayan. ⁴ Kalpasanna kinnan dagiti kasla adda sakitna ken nakukuttong a baka dagiti pito a napipintas ken nalulukmeg a baka. Kalpasanna, nakariing ti Faraon. ⁵ Ket naturog manen isuna ket nagtagtagainep iti maikadua a daras. Adda kampay idi iti pito a dawa a nagrusing manipud iti maymaysa nga ungkay, nabagas ken napintas daytoy. ⁶ Pagammoan, pito met a dawa nga eppes ken nalanet gapu iti angin ti daya iti nagrusing kalpasan dagiti immuna. ⁷ Inalun-on dagiti eppes a dawa dagiti napintas ken nabagas a dawa. Nakariing ti Faraon, ket naamirisna a tagtagainep laeng gayam daytoy. ⁸ Napasamak nga iti kabigatanna, mariribukan unay ti espirituna. Nangibaon isuna kadagiti adipenna a mangayab kadagiti amin a salamangkero ken mamasirib a lallaki iti Egipto. Imbaga ti Faraon kadakuada dagiti tagtagainepna, ngem awan iti uray maysa kadakuada a makaibaga iti kaipapanan dagitoy a tagtagainep iti Faraon. ⁹ Ket kinuna ti panguloen nga agiserserbi iti inumen iti Faraon, "Ita, panpanunutek ti maipapan kadagiti nakabasolak. ¹⁰ Nakaunget ti Faraon kadagiti adipenna ket pinaibaludnak iti balay ti kapitan dagiti guardia, siak ken ti panguloen nga agisagsagana iti taraon. ¹¹ Nagtagtagainepkami a dua iti maysa a rabii. Nagtagtagainep ti tunggal maysa kadakami ket saan nga agpada ti kaipapanan dagiti tinagtagainepmi. ¹² Adda kaduami sadiay a maysa nga agtutubo a lalaki a Hebreo, nga adipen ti kapitan dagiti guardia. Imbagami kenkuana ket inlawlawagna ti kaipapanan dagiti tagtagainepmi. Imbagana ti kaipapanan ti tagtagainep ti tunggal maysa kadakami. ¹³ Napasamak a no ania iti imbagana a kaipapanan ti tagtagainepmi ket isu ti napasamak. Insublinak ti Faraon iti akemko, ngem binitayna ti kaduak." ¹⁴ Kalpasanna, pinaayaban ti Faraon ni Jose. Dagus nga inruarda isuna iti pagbaludan. Nagibarbas, sinukatanna ti kawesna, ket napan iti Faraon. ¹⁵ Kinuna ti Faraon kenni Jose, "Adda natagtagainepak, ngem awan iti makailawlawag iti daytoy. Ngem nangngegko ti maipapan kenka, a no mangngegmo ti maysa a tagtagainep, mailawlawagmo daytoy." ¹⁶ Simmungbat ni Jose iti Faraon, a kunana, "Saan nga iti bukodko. Sungbatan ti Dios ti Faraon nga addaan iti pabor." ¹⁷ Nagsao ti Faraon kenni Jose, "Iti tagtagainepko, nagtakderak kampay idi iti igid ti Karayan Nile. ¹⁸ Pagammoan, adda pito a baka a timmakdang manipud iti Karayan Nile, nalulukmeg ken napipintas dagitoy, ket nagarabda kadagiti runo." ¹⁹ Pagammoan, adda pito a sabali pay a baka a timmakdang a simmaruno kadakuada, nakapuy, saan a makaay-ayo a kitaen ken nakukuttong dagitoy. Saanak pay a nakakita iti kasta kakuttong iti entero a daga ti Egipto. ²⁰ Kinnan dagiti nakuttong ken saan a makaay-ayo a baka dagiti immuna a pito a nalukmeg a baka. ²¹ Idi nakandan dagitoy, saan a makita a kinnanda ida, ta saanda latta a makaay-ayo a kitaen a kas iti sigud a langada. Kalpasanna, nakariingak. ²² Iti tagtagainepko, kimmitaak kampay idi, ket pagammoan, adda pito a dawa a rimmuar manipud iti maysa nga ungkay, nabagas ken napintas dagitoy. ²³ Pagammoan, adda pay pito a dawa nga eppes, nakuttong, ken nalanet gapu iti angin ti daya ti nagrusing a simmaruno kadakuada. ²⁴ Inalun-on dagiti eppes a dawa dagiti pito a napipintas a dawa. Imbagak dagitoy a tagtagainep kadagiti salamangkero, ngem awan pulos ti makaipalawag kaniak iti daytoy. ²⁵ Kinuna ni Jose iti Faraon, "Agpada ti tagtagainep ti Faraon. Impakaammo ti Dios iti Faraon ti aramidennanto. ²⁶ Dagiti pito a napipintas a baka ket pito a tawen, ken dagiti pito a napipintas a dawa ket pito a tawen. Agpada dagiti tagtagainep. ²⁷ Ken dagiti pito a nakuttong ken saan a makaay-ayo a kitaen a baka a timmakdang a simmaruno kadagitoy ket pito a tawen, ken kasta met a dagiti pito nga eppes a dawa a nalanet gapu iti angin ti daya ket piton a tawen ti panagbisin iti kaipapananda. ²⁸ Daya ti banag nga imbagak iti Faraon. Impaltiing ti Dios iti Faraon ti aramidennanto. ²⁹ Kastoy ti mapasamak, addanto pito a tawen a nawadwad ti apit iti entero a daga ti Egipto. ³⁰ Kalpasan dagitoy, umayto ti pito a tawen ti panagbisin, ket malipatanto ti amin a kinawadwad iti daga ti Egipto, ken dadaelento ti panagbisin ti daga. ³¹ Saanto a malagip ti kinawadwad iti daga gapu iti panagbisin a sumaruno, ta nakaronto unay daytoy. ³² Naulit daya a tagtagainep ti Faraon gapu ta inkeddengen ti Dios daya a banag, ken ipatungpalto daytoy ti Dios iti mabiit. ³³ Ita, masapul a mangbiruk ti Faraon iti tao a nasaririt ken masirib, ket isaadna daytoy a mangimaton iti entero a daga ti Egipto. ³⁴ Kastoy koma ti aramiden ti Faraon: Mangdutok koma isuna iti mangimaton iti daga. Alaen koma dagitoy ti apagkalima dagiti apit ti Egipto iti pito a tawen ti kinawadwad. ³⁵ Urnungenda koma amin dagiti taraon kadagiti nasayaat a tawtawen nga umay. Ikan koma ida ti Faraon iti kalintegan nga agidulin kadagiti bukbukel kadagiti ciudad. Pabantayanna koma kadakuada daytoy. ³⁶ Dagiti taraon ket agbalinto nga abasto ti daga kabayatan iti pito a tawen a panagbisin a mapasamakto iti daga ti Egipto. Iti kastoy a

wagas, saanto a mapukaw dagiti adda iti daga gapu iti panagbisin. ³⁷ Nasayaat daytoy a pammagbaga iti imatang ti Faraon ken iti imatang dagiti amin nga adipenna. ³⁸ Kinuna ti Faraon kadagiti adipenna, "Makasaraktoy kadi pay iti kas iti daytoy a tao, nga addaan iti Espiritu ti Dios?" ³⁹ Isu a kinuna ti Faraon kenni Jose, "Agsipud ta impakita ti Dios kenka amin daytoy, awanen iti kas kenka iti kinasaririt ken kinasirib. ⁴⁰ Iturayamto ti balayko, ket agtungpalto kenka dagiti amin a tattaok. Iti laeng trono a nabilbilegak ngem sika." ⁴¹ Kinuna ti Faraon kenni Jose, "Kitaem, isaadka iti entero a daga ti Egipto." ⁴² Inikkat ti Faraon iti imana ti singsingna a nakitikitan iti marka ti pagarian ket inkabilna daytoy iti ramay ni Jose. Kinawesanna daytoy iti nalamuyot a lupot a lino, ken inukkoranna iti balitok a kuentas. ⁴³ Pinagluganna isuna iti maikadua a karwahena. Adda lallaki a nagpukkkaw iti sangoananna, "Agparintumengkayo." Insaad isuna ti Faraon a mangituray iti entero a daga ti Egipto. ⁴⁴ Kinuna ti Faraon kenni Jose, "Siak ti Faraon, ket malaksid kenka, awan ti siasinoman a tao a mangituray iti amin a daga ti Egipto." ⁴⁵ Pinanaganan ti Faraon ni Jose a "Zafenat Panea." Intedna kenkuana ni Asenat a kas asawana, ti putot a babai ni Potifera a padi ti On. Inturayan ni Jose ti entero nga Egipto. ⁴⁶ Tallopulo ti tawen ni Jose idi nagtakder isuna iti sangoanan ti Faraon, nga ari ti Egipto. Rimmuar ni Jose manipud iti ayan ti Faraon, ket napan iti entero a daga ti Egipto. ⁴⁷ Iti uneg ti pito a tawen ti kinawadwad, adu ti naapit iti daga. ⁴⁸ Inurnongna amin dagiti taraon iti uneg ti pito a tawen nga adda iti daga ti Egipto ket indulinna dagiti taraon kadagiti ciudad. Indulinna iti tunggal ciudad ti taraon a naapit kadagiti talon nga adda iti aglawlaw daytoy. ⁴⁹ Nagidulin ni Jose kadagiti bukbukel a kasla darat iti baybay ti kaaduna, kasta unay ti kaaduna ket urayna la insardeng iti panangbilbilang kadagitoy, gapu ta saanen a mabilang daytoy. ⁵⁰ Sakbay a dimteng dagiti tawen ti panagbisin, adda dua nga annak ni Jose, nga inyanak kenkuana ni Asenat, nga anak a babai ni Potifera a padi ti On. ⁵¹ Pinanaganan ni Jose ti inauna a putotna iti Manases, ta kinunana, tinulongannak ti Dios a nanglipat iti amin a pakariribukak ken amin a sangkabalayan ti amak. ⁵² Pinanagananna iti Efraim ti maikadua a putotna, ta kinunana, "Pinagbalinnak ti Dios a nabunga iti daga a nakaparigatak." ⁵³ Nagpatingga ti pito a tawen ti kinawadwad iti daga ti Egipto. ⁵⁴ Nangrugi ti pito a tawen ti panagbisin, kas iti kinuna ni Jose. Adda panagbisin iti amin a daga, ngem adda taraon iti amin a daga ti Egipto. ⁵⁵ Idi adda panagbisin iti amin a daga ti Egipto, nagpakaasi dagiti tattao iti Faraon para iti taraon. Kinuna ti Faraon kadagiti amin a taga-Egipto, "Mapankayo kenni Jose ket aramidenyo ti ibagana." ⁵⁶ Adda panagbisin iti amin a paset ti entero a daga. Linukatan ni Jose dagiti amin a pagipenpenan ket inlakona kadagiti Egipcio. Nakaro ti panagbisin iti daga ti Egipto. ⁵⁷ Um-umay ti amin a paset ti daga iti Egipto tapno gumatang iti bukbukel kenni Jose, gapu ta nakaro ti panagbisin iti amin a daga.

Genesis 41:1

Dimteng

Nausar daytoy a ragup ti sasao ditoy tapno markaanna ti pangrugian ti baro a paset ti istorya. No adda iti pagsasaoyo ti wagas a panangaramid iti daytoy, mabalin nga usarem ditoy.

ti panagleppas ti dua a tawen

Naglabas ti dua a tawen kalpasan nga impalawag a naan-anay ni Jose dagiti tagtagainep ti taga-iyawat ti kopa ken ti panadero ti Faraon, a kadua ni Jose a naibalud.

Adtoy, nakatakder isuna

Marmarkaan ti sao nga "adtoy" ditoy ti pangrugian ti sabali a pasamak iti istorya. Mabalin nga adda wagas ti panangaramid iti daytoy iti pagsasaoyo.

nakatakder isuna

"agtaktakder ti Faraon"

Adtoy

Ipakpakita ti sao nga "adtoy" ditoy a nasdaaw ti Faraon iti nakitana. Iti sabali a pannakaipatarus: "Kellaat."

makaay-ayo ken nalukmeg

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas baro a sasao: "Nasalun-at ken nalukmegda."

nagarabda kadagiti runo

Natayag, nakuttong a ruruot dagitoy nga agtubo iti nabasa a paset. Iti sabali a pannakaipatarus: "mangmanganda ti ruot iti igid ti karayan."

Adtoy, pito a sabali a baka

Ipakpakita ti sao nga "adtoy" a nasdaaw ti Faraon iti nakitana.

saan a makaay-ayo ken nakuttong

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas baro a sasao: "Masaksakit ken nakuttongda."

igid ti karayan

Nangatngato a paset daytoy iti igid ti karayan. Iti sabali a pannakaipatarus: "abay ti karayan" wenno "igid ti karayan."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/41]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/41]]

Genesis 41:4**saan a makaay-ayo ken nakuttong**

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a sasao idiaiy [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:3\]\]](#).

makaay-ayo ken nalukmeg

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy daytoy a sasao idiaiy [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:2\]\]](#).

nakariing

"nakariing"

Adtoy, pito a dawa

Ipakpakita ti sao nga "adtoy" ditoy a nasdaaw ti Faraon iti nakitana.

dawa

Ti dawa ket paset ti mula a pagrusingan ti bukel.

nagtaud iti maysa nga ungkay

Napuskol wenno atiddog/natayag daytoy a paset ti mula. Iti sabali a pannakaipatarus: "dimmakkel iti maysa a sanga."

nabagas ken natangkenan

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas baro a sasao: "Nasalun-at ken napintasda."

eppes ken nalanet gapu iti angin ti daya

"nga eppes ken nagango gapu iti napudot nga angin a naggapu iti daya"

nagrusing

"dimmakkel" wenno "naparnuay"

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen/41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen/41\]\]](#)

Genesis 41:7**dagiti eppes a dawa**

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a sasao idiaiy [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:04|41:6\]\]](#).

inalun-on

"kinnan"

natangkenan ken nabagas a dawa

"nasalun-at ken nasayaat a dawa." kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a sasao idiaiy [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:04|41:5\]\]](#).

nakariing

"nakariing"

adtoy

Ipakpakita ti sao nga "adtoy" a nasdaaw ti Faraon iti nakitana.

tagtagainep daytoy

"nagtagtagainep isuna"

Dimteng

Nausar daytoy a ragup ti sasao ditoy tapno markaanna ti pangrugian ti baro a paset ti istorya. No adda iti pagsasaoyo ti wagas a panangaramid iti daytoy, mabalin nga usaren ditoy.

nariribuk ti espiritu

Dakdakamaten ti sao nga "espiritu" ditoy ti akin-uneg a kinataona wenno ti riknana. Iti sabali nga pannakaipatarus: "nariribukan ti akin-uneg a kinataona wenno "nariribukan isuna" (Kitaen: [\[\[:ilo:ta:vol2:translate:figs_synecdoche\]\]](#))

Nangibaon isuna

"imbaonna dagiti adipenna"

nangayab

Kayatna a sawen daytoy ket "agayab" wenno "bilin tapno umay"

amin a salamangkero ken masirib a lallaki ti Egipto

Naguser dagiti nagkauna nga ar-ari ken mangiturturay kadagiti salamangkero ken masirib a lallaki kas mammagbagada.

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen:41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen:41\]\]](#)

Genesis 41:9**panguloen dagiti taga-iyawat iti kopa**

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy idiaiy [\[\[:ilo:bible:notes:gen:40:01|40:2\]\]](#).

Ita panpanunotek maipapan kadagiti nakabasolak

Nausar ti sao nga "Ita" tapno mangiyunay-unay. Iti sabali a pannakaipatarus: "Naamirisko a nalipatak nga imbaga kadakayo ti maysa a banag"

inkabilnak iti pagbaludan iti balay ti kapitan dagiti guardia, siak ken ti panguloen a panadero

"impaibaludnakami, siak ken ti panguloen a panadero iti kapitan dagiti guardia." Kitaen no kasanom nga impatarus ti "panguloen a panadero" ken "ti kapitan dagiti guardia" idiaiy [\[\[:ilo:bible:notes:gen:40:01|40:2-3\]\]](#).

Nagtagtagainepkami a dua iti maysa a rabii

"maysa a rabii, nagtagtagainepkami a dua"

Nagtagtagainepkami sigun ti kaipapanan ti tagtagainepna

"agduma ti kaipapanan ti tagtagainepmi"

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen:41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen:41\]\]](#)

Genesis 41:12

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen:41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible/questions/comprehension/gen:41\]\]](#)

Adda kaduami sadiay

"Idiay pagbaludan adda kaduami, siak ken ti panguloen a panadero"

kapitan dagiti guardia

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:40:01|40:3\]\]](#).

Imbagami kenkuana ket inlawlawagna ti kaipapanan para kadakami ti tagtagainepmi

"Imbagami kenkuana ti tagtagainepmi ket imbagana ti kaipapananna kadakami"

Imbagana ti kaipapanan iti tunggal maysa kadakami sigun iti tagtagainepna

"Inlawlawagna no anianto ti mapasamak kadakami a dua"

Dimteng

Nausar daytoy a ragup ti sasao ditoy tapno markaanna ti napateg a pasamak iti istorya. No adda iti pagsasaoyo ti wagas a panangaramid iti daytoy, mabalin nga usarem ditoy.

a kas iti panangilawlawagna para kadakami, isu ti napasamak

"no ania ti inlawlawagna maipapan kadagiti tagtagainep ket isu ti napasamak"

Insublinak ti Faraon iti trabahok

Ditoy, us-usaren ti taga-iyawat ti kopa ti titulo ti Faraon iti pannakisasaona kenkuana a kas wagas ti panagdayawna kenkuana. Sabali a pannakaipatarus: "Pinalubosannak nga agsubli iti trabahok."

ti maysa a kaduak

"ti panguloen a panadero"

Genesis 41:14**pinaayaban ti Faraon**

"Imbaon ti Faraon dagiti tagabuna/adipenna nga ayabanda ni Jose"

inruarda isuna iti pagbaludan

"ruar ti pagbaludan"

nagibarbas (isuna)

Ti panagibarbas ken panagpukis ket gagangay nga aramid/sursuro.

napan iti Faraon

"nagparang iti sangoanan ti Faraon"

awan ti makaipalawag iti daytoy

"awan ti makaipalawag iti kaipapananna"

mailawlawagmo daytoy

"mailawlawagmo ti kaipapananna"

Saan a siak

"Saan a siak ti makailawlawag iti kaipapananna"

Sungbatan ti Dios ti Faraon nga addaan pabor

"Sungbatan ti Dios a sipapabor ti Faraon"

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41\]\]](#)

Genesis 41:17**adtoy, nagtakderak**

Us-usaren ti Faraon ti sao nga "adtoy" tapno denggen ni Jose ti nakaskasdaaw a pakaammo.

igid ti Karayan ni Nilo

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:3\]\]](#).

Adtoy, pito a baka

Us-usaren ti Faraon ti sao nga "adtoy" tapno denggen ni Jose ti nakaskasdaaw a pakaammo.

timmakdang manipud iti Karayan Nilo

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:2\]\]](#).

nalukmeg ken makaay-ayo

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:2\]\]](#).

nagarabda kadagiti runo

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:2\]\]](#).

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41\]\]](#)

Genesis 41:19**Adtoy, pito a sabali a baka**

Us-usaren ti Faraon ti sao nga "adtoy" tapno denggen ni Jose ti nakaskasdaaw a pakaammo.

saan a makaay-ayo ken nakuttong

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:3\]\]](#).

nalukmeg a baka

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a ragup ti sasao idiay [\[\[:ilo:bible:notes:gen:41:01|41:2\]\]](#).

Saanak pay a nakakita iti kasta a kinalaad a kasla kadakuada iti entero a daga ti Egipto

Sabali a pannakaipatarus: "Iti amin a daga ti Egipto, saanak pay a nakakita iti kasta kalaad a baka."

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41\]\]](#)

[\[\[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41\]\]](#)

Genesis 41:22

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

adtoy, pito a dawa

Us-usaren ti Faraon ti sao nga "adtoy" tapno denggen ni Jose ti nakaskasdaaw a pakaammo.

rimmuar manipud iti maysa nga ungkay

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:41:04|41:5]].

Adtoy, pito pay a dawa

Us-usaren ti Faraon ti sao nga "adtoy" tapno denggen ni Jose ti nakaskasdaaw a pakaammo.

nagango

"nagrupsa" wenno "nalaylay"

nalanet babaen ti angin ti daya

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a ragup ti sasao idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:41:04|41:6]].

rimmusing

"dimmakkel" wenno "naparnuay"

Inalun-on dagiti eppes a dawa dagiti pito a nasayaat a dawa

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:41:07|41:7]].

awan pulos ti makaipalawag kaniak iti daytoy

Dagiti mabalin a kaipapananna 1) "awan pulos" wenno 2) "awan pulos." Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:41:07|41:8]].

Genesis 41:25**impakdaar ti Dios iti Faraon ti aramidennanto**

"Ipakpakita ti Dios kenka ti aramidennanto"

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:27

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

nakuttong ken saan a makaay-ayo a baka a timmakdang

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:41:01|41:3]].

pito nga eppes a dawa a nalanet babaen ti angin ti daya

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiaiy [[::ilo:bible:notes:gen:41:04|41:6]].

Dayta ti banag nga imbagak iti Faraon

Ditoy, us-usaren ni Jose ti titulo ti Faraon a kas wagas ti siraraem a pannakisasaona kenkuana. Sabali a pannakaipatarus: "Mapasamakto dagitoy a paspasamak a kas imbagak kenka."

impaltiing ti Dios

"impakaammona"

Kitaen

Sabali a pannakaipatarus: "Dumngegkayo iti ibagbagak kadakayo."

Genesis 41:30

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Kalpasanna, umayto ti pito a tawen ti panagbisin

"Pitonto a tawen ti panagbisin ti sumaruno iti pito a tawen ti kinawadwad"

malipatanto ti amin a kinawadwad...dadaelento ti panagbisin ti daga. Saanto a malagip ti kinawadwad...gapu iti panagbisin a sumaruno

Iyeb-ebkas ni Jose ti maysa a kapanunutan iti dua a wagas tapno iyunay-unay ti kinapategna. (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_parallelism]])

Naulit dayta a tagtagainep ti Faraon gapu ta inkeddengen ti Dios dayta a banag

Sabali a pannakaipatarus: "Inikkannaka ti Dios iti dua a tagtagainep tapno ipakitana kenka dagiti paspasamak a mapasamakto." (Kitaen: [[::ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Genesis 41:33

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Ita

Nausar daytoy a sao ditoy tapno markaanna ti baro a paset ti istorya.

insaadna iti entero a daga ti Egipto

Sabali a pannakaipatarus: "intedna kenkuana ti turay iti entero a daga ti Egipto."

Masapul nga alaenda ti apagkalima kadagiti apit

"Masapul nga urnungen ken ipenpenda ti apagkalima kadagiti apit."

iti pito a tawen ti kinawadwad

Sabali a pannakaipatarus: "iti uneg ti pito a tawen nga adu ti apit."

Genesis 41:35

[[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[::ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Masapul nga urnungenda
 "palubosanda dagiti agay-aywan a mangurnong"

agipenpenda
 "agipenpen" wenno "agidulin"

Masapul a bantayanda
 "masapul a bantayan dagiti agay-aywan ti trigo"

Dagiti taraon ket agbalinto nga abasto
 "agbalinto a reserba a taraon"

saanto a dadaelen ti panagbisin ti daga
 Saanto a matay ti bisin dagiti tattao ken ay-ayup a kas pagbanagan ti um-umay a kinakiddit/kinakurang ti apit.

Genesis 41:37

Nasayaat daytoy a bagbaga iti imatang ti Faraon ken iti imatang dagiti amin a adipenna
 "Ipagarup ti Faraon ken dagiti opisialesna a nasayaat daytoy a panggep" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

iti imatang ti
 "iti kapanunotan ti" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

kinuna ti Faraon kadagiti adipenna
 "kinuna ti Faraon kadagiti opisialesna"

a kas iti daytoy a tao
 "ti tao a kas iti inladawan ni Jose"

nga adda kenkuana ti Espiritu ti Dios
 "agnanaed kenkuana ti Espiritu ti Dios"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:39

awanen ti nasaririt
 Kitaen no kasanom nga impatarus ti "nasaririt" idiay [[:ilo:bible:notes:gen:41:33|41:33]].

Iturayamto ti balayko
 "addanto turaymo iti entero a pagariak"

sigun iti saom, iturayamto dagiti amin a tattao
 "iturayamto dagiti tattao" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Iti laeng trono
 "iti laeng pagrebbengak kas ari"

Kitaem, insaadka
 "Kitaem, insaadka"

Insaadka iti entero a daga
 "Inikkanka ti turay iti entero a pagariak"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:42

Inikkat ti Faraon iti imana ti singsingna a nakitikitan iti marka ket inkabilna daytoy iti ima ni Jose
 Ti singsing ti Faraon a nakitikitan ti marka nga adda kenni Jose ti mangmangted iti amin a turay ken kuarta tapno itultuloyna dagiti panggep nga imbagana/binalabalana iti Faraon.

namamuyot a lupot a lino
 Nalamuyot, nalagda a lupot ti "lino" a naaramid manipud iti "blue-flowered flax" a mula.

Pinagluganna isuna iti maikadua a karwahena
 Daytoy a tignay ket ilawlawagna kadagiti tattao a maikadua laeng ni Jose iti Faraon.

agparintumengkayo
 "agrukob ken padayawan ni Jose"

Insaad ti Faraon isuna iti entero a daga
 Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idiay [[:ilo:bible:notes:gen:41:39|41:41]].

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:44

Zafenat Panea
 Mabalin nga inayon dagiti mangipatpatarus dagiti sumaganad a "footnote": "Mangipaltiing kadagiti palimed" ti kayat a sawen ti nagan a Zafenat Panea. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Intedna ni Asenat a kas asawana, ti anak a babae ni Potifera a padi ti On
 Dagiti papadi idiay Egipto ti kangangatoan ken naipangpangruna a puli. Ipakpakaawat daytoy a pannakiasawa nga adda lugar ti pammadayaw ken gundaway kenni Jose.

Intedna ni Asenat
 "Asenat" ti nagan ti babai nga inted ti Faraon kenni Jose a kas asawana. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

anak a babai ni Potifera
 Ni "Potifera" ti ama ni Asenat. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

padi ti On
 Maysa a ciudad ti On, naawagan met iti Heliopolis, "ti Ciudad ti Init" ken sentro ti panagrukbab iti dios ti init a ni Ra. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

Ti turay ni Jose ket adda iti entero nga Egipto
Sabali a pannakaipatarus: "Nagturay ni Jose kadagiti amin a tattao ti Egipto."

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:46

idi nagtakder isuna iti sangoanan ti Faraon
"idi naiparang isuna iti Faraon"

adu ti naapit iti daga
"adu ti apit iti daga"

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:48

Inurnongna
"inurnong ni Jose"

Nagipenpen ni Jose iti bukel a kasla darat iti baybay
Sabali a pannakaipatarus: "Kas kaadu dagiti darat iti igid ti baybay ti trigo nga impenpen ni Jose."
(Kitaen: [[ilo:ta:vol1:translate:figs_simile]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:50

Asenat
Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy idiay [[ilo:bible:notes:gen:41:44|41:45]].

anak a babai ni Potifera
Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy idiay [[ilo:bible:notes:gen:41:44|41:45]].

padi ti On
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idiay [[ilo:bible:notes:gen:41:44|41:45]].

sangkabbalayan ti amak
Dakdakamatenna daytoy ni Jacob nga ama ni Jose ken ti pamiliana.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:53

iti amin a daga
Amin a nasion iti aglawlaw ti Egipto, agraman ti daga ti Canaan.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Genesis 41:55

Idi nagbisin ti amin a daga ti Egipto
"Idi mabisinan dagiti taga-Egipto"

Adda panagbisin iti amin a paset ti entero a daga
"Nagwaras ti panagbisin iti entero a daga."
Dakdakamaten ti sao a "paset" ti rabaw ti daga.

pagipenpenan
pasdek a nakaipenpenan ti trigo para iti masakbayan

nakaro
naulpit unay

Um-umay ti amin a daga iti Egipto
"um-umay dagiti tattao manipud iti amin a region iti aglawlaw ti Egipto"

iti amin a daga
"iti entero a daga." Daytoy ket kasla amin dagiti nadumaduma a kadua nga agtagtagilako/ agsuksukat ken dagiti nasion a paset ti panaglaktako/panagsuksukat ti Egipto a naapektaran iti tikag ket immay iti Egipto para iti irik.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]
[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:41]]

Chapter 42

¹ Ita, naammoan ni Jacob nga adda bukel idia Egipto. Kinunana kadagiti putotna a lallaki. "Apay ta agkikinnitakayo?" ² Kinunana, "Dumngegkayo, nangngegko nga adda bukel idia Egipto. Sumalogkayo sadiay ket gumatangkayo iti agpaay kadatayo manipud sadiay tapno agbiagtayo a saan ket a matay." ³ Simmalog ngarud dagiti sangapulo a kakabsat ni Jose tapno gumatang iti bukel manipud iti Egipto. ⁴ Ngem ni Benjamin a kabsat ni Jose ket saanna a pinasurot kadagiti kakabsatna, ta kinunana, "Amangan no adda dakes a mapasamak kenkuana." ⁵ Immay met dagiti annak ni Israel tapno gumatang malaksid pay kadagiti immay, ta adda met panagbisin iti daga ti Canaan. ⁶ Ita, ni Jose ti gobernador iti entero a daga. Isuna ti aglaklako kadagiti amin a tattao ti daga. Immay dagiti kakabsat ni Jose ket nagpakledda iti daga. ⁷ Nakita ni Jose dagiti kakabsatna ket nabigbigna ida, ngem nagpammarang isuna kadakuada ken nagsao isuna iti nagubsang kadakuada. Kinunana kadakuada, "Sadinno ti naggapuanyo?" Kinunada, "Naggapukkami iti daga ti Canaan tapno gumatang iti taraon." ⁸ Nabigbig ni Jose dagiti kakabsatna ngem saanda a nabigbig isuna. ⁹ Nalagip ni Jose dagiti tagtagainepna maipapan kadakuada. Kinunana kadakuada, "Espiakayo. Immaykayo tapno kitaenyo ti saan a nanguardia-an a paset ti daga." ¹⁰ Kinunada kenkuana, "Saan, apo. Immay dagitoy nga adipenmo a gumatang ti taraon." ¹¹ Putotnakami amin ti maymaysa a tao. Mapagtalkankami a lallaki. Saan nga espia dagitoy adipenmo." ¹² Kinunana kadakuada, "Saan, ngem immaykayo tapno kitaenyo ti saan a nanguardia-an a paset ti daga." ¹³ Kinunada, "Sangapulo ket dua nga agkakabsat dagitoy adipenmo, putotnakami ti maysa a tao idia daga ti Canaan. Kitaem, kadua ita ti amami ti inaudi a kabsatmi, ket awanen iti daytoy a biag ti maysa pay a kabsatmi." ¹⁴ Kinuna ni Jose kadakuada, "Kas nakunakon; espiakayo. ¹⁵ Babaen iti daytoy masubokkayo. Isapatak iti nagan ti Faraon a saankayo a pumanaw ditoy, malaksid no umay ditoy ti inaudi a kabsatyo. ¹⁶ Mangibaonkayo iti maysa kadakayo ket mapanna alaen ti kabsatyo. Maibaludkayo tapno masubok dagiti imbagayo, no adda met laeng kinapudno kadakayo, ta no saan, isapatak iti nagan ti Faraon, awan duadua nga espiakayo." ¹⁷ Ket imbaludna amin ida iti tallo nga aldaw. ¹⁸ Ita maikatlo nga aldaw, kinuna ni Jose kadakuada, "Aramidenyo daytoy ket agbiagkayo, ta adda panagbutengko iti Dios. ¹⁹ No mapagtalkankayo a lallaki, mabati ngarud ti maysa kadakayo iti daytoy a pagbaludan, ngem mapankayo, mangawitkayo kadagiti bukel para iti panagbisin kadagiti balbalayyo. ²⁰ Iyegyo ti inaudi a kabsatyo kaniak iti kasta ket mapaneknekan dagiti imbagayo ket saankayo a matay." Kasta ngarud ti inaramidda. ²¹ Kinunada iti tunggal maysa, "Pudno a nagbidduttayo maipapan iti inaramiddayo iti kabsattayo ta nakitatayo ti ladingit ti kararuana idi nagpakaasi kadatayo ngem saantayo a dimngeg. Ngarud naisubli kadatayo daytoy a ladingit. ²² Simmungbat ni Ruben kadakuada, "Saan kadi nga imbagak kadakayo, 'Saankayo nga agaramid iti basol maibusor iti ubing,' ngem saankayonto met gamin a dimngeg? Ita kitaenyo, maisidsidirenkadatayo ti darana." ²³ Saanda nga ammo a naawatan ida ni Jose, ta adda mangipatpatarus iti nagbabaetanda. ²⁴ Pinanawanna ida ket nagsangit. Kalpsanna, nagsubli isuna iti ayanda ket nagsao kadakuada. Innalana ni Simeon kadakuada ket pinaibaludna iti imatangda. ²⁵ Ket binilin ni Jose dagiti adipenna a punoenda iti bukbukel dagiti sako dagiti kakabsatna, ken isublida ti kuarta ti tunggal maysa a lalaki iti sakona, ken ipaayanda ida iti kasapulanda iti panagdaliasatda. Kasta ngarud ti naaramid para kadakuada. ²⁶ Inkarga dagiti agkakabsat dagiti awitda a bukel kadagiti asnoda ket pimmanawda manipud sadiay. ²⁷ Ita lugar a naginanaanda, maysa kadakuada ti nanglukat iti sakona tapno pakanenna ti asnona ket nakitana ti kuartana. Adda daytoy iti ngarab ti sakona. ²⁸ Kinunana kadagiti kakabsatna, "Naisubli ti kuartak. Kitaenyo daytoy; adda daytoy iti sakok." Ket uray la agkibbakibbayo ti pusoda ken agpiggigergerda a nagkikinnita. Kinunada, "Ania daytoy nga inaramid ti Dios kadatayo?" ²⁹ Napanda kenni Jacob nga amada nga adda iti daga ti Canaan ket imbagada kenkuana ti amin a napasamak kadakuada. Kinunada, ³⁰ "Ti lalaki, nga apo ti daga ket sigugubsang a nakisarita kadakami ken impagarupna nga espiakami iti daga. ³¹ Imbagami kenkuana, 'Mapagtalkankami a lallaki. saankami nga espia. ³² Sangapulo ket dua kami nga agkakabsat, putotnakami ti amami. Natayen ti maysa kadakami ken ti inaudi a kabsatmi ket adda ita iti ayan ti amami idia daga ti Canaan.'" ³³ Ti lalaki nga apo ti daga, kinunana kadakami, 'Babaen iti daytoy ket maammoak no mapagtalkankayo a lallaki. Ibatayo ti maysa a kabsatyo kaniak, mangalakayo iti bukel para iti panagbisin kadagiti balayyo, ket mapankayo. ³⁴ Iyegyo ti inaudi a kabsatyo kaniak. Ita kasta ket mapaneknekan a saankayo nga espia, ngem ketdi, mapagtalkankayo a lallaki. Ket wayawayaakto ti kabsatyo ket mabalinkayo a gumatang ken aglakto iti daytoy a daga.'" ³⁵ Napasamak nga idi imbukbokda dagiti sakoda ket adtoy, adda iti sako ti tunggal maysa ti nakasupot a kuartada. Idi nakitada ken ti amada dagiti nakasupot a kuartada, nagbutengda. ³⁶ Kinuna ti amada a ni Jacob, kadakuada, "Pinagladingitda kadagiti putotko. Natayen ni Jose, awanen ni Simeon ken iyadayoyo ni Benjamin. Maibusor kaniak amin dagitoy a banbanag." ³⁷ Nagsao ni Ruben iti amana, a

kunana, "Uray patayemto dagiti dua a putotko a lallaki no saanko a maisubli ni Benjamin kenka. Italekmo isuna kaniak ket isublikto isuna kenka." ³⁸ Kinuna ni Jacob, "Saan a sumurot a sumalog kadakayo ti anakko. Ta natayen ti kabsatna ket isuna laengen ti nabati. No adda dakes a mapasamak kenkuana iti dalanyo, ipandakto, siak a purawen ti buokna, iti sheol gapu iti ladingit."

Genesis 42:1

Ita, ammon ni Jacob

Marmarkaan ti "ita" ti baro paset ti istoria.

Apay nga agkikinnitakayo?

Us-usaren ni Jacob ti saludsod tapno ungtanna dagiti annakna ta awan ti aniaman a banag nga ar-aramidenda maipapan iti trigo. Sabali a pannakaipatarus: "Saankayo nga agtugaw laeng ditoy!" (Kitaen:

[[ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

Amangan no adda dakes a mapasamak kenkuana

Ni Benjamin ti kaubingan nga anak ni Jacob manipud kenni Rachel nga inay-ayatna. Sabali a pannakaipatarus: "Mabalin nga adda saan a nasayaat a banag a mapasamak kenkuana."

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:5

Immay dagiti anak ni Israel

Adda dua a mabalin a kaipapananna 1) nagsardeng ti istoria iti pangrugian ti bersikulo 5 ken naibaga manipud iti kapanunotan iti kaadda idia Egipto (ULB) wenno 2) nagsardeng ti istoria kalpasan ti bersikulo 5 ken naibaga manipud iti kapanunotan iti kaadda idia Canaan (UDB).

Immay dagiti anak ni Israel tapno gumatang kadagidiay nga immay

"Maibilang dagiti anak ni Israel kadagidiay adu a sabsabali a tattao nga immay tapno gumatang iti trigo idia Egipto"

Ita, ni Jose

Markaan ti "Ita" ti panagbaliw ti istoria iti pakaammo maipapan kenni Jose. (Kitaen:

[[ilo:ta:vol2:translate:writing_background]])

entero a daga

"entero a daga ti Egipto" (Kitaen:

[[ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

amin a tattao iti daga

"dagiti amin a tattao ti amin a pagilian nga immay tapno gumatang ti trigo" (Kitaen:

[[ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:7

Nakita ni Jose dagiti kakabsatna ket nabighbigna ida

"Idi nakita ni Jose dagiti kakabsatna, nabighbigna ida"

nagpamarang isuna kadakuada

"nagtignay isuna a kasla saanna ida a kabsat" wenno "saanna nga impakaammo kadakuada nga isuna ti kabsatda"

Sadinno ti naggapuanyo?

Saan a rhetorical a saludsod daytoy uray ammo ni Jose ti sungbatna. Paset daytoy ti panangpilina nga ilimed ti kinasiasinona kadagiti kakabsatna.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:9

dagiti tagtagainepna nga adda

Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idia [[ilo:bible:notes:gen:37:05|37:5]].

Espiakayo

Ti espia ket tattao a sililimed a mangsapul iti pakaammo maipapan iti maysa a pagilian tapno tulungan ti sabali a pagilian.

immaykayo tapno kitaenyo ti saan a nanguardia-an a paset ti pagilian

"immaykayo tapno ammoenyo ti saan a maguguardia-an a dagami"

amomi

Wagas daytoy tapno dakamaten ti maysa a tao tapno padayawan ida.

dagitoy adipenmo

Dakamaten dagiti agkakabsat dagiti bagbagida kas "dagitoy adipenmo." Natakneng a wagas daytoy ti pannakisasao iti maysa a tao a naturturay.

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:12

kinunana kadakuada

"Kinuna ni Jose kadagiti kakabsatna"

Saan, ngem immaykayo tapno kitaenyo ti saan a naguardia-an a paset ti daga
 "Saan, immaykayo tapno ammoenyo ti saan a maguardia-an a dagami"

sangapulo ket dua nga agkakabsat
 "12 nga agkakabsat" (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

Kadua ita ti amami ti inaudi
 "Ita, kadua ti amami ti inaudi a kabsatmi"

ken natayen ti maysa pay a kabsatmi
 "ken natayen ti maysa a kabsatmi"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:14

daytoy ti imbagak kadakayo
 "kas iti imbagak kadakayo, espiakayo." (Kitaen no kasanom nga impatarus "dagiti espia" idia
 [[:ilo:bible:notes:gen:42:09|42:9]]).

babaen daytoy subokenkayo
 Sabali a pannakaipatarus: "Daytoy ti pangsubokko kadakayo." (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

babaen iti biag ti Faraon
 Ipakpakita daytoy a ragup ti sasao ti napasnek a sapata. Sabali a pannakaipatarus: "Isapatak, babaen iti biag ti Faraon."

Mangibaonkayo iti maysa kadakayo ken masapul nga alaenna ti kabsatyo
 "Mangibaonkayo iti maysa kadakayo tapno alaenna ti kabsatyo"

Maibaludkayo tapno masubok dagiti imbagayo
 Sabali a pannakaipatarus: "Ipaibaludko ti dadduma kadakayo tapno maammoak no ibagbagayo ti kinapudno."

no saan, babaen iti biag ti Faraon, awan duadua nga espiakayo
 "no saan, babaen iti biag ti Faraon, awan duadua, espiakayo"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:18

Aramidenyo daytoy ket agbiagkayo
 "No aramidenyo ti ibagak, palubosankayo nga agbiag"

mabutengak
 Dakdakamatenna daytoy ti kasta unay a panagraem iti Dios ken ipakpakita dayta a panagraem babaen iti panagtulnog kenkuana.

masapul a mabati ti maysa kadagiti kabsatyo iti pagbaludan
 masapul a mabati ti maysa kadagiti kabsatyo iti pagbaludan

ngem mapankayo
 "ngem mapan dagiti dadduma kadakayo"

mangawitoyo kadagiti bukel para iti panagbisin kadagiti balayyo
 Sabali a pannakaipatarus: "mangawitkayo kadagiti trigo kadagiti pagtaenganyo tapno matulunganyo ti pamiliayo kabayatan daytoy a panagbisin."

tapno mapaneknekanto dagiti imbagayo
 Sabali a pannakaipatarus: "tapno maammoak a pudno ti imbagayo." (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])
 [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Genesis 42:21

a nakitatayo ti ladingit ti kararuana
 Dakamatien ti sao a "kararuana" ni Jose. Sabali a pannakaipatarus: "gapu ta nakitami ti ladingit ni Jose." (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_synecdoche]])

Saanko kadi nga imbaga kadakayo, 'Saankayo nga agbasol maibusor iti ubing; ngem saankayo a dimngeg?
 Us-usaren ni Ruben ti saludsod a mangiyunay-unay. Sabali a pannakaipatarus: "imbagak kadakayo a saanyo a saktan ti ubing a lalaki, ngem saankayo a dimngeg." (Kitaen:
 [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

sinapulna ti darana kadatayo
 Dakdakamatien ti "dara" ti ipapatay ni Jose. Impagarup dagiti kakabsatna a natayen ni Jose. Sabali a pannakaipatarus: "Ita sagrapentayo no ania ti maiparbeng kadatayo gapu iti ipapatayna." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
 [[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:23

ti mangipatpatarus
 Ti mangipatpatarus ket maysa a tao nga agipatpatarus no ania ti ibagbaga ti maysa a tao iti sabali a pagsasao. Nangisaad ni Jose iti maysa a mangipatpatarus iti nagbaetanda kadagiti kakabsatna tapno aramidenna a kasla saanna a maawatan ti pagsasaoda.

nakitungtong kadakuada
 Agsasao pay laeng ni Jose iti naiduma a pagsasao ken us-usarenna ti mangipatpatarus tapno makitungtong/makisao kadagiti kakabsatna.

impaibaludna iti sangoanan dagiti matada

Dakdakamaten ti "mata" ditoy ti imatangda. Sabali a pannakaipatarus: "impaibaludna iti imatangda" wenno "Impaibaludna kas buybuyaenda/kitkitaenda." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

ipaayanda ida

"tapno itedda kadakuada dagiti banbanag a kasapulanda"

Naaramid dayta maipaay kadakuada

"inaramid dagiti adipen maipaay kadakuada amin a banbanag nga imbilin ni Jose"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:26

Iti lugar a naginanaanda, maysa kadakuada ti nanglukat iti sakona tapno pakanenna ti asnona, nakitana ti kuartana. Adtoy, adda iti ngarab ti sakona. Idi nagsardengda iti maysa a lugar para iti rabii, maysa kadagiti agkakabsat ti nanglukat iti sakona tapno pakanenna ti asnona. Nakitana ti kuartana iti sako!"

Adtoy

Ti sao nga "adtoy ditoy ket paalibtakennatayo a dumgeg iti naisangsangayan/nakaskasdaaw a pakaammo a sumaruno.

Naisubli ti kuartak

Sabali a pannakaipatarus: "Adda nangisubli iti kuartak." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Kitaenyo daytoy

"Kitaenyo iti sakok!"

Ket nagbuteng dagiti pusoda

Sabali a pannakaipatarus: "Ket nagbutengda unay." (Kitaen: (See: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_idiom]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:29**sigugubsang a nakisarita**

"sigugubsang ti panagsaona"

espiakami

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy idia [[:ilo:bible:notes:gen:42:09|42:9]].

natayen ti maysa kadakami

Naawatan ti sao a "kabsat." Sabali a pannakaipatarus: "Natayen ti maysa a kabsat." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_ellipsis]])

ken ti inaudi a kabsatmi ket adda ita

"ken ti inaudi a kabsat ket ita"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:33**mangalakayo ti bukel para iti panagbisin kadagiti balayyo**

Sabali a pannakaipatarus: "mangalakayo ti trigo kadagiti pagtaenganyo tapno matulonganyo ti pamiliayo kabayatan ti panagbisin."

mapankayo iti dalanyo

"mapan" wenno "pumanaw"

ken mabalinyo ti gumatang ken aglako iti daytoy a daga

"ken palubosankayonto a gumatang ken aglako iti daytoy a daga"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:35**Ket dimteng**

Nausar daytoy a ragup ti sasao ditoy tapno markaanna ti napateg a pasamak iti istoria. No adda iti pagsasaoyo iti wagas a panangar-aramid iti daytoy, mabalin nga usarem ditoy.

adtoy

Ipakpakita ti sao nga "adtoy ditoy a nasdaaw dagiti agkakabsat iti nakitada. Sabali a pannakaipatarus: "ti siddaawda."

nareppet a kuarta

"supot ti pirak a barya"

nagbutengda

Dakamatenna daytoy ti saan a nasayaat a karirikna ti maysa a tao no adda pagpeggadanna wenno dagiti sabali.

Pinagladingitdak kadagiti annakko

"impaidamdak kadagiti annakko" wenno "dakayo ti nakaigapuan a mapukawko dagiti dua nga annakko"

maibusor kaniak amin dagitoy a banbanag

"mapasakitanak kadagitoy amin a banbanag"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Genesis 42:37**Ikabilmo isuna iti turayko**

Sabali a pannakaipatarus: "Isaadnak a mangaywan kenkuana."

Saan a sumurot a sumalog kadakayo ti anakko

"Saan a kumuyog/sumurot ti anakko kadakayo idia Egipto." Idia 42:8 ti sao "kayo" ket pangkaaduan ken dakdakamatenna dagiti inauna nga annak a lallaki ni Jacob. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_you]])

Ta natayen ti kabsatna ket isuna laengen ti nabati

Mabalin a maaramid a nalawag ti kaipapananna. Sabali a pannakaipatarus: "Ta dua laeng ti annak ti asawak a ni Rachel. Natayen ni Jose ket ni laengen Benjamin ti nabati." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

ipababayonto ti ubanko a maikuyog iti ladingit idia sheol

Dakdakamaten ti "uban" ditoy ni Jacob ken iyunay-unayna ti kinalakayna.

ipababayonto...idia sheol

Sabali a wagas daytoy iti panangibagbaga "pakaigapuan a matay." Sabali a pannakaipatarus: "ket dakayo ti pakaigapuan, ti maysa a lakay, a matay iti ladingit."

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:42]]

Chapter 43

¹ Nakaro ti panagbisin iti daga. ² Napasamak nga idi nakandan ti bukukel nga insangpetda manipud idiy Egipto, ket kinuna ti amada kadakuada, "Mapankayo manen; gumatangayo iti taraontayo." ³ Imbaga ni Juda kenkuana, "Nainget iti panangballaag kadakami ti lalaki, 'Saanyonto a makita ti rupak malaksid no kaduayo ti kabsatyo.'" ⁴ No paikuyogmo kadakami ti kabsatmi, sumalogkami ket igatangandaka iti taraon. ⁵ Ngem no saanmo a kayat nga isurotmi isuna, saankami a sumalog. Ta imbaga ti lalaki kadakami, "Saanyonto a makita ti rupak malaksid no kaduayo ti kabsatyo.'" ⁶ Kinuna ni Israel, "Apay a pinagaramidandak iti saan a nasayaat babaen iti panangibagayo iti lalaki nga adda pay sabali a kabsatyo?" ⁷ Kinunada, "Nagsaludsod ti lalaki maipanggep kadakami ken iti pamiliatayo. Kinunana, 'Sibibiag pay kadi ti Amayo? Adda pay kadi sabali a kabsatyo?'" ⁸ Kinuna ni Juda kenni Israel nga amana, "Italekmo kaniak ti ubing. Agrubbuatkamin a mapan tapno agbiagtayo a saan ket a matay, datayo, sika ken kasta met dagiti annaktayo." ⁹ Siak ti makaammo kenkuana. No saanko isuna a maisubli kenka ken maidatag iti sangoanam, uray siak lattan ti mangawit iti pammasol iti agnanayon.

¹⁰ Ta no saankami koma a nataktak, awan dua-dua a kapaminduami koman ita a nagsubli ditoy. ¹¹ Kinuna ti amada a ni Israel kadakuada, "No kasta ngarud, ita, kastoy ti aramidenyo." Mangalakayo kadagiti kasayaatan a napataud iti daga ket ikabilyo kadagiti sakoyo. Mangitugotkayo iti sagut para iti lalaki: sangkabassit a resina ken diro, kadagiti rekado ken mira, piniones ken almendras. ¹² Paminduaenyo ti gatad ti kuarta nga itugotyo. Itugotyo manen ti kuarta a naisubli kadagiti sakoyo. Nalabit a biddut laeng daytoy. ¹³ Isurotmo pay ti kabsatyo. Agrubbuatkayo ket mapankayo manen iti lalaki. ¹⁴ Sapay koma ta ited ti Dios a Mannakabalin amin ti asi kadakayo iti sangoanan ti Lalaki, tapno wayawyaanna kadakayo ti sabali pay a kabsatyo ken kasta met ni Benjamin. No mapukawko dagiti annakko. Mapukawanak ngarud."

¹⁵ Innala dagiti lallaki dayta a sagut. Nangalada iti mamindua a kaadu ti kuartada ken insurotda ni Benjamin. Nagrubbuatda, simmalogda idiy Egipto, ket dimmatagda iti sangoanan ni Jose. ¹⁶ Idi nakita ni Jose a kaduada ni Benjamin, kinunana iti agay-aywan iti balayna, "Ikuyogmo dagiti lallaki idiy balay, mangpartika iti ayup ket isaganam daytoy, ta makipangan kaniak dagiti lallaki iti pangaldaw." ¹⁷ Inaramid ngarud ti mangay-aywan ti imbaga ni Jose. Impanna ngarud dagiti lallaki iti balay ni Jose. ¹⁸ Nagbuteng dagiti lallaki gapu ta naipanda iti balay ni Jose. Kinunada, "Gapu daytoy iti kuarta a naisubli kadagiti sakotayo idi immuna nga immaytayo, tapno mangbirok isuna iti gundaway a maibusor kadatayo. Mabalin a tiliwennatayo ken pagbalinennatayo a tagabu, ken alaenna dagiti asnotayo." ¹⁹ Immasidegda iti mangay-aywan iti balay ni Jose, ket kinatungtongda isuna iti ruangan ti balay, ²⁰ a kunada, "Apo, simmalogkami idi damdamo tapno gumatang iti makan. ²¹ Ket napasamak nga idi nakadanonkami iti diso a paginanaan ket linuktanmi dagiti sakomi, ket, nakitami nga adda ti kuarta ti tunggal maysa iti ngarab iti sakona, awan iti naksay iti kuartami. Intugotmi daytoy. ²² Nangitugotkami pay iti sabali a kuarta a paggatangmi iti taraon. Saanmi nga ammo no siasino iti nangikabil iti kuartami kadagiti sakomi."

²³ Kinuna ti mangay-aywan, "Kapia koma iti maadda kadakayo, saankayo nga agbuteng. Ti Diosyo ken ti Dios ti amayo siguro ti nangikabil iti kuarta kadagiti sakoyo. Naawatko dagiti kuartayo." Impan ngarud ti mangay-aywan ni Simeon kadakuada. ²⁴ Pinastrek ti mangay-aywan dagiti lallaki iti uneg ti balay ni Jose, "Inikkanna ida iti danum, ket binuggoanda dagiti saksakada. Inikkanna iti makan dagiti asnoda." ²⁵ Insaganada dagiti sagut a maipaay iti isangpet ni Jose iti aldaw, ta nangngegda a manganda sadiay ²⁶ Idi simmangpet ni Jose iti balayna, intugotda dagiti sagut nga adda kadakuada iti balay, ken nagrukobda iti daga iti sangoananna. ²⁷ Dinamagna ti kasasaadda a kinunana, "Nasalun-at kadi ti amayo, ti lakay nga ibagbagayo? Sibibiag pay kadi isuna?" ²⁸ Kinunada, "Nasalun-at ti amami nga adipenmo. Sibibiag pay isuna." Nagparintumeng ken nagdumogda. ²⁹ Timmangad isuna ket nakitana ni Benjamin a kabsatna, ti anak ti inana, kinunana, "Daytoy kadi iti inaudi a kabsatyo nga ibagbagayo kaniak?" Kinunana, "Paraburannaka koma ti Dios, anakko." ³⁰ Nagdardaras a rimmuar ni Jose iti siled ta kasta unay a natignay isuna maipanggep iti kabsatna. Nangsapul isuna iti lugar a pagsangitanna. Napan isuna iti siledna ket nagsangit sadiay. ³¹ Nagdiram-us isuna sa rimmuar. Tinengngelna ti riknana, kinunana, "Idasaryo ti taraon." ³² Nagserbian dagiti adipen ni Jose nga is-isuna ken dagiti agkakabsat nga is-isuda. Nakipangan dagiti Egipcio sadiay nga is-isuda laeng gapu ta saan a mabalin a makipangan dagiti Egipcio iti tinapay kadagiti Hebreo, ta makarimon dayta kadagiti Egipcio. ³³ Nagtugaw dagiti agkakabsat iti sangoananna, ti inauna segun iti pannakaiyanakna, ken iti inaudi segun iti kinaubingna. Nasdaaw dagiti lallaki. ³⁴ Nangted ni Jose iti taraon nga adda iti sangoananna. Ngem iti paset ni Benjamin ket maminlima ti kaaduna ngem iti naited kadagiti kakabsatna. Naginomda ken nakipagragdakda kenkuana.

Genesis 43:1**Nakaro ti panagbisin iti daga**

"Nakaro ti panagbisin iti daga ti Canaan"

Napasamak daytoy

Nausar daytoy a ragup ti sasao ditoy a mangmarka iti rugrugi ti baro a paset ti istorya. No adda ti sabali a panangaramid daytoy iti pagsasaoyo, mabalinyo nga aramaten ditoy.

idi nakandan

"idi nakapanganen ni Jacob ken ti pamiliana"

inyegda

"inyeg dagiti inauna nga annak ni Jacob"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:3**Imbaga ni Juda kenkuana**

"Imbaga ni Juda kenni Jacob nga amana"

Nainget iti panangballaag kadakami

"nadagsen unay isuna idi binallaagannakami, kunkunana"

no kaduayo ti kabsatyo

Dakdakamaten ni Juda ni Benjamin, ti buridek ni Raquel sakbay a natay isuna.

Saanyonto a makita ti rupak

Namindua nga inaramat ni Juda daytoy a ragup ti sasao idia 43:3-5 a mangiyunay-unay kenni amana a saanda a makasubli idia Egipto no awan ni Benjamin. Ti ragup ti sasao a "ti rupak" ket maipapan ti lalaki, a ni Jose. AT: "Saandakto a makita." (Kitaen:

Ta imbaga ti lalaki

"ta ti lalaki a nakaibilinan dagiti amin a lako a taraon"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:6**"Apay a pinagaramidandak iti saan a nasayaat babaen iti panangibagayo ti lalaki nga adda pay sabali a kabsatyo?"**

Mangar-aramat ni Israel iti saludsod nga agunget kadagiti annakna a lallaki. AT: "Saan a rumbeng nga imbagayo iti lalaki nga adda pay sabali a kabsatyo ken mangted kaniak iti pakariribukak!"

Nagsaludsod ti lalaki

"Adu ti sinaludsod ti lalaki"

Sinungbatanmi isuna segun kadagitoy a salsaludsod

"sinungbatanmi dagiti sinaludsodna kadakami"

Kasanomi a maammoan nga ibagana nga...isalog?

Nangaramat dagiti annak a lallaki ti maysa a saludsod tapno mangiyunay-unay. AT: "Saanmi nga ammo nga ibagana...isalogyo!"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:8**Agrubbuatkamin a mapan tapno agbiagtayo ken saan a matay, datayo, sika ken uray dagiti annaktayo**

AT: "Mapankamin idia Egipto ken mangala iti trigo tapno agbiag ti sibubukel a pamiliatayo."

Sungbataktio ti biagna

AT: "Ikarik nga isublik isuna"

Sungbataktio ti biagna

AT: "Siak ti mangsungbat kenka iti aniaman a mapasamak kenni Benjamin."

bay-am a siak ti mangawit iti pammabasol

"mabalinnak a pabasolen"

kapaminduami koman ita a nagsubli ditoy

"Naminduakami koman a nagsubli"

a no saankami a nataktak

Iladladawan ni Juda ti maysa a banag a mabalin a napasamaken iti napalabas ngem saan a napasamak. Ung-ungtan ni Juda ti amana iti panagurayna iti nabayag a mangibaon kadagiti annakna idia Egipto a mangala pay iti taraon.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:11**No kasta ngarud, ita aramidenyo daytoy**

"no daytoy laeng ti pagpiliantayo, aramidentayo ngarud"

resina...ekado ken mira

Kitaen no kasanom nga impatarus dagitoy a sasao iti GEN 37:25.

diro

nasam-it a banag a naaramid babaen kadagiti ayukan

piniones

bassit, a nalangto a kayo

almendras

maysa a bukel ti kayo a nasam-it ti ramanna

Paminduaenyo ti mangala iti kuarta

"Doblienyo ti gatad ti kuarta nga alaenyo" (Kitaen:

Itugotyo manen ti kuarta a naisubli kadagiti sakoyo
 "Isubliyo idia y Egipto ti kuarta a nasarakanyo
 kadagiti saksakoyo"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:13

Isurotyo pay ti kabsatyo
 "itugotyo pay ni Benjamin"

mapankayo manen
 "isubli"

ti sabali pay a kabsatyo
 "Simeon"

No mapukawko dagiti annakko. Napukawanak
 "No mapukawko dagiti annakko, ket mapukawko
 dagiti annakko." Kayat a sawen daytoy, ammo ni
 Jacob a masapul nga aklonenna ti aniaman a
 mapasamak kadagiti annakna.

mamindua a kaadu ti kuartada
 "doblienyo ti kuarta nga adda kadakauda" (Kitaen:

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:16

kaduada ni Benjamin
 "Ni Benjamin ket kadua dagiti inauna a kakabsat ni
 Jose"

iti agay-aywan iti balayna
 Ti "mangay-aywan" ti addaan pagrebbengan a
 kadagiti aramid iti sangakabbalayan ni Jose.

balay ni Jose
 "iti balay ni Jose"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:18

Nagbuteng dagiti lallaki
 "Nagbuteng dagiti kakabsat ni Jose."
 Dakdakamaten ti sao a "nagbuteng" ket saan a
 makaay-ayo a karirikna ti maysa a tao no adda
 peggad iti bagina wenno kadagiti dadduma.

idia y balay ni Jose
 "iti balay ni Jose"

**Gapu daytoy iti kuarta a naisubli kadagiti sakotayo idi
 immuna nga immaytayo**
 AT: "Mapaspasamak daytoy gapu iti kuarta nga
 insubli ti maysa a tao kadagiti saksakotayo idi
 damdamotayo ti immay daytoy."

Mabalinnatayo
 "a ni Jose"

**immaytayo, tapno mangbirok isuna iti gundaway a
 maibusor kadatayo**
 Mabalinnatayo a maipatarus daytoy a kas baro a ragup ti
 sasao. AT: "Ip-ipanadatayo daytoy tapno maaddaanda
 iti gundaway a mangpabasol kadatayo."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:21

Ket napasamak
 Nausar daytoy daytoy a ragup ti sao a mangmarka iti
 panangrugi ti maysa a napateg a pasamak iti
 istoria. No iti pagsasaoyo ket adda wagas iti
 panangaramid iti daytoy, mabalinnatayo nga aramaten
 daytoy daytoy.

idi nadanonanmi ti paginanaan a lugar
 "idi nakasangpetkami iti lugar a pagtalinaedanmi iti
 rabii"

adtoy
 Daytoy ti sao nga "adtoy" ket ipakpakitana a nasdaaw
 dagiti agkakabsat gapu iti nakitada.

**tunggal maysa iti lulukatan iti sakona, awan iti naksay
 iti kuartami**
 "nasarakan ti tunggal lalaki ti apag-isu a gatad ti
 kuartana iti sakona"

Intugotmi daytoy
 "isu nga insubli ti kuarta nga adda kadakami"

sabali a kuarta
 "ad-adu pay a kuarta"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:24

binuggoanda dagiti saksakada
 Daytoy a kaugalian ket tulonganna dagiti nabannog
 nga agdaldaliasat tapno agpalammiisda kalpasan ti
 adayo a panpannagnada.

makan dagiti asnoda
 namaga a taraon a nailasin para kadagiti ay-ayup

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:26

intedda kenkuana dagiti sagut nga adda kadagiti imada
 "Impan dagiti agkakabsat dagiti sagsagut nga adda
 kadakuada"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:28

Timmangad isuna

Ti kayat a sawen daytoy ket "timmangad isuna iti ngato."

ti anak ni inana

Mabalin a maipatarus daytoy iti baro a ragup ti sasao: "Iti anak ti inana. Kinuna ni Jose."

Daytoy kadi iti inaudi a kabsatyo... kaniak?

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) AT: "Isu kadi, daytoy ti inaudi a kabsatyo...kaniak" wenno 2) Nangsapul ni Jose iti pammatalged no ti lalaki ket isu ni Benjamin, a kabsatna."

Paraburannaka koma ti Dios

"Paraburan koma ti Dios"

anakko

Daytoy ket maysa a nainggayyeman a wagas iti pannakisao ti maysa a lalaki iti sabali a tao a nababbaba ti saadna.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:30

Nagdardaras a rimmuar...iti siled

"Dagus a rimuar"

ta kasta unay a natignay isuna maipanggep iti kabsatna Dakdakamaten ti ragup ti sasao a "kasta unay a pannakatignay" ti kasta unay a karirikna ti maysa a

tao no adda ti napateg a banag a mapasamak. AT: "ta addaan isuna iti kasta unay nga asi iti kabsatna" wenno "ta kasta unay ti panangipategna iti kabsatna"

kinunana

"ken kinunana"

Idasaryo ti makan

Iti kayat a sawen daytoy ket ibunong ti taraon tapno makapangan dagiti tattao.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Genesis 43:32

Nagserbian dagiti adipen ni Jose a bukbukoddna ken dagiti agkakabsat nga is-isuda. Nakipangan dagiti Egipcio sadiay nga is-isuda laeng

Nagserbian dagiti adipen ni Jose a bukbukodna ken dagiti kabsatna nga is-isuda ken dagiti Egipcio, a makipangpangan kenkuana, kadagiti bagbagida"

gapu ta saan a mabalin a makipangan dagiti Egipcio iti tinapay kadagiti Hebreo, ta maiparit dayta kadagiti Egipcio

Mabalin a maipatarus daytoy a kas baro a ragup ti sasao: "Inaramidda daytoy gapu ta ipagarup dagiti Egipcio a nakababain ti makipangan kadagiti Hebreo."

Nasdaaw dagiti lallaki

"Nagseddaaw unay dagiti lallaki idi naamirisda daytoy"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/43]]

Chapter 44

¹ Binilin ni Jose ti mangay-aywan iti balayna, a kunana, "Kargaam dagiti sako dagiti lallaki iti taraon, segun iti kabaelanda nga awiten, ken ikabilmo ti kuarta ti tunggal maysa a lalaki iti ngarab dagiti sakoda. ² Ikabilmo ti kopak, ti pirak a kopa, iti ngarab ti sako ti inaudi, ken kasta met ti kuartana a bayad ti bukel." Inaramid ngarud ti mangay-aywan ti imbaga ni Jose. ³ Lumawlawagen iti bigat, ket napalubosan a pumanaw dagiti lallaki, isuda ken dagiti asnoda. ⁴ Idi nakaruardan iti ciudad ngem saanda pay a nakaadayo, imbaga ni Jose iti mangay-aywan, "Tumakderka, kamatem dagiti lallaki, ket no makamatam ida, ibagam kadakuada, "Apay a sinubadanyo iti dakes ti naimbag? ⁵ Apay a tinakawyo ti kopa a pagin-inuman ti apok, nga ar-aramatenna metlaeng nga agbuyon? Nakaaramidkayo iti dakes, gapu iti daytoy a banag a naaramidanyo." ⁶ Nakamatan ida ti mangay-aywan ket insaona dagitoy a sasao kadakuada. ⁷ Kinunada kenkuana, "Apay ta agsasao ti apok iti nalabes a sasao a kas kadagitoy? Adayo nga aramiden dagiti adipenmo daytoy a banag. ⁸ Kitaem, ti kuarta a nasarakanmi kadagiti ngarab ti saksakomi, inyegmi manen kadakayo manipud iti daga ti Canaan. Kasano ngarud nga agtakawkami ti pirak ken balitok iti balay ni amom? ⁹ No siasino kadagiti adipenmo iti pakasarakanna, uray matay isuna, ken dakami met ket agbalin a tagabu iti apok." ¹⁰ Imbaga ti mangay-aywan, "Ita ngarud, mapasamak koma a kas kadagiti imbagam. No siasino iti pakasarakan ti kopa, agbalin isuna a tagabuk, ket dakayo a dadduma, saankayo a mairaman." ¹¹ Kalpasanna, pinartakan ti tunggal maysa nga imbaba dagiti sakoda, ket linukatan ti tunggal maysa dagiti sakoda. ¹² Nagbiruk ti mangay-aywan. Rinuggianna iti kalakayan ket lineppasna iti kaubingan, ket nasarakanna ti kopa iti sako ni Benjamin. ¹³ Rinay-abda dagiti kawesda. Nagsakay ti tunggal lalaki iti asnona ket nagsublida iti ciudad. ¹⁴ Immay ni Juda ken dagiti kakabsatna iti balay ni Jose, adda pay laeng isuna sadiay, ket nagpakledda iti sangoananna. ¹⁵ Kinuna ni Jose kadakuada, "Ania daytoy a naaramidyo? Saanyo kadi nga ammo nga iti lalaki a kas kaniak ket agbuybuyon?" ¹⁶ Kinuna ni Juda, "Ania iti maibagami kenka apo? Ania iti isaomi? Wenno kasanomi nga ikalintegang dagiti bagbagimi? Naduktalan ti Dios ti basol dagiti adipenmo. Kitaenyo, dakami ket tagabum apo, dakami amin agraman ti nakasarakan iti kopa." ¹⁷ Kinuna ni Jose, "Adayo a maaramidko ti kasta. Ti laeng lalaki a nakasarakan ti kopa ti agbalin a tagabuk, ngem dakayo a dadduma, sumang-atkayo a sitatalna iti ayan ti amayo." ¹⁸ Ket immasideg ni Juda kenkuana ket kinunana, "Apo, pangngaasim, bay-am koma nga agsao daytoy adipenmo ket denggem koma, ken saanka koma a makaunget iti adipenmo, ta sika ket kas iti Faraon. ¹⁹ Nagsaludsod ti apok kadagiti adipenna, kunana, 'Adda kadi amayo wenno kabsatyo a lalaki?' ²⁰ Ket kinunami kenka apo, 'Addaan pay iti amami, lakayen isuna, ken adda maysa a putotna iti kinalakayna, maysa nga ubing. Ket natayen ti kabsatna a lalaki, ken is-isuna laengen iti nabati nga anak ti inana, ket ay-ayaten unay isuna iti amana.' ²¹ Ket imbagam kadagiti adipenmo, 'Iyegyo isuna kaniak tapno makitak isuna.' ²² Ket kinunami kenka apo, 'Saan a mabalin a panawan ti ubing ti amana. Ta no panawanna ti amana, matay ti amana.' ²³ Ket kinunam kadagiti adipenmo, 'Malaksid a kaduayo a sumalog ti kabsatyo a lalaki, saanyonto a makita manen ti rupak.' ²⁴ Ket napasamak nga idi napankami iti adipenmo nga amak, imbagami kenkuana ti insaom apo. ²⁵ Ket kinuna ti amami, 'Mapankayo manen gumatang iti taraontayo.' ²⁶ Ket kinunami, 'Saankami a makapan. Mapankami no kaduami ti inaudi a kabsatmi, ta saankami a mabalin a sumango iti lalaki malaksid no kaduami ti inaudi a kabsatmi.' ²⁷ Kinuna kadakami ti adipenmo nga amak, 'Ammoyo met nga inikkannak laeng iti dua nga annak a lallaki ti asawak. ²⁸ Ket napukaw ti maysa kaniak ket kinunak, 'Sigurado a narangkarangkayen isuna, ket saankon a nakita pay isuna manipud idi.' ²⁹ Ket no alaenyo pay daytoy maysa kaniak ket adda iti saan a nasayaat a mapasamak kenkuana, ipandakto, siak a purawen ti buokna, iti sheol gapu iti ladingit. ³⁰ Ita, ngarud, no mapanak iti adipenmo nga amak, ket saanmi a kadua ti barito, agsipud ta ti biagna ket naisinggalut iti biag ti ubing, ³¹ mapasamakto nga inton makitana a saanmi a kadua ti ubing, ket matayto isuna. Ket dakaminto nga adipenmo ti pakaigapuan iti panagladingitna a mangipan kenkuana iti sheol.' ³² Ta nagkari daytoy adipenmo iti amami maipapan iti ubing, a kinunana, 'No saanko a maisubli isuna kenka, uray siakton ti mangawit iti pammabasol ti amak iti agnanayon.' ³³ Isu nga ita, pangngaasim ta ipalubosmo koma a daytoy nga adipenmo ti mabati a kas tagabu kenka apo, a saan ket a ti ubing, ket ipalubosmo koma a sumang-at ti ubing a kaduana dagiti kakabsatna a lallaki. ³⁴ Ta ania ngay ti rupak a mapan iti amak no saanko a kadua ti ubing? Mabutengak a makita ti dakes a mabalin a mapasamak iti amak."

Genesis 44:1

tunggal maysa a lalaki
Pirak dagitoy nga adda iti bassit a sako.

iti lulukatan dagiti sakoda
"iti sakona"

Ikabilmo ti kopak, ti pirak a kopa
"ikargam ti pirak a kopa"

ti lulukatan iti sako ti inaudi
"iti sako ti kaubingan a kabsat"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:3

Lumawlawagen iti bigat
"idi aglawagen"

napalubosanen dagiti lallaki
AT: "pinarubuatanda dagiti lallaki, agraman dagiti asnoda."

Apay a sinubadanyo ti dakes iti naimbag?
"Sinubadandakami ti dakes, kalpasan ti kinasayaatmi kadakayo!"

Saan kadi a daytoy ti kopa a pagin-inuman ti amok, ken ti kopa nga ar-aramatenna nga agbuyon?
Us-usaren ti mangay-aywan ti maysa a saludsod tapno ungtanna dagiti agkakabsat. AT: "Ammoyon a daytoy ti kopa a pagin-inuman ti amok ken ar-aramatenna iti panangpugpugtona!"

Nakaaramidkayo iti dakes, iti daytoy a banag a naaramidanyo
AT: "Dakes ti inaramidyo"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:6

Apay ta agsasao ti apok iti nalabes a sasao kas kadagitoy?
Dakdakamaten dagiti agkakabsat ti mangay-aywan a kas "ti amok." Maysa daytoy a natakneng a wagas a pannakisasao iti maysa a naturturay. AT: "Apay nga ibagbagam daytoy, amok?"

Adayo nga aramiden dagiti adipenmo daytoy a banag
Dakdakamaten dagiti agkakabsat dagiti bagbagida a kas "dagiti adipenmo" "Natakneng daytoy a wagas a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "Saanmi a pulos nga aramiden ti kasta a banag."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:8

Kitaem, ti kuarta a nasarakanmi kadagiti ngarab ti saksakomi
"ammom ti kuarta a nasarakanmi kadagiti saksakomi"

inyegmi manen kadakayo manipud iti daga ti Canaan
"insublimi kenka manipud idia Canaan!"

Kasano ngarud nga agtakawkami ti pirak ken balitok iti balay ni amom?
Inusar dagiti agkakabsat ti maysa a saludsod a mangiyunay-unay a saanda a nagtakaw manipud iti apo ti Egipto. AT: "Isu a saankami a pulos a mangala iti aniaman a banag manipud iti balay ti amom!"

No siasino kadagiti adipenmo iti pakasarakanna
Dakdakamaten dagiti agkakabsat dagiti bagbagida a kas "dagiti adipenmo." Natakneng daytoy a wagas a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "No masarakam a maysa kadakami ti nangtakaw iti kopa."

dakami met ket agbalin a tagabu iti amok
Dakdakamaten ti ragup ti sasao a "ti amok." Ti mangay-aywan. AT: "mabalinnakami a pagbalinen a tagabum."

Ita, ngarud, dagiti sasaom
"Wen. Aramidek iti imbagam"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:11

imbaba dagiti sakoda
"imbabana iti sakona"

iti kalakayan... iti kaubingan
Ti sao a "kabsat" ket nalawag. AT: "ti inauna a kabsat...ti inaudi a kabsat."

nasarakanna ti kopa iti sako ni Benjamin
Mabalin a naipatarus daytoy a kas baro a ragup ti sasao. AT: "Nasarakan ti mangay-aywan ti kopa iti sako ni Benjamin."

Rinay-abda dagiti kawesda
Dakdakamaten ti sao nga "da" ket kadagiti agkakabsat. Kitaen no kasanom nga impatarus ti kapadana a ragup ti sasao idia GEN 37:29.

ken nagsublida
ken nagsublida

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:14

adda pay laeng isuna sadiay
 "Adda pay laeng ni Jose sadiay"

nagpaklebda iti sangoananna
 "nagpaklebda iti sangoannana"

Saanyo kadi nga ammo nga iti lalaki a kas kaniak ket agbuybuyon?
 Us-usaren ni Jose iti maysa a saludsod a mangiyunget kadagiti kakabsatna. AT: "Sigurado nga ammoyo a ti tao a kas kaniak ket mabalin nga makasursuro kadagiti banbanag babaen iti salamangka!"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:16

Ania iti maibagami ti amok? Ania iti isaomi? Wenno kasanomi nga ikalintegang dagiti bagbagimi?
 AT: "Awan maibagami, amok. Saankami a makapagsao iti adda kaes-ekanna. Saanmi a maikalintegang dagiti bagbagimi."

ti amok
 Dakdakamatenna daytoy ni Jose. Natakngeng daytoy a wagas a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay.

Naduktalan ti Dios ti basol dagiti adipenmo
 Dito ti "naduktalan" ket saanna a kayat a sawen a naduktalan ti Dios ti inaramid dagiti agkakabsat. Kayat a sawen daytoy a dusdusaen ida ita ti Dios gapu iti inaramidda. AT: "Dusdusaennatayo ti Dios gapu iti napalabas a basbasoltayo."

ken isuna pay a nakasarakan ti kopa
 AT: "ken iti maysa a nakaiggem iti kopam."

Adayo a maaramidko daytoy
 "Saanko a maaramid dayta"

Ti lalaki a nakasarakan ti kopa
 AT: "Ti lalaki a nga adda kenkuana ti kopak"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:18

immasideg
 immasideg

ti adipenmo
 Dakdakamatenna ni Juda ti bagbagina a kas "ti adipenmo." Natakngeng daytoy a wagas a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "palubosannak nga adipenmo."

pagsaw-em ti adipenmo iti lapayag ti amok
 "a makisarita kenka, amok"

saanka koma a makaunget maibusor iti adipenmo
 "pangngaasim, ta saannak nga ungtan, nga adipenmo"

ta kasla ka ni Faraon
 "ta nabilegka a kas ni Faraon" wenno "ta kapadam ti Faraon"

Nagsaludsod ti amok kadagiti adipenna
 Dakdakamatenna ni Juda ni Jose iti sasao nga "amok" ken "na." Dakdakamatenna met ti bagina ken dagiti kakabsatna a kas "dagiti adipenna." AT: "Sika, amok, sinaludsodnakami, nga adipenmo." wenno "Sinaludsodnakami."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:20

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

kinunami iti amok
 Dakdakamatenna ni Juda ni Jose a kas "amok." Natakngeng a wagas daytoy a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "imbagami kenka, amok"

ay-ayaten
 Dakdakamatenna daytoy ti nainkabsatan nga ayat wenno ayat a maipaay iti maysa a gayyem wenno kameng ti pamilia.

Ket imbagam kadagiti adipenmo
 Dakdakamatenna ni Juda ti bagina ken dagiti kakabsatna a kas "dagiti adipenmo." AT: "Ket kinunam kadakami, nga adipenmo."

Genesis 44:23

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
 [[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Ken kinunam kadagiti adipenmo
 Dakdakamatenna ni Juda iti bagina ken dagiti kakabsatna a kas "dagiti adipenmo." Natakngeng a wagas daytoy a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "imbagam kadakami, nga adipenmo."

saanyonto a makita manen ti rupak
 Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy idia GEN 43:3.

napasamak
 Nausar daytoy a ragup ti sasao dito tapno markaanna ti rugrugi ti baro a paset ti istorya. No adda wagas iti panangar-aramid iti daytoy iti pagsasaoyo, mabalin nga usaren daytoy.

Ket imbagami kenkuana iti insao ti amok

Dakdakamaten ni Juda ni Jose a kas "amok." AT: "imbagami kenkuana iti imbagam, amok."

Genesis 44:27

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Kinuna kadakami

saan a nairaman ni Jose iti "kadakami".

Ammoyo

Ni Juda ti dakdakamten a "sika".

Ket no alaenyo pay daytoy maysa kaniak

Ni Juda ti dakdakamaten a "sika", ni Benjamin ti dakdakamaten ti "daytoy a maysa", ken ni Jacob ti dakdakamaten ti "kaniak".

ipababayo ti ubanko nga addaan iti ladingit ti sheol

Kitaen no kasanom nga impatarus daytot idia GEN 42:38.

Genesis 44:30**Ita, ngarud, no umayak**

Iladladawan ni Juda kenni Jose ti maysa a banag a mabalin a mapasamak kenni Jacob no agsubli isuna nga awan ni Benjamin.

saanmi a kadua ti barito

"no saanmi a kadua ti ubing"

agsipud ta ti biagna ket naisinggalut iti biag ti ubing

AT: "agsipud ta imbagana nga ipatayna no saan nga agsubli ti ubing."

dumtengto

Agsasao ni Juda iti maipanggep iti maysa a pasamak a kasla pudno a mapasamak iti masakbayan.

Ken ipababanto dagiti adipenmo ti ubanko nga addaan iti ladingit ti sheol

Kitaen no kasanom nga impatarus iti agpadis a ragup ti sasao idia GEN 42:38.

dagiti adipenmo

Dakdakamaten ni Juda ti bagina ken dagiti kakabsatna a kas "dagiti adipenmo." Natakngeng a wagas daytoy a pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "Ken dakami, nga adipenmo" wenno "Ken dakami."

ti adipenmo

Dakdakamaten ni Juda ti bagina a kas "ti adipenmo." AT: "Ta siak, nga adipenmo" wenno "Ta siak."

agbalin a ti adipenmo iti kasukat ti ubing iti amami

"nagkariak iti amak maipanggep iti bumaro"

siakto ti mangawit iti basol iti amak

"ket mabalin a pabasolennak ti amak"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Genesis 44:33**palubosam nga agtalinaed ti adipenmo**

Dakdakamaten ni Juda ti bagbagina a kas "ti adipenmo." Natakngeng daytoy a wagas a pannakisasao ti maysa a tao a naturturay. AT: "palubosannak, ti adipenmo" wenno "palubosannak."

ti amok

Dakdakamaten ni Juda kenni Jose a kas "amok." AT: "kenka, amok" wenno "kenka."

Ta kasanoak a sumang-at iti amak no saanko a kadua ti ubing?

Agar-aramat ni Juda iti maysa a saludsod a mangiyunay-unay iti ladingit a mariknana no saan nga agawid ni Benjamin ti balayna. AT: "Saanak a makasubli iti amak no saanko a kadua ti ubing."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/44]]

Chapter 45

¹ Ket saan a nalapdan ni Jose ti bagina iti sangoanan dagiti amin nga adipen a nakatakder iti abayna. Kinunana iti napigsa, "Panawandak, dakayo amin." Awan iti adipen a nagtalinaed a nakatakder iti abay ni Jose idi inyam-ammona ti bagina kadagiti kakabsatna a lallaki. ² Nagsangit iti napigsa, nangngeg dagiti Egipcio daytoy, ken nangngeg iti balay ti Faraon daytoy. ³ Kinuna ni Jose kadagiti kakabsatna, "Siak ni Jose. Sibibiag pay kadi ti amak?" Saan a masungbatan dagiti kakabsatna isuna, ta naklaatda iti sangoananna. ⁴ Ket kinunana ni Jose kadagiti kakabsatna, "Pangngaasiyo ta umasidegkayo kaniak." Immasidegda. Kinunana, "Siak ni Jose a kabsatyo, nga inlakoyo ditoy Egipto. ⁵ Ket ita, saankayo nga agladingit wenno makaunget kadagiti bagbagiyo iti panangilakoyo kaniak ditoy, ta imbaonnak ti Dios nga immuna kadakayo tapno maisalbar ti biag. ⁶ Ta iti daytoy dua a tawen, adda panagbisin iti daga, ket adda pay lima a tawen nga awanto iti agarado wenno agapit. ⁷ Imbaonnak ti Dios nga immuna kadakayo tapno maisalakankayo ken dagiti kaputotanyo, ken tapno maisalbarkayo ket adu kadakayo iti makalasat. ⁸ Ita ngarud, saan a dakayo iti nangibaon kaniak ditoy no di ket ti Dios, ken pinagbalinnak a kasla ama iti Faraon, apo ti amin a balayna, ken mangituray iti amin a daga iti Egipto. ⁹ Agalistokayo a mapan iti ayan ti amak ket ibagayo kenkuana, 'Daytoy ti imbaga ti anakyo a ni Jose, Pinagbalinnak ti Dios nga apo iti amin nga Egipto. Umayka kaniak, saanka nga agtaktak. ¹⁰ Agnaedkanto iti daga ti Gosen, ket asidegkanto kaniak, sika ken dagiti annakmo ken dagiti annak dagiti annakmo, ken dagiti arbanyo, ken amin nga adda kenka. ¹¹ Ipaaykonto amin a kasapulanyo sadiay, ta adda pay lima a tawen ti panagbisin, tapno saanka nga agbisin, sika, ti sangakabalayam, ken amin nga adda kenka.' ¹² Kitaenyo, makita dagiti matayo, ken iti mata ti kabsatko a ni Benjamin, a ngiwatko ti agsasao kadakayo. ¹³ Ibagayo iti amak ti amin maipanggep iti kinaturayko iti Egipto, ken amin a nakitayo, Agalistokayo a mangiyeg iti amak ditoy." ¹⁴ Inarakopna ti tengnged ti kabsatna a ni Benjamin ken nagsangit, ket nagsangit met ni Benjamin iti tengngedna. ¹⁵ Inagkanna amin dagiti kakabsatna ket nagsangit kadakuada. Kalpasan dayta, nakisarita dagiti kakabsatna kenkuana. ¹⁶ Naipadamag dayta a banag iti balay ti Faraon: "Immay dagiti kakabsat ni Jose." Naragsakan ti Faraon ken dagiti adipen iti daytoy. ¹⁷ Kinuna ti Faraon kenni Jose, "Ibagam kadagiti kakabsatmo, 'Kastoy ti aramidenyo: Paawitanyo dagiti ayupyo ket mapankayo iti daga ti Canaan. ¹⁸ Alaenyo ti amayo ken dagiti sangkabalayanyo ket umaykayo kaniak. itedkonto kadakayo ti kasayaatan a daga ti Egipto, ket mangankayonto iti patauden ti daga.' ¹⁹ Ita ibilinko pay kenka nga ibagam ti kastoy, 'Aramidenyo daytoy, mangiruarkayo kadagiti kariton manipud iti daga ti Egipto para kadagiti annakyo ken para kadagiti assawayo. Alaenyo ti amayo ket umaykayo. ²⁰ Saanyo a pakaseknan ti maipanggep kadagiti sanikuayo, ta kukuayo ti kasayaatan iti amin a daga iti Egipto.'" ²¹ Kasta ngarud ti inaramid dagiti putot a lallaki ni Israel. Inikkan ida ni Jose kadagiti kariton, segun iti bilin ti Faraon, ken inikkanna ida iti balon a para iti panagdaliasatda. ²² Kadakuada amin, nangted isuna iti tunggal lalaki iti pagsukatan a bado, ngem kenni Benjamin, nangted isuna iti tallo gasut a pidaso ti pirak ken lima a pagsukatan a bado. ²³ Para iti amana, impatulodna dagitoy: Sangapulog nga asno a napaawitan kadagiti kasayaatan a banbanag iti Egipto; ken sangapulog a kabaian nga asno a napaawitan iti bukbukel, tinapay, ken dadduma a kasapulan a maipaay iti amana, iti panagdaliasatna. ²⁴ Imbaonna ngarud dagiti kakabsatna ket pimmanawda. Kinunana kadakuada, "Kitaenyo ta amangan no agaapakayo iti panagdaliasatyo." ²⁵ Rimmuarda iti Egipto ket dimtengda iti daga ti Canaan, kenni Jacob nga amada. ²⁶ Imbagada kenkuana a kunada, "Sibibiag pay ni Jose, ken isuna ti mangiturturay iti amin a daga iti Egipto." Ket kasta unay ti siddaaw ti pusona, ta saan a mamati kadakuada. ²⁷ Imbagada kenkuana amin dagiti sasao nga imbaga ni Jose kadakuada. Idi nakita ni Jacob kadagiti kariton nga impatulod ni Jose a mangilugan kenkuana, naparegta ti espiritu ti amada a ni Jacob. ²⁸ Kinuna ni Israel, "Naan-anayen. Sibibiag pay ti anakko a ni Jose. Mapanko kitaen isuna sakbay a matayak."

Genesis 45:1

abayna

"asideg kenkuana"

balay ti Faraon

"sangakabalayan ti Faraon" wenno "amin nga adda iti balay ni Faraon"

naklaatda iti sangoananna

"nagbutengda kenkuana"

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45\]\]](#)

[\[\[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45\]\]](#)

saanna a nalapdan ti bagina

Ti kayat a sawen daytoy ket saanna a nalapdan ti rikhana. AT: "makasangsangit"

Genesis 45:4**nga inlakoyo iti Egipto**

AT: "nga inlakoyo kas maysa atagabu ken naipan idiy Egipto."

sannkayo nga agladangit

"saankayo a maupay " wenna "saankayo nga agdanag"

maaywanan ti biag

"tapno makaisalakannak kadagiti biag"

adda pay lima a tawen nga awanto ti agar-arado wenna agapit

"addanto pay lima a tawen nga awan ti panagmula wenna panagapit." AT: "ken agpaut ti panagbisin iti lima pay a tawen."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:7**tapno maaywanankayo kas natedda iti daga**

"tapno maisalakankayo a natedda iti daga" wenna "tapno masigurado a makalasat dagiti kaputotanyo" (UDB)

pinagbalinnak a kasla ama iti Faraon

Naidilig ni Jose iti maysa nga ama gapu ta binagbaggaanna ken timmulong a nangiwanwan kenni Faraon a kas ar-aramiden ti anak. AT: "pinagbalin a kangatuan a mammagbaga iti Faraon."

ti amin iti balayna

"ti amin a sangakbalayanna" wenna "ti amin adda iti palasyo"

mangituray iti amin a daga ti Egipto

Ditoy, ti "daga" ket maipapan kadagiti tattao. AT: "mangituray iti amin a tattao iti Egipto" (Kitaen: Metonymy)

mangituray

Ditoy, ti kayat a sawen ti Jose ket isuna ti mangituray a sumaruno iti akem ti Faraon, ti ari ti Egipto. (Kitaen: Assumed Knowledge and Implicit Information)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:9**mapankayo**

"agsubli" wenna "agpaamianan"

Umay

"umay ditoy" wenna "agbagatan"

agbisin

AT: "maibelleng" wenna "mabisinan"

ibagayo kenkuana, 'Daytoy ti imbaga ti anakyo a ni Jose, Pinagbalinnak ti Dios ... amin nga adda kenka.'

AT: "ibagam kenkuana a daytoy ti imbagak: 'Imbaga ti Dios ...amin nga adda kenka.' " (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:12**makita kadagiti matayo, ken ti mata ti kabsatko a ni Benjamin**

Ti sao a "dagiti mata" ket maipapan kadagiti agkakabsat ken ni Benjamin. AT: "Dakayo amin ken makitayo ni Benjamin a siak daytoy, ni Jose, ti kabsatyo."

a ngiwatko ti agsasao kadakayo

Us-usar ni Jose ti sao a "ngiwatko" tapno dakamatenna ti bagina. AT: "nga siak, ni Jose, ket makisasao kadakayo."

maipanggep iti kinaturayko

"no kasano a mapadayawanak"

isalog ti amak ditoy

"ti amak ditoy ayanko"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:14**Inarakopna ti tengnged ni Benjamin ken nagsangit, ken nagsangit ni Benjamin iti tengngedna**

"Inarakopna ni Jose ti kabsatna a ni Benjamin, ket nagsangitda a dua"

Kalpasanna dayta nakikitungtong dagiti kakabsatna kenkuana

"Kalpasan a siwayawaya a nakikitungtong dagiti kakabsatna kenkuana"

Inagkanna amin dagiti kakabsatna

Idi un-unana iti Asideg ti Daya, gagangay ti mangkablawa iti kabagyan babaen iti agek. No ti pagsasaoyo ket adda naayat a panangkablawa iti kabagyan, aramatenyo dayta. No awan, aramaten ti kusto.

nagsangit kadakuada

Kayat a sawen daytoy nga agsangsangit ni Jose idi inagkanna ida.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:16

Naipadamag dayta a banag iti balay ni Faraon: "Immay dagiti kakabsat ni Jose.

AT: "Nangnggeg ti tunggal maysa nga adda iti palasyo ti Faraon immay dagiti kakabsat ni Jose."

Itedkonto kadakuada ti kasayaatan a daga ti Egipto
"itedko kadakayo ti kasasayaatan a daga iti Egipto"

kanendanto dam-eg iti daga

AT: "kanenyonto ti kasasayaatan a taraon nga adda iti daga."

balay ti Faraon

Mangibagi iti palasio ti Faraon

Ibagam kadagiti kakabsatmo, 'Aramidenyo daytoy: paawitanyo dagiti ayupyo ket mapankayo iti daga ti Canaan. 18Alaenda ni amayo ken ti bumalayyo ket umaykayo kaniak. Itedkonto kadakayo ti kasayaatan a daga ti Egipto, ken kanenyonto ti dam-eg ti daga.'

AT: "Ibagam kadagiti kakabsatmo a paawitanda dagiti ayupda ket mapanda idiay Canaan tapno alaenda ni amada ken dagiti pamiliada. Ibagam kadakuada ta umayda ditoy, ket itedko kadakuada iti kasasayaatan a daga iti Egipto ken kasasayaatan a taraon nga idiatayoy" (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:19

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Ita nabilinkan,
"bilinenka met"

Sapasap a Pakaammo:

Intultuloy ti Faraon ti nangibaga ken ni Jose no ania ti ibagana kadagiti kakabsatna.

Ita

Saanna a kayat a sawen nga "iti daytoy a kanito," ngem naaramat tapno mapan iti imatang iti napateg a puntos a sumaruno.

Ita nabilinkayon, 'Aramidem daytoy, mangalada kadagiti kariton a rummuar iti daga ti Egipto a maipaay kadagiti annakda ken maipaay kadagiti assawada. Alaenda ni amayo ket umay. Saanda a pakaseknan iti maipanggep kadagiti sanikuada, ta kukuada ti kasayaatan iti amin a daga ti Egipto.'

AT: "ibagam pay kadakuada a mangiruarda kadagiti kariton a manipud iti daga ti Egipto a para kadagiti

annak ken assawada. Ken, ibagam kadakuada nga alanda ni amada ket umayda ditoy. Saandakoma a madanagan a mangitugot kadagiti sanikuada, ta itedkonto kadakuada ti kasayaatan a banbanag nga adda kadatayo iti Egipto" (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

Genesis 45:21

ken inikkanna ida iti balon a maipaay iti panagdaliasatda

"ken inikkanna ida ti kaspulanda nga agdalyasat"

tallo gasut a pidaso
"300 pidaso"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:24

saankayo nga aggaapa

Dagiti mabalin a kaipapananna 1) "saankayo nga agririri" ken 2) "saankayo nga agbuteng."

Ket nagsiddaaw ti pusona

"ket nakillaat isuna" wenno "kasta unay ti siddaawna

saanna a patien ida

saanna nga inawat a pudno ti imbagada"

isuna ti mangituray iti amin a daga ti Egipto

Ditoy, ti "daga ti Egipto" ket maipapan kadagiti tattao iti Egipto. AT: "iturayanna amin a tattao ti Egipto" (Kitaen: Metonymy)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Genesis 45:27

Imbagada kenkuana

"Imbagada kenni Jacob"

amin dagiti sasao nga imbaga ni Jose kadakuada

"amin nga imbaga ni Jose kadakuada"

naungaran ti espiritu ti amada nga ni Jacob

Ti sao nga "espiritu" ket maipapan kenni Jacob. AT: "immimbag ti amada a ni Jacob" wenno " nagbalin a nagagaran unay ti amada a ni Jacob."

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/45]]

Chapter 46

¹ Nagdaliasat ni Israel a kaduana amin nga adda kenkuana ket napan idia y Beersheba. Sadiay, nangidaton isuna kadagiti datdaton iti Dios ti amana a ni Isaac. ² Nagsao ti Dios kenni Israel iti maysa a sirmata iti karabianna, a kunana, "Jacob, Jacob." ³ Kinunana, "Adtoyak." Kinuna met ti Dios, "Siak ti Dios, ti Dios ti amam. Saanka nga agbuteng a sumalog idia y Egipto, ta sadiay, pagbalinenkanto a dakkell a nasion." ⁴ Kumuyogakto kenka a mapan idia y Egipto, ket siguradoek kenka nga isublikanto metlaeng. Ket pakidimento ni Jose dagiti matam iti bukodna nga ima." ⁵ Nagrubwat manipud Beersheba ni Jacob. Indaliasat dagiti annak ni Israel ni Jacob nga amada, dagiti annakda, ken dagiti assawada, kadagiti kariton nga impatulod ti Faraon a mangilugan kenkuana. ⁶ Innalada dagiti tarakenda ken dagiti sanikuada a napaaduda iti daga ti Canaan. Dimtengda idia y Egipto, ni Jacob ken dagiti amin a kaputotanna a kimmuyog kenkuana. ⁷ Intugotna idia y Egipto dagiti putotna a lallaki ken dagiti putot a lallaki dagiti putotna ken dagiti putotna a babbai, ken dagiti putot a babbai dagiti putotna a lallaki, ken dagiti amin a kaputotanna. ⁸ Dagitoy dagiti nagnagan dagiti annak ni Israel a dimteng idia y Egipto, ni Jacob ken dagiti putotna: Ni Ruben nga inauna a putot ni Jacob; ⁹ dagiti putot a lallaki ni Ruben a da Hanoc, Pallu, Hezron ken Carmi; ¹⁰ dagiti lallaki a putot ni Simeon, a da Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar ken Saul nga anak ti maysa a babai a taga-Canaan, ¹¹ dagiti putot a lallaki ni Levi, a da Gerson, Cohat, ken Merari; ¹² dagiti lallaki a putot ni Juda: da Er, Onan, Selah, Perez kenni Zera (ngem natay ni Er kenni Onan idia y daga ti Canaan. Ken dagiti putot a lallaki ni Perez ket da Hezron ken Hamul); ¹³ dagiti lallaki a putot ni Issacar: da Tola, Pua, Yob ken Simron; ¹⁴ Dagiti lallaki a putot ni Zabulon: Da Sered, Elon ken Jaleel ¹⁵ (dagitoy dagiti annak a lallaki ni Lea nga inyanakna kenni Jacob idia y Padan-aram, ken ti anakna a babai a ni Dina. Tallo pulo ket tallo amin dagiti putotna a lallaki ken babbai); ¹⁶ dagiti lallaki a putot ni Gad ket da Zifion, Aggi, Suni, Ezbon, Eri, Arodi ken Areli; ¹⁷ dagiti lallaki a putot ni Aser ket da Imma, Isva, Isvi, ken Beria, ken ni Sera a kabsatda a babai; ken dagiti putot a lallaki ni Bereiah ket da Heber ken Malkiel ¹⁸ (dagitoy dagiti annak a lallaki ken appoko ni Zilpa a babaonen nga inted ni Laban ken ni Lea nga anakna. Dagitoy dagiti inyanak ni Zilpa kenni Jacob, sangapulok ket innem a tattao amin); ¹⁹ dagiti annak a lallaki ni Raquel nga asawa ni Jacob—ni Jose ken ni Benjamin; ²⁰ (pinutot ni Jose iti daga ti Egipto ni Manases ken ni Efraim, nga inyanak ni Asenat, a putot a babai ni Potifera a padi ti On,); ²¹ dagiti putot a lallaki ni Benjamin ket da Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros Muppin, Huppin ken Ard ²² (dagitoy dagiti annak a lallaki ni Raquel a naiyanakna ken ni Jacob kasta met dagiti appokona. Sangapulok ket uppatda amin); ²³ ti lalaki a putot ni Dan ket ni Husim; ²⁴ dagiti lallaki a putot ni Neftali ket da Jazeel, Guni, Jeser ken Sillem ²⁵ (dagitoy dagiti annak a lallaki ni Bilha nga adipen, nga inted ni Laban kenni Raquel nga a babai putotna. Dagitoy dagiti inyanakna kenni Jacob ken dagiti appokona. Pito amin ti bilang dagitoy a tattao). ²⁶ Amin dagiti tattao a simmurot kenni Jacob idia y Egipto, a kaputotanna, malaksid kadagiti assawa dagiti lallaki a putot ni Jacob—innem a pulo ket innem ti bilang amin dagitoy a tattao. ²⁷ Dagiti lallaki a putot ni Jose a pinutotna idia y Egipto ket dua ti bilangna. Pito pulo amin ti bilang dagiti tattao iti balay ni Jacob a napan idia y Egipto. ²⁸ Pinauna ni Jacob ni Juda a mapan kenni Jose tapno isurona kadakuada ti dalan nga agturong idia y Gosen, ket dimtengda iti daga ti Gosen. ²⁹ Insagana ni Jose ti karwahena ket napanna sinabat ni Israel nga amana idia y Gosen. Nakitana isuna, inarakupna ti tengngedna, ket nagsangit iti tengngedna iti nabayag. ³⁰ Kinuna ni Israel kenni Jose, "Ita, uray matayakon, agsipud ta nakitakon ti rupam, a sibibiag ka pay." ³¹ Kinuna ni Jose kadagiti kakabsatna a lallaki ken iti balay ti amana, "Mapanak ket ibagak iti Faraon, a kunak, 'Dagiti kakabsatko ken ti balay ni amak, nga adda iti daga ti Canaan ket immay kaniak. ³² Agpaspastor dagiti lallaki, ta isuda ket agtartaraken kadagiti ayup. Intugotda dagiti arbanda, ken amin nga adda kadakuada.' ³³ Mapasamakto nga inton paayabannakayo ti Faraon ket damagenna, 'Ania ti trabahoyo?' ³⁴ ibagayonto, 'Agay-aywan dagitoy nga adipenmo kadagiti arban manipud pay kinaubingmi aginggana ita, dakami, ken dagiti kapuonanmi.' Aramidlenyo daytoy tapno mabalinyo ti agnaed iti daga ti Gosen, ta tunggal agpaspastor ket makarimon kadagiti Egipcio."

Genesis 46:1

napan idia y Beersheba
"dimtengda idia y Beersheba"

idia y Egipto
"idia y Egipto"

siguradoek kenka nga isubli kamanen
Naaramid ti kari ken ni Israel

Ket pakidimento ni Jose dagiti matam iti bukodna nga ima."

Ti ragup ti sasao a "irikepto dagiti matam" ket maipapan kenni Jose nga addanto isuna inton matay ni Israel ken ni Jose ti mangirikepto kadagiti ti matam inton matayka. AT: "Ken addanto kenka ni Josento inton tiempo ti pannakataymo."

isublika manen

Gagangay a maar-aramat daytoy a sao "isublika manen" no agsasao maipanggep iti panagdaliasat manipud Egipto agingga Canaan.

Adtoyak

"Wen, dumdumngegak"

pagbalinenkanto a dakkal a nasion

Ni Jacob ti madakdamat ditoy. Ngem ti "ka" ket maipanggep iti kaputotan ni Israel nga agbalinto a dakkal a nasion. AT: "Ikkan-kanto iti adu a kaputotan, ket agbalindanto a dakkal a nasion" (Kitaen: Forms of You and Synecdoche)

Genesis 46:5

Nagrubwat manipud

"rimmuar manipud"

dagiti kariton

Kitaem no kasanom nga impatarus ti "dagiti kariton" idia GEN 45:19.

napaaduda

"napaaduda" (UDB) wenno "nagun-odanda"

Intugotna

"Intugot ni Jacob"

dagiti anak a babbai dagiti annakna a lallaki

"dagiti appokona"

dagiti annakna a babbai

dagiti appokona a babbai"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:8

Dagitoy dagiti nagnagan

Dakdamaten daytoy dagiti nagnagan dagiti tattao a sumaruno.

annak ni Israel a dimteng idia Egipto

"dagiti kaputotan ni Israel a dimteng idia Egipto"

ni Hanoc kenni Pallu ken Hezron ken Carmi; dagiti annak a lallaki ni Simeon, ni Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar ken Saul nga anak ti maysa a Cananea, dagiti annakna a lallaki ni Levi Gerson, Cohat, ken ni Merari; Amin dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:12

Er, Onan, Selah,

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idia GEN 38:3-5.

Perez kenni Zera

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idia GEN 38:29-30.

Hezron...Hamul...Tola, Pua, Yob...Simron...Sered, Elon...Jaleel

Amin dagitoy ket nagnagan dagiti lallaki.

Dina

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idia GEN 30:21.

Dagiti annak lallaki ken dagiti annak a babbai ket agbilang iti tallo pulo

tallo** - Dakdamaten ti "dagiti annak a lallaki" ken "annak a babbai" ditoy kadagiti annakna a lallaki, annak a babbai, ken appoko. AT: Addaan isuna iti 33 nga annak a lallaki ken babbai."

Genesis 46:16

Zifion...Aggi, Suni...Ezbon, Eri,

Arodi...Arel...Jimma...Isva,

Isvi...Beriah...Heber...Malchiel

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy a nagnagan idia

Sera

Daytoy ket nagan ti babai.

Zilpa

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan idia GEN 29:24.

Daytoy ti inyanak ni Lea ken ni Jacob, sangapulo ket innem a tattao

Dakdamaten daytoy dagiti 16 nga annak, appoko, ken appoko iti tumeng a kabagian ni Zilpa.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:19

Asenat

Daytoy ket nagan ti babai.

ni Potifera a padi ti On

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia GEN 41:45.

Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros Muppin, Huppin kenni Ard

Dagitoy dagiti nagnagan dagiti lallaki.

Sangapulo ket uppat amin ti bilangda dagitoy
Maipapan daytoy kadagiti 14 nga annak a lallaki
ken appoko a kabagyan ni Raquel.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:23

Husim...Jazeel, Guni, Jeser...Shillem
Dagitoy dagiti nagnagan dagiti lallaki.

Bilha
Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
idiay GEN 29:29.

Pito amin ti bilang dagitoy a tattao
Maipapan daytoy kadagiti 7 nga annak ken appoko
a mainaig kenni Bilha.

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:26

innem a pulo ket innem
six** - "66"

malaksid
"saan a karaman" wenno "saan a naibilang"

balay ni Jacob
"pamilia ni Jacob" wenno "sangakabbalayan ni
Jacob"

Pito pulo
"70"

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:28

tapno isurona ti dalan kenkuana iti Gosen
"tapno ipakitana kadakuada ti dalan a mapan idiay
Gosen"

**inarakupna ti tengngedna, ket nagsangit iti tengngedna
iti nabayag**
"inarakupna ti amana, ken nagsangit iti nabayag"

palubosannak a matay, a sibibiag ka pay
"Nakasaganakon a matay." AT: "Naan-anay ti
biagkon."

agsipud ta nakitakon ti rupam, a sibibiag ka pay
Iyeb-ebkas ni Jacob ti ragsakna a nakakita kenni
Jose a saan laeng a ti rupa ni Jose. AT: "agsipud ta
nakita ka manen a sibibiag."

Insagana ni Jose ti karwahena ket simmang-at
Ditoy, ti "Jose" ket mangibagi kadagiti adipenna.
AT: "Insagana dagiti adipen ni Jose ti karwahena
ket napan isuna" (Kitaen: Metonymy)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Genesis 46:31

ti balay ni amana
"ti sangakabbalayan ni amana" wenno "ti pamilia ti
amana"

ket ibagak iti Faraon, a kunkunak
"ken ibagak Faraon"

Mapanak ket ibagak kenni Faraon
Gagangay nga aramaten ti ragup ti sao "sumang-at"
ti dakdakamatenna ket adda napan mangibaga nga
addaan iti nangatngato a turay. AT: "mapanko ibaga
iti Faraon"

**ibagak iti Faraon, a kunak, 'Dagiti kakabsatko...amin
nga adda kadakuada'**
Daytoy ket "quotation" nga adda uneg ti
"quotation". Mabalina nga isurat a kas "indirect
quotation." AT: "ibagak iti Faraon a dagiti
kakabsatko... amin nga adda kadakuada" (Kitaen:
Quotes within Quotes and Direct and Indirect
Quotations)

Genesis 46:33

Mapasamakto
Naaramat daytoy a ragup ti sasao a mangmarka iti
napateg a mapasamak iti istoria. No iti pagsasaoyo
ket adda wagas iti panangaramid iti daytoy,
mabalinyo nga aramaten ditoy.

Dagitoy adipenyo
Dagiti pamilia ni Jose ket dakdakamatenda dagiti
bagbagida a kas "dagitoy adipenyo" inton
makisasaoda iti Faraon. Nadayaw daytoy a wagas ti
panagsasao iti siasinoman nga addaan iti dakdakkal
a turay. AT: "Dakami, dagiti adipem."

tunggal pastor ket makarimon kadagiti Egipcio
"Ipagarup dagiti Egipcio a makarimon dagiti
agpaspastor"

ket damagenna, 'Ania ti trabahoyo?' ibaganyonto,
AT: "ket damagennakayo maipanggep no ania a kita
ti trabahoyo, ibagayo nga" (Kitaen: Quotes within
Quotes and Direct and Indirect Quotations)

**ibagayonto, 'Dagitoy adipenyo ... dakami amin, ken
dagiti kapuonanmi.'**
AT: "ibagayonto nga addaankayo ... dakayo ken
dagiti kapuonanyo." (Kitaen: Quotes within Quotes
and Direct and Indirect Quotations)

[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]
[[rc://ilo/bible/questions/comprehension/gen/46]]

Chapter 47

¹ Kalpasanna, napan ni Jose ket imbagana iti Faraon, "Simmangpet ti amak, ken dagiti kakabsatko, dagiti arbanda ken amin a kukuada manipud iti daga ti Canaan. Addada ita idia y daga ti Gosen." ² Insurotna ti lima kadagiti kakabsatna ket inyam-ammona ida iti Faraon. ³ Kinuna ti Faraon kadagiti kakabsatna, "Ania ti trabahoyo?" Kinunada iti Faraon, "Agpaspastor dagiti adipenmo, kas kadagiti kapuonanmi." ⁴ Ket kinunada iti Faraon, "Immaykami kas saan nga agpaut nga agnaed iti daga. Awan ti pagpastoran para kadagiti arban dagiti adipenmo, gapu ta nakaro unay ti panagbisin iti daga ti Canaan. Isu nga ita, pangaasim ta palubosam nga agnaed dagiti adipenmo iti daga ti Gosen." ⁵ Kalpasanna, nagsao ti Faraon kenni Jose, kunana, "Immay ti amam ken dagiti kakabsatmo kenka." ⁶ Adda iti sangoanam ti daga ti Egipto. Pagnaedem ti amam ken dagiti kakabsatmo a lallaki iti kasayaatan a rehion, ti daga ti Gosen. No adda ammom a siasinoman a lallaki nga addaan iti kabaellan kadakuada, isaadmo ida nga agaywan kadagiti dingwenko." ⁷ Kalpasanna, intugot ni Jose ni Jacob nga amana ket imparangna iti Faraon. Binendisionan ni Jacob ti Faraon. ⁸ Kinuna ti Faraon kenni Jacob, "Kasanon kaatiddug ti panagbiagmo?" ⁹ Kinuna ni Jacob iti Faraon, "130 dagiti tawen a panagdaldaliasatko. Bassit laeng ken nakasayaatan dagiti tawen ti panagbiagko. Saan nga atiddug a kas iti kaatiddug ti panagbiag dagiti kapuonak." ¹⁰ Kalpasanna, binendisionan ni Jacob ti Faraon ket pimmanaw iti sangoananna. ¹¹ Kalpasanna, inaywanan ni Jose ti amana ken dagiti kakabsatna. Inikkanna ida ti masakupan iti daga ti Egipto, ti kasasayaatan iti daga, iti daga ti Rameses, kas imbilin ti Faraon. ¹² Nangipaay ni Jose iti taraon a maipaay iti amana, kadagiti kakabsatna, ken amin a sangkabalayan ti amana, segun iti bilang dagiti bibiagenda. ¹³ Ita, awan taraon iti amin a daga; ta nakaro unay ti panagbisin. Nakakaasi ti daga ti Egipto ken ti daga ti Canaan gapu iti panagbisin. ¹⁴ Inurnong ni Jose ti amin a kuarta nga adda iti daga ti Egipto ken iti daga ti Canaan, babaen ti panaglalaklaka iti trigo kadagiti agnanaed. Ket impan ni Jose ti kuarta iti palasio ti Faraon. ¹⁵ Idi naibusen ti amin a kuarta dagiti daga ti Egipto ken Canaan, immay amin a taga-Egipto kenni Jose a kunkunada, "Ikkandakami iti taraon! Rumbeng kadi a mataykami lattan iti imatangmo gapu ta naibusen ti kuartami?" ¹⁶ Kinuna ni Jose, "No naibusen ti kuartayo, iyegyo dagiti tarakenyo ket ikkankayonto iti taraon a kas sukat dagiti tarakenyo." ¹⁷ Inyegda ngarud kenni Jose dagiti tarakenda. Inikkan ida ni Jose iti taraon a kas sukat dagiti kabalio, dagiti arban, ken dagiti asno. Pinakanna ida iti tinapay a kas sukat ti amin a tarakenda iti dayta a tawen. ¹⁸ Idi agleppasen dayta a tawen, napanda kenkuana iti sumaruno a tawen ket kinunada kenkuana, "Saanmi nga ilimed iti apomi a naibusen ti kuartami, ken kukuan ti apomi dagiti tarakenmi. Awanan a pulos ti nabati iti imatang ti apomi, malaksid kadagiti bagimi ken dagami." ¹⁹ Rumbeng kadi a mataykami lattan iti sangoanam, dakami ken ti dagami? Gatangendakami ken ti dagami a kas kasukat iti taraon, ket agbalinkaminto nga adipen ti Faraon, dakami ken ti dagami. Ikkandakami iti bukel tapno agbiagkami a saan ket a matay, ken tapno saan koma nga agbalin a langalang ti daga." ²⁰ Ginatang ngarud amin ni Jose ti amin a daga iti Egipto para iti Faraon. Ta inlako ti tunggal Egipcio ti talonna, gapu ta nakaro unay ti panagbisin. Iti kastoy a wagas, nagbalin a kukua ti Faraon ti daga. ²¹ No maipanggep met kadagiti tattao, pinagbalinna ida a tagabu manipud iti pagpatinggaan ti beddeng ti Egipto agingga iti kasumbangir a pagpatinggaan. ²² Ti laeng daga dagiti papadi ti saan a ginatang ni Jose, gapu ta naikkan dagiti papadi iti abasto. Nanganda manipud iti bingay nga it-ited ti Faraon kadakuada. Isu a saanda nga inlako ti dagada. ²³ Kalpasanna, kinuna ni Jose kadagiti tattao, "Kitaenyo, ginatangkayo ken ti dagayo ita para iti Faraon. Ita, adtoy ti bukel para kadakayo, ket mulaanyonto ti daga." ²⁴ Iti panagaapit, masapul nga itedyo ti apagkalima iti Faraon ket kukuayonto ti uppat a paset, mausar daytoy kas bin-i para iti talon ken taraon dagiti sangkabalayanyo ken dagiti annakyo." ²⁵ Kinunada, "Inispalmo dagiti biagmi. Makasarakkami koma iti pabor kadagiti matam. Agbalinkami nga ad-adipen ti Faraon." ²⁶ Inaramid ngarud daytoy ni Jose a linteg a maipatpatungpal iti daga ti Egipto agingga kadagitoy nga aldaw, a kukua ti Faraon ti apagkalima. Ti laeng daga dagiti papadi ti saan a nagbalin a kukua ti Faraon. ²⁷ Nagnaed ngarud ni Israel iti daga ti Egipto, iti daga ti Gosen. Nakagun-od dagiti tattaona kadagiti sanikua sadiay. Nagbunga ken immaduda iti kasta unay. ²⁸ Nagnaed ni Jacob iti daga ti Egipto iti sangapulo ket pito a tawen, isu a sangagasut uppat a pulo ket pito ti tawen ti panagbiag ni Jacob. ²⁹ Idi umadanin ti tiempo nga ipapatay ni Israel, inayabanna ni Jose nga anakna ket kinunana kenkuana, "No nakasarakak ita ti pabor iti imatangmo, ikabilmo ta imam iti sirok ti luppok, ket ipakitam kaniak iti kinapudno ken kinamapagtalkan. Pangaasim ta saannak nga itabon ditoy Egipto." ³⁰ Inton pumusayak, ipanawnakto iti Egipto ket itabonnak iti disso a nakaitaneman dagiti ammak." Kinuna ni Jose, "Aramidekto ti kas iti imbagam." ³¹ Kinuna ni Israel, "Agsapataka kaniak," ket nagsapata ni Jose kenkuana. Kalpasanna, nagdumog ni Israel iti ulonan ti pagiddaanna.

Genesis 47:1**Innalana ti lima kadagiti kakabsatna**

Binaliwan nga inurnos ti UDB ti pasamak ti Faraon, ngem insurat ti ULB dagiti pasamak a kas iti insurat ti mannurat. (Kitaen [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_events]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:3**dagiti adipenmo**

Dakdakamaten dagiti kakabsat ni Jose kadagiti bagbagida a kas "dagiti adipenmo." Pormal a wagas daytoy a pannakisasao a naturturay. AT: "dakami, dagiti tagabum."

Agpaspastor dagiti adipenmo
"agpaspastor dagiti tagabum kadagiti arban"

kas kadagiti kapuonanmi
"dakami, ken dagiti kapuonanmi" wenno "dakami ken dagiti kapuonanmi"

Immaykami kas saan nga agpaut nga agnaed iti daga
"immaykami nga agnaed iti apagbiit iti Egipto"

Awan ti pagpastoran
"awan ti ruot a kanen"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:5

Adda iti sangoanam ti daga iti Egipto
"silulukat ti daga iti Egipto kadakayo"

Pagnaedem ti amam ken dagiti kakabsatmo a lallaki iti kasayaatan a rehion, ti daga ti Gosen
"pagnaedem ti amam ken dagiti kakabsatmo iti kasasayaatan a paset ti daga, nga isu ti daga iti Gosen"

No ammom nga adda ti siasinoman a lallaki a makabael
"no ammom iti aniaman a lallaki kadakuada nga addaan ti kinalaing iti panangay-aywan kadagiti ayup" (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:7

Kasanon kaatiddug ti panagbiagmo?
"Manu ti tawenmo?"

130 dagiti tawen a panagdaldaliasatko
Dakdakamaten ti ragup ti sasao "dagiti tawen ti panagdaldaliasatko" ti kaatiddug ti panagbiagna iti daga. AT: "Nagdaliasatak iti rabaw ti daga iti 130 a

tawen" wenno "130 ti tawenkon." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

Bassiten ken nasakit

Dakdakamaten ni Pablo iti panagbiag ti pamilia ti amana uray no at-atiddug ngem kenkuana. Ipakpakita pay ni Jacob ti biagna a napnoan ti kasta unay a rigat.

binendisionan

Ti kayat a sawen ti "bendision" ditoy ket mangiyebkas iti nasayaat a tarigagay ken makatulong a banbanag a mapasamak iti dayta a tao.

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:11**Kalpasanna, pinagyan ni Jose ti amana ken dagiti kakabsatna**

"Kalpasanna, inaywanan ni Jose ti amana ken dagiti kakabsatna"

ti daga ti Rameses

Daytoy ti maysa pay a nagan para ti daga iti Gosen. (Kitaen: [[:ilo:ta:vol1:translate:translate_names]])

segun ti bilang dagiti bibiagenda

"segun iti kaadu dagiti tattao nga adda kadagiti familiada"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:13**Ita**

Nausar daytoy a sao ditoy tapno markaanna ti panagbaliw iti istoria kadagiti napasamak iti napalabas maipanggep iti panagbisin iti Canaan ken Egipto.

Ti daga ti Egipto ken iti daga ti Canaan

Dakdakamatenna daytoy dagiti tattao nga agbiag kadagitoy a daga. AT: "dagiti tattao iti Egipto ken dagiti tattao iti Canaan." (Kitaen: [[:ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

nadadael

"kimmutong ken kimmepsot"

iti palasio ti Faraon
"iti balay ti Faraon"

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]
[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:15

Idi naibusen ti amin a kuarta dagiti daga ti Egipto ken Canaan

AT: "idi awanen ti kuarta dagiti tattao iti Egipto ken Canaan" (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

dagiti daga ti Egipto ken Canaan

"manipud iti daga ti Egipto ken manipud iti daga ti Canaan"

Apay a rumbeng a mataykami iti imatangmo gapu ta naibusen ti kuartami?

Nangusar dagiti tattao iti saludsod tapno iyunay-unay ti reggetda a gumatang iti taraon. AT: "Pangaasim, saanmo nga ipalubos a mataykami gapu ta awanen ti kuartami!" (Kitaen: [[ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

pinakanna ida ti

"impaayan ida iti" wenno "ikkan ida" (UDB)

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:18

napanda kenkuana

"immay dagiti tattao kenni Jose"

Saanmi nga ilimed iti amomi

Dakdakamaten dagiti tattao ni Jose kas "amok." Pormal a wagas daytoy iti pannakisasao iti maysa a tao a naturturay. AT: "Saankami nga aglemmeng kenka, amomi."

Awanen ti nabati a pulos

"Awanen ti nabati kadakami a maited kenka, amomi"

Apay a rumbeng a mataykami iti sangoanan dagiti matam, dakami ken ti dagami?

Dakdakamaten ti sao a "dagiti mata" ti imatang ni Jose. Agusar dagiti tattao iti saludsod tapno iyunay-unay iti reggetda a gumatang ti taraon. AT: "Pangaaasim ta saanmo laeng a buyaen kas mataykami ken nadadael ti dagami!" (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]]) ken [[ilo:ta:vol1:translate:figs_rquestion]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:20

Iti daytoy a wagas, nagbalin a kukua ti Faraon ti daga

"Isu a nagbalin a kukua ti Faraon ti daga"

Ti laeng daga dagiti papadi ti saan a ginatang ni Jose

"Ngem saanna a ginatang ti daga dagiti papadi"

naikkan dagiti papadi iti abasto

Ti "abasto" ket dagup iti kuarta wenno taraon a kanayon nga ited ti siasinoman iti sabali a tao. AT: "Ikkan ti Faraon dagiti papadi iti dagup iti taraon iti inaldaw." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_activepassive]])

Nanganda manipud iti bingay nga it-ited ti Faraon kadakuada

"manganda manipud iti inted ti Faraon kadakuada"

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:23

ket mulaanyonto

"tapno nasken nga agmulakayo"

Iti panagapit, masapul nga itedyo ti apagkalima iti Faraon ken kukuayonto dagiti apagkapat a paset

"Bingayenyunto kadagiti apagkalima a paset dagiti mula no umay ti panagapit. Maited ti maysa a paset iti Faraon a maipaay a bayad ken kukuayo dagiti apagkapat a paset" (Kitaen: [[ilo:ta:vol1:translate:figs_explicit]])

maipaay iti taraon dagiti sangkabalayanyo ken dagiti annakyo

"maipaay ti taraon para kadagiti bumalayyo ken maipaay kadagiti annakyo" (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_ellipsis]])

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:25

Makasarakkami koma iti pabor kadagiti matam.

Agbalinkaminto a dagiti adipen ti Faraon

AT: "Makasarakkami koma iti pabor iti sangoanam ken agbalin a dagiti adipen ti Faraon." (Kitaen: [[ilo:ta:vol2:translate:figs_metonymy]])

Makasarak ti pabor

Kayatna a sawen a maysa a tao ti immanamong babaen iti sabali a tao.

iti daga ti Egipto

"ti daga iti Egipto" wenno "iti entero a daga iti Egipto"

apagkalima

Ipatarus daytoy iti isu met laeng a wagas a kas inaramidmo idia "apagkalima" [[ilo:bible:notes:gen:47:23|47:24]].

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:27**Nagbunga ken immaduda unay**

Ti sao nga "immaduda" ipalpalawagna iti "kinaadu ti bungada." AT: "Addaanda iti adu unay nga annak." (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol2:translate:figs_doublet]])

17 a tawen

"17 a tawen" (Kitaen:

[[:ilo:ta:vol2:translate:translate_numbers]])

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Genesis 47:29**No makasarakak ita ti pabor iti imatangmo**

"No makasarakak iti pabor kenka" wenno "No naay-ayoka" (UDB)

ikabilmo ta imam iti sirok ti luppok

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia

[[:ilo:bible:notes:gen:24:01|24:2]].

iparangannak iti kinapudno ken kinamapagtalkan

"tratoennak iti napudno ken mapagtalkan a wagas"

Pangaasim ta saannak nga itabon idia Egipto

Ti sao a "pangaasim" nayonna ti panangyunay-unay iti daytoy a kiddaw.

Inton maturogak a kaduak dagiti ammak

"inton matayak ken maitipon kadagiti kamkameng ti pamiliak nga immuna a natay kaniak"

Agsapataka kaniak

"agkarika kaniak" wenno "agsapata kaniak"

agsapataka kenkuana

"agkarika kenkuana" wenno "agsapata kenkuana"

nagdumog ni Israel iti ulanan ti pagiddaanna

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) "Indumog ni Jacob ti ulona iti pagiddaanna" (ULB) wenno 2) Nagpusipos ni Jacob iti katrena ken kimmappot ti bagina iti pagiddaanna (UDB) wenno 3) "Nagdumog ni Jacob bayat a nakasanggir iti saklayna" (Septuagint).

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

[[:ilo:bible:questions:comprehension:gen:47]]

Chapter 48

¹ Ket napasamak a kalpasan dagitoy a banbanag, nga adda maysa a nangibaga kenni Jose, "Kitaem, masakit ti amam." Isu nga intugotna dagiti dua nga annakna, a da Manases ken Efraim. ² Idi nabagaan ni Jacob, "Kitaem, simmangpet ni Jose a putotmo a mangsarungkar kenka," Pimmigsa ni Israel ket nagtugaw iti pagiddaan. ³ Kinuna ni Jacob kenni Jose, "Nagparang kaniak ti Dios a Mannakabalin-amin idia Luz iti daga ti Canaan. Binendisionannak ⁴ a kinunana kaniak, 'Kitaem, pagbalinenkanto a nabunga, ken paaduenkanto. Pagbalinenkanto a pagtaudan dagiti nasnasion. Itedkonto daytoy a daga kadagiti kaputotam kas agnanayon a sanikuada.' ⁵ Ket ita, dagiti dua a putotmo, a naiyanak kenka iti daga ti Egipto sakbay nga immayak kenka iti Egipto, ket kukuak. Kukuakto da Efraim ken Manases, a kas kada Ruben ken Simeon a kukuak metlaeng. ⁶ Kukuamto dagiti annak a maadda kenka kalpasanda; mailistadanto kadagiti nagan dagiti kakabsatda iti tawidda. ⁷ Ngem no maipapan kaniak, bayat nga agdaldaliasatak manipud idia Padan, nagladingitak gapu iti pannakatay ni Raquel iti dalan iti daga ti Canaan, kabayatan nga adayokami pay laeng iti Efrata. Intabonko isuna sadiay iti dalan a mapan ti Efrata (dayta ket Betlehem)." ⁸ Idi nakita ni Israel dagiti annak ni Jose, kinunana, "Siasino dagitoy?" ⁹ Kinuna ni Jose iti amana, "Putotko ida, inted ida ti Dios kaniak ditoy." Kinuna ni Israel, "Iyegmo ida kaniak, tapno mabendisionak ida." ¹⁰ Ita, kumapuyen dagiti mata ni Israel gapu iti kinalakayna, isu a saanen a makakita. Isu nga inyasideg ida ni Jose kenkuana, ket inagkan ken inarakupna ida. ¹¹ Kinuna ni Israel kenni Jose, "Saanko a pulos a ninamnama a makitak manen ti rupam, ngem impalubos pay kaniak ti Dios a makitak dagiti annakmo." ¹² Impan ida ni Jose iti nagbaetan dagiti tumeng ni Israel, ket kalpasanna nagparintumeng nga indumogna ti rupana iti daga. ¹³ Innala ni Jose dagiti dua, ni Efraim iti makannawanna a makannigid ni Israel, ken ni Manases iti makannigidna a makannawan ni Israel, ket inyasidegna ida kenkuana. ¹⁴ Inggaw-at ni Israel ti kannawan nga imana ken impatayna iti ulo ni Efraim, nga inaudi, ken ti kannigid nga imana iti ulo ni Manases. Pinagkurosna dagiti imana, ta ni Manases ti inauna. ¹⁵ Binendisionan ni Israel ni Jose, a kunana, "Ti Dios a nagtultulnogan dagiti ammak a ni Abraham ken ni Isaac, ti Dios a nangay-aywan kaniak inggana ita nga aldaw, ¹⁶ ti anghel a nangsalsalaknib kaniak manipud iti amin a peggad, bendisionanna koma dagitoy nga ubbing. Maipanagan koma ti naganko kadakuada, ken ti nagan dagiti ammak a da Abraham ken Isaac. Umaduda koma iti rabaw ti daga." ¹⁷ Idi nakita ni Jose nga impatay ti amana ti kannawan nga imana iti ulo ni Efraim, saanna a nagustuan daytoy. Innalana ti ima ti amana tapno iyakarna manipud iti ulo ni Efraim ket inturongna iti ulo ni Manases. ¹⁸ Kinuna ni Jose iti amana, "Saana a kasta, amak; ta daytoy ti inauna. Ipataymo ti kannawan nga imam iti ulona." ¹⁹ Nagkedked ti amana a kinunana, "Ammok, anakko, ammok. Agbalinto met isuna nga adu a tattao, ken agbalinto met a natan-ok. Ngem natantan-okto ti inaudi a kabsatna ngem isuna, ken agbalinto nga adu a nasion dagiti kaputotanna." ²⁰ Binendisionan ida ni Israel iti dayta nga aldaw babaen kadagitoy a sasao, "Iwaragawagto dagiti tattao ti Israel dagiti bendision babaen kadagiti naganyo a kunada, "Pagbalinennakayo koma ti Dios a kas kenni Efraim, ken kas kenni Manases'." Iti kastoy a wagas, pinagbalin ni Israel nga imun-una ni Efraim ngem ni Manases. ²¹ Kinuna ni Israel kenni Jose, "Kitaem, dandaniakon matay, ngem addanto ti Dios kenka, ket isublinakanto iti daga dagiti amam. ²² Kenka, kas nangatngato ngem kadagiti kakabsatmo, itedko ti naanduyas a bantay nga innalak manipud kadagiti Amorreo babaen iti kampilan ken pana."

Genesis 48:1

Ket dimteng

Nausar daytoy a ragup ti sasao ditoy tapno markaanna ti pangrugian ti baro a paset iti istoria. (Kitaen: Introduction of a New Event)

maysa ti nangibaga kenni Jose

"maysa a tao iti nagibaga kenni Jose"

Kitaem, ti amam

"Dumngegka, ti amam." Nausar ti sao a "kitaem" ditoy tapno maala iti atensyon ni Jose.

Isu nga intugotna

"Isu nga intugot ni Jose"

Idi nabagaan ni Jacob

Mabalin a mailanad daytoy iti "active form." AT: "Idi adda maysa a tao a nangibaga kenni Jacob" (UDB) (Kitaen: Active or Passive)

simmangpet ni Jose nga anakmo a mangkita kenka

"immay kenka ti anakmo a ni Jose"

Pummigsa ni Israel ket nagtugaw iti pagiddaan

Agsasao ti nangisurat ditoy iti rigat ni Israel nga agtugaw iti pagiddaan kasla agur-urnong isuna iti "pigs" kas iti maysa a tao nga agur-urnong iti

makita. AT: “Inkarigatan ni Israel iti agtugaw iti pagiddaan” wenna “Narigatan ni Israel kas nagtugaw isuna iti pagiddaan” (Kitaen: Metaphor)

Genesis 48:3

Luz

Kitaem no kasanom nga impatarus ti nagan daytoy a ciudad idia 28:19.

iti daga ti Canaan. Binendissionannak ken kinunana kaniak

Mabalin a maipatarus daytoy iti baro a sasao nga agrugrugi iti agduma a disso. AT: “iti daga ti Canaan, ken binendissionannak. Ken imbagana kaniak”

Binendissionan

Dakdakamatenna daytoy iti panangiaragawag iti Dios iti pormal a bendision iti maysa a tao.

ken kinunana kaniak, ‘Adtoy, aramidenkanto a nabunga, ken paaduenkanto. Aramidenkanto a pagtitiponan dagiti nasion. Itedkonto daytoy a daga kadagiti kaputotan kas agnanayon a sanikua.

Daytoy ket “quotation” iti uneg ti “quotation.” Mabalin a mailanad daytoy kas “indirect quotation.” AT: “ken imbagana kaniak nga aramidennak a nabunga ken paaduennak. Ken, imbagana kaniak nga aramidennak a pagtitiponan dagiti nasion ken itedna daytoy a daga kadagiti kaputotan kas agnanayon a sanikua.”

Adtoy

Inusar ti Dios ti sao nga “adtoy” ditoy tapno paalibtakenna ni Jacob a dumngeg iti ibagana kenkuana.

aramidengkanto a nabunga, ken paaduenkanto

Ti ragup ti sasao “paaduenka” ilawlawagna no kasano nga inaramid iti Dios ni Jacob a “nabunga.” AT: Ikkankanto iti adu unay a kaputotan” (Kitaen: Doublet and Idiom)

Aramidenkanto a pagtitiponan dagiti nasion.

Dakdakamatenna ti “ka...” ditoy ni Jacob, ngem itaktakderna kadagiti kaputotan ni Jacob. AT: “Aramidekto dagiti kaputotan nga adu a nasion” (Kitaen: Metonymy)

agnanayon a sanikua

“ti agnanayon a sanikua”

Genesis 48:5

ita

Saanna a kayat a sawen daytoy nga “iti daytoy a kanito,” ngem nausar daytoy tapno mangiyasiddeg iti atensyon iti napateg a puntos a sumaruno.

mailistadanto kadagiti nagan dagiti kakabsatda iti tawidda

Kayatna a sawen daytoy a tawiden dagiti nabati nga annak ni Jose ti daga kas paset dagiti tribu ni

Efraim ken Manases. AT: “kas para iti tawidda, ilistam ida iti baba dagiti nagan dagiti kakabsatda”

Efrata

Kitaem no kasanom nga impatarus ti nagan daytoy a ciudad idia 35:16.

Genesis 48:8

Siasino dagitoy?

“Siasino ti akin annak dagitoy?”

bendision

Masansan a mangiwaragawag iti ama iti pormal a pamendision kadagiti annakna wenna appona.

Inagkanna ida

“Inagkan ida ni Israel”

Ita dagiti mata ni Israel ...saanen a makakitan

Nausar ti sao nga “Ita” ditoy tapno markaanna iti panagbaliw ti napasamak iti napalabas maipanggep kenni Israel. (Kitaen: Background Information)

Genesis 48:11

Nagbaetan dagiti tumeng ni Israel

Idi ingkabil ni Jose dagiti annakna iti luppo wenna kadagiti tumeng ni Israel, pagilasinan daytoy nga al-alikakaen ida ni Israel. Nangited daytoy iti naisangsangayan a kalintegang nga agtaud nga aggapu kenni Jacob. (Kitaen: Symbolic Action)

Kalpasanna inrukobna ti rupana iti daga

Nagrukob ni Jose tapno mangipakita iti pamadayaw iti amana. (Kitaen: Symbolic Action)

Manases iti kannigid nga imana nga inturong iti kannawan nga ima ni Israel

Inkabil ni Jose dagiti dua a lallaki tapno iti kasta ipatay ni Israel iti kannawan nga imana kenni Manases. Inauna a kabsat ni Manases ken pagilasinan ti kannawan nga ima a maawatna iti dakdakkal a bendision. (Kitaen: Symbolic Action)

kannawan nga imana ken imapatayna iti ulo ni Efraim

Pagilasinan iti panangipatay iti kannawan nga ima iti ulo ni Efraim a maawatna ti dakdakkal a bendision. (Kitaen: Symbolic Action)

Binendissionan ni Israel ni Jose

Ditoy itaktakder met ni “Jose” ni Efraim ken ni Manases. Agsipud ta ni Jose ti ama, isuna laeng iti nadakamat ditoy. (Kitaen: Synecdoche)

Genesis 48:14

Ti Dios a nagaan dagiti ammak a ni Abraham kenni Isaac

Naisao iti panagserserbi iti Dios a kasla magmagna iti sangoanan iti Dios. AT: “Ti Dios a pinagserbian ti apongko a ni Abraham ken ti amak a ni Isaac” (Kitaen: Metaphor)

a nangaywan kaniak

Inaywanan ti Dios ni Israel kas panangaywan iti agpaspastor kadagiti karnerona. AT: “a nangaywan kaniak kas panangaywan ti agpaspastor kadagiti ayupna” (Kitaen Assumed Knowledge and Implicit Information)

Ti anghel

Dagiti mabalin a kaipapananna ket 1) dakdakamatenna daytoy iti anghel nga imbaon ti Dios a mangsalaknib kenni Jacob wenno 2) dakdakamatenna daytoy ti Dios a nagparang iti langa ti anghel tapno mangsalaknib kenni Jacob.

Nangsalaknib kaniak

“nangispal kaniak”

Mainagan koma ti naganko kadakuada, ken ti nagan dagiti ammak a ni Abraham ken Isaac

Ditoy ti “nagan” mangitakder ti tao. Ti ragup ti sasao a “mainagan ti naganko kadakuada” ket maysa nga “idiom” a kayatna a sawen a nalagip iti maysa a tao gapu iti sabali a tao. Mabalin a mailanad daytoy iti “active form”. AT: “Malagip koma dagiti tattao ni Abraham, ni Isaac ken siak gapu ken ni Efraim ken ni Manases” (Kitaen: Metonymy and Idiom and Active or Passive)

Umaduda koma iti rabaw ti daga

Dakdakamatenna ti “da...” ditoy ni Efraim ken ni Manases, ngem ibagbagina daytoy kadagiti kaputotanda. AT: “Maaddaanda koma kadagiti adu a kaputotan nga agbiagto iti entero a daga” (Kitaen: Metonymy)

Genesis 48:17**Ipataymo ti kannawan nga imam iti ulona**

Pagilasinan ti kannawan nga ima ti dakdakkal a bendision nga awaten koma iti inauna nga anak. (Kitaen: Symbolic Action)

Agbalinto met isuna nga adu a tattao, ken agbalinto met a natan-ok

Dakdakamatenna ti “isuna” ditoy ni Manases, ngem mangibagi kadagiti kaputotanna. AT: “Maaddaanto ti inauna nga anakmo kadagiti adu a kaputotan, ken agbalindanto a natan-ok a tattao” (Kitaen: Metonymy)

dayta nga aldaw babaen kadagitoy a sasao

Itaktakder ti “sasao” ditoy no ania ti naiabaga. AT: “iti dayta nga aldaw, kunkunana” (Kitaen: Metonymy)

Iwaragawagto dagiti tattao iti Israel dagiti bendision babaen kadagiti naganyo a kunkunada

“Ibalikasto dagiti tattao iti Israel dagiti naganyo no mamendisionda kadagiti sabali”

Genesis 48:19**babaen kadagiti naganyo a kunkunada, “Pagbalinennakayo koma iti Dios a kasla kenni Efraim, ken kasla kenni Manases”**

Daytoy ket “quotation” iti uneg iti “quotation”. Mabalin a mailanad daytoy kas “indirect quotation.” AT: “babaen kadagiti naganyo.” Dawatendanto iti Dios a pagbalinen dagiti sabali a kasla kenni Efraim ken kasla kenni Manases.” (Kitaen: Quotes within Quotes and Direct and Indirect Quotations)

kasla kenni Efraim, ken kasla kenni Manases

Ibagbaga ni Israel nga umuna ti nagan ni Efraim ket sabali a wagas a mangipakpakita a natantan-okto ni Efraim ngem ni Manases.

Genesis 48:21**insaad ni Israel ni Efraim iti sangoanan ni Manases**

Ti panangited kenni Efraim iti dakdakkal a bendision ken panangaramid kenkuana a napatpateg ngem ni Manases ket naisao a kasla inkabil ni Israel a sibabagi ni Efraim iti sangoanan ni Manases. (Kitaen: Metaphor)

addanto kenka ... isublinakanto ... dagiti ammam

Ditoy ti “kenka” ken “ka...” ket pangkaadduan ken dakamatenna amin a tattao iti Israel. (Kitaen: Forms of You)

Addanto kenka

Daytoy ket maysa nga “idiom” a kayatna a sawen a tulonganto ti Dios ken bendisionanna dagiti tattao iti Israel. AT: “Tulongannakanto iti Dios” wenno “Bendisionannakanto iti Dios” (Kitaen: Idiom)

isublinakanto

Ditoy ti “isubli” ket mabalin a maipatarus a kas “alaen.” (Kitaen: Go and Come)

daga dagiti ammam

“daga dagiti kapuonam”

Kenka, kas maysa a nangatngato kadagiti kakabsatmo, itedko

Gapu ta natantan-okka ngem kadagiti kakabsatmo, itedko kenka.”

Kenka

Ditoy ti “kenka” ket pangmaymaysa ken dakamatenna ni Jose. (Kitaen: Forms of You)

iti naanduyas a bantay nga innalak manipud kadagiti Amorreo babaen iti kampilan ken pana

Itaktakder ti “kampilan” ken “pana” ditoy ti pannakigubat. AT: “ti paset iti daga nga inabakko ken innalak manipud kadagiti Amorreo” (Kitaen: Metonymy)

Chapter 49

¹ Ket inayaban ni Jacob dagiti putotna a lallaki ket kinunana, "Aguummongkayo, tapno maibagak kadakayo ti mapasamakto kadakayo iti masakbayan. ² Aguummong ken dumngegkayo, dakayo nga annak a lallaki ni Jacob. Denggenyo ni Israel nga amayo. ³ Ruben, sika ti inauna a putotko, ti pigsak ken ti nangrugian ti kinapigsak, naisangsangayan iti kinatan-ok ken naisangsangayan iti kinabileg. ⁴ Saan a matengngel a kas iti napigsa ti ayusna a danum, saanto a sika ti kangrunaan, gapu ta simmagpatka iti pagiddaan ti amam. Ket rinugitam daytoy; simmagpatka iti pagtugawak. ⁵ Agkabsat da Simeon ken Levi. Armas ti kinaranggas dagiti kampilanda. ⁶ O kararuak, saanka a mapan iti taripnongda; saanka a makiraman kadagiti saritaanda, gapu ta saan a maiparbeng ti kasta iti pusok. Ta gapu iti pungtotda ket nakapatayda kadagiti lallaki. Para iti pakaragsakanda ti panangpilya kadagiti bulog a baka. ⁷ Mailunod koma ti pungtotda, ta nakaro unay-- ken ti nalaus a pungtotda, ta nulpit daytoy. Bingayekto ida iti Jacob ken iwaraskonto ida iti Israel. ⁸ Juda, dayawendakanto dagiti kakabsatmo. Ti imam ket addanto iti tengnged dagiti kabusormo. Agrukobto iti sangoanam dagiti putot ti amam. ⁹ Maiyarig ni Juda iti anak ti leon. Anakko, nagsublika manipud kadagiti tinukmaam. Nagrukob isuna, nagkukot a kasla leon, a kasla babai a leon. Adda kadi makaitured a mangriing kenkuana? ¹⁰ Saanto a maisina ti setro manipud kenni Juda, wenno ti sarukod ti mangiturturay manipud iti nagbaetan dagiti sakana, agingga nga umay ti Silo. Agtunogto dagiti nasion kenkuana. ¹¹ Inggallutna ti urbon a kabalyona iti lanut ti ubas, ken ti urbon nga asnona iti napintas a lanut ti ubas, linabaanna dagiti kawesna iti arak, ken ti pagan-anayna iti dara dagiti ubas. ¹² Lumabbaganto dagiti matana a kas iti arak, ken dagiti ngipenna a kas kapuraw ti gatas. ¹³ Agnaedto ni Zabulon iti igid ti baybay. Pagsangladanto isuna dagiti barko, ken dumanonto iti Sidon ti keteganna. ¹⁴ Ni Issacar ket maysa a napigsa nga asno, agid-idda iti baet ti pagapunan dagiti karnero. ¹⁵ Makitana ti nasayaat a lugar a paginanaan ken ti nadam-eg a daga. Irukobna ti abagana iti dadagsen ken agbalin nga adipen iti trabaho. ¹⁶ Ukomento ni Dan dagiti tattaona a kas maysa kadagiti tribu ti Israel. ¹⁷ Maiyarigto ni Dan iti uleg nga adda iti igid ti dalan, maysa a nagita nga uleg iti pagnaan a mangkagat kadagiti mukod ti kabalio, a pakaigapuan iti pannakatnag ti nakasakay iti daytoy. ¹⁸ Ur-urayek ti panangisalakalanmo, Yahweh. ¹⁹ Ni Gad--darupento isuna dagiti mangraraot, ngem darupennanto ida kadagiti mukodda. ²⁰ Nabaknangto iti taraon ni Aser, ket mangipaayto isuna kadagiti taraon a maipaay iti ari. ²¹ Ugsa a siwawaya iti kaiyarigan ni Neftali; maaddaanto isuna kadagiti napipintas nga annak. ²² Nabunga a sanga iti kaiyarigan ni Jose, nabunga a sanga nga asideg iti ubbog, a kimmalay-at iti pader dagiti sangana. ²³ Darupento isuna dagiti pumapana ket panaendanto ken riribukenda isuna. ²⁴ Ngem agtalinaedto a nalagda ti bai ti panana ken nabilegto dagiti imana gapu kadagiti ima ti Mannakabalin a Dios ni Jacob, gapu iti nagan ti Agpaspastor, ti Bato ti Israel. ²⁵ Gapu iti Dios ti Amam, a tumulongto kenka, ken gapu iti Mannakabalin a Dios, a mangbendisionto kenka kadagiti bendision iti tangatang, kadagiti bendision ti danum nga aggapu iti uneg ti daga, kadagiti bendision dagiti barukong ken aanakan. ²⁶ Dagiti bendision ti amam ket dakdakkello ngem dagiti nagkakauna a banbantay wenno kadagiti makaay-ayo a banbanag kadagiti agnanayon a turturod. Addanto dagitoy iti ulo ni Jose, dagiti bendision a mangkorona iti ulo ti nagbalin a prinsipe a nangidaulo kadagiti kakabsatna a lallaki. ²⁷ Ni Benjamin ket maysa a mabisin a lobo. Iti agsapa, alun-onenna ti natiliwna, ken iti rabii, bingayenna ti nasamsamda." ²⁸ Dagitoy dagiti sangapulo ket dua a tribu ti Israel. Kastoy ti imbaga ti amada kadakuada idi binendisionanna ida. Binendisionanna ti tunggal maysa iti maitutop a bendision. ²⁹ Kalpasanna, binilinna ida a kinunana kadakuada, "Dandanin ti ipupusayko. Itabondak iti nakaitaneman dagiti kapuonak iti rukib nga adda idia talon ni Efron a Heteo, ³⁰ iti rukib nga adda iti talon idia Macpela, nga asideg iti Mamre iti daga ti Canaan, ti talon a ginatang ni Abraham a mausar a pagitaneman manipud kenni Efron a Heteo. ³¹ Intabonda sadiay ni Abraham ken ni Sara nga asawana; intabonda sadiay ni Isaac ken ni Rebeca nga asawana; ken intabonko sadiay ni Lea. ³² Ti talon ken ti rukib nga adda idia ket nagatang manipud kadagiti tattao a Heteo. ³³ Idi nalpasen ni Jacob dagitoy a bilbilinna kadagiti putotna a lallaki, inyunatna dagiti sakana iti pagiddaan ket inyangesna ti maudi nga angesna, ket pimmusayen.

Genesis 49:1

unay. Sabali a pakaitarusanna: "Umaykayo ket dumngeg a siaannad iti amayo."

Aguummongkayo ken dumngeg, dakayo nga annak a lallaki ni Jacob. Denggenyo ni Israel, nga amayo.
Ibaga daytoy a dua a ragup ti sasao nga adda kaipapananna iti agpada a banag tapno maiyunay-

Genesis 49:3**ti nangrugian ti kinapigsak**

Idaton dagiti nagannak a Hebreo dagiti umuna nga anakda iti Dios. Dagiti sasao a "rugrugi" ken "umuna a bunga" a ti kayatna a sawen a kukua ti Dios ni Ruben iti naisangsangayan a wagas. Sabali a pakaitarusanna: "ti umuna a bunga iti kinataok."

kadayawan ken kabibilegan

"umun-unaka iti kinadayaw ken kinabileg."

Saan a matengngel a kas iti napardas nga ayus iti danum

Iyarig ni Jacob ni Ruben iti naapres a danum tapno maiyunay-unay a saanna a matengngel ti pungtotna ket saan a makatalna.

awanankanto iti kinatakneng

"saanka a makauna manipud kadagiti kakabsatmo a lallaki"

gapu ta simmagpatka iti pagiddaan iti amam. Ket rinugitam daytoy; simmagpatka iti pagtugawak.

Maipapan daytoy idi nakikaidda ni Ruben ken ni Bilha idia [GEN 35:22]

Genesis 49:5**Armas ti kinaranggas dagiti kampilanda**

"usarenda dagiti kampilanda a mangpasakit ken mangpapatay kadagiti tattao"

O kararuak....pusok

Us-usaren ni Jacob ti sasao a "kararuak" ken "puso" tapno dakamatenna ti bagina ken ibagbagana a dagiti dadduma a tattao--ket uray met iti Dios--raemenna unay isuna ta saanna a kayat iti makiraman kadagidiay nga agpangpanggep nga agaramid iti kinadakes.

saanka nga mapan iti taripnongda; saanka a makiraman kadagiti saritaanda

Agpada iti kayat a sawen dagitoy dua a ragup ti sasao. Pinagtipon ida ni Jacob tapno maiyunay-unay a saana a kayat iti makiraman iti dakes a panggepda. Sabali a pakaitarusanna: "Sigurado a saanak nga makiraman kadakuada nga agpanggep iti aniaman."

pilayen dagiti toro a baka

Idildilig ni Jacob dagiti lallaki iti Sekem kadagiti baka. Iyunay-unayna daytoy ti kinapigsa dagiti lallaki ket pinapatay da Simeon ken Levi dagiti lallaki a kasla ayup laeng. Sabali a pakaitarusanna: "nginurungorda dagiti lallaki a kasla iti panangngurungorda ti baka."

Genesis 49:7**Mailunod koma ti pungtotda**

Iti padto, saritaen a kanayon ti profeta dagiti sasao ti Dios a kas no ti Dios mismo iti agsasao. Iyunay-

unayna daytoy no kasano iti kinaasideg ti profeta ken ti Dios. Sabali a pakaitarusanna: "Ti Apo kunana, "Ilunodko ida gapu iti pungtotda" wenno "Siak, ti Apo, ilunodkonto ida gapu iti pungtotda."

Bingayekto ida ken Jacob ken iwarasko ida iti Israel

Ti sao a "siak" Bingay/ek ket maipapan ti Dios. Ti sao nga "ida" ket maipapan kada Simeon ken Levi ngem padto daytoy maipanggep kadagiti kapututanda. ti sasao ng a "Jacob" ken "Israel" ket maipapan kadagiti tattao iti Israel. Sabali a Pakaitarusanna: "Bingayekto ti kaputotanda ken iwaraskonto ida kadagiti amin a tattao iti Israel."

Genesis 49:8

Ti imam ket addanto iti tengnged dagiti kabusormo bakemto dagiti kabusormo"

Agkurnonto

Ti kayat a sawen daytoy ket agdumog tapno maipakita ti napakumbaba a panagraem ken panagdayaw iti siasinoman.

Genesis 49:9**Ni Juda ket anak ti leon**

Indilig ni Jacob ni Juda iti maysa a bumaro a leon tapno maiyunay-unay ti kinapigsana. Sabali a Pakaitarusanna: "Kasla bumaro a leon ni Judah."

Anakko, naggapuka manipud kadagiti natiliwmo

"Sika, anakko, ket nagsublika manipud iti pannanganmo iti natiliwmo"

a kasla iti babai a leon

Idildilig met ni Jacob ni Juda iti maysa a babai a leon. Kangrunaan nga aganop ken agsalaknib ti babai a leon kadagiti annakna. :

Siasino iti makaitured a mangriing kenkuana?

Us-usaren ni Jacob ti maysa a saludsod tapno maiyunay-unay no kasano a pagbutbutngan dagiti dadduma a tattao ni Juda. Sabali a Pakaitarusanna: "Awan ti mayat a mangriing kenkuana"

Genesis 49:10**Saanto a pumanaw ti setro manipud ken ni Juda, wenno ti sarukod ti panangituray manipud iti nagbaetan dagiti sakana**

Ti "setro" ken ti "sarukod" ket attiddog a naarkusan a kayo nga iggem iti ari. Maipapan daytoy iti pannakabalin nga agturay. Ken dakamaten ti "Juda" dagiti kaputotanna. Sabali a Pakaitarusanna: "Ti pannakabalin nga agturay ket agnanayonto nga adda kadagiti kaputotan ni Juda."

agingga nga umay ni Shiloh. Agtulnogto dagiti nasion kenkuana

Dagiti mabalin a kaipapananna 1)"agingga nga umay ti mangituray idia Shiloh. Kalpasanna agtulnogto dagiti nasion kenkuana." wenno 2)"agingga nga agtulnogto dagiti nasion kenkuana ken

mangted ti pangraem kenkuana." Ibilang dagiti adu a tattao daytoy a maysa a padto maipanggep iti Mesias a kaputotan ni Ari David. Kaputotan ni Ari David ni Judah.

Genesis 49:11

Igalgalutna ti urbon a kabayo

Dakamaten ti sao a "na" (Igal-galut/na) dagiti kaputotan ni Juda, wenno iti agturturay idia [GEN 49:10](#).

linabaanna

Kanayon nga iti padto a pasamak a mapasamakto iti masakbayan ket nailadawan a kas maysa a napasamaken iti napalabas. Iyunay-unayna a daytoy a pasamak ket pudno a mapasamak. Sabali a Pakaitarusanna: "Labaannanto" wenno "labaandanto."

Agbalinto dagiti matana

"agbalinto dagiti matada." Sabali Pakaitarusanna: "Dagiti matana ket" wenno "Dagiti matada ket."

a kas kangisit ti arak...a kas kapuraw ti gatas"

"nangisngisit ngem arak...napurpuraw ngem gatas"

Genesis 49:13

Agnaedto ni Zabulon

Dakamatenna daytoy dagiti kaputotan ni Zabulon.

Pagsangladanto isuna

Dagiti ili iti baybay a paggianan wenno ipatakder ni Zabulon ket mangipaayto a sangladan dagiti barko.

sangladan

Maysa a paset iti baybay nga asideg iti daga ken natalged a lugar para kadagiti barko.

Genesis 49:14

Ni Issacar ket maysa a napigsa nga asno

Kanayon nga iti padto a pasamak a mapasamakto iti masakbayan ket nailadawan a kas maysa a napasamaken iti napalabas. Iyunay-unayna a daytoy a pasamak ket pudno a mapasamak. Ti "Issacar" ditoy ket dakamatenna dagiti kaputotanna. Maiyarigda iti maysa nga asno. Iyunay-unayna daytoy iti panagtrabahoda iti narigat. Sabali a pakaitarusanna: "Dagiti kaputotan ni Issacar ket kasladanto iti napigsa nga asno."

agid-idda iti baet ti pagaponan

Dagiti mabalin a kaipapananna 1) "agid-idda iti nagbaetan dagiti nakasako nga aw-awitenda" wenno 2) "agid-idda iti nagbaetan dagiti dua a kulungan ti karnero."

Makitkitana ti nasayaat a lugar a paginanaan ken ti makaay-ayo a daga. I

"makakitada iti pagin-inanaan a lugar a nasayaat ken dayta a daga ket makaay-ayo"

Irukobna ti abagana iti dadagsen

"agtrabahoda iti kasta unay a mangawit ti dadagsen"

ken agbalin nga adipen para iti pagrebbengan
"ken agtrabahoda a kas tagabo para iti sabali"

Genesis 49:16

Ukomento ni Dan dagiti tattao

Dagiti mabalin a kaipapananna 1) "dagiti mangidadaulo kadagiti kaputotan ni Dan iti mangukom kadagiti tattao" 2) Ukomento dagiti kaputotan ni Dan dagiti tattao ti Israel."

Agbalinto nga uleg ni Dan iti igid ti dalan

"Kaslanto maysa nga uleg ni Dan iti igid ti dalan." Uray pay no bassit ti uleg, ngem mapatinnagna iti nakasakay ti kabalio, kasta met ken Dan, bassitda a tribu, ngem nakaam-amakda kadagiti kabusorda.

Agurayak

Dakamaten ti sao nga "ak" (aguray/ak) ket ni Jacob

Genesis 49:19

Gad...Aser...Neftali

Dakamatenna dagitoy dagiti kaputotan ti tunggal lalaki.

Maysa a siwawayawaya nga ugsa ni Neftali

Maiyarig daytoy kadagiti kaputotan ni Neftali kas iti babai nga ugsa a siwawayawaya nga agtaray. Mabalin nga iyunay -unayna daytoy a napartakda nga agidanon. Sabali a pakaitarusanna: "Dagiti kaputotan ni Neftali ket kaslada ugsa a nawayawayaan."

Genesis 49:22

Nabunga a sanga ni Jose

Dakamatenna daytoy dagiti kaputotan ni Jose. Maiyarigda iti sanga ti kayo nga agparnuay ti adu a bunga. Iyunay-unayna daytoy nga umaduda launay iti bilang. (Kitaen: and

dagiti pumapana

Tattao nga agar-aramat kadagiti bai ken pana

Genesis 49:24

kadagiti ima ti Mannakabalin a Dios

Dagiti "ima" ket iparangarangna ti pannakabalin ni Yaweh. Sabali a Pakaitarusanna: "ti kadagiti ima ti Mannakabalin a Diospannakabalin ti Mannakabalin."

gapu iti nagan ti Pastor

Ditoy ti "nagan" dakamatenna ti entero a kinatao. Sabali a pakaitarusanna: "gapu iti Pastor."

ti Pastor, ti Bato

Iyarig ni Jacob ni Yaweh iti Pastor ken maysa a bato. Iyunay-unayna daytoy a ni Yaweh ket mangidalan ken mangsalaknib kadagiti tattaaona.

Genesis 49:26**Addadanto iti ulo ni Jose, dagiti bendision a mangkorona iti ulo iti maysa**

Ti "Addadanto" ket dakamatenna dagiti bendision iti amana. Iyarig ni Jacob dagiti bendision nga itedna ken ni Joseph iti maysa a korona nga aramten ti prinsepe. Iyunay-unayna daytoy a dagitoy a bendision ket pakakitaan iti kinadayaw ni Jose ken addaan ti kinaturay kadagiti kakabsatna. Sabali a pakaitarusanna: "Dagitoy a bendision ket kasladanto korona iti ulo ni Jose."

prinsepe kadagiti kakabsatna a lallaki.

"nailasin manipud kadagiti kakabsatna"

Genesis 49:27**Maysa a mabisin a lobo ni Benjamin**

Daytoy ket dakamatenna ni Benjamin ken dagiti kaputotanna. Iyarig ida ni Jacob a kas iti mabisin a lobo. Iyunay-unayna daytoy nga agbalindanto a natured a mannakigubat. Sabali a pakaitarusanna: "Dagiti kaputotan ni Benjamin ket kasladanto kadagiti lobo a mabisin."

Genesis 49:28**Dagitoy dagiti sangapulo ket dua a tribu ti Israel**

Ti "Dagitoy" dakamatenna dagiti annak ni Jacob a nadakamat idia 49:1-27. Nagbalin a mangidadaulo ti tunggal anak iti bukodda a tribu.

idi binendisionanna ida

Ti sao ditoy a 'nabendisionan' ket dakamatenna iti panangibagbaga dagiti pormal a bendision.

Binendisionanna ti tunggal maysa iti umiso a bendision

"Inikkanna ti tunggal anak iti maitutop a bendision"

Dandanin ti ipapanko kadagiti tattaok

"Dandanin ti ipapatayko."

insurona ida

"binilinna ida"

ni Efron a Heteo

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy idia GEN 23:10.

Macpela...Mamre

Kitaem no kasanom nga impatarus dagitoy idia GEN 23:17.

Genesis 49:31**nagatangda**

Sabali a pakaitarusanna: "Nagatang ni Abraham."

manipud kadagiti tattao ti Heteo

"manipud kadagiti Hetita"

nalpasen ni Jacob kadagitoy a sursurona kadagiti annakna a lallaki

"nalpasen iti panangisursurona kadagiti annakna a lallaki" wenno "nalpasen iti panangbilbilinna kadagiti annakna a lallaki"

inyunnatna dagiti sakana iti pagiddaan

Agtugtugaw ni Jacob iti pagiddaan. Itatta, nagpusipos ket inkabilna dagiti sakana iti pagiddaan tapno isuna ket makaidda.

naganges iti maudi nga angesna, ket napanen kadagiti tattaona

Kitaem no kasanom nga impatarus ti agpada a ragup ti sasao idia GEN 25:8.

Chapter 50

¹ Ket inarakup ni Jose ti rupa ti amana, sinangitanna ken inagkanna isuna. ² Binilin ni Jose dagiti adipenna a mangngagagas a balsamoenda ti amana. Isu a binalsamo dagiti mangngagagas ni Israel. ³ Inaramidda daytoy iti uppat a pulo nga aldaw, ta dayta iti naan-anay a bilang ti aldaw a panangbalsamo. Sinangitan isuna dagiti Egipcio iti pitopulo nga aldaw. ⁴ Idi nalpasen dagiti aldaw ti panagsangsangit, nakisarita ni Jose kadagiti opisial ti Faraon a kunana, "No nakasarakak ita iti pabor iti imatangyo, pangngaasiyo koma ta ibagayo iti Faraon, a kunaenyo, ⁵ 'Pinagsapatanak ti amak, a kunana, "Kitaem, dandanin ti ipapatayko. Itabondak iti tanem a kinalik para iti bagik iti daga ti Canaan. Idiydakto nga itabon." Ita palubosandak koma a mapan mangitabon iti amak, kalpasanna ket agsubliak." ⁶ Simmungbat ti Faraon, "Mapanmo itabon ti amam kas insapatam kenkuana." ⁷ Simmang-at ni Jose ket napanna intabon ti amana. Kimmuyog kenkuana a napan dagiti amin nga opisial ti Faraon, dagiti mammagbaga iti sangakabalayanna, ken dagiti amin a panglakayen nga opisial iti daga ti Egipto, ⁸ dagiti amin a sangakabalayan ni Jose ken dagiti kakabsatna, ken dagiti sangakabalayan ti amana. Ngem pinanawanda dagiti babassit nga annakda, dagiti arbanda, iti daga ti Gosen. ⁹ Kimmuyog met kenkuana a napan dagiti nakakarwahe ken dagiti nakakabalio a soldado. Nakadadkkel unay daytoy a bunggoy dagiti tattao. ¹⁰ Idi dimtengda iti pagirikan ti Atad iti bangir ti Jordan, nagladingitda iti kasta unay. Nangipaay ni Jose sadiay ti pito nga aldaw a panagladladingit a para iti amana. ¹¹ Idi nakita dagiti agnanaed iti daga, a Canaanita ti panagladladingit idiy pagirikan ti Atad, kinunada, "Daytoy ket maysa a naliday unay a pasamak kadagiti Egipcio." Dayta ti gapuna a naawagan ti lugar iti Abel Mizraim. Daytoy ket adda iti labes ti Jordan. ¹² Tinungpal ngarud dagiti lallaki a putot ni Jacob ti imbilinna nga aramidenda para kenkuana. ¹³ Impan isuna dagiti lallaki a putotna idiy daga ti Canaan ket intabonda isuna iti rukib idiy talon ti Macpela, nga asideg iti Mamre. Ginatang ni Abraham ti rukib agraman ti talon a mausar a pagitaneman. Ginatangna daytoy manipud kenni Efron a Heteo. ¹⁴ Kalpasan a naitabonna ti amana, nagsubli ni Jose idiy Egipto, isuna, kaduana dagiti kakabsatna, ken dagiti amin a kimmuyog kenkuana a nangitabon iti amana. ¹⁵ Idi nakita dagiti kakabsat ni Jose a natayen ti amada, kinunada, "Kasano ngay no nasakit pay laeng ti nakem ni Jose ket kayatnatayo a balsen kadagiti amin a dakes nga inaramidatayo kenkuana?" ¹⁶ Isu a nangipatulodda iti mensahe kenni Jose, a kunada, "Nangted iti bilin ti amam sakbay a natay, kinunana, ¹⁷ 'Ibagayo kenni Jose daytoy, "Pakawanem koma dagiti kakabsatmo iti biddut nga inaramidda idi pinagaramidandaka iti saan a nasayaat." Ita, pangngaasim ta pakawanem dagiti adipen ti Dios ti amam." Nagsangit ni Jose idi naiyeg iti mensahe kenkuana. ¹⁸ Napan met dagiti kakabsatna ket nagpaklebda iti sangoananna. Kinunada, "Kitaem, adipennakami." ¹⁹ Ngem simmungbat ni Jose kadakuada, "Saankayo nga agbuteng. Addaak kadi iti lugar ti Dios? ²⁰ Ket no maipapan met kadakayo, panangdangran ti pinanggepyo nga aramiden kaniak, ngem pinagbalin ti Dios daytoy a naimbag, tapno maisalbar ti biag ti adu a tattao, a kas makitayo ita. ²¹ Ita ngarud, saankayo nga agbuteng. Ipaaykonto ti kasapulanyo ken kasta met kadagiti annakyo." Liniwliwana ida iti kastoy a wagas ken nagsao a sisasayaat kadakuada. ²² Nagnaed ni Jose idiy Egipto, kaduana ti pamilia ti amana. Nagbiag isuna ti sangagasut ket sangapulo a tawen. ²³ Nakita ni Jose dagiti putot ni Efraim agingga iti maikatlo a henerasyon. Nakitana met dagiti putot ni Makir a putot ni Manases. Imbilangna ida a kameng iti pamiliana. ²⁴ Kinuna ni Jose kadagiti kakabsatna, "Dandanin ti ipapatayko; ngem awan duadua nga umayto ti Dios kadakayo ken ipanawnakayo iti daytoy a daga ken iturongnakayo iti daga nga insapatana nga ited kada Abraham, Isaac, ken Jacob." ²⁵ Ket pinagsapata ni Jose dagiti tattao ti Israel iti maysa a kari. Kinunana, "Awan duadua nga umayto ti Dios kadakayo. Iti dayta a tiempo masapul nga awitenyo dagiti tulangko manipud ditoy." ²⁶ Natay ngarud ni Jose, sangagasut ket sangapulo ti tawenna. Kalpasan a binalsamoda isuna, inkabilda isuna iti maysa a lungon idiy Egipto.

Genesis 50:1

Ket inarakup ni Jose ti rupa ti amana
"gapu iti ladingit ket inarakupna ti amana"

dagiti adipenna a mangngagagas
"dagiti adipen a mangay-aywan kadagiti bangkay"

a balsamoenda
maysa a naisangsangayan a wagas nga aramidenda
tapno agpaut ti bangkay

Inaramidda daytoy iti uppat a pulo nga aldaw
"Inabutda iti 40 nga aldaw"

pitopulo nga aldaw
"70 nga aldaw"

Genesis 50:4**dagiti aldaw ti panagsangsangit**

"dagiti aldaw ti panagladladingit kenkuana" wenno
 "dagiti aldaw ti panagsangsangit kenkuana"

No nakasarakak ita ti pabor iti imatangyo

Kitaem no kasanom nga impatarus daytoy a ragup
 ti sasao idia GEN 30:27.

Kitaem, dandanin ti ipapatayko

"Kitaem, matmatayakon"

a kas panangisapatam kenkuana

"a kas nagsapataka kenkuana"

Genesis 50:7**amin nga opisial ti Faraon**

Dimmar-ay amin dagiti kangrunaan a mangidadaulo
 ti Faraon iti punpon.

dagiti mamagbaga iti sangakabbalayanna

Dagitoy dagiti nanganngato ti saadna iti pamilia ti
 Faraon.

dagiti amin a sangakabbalayan ni Jose ken dagiti kakabsatna, ken dagiti sangakabbalayan ti amana

Mabalin nga ipatarus daytoy a kas baro a sasao:
 "Kimmuyog kenkuana dagiti sangakabbalayan ni
 Jose, dagiti kakabsatna ken ti sangakabbalayan ti
 amana."

Ngem pinanawanda dagiti babassit nga annakda

"Ngem imbatida dagiti annakda"

Nakadakkkel unay daytoy a bunggoy dagiti tattao.

"Nagdakkkel unay daytoy a panagtitipon"

Genesis 50:10**Idi dimtengda**

Ti sao nga "isuda" (dimteg/da) dakdakamatenna
 dagiti napan nakipamunpon.

pagirikan ti Atad

Ti kaipapanan ti sao nga "Atad" ket "Siit" ken
 mabalin a dakamatenna daytoy ti kaadu ti siit nga
 agtubo iti daya a lugar. Wenno, mabalin a nagan
 daytoy ti tao nga akinkukua ti pagir-irikan.

nagladingitda iti kasta unay

"kasta launay ti ladingetda"

pito nga aldaw

"7 nga aldaw"

idia pagirikan ti Atad

"idia pagir-irikan ti Atad"

Daytoy ket maysa a naliday unay a pasamak kadagiti Egipcio

"Kasta launay ti panagladladingit dagiti Egipcio"

Abel Mizraim

Mabalin a nayunan ti "footnote" ti agipatpatarus a
 mangibagbaga: "Ti kaipapanan ti nagan nga Abel
 Mizraim ket "ti ladingit ti Egipto."

Genesis 50:12**Isu nga...dagiti annakna**

"Annak a lallaki ni Jacob"

ti imbilin ni Jacob kadakuada

"a kas ti panangiturongna kadakuada"

Macpela... Mamre

Kitaen no kasanom nga impatarus dagitoy idia
 GEN 23:17.

Efron a Heteo

Kitaen no kasanom nga impatarus daytoy a nagan
 idia GEN 23:10.

nagsubli ni Jose idia Egipto

"nagsubli ni Jose idia Egipto"

dagiti amin a kimmuyog kenkuana

"amin a simmurot kenkuana"

Genesis 50:15**Ania ngata no nasakit pay laeng ti nakem ni Jose**

"Ania ngata no makaunget ni Jose kadatayo"

Nangted iti bilin ti amam sakbay a natay, kinunana

Ni Jacob ti ama dagiti amin nga agkakabsat.
 Kunada ditoy "ti amam" a mangiyunay-unay a
 kasapulan ni Jose iti dumngeg no ania ti imbaga ti
 amana. Ti sabali a Pakaitarusanna: "Kinuna ti
 amatayo sakbay a natay."

ken ti biddut nga inaramidda idi dinangrandaka iti kasta unay

"iti kinadakes nga inaramidda kenka"

Ita, pangngaasim ta pakawanem dagiti adipen iti Dios ti amam

"Ita pangngaasim ta pakawanennakami, dagiti
 adipen ti Dios ti amami, kadagiti kinadakes nga
 inaramidmi kenka"

Nagsangit ni Jose idi naipan iti mensahe kenkuana.

"nagsangit ni Jose idi nangngaganna daytoy a
 mensahe"

Genesis 50:18**nagpaklebda iti sangoananna**

Nagpaklebda iti daga. Panangipakita daytoy iti
 kinapakumbaba ken panagraem kenni Jose.

Addaak kadi iti lugar ti Dios?

Us-usaren ni Jose ti maysa a saludsod a mangliw-
 liwa kadagiti kakabsatna. Ti sabali a pakaitrusanna:
 "Awanak iti lugar ti Dios" wenno "Saanak a Dios."

pinanggepdak a dangran

"Ingagarayo ti nagaramid ti dakes a maibusor kaniak"

pinagbalin ti Dios daytoy a naimbag

"Tinarigagayan ti Dios daytoy para iti pagsayaatan"

Isu nga ita saankayo nga agbuteng

"Ngarud saankayo nga agbuteng kaniak"

Ipaayankayonto ken kadagiti annakyo.

"Siguradoek a dakayo ken dagiti annakyo ket addaan iti umdas a kanen"

Liniwliwana ida iti kastoy a wagas ken nagsao a siaasi kadakuada.

"Liniw-liwana ida babaen ti panagsaona iti nasayaat kadakuada"

Genesis 50:22

Makir

Nagan daytoy ti apoko ni Jose.

"Naiyanakda iti tumengna."

Ti kaipapanan daytoy a balikas ket makaawatda ti naisangsangayan a karbengan nga agtawid. Ti sabali a pakaitarusanna: "Inikkan ida ni Jose ti naisangsangayan a karbengan nga agtawid."